

2009 INFORME

sobre a situación sociolaboral de Galicia

XUNTA DE GALICIA

2009 INFORME

sobre a situación sociolaboral de Galicia

Edita

CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS

R/ Algalia de Abaixo, 24

Tel.: 981 541 601 ■ Fax: 981 541 610

15704 Santiago de Compostela

Realiza: DIFUX, S.L.

ISSN: 1135-6626

Depósito legal: VG-525-1994

Este informe pode consultarse tamén no sitio web do Consello:
<http://cgrl.xunta.es>

CERTIFICACIÓN

María Luisa Peña Cebreiro,

secretaria do Consello Galego de
Relacións Laborais

CERTIFICA

Que, no Pleno Extraordinario celebrado polo Consello Galego de Relacións Laborais o quince de outubro de dous mil dez, se acordou a publicación do Informe sobre a situación sociolaboral de Galicia en 2009, elaborado por encargo do Consello Galego de Relacións Laborais.

PRESENTACIÓN

Dous sentimentos encontrados afloran cando se presenta o Informe da Situación Sociolaboral de Galicia en 2009: por unha banda, a satisfacción do deber cumprido; o Consello cumpre co seu mandato legal e un ano máis comparece para aportar unha análise seria rigorosa e fiable da nosa situación; por outra, a preocupación por unha realidade de crise económica e financeira con efectos devastadores nas nosas empresas, no emprego, que irradia tódolos parámetros e pautas que se recollen neste informe.

20 anos leva o Consello Galego de Relacións Laborais presentando este informe e confiando nunha equipa de autores profesional e brillante a explotación dos datos nel recollidos, para ofrecer un documento de análise, de estudo e mesmo de reflexión obxectivo e útil.

Compre poñer en valor o traballo que aquí se presenta, fora de coxunturalidades e nutrido de aportacións que ano tras ano fan as organizacións empresariais e sindicais que compoñen o Consello. O Informe é único en Galicia no seu xénero e contén as variables precisa para esmiuzar aqueles aspectos que deberíamos mellorar na nosa contorna socioeconómica para acadar unha realidade de país máis solvente, xusta, produtiva e de futuro.

Un ano máis hai que agradecer o traballo da equipa de autores, do persoal do Consello e dos Axentes Sociais, e un ano máis hai que expresar o desexo e a vocación de utilidade pública que amosa o presente traballo. Queda reiterar o noso compromiso de mellora cara ao informe do vindeiro ano.

Santiago de Compostela, outubro de 2010.

Demetrio Ángel Fernández López

Presidente do Consello Galego de
Relacións Laborais

2009 INFORME

sobre a situación sociolaboral de Galicia

COORDINACIÓN TÉCNICA E INFORMÁTICA

Ignacio Bouzada Gil

Funcionario do Consello Galego
de Relacións Laborais

Autores

Carlos Domenech de Aspe

Inspector de Traballo e Seguridade Social

Francisco Veloso Cermeño

Interventor da Seguridade Social

Francisco Carballal Lugrís

Letrado da Xunta de Galicia

Manuel Roca Cendán

Catedrático de Tecnoloxía Administrativa

Marta Puebla Vilariño

INEM

O capítulo 9, sobre a Negociación Colectiva, foi elaborado por

Carmen Cabanas Carlín,

Funcionaria do Consello Galego de Relacións Laborais

Capítulo 1

A economía galega no ano 2009

I.1.	Contornos internacional e estatal	19
I.1.1.	Contorno internacional	19
I.1.2.	Contorno estatal	21
I.2.	Crecemento económico galego	27
I.2.1.	A perspectiva da demanda	28
I.2.2.	A perspectiva da oferta	29
I.3.	Crecemento económico e xeración do emprego	30
I.3.1.	A xeración do emprego en Galicia	31
I.3.2.	Produtividade no traballo	33
I.4.	Comercio exterior	34
I.4.1.	Comercio galego co estranxeiro	34
I.4.1.1.	Exportacións, importacións e saldo comercial. Taxa de cobertura	34
I.4.1.2.	Distribución por produtos do comercio exterior galego	35
I.4.1.2.1	Exportacións	35
I.4.1.2.2	Índices de competitividade das exportacións galegas	36
I.4.1.2.3	Importacións	37
I.4.1.3.	Distribución xeográfica do comercio exterior galego	38
I.4.2.	Saldo comercial co estranxeiro e con outras comunidades autónomas	39
I.5.	Evolución dos prezos e dos salarios	41
I.5.1.	A inflación	41
I.5.2.	Os custos laborais	43
I.6.	O índice de desenvolvemento humano	45

Capítulo 2

Estrutura empresarial e política industrial

2.1. Introducción	47
2.2. Estrutura e dinámica empresarial galega	48
2.3. Análise de enquisas industriais.	59
2.3.1. Enquisa industrial de empresas	59
2.3.2. Enquisa industrial de produtos	61
2.3.3. Enquisa de produción industrial	65
2.4. Enquisas do sector servizos	66
2.5. Expectativas empresariais	69
2.6. Investigación científica, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I +D+i)	70
2.6.1. Introducción	70
2.6.2. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D).....	71
2.6.3. Innovación tecnolóxica nas empresas	75
2.7. A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)	78
2.8. Política industrial. A achega das administracións públicas	79
2.8.1. As actuacións da UE	80
2.8.2. A achega da Administración Xeral do Estado	86
2.8.3. A achega da Administración Autonómica	94

Capítulo 3

Economía social..... 105

Capítulo 4

Poboación e mercado de traballo

4.1. A poboación galega	115
4.1.1. Evolución da poboación.....	115
4.1.2. A poboación estranxeira	118
4.1.3. Movementos naturais de poboación	119
4.1.4. Movementos migratorios.....	124
4.2. Resumo das principais variables laborais	128
4.3. Poboación activa e taxa de actividade	129
4.4. A poboación ocupada.....	133
4.4.1. Poboación ocupada e taxa de ocupación	133
4.4.2. Distribución da poboación ocupada por sexos, provincias, grupos de idade, sectores económicos e situación profesional.....	136
4.5. Poboación desempregada e taxa de paro.....	140
4.6. O paro rexistrado 2009.....	145
4.7. A poboación inactiva	151

Capítulo 5

A muller no mundo laboral

Introdución.....	155
5.1. A muller na poboación galega	156
5.2. Muller e actividade económica de mercado.....	161
5.2.1. Introducción	161
5.2.2. Actividade e inactividade	163
5.2.3. Emprego e desemprego	165
5.3. Demandas de emprego e paro rexistrado	168

5.4. Ofertas de emprego	175
5.5. Contratos de traballo	178
5.6. Formación.....	183
5.7. Poder e toma de decisións.....	187
5.8. Conciliación entre a vida laboral e familiar	194
5.9. Salarios	200
5.10. Prestacións por desemprego	204
5.11. Pensións.....	208

Capítulo 6

Inicio da relación laboral

6.1. Inscripción de empresas e apertura de centros de traballo	213
6.1.1. Inscripcións de empresas	213
6.1.2. Apertura de centros de traballo	215
6.2. Afiliacións e altas na Seguridade Social	219
6.2.1. Introducción	219
6.2.2. A evolución a medio prazo	220
6.2.3. Análise dos nove últimos anos.....	221
6.2.4. Traballadores/as afiliados/as por sexo e réxime	223
6.2.5. Traballadores/as afiliados/as por tramos de idade e sexo.....	223
6.2.6. Traballadores/as afiliado/as por sector de actividade.....	224
6.2.7. Altas iniciais	226
6.2.8. Afiliacións e altas por comunidades autónomas.....	227
6.3. Estranxeiros e movementos migratorios	230
6.4. Movementos migratorios.....	235

Capítulo 7

Contratación

7.1. Introducción.....	239
7.2. Modalidades contractuais	245
7.2.1. Contrato eventual por circunstancias da produción	245
7.2.2. Contrato de obra ou servizo	248
7.2.3. Contrato de interinidade	250
7.2.4. Contrato para a formación.....	253
7.2.5. Contrato en prácticas	257
7.2.7. Contratación en substitución por anticipación da idade de xubilación	261
7.2.8. Contratos non contemplados anteriormente	265
7.2.9. Contratos indefinidos ordinarios (bonificados e non bonificados).....	268
7.2.10. Contratos para o fomento da contratación indefinida	269
7.2.11. Contratacións a colectivos especiais	274
7.2.12. Adscricións en colaboración social.....	278
7.2.13. Prórrogas.....	279
7.3. Contratación a persoas traballadoras estranxeiras.....	280
7.4. Empresas de Traballo Temporal	284

Capítulo 8

O subsistema de formación profesional para o emprego

8.1. Obxectivos do subsistema de formación profesional para o emprego	291
8.2. Regras xerais aplicables ás diversas iniciativas de formación.....	294

8.2.1. Traballadores/as e colectivos destinatarios da formación	295
8.2.2. Centros e entidades de formación	296
8.3. Formación da demanda: accións formativas das empresas e permisos individuais de formación.....	296
8.3.1. Financiamento da formación de demanda.....	298
8.3.2. Participación dos/as representantes dos/as traballadores/as no deseño das accións formativas e respecto aos permisos individuais	299
8.3.3. Execución das accións formativas.....	300
8.4. Formación profesional ocupacional	306
8.4.1. Formación profesional dirixida prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas	306
8.4.1.1. Accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas (AFD).....	307
8.4.1.2. Cursos con compromiso de contratación	311
8.4.1.3. Programación en centros propios.....	311
8.4.1.4. Plan autonómico de formación de formadores.....	313
8.4.1.5. O plan de perfeccionamento técnico	313
8.4.1.6. Plan de calidade en centros de formación profesional para o emprego.....	313
8.5. Formación profesional dirixida prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas	315
8.5.1. Plans de formación	316
8.5.2. Accións de apoio e de acompañamento á formación	317
8.5.3. Acción formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas	317
8.6. O plan galego de formación profesional	318

Capítulo 9

A negociación colectiva

Parte I. A negociación colectiva en Galicia	321
9.1. Metodoloxía	321
9.2. Estrutura da negociación colectiva.....	322
9.3. Ámbitos de aplicación.....	327
9.3.1. Funcional	327
9.3.2. Territorial	328
9.3.3. Temporal.....	328
9.3.4. Persoal	330
9.3.5. Desenvolvemento da negociación	333
9.4. Réxime económico	335
9.4.1. Incremento salarial medio ponderado.....	335
9.4.2. Cláusulas de revisión salarial	338
9.4.3. Réxime de desvinculación salarial.....	350
9.4.4. Aboamento de atrasos e anticipos	352
9.4.5. Estrutura salarial	353
9.5. Tempo de traballo	370
9.5.1. A xornada laboral	370
9.5.1.1. Xornada pactada	370
9.5.1.2. Regulación da xornada.....	373
9.5.2. Vacacións	378

9.5.3. Permisos	383
9.5.3.1. Ampliación dos permisos ás parellas de feito	384
9.5.3.2. Permisos por asuntos propios	384
9.5.3.3. Permisos non retribuídos	385
9.5.4. Conciliación da vida laboral e familiar	385
9.5.5. Absentismo	389
9.5.6. Horas extraordinarias	390
9.6. Outros temas obxecto de negociación.....	392
9.6.1. Melloras sociais	392
9.6.2. Saúde laboral.....	395
9.6.3. Formación profesional	404
9.6.4. Dereitos e garantías da representación dos traballadores/as	407
9.6.5. Contratación e emprego	410
9.6.6. Organización do traballo	433
9.6.7. Mobilidade e clasificación profesional	438
9.6.8. Cláusulas sobre discriminación e acoso.....	445
9.6.9. Réxime disciplinario.....	453
9.6.10. Cláusula sobre o idioma.....	454
9.6.11. Cláusula de sometemento ao AGA.....	455
Parte II. Convenios colectivos estatais con aplicación en Galicia	457

Capítulo 10

A sinistralidade laboral

10.1. Introducción	465
10.2. Distribución por gravidade e provincias.....	466
10.3. Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos.....	467
10.4. Distribución por actividades	468
10.5. Distribución por distintas variables	474
10.6. Exame específico dos accidentes mortais	480
10.7. Evolución da sinistralidade laboral	488
10.8. Accidentes de traballo con baixa, segundo a gravidade, por comunidades autónomas.....	490
10.9. Índices de incidencia	491
10.10. Enfermidades profesionais	495

Capítulo 11

Conflitividade e medios de solución dos conflitos de traballo

11.1. Folgas	499
11.2. Conciliacións colectivas e individuais	504
11.3. Xulgados do Social.....	515
11.3.1. Por materias	516
11.3.2. Por provincias.....	517
11.4. Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia.....	518
11.5. Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA)	521

Capítulo 12

A regulación de emprego e o fondo de garantía salarial

I2.1. Introducción	529
I2.2. Regulación de emprego.....	530
I2.3. Causas dos expedientes	534
I2.4. Evolución experimentada	535
I2.5. Fondo de garantía salarial	536

Capítulo 13

Protección social

I3.1. Introducción	541
I3.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais.....	545
I3.3. Análise dos datos sobre as pensións do sistema	562
I3.3.1. Pensións de xubilación	562
I3.3.2. Pensións de invalidez permanente	566
I3.3.3. Pensións de viuvez.....	569
I3.3.4. Pensións de orfandade	572
I3.3.5. Pensións en favor de familiares	573
I3.4. Outras prestacións	575
I3.4.1. Prestacións de incapacidade temporal.....	575
I3.4.2. Prestacións de maternidade.....	576
I3.4.3. Prestacións familiares por fillo a cargo.....	577
I3.4.4. Prestacións por desemprego.....	579
I3.5. Pensións de carácter non contributivo e asistencial	580

Capítulo 14

Eleccións sindicais

589

Anexo

Emprego e investimento público

I. Inversións e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia..	603
I.1. Inversións da Administración do Estado.....	603
I.2. Cadro de persoal da Administración do Estado	605
2. Inversións e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia ...	606
2.1. Inversións da Comunidade Autónoma de Galicia previstos nas Leis de Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia.....	606
2.2. Cadros de persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia.....	607
2.2.1. Cadros de persoal do Parlamento de Galicia e os, seus organismos dependentes (I)	611
2.2.2. Cadros de persoal dos organismos autónomos, entidades públicas e sociedades mercantís	612
2.3. Resumo dos cadros de persoal ao servizo da Administración da C.A. de Galicia	612
3. Cadro de persoal e inversións da Administración Local de Galicia	613
4. Inversións e cadros de persoal das entidades públicas empresariais e sociedades mercantís estatais.....	613
4.1. Entes públicos	613
4.2. Entidades de Dereito Público con personalidade xurídica que axustan a súa actividade ao ordeamento xurídico privado	614
4.2.6. Inversións e cadro de persoal de Ferrocarrís de Vía Estreita (Feve).....	615

A ECONOMÍA GALEGA NO ANO 2009

1

1.1 Contornos internacional e estatal

1.1.1 Contorno internacional

No primeiro capítulo analizaremos a andaina económica galega no ano 2009; neste primeiro epígrafe achegarémonos ao crecemento económico nos ámbitos estatal e internacional, para coñecer o marco xeral no que situar o decorrer económico de Galicia.

No cuadrenio 2004-2007 a economía mundial rexistrou, no seu conxunto, un elevado crecemento económico (superior ao 4%), pero en 2008 a cousa mudou notablemente, e varios dos Estados máis desenvolvidos mesmo entraron en recesión nese ano. A principal causa foron as turbulencias financeiras que se produciron nos mercados a partir dos importantes problemas no mercado hipotecario de alto risco, que deron lugar a un período de gran volatilidade financeira, notables problemas de liquidez, perda de fiúza nos consumidores, de actividade nas empresas e unha forte destrución de emprego.

No ano 2009 a economía mundial ven de sufrir a perturbación máis fonda desde o fin da Segunda Guerra Mundial: tivo a maior contracción do PIB desde entón, situándose o “crecemento económico” (decrecemento, desta volta) medio mundial nun -0’6%. Sobrancearemos que podemos facer unha clara diferenciación: houbo unha diminución do PIB dun -3’1% nos Estados máis desenvolvidos e unha suba do 2’3% nas economías emerxentes.

A secuenciación temporal do crecemento económico mundial de 2009 reflicte que ao longo do ano se foi dando unha lixeira recuperación respecto dos niveis de partida e mesmo retornou a taxas de crecemento positivas o PIB no segundo semestre de 2009 en bastantes Estados. Tivo moito que ver con este comportamento a posta en práctica de medidas keynesianas de estímulo da demanda agregada e máis a inxección de fondos públicos para estabilizar o sistema financeiro. Con todo, o proceso de melloría veuse interrompido en varias ocasións por episodios de inestabilidade, nalgúns casos vencellados coa percepción do “risco soberano”.

No cadro I.1 presentamos os índices de crecemento económico, variación de prezos e taxas de desemprego dos EE.UU e a UEM. no último quinquenio.

**Economía internacional: PIB, variación IPC e taxa de desemprego.
EE.UU. e UEM. 2005-2009**

■ Cadro 1.1

Período		PIB (1)		Prezos de consumo		Taxa de paro (2)	
		EE.UU.	UEM	EE.UU.	UEM	EE.UU.	UEM
2005		3,1	1,8	3,4	2,2	5,1	9,0
2006		2,7	3,1	3,2	2,2	4,6	8,4
2007		2,1	2,8	2,9	2,1	4,6	7,5
2008		0,4	0,4	3,8	3,3	5,8	7,6
2009		-2,4	-4,1	-0,4	0,3	9,3	9,4
2008	Trimestre I	2,0	2,2	4,1	3,4	5,0	7,2
	II	1,6	1,4	4,4	3,6	5,3	7,4
	III	0,0	0,3	5,3	3,8	6,0	7,6
	IV	-1,9	-2,0	1,6	2,3	7,0	8,0
2009	I	-3,3	-5,2	0,0	1,0	8,2	8,8
	II	-3,8	-4,9	-1,2	0,2	9,3	9,4
	III	-2,6	-4,1	-1,6	-0,4	9,6	9,7
	IV	0,1	-2,1	1,4	0,4	10,0	9,8

(1) PIB constante e corrixido de estacionalidade e calendario

(2) corrixida de estacionalidade

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega

Partindo de subas do PIB iguais en 2008, o crecemento económico tivo en 2009 unha caída moito máis pronunciada na UE ou na UEM (-4’1% nos dous ámbitos territoriais) que nos Estados Unidos (-2’4%). En taxa interanual do último trimestre, medrou unha décima en EE.UU. mentres que diminuíu un 2’1% na UEM; o descenso do PIB da UE foi especialmente intenso en varios dos Estados con maior peso económico e demográfico: en Alemaña, Gran Bretaña e Italia o PIB baixou entre un 4’8% e un 5%.

No tocante ás economías de Asia, sobrancearemos que:

■ A economía chinesa continuou en 2009 co seu vertixinoso ritmo de crecemento (desta volta un 8'7%), anque por baixo do promedio das dúas últimas décadas (9'8%).

■ Outra *economía emerxente* importante (India) tivo en 2009 un notable crecemento económico (5'7%) anque tamén inferior ao do ano anterior (7'3%).

■ A recesión xaponesa acentuouse no último ano, no que o seu PIB tivo a maior diminución de todos os Estados da OCDE (un -5'2%).

As economías de Centro e Sudamérica, no seu conxunto, soportaron a recesión mellor que outras zonas e, desde logo, moito mellor que en anteriores períodos de crise económica internacional. Subiron a bo ritmo en 2009 algúns Estados (como Uruguai, cun 2'9%), lixeiramente outros (0'9% en Arxentina ou 0'3% en Brasil) e diminuíu o PIB noutros (con grande intensidade en México: -4'5%).

Os Estados de África creceron de media por riba do 2% en 2009, pero cómpre subliñar dúas cousas: que esta taxa media agacha crecementos moi desiguais (superiores nos Estados produtores de petróleo) e que é moi cativa para diminuír a fonda pobreza na que están os Estados desta área.

No tocante á variación porcentual do índice de prezos de consumo, caeu o IPC en 2009 en Estados Unidos (-0'4%), China (-0'7%) ou Xapón (-1'4%) mentres que tivo unha lixeira suba na UEM (0'3%) e maior no conxunto da UE (0'9%), que partía dunha inflación en 2008 inferior á estadounidense en medio punto.

A taxa de desemprego quedou nun nivel semellante na UEM (9'4%) e en EE.UU. (9'3%) e algo por baixo na UE (8'9%), cando en toda a década anterior estivera bastante por baixo a estadounidense que a do conxunto da UE (no último bienio: 2'5 puntos por baixo en 2007 e 1'2 en 2008).

1.1.2 Contorno estatal

España situábase no período 2001-2008 á cabeza do crecemento económico da OCDE (cunha suba acumulada do PIB do 27,9%) seguida de lonxe por Gran Bretaña (20'4%), Canadá (20'1%) e Estados Unidos (18'7%); o crecemento económico español dese período estivo moi por riba do rexistrado no conxunto da OCDE (18,6%), nos países europeos da OCDE (18,5%) e na Unión Europea (17%).

A cousa cambiou radicalmente no ano 2009, e España (que xa no cuarto trimestre de 2008 baixou o PIB nun 1'2%, en dato interanual) afondou na recesión e descendeu en 2009 un 3'6% (con especial intensidade no semestre central, no que o PIB diminuíu un 4'1%).

No tocante á taxa de desemprego, trala continuada e pronunciada baixada ata o mínimo dun 8'3% en 2007, subiu en 2008 ata o 11'4% e no último ano escalou ata o 18%, máis do dobre dos promedios da UE (8'9%) ou do conxunto de Estados máis desenvolvidos (8%).

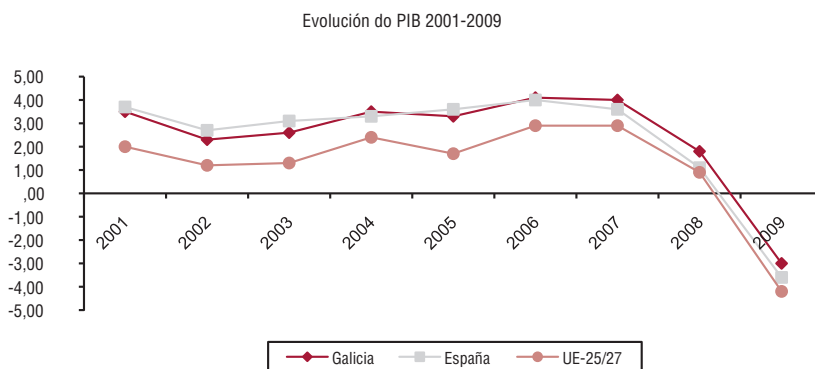
Unha visión comparativa do crecemento económico, ano por ano, do tempo transcorrido do século XXI en Galicia, España e a Unión Europea, témola no cadro 1.2, nel compróbase que:

**Crecemento do PIB⁽¹⁾
Galicia, España e UE. 2001-2009**

■ Cadro 1.2

	Galicia	España	UE-25/27
2001	3,5	3,7	2,0
2002	2,3	2,7	1,2
2003	2,6	3,1	1,3
2004	3,5	3,3	2,4
2005	3,3	3,6	1,7
2006	4,1	4,0	2,9
2007	4,0	3,6	2,9
2008	1,8	1,1	0,9
2009	-3,0	-3,6	-4,2

(1) En porcentaxe en termos reais. Datos da UE-27 desde a entrada de Rumanía e Bulgaria.
Fonte: IGE, INE e Eurostat.

■ A suba do PIB de Galicia superou ao da UE todos os anos e mesmo foi practicamente o dobre catro anos (2002, 2003, 2005 e 2008).

■ A evolución do PIB de Galicia foi mellor cá do español en cinco dos nove anos estudados: no ano Xacobeo (2004) e cada un dos últimos catro anos.

Ademais da evolución do PIB en Galicia, España ou a UE aos que fixemos referencia na análise do cadro anterior, tamén é importante estudar a evolución deste indicador macroeconómico nas diversas nacionalidades e rexións do noso Estado, para situar a Galicia na posición que lle corresponda no decorrer económico autonómico.

Para esta análise a fonte non pode ser o IGE, xa que, obviamente, o organismo estatístico oficial galego ten por finalidade o estudo da nosa realidade, non a doutras comunidades; xa que logo, a fonte que utilizaremos principalmente será a do Instituto estatístico oficial (INE), puntualmente complementada cos datos aportados por FUNCAS (Fundación das Caixas de Aforro).

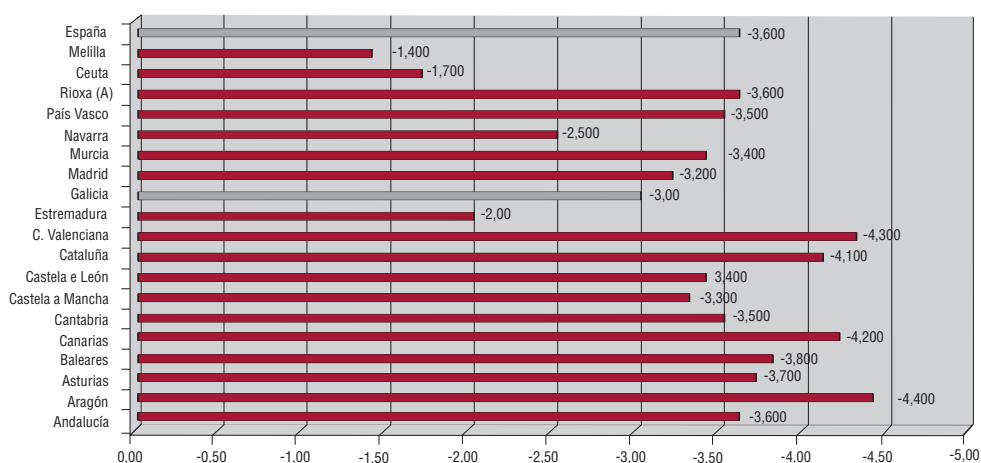
O INE fai a súa estimación anual do crecemento económico das comunidades autónomas na *Contabilidad Regional de España*, que está adaptada ao novo sistema metodolóxico instaurado na UE. Da clasificación por comunidades autónomas do cadro 1.3 sobrancearemos que:

**Porcentaxe de crecemento⁽¹⁾ do PIB.
Por CC.AA. 2007-2009.**

■ **Cadro 1.3**

	2007	2008	2009
Andalucía	3,8	0,8	-3,6
Aragón	4,5	1,1	-4,4
Asturias	3,6	1,2	-3,7
Baleares	3,8	1,8	-3,8
Canarias	3,8	1,3	-4,2
Cantabria	3,9	1,3	-3,5
Castela A Mancha	4,2	0,7	-3,3
Castela e León	3,7	0,9	-3,4
Cataluña	3,7	0,7	-4,1
C. Valenciana	3,7	0,5	-4,3
Extremadura	3,9	1,8	-2,0
Galicia	4,0	1,8	-3,0
Madrid	3,9	1,6	-3,2
Murcia	3,8	1,5	-3,4
Navarra	3,8	1,9	-2,5
País Vasco	3,9	2,1	-3,5
Rioxa (A)	4,0	1,5	-3,6
Ceuta	3,9	1,8	-1,7
Melilla	3,7	1,2	-1,4
España	3,8	1,2	-3,6

(1) En termos reais.
Fonte: INE. "Contabilidad Regional de España."

■ O PIB galego diminuíu en 2009 un 3%, por baixo do promedio estatal (-3'6%) e da UE (-4'2%).

■ O valor da actividade produtiva galega tivo un mellor comportamento que o promedio estatal todos os anos analizados neste cadro.

■ Só dúas comunidades autónomas (Estremadura e Navarra) e as dúas cidades autónomas tiveron en 2009 unha menor diminución do PIB que Galicia.

■ As maiores caídas do PIB no último ano foron as das comunidades aragonesa e, valenciana, as únicas comunidades autónomas nas que diminuíu máis o PIB que no conxunto da UE.

Sen dúbidas, o crecemento económico dun ano concreto non é o fundamental para conseguir o achegamento ás sociedades cun nivel de desenvolvemento maior; o importante é o esforzo continuado nun prazo longo para ir acurtando ese diferenza. Vexamos, pois, os datos do crecemento medio estatal e das diversas comunidades autónomas de 2000 a 2009 que figuran no cadro 1.4; explicitan que:

**Porcentaxe media de crecemento anual do PIB⁽¹⁾.
Por CC.AA. 2000-2009.**

■ Cadro 1.4

	Por riba da media estatal		Por baixo da media estatal
Estremadura	2,79	Aragón	2,31
Murcia	2,79	País Vasco	2,27
Melilla	2,70	A Rioxa	2,23
Madrid	2,54	Canarias	2,23
Andalucía	2,51	Castela e León	2,21
Ceuta	2,50	C. Valenciana	2,18
Navarra	2,48	Cataluña	2,09
Cast. A Mancha	2,46	Asturias	2,02
Cantabria	2,44	Illas Baleares	1,66
Galicia	2,38		
España	2,32		

(1) En termos reais.
Fonte: INE, "Contabilidad Regional de España".

■ O crecemento medio anual do PIB galego foi do 2,38%, lixeiramente por riba (só seis centésimas) do promedio estatal (2,32%) e situou a Galicia nun posto intermedio: décima posición entre as dez e nove comunidades (e cidades) autónomas.

■ As dúas comunidades de maior crecemento económico medio anual no período analizado foron Estremadura e Murcia, mentres que Asturias e Baleares pecharon a clasificación.

■ Catro das comunidades autónomas cunha suba anual media do PIB superior á de Galicia de 2000 a 2009 (Murcia, Estremadura, Andalucía e Castela-A Mancha) están precisamente entre as cinco que figuran por baixo de Galicia na clasificación por PIB por habitante (véxase o cadro 1.5). Isto pode reflectir, entre outras cousas, un mellor aproveitamento dos fondos recibidos da UE para potenciar o desenvolvemento económico das comunidades con menor PIB por habitante; en todo caso, constata inequivocamente que no período 2000-2009 esas comunidades avanzaron (sobre

todo Extremadura e Murcia) na xeración de PIB en relación coa nosa, fose pola mellor utilización dos fondos procedentes da UE, do Estado ou dos recursos propios dos que dispón cada comunidade autónoma.

O maior dinamismo demográfico dalgunha delas (como Murcia ou Andalucía) conlevou que o seu PIB *per capita*, en cambio, non medrase na proporción da galega ou de outras comunidades demograficamente estancadas.

O cadro 1.5 mostra o PIB *por habitante* das distintas comunidades autónomas, así como as medias estatal e da Unión Europea. Non debe esquecerse á hora de analizar os datos que o menor dinamismo demográfico da sociedade galega respecto do promedio español é un factor que está influíndo a prol da suba relativa do noso PIB *per capita*; é a chamada *converxencia pasiva*, unha das vías de aproximación no longo camiño da converxencia de Galicia co PIB por habitante medio do Estado, que no último cuatrienio se complementou coa maior suba do PIB en Galicia que no promedio estatal (*converxencia activa*).

**Produto Interior Bruto per cápita⁽¹⁾.
Por CC.AA. 2009**

■ Cadro 1.5

	Por riba da media estatal		Por baixo da media estatal
País Vasco	30.703	Castela e León	22.314
Madrid	30.029	Ceuta	22.208
Navarra	29.598	Asturias	21.523
Cataluña	26.831	Melilla	21.250
A Ríoxa	24.754	C. Valenciana	20.259
Aragón	24.639	Galicia	19.995
Baleares	24.510	Canarias	19.867
Cantabria	23.343	Murcia	18.619
		Andalucía	17.485
		Cast.-A Mancha	17.208
		Extremadura	16.301
España	22.886		
UE-27	23.600		

(1) En euros por habitante.

Fonte: INE (EUROSTAT para o dato da UE-27).

Sobrancearemos na análise dos datos dese cadro que:

■ O PIB por habitante de Galicia en 2009 sitúase no 87'4% do promedio español e no 84'7% da media da Unión Europea.

■ Hai cinco comunidades autónomas que teñen en 2009 un PIB *per capita* inferior ao galego: as catro do ano anterior (Murcia, Andalucía, Castela - A Mancha, Extremadura) máis Canarias.

■ As catro comunidades autónomas que rexistraron en 2009 un maior PIB *per capita* seguen a ser País Vasco, Madrid, Navarra e Cataluña.

Cómpre non esquecer o importante achegamento en PIB por habitante (en paridade de poder adquisitivo) de España coa UE nas últimas décadas: os datos publicados por Eurostat en xuño de 2010 explicitan que España é un dos trece Estados que está por riba da media da UE-27 (aunque segue por baixo do promedio da UEM). O cadro 1.6 reflicte que acadou o índice maior (105%) no bienio 2006-2007 e diminuíu ao 103% no bienio 2008-2009.

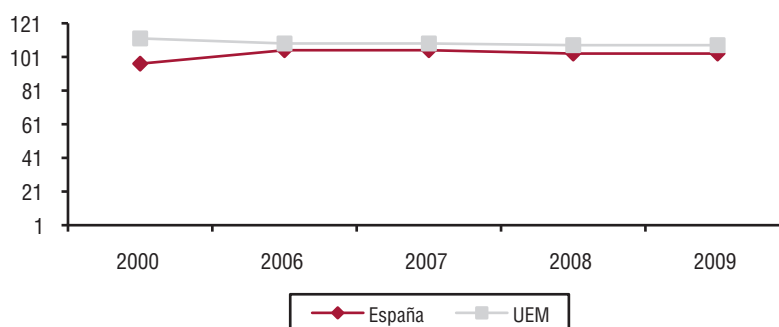
■ Cadro 1.6

**Evolución do PIB⁽¹⁾ por habitante.
España, UEM e UE. 2000-2009**

	España	UEM	UE
2000	97	112	100
2006	105	109	100
2007	105	109	100
2008	103	108	100
2009	103	108	100

(1) En paridade de poder adquisitivo. Porcentaxe sobre a UE.
Fonte: Eurostat. (Oficina estatística da Comisión Europea).

Evolución do PIB 2000-2009

Unha fonte estatística alternativa ao INE é FUNCAS. No cadro 1.7 temos a súa perspectiva do crecemento económico das distintas comunidades (e cidades) autónomas en 2009. Subliñaremos que:

■ A diminución media do PIB español en 2009 foi do -3'8%, nun ano marcado polo retroceso do valor de mercado da actividade produtiva en todas e cada unha das comunidades e cidades autónomas (no caso de Galicia, un -3'1%).

■ A menor diminución do PIB tivérono (ademais das cidades autónomas) as comunidades estremeña, balear e galega, mentres que as maiores caídas foron as de Aragón, Cataluña e Castela-León.

Cómpre ter en conta tamén a posición relativa de Galicia en PIB por habitante (en paridade de poder adquisitivo) na UE. Aque non foron publicados aínda por Eurostat os datos de 2009, podemos botar man da estatística proporcionada por

**Crecemento real do PIB⁽¹⁾.
Por Comunidades Autónomas. 2009**

■ **Cadro 1.7**

	(%)
Melilla	-0,79
Ceuta	-0,49
Navarra	-3,70
País Vasco	-3,31
Baleares	-2,75
Extremadura	-2,09
Canarias	-4,18
Rioxa (A)	-3,57
Aragón	-4,84
Galicia	-3,08
Cantabria	-3,44
Murcia	-3,96
Madrid	-3,30
Castela e León	-4,25
C. Valenciana	-3,95
Andalucía	-3,77
Castela A Mancha	-4,04
Cataluña	-4,69
Asturias	-3,95
España	-3,83

(1) En termos reais.

Fonte: INE. FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica".

FUNCAS, segundo a cal Galicia estaría nun 90´56% da renda bruta por habitante da UE (e España nun 100´86%). Por baixo do índice de Galicia están catro comunidades autónomas: Andalucía (78´86%), Murcia (81´30%), Castela - A Mancha (83´28%) e Extremadura (84´90%):

1.2 Crecemento económico galego

Neste epígrafe estudaremos, en primeiro lugar, os datos do PIB de Galicia do último quadrienio e logo a análise do PIB desde as perspectivas da demanda e máis da oferta.

■ **Cadro 1.8**

PIB⁽¹⁾ a prezos de mercado. Galicia / España. 2006-2009

	2006	2007	2008	2009
Galicia	50.338,2	54.072,8	56.290,3	54.686,0
España	984.284,2	1.052.730,0	1.088.502,0	1.051.151,0

(1) Prezos correntes, en millóns de euros

Os datos do cadro 1.8 evidencian que a economía galega abandonou en 2009 o crecemento económico anterior e retrocedeu (como a española) a un nivel inferior ao do ano 2007(se descontásemos a inflación acumulada no último bienio, xa que os datos están en prezos correntes).

1.2.1 A perspectiva da demanda

A análise desde a *perspectiva de demanda* da variación anual e máis trimestral dos compoñentes do PIB de Galicia no último quinquenio facémola en primeiro lugar cos datos proporcionados polo IGE nas “Contas Económicas Trimestrais”(cadro 1.9). Reflicte que en 2009 se produciu unha continua desaceleración ao longo do ano no crecemento económico de Galicia ata o terceiro trimestre, no que tocou fondo (-3´6%), para experimentar unha melloría de medio punto porcentual no último trimestre do ano. (-3´1%).

■ Cadro 1.9

PIB de Galicia. Compoñentes da demanda. 2005-2009

Periodo	PIB	Gasto en consumo final			Formación bruta de capital	Demanda Interna	Exportación de bens e servizos	Importación de bens e servizos
		Total	Fogares	AA. PP. e ISFLSF				
2005	3,4	3,4	3,3	3,5	5,2	3,9	3,3	4,1
2006	4,2	4,9	4,9	5,0	6,1	5,3	8,5	9,4
2007	4,0	4,0	4,0	4,1	5,8	4,6	6,4	6,9
2008	1,7	2,1	1,2	5,2	-2,1	0,7	-0,5	-1,4
2009	-3,0	-0,4	-1,9	5,0	-10,7	-3,7	-13,0	-11,8
Trimestres								
2007	I	3,8	4,5	4,4	4,9	8,1	5,7	8,3
	II	4,1	4,6	4,6	4,4	5,3	4,8	6,7
	III	4,5	4,0	4,1	3,7	5,5	4,5	8,5
	IV	3,5	3,1	3,0	3,3	4,5	3,5	2,5
2008	I	3,4	3,2	3,1	3,6	1,4	2,6	2,9
	II	2,7	2,5	1,9	4,7	0,7	1,9	3,5
	III	1,0	1,4	0,1	5,8	-2,6	0,1	0,1
	IV	-0,3	1,3	-0,2	6,8	-8,0	-1,7	-8,3
2009	I	-2,0	0,3	-1,6	6,9	-12,8	-4,0	-15,6
	II	-3,4	-0,4	-2,2	5,9	-12,0	-4,2	-19,7
	III	-3,6	-0,3	-1,6	4,4	-11,3	-3,8	-12,8
	IV	-3,1	-1,1	-2,4	3,0	-6,4	-2,8	-2,5

Datos en porcentaxe de variación interanual.

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega.

A análise desagregada dos diversos compoñentes do PIB desde o punto de vista do gasto constata:

■ A achega negativa da *demanda interna* ao crecemento do PIB galego en 2009, con especial intensidade na formación bruta de capital (diminución do 10´7%) pero perceptible tamén no consumo final dos fogares (-1´9%), non foi contrarrestada pola suba do gasto en consumo final das Administracións públicas e as Institucións sen fins lucrativos (5%).

■ Que a *demanda exterior neta*, pola súa banda, achegou 1´3 puntos porcentuais ao crecemento económico galego de 2009. As exportacións de bens e servizos diminuíron un 13% e as importacións baixaron un 11´8%.

I.2.2 A perspectiva da oferta

Centrarémonos agora na *perspectiva da oferta* da evolución por trimestres (e medias anuais) do PIB de Galicia no último quinquenio, que figura no cadro I.10. A análise das taxas de variación interanual reflicte en 2009 que:

■ Cadro 1.10

PIB de Galicia. Componentes da oferta. 2005-2009

Período	PIB	VEBpb por ramas de actividade								Impostos netos	
		Total	Sector primario	Prod. enerxéticos	Prod. Industriais	Construc- ción	Servizos				
							Total	Mercado	Non mercado		
2005	3,4	3,3	-3,9	-5,3	3,4	4,3	4,2	4,6	2,9	4,7	
2006	4,2	4,3	1,7	3,5	5,3	4,2	4,3	4,4	3,9	3,0	
2007	4,0	4,1	2,5	1,8	4,3	4,3	4,3	4,4	4,0	2,6	
2008	1,7	1,8	-1,3	-3,6	-1,6	-0,3	3,7	3,4	4,7	0,5	
2009	-3,0	-3,1	-1,8	-3,2	-13,7	-5,6	-0,1	-1,4	4,4	-2,3	
Trimestres											
2007	I	3,8	3,8	-0,7	5,3	4,7	4,3	3,7	4,2	2,0	1,4
	II	4,1	4,2	3,4	1,4	4,1	4,3	4,5	4,2	5,5	1,6
	III	4,5	4,4	3,0	1,5	6,7	4,1	4,1	4,1	4,3	7,7
	IV	3,5	4,0	4,3	-0,9	1,6	4,6	4,8	4,9	4,4	-0,3
2008	I	3,4	3,4	4,2	-7,9	3,3	2,3	4,3	4,0	5,2	3,3
	II	2,7	2,5	-4,2	-0,8	0,2	1,0	4,0	3,9	4,4	2,5
	III	1,0	2,0	0,1	-0,4	-1,7	-0,7	3,8	3,6	4,5	-5,2
	IV	-0,3	-0,4	-5,1	-5,0	-8,0	-3,5	2,8	2,2	4,8	1,7
2009	I	-2,0	-2,2	-0,2	-1,9	-17,3	-4,5	1,9	0,5	6,8	-1,0
	II	-3,4	-3,5	1,1	-7,6	-15,9	-5,6	-0,1	-1,5	4,7	-2,5
	III	-3,6	-3,9	-4,7	-5,6	-13,7	-6,3	-1,0	-2,3	3,6	-2,6
	IV	-3,1	-2,7	-3,3	2,6	-7,2	-5,9	-1,3	-2,4	2,7	-3,3

Taxa de variación interanual en %.

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega.

■ En Galicia tan só creceu en 2009 o subsector de servizos non dirixidos ao mercado (4´4% de suba).

■ Os peores resultados en Galicia rexistróunos en 2009 a industria (-13´7%), seguida da construción (-5´6%), e a enerxía (-3´2%).

O cadro I.11 presenta, tomando como fonte estatística a Contabilidade Rexional do INE, a visión diacrónica do comportamento do PIB galego e máis dos seus compoñentes desde a perspectiva da oferta. Sobrancearemos:

PIB⁽¹⁾ por ramas de actividade económica. Galicia 2007 - 2009

■ Cadro 1.11

	2007	2008	2009
Agricultura e pesca	2,3	-2,2	-1,7
Enerxía	-1,7	-5,4	-5,3
Industria	2,7	1,5	-15,8
Construción	2,6	0,3	-3,4
Servizos	5,6	3,1	0,0
PIB Total	4,0	1,7	-3,0

(1) PIB a prezos de mercado, variacións de volume en porcentaxe de variación interanual.

Fonte: INE, "Contabilidad regional de España"

- A forte baixada do PIB no último bienio, con especial gravidade no último ano.
- A fortísima diminución en 2009 do valor da actividade industrial (incluída a enerxética), seguida en importancia pola da construción.
- O carácter negativo do sector enerxético nos tres anos analizados

O cadro 1.12 achéganos unha interesante comparanza entre as composicións porcentuais do PIB galego e do español, da que subliñaremos as principais diferenzas entre as estruturas produtivas dos dous ámbitos territoriais:

**Estrutura porcentual do PIB (1) por ramas de actividade económica.
Galicia / España. 2005, 2007, 2009**

■ Cadro 1.12

	2005	2007	2009
GALICIA			
Agricultura e pesca	4,9	4,3	4,0
Enerxía	3,9	3,5	3,3
Industria	13,6	13,5	12,2
Construción	11,5	11,9	11,7
Servizos	55,7	56,4	61,7
Total	100,0	100,0	100,0
ESPAÑA			
Agricultura e pesca	2,9	2,5	2,3
Enerxía	2,5	2,4	2,3
Industria	13,8	13,2	11,7
Construción	10,3	10,6	10,0
Servizos	60,1	61,0	66,6
Total	100,0	100,0	100,0

Nota: Totales calculados sen incluír impostos netos sobre os produtos.

(1) PIB a prezos de mercado.

Fonte: INE, "Contabilidad regional de España".

- O maior peso no PIB de Galicia do sector agro-gandeiro e pesqueiro (que case dobra ao estatal, pese á lixeira diminución que se deu en cada ano), da construción (un 17% por riba da media española) e da industria (medio punto porcentual máis).
- O menor peso no PIB de Galicia dos servizos (4'9 puntos porcentuais por baixo do promedio estatal, diferencial que subiu nos anos analizados).

1.3 Crecemento económico e xeración de emprego

O crecemento económico non é un fin en si mesmo; a súa finalidade é darlle pulo a unha sociedade de maior benestar, e nesa andaina a creación de máis e mellor emprego para a súa poboación é un paso irrenunciable. Achegarémonos primeiro á medida en que o crecemento económico se converteu nos últimos anos en xeración de emprego en Galicia e despois ao estudo da produtividade do traballo.

1.3.1 A xeración de emprego en Galicia

Comezaremos este estudo tomando como fonte estatística as “Contas Económicas” do IGE, polo que nos referiremos aos *postos de traballo equivalentes a tempo completo*; outra perspectiva é da EPA, que empregaremos noutros cadros deste epígrafe e máis no capítulo 4 para achegarnos á poboación ocupada, tanto globalmente como desagregada por sexos, sectores económicos, grupos de idade, provincias, situación profesional, carácter temporal ou indefinido do contrato, etc; remitimos a ese epígrafe aos interesados/as en afondar nalgún deses aspectos da ocupación en Galicia.

O cadro 1.13 permítenos avaliar a xeración de emprego en Galicia (en postos de traballo equivalentes a tempo completo) no último trienio. En 2009 salientaremos que:

Evolución do emprego⁽¹⁾. Galicia 2007-2009

■ **Cadro 1.13**

	2007	2008	2009
Agricultura e pesca	113.472	109.288	94.859
Enerxía	10.601	10.336	9.846
Industria	172.044	169.982	151.042
Construción	158.540	149.836	123.980
Servizos	811.143	833.985	732.738
Total	1.265.800	1.273.427	1.112.465

(1) En postos de traballo equivalentes (PTE).
Fonte: IGE, Contabilidade trimestral.

■ A xeración neta de emprego en Galicia dos anos 2007 (31.564) e 2008 (7.627) pasou a ser en 2009 unha fortísima destrución neta de emprego (nada menos que 160.962).

■ Baixou o emprego en 2009 en todos os sectores, con especial virulencia en valor absoluto nos servizos (que tiveran a única suba no ano anterior); o sector agro-pesqueiro tivo unha diminución porcentual de persoas ocupadas moi semellante (12'7%, fronte ao 13'2% dos servizos).

Para facilitar o labor das persoas que desexen afondar neste estudo cunha maior desagregación temporal, presentamos no cadro 1.14 as taxas de variación interanual do emprego de Galicia nas diversas ramas (e no conxunto da economía galega) nos oito últimos trimestres, así como as medias dos dous últimos anos.

■ Cadro 1.14

Variación do emprego⁽¹⁾. Por ramas productivas. Galicia. 2008-2009.

			2008				2009			
	2008	2009	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Ramas agraria e pesqueira	-3,8	-0,9	-3,2	-6,7	-2,9	-2,4	-1,4	1,3	-1,9	-1,8
Ramas enerxéticas	-2,2	-4,7	-3,3	-1,7	-1,5	-2,2	-4,1	-4,8	-4,4	-5,7
Ramas industriais	-0,9	-8,6	1,4	0,3	-1,4	-3,8	-7,3	-9,2	-9,1	-9,1
Construción	-5,6	-14,6	-0,9	-3,5	-7,0	-11,1	-13,5	-15,4	-15,2	-14,4
Ramas dos servizos	2,5	-1,2	2,9	3,4	2,7	1,1	0,2	-1,6	-2,2	-1,0
- Servizos de mercado	2,8	-2,2	3,0	3,6	3,2	1,3	-0,6	-2,8	-3,6	-2,0
- Servizos non de mercado	2,0	1,2	2,9	2,9	1,6	0,8	2,1	0,4	1,0	1,3
TOTAL POSTOS DE TRABAJO EQUIVALENTES A TEMPO COMPLETO	0,4	-4,0	1,6	1,1	0,3	-1,5	-2,9	-4,4	-4,8	-3,8

(1) Variación porcentual interanual en postos de traballo equivalentes a tempo completo.
Fonte: IGE. Contabilidade trimestral.

Unha visión resumida da evolución do mercado de traballo de Galicia no último quinquenio pódese ollar no cadro 1.15. (con desagregación por trimestres para o último bienio); permitiralles ás persoas interesadas realizar unha análise diacrónica máis a fondo (que nós faremos ao longo do capítulo 4).

■ Cadro 1.15

Balance do mercado de traballo. Galicia. 2005-2009

Período		Poboación > 16 anos	Poboación activa	Poboación ocupada	Pob. asalariada	Pob. desempregada	Taxa de actividade	Taxa de ocupación	Taxa de paro
		Miles de persoas				Porcentaxe			
2005		2.365,9	1.254,8	1.130,1	840,9	124,8	53,0	47,8	9,9
2006		2.372,7	1.272,1	1.164,2	890,7	107,8	53,6	49,1	8,5
2007		2.380,9	1.292,0	1.193,4	922,0	98,7	54,3	50,1	7,6
2008		2.387,6	1.314,8	1.200,1	923,0	114,7	55,1	50,3	8,7
2009		2.386,2	1.317,4	1.151,5	898,8	165,9	55,2	48,3	12,6
2008	Trimestre I	2.386,4	1.298,3	1.190,0	913,5	108,4	54,4	49,9	8,3
	II	2.387,4	1.309,9	1.200,8	917,3	109,1	54,9	50,3	8,3
	III	2.388,3	1.326,9	1.214,5	934,9	112,4	55,6	50,9	8,5
	IV	2.388,4	1.324,1	1.195,1	926,1	129,0	55,4	50,0	9,7
2009	I	2.387,5	1.331,1	1.168,5	905,9	162,7	55,8	48,9	12,2
	II	2.386,1	1.317,7	1.147,4	892,7	170,4	55,2	48,1	12,9
	III	2.385,3	1.313,3	1.151,1	904,1	162,2	55,1	48,3	12,4
	IV	2.386,0	1.307,3	1.138,9	892,3	168,4	54,8	47,7	12,9

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega.

Xa como remate deste epígrafe, presentamos no cadro 1.16 unha análise comparativa do comportamento nos anos transcorridos do século XXI da ocupación galega e española. Percíbese nidiamente que a continua e importante suba do emprego que se produciu ata o ano 2007 nos dous ámbitos territoriais converteuse no último bienio en diminución da ocupación, lixeira en 2008 e moi intensa en 2009.

■ Cadro 1.16

Emprego total. Galicia / España. 2001-2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Galicia	1.026,1	1.036,2	1.056,8	1.084,8	1.126,1	1.168,1	1.214,7	1.211,2	1.154,6
España	17.727,0	18.116,8	18.686,2	19.334,1	20.115,0	20.936,3	21.584,3	21.484,2	20.066,4

Datos en miles.

Fonte: INE, "Contabilidad regional de España".

I.3.2 Produtividade do traballo

A *produtividade* é o cociente entre a produción e os recursos utilizados para obtela; xa que logo, mide a produción xerada por cada unidade de factor produtivo. A produtividade é un factor determinante do desenvolvemento económico dun país; en palabras de Paul Krugman: "A produtividade non o é todo, pero, a longo prazo, é case todo".

Na nosa análise, o factor produtivo focalizado vai ser o traballo; referirémonos, pois, á *produtividade do traballo*, entendida coma o cociente entre a produción e o emprego de recursos humanos que a fixeron posible.

Obviamente, a mellora da produtividade do traballo é unha esixencia para conseguir unha maior competitividade empresarial, necesidade cada vez máis evidente nun mercado globalizado; a maior formación bruta de capital, o investimento en capital humano, en I+D+i e a aplicación de boas técnicas de organización empresarial, son, entre outros factores, sólidos piares nos que asentar unhas empresas de maior produtividade.

Noutros apartados deste *Informe Sociolaboral* analizamos o investimento na formación bruta de capital (capítulo 1), en I+D+i (capítulo 2), en formación das persoas (capítulo 10) e outros condicionantes da produtividade do traballo, como por exemplo a alta porcentaxe da contratación temporal no mercado de traballo, que vai en contra da ganancia de produtividade que se pode acadar cando alguén se especializa nun traballo, e ademais non motiva dabondo na consecución dos obxectivos empresariais ás persoas que traballan sometidas a unha rotación laboral excesiva.

Sabedores de que a análise desde unha perspectiva integral dos factores condicionantes da produtividade do traballo reborda en moito o obxectivo deste epígrafe, recolleemos aquí tan só un achegamento ao tema, a partir dos datos de FUNCAS para as distintas comunidades autónomas.

Galicia quedara lixeiramente por baixo do crecemento medio da produtividade en 2008 en España (0,24 puntos porcentuais menos: 1'51% en vez de 1'75%) pois cun crecemento da poboación ocupada (0'56%) superior ao promedio estatal (0'48%) Galicia conseguira unha suba do PIB (1'21%) moi pouco maior que a media española (1'15%).

No ano 2009 Galicia quedou moi por baixo do crecemento da produtividade media en España (1'83 puntos porcentuais menos: 0'9% fronte ao 2'73% estatal. Tan só unha comunidade autónoma (Castela-León) e as dúas cidades autónomas tiveron unha variación da produtividade inferior á galega en 2009.

A maior suba da produtividade deuse en 2009, por esta orde, na C. Valenciana, Baleares, Murcia e Cataluña.

Os estudos comparativos a nivel internacional reflicten que a produtividade *por persoa* empregada en España diminuíu en termos relativos na década 1997-2007, entre outros factores polo forte aumento do emprego da poboación inmigrante –maioritariamente empregada como man de obra non cualificada– e pola suba da contratación a tempo parcial. O cambio radical da situación económica no bienio 2008-2009 fixo que a situación cambiase substancialmente no conxunto do Estado español, anque non sexa o mesmo na análise de zonas menos desenvolvidas economicamente (como Galicia) nas que non se deu coa mesma intensidade a chegada de persoas en idade de traballar do estranxeiro na última década.

1.4 Comercio exterior

Ao estudar o *comercio exterior español* é evidente que nos estamos a referir ás transaccións con orixe ou destino alén do territorio do noso Estado. Menos claro resulta o concepto de *comercio exterior galego*, xa que podemos referirnos tanto a todas as transaccións con orixe ou destino en Galicia como tan só a unha parte dese total: ás transaccións con orixe ou destino fóra de España; achegarémonos ás dúas nas seguintes páxinas.

1.4.1 Comercio galego co estranxeiro

1.4.1.1 Exportacións, importacións e saldo comercial.

Taxa de cobertura

A análise dos datos correspondentes a Galicia da balanza comercial española no último sexenio podemos facela ao fío do cadro 1.17; nel podemos apreciar a evolución das exportacións, das importacións, do saldo comercial (diferenza entre o valor das exportacións e o das importacións) e da taxa de cobertura (porcentaxe que representa o valor das exportacións sobre o das importacións). Constatase que:

- O crecemento das exportacións galegas foi continuo ata o ano 2007 (anque xa nese ano a porcentaxe de suba non chegou aos niveis do bienio anterior).
- A suba das importacións galegas tamén foi continua no cuadrenio 2004-2007 mentres que baixou no seguinte bienio.
- A desagregación por trimestres do bienio 2008-2009 reflicte que en tres trimestres (segundo de 2008 e os dous primeiros de 2009) Galicia tivo superávit comercial ou, o que é o mesmo, a taxa de cobertura rebordou o limiar do valor 100, acadando respectivamente os índices 100'8, 100'4 e 100'6.
- A taxa de cobertura tivo un bo comportamento no período 2006-2009, no que avanzou ano tras ano (con especial intensidade en 2006) ata quedar en 2009 case no equilibrio do noso comercio co estranxeiro (taxa do 99'3%).
- Na desagregación territorial do comercio galego co estranxeiro, cómpre subliñar que a provincia de Pontevedra segue a ser, un ano máis, o auténtico motor de explosión das exportacións galegas; o valor das súas vendas ao estranxeiro dobra á suma das outras tres provincias, e segue a ser unha das provincias con maior superávit comercial en toda España.

Comercio exterior⁽¹⁾. Galicia. 2004-2009

■ Cadro 1.17

Período		Millóns de euros			Cobertura %	TVI (%)	
		Export.	Import.	Saldo		Export.	Import.
2004		10.547,6	11.606,1	-1.058,5	90,9	5,4	6,0
2005		12.167,5	13.767,5	-1.600,0	88,4	15,4	18,6
2006		14.220,3	14.968,6	-748,3	95,0	16,9	8,7
2007		15.053,1	15.423,2	-370,1	97,6	5,9	3,0
2008		13.940,7	14.146,6	-205,9	98,5	-7,4	-8,3
2009		12.675,5	12.765,5	-90,0	99,3	-9,1	-9,8
2008	Trimestre						
	I	3.484,9	3.600,6	-115,7	96,8	-9,5	-7,9
	II	3.871,6	3.842,3	29,3	100,8	-10,1	-3,3
	III	3.532,0	3.581,3	-49,3	98,6	2,7	-5,8
2009	IV	3.052,2	3.122,4	-70,2	97,8	-11,8	-16,5
	I	2.812,0	2.801,8	10,2	100,4	-19,3	-22,2
	II	2.991,9	2.973,8	18,1	100,6	-22,7	-22,6
	III	3.355,3	3.428,7	-73,4	97,9	-5,0	-4,3
	IV	3.516,0	3.561,3	-45,3	98,7	15,2	14,1

(1) En euros constantes. Base 2005.

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega.

I.4.1.2 Distribución por produtos do comercio exterior galego

I.4.1.2.1 Exportacións

Unha das características do comercio exterior galego é o seu carácter intraindustrial: importamos moitas materias primas (e bens de equipamento) para producir e exportar produtos elaborados. A notable importancia do *comercio intraindustrial* reflíctese cun dato: os seis primeiros capítulos arancelarios das exportacións galegas están todos entre os sete primeiros apartados das nosas importacións.

Na análise das principais mercancías exportadas por Galicia en 2009 sobrancearemos, ao fío do cadro I.18:

■ Cadro 1.18

Principais capítulos de exportación. Galicia. 2009

	Exportacións	Miles de euros	% ⁽¹⁾	TVI % ⁽²⁾
1	Vehículos automóviles, tractores, ciclos e demais vehículos	4.838.542	35,2	-17,1
2	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	1.498.388	10,9	9,8
3	Prendas e complementos de vestir de punto	938.772	6,8	6,6
4	Peixes, crustáceos e moluscos	835.932	6,1	-5,3
5	Aparatos e material eléctrico	557.725	4,9	-20,3
	Total exportación galega	13.759.215	100,0	-12,6

(1) Porcentaxe sobre o total de exportacións.

(2) Porcentaxe de variación interanual.

Fonte: DataComex. Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

■ A notable estabilidade: os catro primeiros capítulos do arancel con maior valor das exportacións son os mesmos que no ano anterior, e pola mesma orde.

■ As exportacións galegas do sector automobilístico seguen moi por diante de calquera outro epígrafe e, pese á diminución de 2009 nun 17'1%, representan un 35'2% do valor total das exportacións galegas (do que ao redor dun 70% corresponde a automóbiles e o resto a compoñentes para automóbiles).

■ A especialización das nosas vendas ao estranxeiro céntrase especialmente en tres apartados: *automobilístico*, *téxtil* e *peixes, crustáceos e moluscos*.

■ As vendas galegas ao estranxeiro presentan un grao de concentración sectorial moi elevado, xa que máis da metade das exportacións de 2009 (un 52'9%, 1'6 puntos máis que no ano anterior) aglutínanse nos tres primeiros capítulos arancelarios do cadro analizado; isto conleva un risco: unha maior vulnerabilidade que se a nosas vendas ao estranxeiro estivesen máis diversificadas.

■ O crecemento do último ano produciuse, ao igual que no ano anterior, nos dous epígrafes de *Prendas e complementos de vestir* mentres que baixou o valor das exportacións nos outros tres apartados (con especial intensidade en *aparatos eléctricos* e *vehículos*).

1.4.1.2.2 Índices de competitividade das exportacións galegas

No cadro 1.19 presentamos os índices de competitividade das exportacións galegas no último quinquenio (con desagregación trimestral do bienio 2008-2009) desde unha dobre perspectiva: os Estados da UE e máis o conxunto dos Estados desenvolvidos. Subliñaremos que:

■ Cadro 1.19

Índices de competitividade⁽¹⁾ das exportacións galegas. 2005-2009

Período		Fronte ós países da UE27				Fronte ós países desenvolvidos			
		Total				Total			
		Con IPC	Con IPRI	Con IVUe	Con CLU	Con IPC	Con IPRI	Con IVUe	Con CLU
2005		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2006		101,4	101,5	100,9	103,4	101,4	101,5	101,2	103,4
2007		101,7	103,2	107,3	104,3	102,3	103,8	108,5	105,0
2008		103,5	105,9	107,1	104,3	104,5	106,6	109,0	105,7
2009		104,1	106,4	107,0	105,0	104,6	106,6	108,6	106,6
2008	Trimestre								
	I	103,3	106,3	106,9	105,6	104,3	107,2	108,6	106,9
	II	103,5	106,6	108,1	104,0	105,1	107,8	110,6	105,9
	III	103,4	105,8	105,6	102,8	104,6	106,5	107,7	104,5
	IV	103,8	104,9	107,8	104,7	104,1	104,9	109,0	105,6
2009	I	104,5	106,5	107,4	104,4	104,7	106,4	108,5	105,5
	II	103,9	106,4	107,9	105,6	104,4	106,6	109,4	107,0
	III	103,7	106,0	107,4	104,8	104,4	106,4	109,2	106,6
	IV	104,1	106,6	105,1	105,3	104,9	107,0	107,1	107,3

(1) Unha suba do índice implica unha perda de competitividade e unha diminución do índice supón unha mellora da competitividade. Base 2005.

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Facenda, Observatorio da economía galega.

■ No último cuadrienio houbo unha perda de competitividade respecto dos Estados da UE que varía entre un 4´1% e un 7% (segundo o índice que escollamos dos catro que figuran no cadro).

■ No último cuadrienio a nosa perda de competitividade respecto dos Estados máis desenvolvidos variou entre un 4´6% e un 8´6% (segundo o índice que escollamos).

■ No ano 2009 houbo unha mellora nun dos índices, tanto fronte aos Estados da UE como respecto dos Estados máis desenvolvidos.

1.4.1.2.3 Importacións

Na análise das principais mercancías importadas por Galicia en 2009 subliñaremos na análise do cadro 1.20:

■ A estabilidade: catro dos cinco primeiros capítulos do arancel con maior valor son os mesmos que no ano anterior; intercambiándose a posición os epígrafes primeiro e segundo.

■ As importacións galegas do sector automobilístico volven en 2009 a encabezar (a diferenza do ano anterior) esta clasificación; a maior parte corresponden a compoñentes para automóbiles, e son necesarias para o funcionamento da factoría viguesa de PSA Peugeot Citroën, nun bo exemplo de *comercio intrafirma*.

■ Nas nosas compras no estranxeiro hai un grao de concentración sectorial elevado, anque menor que nas exportacións, xa que en 2009 un 47,1% do valor total das importacións galegas (sete décimas máis que en 2007) produciuse nos tres primeiros capítulos arancelarios recollidos no cadro.

■ Polo aumento do último ano sobrancea o apartado de *aparatos e material eléctrico*; (41´2%); pola contra, o que máis diminuíu foi o epígrafe de *combustíbeis minerais* (-29´4%).

■ Cadro 1.20

Principais capítulos de importación. Galicia. 2009

	Importacións	Miles de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1	Vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos	2.740.903	21,2	6,1
2	Combustíbeis minerais, aceites minerais e produtos	2.336.368	18,1	-29,4
3	Peixes, crustáceos e moluscos	1.004.503	7,8	23,1
4	Aparatos e material eléctrico	888.294	6,9	41,2
5	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	804.428	6,2	-5,7
	Total	12.928.155	100,0	-16,6

(1) Porcentaxe sobre o total de exportacións.

(2) Porcentaxe de variación interanual.

Fonte: DataComex. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio,

I.4.1.3 Distribución xeográfica do comercio exterior galego

A distribución por Estados das exportacións galegas que presentamos no cadro 1.21 constata que:

■ Cadro 1.21

Principais destinos das exportacións galegas. 2009

	Miles de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1 Francia e Mónaco	4.936.089	35,9	-10,2
2 Portugal	2.039.215	14,8	-18,2
3 Italia	960.735	7,0	1,7
4 EE.UU.	569.491	4,1	-12,1
5 Alemaña	470.963	3,4	-8,6
Total	13.759.215	100,0	-12,6

(1) Porcentaxe sobre o total de exportacións.

(2) Porcentaxe de variación interanual.

Fonte: DataComex. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio.

■ Os catro primeiros clientes de Galicia son en 2009 os mesmos (e na mesma orde) que no ano anterior: Francia, Portugal, Italia e EE.UU; na quinta posición, Alemaña substitúe a Gran Bretaña.

■ Francia e Portugal concentraron máis da metade (50,7%) das vendas de Galicia ao estranxeiro (a mesma porcentaxe do ano anterior).

■ Cos Estados que figuran no cadro, a suba do valor das nosas exportacións produciuse só (e moi lixeiramente) con Italia mentres que baixaron con intensidade as vendas galegas a Portugal, Francia e Estados Unidos.

Nos nosos principais provedores, pola súa banda, subliñaremos ao fío do cadro 1.22, que no ano 2009:

■ Cadro 1.22

Principais provedores de Galicia. 2009

	Miles de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1 Francia e Mónaco	2.901.738	22,4	3,7
2 Portugal	1.511.356	11,7	-28,6
3 Alemaña	695.794	5,4	-2,0
4 China	553.542	4,3	-17,8
5 Reino Unido	482.685	3,7	-34,2
Total	12.928.155	100,0	-16,6

(1) Porcentaxe sobre o total de importacións.

(2) Porcentaxe de variación interanual.

Fonte: DataComex. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio.

■ A comparanza cos cinco Estados que encabezaban esta clasificación en 2008 explicita que repiten os dous primeiros (e pola mesma orde), Gran Bretaña (que pasa do cuarto ao quinto posto) e Alemaña (que ascende do quinto ao terceiro posto). O que entra de novo é China, que, á vista do seu poderío comercial na última década, “ven para quedarse” nesta clasificación.

■ Catro dos cinco Estados aos que máis lles mercamos (todos menos China) son membros da Unión Europea.

■ Respecto do visto cos Estados clientes, é menor a concentración territorial, xa que os dous primeiros clasificados non chegan a concentrar máis da metade do valor total das nosas importacións senón algo máis da terceira parte (un 34,1%), 2’5 puntos porcentuais máis que en 2008.

■ En 2009 o valor das importacións aumentou só nas procedentes de Francia (e o fixo moi lixeiramente) mentres que baixou con especial intensidade nas que viñeron de Gran Bretaña e Portugal.

1.4.2 Saldo comercial co estranxeiro e con outras comunidades autónomas

Como sinalabamos ao comezar o estudo do *comercio exterior galego*, unha das acepcións deste concepto (e a máis axeitada lingüisticamente, aínda que certamente a menos usual na literatura económica) abrangue todas as transaccións con orixe ou destino fóra de Galicia. Inclúe, xa que logo, ademais das transaccións realizadas co estranxeiro, as efectuadas coas outras comunidades autónomas (por certo, cuantitativamente moi superiores ás outras: o dobre); para evitar confusións, referirémonos a estas transaccións como *comercio exterior total*. O seu estudo pódese facer ao traveso das táboas input-output ou, indirectamente, pola diferenza entre a produción e a demanda interna dunha comunidade.

A diferenza entre estudar todas as transaccións de Galicia fóra do noso territorio ou só das transaccións de Galicia fóra de España implica unha importante modificación no valor dos indicadores cos que se avalían estas relacións comerciais (saldo comercial, taxa de cobertura, etc); concretamente, no saldo do comercio exterior galego, o lixeirísimo déficit de Galicia nas súas relacións co estranxeiro transfórmase nun fortísimo déficit cando estudamos o *comercio exterior total* de Galicia.

No cadro 1.23 podemos comprobar o saldo exterior *total* (sumado, pois, tanto as transaccións internacionais como as realizadas coas comunidades autónomas); compróbase nel que:

■ Sete comunidades (as mesmas do ano anterior) rexistraron en 2009 un saldo positivo. Ordenadas de maior a menor saldo exterior en porcentaxe do seu PIB foron: Navarra, Baleares, Madrid, País Vasco, Cataluña, C.Valenciana e A Ríoxa; son as mesmas que no ano anterior e pola mesma orde.

■ Entre as doce comunidades e cidades que presentan un saldo negativo, Galicia segue a ser (como en 2008) a terceira en valor absoluto.

■ Na clasificación por maior porcentaxe de déficit do saldo exterior *total* sobre o seu PIB, Galicia mellorou notablemente a súa posición en 2009, ao rebaixar dun 21% a un 14’3% a súa porcentaxe (6’7 puntos menos que no ano anterior). Queda na cuarta posición entre as dez comunidades autónomas deficitarias (non incluímos

neste cómputo as cidades autónomas, pola súa especificidade comercial), por detrás de Estremadura e Castela-A Mancha (ao igual que en 2008) e tamén, agora, de Castela-León.

■ Cadro 1.23

Saldo exterior. Por CC.AA. 2009

	Con saldo exterior positivo			Con saldo exterior negativo	
	Saldo(1)	% do PIB pm		Saldo(1)	% do PIB pm
Madrid	14.017	6,64	Andalucía	-15.657,0	-10,39
Cataluña	10.305	4,89	Castela e León	-9.463,0	-15,72
País Vasco	4.489	6,21	Galicia	-8.341,0	-14,33
C.Valenciana	2.596	2,41	Castela A Mancha	-7.109,0	-19,37
Baleares	2.085	8,12	Canarias	-3.744,0	-8,86
Navarra	1.759	9,13	Estremadura	-4.471,0	-23,20
A Rioxa	37	0,44	Asturias	-2.937,0	-12,06
			Aragón	-1.838,0	-5,23
			Murcia	-1.911,0	-6,72
			Cantabria	-363,0	-2,49

(1) En millóns de euros.

Fonte: FUNCAS. "Cuadernos de Información Económica". Xaneiro/febreiro 2010.

A importante melloría do ano 2009 conseguiu recortar de forma moi significativa a falla de competitividade que reflectía o noso déficit no comercio exterior total en 2008 (un euro por cada cinco de PIB nese ano e un euro por cada sete do noso PIB agora).

Para seguir acurtando en anos vindeiros o camiño que nos queda para chegar cando menos ao equilibrio comercial neste comercio fóra de Galicia cómpre un grande esforzo para a mellora da produtividade da economía galega (especialmente no investimento en educación, en investigación, desenvolvemento e innovación, en modernización da estrutura organizativa empresarial e outros aspectos xa tratados noutros apartados deste *Informe Sociolaboral*).

Se comparamos os datos deste cadro cos do cadro 1.5 podemos comprobar que hai unha clara correlación directa entre o saldo exterior *total* dunha comunidade (ou cidade) autónoma e a súa riqueza relativa (medida co PIB por habitante); na análise conxunta dos dous cadros sobrancea que:

■ As sete comunidades cun maior índice de riqueza relativa (medida polo PIB *per capita*) son en 2009, por orde de maior a menor: País Vasco, Madrid, Navarra, Cataluña, A Rioxa, Aragón e Baleares. Seis delas (todas agás Aragón, que cede o seu posto á C.Valenciana) figuran entre as sete comunidades cun saldo exterior *total* positivo en 2009.

■ Por outra parte, as comunidades (e cidades) autónomas de menor índice de riqueza relativa coinciden case totalmente coas de maior porcentaxe de déficit en relación ao seu PIB no comercio exterior *total*. Estremadura e Castela - A Mancha exemplifican moi ben este vencello.

Cómpre non esquecer estas “*balanzas comerciais*” *totais autonómicas* á hora de avaliar axeitadamente os mecanismos de financiamento das comunidades

autónomas, pois as “*balanzas fiscais*” deficitarias (tan salientadas polos responsables dalgunha comunidade moito máis desenvolvida que Galicia) son unha contrapartida solidaria que adoita existir nos *Estados do benestar* (e mesmo en áreas supranacionais coma a UE) para compensar, cando menos parcialmente, ás comunidades menos desenvolvidas, que axudan a financiar (pola vía do comercio inter-autonómico) o crecemento económico das máis desenvolvidas.

1.5 Evolución dos prezos e dos salarios

1.5.1 A inflación

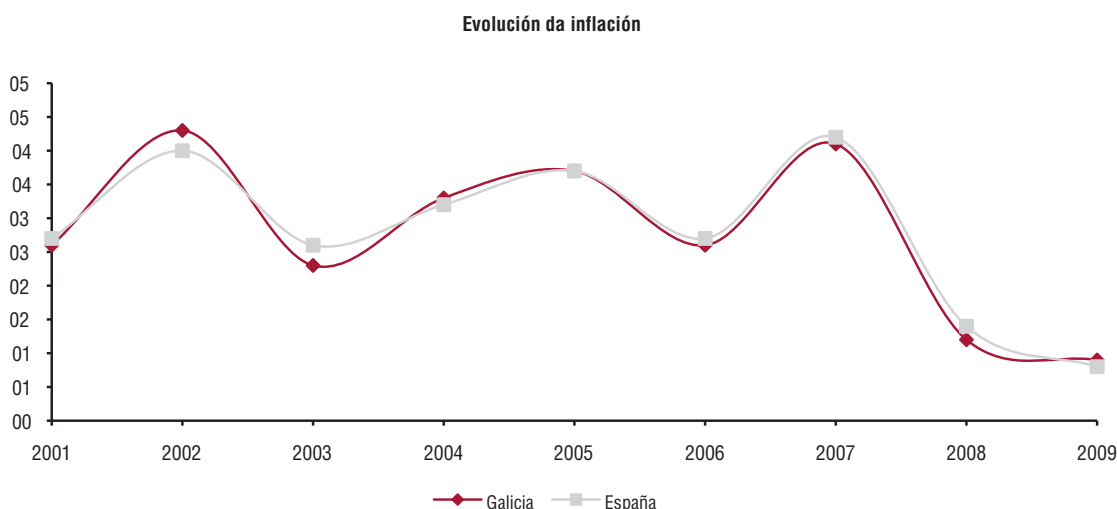
O cadro 1.24 explicita que a taxa de inflación de 2009 en Galicia (0´9%) foi a menor dos anos transcorridos do século XXI e quedou unha décima por riba do promedio estatal. As subas dos prezos en Galicia e España no último ano estiveron a un nivel semellante á UE (0´9%) e moi por riba da suba media na UEM (0´3%).

■ Cadro 1.24

Porcentaxe de variación do IPC⁽¹⁾. Galicia/España. 2001-2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Galicia	2,6	4,3	2,3	3,3	3,7	2,6	4,1	1,2	0,9
España	2,7	4,0	2,6	3,2	3,7	2,7	4,2	1,4	0,8

(1) De decembro a decembro.
Fonte: INE, IPC.

A desagregación por provincias recollida no cadro 1.25 amosa que A Coruña rexistrou a maior suba dos prezos en 2009 e Ourense a menor; esta última e máis Lugo tiveron unha inflación menor que os promedios galego e máis español.

Porcentaxe de variación do IPC. Por provincias. 2007-2009

■ Cadro 1.25

	2007	2008	2009
A Coruña	4,0	1,5	1,2
Lugo	4,0	1,1	0,7
Ourense	4,0	1,2	0,5
Pontevedra	4,2	0,9	0,9

De decembro a decembro.
Fonte: INE, IPC.

A inflación subxacente (a que non ten en conta a variación dos prezos dos produtos enerxéticos nin dos alimentos non elaborados) quedou en 2009 en Galicia no 0'2% (unha décima menos que a media estatal), como se ve no cadro 1.26.

Inflación subxacente. Galicia e España. 2005-2009

■ Cadro 1.26

IPC xeral sen alimentos non elaborados nin produtos enerxéticos	2005	2006	2007	2008	2009
Galicia	2,7	2,3	3,3	2,4	0,2
España	2,9	2,5	3,3	2,4	0,3

Taxas de variacións interanuais en %.
Fonte: INE, IPC.

A información do cadro 1.27 ofrece a desagregación nos doce grupos de gasto do IPC e a súa taxa de variación no último cuadrenio en Galicia. Obsérvase nel que:

- A maior diminución dos prezos (dos cinco epígrafes nos que descendeu) produciuse no grupo dos alimentos.
- O grupo máis inflacionista (dos sete de suba de prezos) foi o de bebidas alcohólicas-tabaco (cun 11'3%), seguido do transporte (4'1%).

■ Cadro 1.27

IPC por grupos de gasto. Galicia. 2006-2009

	2006	2007	2008	2009
1. Alimentos e bebidas non alcohólicas				
Galicia	3,1	5,8	2,4	-2,0
2. Bebidas alcohólicas e tabaco				
Galicia	1,5	6,4	3,8	11,3
3. Vestido e calzado				
Galicia	1,0	1,4	0,6	-0,9
4. Vivenda				
Galicia	4,7	5,5	4,9	0,8
5. Enxoval				
Galicia	3,1	2,4	3,1	1,0
6. Medicina				
Galicia	1,9	-2,1	0,1	-0,7
7. Transporte				
Galicia	1,7	7,1	-5,6	4,1
8. Comunicacións				
Galicia	-1,7	0,8	-0,3	-0,3
9. Ocio e cultura				
Galicia	0,1	-0,9	-0,4	-0,6
10. Ensino				
Galicia	4,2	3,8	4,5	2,6
11. Hoteis, cafés e restaurantes				
Galicia	4,7	5,0	4,7	1,8
12. Outros				
Galicia	3,1	2,5	3,4	1,9
VARIACIÓN XERAL DO IPC	2,6	4,1	1,2	0,9

Taxas de variación interanuais en %.
 Fonte: INE.

1.5.2 Os custos laborais

A *Enquisa Trimestral de Custo Laboral* é unha estatística do INE, de periodicidade trimestral, que forma parte dos euroindicadores que EUROSTAT solicitou aos Estados da área euro co obxectivo de medir a potencial converxencia dos custos laborais nos estados membros; unha das súas principais aplicacións é permitir actualizar anualmente a *Enquisa de Custo Laboral* que se realiza cuadrienalmente nos Estados da UE.

Cómpre sinalar que se entende por *custo laboral* o custo total que ten o empregador/a pola utilización do factor traballo (inclúe o salarial e outros custos) e por *custo salarial* o conxunto de remuneracións brutas (en efectivo ou en especie) realizadas ás persoas traballadoras por conta allea.

O cadro 1.28 recolle o custo laboral (por traballador/a e mes e por hora efectiva) en Galicia no último sexenio. Compróbase que:

■ Cadro 1.28

Coste e xornadas laborais. Galicia. 2004 - 2009

Período	Coste laboral por traballador e mes		Coste laboral por hora efectiva		Coste salarial por traballador e mes		Coste laboral por hora efectiva		Incremento salarial pactado en convenio	Xornada laboral (horas pactadas)		
	Euros	% var. int.	Euros	% var. int.	Euros	% var. int.	Euros	% var. int.		Total traballadores	Tempo completo	Tempo parcial
2004	1.772,1	-0,1	12,7	0,7	1.295,9	0,0	9,3	0,8	3,34	159,4	170,8	80,3
2005	1.827,1	3,1	13,2	4	1.322,5	2,1	9,6	2,9	3,42	158,3	170,6	82,5
2006	1.976,9	8,2	14,5	9,6	1.433,6	8,4	10,5	9,8	3,71	158,6	170,1	81,7
2007	2.049,8	3,7	15,0	3,7	1.504,0	4,9	11,0	4,9	3,68	158,0	169,9	84,4
2008	2.124,3	3,6	15,6	4,1	1.561,0	3,8	11,5	4,2	4,24	156,4	169,5	83,4
2009	2.199,7	3,5	16,4	4,9	1.615,0	3,5	12,1	4,8	3,32	156,0	169,4	83,4
2009 I	2.088,8	4,4	15,2	4,1	1.494,8	3,4	10,9	3,1	3,58	155,8	169,3	81,6
II	2.188,8	3,6	16,1	7,9	1.612,8	4,3	11,9	8,6	3,52	155,8	169,4	82,2
III	2.196,0	5,1	17,0	5,0	1.605,9	5,1	12,4	5,0	3,50	157,0	169,4	87,2
IV	2.325,3	1,4	17,4	2,8	1.746,5	1,3	13,1	2,8	3,32	155,5	169,5	82,5

Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Facenda. Observatorio de economía galega.

■ En Galicia tanto o *custo laboral por traballador/a e mes* coma o *custo salarial por traballador/a e mes* subiron en 2009 un 3'5% (a menor porcentaxe do último cuadrienio nas dúas variables).

■ O *custo laboral por hora efectiva* de traballo en Galicia subiu en 2009 un 4'9% (a maior porcentaxe do último trienio).

■ O *custo salarial por hora efectiva* de traballo en Galicia subiu en 2009 un 4'8% (seis décimas máis que no ano anterior).

■ A suba salarial pactada na negociación colectiva galega foi do 3'32% (a menor do último sexenio, pero cuadruplicou a suba do IPC).

■ A xornada laboral pactada en Galicia descendeu sempre no sexenio analizado agás en 2006 e quedou en 2009 en 156 horas mensuais (169'4 horas/mes nos contratos a tempo completo e 83'4 na contratación a tempo parcial).

A comparanza Galicia/España en 2009 nos aspectos estudados neste epígrafe cos datos máis actuais (os do último trimestre dese ano) reflicte que:

■ O custo laboral por persoa que traballa e mes en Galicia quedou en 2.325'3 euros, fronte aos 2.649'1 do promedio estatal. En dúas comunidades autónomas (País Vasco e Madrid) supera en máis de 300 euros a media española, mentres que en tres queda polo menos 300 euros por baixo dese promedio (Canarias, Estremadura e Galicia).

■ O custo laboral por hora efectiva de traballo en Galicia foi de 17'4 euros, fronte aos 20 da media española. Tan só Canarias (16'4 euros) quedou por baixo do dato de Galicia, cando un ano antes había dúas comunidades máis (Estremadura e Castela- A Mancha).

■ O custo salarial por persoa que traballa e mes en Galicia foi de 1.746'5 euros, tamén por baixo dos 1.993'2 euros do promedio estatal. Só Estremadura e Canarias quedaron por baixo do dato de Galicia, cando un ano antes había outra comunidade máis (Murcia).

■ O custo salarial por hora efectiva de traballo en Galicia foi de 13'1 euros, fronte aos 15 do promedio estatal. Tan só Canarias quedou por baixo do dato de Galicia, cando un ano antes había catro comunidades máis (Murcia, Estremadura e Castela-A Mancha).

■ A xornada laboral pactada en Galicia quedou en 155'5 horas mensuais (169'5 horas/mes nos contratos a tempo completo e 82'5 na contratación a tempo parcial) mentres que a media española foi menor: 153'8 horas.

1.6 O índice de desenvolvemento humano

No cadro 1.29 podemos ver uns datos interesantes que se veñen de publicar no ano 2010 nun estudo da Fundación Bancaja e o IVIE ("Instituto valenciano de investigaciones económicas") titulado: *Desarrollo humano en España. 1980-2007*. Nel cuantifícase o desenvolvemento económico-social das comunidades autónomas de España utilizando a metodoloxía que aplica a ONU para clasificar os Estados do mundo segundo o seu IDH (Índice de desenvolvemento humano).

Non só computa para elaborar o IDH o PIB por habitante, senón tamén variados indicadores de tipo educativo e sanitario, como poden ser a esperanza de vida ao nacer, a taxa de alfabetización de adultos, a de matriculación en estudos superiores ou da poboación en idade de traballar que conta con estudos postobrigatorios.

No cadro 1.29 podemos ver que Galicia ocupa unha posición lixeiramente por baixo do promedio español (e algo por riba das medias de Gran Bretaña ou Alemaña) neste intento de medición cuantitativa de algo tan complexo de cuantificar como é o benestar humano.

Unha ollada diacrónica explícita que, segundo este estudo, nos últimos trinta anos os maiores incrementos porcentuais do IDH déronse en Estremadura (17'4%), Castela-A Mancha (13'9%), Andalucía (13'7%) e Galicia (13%), mentres que as menores porcentaxes de suba foron as de Baleares (9'2%) e Cataluña (9'3%).

**Clasificación do índice de
desenvolvemento humano. 2007**

■ **Cadro 1.29**

País Vasco	98,9
Madrid	98,3
Navarra	98,1
Noruega	97,1
Australia	96,9
Islandia	96,8
Canadá	96,6
Castela e León	96,5
Irlanda	96,5
Aragón	96,3
Países Bajos	96,3
Suecia	96,2
Cantabria	96,2
Rioxa (A)	96,2
Francia	96,1
Suíza	96,0
Xapón	96,0
Luxemburgo	96,0
Finlandia	95,9
Cataluña	95,8
Asturias	95,6
EE.UU.	95,6
Austria	95,5
Dinamarca	95,5
Bélgica	95,3
Italia	95,1
España	95,0
Nueva Zelandia	95,0
Galicia	94,8
Reino Unido	94,7
Alemaña	94,7
C. Valenciana	93,8
Baleares	93,7
Cast. A Mancha	93,0
Canarias	93,0
Murcia	92,9
Andalucía	92,0
Estremadura	92,0

Fonte: Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas e Fundación Bancaja, "Desarrollo humano en España: 1980-2007".

2.1 Introducción

No capítulo anterior estudamos a realidade macroeconómica galega do ano 2009; neste ímonos centrar primeiro na estrutura e na dinámica do tecido produtivo galego, para abordar despois a política industrial das diferentes administracións públicas.

Comezaremos co estudo das empresas galegas (en aspectos como a forma xurídica que adoptan, o tamaño da empresa segundo número de persoas empregadas, a distribución por provincias e por tipo de actividade) baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE).

Complementaremos este achegamento cos datos que proporciona o INE sobre a creación e a disolución de sociedades mercantís, o procedemento concursal e os efectos de comercio impagados.

Centrarémonos a continuación en tres enquisas industriais do INE (de empresas, de produtos e de produción industrial), outras tres enquisas do sector servizos (as de indicadores da actividade deste sector produtivo, do comercio polo miúdo e do turismo) e nun estudo das expectativas dos empresarios con actividade en Galicia (o indicador de confianza empresarial, do IGE)

Faremos logo a análise dos resultados estatísticos que reflicten as enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), de innovación tecnolóxica e máis de indicadores de alta tecnoloxía.

Por último, abordaremos o estudo do sector público empresarial en Galicia (analiando a súa relevancia en emprego e en investimento) e da política industrial en Galicia, contemplada desde unha tripla perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

2.2 Estrutura e dinámica empresarial galega

Neste apartado achegarémonos á estrutura e á evolución do tecido produtivo galego co estudo das empresas galegas segundo o número de traballadores/as, os sectores de actividade ou a condición xurídica, de acordo coa información subministrada polo *Directorio central de empresas* (DIRCE) do INE.

Esta información combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cos procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, someténdoo a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonización e integración co obxecto de obter maior fiabilidade. Subliñaremos que os datos refírense á situación a día 1 de xaneiro de cada ano, e non inclúen as empresas dos sectores agrario e pesqueiro, nin os servizos administrativos das administracións públicas (aunque si as empresas públicas).

Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2009

■ Cadro 2.1

	Sector económico				
	Total	Industria	Construcción	Comercio	Resto de servicios
Cataluña	619.624	47.471	81.275	140.839	350.039
Andalucía	510.072	33.633	54.918	145.845	275.676
Madrid	511.804	28.963	60.143	103.947	318.751
C. Valenciana	362.844	29.082	45.857	94.023	193.882
Galicia	201.263	15.053	28.705	54.773	102.732
Cast. e León	170.626	13.564	27.167	44.125	85.770
Pais Vasco	172.152	14.424	26.543	40.846	90.339
Canarias	139.381	6.251	15.346	36.963	80.821
Cast. A Mancha	134.479	14.776	24.292	35.221	60.190
Murcia	95.636	7.811	13.351	26.053	48.421
Aragón	93.283	7.798	14.264	21.823	49.398
Baleares	91.826	5.464	14.216	19.431	52.715
Asturias	71.853	4.306	9.993	17.527	40.027
Extremadura	67.181	5.508	9.460	20.859	31.354
Navarra	43.282	4.202	6.413	10.112	22.555
Cantabria	39.611	2.415	6.155	9.457	21.584
A Ríoxa	23.525	2.838	3.377	5.819	11.491
Ceuta e Melilla	7.388	170	481	3.248	3.489
España	3.355.830	243.729	441.956	830.911	1.839.234

Fonte: INE, DIRCE.

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ao comezo do ano 2009. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ En contraste coa evolución de anos anteriores diminúen o número de empresas no último ano. No caso galego en 2.111, o 1,03% e 66.409 no total español o 1,94%. Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ao emprazamento da súa sede central, cun 18,46% do total español; o segundo lugar ocúpao Madrid (15,25%) e o terceiro Andalucía (15,20%). Entre estas tres comunidades concentran case a metade (un 48,91%) do total de empresas de España, trece décimas máis que no ano anterior.

■ Cadro 2.2

Distribución das empresas. Por sectores económicos⁽¹⁾. Galicia/ España. 2003-2009

Sector	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Industria	8,6	8,8	8,3	8,4	8,1	8,0	7,8	7,6	7,6	7,3	7,5	7,2	7,5	7,3
Construcción	13,8	12,8	14,0	13,3	14,2	13,6	14,5	14,1	14,9	14,6	15,0	14,6	14,3	13,2
Comercio	30,9	28,7	30,3	28,1	29,8	27,5	29,0	28,1	29,0	25,3	27,3	24,6	27,2	24,8
Resto de servicios	46,7	49,7	47,4	50,2	47,9	50,9	48,7	51,9	49,5	52,7	50,2	53,5	51,0	54,8

Elaboración propia.

(1) En porcentaxe de cada sector sobre o total de empresas.

Fonte: INE, DIRCE.

■ Galicia segue a ser a quinta comunidade por número de empresas, cun peso relativo no total español do 6% (porcentaxe lixeiramente superior en seis centésimas á do ano anterior e practicamente a par da poboación galega no Estado en 2009: 5,98%).

■ Ao redor da metade das empresas (51,04% en Galicia e 54,81% no total estatal) pertencen ao sector “resto de servizos”, no que figuran as empresas do sector de servizos diferentes das comerciais. Case a terceira parte do total das empresas son comerciais (27,21% en Galicia e 24,76% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servizos supoñen máis de tres de cada catro empresas que figuran no DIRCE, tanto en Galicia (78,26%) como en España (79,57%).

A análise comparativa da distribución sectorial de empresas en Galicia e España do cadro 2.2 e a evolución dos últimos oito anos no cadro 2.3, permite ás persoas interesadas o estudo máis polo miúdo.

■ Cadro 2.3

Evolución do número total de empresas. Galicia e España. 2001-2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Galicia	167.732	165.726	174.077	180.977	185.722	191.642	200.020	203.374	201.263
España	2.645.317	2.710.400	2.813.159	2.942.583	3.064.129	3.174.393	3.336.657	3.422.239	3.355.830

Elaboración propia.

Fonte: INE, DIRCE.

No cadro 2.4. presentamos a evolución das empresas en Galicia –con desagregación provincial– e máis no Estado dende 1995. Galicia ten a primeiros do ano 2009 un 6% do total estatal de empresas que figuran no DIRCE, porcentaxe moi similar á do ano anterior (5,9). A provincia da Coruña concentra agora un 41,61% das empresas galegas e a de Pontevedra o 34,46% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

■ Cadro 2.4

Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1
2003	71.748	22.396	21.560	58.373	174.077	2.813.159	6,2
2004	74.809	22.479	22.118	61.571	180.977	2.942.583	6,2
2005	77.023	23.122	22.452	63.125	185.722	3.064.129	6,1
2006	79.170	23.780	22.843	65.849	191.642	3.174.393	6,0
2007	82.873	24.609	23.520	69.018	200.020	3.336.657	6,0
2008	84.220	25.035	23.711	70.408	203.374	3.422.239	5,9
2009	83.748	24.861	23.304	69.350	201.263	3.355.830	6,0

Elaboración propia.
Fonte: INE, DIRCE.

No último ano decreceu o número de empresas nas catro provincias de Galicia, e fíxoo en maior medida na de Ourense (1,72%), seguida de Pontevedra (1,50%) e en menor medida Lugo (0,70%) e, en A Coruña (0,56%).

A distribución nas provincias galegas –e nos totais galego e español– do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuatrienio pódese ver no cadro 2.5, que reflicte que:

■ En Galicia as empresas propiedade de persoas físicas diminúen 2.395, tamén diminúen as sociedades anónimas (94) e as cooperativas (17) o maior aumento absoluto no último ano foi o das sociedades de responsabilidade limitada (1.038), seguido do número das asociacións que medran en 237.

■ Se da evolución pasamos á “foto fixa”, no último ano a empresa propiedade dunha persoa física segue a ser a fórmula maioritaria de máis da metade das empresas de Galicia (57,43%), aínda que segue a perder forza porcentual (0,60 centésimas este ano). A segunda é a sociedade de responsabilidade limitada (32,27%), que un ano máis sube a súa porcentaxe (neste caso en oitenta e catro centésimas).

■ Cadro 2.5

Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia/España 2005-2009

		Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos
A Coruña	2005	77.023	47.935	1.736	20.596	8	0	926	391	5.279	152
	2006	79.170	48.090	1.718	22.185	8	0	954	381	5.680	154
	2007	82.873	49.550	1.704	23.952	9	0	961	380	6.158	159
	2008	84.220	49.080	1.682	25.461	8	0	965	382	6.484	158
	2009	83.748	48.259	1.644	25.694	8	0	989	380	6.505	169
Lugo	2005	23.122	15.462	310	5.459	0	0	1.381	174	276	60
	2006	23.780	15.560	311	5.865	0	0	1.496	173	319	56
	2007	24.609	15.780	313	6.320	1	0	1.581	171	385	58
	2008	25.035	15.668	310	6.756	0	0	1.637	160	445	59
	2009	24.861	15.355	292	6.818	0	0	1.650	160	530	56
Ourense	2005	22.452	14.663	477	5.748	1	0	284	136	1.090	53
	2006	22.843	14.644	468	6.094	2	0	299	128	1.151	57
	2007	23.520	14.858	463	6.475	2	0	290	120	1.255	57
	2008	23.711	14.557	459	5.823	1	0	312	108	1.391	60
	2009	23.304	14.145	452	6.776	2	0	333	105	1.429	62
Pontevedra	2005	63.125	36.099	1.556	20.896	3	0	2.611	287	1.559	114
	2006	65.849	36.647	1.568	22.651	3	0	2.815	291	1.756	118
	2007	69.018	37.769	1.573	24.441	3	0	2.928	302	1.887	115
	2008	70.408	37.486	1.548	25.878	3	0	3.030	290	2.060	113
	2009	69.350	36.637	1.517	25.668	2	0	2.983	278	2.153	112
Galicia	2005	185.722	114.159	4.079	52.699	12	0	5.202	988	8.204	379
	2006	191.642	114.941	4.065	56.795	13	0	5.564	973	8.906	385
	2007	200.020	117.957	4.053	61.188	15	0	5.760	973	9.685	389
	2008	203.374	116.791	3.999	63.918	12	0	5.944	940	10.380	390
	2009	201.263	114.396	3.905	64.956	12	0	5.955	923	10.617	399
España	2005	3.064.129	1.767.265	121.441	918.449	406	100	94.898	25.801	127.414	8.355
	2006	3.174.393	1.791.126	117.441	992.658	400	98	102.592	25.328	136.286	8.464
	2007	3.336.657	1.853.012	115.580	1.078.614	371	97	107.591	24.949	147.901	8.542
	2008	3.422.239	1.857.931	113.130	1.145.398	333	93	113.378	24.516	158.730	8.730
	2009	3.355.830	1.793.897	109.330	1.140.820	306	85	114.831	23.483	164.284	8.794

Elaboración propia.
Fonte: INE, DIRCE.

No cadro 2.6 ofrecemos a distribución das empresas por estrato de asalariados/as nas provincias galegas –e nos totais galego e máis estatal– no último quinquenio. O predomínio no tecido produtivo das pequenas empresas e das microempresas queda ben claro á vista de que:

■ Ao redor da metade das empresas galegas (50,22%) non teñen asalariados/as (52,67% en España) e un 59,78% das que teñen algún non pasan de dous empregados/as (57,86% en España, case dous puntos menos que en Galicia).

■ As empresas que empregan a 20 ou máis traballadores/as en Galicia (4.474) supoñen un 2,22% do total de empresas galegas e as de España (83.763) son un 2,50%.

■ Cadro 2.6

Empresas, por estrato de asalariados/as e provincias. Galicia/España. 2005-2009

		Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis asalariados/as
A Coruña	2005	39.898	22.185	7.643	3.300	2.215	1.237	297	142	71	16	18	1
	2006	40.666	23.064	7.937	3.380	2.288	1.250	323	155	73	15	18	1
	2007	42.861	24.025	8.160	3.632	2.298	1.286	338	156	78	18	20	1
	2008	43.314	24.630	8.273	3.666	2.341	1.346	358	162	92	16	19	3
	2009	44.007	23.866	8.182	3.525	2.257	1.278	355	158	85	16	16	3
Lugo	2005	11.234	7.541	2.455	965	552	297	44	23	7	3	1	0
	2006	11.491	7.631	2.681	1.013	572	309	49	22	7	4	1	0
	2007	11.928	7.856	2.721	1.079	615	306	59	30	8	6	1	0
	2008	12.166	7.828	2.841	1.100	667	325	67	30	5	5	1	0
	2009	12.315	7.595	2.805	1.096	622	322	70	24	6	4	2	0
Ourense	2005	11.498	6.872	2.278	899	512	284	68	25	9	4	3	0
	2006	11.646	7.054	2.291	920	546	270	72	25	12	3	4	0
	2007	12.027	7.265	2.355	906	568	280	76	22	15	3	3	0
	2008	12.103	7.284	2.418	916	576	290	77	23	16	3	5	0
	2009	12.098	6.995	2.386	894	543	282	59	27	14	2	4	0
Pontevedra	2005	29.071	19.863	7.178	3.235	2.118	1.207	260	112	61	10	9	1
	2006	30.308	20.778	7.505	3.352	2.181	1.246	289	109	63	9	8	1
	2007	32.031	21.637	7.880	3.428	2.247	1.289	294	132	59	11	9	1
	2008	32.543	22.162	7.980	3.531	2.302	1.356	319	125	70	10	8	2
	2009	32.654	21.436	7.930	3.467	2.116	1.263	306	122	65	9	7	2
Galicia	2005	91.701	56.461	19.554	8.399	5.397	3.025	669	302	148	33	31	2
	2006	94.111	58.527	20.414	8.665	5.587	3.075	733	311	155	31	31	2
	2007	98.847	60.783	21.116	9.045	5.728	3.161	767	340	160	38	33	2
	2008	100.126	61.904	21.512	9.213	5.886	3.317	821	340	183	34	33	5
	2009	101.074	59.892	21.303	8.982	5.538	3.118	790	331	170	31	29	5
España	2005	1.574.166	850.367	310.787	145.443	100.211	56.260	14.394	7.003	3.817	967	630	84
	2006	1.616.883	881.748	328.820	154.635	105.470	58.725	15.087	7.367	3.908	999	658	93
	2007	1.706.140	932.526	340.638	158.159	108.866	60.738	15.737	7.780	4.218	1.072	684	99
	2008	1.754.374	958.711	345.848	160.460	110.369	61.709	16.242	8.061	4.511	1.117	725	112
	2009	1.767.470	919.092	332.671	151.233	101.601	55.641	15.075	7.672	3.578	1.008	678	111

Elaboración propia.

Fonte: INE, DIRCE.

O cadro 2.7 explícita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as en Galicia e no Estado dende 1995. Subliñaremos que:

■ A porcentaxe de Galicia en 2009 diminúe en 1 punto con respecto ao ano anterior e sitúase (despois da tendencia a suba dende 1996) no valor máis baixo desde 2003.

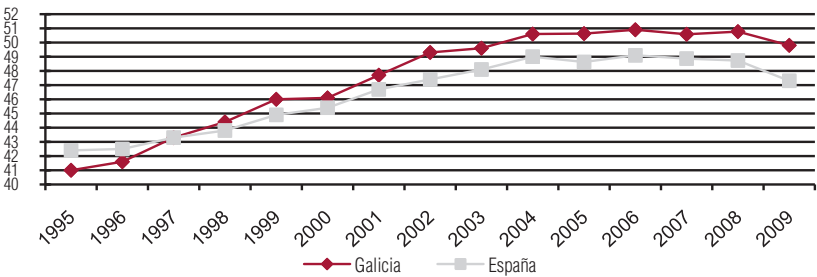
■ A porcentaxe de Galicia estivo sempre por riba da estatal dende 1998; no último ano, o diferencial é de dous puntos e medio (dúas décimas e media máis que no anterior).

Porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as.
Galicia/España. 1995-2009

■ Cadro 2.7

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4
2003	49,6	48,1
2004	50,6	49,0
2005	50,6	48,6
2006	50,9	49,1
2007	50,6	48,9
2008	50,8	48,7
2009	49,8	47,3

Elaboración propia.
Fonte: DIRCE.

O número de empresas de cada un dos estratos de asalariados/as en Galicia e España figura no cadro 2.8. Na comparanza das porcentaxes Galicia-España apréciase que a participación relativa de Galicia no total español só é maior que a correspondente á nosa poboación (5,98%) nos tramos de menos asalariados/as (1-2 e 3-5) mentres que son especialmente pequenas no estrato de máis asalariados/as e nos situados entre 100 e 1.000 persoas empregadas.

■ Cadro 2.8

Número de empresas, por estrato de asalariados/as. Galicia/España. 2009

	Total empresas	Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis asalariados/as
Galicia	201.263	101.074	59.892	21.303	8.982	5.538	3.118	790	331	170	31	29	5
España	3.355.830	1.767.470	919.092	332.671	151.233	101.601	55.641	15.075	7.672	3.578	1.008	678	111
% Galicia/España	6,0	5,7	6,5	6,4	5,9	5,5	5,6	5,2	4,3	4,8	3,1	4,3	4,5

Fonte: INE, DIRCE.

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados/as é a que figura no cadro 2.9, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados/as en Galicia e no Estado nos últimos oito anos. Compróbase que en 2009 só no primeiro e segundo estrato –de un a dous e de tres a cinco asalariados/as– as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do estado, e vaise abrindo a diferenza (en termos relativos) a prol de España nos catro estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

■ Cadro 2.9

Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados/as⁽¹⁾. Galicia/España. 2000-2009

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7
2003	59,8	20,8	9,0	5,9	3,2	1,3	56,2	21,1	10,1	6,9	3,8	1,9
2004	59,9	21,1	8,9	5,8	3,1	1,2	56,7	21,1	9,9	6,8	3,7	1,8
2005	60,1	20,8	8,9	5,7	3,2	1,3	57,1	20,9	9,8	6,7	3,8	1,8
2006	60,0	20,9	8,9	5,7	3,2	1,3	56,6	21,1	9,9	6,8	3,8	1,8
2007	60,1	20,9	8,9	5,7	3,1	1,4	57,2	20,9	9,7	6,7	3,7	1,8
2008	60,0	20,8	8,9	5,7	3,2	1,4	57,5	20,7	9,6	6,6	3,7	1,8
2009	59,8	21,3	9,0	5,5	3,1	1,4	57,9	20,9	9,5	6,4	3,5	1,8

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE.

(1) Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado/a.

A *Estatística de sociedades mercantís* do INE reflicte (no cadro 2.10) que no ano 2009:

■ Creáronse en Galicia 3.828 sociedades mercantís do total de 78.171 en España, o que supón unha porcentaxe do 4,9%, fronte ao 5,2% do ano anterior.

■ Houbo unha forte diminución (1.524 sociedades menos) respecto de 2008 e moito máis (unha caída dun 42,3%) se a comparanza a facemos co ano 2007, no que se constituíran en Galicia 6.633 sociedades mercantís.

■ O capital subscrito para a constitución destas sociedades estivo ao redor dos 170 millóns de euros en Galicia, do total de 4.782 millóns do total estatal, o que representa un 3,6%, case a terceira parte do ano 2008 (10%) e moi por baixo do peso demográfico ou económico de Galicia en España.

**Sociedades mercantís creadas e capital social (*) suscrito.
Por CC.AA. 2009**

■ Cadro 2.10

	Nº sociedades	Capital suscrito
Andalucía	12.736	511.477
Aragón	1.843	105.410
Asturias	1.153	64.114
Baleares	2.144	59.629
Canarias	2.788	78.247
Cantabria	670	17.007
Castela e León	3.019	147.334
Castela A Mancha	2.729	114.765
Cataluña	14.607	1.054.316
C. Valenciana	8.825	392.607
Estremadura	1.119	27.840
Galicia	3.828	170.145
Madrid	15.943	1.458.903
Murcia	2.349	220.804
Navarra	943	57.682
País Vasco	2.954	277.453
A Ríoxa	381	21.008
Ceuta	68	2.184
Melilla	72	789
España	78.171	4.781.720

(*) Capital social, en miles de euros.
Fonte: INE, "Estadística de sociedades mercantiles".

O cadro 2.11 reflicte o capital medio suscrito polas sociedades mercantís de Galicia e o total estatal desde unha dobre perspectiva: a das sociedades creadas e a das que ampliaron o seu capital social.

Capital medio suscrito das sociedades mercantís. Galicia / España. 2009

■ Cadro 2.11

	Das sociedades creadas	Soc. amplían capital
Galicia	85.964	591.184
España	113.945	1.260.413

Fonte: INE, "Estadística de Sociedades Mercantiles".

■ O capital medio suscrito polas sociedades mercantís constituídas en España en 2009 estivo un 32,5% por riba do promedio das creadas de Galicia. Na desagregación por comunidades e cidades autónomas subliñaremos que o maior capital medio nas sociedades mercantís de nova creación foi o de Murcia (471.156 euros) e os menores tiverón Ceuta e Baleares (8.000 e 8.090 euros respectivamente).

■ O capital medio suscrito polas sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en España en 2009 estivo un 113,2% por riba do promedio das creadas de Galicia.

Na desagregación por comunidades e cidades autónomas subliñaremos que o maior capital medio nas sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en 2009 foi a de Madrid (2.812.615 euros) e os menores presentárono Ceuta e A Ríoxa.

O estudo das sociedades mercantís que en 2009 ampliaron o seu capital social ou se disolveron en Galicia e no total español pode facerse a partir dos datos do cadro 2.12, no que sobrancearemos:

■ A participación relativa de Galicia no total de sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en 2009 en España foi do 5%, por baixo do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten a nosa comunidade no conxunto do Estado.

■ A participación relativa de Galicia no total de sociedades mercantís que se disolveron en 2009 en España foi do 6,5%, por riba do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten a nosa comunidade no conxunto do Estado.

■ A suba porcentual das sociedades mercantís que se disolveron en Galicia en 2009 respecto do ano anterior (11,9%) foi moito maior que no promedio estatal (7,2%).

■ Un 81,2% das sociedades mercantís que se disolveron en Galicia en 2009 fixérono voluntariamente, un 10,2% por fusión e o 8,6% restante por outras causas.

Sociedades mercantís que amplían capital e sociedades disoltas. Galicia / España 2009

■ Cadro 2.12

	Amplian capital		Soc. Disoltas			
	Número	Capital (*)	Total	Voluntaria	Por fusión	Otras
Galicia	1.834	1.174.190	1.131	929	115	87
España	36.665	37.783.441	17.385	14.010	2.032	1.343

Fonte: INE, "Estadística de Sociedades Mercantís."
(*) Capital, en miles de euros.

A *Estadística do Procedemento Concursal* do INE permítenos o estudo dos debedores concursados en Galicia e en España: o cadro 2.13 reflicte que este número foi en 2009 en Galicia de 345 (fronte aos 185 do ano anterior), o que supón un 5,83% do total estatal (fronte ao 6% do ano anterior), porcentaxe que está por riba do peso relativo de Galicia en España en PIB (5,2%).

Debedores concursados. Galicia / España. 2009

■ Cadro 2.13

	2.008	2.009
Galicia	185	345
España	2.902	5.922

Fonte: INE, "Estadística do procedemento concursal".

O importante empeoramento económico do último bienio é perceptible tan só con fixarnos en que os debedores concursados en Galicia en 2007 foran 64, no ano 2008 subiron a 185 e en 2009 (en que case triplicou a do ano precedente) ascenderon a 345. A porcentaxe de incremento dos debedores sometidos a concurso de acredores no último bienio foi dun 439%, sinal inequívoco da intensidade da crise económica na que estamos.

No cadro 2.14 ofrecemos a desagregación dos concursos de acredores por natureza xurídica do debedor, por tipo de concurso e por clase de procedemento. Sobrancearemos que:

■ Cadro 2.14

Debedores concursados. Desagregación en distintas variables. Galicia / España 2009

	Galicia	España
Por natureza xurídica		
- Personas físicas sen actividade empresarial	70	938
- Empresas	275	4.984
· Personas físicas	21	269
· Soc. anónimas	29	973
· Soc. limitadas	222	3.778
· Outras	3	64
Por tipo de concurso		
Por vontade	338	5.614
Necesario	7	308
Por clase de procedemento		
· Ordinario	39	1.314
· Abreviado	306	4.608

Elaboración propia.

Fonte: INE, "Estadística do procedemento concursal".

■ Dos 345 debedores sometidos a concurso de acredores en Galicia en 2009, case dous de cada tres foron sociedades de responsabilidade limitada (un 64,4% do total de debedores concursados); no apartado específico das empresas seguíronlle ás SRL as sociedades anónimas (8,4%) e as empresas que son propiedade dunha persoa física (6,1%).

■ Segundo o tipo de concurso, un 98% dos debedores sometidos a concurso de acredores en Galicia en 2009 foron *voluntarios* e só un 2% foron *necesarios*.

■ Segundo a clase de procedemento, os *abreviados* (88,7%) superaron en Galicia (en case oito veces aos *ordinarios* (11,3%), mentres que no total estatal triplicáronos.

Unha análise máis polo miúdo dos debedores empresariais sometidos a concurso de acredores en Galicia no ano 2009 reflicte no cadro 2.15 que:

■ Por tramo de asalariados, os máis deles concentráronse nas empresas de menos asalariados, xa que 239 foron en empresas de menos de 50 empregados e só 36 en empresas que superan ese limiar de persoas ocupadas. As *microempresas* (empresas de menos de 10 persoas asalariadas) foron 130 empresas concursadas, o que supón un 47,3% do total, porcentaxe semellante á do ano anterior (47%).

Empresas concursadas por tramos de asalariados, volume de negocio e actividade económica principal. Galicia / España. 2009

■ Cadro 2.15

	Galicia	España
Por tramos de asalariados		
- Total empresas	275	4.984
- Número de asalariados		
· 0	20	401
· 1-9	110	1.935
· 10-49	109	1.898
· 50-99	20	286
· Máis de 100	6	186
· Sen clasificar	10	278
Por volume de negocio (*)		
· Menos de 2	187	3.106
· 2-5	48	897
· 5-10	20	358
· Máis de 10	10	345
· Sen clasificar	10	278
Por actividade económica principal		
· Agricultura e pesca	6	45
· Industria	73	1.188
· Enerxía	2	13
· Construción	101	1.671
· Servizos	83	1.859
· Sen clasificar	10	278

Elaboración propia.

(*) En millóns de euros.

Fonte: INE, "Estadística do procedemento concursal".

■ Po chanzos de volume de negocio, a maioría concentrouse nas empresas de menos facturación, xa que as empresas que non chegaron en 2009 aos dous millóns de euros en vendas supuxeron un 68% do total das concursadas.

■ Por sectores produtivos, o que tivo máis concursos de acredores en Galicia en 2009 non foi o de servizos (como o ano anterior) senón o da construción (36,7% do total), seguido dos servizos (30,2%) e da industria (26,6%).

A *Estadística de Efectos de Comercio Impagados*, que elabora o INE, reflicte que o número total de efectos impagados en Galicia en 2009 foi de 225.881, o que supón unha diminución de 47.529 respecto do ano anterior (un 17,4%); este descenso estivo algo por riba do que se deu no conxunto do Estado (16,6%).

O cadro 2.16 explicita que a porcentaxe de efectos impagados sobre os vencidos foi no último ano 1,1 puntos porcentuais menor en Galicia que no promedio español; a porcentaxe galega repetiu o dato de 2008 e superou amplamente o dato de 2007 (no que fora dun 2,64%).

**Porcentaxe de efectos comerciais impagados sobre vencidos.
Por CC.AA. 2009**

■ **Cadro 2.16**

	% impagados sobre vencidos
Andalucía	6,2
Aragón	4,6
Asturias	4,3
Baleares	6,1
Canarias	7,4
Cantabria	4,7
Castela e León	4,2
Castela A Mancha	5,0
Cataluña	5,0
C. Valenciana	5,7
Extremadura	5,7
Galicia	4,0
Madrid	5,6
Murcia	5,5
Navarra	3,4
País Vasco	3,9
A Ríoxa	4,1
Ceuta e Melilla	4,1
España	5,1

Fonte: INE, "Estadística de efectos de comercio impagados".

A desagregación por comunidades autónomas reflicte que foron as mesmas de 2008 as dúas que tiveron maiores porcentaxes de efectos impagados sobre o total de efectos comerciais vencidos (Canarias, Andalucía) e as de menores porcentaxes (Navarra e País Vasco).

2.3 Análise de enquisas industriais

A información do tecido produtivo galego baseada no DIRCE que vimos no anterior epígrafe complementarémola neste epígrafe cos datos que sobre o noso sector industrial figuran en tres enquisas industriais elaboradas polo INE (*de empresas, de produtos e de produción industrial*).

2.3.1 Enquisa industrial de empresas

A *Enquisa Industrial de Empresas* proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial –nos niveis estatal e autonómico– e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas; os últimos datos proporcionados son do ano 2008.

Comprobamos no cadro 2.17 que a maior participación na cifra de negocios total estatal en 2008 tivérona Cataluña, Andalucía, Madrid, C.Valenciana e País Vasco, que conxuntamente concentraron case dous terzos (un 64,1%) da cifra de negocios do sector industrial en España. A porcentaxe de Galicia no agregado estatal dese ano

(6,7%) superou en unha décima á do ano anterior e permitiulle a Galicia continuar na sexta posición entre as comunidades autónomas.

Cifra de negocios⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2007-2008

■ Cadro 2.17

	2007	% sobre o total	2008	% sobre o total
Andalucía	65.138	10,4	66.925	10,7
Aragón	28.574	4,6	27.525	4,4
Asturias	17.180	2,7	15.064	2,4
Baleares	4.753	0,8	5.294	0,8
Canarias	9.614	1,5	10.632	1,7
Cantabria	8.515	1,4	8.904	1,4
Castela e León	35.909	5,7	38.143	6,1
Castela A Mancha	27.824	4,4	30.510	4,9
Cataluña	147.398	23,6	143.284	22,9
C. Valenciana	63.700	10,2	64.420	10,3
Extremadura	6.137	1,0	6.780	1,1
Galicia	41.205	6,6	41.903	6,7
Madrid	67.831	10,8	65.535	10,5
Murcia	15.579	2,5	16.927	2,7
Navarra	20.118	3,2	20.064	3,2
País Vasco	60.940	9,7	60.997	9,7
A Rioxa	5.475	0,9	5.989	1,0
España	625.890	100,0	628.903	100,0

(1) En millóns de euros.

Fonte: INE, "Enquisa industrial de empresas".

No cadro 2.18 podemos ver que, nas tres variables analizadas, o peso relativo de Galicia no total estatal aumentou no ano 2008 (entre unha e dúas décimas, segundo as variables), quedando en todas elas nun intervalo do 6,7% ao 6,9%. Como en todos os anos estudados no cadro, a porcentaxe máis baixa foi a da cifra de negocios. As tres variables quedaron en 2008 nun nivel superior ao peso relativo de Galicia na poboación ou o PIB do total do Estado.

Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria⁽¹⁾. 2001-2008

■ Cadro 2.18

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios
2001	6,0	6,1	5,8
2002	6,2	6,3	6,2
2003	6,2	6,2	6,1
2004	6,1	6,2	6,0
2005	6,3	6,3	6,0
2006	6,5	6,5	6,2
2007	6,7	6,8	6,6
2008	6,9	6,9	6,7

Elaboración propia

(1) Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España.

Fonte: INE, "Enquisa industrial de empresas".

Ese mesmo cadro permite unha visión dinámica a longo prazo da participación industrial de Galicia no total estatal nesas tres variables; a análise comparativa dos datos de 2001 e 2008 reflicte que aumentou (entre oito e nove décimas, segundo a variable) a participación galega no conxunto español nese período nas tres variables.

No cadro 2.19 presentamos a desagregación por *agrupacións de actividade* dos datos da *cifra de negocios* en Galicia, coa finalidade de facilitar a análise das persoas que desexen afondar no estudo da nosa estrutura industrial. En 2008 nas agrupacións de actividade cunha maior achega á cifra de negocios total do sector industrial de Galicia sobrancearon en primeiro lugar o epígrafe de *Material de transporte*, en segundo lugar o de *Industrias extractivas, enerxía, auga, refugallo*s e en terceiro lugar *Alimentación, bebidas e tabaco*.

■ **Cadro 2.19** **Importe neto da cifra de negocios⁽¹⁾. Por agrupacións de actividade. Galicia 2008**

	2008
Industrias extractivas, enerxía, auga e refugallo	8.272.950
Alimentación, bebidas e tabaco	7.497.001
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	2.175.519
Madeira, cortiza, papel e artes gráficas	2.512.312
Industria química e farmacéutica	1.394.053
Caucho e materias plásticas	894.779
Produtos minerais non metálicos diversos	1.682.750
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	5.588.327
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	989.316
Maquinaria e equipo mecánico	849.953
Material de transporte	8.991.150
Industrias manufactureiras diversas, reparación e instalacións de maquinaria e equipo	1.055.181

(1) En miles de euros.

Fonte: INE. Enquisa industrial de empresas.

A principal diferenza ao comparar a estrutura produtiva da industria galega coa estatal é que a agrupación de *Material de transporte*, que en Galicia ocupa a primeira posición, baixa en España á cuarta posición (tras as dúas sinaladas entre as tres primeiras de Galicia acompañando ao *Material de transporte* máis a rúbrica de *Metalurxia-fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo*).

2.3.2 Enquisa industrial de produtos

Esta enquisa proporciona datos desde 1993, ano no que comezou España o seu proceso de adaptación ao Regulamento PRODCOM (PRODUcción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais (uns 5.000) de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE, para facilitar a comparación de datos de produción industrial cos obtidos nas estatísticas de comercio exterior. A estatística, a partir do ano 2005, está baseada (no tocante aos bens) na nomenclatura de comercio exterior da Unión Europea (a NC ou Nomenclatura Combinada, que entrou en vigor o 1 de xaneiro de 2005).

O cadro 2.20 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas en 2009. Galicia segue a ocupar a sexta posición entre as comunidades autónomas e representa un 7,6% do total español (dúas décimas máis que no ano anterior).

■ Cadro 2.20

Ventas por CCAA. 2009

	Millóns de euros	% respecto ao total	%variación no ano
Andalucía	35.225	11,0	-22,6
Aragón	15.251	4,8	-18,9
Asturias	7.645	2,4	-26,1
Baleares	1.240	0,4	-24,8
Canarias	4.280	1,3	-23,7
Cantabria	4.652	1,4	-23,5
Castela e León	23.085	7,2	-8,8
Castela A Mancha	14.932	4,7	-20,1
Cataluña	73.649	23,0	-22,1
C.Valenciana	31.826	9,9	-23,5
Extremadura	2.829	0,9	-21,9
Galicia	24.160	7,6	-19,7
Madrid	26.221	8,2	-17,7
Murcia	7.953	2,5	-22,5
Navarra	11.207	3,5	-19,5
País Vasco	32.352	10,1	-28,8
Rioxa (A)	3.592	1,1	-12,3
España	320.099	100,0	-21,5

Fonte: INE, "Enquisa industrial de produtos".

O valor das vendas de produtos industriais de Galicia foi en 2009 de 24.160 millóns de euros e rexistrou unha forte diminución (-19,7%) anque menor que no promedio estatal (-21,5%). Todas as comunidades autónomas baixaron o importe das súas vendas en 2009, sendo os maiores descensos porcentuais os de País Vasco e Asturias e os menores os de Castela-León e A Rioxa.

Sobrancea a elevada concentración xeográfica en seis comunidades, que de maior a menor participación no total estatal son: Cataluña, Andalucía, País Vasco, C.Valenciana, Madrid e Galicia; conxuntamente axuntan un 69,8% do importe das vendas estatais.

A visión dinámica a longo prazo da participación relativa de Galicia no importe total estatal da produción comercializada figura no cadro 2.21. Despois da suba continuada ata 2003 (que se deu desde 1998, anque non está recollido no cadro) Galicia baixou no bienio seguinte a porcentaxe e tivo unha forte suba (de 1,2 puntos porcentuais) no cuatrienio 2006-2009, até chegar ao 7,6%, o mellor dato desde que se elabora este indicador; 1,6 puntos por riba da nosa participación relativa no Estado en poboación e 2,4 puntos por riba do noso peso relativo en PIB.

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada⁽¹⁾. 2001-2009

■ Cadro 2.21

	% Galicia / España
2001	6,3
2002	6,5
2003	6,6
2004	6,5
2005	6,4
2006	6,7
2007	7,1
2008	7,4
2009	7,6

Elaboración propia.

(1) Lista de produtos PRODCOM.

Fonte: INE, "Enquisa industrial de produtos".

No cadro 2.22 presentamos a desagregación por *grandes agrupacións* do valor da produción comercializada galega. Antes de nada, cómpre sinalar que houbo un cambio que debe ter en conta quen desexa comparanzas con anos anteriores: ata o ano 2007 recollía as seccións D-E da Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE) de 1993, mentres que desde os datos correspondentes ao ano 2008 reflicte as seccións D-E da CNAE de 2009 (aprobada polo Real Decreto 475/2007, de 13 de abril), con algúns epígrafes diferentes dos da CNAE-1993.

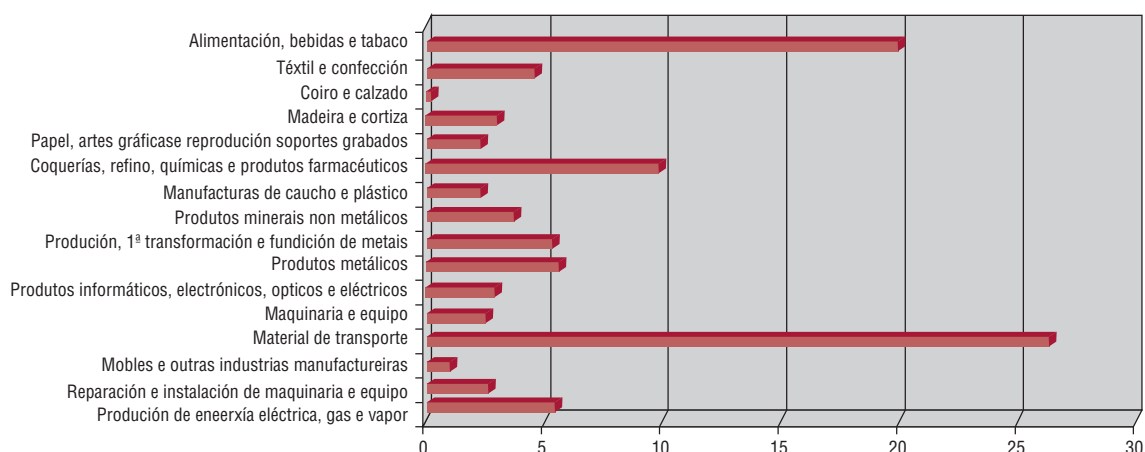
■ Cadro 2.22

Porcentaxe do valor da produción comercializada, por grandes agrupacións. Galicia. 2008-2009

CNAE-2009		2008 %	2009 %
Galicia		100,0	100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	17,5	20,0
13-14	Téxtil e confección	4,5	4,8
15	Coiro e calzado	0,2	0,3
16	Madeira e cortiza	3,5	3,1
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución soportes grabados	1,8	1,8
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	10,9	10,1
22	Manufacturas de caucho e plástico	2,2	2,4
23	Produtos minerais non metálicos	3,8	3,6
24	Producción, 1ª transformación e fundición de metais	7,8	5,7
25	Produtos metálicos	6,6	5,9
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	2,6	3,0
28	Maquinaria e equipo	2,6	2,6
29-30	Material de transporte	26,2	27,3
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	1,1	1,1
33	Reparación e instalacións de maquinaria e equipo	2,8	2,9
35	Producción de enerxía eléctrica, gas e vapor	5,9	5,6

Elaboración propia.

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos.

Constátase que tres apartados (*Material de transporte*, *Alimentación-bebidas-tabaco* e *Coquerías-refino-químicas-produtos farmaceuticos*) concentraron en 2009 máis da metade (57,4%, 2,8 puntos porcentuais máis que en 2008) do valor da produción comercializada de Galicia (da lista PRODCOM).

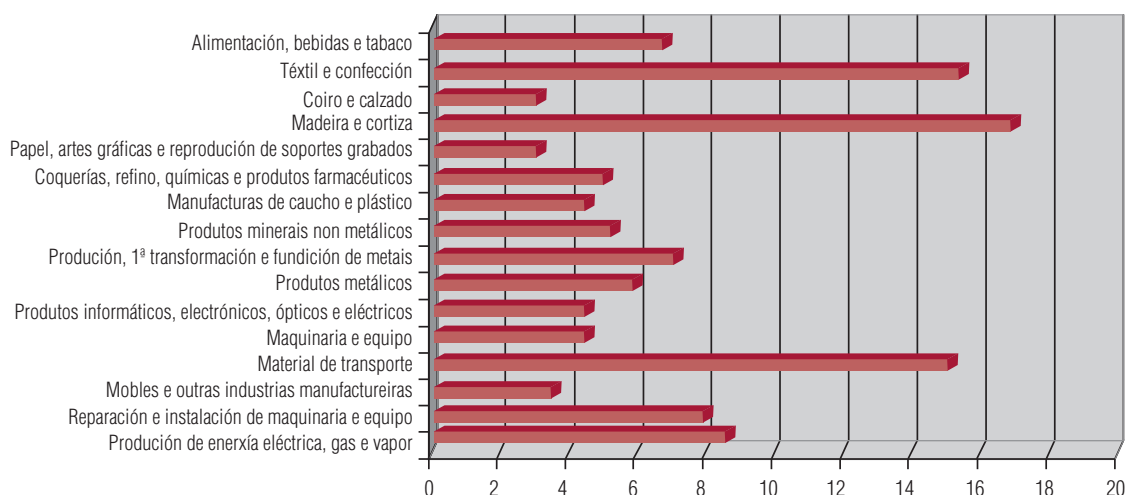
O cadro 2.23 permítenos realizar a comparanza da estrutura produtiva do tecido industrial galego coa estatal, xa que nel figura a desagregación *por grandes agrupacións* do peso relativo de Galicia no total de España. Sobranceamos en letra negra no cadro os tres epígrafes nos que sobresaie máis significativamente a nosa comunidade (nas tres por riba do dobre da participación porcentual de Galicia en España en poboación ou en PIB).

■ Cadro 2.23

Porcentaxe do valor da produción comercializada de Galicia sobre o total de España. Por grandes agrupacións. 2009

CNAE-2009		%
Total España		100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	7,0
13-14	Téxtil e confección	15,4
15	Coiro e calzado	3,1
16	Madeira e cortiza	17,2
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución de soportes grabados	3,2
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	5,1
22	Manufacturas de caucho e plástico	4,7
23	Produtos minerais non metálicos	5,5
24	Producción, 1ª transformación e fundición de metais	7,3
25	Produtos metálicos	6,1
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	4,9
28	Maquinaria e equipo	4,9
29-30	Material de transporte	14,9
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	3,6
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipo	8,2
35	Producción de enerxía eléctrica, gas e vapor	9,0

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos.

As porcentaxes de produción comercializada en Galicia e España que figuran no cadro 2.23 reflicten que é especialmente grande en 2009 o diferencial a prol de Galicia polo maior peso relativo na estrutura industrial en *Madeira-cortiza*, *Téxtil-confección*, *Material de transporte*) mentres que a diferenza a prol de España é especialmente grande nos epígrafes de *Coiro-calzado*, *Papel, artes gráficas-reprodución de soportes grabados*, *Mobles-outras industrias manufactureiras*.

2.3.3 Enquisa de produción industrial

O cadro 2.24 reflicte que o Índice de produción industrial subiu un 1,5% en Galicia en 2009, mentres que no promedio estatal baixo nesa mesma porcentaxe. A maior diminución foi a de Estremadura (-18,7%) e a maior suba, a de Navarra (14,5%).

Índice xeral de produción industrial. Por CC.AA. 2009

■ Cadro 2.24

	Índice	% de variación sobre igual período do ano anterior
Andalucía	77,2	-11,5
Aragón	76,4	-3,0
Asturias	75,7	-11,4
Baleares	64,4	-9,7
Canarias	89,3	-1,1
Cantabria	82,4	4,6
Castela e León	80,4	-8,1
Castela A Mancha	80,3	-6,2
Cataluña	79,9	3,9
C. Valenciana	80,0	6,0
Estremadura	78,3	-18,7
Galicia	90,9	1,5
Madrid	88,4	-5,2
Murcia	81,9	-1,4
Navarra	76,6	14,5
País Vasco	80,4	-2,7
A Rioxa	79,2	-8,5
España	79,1	-1,5

Fonte: INE, "Índice de produción industrial".

2.4 Enquisas do Sector Servizos

A terciarización das economías máis desenvolvidas é un trazo fundamental hoxe en día en calquera país; achegarémonos aos indicadores de actividade dos servizos de mercado no seu conxunto e máis aos de dúas das actividades de gran importancia nel: a turística e a comercial.

O cadro 2.25 reflicte que a cifra de negocios dos servizos de mercado rexistrou en 2009 en Galicia unha diminución do 2,6%, maior que no promedio estatal (-1,9%). Nese ano tan só subiu a súa cifra de negocios unha comunidade autónoma (Cataluña, sen chegar ao 1%); as maiores diminucións foron as de Murcia e Canarias (as dúas por riba do 7%).

**Índices generales de cifra de negocios dos servizos.
Por comunidades autónomas. 2009**

■ Cadro 2.25

	Índice decembro 2009	% de variación anual
Andalucía	101,9	-4,5
Aragón	115,4	-4,0
Asturias	117,2	-1,6
Baleares	78,7	-5,1
Canarias	102,9	-7,6
Cantabria	105,8	-1,7
Castela e León	107,6	-1,8
C. A Mancha	97,5	-3,0
Cataluña	107,1	0,9
C. Valenciana	101,9	-2,0
Extremadura	110,9	-4,9
Galicia	118,3	-2,6
Madrid	109,2	-0,5
Murcia	104,2	-7,3
Navarra	112,7	-0,3
País Vasco	112,1	-3,0
A Ríoxa	113,6	-0,4
España	106,7	-1,9

Fonte: INE. "Indicadores de Actividade do Sector Servizos".

O índice de emprego nos servizos de mercado (que presentamos no cadro 2,26) baixou en Galicia un 2,2% en 2009; a diminución media estatal foi dun -4%. Ningunha comunidade rexistrou unha suba porcentual da ocupación, nun ano no que Canarias e C. Valenciana presentaron os rexistro máis negativo nesta variable mentres que Cantabria tivo a menor diminución.

**Índices generales de persoal ocupado nos servizos.
Por comunidades autónomas. 2009**

■ Cadro 2.26

	Índice decembro	% de variación anual
Andalucía	98,0	-4,4
Aragón	96,0	-4,6
Asturias	103,1	-2,0
Baleares	85,1	-4,5
Canarias	92,1	-6,1
Cantabria	100,6	-0,8
Castela e León	101,5	-1,7
C. A Mancha	95,5	-3,7
Cataluña	95,7	-4,0
C. Valenciana	95,6	-5,8
Estremadura	99,2	-2,2
Galicia	102,9	-2,2
Madrid	97,6	-4,2
Murcia	100,3	-2,3
Navarra	99,9	-2,3
País Vasco	99,4	-2,9
A Ríoxa	98,8	-1,9
España	97,2	-4,0

Fonte: INE. "Indicadores de Actividade do Sector Servizos".

No tocante ao comercio interior polo miúdo, o cadro 2.27 reflicte que en 2009 houbo unha diminución do 1,9% en Galicia, mentres que o promedio estatal triplicou ese descenso (-5,4%) nun ano no que este índice baixou en todas as comunidades autónomas, con especial intensidade na C.Valenciana e Baleares.

Índices de comercio polo miúdo. Por comunidades autónomas. 2009

■ Cadro 2.27

	2009	% variación ⁽¹⁾ anual
Andalucía	111,8	-4,9
Aragón	117,4	-5,0
Asturias	122,3	-2,4
Baleares	89,1	-8,4
Canarias	114,7	-6,4
Cantabria	114,4	-3,2
Castela e León	117,1	-1,0
Castela A Mancha	113,9	-5,8
Cataluña	115,7	-4,6
Comunidade Valenciana	107,4	-8,2
Estremadura	123,1	-2,3
Galicia	118,2	-1,9
Madrid	115,0	-7,0
Murcia	107,2	-7,6
Navarra	119,7	-5,7
País Vasco	118,2	-3,6
A Ríoxa	107,6	-6,8
Ceuta	110,9	-3,2
Melilla	113,2	-0,3
España	113,5	-5,4

(1) Decembro sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2005.
Fonte: INE, "Índices de comercio polo miúdo".

O cadro 2.28 permítenos un achegamento ao comportamento do sector turístico galego no último cuadrienio, ao fío do *Observatorio da economía galega*, que elabora a Consellería de Economía e Facenda da Xunta de Galicia. Nel figuran o número de viaxeiros que entraron en Galicia, as pernoitas e o grao de ocupación hoteleira no último cuadrienio. Sobrancearemos que:

■ A taxa de variación interanual de Galicia no total de viaxeiros/as foi en 2009 negativa nun 3,8%, seguindo (con menor intensidade) coa diminución de 2008. Foi moito menor entre os viaxeiros/as residentes en España que nos/as residentes no estranxeiro

■ A porcentaxe de variación interanual das pernoitas en Galicia no ano 2009 foi tamén negativa (-4,4%), seguindo a tendencia comezada en 2008 e con maior intensidade.

■ No tocante ao grao de ocupación, tamén continúa en 2009 (e con máis intensidade) a diminución do ano anterior, quedando o índice no valor máis baixo do cuadrienio analizado.

■ Cadro 2.28

Ocupación hoteleira. Galicia. 2006-2009

Período	Viaxeiros que entraron en Galicia						Pernoitas totais		Grao de ocupación (%)
	Total		Espaníais		Estranxeiros				
	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de pernoitas	TVI ⁽¹⁾	
2006	3.599,2	2,0	2.944,8	1,4	654,4	4,4	7.758,0	2,1	35,6
2007	3.739,5	3,9	3.007,8	2,1	731,7	11,8	8.025,0	3,4	35,9
2008	3.529,5	-5,6	2.836,4	-5,7	693,1	-5,3	7.790,5	-2,9	34,0
2009	3.398,5	-3,8	2.752,0	-3,6	646,5	-5,9	7.447,8	-4,4	31,4

(1) Porcentaxe de variación interanual.

Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Economía e Facenda.

2.5 Expectativas empresariais

A operación estatística de *Confianza empresarial*, que publica trimestralmente o IGE desde o primeiro trimestre de 2007, segue as recomendacións da OCDE e da UE para a elaboración de enquisas sobre expectativas empresariais. A OCDE estableceu unhas suxerencias para a elaboración de *Indicadores de confianza empresarial*, seguindo as recomendacións do *Programa harmonizado común de enquisas conxunturais da UE*; ditos *Indicadores* promedian os balances dun conxunto moi limitado de preguntas, coa finalidade de poder obter os datos de xeito que permitan a comparanza a nivel internacional.

As *dificultades* que os empresarios observaron nun trimestre concreto obtéñense por estimación dunha serie de diversas cuestións que se lle preguntan (escaseza de man de obra, dificultades financeiras, escaseza de aprovisionamentos, etc). As *expectativas* que os empresarios teñen para o seguinte trimestre obtéñense por estimación de diferentes cuestións sobre as que se lle pregunta, como son o resultado neto de explotación, o emprego ou os investimentos.

O *índice galego de confianza empresarial* (IGACE) elabórase a partir da media simple de saldos ponderados de preguntas. Para a obtención dos IGACE de cada rama empresarial, os balances que utiliza o IGE son maiores que os que prescriben a OCDE e a UE, polo cal se inclúe maior cantidade de información na súa elaboración.

Os datos do cadro 2.29 reflicten inequivocamente a mellora do *índice xeral galego de confianza empresarial* ao longo do último ano; pasou dun saldo negativo no último trimestre de 2008 (-43,4) a un saldo negativo menor en valor absoluto no cuarto trimestre de 2009 (-25,5).

Índice galego de confianza empresarial^{II} (IGACE). Galicia. 2007-2009

■ Cadro 2.29

	Industria	Construción	Comercio polo miúdo	Resto de servizos	Índice xeral
2007/I	18,8	17,6	15,2	26,2	22,8
2007/II	10,4	18,6	11,1	15,7	14,8
2007/III	2,3	1,4	6,0	9,7	6,7
2007/IV	-7,9	-14,7	-11,7	-2,7	-6,1
2008/I	-10,6	-18,7	-8,8	-11,3	-12,2
2008/II	-22,8	-26,7	-25,9	-22,6	-23,5
2008/III	-39,2	-31,5	-27,2	-34,1	-34,3
2008/IV	-48,1	-44,0	-38,9	-42,1	-43,4
2009/I	-37,1	-27,1	-36,7	-36,1	-34,9
2009/II	-26,9	-30,5	-27,6	-27,1	-27,6
2009/III	-26,2	-42,1	-23,7	-25,8	-28,9
2009/IV	-21,1	-32,5	-21,8	-23,9	-25,5

Fonte: IGE. Confianza empresarial.

Nota: O indicador de confianza empresarial varía de -100 a 100, sendo o valor 0 o punto neutral; valores positivos do indicador indican optimismo e valores negativos indican pesimismo por parte dos empresarios.

O cadro permite o estudo desagregado por ramas produtivas; constata que a construción presenta ao final de 2009 a peor posición en confianza empresarial (-32,5) e a industria a mellor (aínda sendo mala: -21,1).

■ Cadro 2.30

Confianza empresarial. Dificultades das empresas. Galicia. 2009

	Trimestres			
	I	II	III	IV
Escaseza de man de obra cualificada	17,0	16,3	15,5	12,6
Escaseza de man de obra non cualificada	1,1	1,1	1,0	1,8
Escaseza de aprovisionamentos	3,6	5,9	4,6	4,2
Problemas financeiros	56,2	53,5	50,3	52,4
Sen dificultades que sinalar	29,4	32,8	35,9	33,4

Fonte: IGE. Confianza empresarial
Datos en porcentaxe de empresas

2.6 Investigación científica, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I+D+I)

2.6.1 Introducción

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abranguen un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementar os coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbida é un factor clave á hora de posibilitar a converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

A innovación, pola súa banda, é cada vez máis un factor clave na procura do aumento de produtividade e, xa que logo, da competitividade empresarial; hoxe en día as diferenzas económicas entre os países susténtase, en boa parte, no crecemento e acumulación do *know how* e na súa capacidade de transformación en produtos finais, vía innovación tecnolóxica.

A nova política de fondos na procura da cohesión territorial na UE prioriza cada vez máis o seu investimento no amplo abano denominado sociedade do coñecemento, co obxectivo de intentar converter a economía europea na máis competitiva do mundo (de acordo co aprobado no Cumio de Lisboa). O pulo da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico é fundamental e débese traballar na redución da “brecha tecnolóxica” galega.

2.6.2 Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)

O cadro 2.31 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2008 dos gastos internos totais e máis do persoal (en equivalencia a xornada completa). Apréciase que:

■ O gasto interno total de Galicia (4% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación, polo PIB ou polo número de empresas no total español, o que tamén ocorre no tocante ao persoal 4,5%

■ Hai unha notable concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas, pois Madrid e Cataluña representan case a metade (48,9%) do total estatal. No persoal o seu peso conxunto é algo inferior 46,3%.

■ Galicia ocupa a sétima posición nas dúas clasificacións (polo gasto en I+D e máis polo persoal en EDC), por detrás de Madrid, Cataluña, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana e Castela-León.

Gastos internos e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2008

■ Cadro 2.31

	Gastos internos		Persoal en equivalencia a xornada completa	
	Total (Miles de euros)	%	Total	%
Andalucía	1.538.946	10,5	23.227,2	10,8
Aragón	352.376	2,4	6.911,9	3,2
Asturias	229.678	1,6	3.576,9	1,7
Baleares	97.385	0,7	1.728,4	0,8
Canarias	268.833	1,8	4.521,4	2,1
Cantabria	140.791	1,0	1.923,0	0,9
C. León	739.943	5,0	10.200,8	4,7
C. A Mancha	265.741	1,8	3.242,2	1,5
Cataluña	3.286.376	22,4	46.519,9	21,6
C. Valenciana	1.113.507	7,6	19.488,7	9,0
Extremadura	156.401	1,1	2.222,9	1,0
Galicia	584.213	4,0	9.681,0	4,5
Madrid	3.892.148	26,5	53.172,4	24,7
Murcia	243.522	1,7	5.769,6	2,7
Navarra	358.666	2,4	5.409,3	2,5
País Vasco	1.345.572	9,2	16.683,4	7,7
A Ríoxa	81.001	0,6	1.322,2	0,6
Ceuta e Melilla	6.291	0,0	75,3	0,0
España	14.701.390	100,0	215.676,5	100,0

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D.

O seguimento nos últimos quince anos da porcentaxe do gasto en I+D en Galicia en relación co de España podemos facelo co cadro 2.32. A suba relativa de 1995 permitiulle a Galicia pasar do 2,57% de 1994 ao 3,33%; estancouse no cuatrienio seguinte ao redor desa porcentaxe e a forte suba do trienio 2000-2002 fixo que

superara por vez primeira o 4%. En 2005 diminuíu en doce centésimas con respecto ao ano anterior e volveu a baixar dezasete centésimas en 2006 quedando no 3,80% do total español. No ano 2007 volve a subir con forza situándose na máis alta destes quince anos en un 4,16%, máis en 2008 diminúe en 19 centésimas e baixa do listón dos 4 puntos, situándose en 3.97.

Evolución dos gastos internos en I+D. % Galicia/España. 1994-2008

■ Cadro 2.32

1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86
2002	4,08
2003	4,12
2004	4,09
2005	3,97
2006	3,80
2007	4,16
2008	3,97

Elaboración propia.

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co valor da súa produción pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.33 o gasto total en I+D, as porcentaxes dese gasto sobre o PIB de cada comunidade autónoma e mailo gasto de cada un dos sectores que o executan. Salientaremos que:

■ O gasto en I+D de Galicia supón no 2008 un 1,04% do PIB, dato que fai que Galicia ocupe o sexto posto na clasificación das comunidades autónomas (un posto por riba que no ano anterior e superando a A Ríoxa). Segue a reflectir unha diverxencia notable de Galicia (a estatal supera en 31 centésimas á galega), maior que a existente en variables coma o PIB ou a renda.

■ As catro comunidades que realizan un maior investimento nas actividades de I+D son Madrid (2%), País Vasco (1,96%) e a continuación Navarra e Cataluña (1,92% e 1,61% respectivamente).

■ No tocante á distribución do gasto en I+D segundo o sector que o execute, en Galicia o primeiro é xa dende o ano 2005, a diferenza dos precedentes, o sector empresarial, que incrementou en 2006 e especialmente en 2007 a distancia co respecto o ensino superior, se ben baixou máis de sete puntos no 2008. No total estatal o sector empresarial representa máis do dobre dos gastos do correspondente ao Ensino Superior (diferenzas que se agrandan nas catro comunidades que máis invisten en I+D en proporción do seu PIB: Madrid, País Vasco, Cataluña e Navarra).

■ Cadro 2.33

Gastos internos totais en I + D. Por comunidades autónomas e sector de execución. 2008

	Total	% sobre PIB	Empresas e IPSFL ⁽¹⁾	Admón. Pública	Ensino superior
Andalucía	1.538.947	1,03	516.567	361.330	661.049
Aragón	352.376	1,03	206.544	71.414	74.418
Asturias	229.678	0,96	99.939	36.433	93.306
Baleares	97.385	0,35	20.833	30.302	46.250
Canarias	268.834	0,62	60.624	81.374	126.835
Cantabria	140.792	1,00	57.075	23.802	59.914
C. León	739.944	1,26	458.545	73.951	207.447
C. A Mancha	265.742	0,72	149.362	34.815	81.564
Cataluña	3.286.376	1,61	2.007.338	554.638	724.400
C. Valenciana	1.113.507	1,05	484.648	134.116	494.743
Extremadura	156.400	0,86	30.260	39.918	86.223
Galicia	584.213	1,04	281.033	77.511	225.669
Madrid	3.892.147	2,00	2.245.498	996.775	649.875
Murcia	243.521	0,86	95.375	47.721	100.426
Navarra	358.665	1,92	247.421	27.985	83.260
País Vasco	1.345.572	1,96	1.088.817	63.984	192.771
A Ríoxa	81.001	1,00	46.577	16.011	18.413
Ceuta e Melilla	6.292	0,20	235	206	5.850
España	14.701.392	1,35	8.096.691	2.672.286	3.932.413

En miles de euros (agás a 2ª columna, que está en percentaxe).

(1) Institucións privadas sen fins de lucro.

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D.

A comparanza das porcentaxes de execución do gasto en I+D en cada sector en Galicia e España podemos facela ao fío do cadro 2.34. Subliñaremos o seguinte:

■ O sector empresarial representa case a metade do gasto total en I+D (un 48,10%), e se ben en 2006 Galicia estaba a máis de 10 puntos porcentuais por baixo, en 2007 equipárase practicamente coa porcentaxe estatal: 55,37%, aínda que como dicíamos anteriormente cae sete puntos en 2008. Debe resaltarse que subiu ostensiblemente nos últimos anos (pois en 2001 era só un 27%).

■ En Galicia ocupa o segundo posto o Ensino Superior (cun 38,63%), case doce puntos porcentuais por riba da media española.

■ A porcentaxe de gasto en I+D da Administración Pública en Galicia é catro puntos e noventa e unha centésimas inferior á de España.

**Porcentaxe de execución do gasto en I+D
Por sectores. Galicia e España. 2008**

■ Cadro 2.34

	Galicia	España
Empresas e IPSFL ⁽¹⁾	48,10	55,07
Admón. Pública	13,27	18,18
Ensino Superior	38,63	26,75

(1) Institucións privadas sen fins de lucro.

Fonte: INE, Estatística de I+D.

Centrámonos na evolución no último quinquenio das porcentaxes do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas (cadro 2.35) destacaremos que en 2008 incrementábase na comunidade galega en unha centésima a porcentaxe despois do avance en sete centésimas en 2002 e 2003, o estancamento en 2004, as lixeiras subidas en 2005 e 2006 e o importante crecemento en 2007 (trece centésimas). O incremento do conxunto do Estado –oito centésimas– fai que aumenten as diferenzas da converxencia coa media estatal (21 puntos).

**Evolución da porcentaxe de gastos respecto ao PIB a prezos de mercado.
Por comunidades autónomas 2000-2008**

■ Cadro 2.35

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	0,62	0,62	0,89	0,77	0,84	0,90	1,02	1,03
Aragón	0,71	0,75	0,74	0,70	0,79	0,88	0,90	1,03
Asturias	0,71	0,65	0,70	0,64	0,70	0,90	0,93	0,96
Baleares	0,25	0,26	0,25	0,26	0,28	0,29	0,33	0,35
Canarias	0,56	0,60	0,55	0,58	0,59	0,65	0,64	0,62
Cantabria	0,57	0,55	0,47	0,44	0,45	0,80	0,88	1,00
C. León	0,83	0,81	0,88	0,93	0,89	0,97	1,10	1,26
C. A Mancha	0,04	0,44	0,44	0,41	0,41	0,47	0,60	0,72
Cataluña	1,17	1,28	1,38	1,34	1,35	1,43	1,48	1,61
C. Valenciana	0,77	0,81	0,87	0,90	0,99	0,96	0,96	1,05
Extremadura	0,60	0,60	0,63	0,41	0,69	0,73	0,74	0,86
Galicia	0,72	0,79	0,86	0,86	0,89	0,90	1,03	1,04
Madrid	1,79	1,88	1,81	1,65	1,82	1,98	1,93	2,00
Murcia	0,66	0,57	0,73	0,66	0,75	0,78	0,92	0,86
Navarra	1,22	1,11	1,41	1,79	1,67	1,92	1,88	1,92
País Vasco	1,39	1,32	1,42	1,51	1,48	1,60	1,88	1,96
A Rioja	0,63	0,57	0,66	0,65	0,66	1,06	1,16	1,00
España	0,99	1,03	1,10	1,07	1,07	1,20	1,27	1,35

Fonte: INE, Estadística de I+D.

Na comparanza internacional, o cadro 2.36 subliña o baixo valor da porcentaxe de gasto galego en I+D (en relación co PIB) no contorno da Unión Europea (en 2007 o dato de Galicia supón un 53,92% da porcentaxe da Unión Europea dos I5). O estado de maior porcentaxe de gasto en I+D (Suecia) case cuadriplica a de Galicia.

Porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB. Europa. 2003-2008

■ Cadro 2.36

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Austria	2,26	2,26	2,45	2,47	2,54	2,67
Bélxica	1,88	1,87	1,83	1,86	1,90	1,92
República Checa	1,25	1,25	1,41	1,55	1,54	1,47
Dinamarca	2,58	2,48	2,46	2,48	2,55	2,72
Finlandia	3,43	3,45	3,48	3,45	3,47	3,49
Francia	2,17	2,15	2,10	2,10	2,04	2,02
Alemaña	2,52	2,49	2,49	2,53	2,53	-
Grecia	0,57	0,55	0,59	0,58	0,58	-
Hungría	0,93	0,88	0,94	1,00	0,97	-
Islandia	2,82	-	2,77	2,99	2,70	2,65
Irlanda	1,17	1,24	1,25	1,25	1,28	1,43
Italia	1,11	1,10	1,09	1,13	1,18	1,18
Holanda	1,76	1,78	1,79	1,78	1,71	-
Noruega	1,71	1,59	1,52	1,52	1,64	1,62
Polonia	0,54	0,56	0,57	0,56	0,57	0,61
Portugal	0,74	0,77	0,81	1,02	1,21	1,51
Eslovaquia	0,57	0,51	0,51	0,49	0,46	0,47
Estonia	0,77	0,86	0,94	1,15	1,14	-
Chipre	0,35	0,37	0,40	0,43	0,45	-
Letonia	0,38	0,42	0,56	0,70	0,63	-
Lituania	0,67	0,75	0,75	0,79	0,82	-
Luxemburgo	1,65	1,63	1,56	1,66	1,63	-
Malta	0,26	0,53	0,60	0,64	0,60	-
Eslovenia	1,27	1,40	1,44	1,56	1,53	-
Suecia	3,85	3,62	3,60	3,74	3,61	3,75
Reino Unido	1,75	1,69	1,73	1,76	1,82	1,88
Bulgaria	0,50	0,50	0,49	0,48	0,48	-
Croacia	1,05	1,13	1,00	0,87	0,86	-
Rumania	0,39	0,39	0,41	0,45	0,53	-
Galicia	0,86	0,86	0,89	0,90	1,03	1,04
España	1,10	1,07	1,12	1,20	1,27	1,35
UE (25)	1,86	1,82	1,76	1,79	1,80	
UE 15	1,92	1,89	1,86	1,89	1,90	

Fonte: OCDE. (Collido do INE: Estadística sobre actividades en I+D).

2.6.3 Innovación tecnolóxica nas empresas

A Enquisa de Innovación Tecnolóxica nas empresas (do INE) permite coñecer a estratexia tecnolóxica das empresas e os factores que inflúen na súa capacidade para innovar e ademais proporciona o marco base para estudos posteriores, coma pode ser a utilización da tecnoloxía punta nos procesos de fabricación ou a análise dos fluxos de pagos e ingresos tecnolóxicos. Nesta enquisa avalíase a actividade das empresas que realizan algunha actividade innovadora (I+D, adquisición de tecnoloxía inmaterial software, gastos en deseño, etc).

■ Cadro 2.37
**Principais indicadores de I+D en empresas, por tipo de empresa⁽¹⁾
e comunidades autónomas. 2008**

	Manufactureiras de alta e media-alta tecnoloxía			De servizos de alta tecnoloxía		
	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC
Andalucía	171	132.294	1.251,0	239	141.194	1.888,8
Aragón	159	87.883	1.256,3	68	48.861	520,8
Asturias	41	11.326	193,2	70	33.303	543,0
Baleares	5	1.005	17,1	28	4.277	101,6
Canarias	8	420	10,1	42	46.701	350,1
Cantabria	26	9.081	124,2	30	8.504	170,5
C. León	113	54.936	678,2	106	235.950	1.747,0
C. A Mancha	87	66.548	512,5	46	22.648	317,5
Cataluña	953	792.610	8.635,0	552	482.033	5.407,9
C. Valenciana	329	96.589	1.644,1	232	140.711	2.291,9
Extremadura	13	1.386	28,6	12	4.071	74,8
Galicia	106	87.701	654,3	163	81.019	1.164,2
Madrid	337	629.680	5.432,1	666	822.984	8.026,0
Murcia	69	19.210	256,8	54	14.790	246,2
Navarra	121	77.735	1.005,4	47	35.966	466,3
País Vasco	420	300.654	3.503,7	317	427.798	5.201,5
A Ríoxa	33	8.077	97,9	26	10.019	155,8
España	2.991	2.377.135	25.300,5	2.698	2.560.829	28.673,9

(1) Manufactureiras de alta tecnoloxía: Industria farmacéutica, maquinaria de oficina e material informático, compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicación, instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería e construción aeronáutica e espacial.

Manufactureiras de media-alta tecnoloxía: Industria química agás farmacia; maquinaria e equipo; maquinaria e aparatos eléctricos; industria do automóbil; outro material de transporte.

De servizos de alta tecnoloxía: Correos e telecomunicacións; actividades informáticas; investigación e desenvolvemento.

Fonte: INE, Base: "Indicadores de Ciencia e Tecnoloxía".

O cadro 2.37 recolle os principais indicadores de I+D nas empresas manufactureiras de alta e media alta tecnoloxía e de servizos de alta tecnoloxía. Como pode apreciarse, Galicia acada un escaso número de empresas manufactureiras: 106 que representan un 3,54% do total nacional, así mesmo os gastos e o persoal neste tipo de empresas supoñen un escaso 3,69% y 2,59% respectivamente. As 163 empresas galegas de servizos de alta tecnoloxía constitúen o 6,04 do Estado e empregan a 1.164 traballadores, o 4,06 do total estatal.

O gasto en actividades para a innovación tecnolóxica acadou en Galicia 1.000,3 millóns de euros no ano 2008, superando en máis de 344 millóns os correspondentes ao ano anterior. No cadro 2.38 presentamos o número de empresas innovadoras e máis o gasto en innovación tecnolóxica nas diferentes comunidades autónomas (e no total español) en 2008, xunto co tanto por cento da cifra de negocios en produtos novos e mellorados e a taxa de crecemento. Como pode apreciarse Galicia está por baixo da media nacional en empresas innovadoras, e ademais os gastos en innovación, representan unha porcentaxe inferior ao seu potencial demográfico, se ben o esforzo dos últimos anos en Galicia, no que non só destaca o dinamismo mostrado por unhas poucas empresas punteiras senón tamén o dos clusters (de automoción, acuicultura, etc), que con notable empeño están aplicando a cultura da cooperación empresarial na innovación parece albiscar unha certa recuperación despois dos malos datos de 2004, cun crecemento importante da cifra de negocios en produtos novos e mellorados.

■ Cadro 2.38

Empresas Innovadoras e Gastos en innovación por CC.AA. 2008

	Empresas Innovadoras		Gastos en Innovación		% de la cifra de negocios en productos novos e mellorados	Taxa de crecemento(*)
	Total	%	Total	%		
Andalucía	6.207	19,56	1.058.925	5,32	8,27	-23,97
Aragón	1.470	25,22	673.853	3,38	22,39	17,88
Asturias	684	18,95	343.933	1,73	13,63	16,26
Baleares	753	14,36	79.570	0,40	4,22	-7,00
Canarias	1.323	15,31	192.542	0,97	5,33	-25,91
Cantabria	437	19,67	115.051	0,58	9,03	0,38
C. León	1.783	20,65	798.060	4,01	13,49	5,51
C. A Mancha	1.616	20,36	355.530	1,78	8,54	5,76
Cataluña	9.180	23,69	3.780.644	18,98	12,38	-3,73
C. Valenciana	4.663	20,18	1.180.627	5,93	6,47	16,53
Extremadura	489	14,17	115.615	0,58	5,76	48,11
Galicia	2.152	19,93	1.002.938	5,04	14,22	3,83
Madrid	6.073	20,15	7.665.642	38,48	16,15	32,81
Murcia	1.150	16,04	250.739	1,26	8,42	-20,01
Navarra	878	27,95	408.044	2,05	26,60	16,81
País Vasco	2.844	29,41	1.791.097	8,99	15,40	2,07
A Ríoxa	473	24,46	104.538	0,52	11,19	-1,41
Ceuta e Melilla	31	10,52	1.595	0,00	4,92	90,48
España	42.206	20,81	19.918.943	100,00	13,47	10,08

Gastos en miles.

(*) con respecto a 2007.

Fonte: INE, Encuesta sobre innovación tecnolóxica nas empresas 2008.

No cadro 2.39 complétanse os datos de innovación cos da poboación ocupada nos sectores de alta e media tecnoloxía e a súa repercusión na poboación ocupada total das distintas comunidades autónomas. O País Vasco, Madrid e Cataluña acadan as porcentaxes máis altas, Galicia con 61.300 empregados en ditos sectores representa o 5,10% do total de ocupados, algo máis dun punto e vinte e cinco centésimas da media estatal de 6,60%.

■ Cadro 2.39

Poboación ocupada nos sectores de alta e medio-alta tecnoloxía. Por CCAA. 2008

	A		Sectores de alta e medio-alta tecnoloxía			% sobre total de ocupados
	Total Economía	B	Sectores manufactureiros		Servizos de alta tecnoloxía	C=B/AX100
			Alta tecnoloxía	Medio-alta tecnoloxía		
Andalucía	3.149,7	98,5	12,9	33,8	51,9	3,10
Aragón	611,6	57,8	2,9	42,6	12,3	9,50
Asturias	451,5	21,4	1,7	9,9	9,8	4,70
Baleares	509,8	14,1	0,7	3,7	9,6	2,80
Canarias	861,7	17,0	0,9	3,9	12,3	2,00
Cantabria	260,6	16,4	0,6	12,2	3,6	6,30
C. León	1.068,1	64,7	3,0	39,6	22,1	6,10
C. A Mancha	842,9	31,4	4,9	16,1	10,5	3,70
Cataluña	3.494,6	356,5	41,8	228,2	86,6	10,20
C. Valenciana	2.226,2	106,7	7,7	63,8	35,2	4,80
Extremadura	409,3	10,0	0,5	4,2	5,3	2,40
Galicia	1.200,1	61,3	5,4	33,9	22,0	5,10
Madrid	3.064,4	319,9	44,2	63,9	211,8	10,40
Murcia	627,6	16,9	1,3	10,1	5,6	2,70
Navarra	289,4	28,4	1,5	23,6	3,3	9,80
País Vasco	995,3	115,0	9,1	74,9	30,9	11,60
A Ríoxa	146,7	6,1	0,3	4,2	1,6	4,20
Ceuta e Melilla	48,1	0,3	0,0	0,0	0,3	0,60
España	20.257,6	1.342,4	139,4	668,6	534,7	6,60

En medias anuais. En miles; agás a última columna que é porcentaxe.

Fonte: INE, Enquisa de Poboación Activa.

2.7 A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

A raíz da promulgación do Real Decreto-lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ao Instituto Nacional de Industria (INI) e ao Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestrutúrase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

■ A Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participacións dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidación fiscal nas operacións de endebedamento; tivo, ademais, como unha das súas principais obrigacións a de amortizar a débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.

■ A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestruturación ou reconversión industrial. A esta axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidación fiscal, se ben as empresas en reconversión serán as únicas que poidan percibir achegas do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernización do sector público empresarial do Estado”, que diseña un plan de privatizacións de empresas públicas, que afondando na política de alleación de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operacións privatizadoras en empresas públicas industriais e de servizos con implantación en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisión, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuestións sociais ou estratéxicas, aínda que non se descarta o seu pase a mans privadas, como as da División Naval e Bazán agrupadas no grupo Izar e actualmente Navantia.

En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio nestes últimos anos, especialmente a partir de 1997-1998, diminuindo substancialmente as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ao paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha achega de recursos de 900.000 millóns de pesetas –resultante das privatizacións– durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, aollendo tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, ALYCESA, CETARSA, Transmediterránea, EMGRISA, ENAUSA, MAYASA e a Sociedade Estatal de Participacións Patrimoniais, coa intención na maioría dos casos de preparar a súa futura privatización. En marzo de 2005 tras unha importante crise da empresa Izar provocada dunha banda polas súas notables perdas –800 millóns de euros– e por outra pola exixencia da UE ao goberno español da devolución das axudas nos últimos anos aos estaleiros públicos, constitúese unha nova empresa: Navantia que mercé a un axuste de cadro de persoal por xubilacións anticipadas asume a actividade de construción naval, fundamentalmente militar, conservando un 20% de actividade en materia civil. Así mesmo acolle liñas de actividade de propulsión e enerxía, reparacións e sistemas e armas, cunha forte aposta pola tecnoloxía e tarefas de investigación e desenvolvemento.

No anexo deste informe contéplanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia, clasificados de acordo coa distribución que establece a Lei de Orzamentos Xerais do Estado.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 34 millóns 147 mil euros (cadro A-21) –dos que só 11 millóns 239 mil euros corresponde a Navantia, unha contía de 4 millóns 890 mil euros á empresa Tragsa, que realiza unha variada gama de actuacións que abrangue o deseño e construción das infraestruturas e equipamentos necesarios para a modernización e mellora dos sistemas de produción agraria, tecnoloxías para un mellor aproveitamento da auga, actividades de conservación do medio natural, actuacións forestais, xestión de recursos pesqueiros e acuicultura e 14 millóns 976 mil euros do grupo infoinvest, que colabora coa Xunta de Galicia no desenvolvemento de 20 parques empresariais.

Os investimentos do resto das empresas públicas reflíctese no cadro A-22 do anexo, destacando o importe da inversión da sociedade estatal de infraestruturas de transporte terrestre, á que se imputan as correspondentes ao AVE e ás autopistas estatais.

As empresas públicas industriais con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes dezaseis últimos anos, pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores/as en 1993 aos 4.174 do ano que analizamos. Navantia con 2.348 efectivos, traballadores/as dos estaleiros de Fene e Ferrol, constitúe a de maior volume ao que segue Tragsa con 1.805. A provincia da Coruña, con 3.188 empregados/as, concentra o volume máis importante, o persoal das outras tres provincias galegas proceden exclusivamente de Tragsa.

2.8 Política industrial. A achega das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit

público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.8.1 As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria aos cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero situaraa no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

■ Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.

■ Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

A estratexia coordinada para o emprego levarase á práctica do seguinte xeito:

- a) En primeiro lugar, os xefes/as de Estado e de Goberno examinarán a situación do emprego.
- b) O Consello, por maioría cualificada, a proposta da Comisión e previa consulta ao Parlamento Europeo, ao Comité Económico e Social, e ao Comité das Rexións, elaborará as liñas directrices para os Estados membros.
- c) Ao final do ano, o Consello examinará a aplicación das liñas directrices e, se o estima oportuno, formulará recomendacións para os Estados membros.

O Consello e a Comisión remitirán un informe anual conxunto aos xefes/as de Estado e de Goberno, que examinarán as novas orientacións a seguir:

- d) Finalmente, prevense medidas de estímulo para financiamento de proxectos piloto en temas de emprego.

Transcorridos dous anos con ocasión do Cume de Lisboa —marzo de 2000— valórouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguir o pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no

acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

Os atentados do 11 de setembro de 2001 en EE.UU. provocan un descenso da actividade económica mundial. No Consello da Unión Europea de Sevilla –21 e 22 de xuño de 2002– apóstase pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantéñense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a 25 Estados a partir do 1 de maio de 2004, como o Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

A incorporación de 10 novos países en maio de 2004 á Unión Europea, todos eles con rendas per cápita inferiores á española e moi lonxe da media da Unión, levará aparelladas importantes repercusións para países que como España son beneficiarios netos e en moi ampla medida das axudas e fondos estruturais europeos.

O “non” ao referendo sobre a constitución europea de Francia e Holanda e o fracaso da cume europea de Bruxelas, no transcurso de 2005 para a aprobación do marco orzamentario 2007-2013 sumiu á UE nunha fonda crise con repercusión moi directa no escenario de territorios como o galego que basean o seu futuro desenvolvemento nas achegas dos fondos estruturais e de cohesión.

A Comisión Europea aprobou en Maio de 2007 o Marco Estratéxico Nacional de Referencia da Política de Cohesión para España na que se determina a estratexia para a utilización de 35.217 millóns de euros da política de cohesión no período 2007-2013 dos Fondos Estruturais (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional –FEDER– e Fondo Social Europeo –FSE–) e o Fondo de Cohesión.

As actuacións da UE en Galicia –catalogada como rexión obxectivo nº 1, e a partir de 2007 obxectivo da converxencia– lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais e o Fondo de Cohesión que financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente vai ter neste período unha maior integración na execución de todas as políticas e accións dos Fondos Estruturais deixando atrás o enfoque por proxecto a favor dun financiamento por programa, simplificando a xestión.

■ Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2007-2013

O período de programación do marco orzamentario para o período 2000-2006 foi aprobado nas grandes cifras para o conxunto da Unión, pola Comisión no Cume de Berlín en marzo de 1999 consagrando o criterio do emprego como un dos básicos para o reparto de recursos e incluíndo fondos específicos “instrumentos de preadhesión” para os países que teñen prevista a súa entrada na UE.

A Galicia como Marco de Apoio Comunitario (MCA) correspondeulle para o período 2000-2006 a cantidade de 5.407,7 millóns de euros –899.766 millóns de pta– o 13,7% do total do financiamento comunitario para as rexións obxectivo nº 1 de España.

■ Cadro 2.40

Fondos Comunitarios Galicia 2007-2013

FONDOS COMUNITARIOS	Importe Axuda	Importe Cofinanciación	Importe Global
1- FONDOS ESTRUCTURAIS	4.389	1.641	6.030
Fondo Europeo de Desenvolv. Rexional (FEDER)	3.452	1.407	4.859
Fondo Social Europeo (FSE)	936	234	1.170
2- FONDOS SECTORIAIS	1.285	911	2.196
Fondo Europeo Agrícola de desenv. Rural (FEADER)	857	637	1.494
Fondo Europeo de Pesca (FEP)	429	274	703
TOTAL FONDOS COMUNITARIOS	5.674	2.552	8.226

Importes en euros.

Fonte: Xunta de Galicia.

O Marco de Apoio Comunitario 2007-2013 (cadro 2-40), no que se integra o Fondo de Cohesión, aprobado ao fin do ano 2007, e polo tanto sen execución en dito ano, prevé unha inversión total na Comunidade de 8.226 millóns de euros, dos que os Fondos Comunitarios aportarán 5.674, correspondendo aos estruturais (FEDER e FSE) 4.389, o 77% e aos Sectoriais (FEADER e FEP) 1.285 millóns de euros, o 23%. O 42% dos Fondos Feder van dirixidos á aumentar á capitalización tecnolóxica da economía galega a través do desenvolvemento da economía do coñecemento e da innovación empresarial; un 31% dedícanse ás infraestruturas de transporte e enerxía e o 23% restante ao Medio Ambiente e o desenvolvemento sostible.

Marco de Apoio Comunitario do Obxectivo 01. Grao de execución do gasto público a 31/12/2009. Programa operativo F.E.D.E.R. de Galicia

■ Cadro 2.41

Temas prioritarios	Total programado 2007-2013 (A)	Total executado ao 31/12/2009 (B)	Total axuda ao 31/12/2009 (B/A)	% (B/A)
01 Actividades de I+DT en centros de investigación.	48.844.633	11.093.668	8.874.934	22,71
02 Infraestrutura de I+DT (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica.	19.220.975	4.814.143	3.851.314	25,05
03 Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEMES), así como entre estas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundario de todo tipo, e autoridades rexionais.	10.951.913	0	0	0,00
06 Axudas ás PEMES para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente	24.135.156	264.028	184.819	1,09
07 Inversión en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+DT existentes, etc.).	39.054.472	7.370.279	5.896.223	18,87
08 Outros investimentos en empresas	359.813.616	4.367.661	3.057.363	1,21
09 Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEMES	132.760.278	16.467.969	11.527.579	12,40
10 Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)	33.706.647	5.537.133	4.429.706	16,43
11 Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico, etc.).	22.243.850	4.288.973	3.431.178	19,28
13 Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión, etc.)	84.774.385	19.195.328	15.356.263	22,64
14 Servizos e aplicacións para as PEMES (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes, etc.)	8.502.059	649.413	519.530	7,64
17 Servizos ferroviarios (RTE-T)	197.623.450	0	0	0,00
20 Autoestradas	260.616.959	16.151.509	10.498.481	6,20
21 Autoestradas (RTE-T)	303.220.569	96.898.813	62.984.229	31,96
22 Estradas nacionais	52.124.116	1.427.677	927.990	2,74
23 Estradas rexionais / locais	179.259.791	62.799.952	40.819.969	35,03
25 Transporte urbano	9.888.151	1.199.196	779.478	12,13
26 Transporte multimodal	43.235.938	0	0	0,00
29 Aeroportos	104.404.841	12.887.226	8.376.697	12,34
30 Portos	23.237.153	2.947.662	1.915.980	12,69
33 Electricidade	36.122.534	0	0	0,00
35 Gas natural	3.460.856	0	0	0,00
37 Produtos derivados do petróleo	3.460.855	0	0	0,00
40 Enerxía renovable:solar	21.235.898	0	0	0,00
41 Enerxía renovable: biomásica	17.791.826	0	0	0,00
43 Eficiencia enerxética, coboxeración e xestión enerxética	19.997.114	0	0	0,00
44 Xestión de residuos domésticos e industriais	38.156.173	1.527.108	1.068.976	4,00
45 Xestión e distribución da auga (auga potable)	77.740.959	6.897.885	4.828.520	8,87
46 Tratamento da auga (auga residual)	336.387.091	13.135.681	9.194.977	3,90
47 Calidade do aire	9.087.193	0	0	0,00
48 Prevención e control integrados da contaminación	8.892.653	954.097	667.868	10,73
50 Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados	2.553.448	194.844	136.391	7,63
51 Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000)	170.009.206	1.148.206	803.744	0,68
52 Fomento do transporte urbano limpo	36.118.733	0	0	0,00
53 Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de planes e medidas para previr e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos)	46.452.615	1.092.160	764.512	2,35
55 Fomento da riqueza natural	5.392.517	0	0	0,00
56 Protección e desenvolvemento do patrimonio natural	40.948.083	1.345.590	941.913	3,29
57 Outras axudas para mellorar os servizos turísticos	51.403.454	837.883	586.518	1,63
58 Protección e conservación do patrimonio cultural	32.700.225	0	0	0,00
59 Desenvolvemento da infraestrutura cultural	15.880.121	0	0	0,00
61 Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural	189.788.032	2.149.712	1.504.798	1,13
75 Infraestrutura en materia de educación	23.617.477	7.287.050	5.829.640	30,85
76 Infraestrutura en materia de saúde	3.311.842	0	0	0,00
77 Infraestrutura en materia de coidados de nenos	8.852.347	0	0	0,00
79 Outra infraestrutura social	8.852.349	0	0	0,00
85 Preparación, execución, seguimento e inspección	3.188.145	0	0	0,00
86 Avaliación e estudos; información e comunicación	3.188.145	0	0	0,00
TOTAL OBOXECTIVO	3.172.208.843	222.967.372	154.927.794	7,03

Fonte: Ministerio de Economía e Facenda.

No cadro 2.41 explíctase por temas prioritarios o grao de execución do programa operativo FEDER de Galicia 2007-2013 a finais do 2009. Do total programado para todo o período : 3.172 millóns 209 mil euros executouse a 31-12 2009 222 millóns 967 mil euros, só o 7,03% do total. Os temas 20 e 21: autoestradas con máis de cento trece millóns de euros son os epígrafes de maior contía executada e representa máis do 50% do importe total, outros temas que presentan contías de certa importancia son: o 23: Estradas rexionais/locais con preto de 62 millóns 780 mil euros e o 13: Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión) con máis de 19 millóns 195 mil euros.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento da Cooperación Territorial Europea, a través de iniciativas de carácter local e rexional, así como a cooperación transnacional, que procura un desenvolvemento territorial integrado e a cooperación interrexional e o intercambio de experiencias. A España correspondéronlle para o período 2007-2013 559 millóns de euros, dos que 249 destinaranse aos programas de Cooperación Transfronteriza, 149 aos programas de Cooperación Transnacional e 111 millóns de euros aos programas de Veciñanza Europea.

Galicia integrase nos programas de Cooperación Transfronteriza España –Portugal, no de Cooperación Transnacional Espazo Atlántico, Espazo do Sudoeste Europeo e o de Cooperación Interrexional: Interreg IV, Redes ESPON, URBACT e INTERACT II que a partir de 2007 substitúen as iniciativas comunitarias Interreg.

No cadro 2.42 agrúpanse as achegas do FEOGA, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP, que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potenciar a vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura –escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade–; e da pesca –sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc...

En 2009, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.42), de preto de máis de 248 millóns de euros, cunha diminución de 139 millóns 485 mil euros con respecto ao ano anterior; e prodúcese pola ausencia de cuantificación dos programas operativos da Comunidade Autónoma e a forte diminución das axudas pesqueiras do IFOP e da FEP.

No concernente ao FEOGA-Garantía que decrece en preto de 2 millóns de euros con respecto a 2008, a partida de maior contía é a constituída polas asignacións de pago único: 101 millóns 822 mil euros, seguindo a continuación as axudas á produción de carne de vacún –32,75 millóns de euros–, que se manteñen en contías similares ó ano anterior; así como os epígrafes de primas o ovino e cabrún, de produción de leite, e en menor medida a de cultivos herbáceos que aumenta lixeiramente. No sector pesqueiro en 2009 diminúen como xa indicamos as axudas directas do IFOP e sobre todo en grande medida as do Fondo de Estructuras Pesqueiras.

■ Cadro 2.42

Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 2003-2009

Sector agrario	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
FEOGA -Garantía- FEAGA ⁽¹⁾							
Réxime de pago único	-	-	-	85,605	98,944	98,868	101,822
Industria de cereais	-	0,007	0,002	0,009	0,008	-	-
Produción de cereais	18,905	-	-	-	-	-	-
Produción de oleaxinosas	0,027	-	-	-	-	-	-
Produción carne de vacún	55,037	66,819	69,608	67,128	33,836	33,682	32,753
Primas ovino e cabrún	11,227	4,174	3,229	2,577	1,646	1,735	1,877
Leite escolar	0,295	0,312	0,270	0,236	0,227	-	-
Aceite para conservas	11,832	12,152	9,475	5,779	-	-	-
Destilacións vinícolas	0,413	0,501	0,228	0,144	0,114	-	-
Intervencións en porcino	0,076	0,071	0,008	-	-	0,261	-
Retirada de terras	0,022	-	-	-	-	-	-
Apicultura	0,199	-	-	-	-	-	0,178
Recuperacións, intereses, sancións, etc	0,022	0,012	0,004	-	-0,170	-	-0,135
Produción de forraxes	0,067	0,063	-	0,033	-	-	-
Cese anticipado	12,462	11,343	9,602	8,558	-	-	-
Medidas medioambientais	0,548	-	-	-	-	-	-
Forestación e sevicultura	8,728	4,950	4,027	7,516	-	-	-
Reestruturación do viñado	4,976	4,779	6,736	4,248	3,287	-	-
Indemniz. compensatorias zonas desfavorecidas	6,473	11,747	6,341	7,413	-	-	-
Almacenamento do leite	-	-	-	-	-	-	-
Cultivos herbáceos	-	20,603	15,583	7,624	4,429	3,922	4,015
Produción de legumes	-	0,001	0,002	-	-	-	-
Produción de leite	-	20,677	40,507	6,897	8,753	8,275	7,761
Axudas á apicultura	-	0,156	0,164	0,163	0,159	-	-
Medidas agroambientais	-	1,260	2,817	3,428	-	-	-
Modulación	-	-	-	2,834	3,893	4,735	4,618
Intervención no sector avícola	-	-	-	-	0,232	-	-
Sector vitivinícola	-	-	-	-	-	3,474	0,953
Porcino	-	-	-	-	-	0,261	-
Agricultura	-	-	-	-	-	0,189	-
Desenrolo rural	-	-	-	-	-	0,053	-0,007
Condionalidade	-	-	-	-	-	0,004	-0,048
Outros	-	-	-	-	-	0,229	-
Total FEOGA -Garantía	131,309	159,627	168,603	210,192	155,358	155,688	153,787
FEOGA -Orientación: axudas directas:							
Programas operativos Comun. Autónoma	136,583	103,022	100,766	56,796	82,297	60,736	-
Iniciativas comunitarias e PRODER	-	0,979	1,553	6,349	7,100	8,753	7,538
Orzamento ingresos do Estado	2,822	35,228	26,537	3,836	0,983	-	-
LEADER e outros:							
Comunidade Autónoma	-	-	-	1,253	-	-	-
Grupos Acción Local	-	5,944	11,183	11,585	11,164	13,495	3,606
Total feoga Orientación	-	-	-	-	-	82,984	11,144
F.E.A.D.E.R.	-	-	-	-	-	-	-
Programa de desenrolo rural	-	-	-	-	-	99,903	72,712
Outros recursos agrarios:							
Sanidade animal	-	0,146	-	-	0,020	0,739	1,461
Sistema integrado e control	-	-	-	-	-	338,481	-
Total outros recursos agrarios	-	0,146	0,009	-	-	-	1,461
Total sector agrario	271,796	304,946	308,651	290,011	256,922	-	239,104
Sector pesqueiro							
IFOP: axudas directas:	-	-	-	-	-	19,291	4,773
Iniciativa "Pesca"	-	-	-	-	-	-	-
Estruturas pesqueiras	149,800	55,006	92,167	87,171	78,884	-	-
Total IFOP	-	55,006	92,167	-	78,884	19,291	4,773
Outros recursos pesqueiros:							
Vixancia pesqueira	0,086	-	0,356	0,249	-	-	-
Acción específica "Prestige"	-	30,000	-	-	-	-	-
F.E.P.	-	-	-	-	-	30,002	4,244
Outros recursos pesqueiros	-	-	-	-	-	-	0,168
Total outros recursos pesqueiros	-	30,000	0,356	0,249	-	30,002	4,412
Total sector pesqueiro	149,886	85,006	92,523	87,420	78,884	49,293	9,185
Total sectores agrario e pesqueiro	421,682	389,952	401,174	377,431	335,806	387,774	248,289

Datos en millóns de euros.

(1) Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ao FEOGA-Garantía-FEAGA.

Fuente: Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación. Subsecretaría. Oficina Presupostaria.

■ O Fondo Social Europeo é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomentar as oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ao constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellorar a formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

A programación do FSE para o período 2007-2013 inscríbese no Marco Estratéxico de Converxencia (MECEGA), que establece a estratexia de intervención de fondos estruturais, reorientando a política económica da Comunidade cara a promoción dos factores de desenvolvemento ligados á estratexia de Lisboa: Renovar as bases de competitividade, aumentar o crecemento e a produtividade, e reforzar a cohesión social a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

No cadro 2.43 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por instrumentos de intervención para o período 2007-2013. Como pode apreciarse o total de axudas acadan un importe de máis de 936 millóns de euros, dos que máis do 50% destínanse aos programas de adaptabilidade e emprego.

Distribución da axuda FSE 2007- 2013 asignada a Galicia por instrumentos de intervención

■ Cadro 2.43

Instrumentos de intervención	Importes euros	%
PO FSE Galicia	358.501.812	38,3
PO FSE adaptabilidade e emprego	542.597.525	57,96
PO FSE Loita contra a discriminación	30.869.310	3,3
Asistencia Técnica	4.110.950	0,44
Total Axudas FSE	936.079.597	100,00

Fonte: Consellería de Facenda. Xunta de Galicia.

No cadro 2.44 contéplase a distribución por eixes de actuación dos fondos do FSE para o período 2007-2013, resaltando a contía destinada ó fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres que con máis de 472 millóns de euros representa máis do 50% do total programado.

Fondos FSE asignados a Galicia 2007-2013 por eixes de actuación

■ Cadro 2.44

EIXES 2007-2013	AGE	XUNTA	TOTAL FSE	EUROS
Fomento do espírito empresarial e mellora da adptabilidade de traballadores, empresas e empresarios	33,09%	30%	31,91%	298.699.577
Fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres	63,14%	30%	50,45%	472.254.568
Aumento e mellora de capital humano	2,12%	35%	14,72%	137.747.126
Cooperación transnacional e interrexional	0,27%	3%	1,32%	12.326.442
Asistencia Técnica	1,36%	2%	1,61%	15.051.884
Total	100	100	100	
IMPORTE AXUDAS FSE	577.577.785	358.501.812		936.079.597

Fonte: Consellería de Facenda. Xunta de Galicia.

2.8.2 A achega da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado as subvencións do Ministerio de Industria Turismo e Comercio para o apoio á implantación de sistemas e infraestruturas de I+D+I en empresas co obxecto de que estas poidan desenrolar as súas propias actividades de I+D+I dunha forma estable e continuada e mellorar por conseguinte a súa posición no mercado, cumprindo os obxectivos e prioridades da política de investigación e innovación no período 2008-2011 previstos no Plan Nacional de Investigación Científica, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica aprobado por acordo do Consello de Ministros de 14 de Setembro de 2007. Este programa substituíu ao de Fomento da Investigación Técnica (Profit) que desenvolveu o Plan Nacional 2004-2007.

Xunto a estas subvencións contéplanse tamén as axudas á automoción, os programas de reindustrialización e reestruturación de zonas en declive industrial e as subvencións en investigación e seguridade mineira.

Incluimos tamén os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do IGAPE.

■ Os programas tecnolóxicos do Estado

O Programa de apoio á implantación de sistemas e infraestruturas de I+D+I en empresas persigue promover a implantación de sistemas de xestión de I+D+I en empresas de acordo coa norma UNE 166.002: 2006 e por outro lado favorecer a constitución de departamentos de I+D+I, de tal xeito que as empresas dispoñan dunha estrutura estable de innovación.

O Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI) realiza na Comunidade Autónoma actuacións en materia de financiamento de proxectos de i+D+i empresarial, de xestión e promoción da participación de empresas galegas en programas internacionais de cooperación tecnolóxica, de apoio á transferencia de tecnoloxía no ámbito empresarial, de creación e consolidación de empresas de base tecnolóxica e de concesión de subvencións a grandes proxectos estratéxicos de investigación industrial.

No cadro 2.45 contéplanse os proxectos aprobados polo CDTI (axudas reembolsables) durante 2009 en Galicia, nas convocatorias dos programas que contempla o Programa de I+D+I. Como pode observarse os 38 proxectos aprobados na comunidade autónoma representan un escaso 2,69% do total español, consti-

I+D+I Proxectos CDTI en Galicia. Axudas reembolsables 2009(*)

■ Cadro 2.45

	Nº proxectos aprobados	Orzamento total	Aportación CDTI
A Coruña	11	6.179.493	4.064.783
Lugo	2	1.791.243	741.344
Ourense	2	883.351	504.658
Pontevedra	23	25.476.691	18.963.979
Total Galicia	38	34.330.778	24.274.764

Créditos sen interés.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

tuíndo o importe global da subvención: 24 millóns 275 mil euros un 2,53% do importe estatal Dende o punto de vista da súa distribución provincial a maioría tanto dos proxectos como da contía aprobada corresponde á provincia de Pontevedra.

Na convocatoria do programa CENIT, enmarcado dentro da Iniciativa INGENIO 2010, promociona convocatorias de axudas dirixidas a financiar grandes proxectos integrados de investigación industrial de carácter estratéxico e longo alcance científico-técnico. Na convocatoria do ano 2009 tres empresas da Comunidade Autónoma Galega de impermeabilizacións e revestimentos de A Coruña e as lucenses Customdrinks s.l. e norvento s.l.– perciben unha achega en forma de subvención, cadro 2-46, por un importe global de algo máis de un millón cento noventa e dous mil euros.

I+D+I subvencións CDTI programa CENIT. 2009

■ Cadro 2.46

	Nº de proxectos	Orzamento total	Aportación CDTI
A Coruña	1	278.581	137.452
Lugo	2	2.137.627	1.054.705
Ourense	-	-	-
Pontevedra	-	-	-
Galia	3	2.416.208	1.192.157

Elaboración propia.

Contía subvención en euros.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

■ Cadro 2.47

Proxectos CENIT Actividades empresariais desenvolvidas en Galicia 2007-2009

	Nº empresas participantes	Orzamento subvencionable	Compromisos Aportación CDTI
Convocatoria 2007	12	8.843.322	3.979.472
Convocatoria 2008	4	4.254.965	1.943.243
Convocatoria 2009	3	2.416.208	1.192.157

Elaboración propia.

Contía subvención en euros.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

■ Cadro 2.48

Aportacións do CDTI. Galicia. 2005-2009

	Nº de proxectos					Orzamento subvencionable					Aportación CDTI				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	5	10	4	8	11	5.123,5	18.858,0	3.592,7	10.621,8	6.179,5	3.074,1	10.924,9	1.953,3	5.542,7	4.064,8
Lugo	1	4	3	2	2	603,7	6.238,9	2.229,8	1.201,9	1.791,2	300,0	3.116,1	1.337,9	755,9	741,3
Ourense	1	1	2	3	2	720,2	358,9	3.242,7	3.680,1	883,4	432,1	215,3	1.945,6	2.263,7	504,7
Pontevedra	8	7	6	15	23	10.601,4	4.613,2	5.120,5	10.138,4	25.476,7	5.763,9	2.392,6	2.833,9	5.785,5	18.964,0
Galia	15	22	15	28	41	17.048,8	30.069,1	14.185,7	25.642,2	36.747,0	9.570,1	16.648,9	8.070,7	14.347,8	25.466,9

Contías económicas en miles euros.

Fonte: Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

■ Programas de axudas á Reindustrialización

Os programas de axudas á reindustrialización levan a cabo actuacións tendentes a procurar un desenvolto sostible do territorio a través da rexeneración e/ou creación de tecido industrial, e está ligado directamente á competitividade da industria por medio da innovación. Tratan de evitar os efectos derivados de procesos de axustes, redimensionamento ou desaparición de actividades produtivas e procesos de deslocalización industrial. Actúan prioritariamente en zonas desfavorecidas, fomentando a inversión tanto en infraestruturas industriais como en iniciativas empresariais de carácter produtivo. Pretende, por tanto, reducir os desequilibrios existentes entre os territorios, creando emprego e xerando riqueza, aínda que respectando sempre os límites establecidos no mapa de axudas rexionais, aprobado pola Comisión Europea para o período 2007-2013.

Estas axudas instrumentáanse a través de convocatorias anuais: unha xeral para todo o país e outras para comunidades específicas. En Galicia instrumentáse unha convocatoria específica para as comarcas de Ferrol, Eume e Ortegal.

■ Cadro 2.49

Programas de Axudas á Reindustrialización. Convocatoria xeral 2009

1-SECTORES INDUSTRIAIS ESTRATÉXICOS	Nº proxectos aprobados	Importe subvención	Importe préstamo	Total
A Coruña	3		1.355.280	1.355.280
Lugo	2		1.785.850	1.785.850
Ourense			0	0
Pontevedra	4		796.290	796.290
Total programa 1 Galicia	9		3.937.420	3.937.420
2-PROGRAMAS SECTOR AUTOMOCIÓN				
2-1 Competitividade sector automoción				
A Coruña	0			
Lugo	0			
Ourense	2	606.600	-	606.600
Pontevedra	14	9.498.037	78.328.080	87.826.117
Total programa 2-1 Galicia	16	10.104.637	78.328.080	88.432.717
2-2 Programa Plan VIVE				
A Coruña	2.811	27.346.745	-	27.349.556
Lugo	820	7.970.858	-	7.971.678
Ourense	800	7.813.610	-	7.814.410
Pontevedra	2.283	22.106.830	-	22.109.113
Total programa 2-2 Galicia	6.714	65.238.043	-	65.244.757
2-3 Programa Plan 2000E (datos a 24/05/2010)				
A Coruña	10.159	5.079.500	-	5.079.500
Lugo	2.915	1.457.500	-	1.457.500
Ourense	2.951	1.475.500	-	1.475.500
Pontevedra	7.322	3.661.000	-	3.661.000
Total programa 2-3 Galicia	23.347	11.673.500	-	11.673.500
2-4 Programas axudas sector naval				
A Coruña	(*)	3.558.262	-	3.558.262
Lugo		-	-	0
Ourense		-	-	0
Pontevedra	(*)	82.804.444	79.194.500	161.998.944
Total programa 2-4 Galicia	(*)	86.362.706	79.194.500	165.557.206
Total xeral programas				
A Coruña	12.973	35.984.507	1.355.280	37.352.760
Lugo	3.737	9.428.358	1.785.850	11.217.945
Ourense	3.753	9.895.710	0	9.899.463
Pontevedra	9.623	118.070.311	158.318.870	276.398.804
Galicia	30.086	173.378.886	161.460.000	334.868.972

(*) Sen datos por provincias.

Fonte: Ministerio de Industria, Comercio e Turismo.

No cadro 2.49 contémpanse as axudas de carácter xeral en Galicia, organizadas en tres bloques, dacordo cos sectores industriais aos que van dirixidas: sectores industriais estratéxicos, sector automoción e sector naval

Como pode apreciarse en 2009 prodúcese unha importantísima aportación (preto de 77 millóns de euros) dos plans Vive e Plan E en forma de subvencións para a adquisición de automóbiles, ademais das axudas e préstamos á industria automobilística, fundamentalmente a Citroen.

As Axudas ao Sector Naval (cadro 2.49) contemplan as modalidades de primas ao funcionamento, destinadas a mellorar o contrato de determinados buques, subvención de interese de préstamos á construción naval, préstamos do programa liña ICO-PYMAR e fondo de reestruturación do sector da construción naval, que contempla subvencións destinadas á investigación e desenvolvemento, á innovación, formación, axustes laborais, e inversión en melloras de inmovilizado. Como se sinala no cadro 2-49 pagáronse aos estaleiros galegos un total de máis de 86 millóns 362 mil euros, dos que a maioría corresponderon á provincia de Pontevedra e 79 millóns 194 mil cincocentos en forma de préstamo, na súa totalidade aos estaleiros pontevedreses.

■ Pagos de subvencións e intereses a préstamos para o financiamento de buques: é un dos mecanismos de apoio indirecto á construción naval, ofrece aos potenciais armadores de buques préstamos en condicións máis vantaxosas que as que poden obter no mercado. Os pagos realizados en 2009 a favor dos buques construídos nos estaleiros galegos acadan un total de máis de 39 millóns 582 mil euros dos que tamén a cifra maior corresponde aos asentados na provincia de Pontevedra.

O programa de reindustrialización para a comarca ferrolá (cadro 2.50) que contempla subvencións e préstamos para zonas que sufriran declive industrial; aprobou para Galicia dentro do Plan de Reindustrialización en 2009 100 proxectos industriais, outorgando subvencións de 3,538 millóns de euros e créditos de algo máis de 63 millóns de euros a empresas con actividade no contorno fundamentalmente de Ferrol e As Pontes. As axudas puxeron en marcha proxectos industriais que suporán a creación de 336 empregos.

■ Cadro 2.50
Axudas de Reindustrialización. Convocatoria Comunidade Autónoma de Galicia 2009

Municipios	Provincia	Nº Proxectos	Inversión	Subvención concedida	Crédito concedido	Emprego
As Somozas	A Coruña	1	13.271.713	-	6.000.000	9
Cabanas	A Coruña	9	4.203.980	568.327	1.347.114	23
Carballo	A Coruña	1	1.232.291	-	616.145	5
Cedeira	A Coruña	2	1.944.820	37.313	1.150.499	0
Cerceda	A Coruña	1	1.537.085	-	691.688	3
Cerdido	A Coruña	1	1.682.063	-	841.031	9
Coruña (A)	A Coruña	1	123.826	-	61.913	3
Cospeito	A Coruña	1	945.441	-	472.720	1
Curtis	A Coruña	5	778.896	-	230.819	6
Estrada (A)	A Coruña	1	892.858	-	300.000	3
Fene	A Coruña	6	3.743.931	33.856	1.826.983	6
Ferrol	A Coruña	19	34.820.423	1.916.729	16.436.658	31
Laracha (A)	A Coruña	1	156.880	-	78.440	14
Narón	A Coruña	17	35.111.146	715.639	14.609.097	64
Ortigueira	A Coruña	2	826.749	145.351	16.842	3
Padrón	A Coruña	1	172.000	-	86.000	3
Pontedeume	A Coruña	2	2.559.920	-	1.278.909	5
Pontes de García Rodríguez	A Coruña	12	10.364.268	120.655	5.014.896	23
Porto do Son	A Coruña	1	1.253.610	-	626.805	10
San Sadurniño	A Coruña	1	5.781.050	-	2.890.522	8
Xove	Lugo	1	310.000	-	155.000	0
San Cibrao das Viñas	Ourense	4	17.413.511	-	5.182.931	76
Cambados	Pontevedra	1	251.893	-	125.946	3
Gondomar	Pontevedra	1	4.780.000	-	1.000.000	4
Marín	Pontevedra	1	197.168	-	98.584	2
Mos	Pontevedra	1	352.160	-	176.080	5
Nigrán	Pontevedra	1	150.040	-	75.020	3
Rosal (O)	Pontevedra	1	644.000	-	322.000	1
Tomiño	Pontevedra	1	345.500	-	172.750	5
Vigo	Pontevedra	2	1.753.836	-	876.918	4
Vilagarcía de Arousa	Pontevedra	1	800.000	-	300.000	4
TOTAL GALICIA		100	148.401.058	3.537.870	63.062.310	336

Elaboración propia.

Contías en euros.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

Nos cadros 2.51 e 2.52 contémpanse subvencións específicas para as comarcas mineiras, en proxectos de investigación e seguridade 2.52 e para reestruturación e desenvolvemento alternativo, 2.51 no que destaca a importante contía (preto de 45 millóns 443 mil euros) para as prexubilacións dos mineiros galegos.

Proxectos de investigación e Seguridade Mineira. 2009**■ Cadro 2.51**

	Nº de Proxectos	Inversión subvencionable	Subvención
A Coruña	8	801.394	150.162
Lugo	4	705.251	136.307
Ourense	18	1.662.951	520.657
Pontevedra	2	107.196	15.853
Varias	5	374.205	58.500
Galicia	37	3.650.997	881.479

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

Subvencións do Instituto para a reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras 2009**■ Cadro 2.52**

Tipo de axudas	Localización	Nº Proxectos	Importe
Infraestructuras en comarcas mineiras do carbón	Cerceda (A Coruña)	4	7.263.549
Desenrolo alternativo das comarcas mineiras do carbón (proxectos)	As Pontes de García Rodríguez (A Coruña)	5	2.466.067
	As Somozas (A Coruña)	1	175.722
	Carballo (A Coruña)	-	1.358.330
	Carral (A Coruña)	1	170.460
	Ceceda (A Coruña)	2	1.290.000
	Culleredo (A Coruña)	3	527.403
	Ortigueira (A Coruña)	1	147.281
Desenrolo alternativo das comarcas mineiras do carbón (formación)	Becas ABC (Galicia)	446	1.094.781
	Becas idiomas (Galicia)	34	85.209
	Axudas Formic (beneficiarios Galicia)	157	1.127.383
Prexubilacións	Galicia		45.442.690

Elaboración propia.

Contía subvención en euros.

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

■ Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas como Zona de Promoción Económica –ZPE– que queda constituída pola totalidade da comunidade autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 30% do investimento total.

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten hasta esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto á porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da

normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 30%,a partir de 2008 fronte ao anterior do 40% dende 2002 e o 50% ata dita data dende a súa implantación.

Como pode apreciarse no cadro 2.54 aprobáronse en Galicia, dende 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2009, un total de 1.869 proxectos que obtiveron unha subvención total de 905 millóns 324 mil euros.

■ Cadro 2.53 **Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2009 e o 31.12.2009**

	Expedientes	Investimento	Subvención	A crear	A manter
A Coruña	13	100.505.766	10.289.982	139	316
Lugo	2	13.320.935	2.448.299	25	142
Ourense	6	18.561.157	1.909.431	49	350
Pontevedra	13	36.466.487	4.770.986	89	444
Galicia	34	168.854.345	19.418.698	302	1.252

Datos de Investimento e Subvención en euros.
Fonte: Ministerio de Economía.

■ Cadro 2.54 **Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2009**

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.869	5.848.581	905.324	15,48	27.637	93.902

Elaboración propia.
Datos de Investimento e Subvención en miles de euros.
Fonte: Ministerio de Economía.

O cadro 2.55 contempla a evolución, nos últimos dezaseis anos, observándose a nivel galego, no ano 1997, un aumento moi notable da axuda concedida. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes –un número inferior ao ano anterior e similar aos anos precedentes– para un investimento de 131 millóns 754 mil euros –outorgáronse subvencións de 21 millóns 679 mil euros–, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos dezaseis anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros e cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308.

**Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia,
acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2009**

■ Cadro 2.55

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181
2003	100	395.946,00	55.135,00	13,92	1.520	6.082
2004	47	232.548,95	35.273,00	15,17	875	2.717
2005	87	436.430,29	72.880,34	16,70	1.107	4.769
2006	76	768.916,78	96.937,11	12,61	1.083	10.695
2007	88	401.343,68	42.417,53	10,57	1.292	3.910
2008	53	253.452,89	25.771,20	10,17	677	2.209
2009	34	168.854,35	19.418,70	11,50	302	1.252

Datos de Inversión e Subvención en miles de euros.
Fonte: Ministerio de Economía.

No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento –330 millóns 394 mil euros– é importante. O importe da subvención baixa con respecto ao ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181. No ano 2003 volven a subir tanto o número de expedientes –100– como a subvención concedida 55 millóns 135 mil euros, experimentando un acusado descenso no 2004 no que se aproban 47 expedientes para unha inversión de preto de 232 millóns 549 mil euros e se concede unha subvención total de 35 millóns 273 mil euros, para a creación de 875 empregos e o mantemento de 2.717 postos de traballo. No ano 2005 incrementáanse substancialmente o número de expedientes: 87, a contía do investimento subvencionable: 436 millóns 430 mil euros e o importe da subvención: 72 millóns 880 mil euros.

En 2006 con 76 expedientes acádase o montante da subvención máis alto: 96 millóns 937 mil euros para un investimento de preto de 768 millóns 917 mil euros. En 2007 con máis expedientes –88– baixan en grande medida o investimento previsto e a subvención concedida –42 millóns 417 mil euros–.

En 2008 baixan moi significativamente tanto o número de expedientes: 53 como o investimento subvencionable: 253 millóns de euros, e a subvención concedida: preto de 26 millóns e finalmente en 2009 apróbanse o número máis baixo de expedientes –34–, para un investimento susceptible de subvención de 168 millóns 854 mil euros e unha das contías máis baixas de subvención: 19 millóns 418 mil euros para a creación e mantemento do número máis baixo dos anos contemplados: 302 empregos e o mantemento doutros 1.252.

Por sectores (cadro 2.56) o maior número de expedientes corresponde ao de fabricación de produtos metálicos, maquinaria e equipos mecánicos: 10 proxectos, aínda que pola contía da subvención o volume maior é o de construción de máquinas de oficina, material eléctrico e electrónico –4 millóns 179 mil euros– ao igual que é o sector de maior emprego a crear –74–, e o sector de maior emprego a manter e o do material de transporte con 428.

■ Cadro 2.56

Incentivos económicos rexionais. Proxectos por sectores. Galicia. 2009

	Expedientes	Investimento aprobado	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Extracción e industria de minerais non metálicos	1	876.205	140.193	5	0
Industria química e produción de fibras artificiais	3	27.927.042	3.292.982	37	10
Fabricación de prod. metálicos. Maquinaria e equipo mec.	10	20.207.271	2.758.014	63	293
Construción de máquinas de oficina. mat. eléctrico e electrónico	4	22.546.705	4.178.590	74	137
Const. automóviles e pezas de reposto. Material de transporte	4	14.876.249	1.271.215	15	428
Industria téxtil, coiro, calzado e vestido	1	1.409.716	225.555	12	18
Industrias da madeira e do papel. Artes gráficas	1	9.317.550	1.304.457	30	0
Industria do caucho e transformación de materiais plásticos	2	40.650.580	2.918.291	6	109
Outras industrias manufactureiras	3	7.075.479	928.792	9	89
Comercio e actividades anexas	1	5.044.410	756.661	14	0
Turismo	1	2.556.073	230.047	3	0
Servizos prestados ás empresas	1	826.790	74.411	5	5
Outros sectores económicos	2	15.540.275	1.339.490	29	163
Total	34	168.854.345	19.418.698	302	1.252

Importes en euros.

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía.

2.8.3 A achega da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2009 lévanos primeiramente a examinar o labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), os fondos de capital risco –Emprende, Adiante, e da Sociedade para o Desenvolvemento Industrial de Galicia (SODIGA) que xestiona XESGALICIA, e os programas de incentivos empresariais que xestiona e, posteriormente, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Innovación e Industria co apoio da de Economía e Facenda; a do Medio Rural; a de Pesca e Asuntos Marítimos; e a de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible.

Dende a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ao contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais –que xa estudamos no anterior epígrafe–, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados/as (de contratos en prácticas, de investigación no exterior, “de promoción”, etc.) e de programas para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por mozos, para mellorar a competitividade da empresa galega- ou de fomento das telecomunicacións e innovación tecnolóxica.

Dende a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector produtivo galego.

Na actualidade o IGAPE é a axencia de desenvolvemento rexional de Galicia, figurando entre os seus principais obxectivos fomentar a creación de novas empresas, promover a mellora da produtividade e competitividade das sociedades xa asentadas na comunidade autónoma, atraer investimentos foráneos e facilitar a internacionalización do tecido produtivo. Neste sentido para achegar os seus servizos o Instituto ten oficinas territoriais nas sete principais cidades galegas e para facilitar a internacionalización das pemes galegas e captar investimentos estranxeiros dispón de centros de promoción de negocios en Alemaña, China, Estados Unidos, Polonia e Xapón.

O IGAPE dispón dun amplo conxunto de instrumentos de apoio, ferramentas, axudas e servizos, deseñados para procurar facilitar a implantación de novos investimentos empresariais na Comunidade Autónoma, para favorecer a posta en marcha de proxectos emprendedores a para favorecer iniciativas de mellora da competitividade das empresas xa existentes mediante a ampliación e modernización, ou tamén a través de iniciativas de innovación, de cooperación, de especialización ou de internacionalización.

A actividade do IGAPE en 2009 está inserta na potenciación de 7 eixes de actuación:

Eixe 1: Emprendedores e mellora do capital humano

Eixe 2: Investimento empresarial

Eixe 3: Internacionalización

Eixe 4: Incremento da produtividade a través do coñecemento e a innovación

Eixe 5: Subsidiación de xuros e outros apoios

Eixe 6: Proxectos Igape proactivo

Eixe 7: Actividades soporte

En Marzo de 1999 constitúese un novo ente público que introduce unha nova dimensión de apoio ás empresas, a xestora de capital risco: XESGALICIA, que dispón de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

■ Fondo Emprende, componse de achegas da Xunta de Galicia, e de entidades financeiras –Caixas de Aforro e bancos–, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

■ Fondo Adiante, financiado con diñeiro público e destinado ao apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

■ SODIGA, constituída como unha sociedade de capital risco. A súa misión é apoiar proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo. Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido aos programas comunitarios interrexionais, formado por capital aportado a partes iguais pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas.

No cadro 2.57 contéplanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA dende a súa creación ata o 2009. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total –15,71 millóns de euros–. En 2002 tramítanse o mesmo número de expedientes de inversión que o ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,13 millóns de euros e no ano 2003 os 20 expedientes aprobados alcanzan un montante total entre as subvencións de capital e préstamo de 25,45 millóns de euros dos que a parte máis importante corresponde aos 11 proxectos de Sodiga.

No ano 2004 baixan ostensiblemente tanto o número de proxectos aprobados -12 como a contía da inversión: 9 millóns 573 mil euros, en 2005 volven a baixar; neste caso en dous o número de proxectos que son só 10 e a contía do importe: 6 millóns 863 mil euros a cantidade máis cativa dende a creación da xestora.

En 2006 os 19 proxectos aprobados acadan un montante global de 37 millóns 378 mil euros, destacando fundamentalmente a inversión en forma de préstamo de SODIGA.

En 2007 os proxectos aprobados ascenden a 22 con un importe total –34 millóns 997 mil euros– lixeiramente inferior ao ano precedente, pero coa cifra máis alta de subvención de capital, dende a creación da xestora: 24 millóns 622 mil euros.

En 2008 os proxectos subvencionados chegan ao maior número dende a creación de Xesgalicia: 34, baixando a subvención de capital ostensiblemente con respecto a 2007, pero coa contía máis alta dos préstamos: 45 millóns 597 mil euros que acadan o importe total de maior contía do Fondo: 60 millóns 575 mil euros.

En 2009 baixan case á metade o número de proxectos e a subvención ao capital redúcese drasticamente: un millón 675 mil euros, pero mantense practicamente na mesma contía: 45 millóns 470 mil euros o volume dos préstamos.

Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2009

■ Cadro 2.57

Proxectos e Inversións		FONDOS			
		ADIANTE	EMPRENDE	SODIGA	TOTAL
Nº proxectos	2000	6	13	12	31
	2001	5	3	8	16
	2002	2	7	7	16
	2003	1	8	11	20
	2004	4	5	3	12
	2005	2	4	4	10
	2006	2	9	8	19
	2007	5	12	5	22
	2008	12	15	7	34
	2009	7	8	4	19
Capital ⁽¹⁾	2000	1.950	2.645	7.082	11.677
	2001	1.983	553	5.821	8.357
	2002	397	2.203	4.472	7.071
	2003	-	3.521	16.860	20.382
	2004	450	1.210	3.045	4.705
	2005	911	1.146	1.056	3.113
	2006	-	3.581	6.334	9.915
	2007	3.762	8.663	12.197	24.622
	2008	4.160	8.758	2.060	14.978
	2009		1.500	175	1.675
Préstamo ⁽¹⁾	2000	2.405	1.204	914	4.522
	2001	1.472	288	5.592	7.353
	2002	859	2.347	847	4.054
	2003	1.202	1.514	2.352	5.068
	2004	2.868	400	1.600	4.868
	2005	2.400	750	600	3.750
	2006	3.320	769	23.374	27.463
	2007	2.000	1.118	7.256	10.374
	2008	16.415	5.132	24.050	45.597
	2009	17.970	18.550	8.950	45.470
Total (cap. + prest.) ⁽¹⁾	2000	4.355	3.849	7.995	16.199
	2001	3.456	841	11.413	15.710
	2002	1.256	4.550	5.319	11.126
	2003	1.202	5.035	19.212	25.449
	2004	3.318	1.610	4.645	9.573
	2005	3.311	1.896	1.656	6.863
	2006	3.320	4.350	29.708	37.378
	2007	5.762	9.781	19.454	34.997
	2008	20.575	13.890	26.110	60.575
	2009	17.970	20.050	9.125	47.145

(1) Miles de euros.

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia).

Dentro da modalidade de subvencións ao investimento, o IGAPE continúa cunha acción de política industrial xa “clásica” en Galicia, porque se vén mantendo dende hai máis de dúas décadas a subvención do tipo de xuro dos cretos bancarios ás Pequenas e Medianas Empresas (PEMES) galegas. Dita modalidade complementábase coa concesión de avais co obxecto de subministrar garantías ás empresas galegas (ou ás que teñan unidades produtivas en Galicia e destinen integramente ese diñeiro á creación, ampliación, reconversión ou reestruturación das mesmas) para investimentos e refinanciamento.

No cadro 2.58 contémpanse os datos dos programas de apoio financeiro ás PEMES de 2005 a 2009, dende a perspectiva provincial. En 2009 o número de expedientes increméntase nunha altísima contía: triplícase o número dos correspondentes ao ano anterior, acadando a cifra de 5.305 no total de Galicia o que da lugar tamén a unha importantísima suba dos préstamos concedidos que foi de 414 millóns 461 mil euros, case o triplo do ano anterior no total da comunidade. Por provincias dito incremento é máis acusado aínda en Lugo e na Coruña.

■ Cadro 2.58

Convenios de subsidiación de xuros e apoio á peme. Galicia 2005-2009

	Nº de expedientes					Préstamo subvencionable				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	280	343	473	562	1.782	42.096	44.955	35.244	56.610	168.020
Lugo	233	234	145	175	1.787	51.820	40.786	14.067	20.936	90.169
Ourense	85	84	110	262	535	11.062	10.787	8.536	18.247	35.578
Pontevedra	267	379	355	559	1.189	49.193	56.585	24.076	45.930	118.841
Sen especificar	-	-	-	-	12	-	-	-	-	1.853
Galicia	865	1.040	1.083	1.558	5.305	154.171	153.113	81.923	141.723	414.461

Elaboración propia.
(1) Datos en miles de euros.
Fonte: Igape.

O cadro 2.59 presenta a información do programa de apoio financeiro, en 2009, por sectores. A maioría das axudas por número de expedientes foron para o agricultura, seguida do comercio, construción e industria. A contía maior do préstamo, correspondente a máis de 136 millóns 341 mil euros, foi para empresas do sector de comercio ocupando os lugares posteriores o montante do préstamo concedidos ao sector de industria e a construción.

■ Cadro 2.59

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por sectores. Galicia. 2009

	Expedientes	Investimento subvencionable	Préstamo subvencionable	Subvención concedida
Agricultura	1.655	26.055.982	4.671.466	1.842.099
Comercio	1.262	139.479.657	136.341.195	6.616.767
Construción	649	83.701.249	83.103.457	4.244.769
Economía	2	36.000	36.000	2.970
Industria	647	108.934.676	95.432.161	4.724.683
Medio Ambiente	5	803.034	764.527	39.051
Pesca	28	3.333.923	3.315.790	173.591
Servizos	201	13.494.596	13.463.290	617.617
Servizos Sociais	4	291.536	217.533	24.096
Transporte	161	14.131.574	12.674.673	580.035
Turismo	101	10.927.509	10.250.265	634.372
Outros	590	56.663.010	54.190.512	5.888.993
Total	5.305	457.852.746	414.460.869	25.389.043

Datos en euros.
Fonte: IGAPE.

No cadro 2.60 contéplanse os datos dos tres últimos anos do programa de apoio á continuidade e mellora competitiva da Peme, unha das liñas importantes do Plan de consolidación e competitividade da Peme de actuación actual do IGAPE. Engádense en 2009 outras axudas que adquiren un importante desenrolo, axudas para os custos do análises para o acceso ao Mercado Alternativo Bancario(MAB), e as do plan Removete, complementarias das da Administración Central para a automoción, que supoñen un monto de máis de 16 millóns 98 mil euros. Dos expedientes en 2009 das outras modalidades os importes máis importantes corresponden aos incentivos económicos a proxectos con investimento empresarial: 8 millóns 363 mil euros e aos programas de Innoempresa: 4 millóns 221 mil euros.

■ Cadro 2.60

Programas de apoio á continuidade e mellora competitiva da PEME.e Innoempresa Galicia. 2007-2009

Modalidade	Nº de proxectos			Investim. Subvencionable			Subvención concedida		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Mellora competitiva/productividade	658	-	-	74.712.116	-	-	20.029.564	-	-
Programa Innoempresa (1)	434	526	175	11.397.496	15.556.943	10.316.158	4.351.571	5.904.873	4.221.139
Apoios a proxectos colaborativos de carácter empresarial	-	106	146	-	4.313.335	5.505.269	-	2.476.803	2.799.050
Incentivos económicos a proxectos con investim. empresarial	-	515	276	-	74.603.474	37.598.824	-	14.438.848	8.363.361
Iniciativas xeradoras de coñecemento nas pemes galegas	-	425	351	-	3.514.571	3.632.879	-	1.740.641	1.783.760
Emprendedores	-	-	24	-	-	4.124.345	-	-	1.041.150
Outras axudas(análise para o acceso ao MAB,Plan REMOVETE)	-	-	21.765	-	-	360.239.194	-	-	16.098.834
Total	1.092	1.572	22.737	86.109.612	97.988.323	421.416.669	24.381.135	24.561.165	34.307.294

PCCP: Plan de Consolidación e Competitividade da PEME.

(1) Innovación organizativa, Innovación Tecnolóxica e Innovación en colaboración.

Fonte: Igape- Xunta de Galicia.

Os programas de apoio á expansión exterior das empresas galegas constitúen unha importante liña de actuación na actividade do Igape e vai adquirindo unha crecente importancia. Como se recolle no cadro 2.61 subvencionáronse 340 solicitudes por un importe de máis de 3 millóns 900 mil euros.

■ Cadro 2.61

Programas de apoio a expansión exterior das empresas. 2009(*)

	Nº de expedientes		
	Nº solicitudes	Investim. Subvencionable	Subvención concedida
A Coruña	157	3.967.574	2.028.284
Lugo	12	116.684	82.342
Ourense	24	236.666	203.601
Pontevedra	147	3.507.785	1.585.818
Galicia	340	7.828.709	3.900.045

(*) Axudas á internacionalización das empresas galegas.

Elaboración propia.

(1) Datos en euros.

Fonte: Igape.

O cadro 2.62 ofrece os datos de subvención a fondo perdido do IGAPE para grandes investimentos empresariais: 2007 a 2009. O importe global para os 40 expedientes do 2009 –46 menos que o ano anterior– acadou unha contía da subvención de 15 millóns 366 mil euros –28 millóns 117 mil euros menos que en 2008–.

■ Cadro 2.62

**Programas de apoio asimilados a subvencións ao emprego estable
(grandes investimentos empresariais). Galicia 2007- 2009**

	Nº expdtes.			Gasto subvencionable			Subvención			Emprego a crear			Emprego a manter		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
A Coruña	32	41	11	137.917.470	149.550.894	67.806.265	17.097.220	21.576.214	7.231.240	228	715	72	534	1.857	4.382
Lugo	8	14	4	14.307.949	30.043.843	3.854.356	1.730.122	3.947.484	532.337	59	102	5	89	222	206
Ourense	9	10	5	71.310.388	46.651.510	7.209.967	8.683.969	9.320.056	1.247.310	143	142	27	854	615	82
Pontevedra	33	21	20	87.280.583	74.266.746	47.292.138	9.438.106	8.638.904	6.355.217	262	174	121	1.363	1.484	814
Galicia	82	86	40	310.816.390	300.512.993	126.162.726	36.949.417	43.482.658	15.366.104	692	1.133	225	2.840	4.178	5.484

Importes en euros.

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia).

Nos cadros 2.63 a 2.66 recóllense as subvencións e axudas das distintas consellerías da Xunta de Galicia que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2009.

Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Innovación, Industria e Comercio (capítulo VII). Galicia. 2007-2009

Cadro 2.63

	Programa	Concepto	2007	2008	2009
561A	Plan Galego de I+D e Innovac. Tecnolóxica	Proxectos de investigación de organismos autónomos da C.A. Proxectos de investigación en entes públicos do Estado Transfer. De capital a Entidades de Dereito Público Fundac. Fomento da Calidade Transferencias de capital a Fundacións Públicas Axudas e convenios de I+D a Corporacións Locais Colaboración con empresas privadas para I+D Apoio a investigadores e tecnólogos Proxectos e infraestruturas de investigación Axudas ao exterior	470.000 5.855.580 494.818 9.055.835 170.000 25.512.632 315.000 8.733.157 100.000	6.028.021 515.000 4.921.971 184.665 26.055.594 150.000 10.197.837 30.000	105.000 50.000 5.683.077 515.000 4.296.850 62.378 24.039.191 13.904.278
561B	Investigación Universitaria	Consortios participados maioritariamente pola C.A. Transf. de capital a Universidades da C.A. en I+D	1.300.000 20.723.967	1.300.000 23.742.875	1.300.000 25.904.899
571A	Fomento da Sociedade da Información e do Coñecemento	A Sociedades Mercantís da C.A. Cooperación coa Fundación Pública Calidade Cooperación coas Universidades en materia de Sociedade da Información Cooperación con outros Entes Públicos en materia de Sociedade da Información Cooperación con Entes Locais en materia de Sociedade da Información Transferencia a Fundación para o fommrto da calidade ind. e desenv. Tecnol. de Galicia Achegas as empresas para o desenvolvemento da soc. da información Achegas as entidades locais para o desenvolvemento das tecnoloxías da infor. e telecom. Achegas as instit. sen fin de lucro para proxectos da soc. da información	310.000 800.000 390.000 30.000 2.000.000 3.684.926 16.232.120 171.610	545.000 1.650.000 16.232.120	190.000 1.650.000 12.999.950 1.300.000 3.021.040
572A	Desenvolv. Infraestrutural e empresarial da Soc. da Información e do Coñecemento	Achegas ás empresas para o desenvolv. Da Soc. da Información Desenvolv. das tecnoloxías da Informac. e das Telecomunicacións Achegas a Asociacións empresariais para o desenvlv. da Soc. da Información	4.568.200 15.000.000 760.000		
732A	Regulación e Soporte da Actividade Industrial	Actuacións para infraestruturas en polígonos industriais Seguridade industrial	6.413.339 794.000	3.750.000 810.000	3.767.000 700.000
733A	Eficiencia enerxética e enerxías renovables	Instituto Enerxético de Galicia Transferencias a Fundacións Públicas Fomento de enerxías renovables en Concellos	7.185.000 140.000 80.000	8.000.000 200.000	8.500.000
733B	Infraestruturas enerxéticas	Infraestruturas enerxéticas municipais Mellora das estruturas enerxéticas Infraestruturas eléctricas no medio rural Infraestruturas gasistas	300.000 1.100.000 13.937.761 883.000	1.100.000 1.913.012 14.000.000 1.286.988	1.959.000 1.542.000 12.925.000 1.458.000
734A	Fomento da Minaría	Convenio Confederación Hidrográfica do Norte Convenio coa Cámara Mineira de Galicia Fomento da Minaría -Seguridade Fomento de actividades minerais non metálicas A entidades Públicas para estudo da silicose en Galicia Proxecto As Pedriñas. Universidade Santiago Plan carbón 2006-2012	799.490 105.000 750.000 800.000 800.000 100.000 80.000	536.169 120.000 800.000 800.000 100.000	136.000 300.000 800.000 800.000 80.000 6.453.000
741A	Moderniz. Internac.e mellora. da compet.,innov.e produc. empresarial	Transferencia ao IGAPE Transferencia de capital a Meisa Parque Tecnolóxico de Galicia Apoio á innovación empresarial Axudas de intermediación e plataformas tecnolóxicas Plan Pipes Transferencias a Galicia Calidade Cooperación coa Fundación Pública Calidade Cooperación coas Universidades en materia de promoción Industrial Cooperación con outros Entes Públicos en materia de promoción Industrial Achegas ás empresas non pemes Achegas para o fortalecem. da Industria Naval Tractora e Auxiliar Actuacións das Asociacións empresariais Sensibilización en Excelencia e Cooperación empresarial Transferencia á Axencia galega de Innov. e desenv. industrial Achegas ás Cámaras de Comercio Galegas Achegas para a promoción, intern. e mellora da competitividade das empresas Achegas para a mellora da competitividade das empresas galegas Achegas para a promoción e internacionalización Achegas a redes e servizos de promoción no exterior Achegas aos clusters e asociacións empresariais Transferencias a Fundacións Públicas	98.156.000 667.687 800.000 19.793.829 3.000.000 150.000 1.337.872 460.000 60.000 12.000 628.387 4.740.000 600.000 200.000 200.000 1.857.075 5.716.619 1.000.000 2.000.000 100.000	102.665.360 707.748 1.520.566 19.190.000 4.000.000 1.400.000 200.000 1.857.075 5.716.619 1.000.000 2.000.000 100.000	106.045.360 1.700.000 17.069.327 3.270.000 1.500.000 3.000.000 2.514.000 2.100.000 4.294.600 4.214.156 2.404.254 800.000
741C	Acción Exterior captación e Investim. Estratéxicos	Cooperac. coas Universidades para formac. en comercio Exterior Convenio Cámaras de Comercio Plan FOEXGA Achegas para Promoción no Exterior	400.000 1.500.000 180.000		
741E	Apoio a pequena e Mediana Empresa	Fomento da Cooperación con Outros Entes Públicos Fomento da Cooperación , Promoción Industrial, Excelencia e Calidade Fomento da Cooperación Empresarial Transferencia ao IGAPE	12.000 1.778.319 300.000	1.380.000	
741F	Apoio á Artesanía	Fundación Centro galego de Artesanía e Deseño Achegas a Corporacións Locais en materia de Artesanía Apoio ao Sector Artesanal Achegas a Asociacións en materia de Artesanía	1.150.000 225.000 800.000 200.000	1.450.000 800.000 125.000	1.620.000 850.000 140.000
751A	Ordenac. Regulación e Promoc. Do Comercio Interior de Galicia	Convenios IGAPE apoio finceiro comercio polo miúdo Equipamentos comerciais de carácter social Vertebración Comercio Urbano Ordenación de Espazos Comerciais Municipais Adecuación Planeamentos Comerciais Municipais Mercado de Santiago de Compostela Mercado de Ourense Renovación e Fomento da Cidade no Comercio Retailista Rexeneración do Tecido Empresarial Comercial Fomento do Comercio Rural Rede Comercio Rural Galego Achegas para a Implantación de normas UNE no Comercio Retailista Fundacións e Consortios Feriais: Promoc. e Mellora da Calidade dos Servizos Asociacionismo comercial e integracións extratéxicas	35.000 2.969.000 1.502.000 4.450.000 900.000 150.000 2.600.000 3.200.000 1.800.000 1.500.000 120.000 1.000.000 6.817.857	240.000 119.000 7.500.000 568.143 2.680.000 3.000.000 1.500.000 1.500.000 900.000 6.817.857	50.000 200.000 3.000.000 300.000 1.900.000 1.640.000 900.000 7.700.000
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Financ. Sociedade de Imaxe e Promoc. Turística de Galicia S.A Xestión do Plan Xacobeo Instituto de estudos turísticos Convenios con Universidades Mellora dos Recursos Turísticos das Entidades Locais Subvencións a Consellos Costeiros Subvencións a Festas de Interese Turístico Fomento do Turismo no Medio Rural Creación e mellora da Infraestrutura Turística Mellora de cafeterías,bares e restaurantes Subvencións a Hoteis do Litoral Fomento do Turismo Termal Achegas para a Implantación de normas UNE Mellora da Infraestruc. Turismo Deportivo Golf, Náutico Convenios co Clubs Deportivos Subvencións a Asociacións para festas de interese turístico Convenios con Universidades Axudas a Entidades para actuacións de interese turístico Plan de sinalización turística	16.472.077 4.475.502 732.000 4.126.967 650.000 687.314 4.952.674 2.700.000 800.000 47.989 200.000 60.000 400.000 400.000 650.000	16.500.000 4.520.000 300.000 750.000 4.200.000 600.000 800.000 5.002.674 2.500.000 400.000 397.326 400.000	18.000.000 5.020.000 300.000 750.000 3.800.000 400.000 1.200.000 4.036.842 2.041.009 600.000 750.000 1.247.326 584.823
Total			321.658.396	340.283.156	349.983.360

Elaboración propia.

Datos en euros.

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.64

Subvencións e axudas da Consellería do Medio Rural (capítulo VII). Galicia. 2007-2009

	Programa	Concepto	2007	2008	2009
422L	Capacitación e extensión agroforestal	transferencias a empresas colaboradoras programas de formación e transferencia tecnolóxica Asociacións colaboradoras programas de de formación e transferencia tecnolóxica		375.000 300.000	275.000
551A	Infraestruturas e Equipamentos No Medio Rural	Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*) Convenio con Seiasa do Norte S.A. S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia Proxectos Dinamización Socioeconómica do Medio Rural	240.000 663.315 300.000 450.000	240.000 331.658 340.000	240.000 5.285.000 100.000
551B	Accións preventivas e infraestrutura forestal	investimentos en materia de incendios (corp. locais) investimentos en materia de incendios (empresas privadas)	4.871.429 2.857.143	10.100.000 2.857.143	6.500.000 3.000.000
561A	Plan Galego de Investigación, desnvlv. e Innovación Tecnolóxica	Transferencias ó INGACAL Transferencias ó Centro Tecnolóxico da Carne Subvencións e convenios coas universidades Desenvolvemento novos procesos e tecnoloxías	170.000 24.000	2.678.116 100.000 68.250 1.500.000	3.215.217 85.000 2.235.673
712A	Fixación de Poboación No Medio Rural	Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	19.716.937	36.775.595	36.507.681
712B	Modernización e Diversificación do Tecido Productivo Rural	Axudas á Mellora da Eficacia e Sostenibilidade de Explot. Agrarias Impulso das explotacións de produción ecolóxica Modernización e Diversificación das explotacións Xestión Banco de Cotas Lácteas Cese Gandeiro Contrato Agroambiental de Explotacións e Axudas ESPEC Axudas a Transición da Renovación da Titularidade Agraria Axudas ao Asesoramento dos Produtores Axudas ao Asesoramento dos Produtores en Zonas Especiais Axudas a produtores en zonas especiais Axudas para investimentos nos viveiros	53.914.920 1.000.000 400.000 1.100.000 13.921.079 14.640.603 4.000.000 1.384.616	28.000.000 18.486.591 11.560.626 3.000.000 200.000	39.037.157 17.100.000 10.000.000 2.100.000
712C	Fomento do Asocionismo agrario e Divulgación da Tecnoloxía Agraria	Fomento Asocionismo Agrario Fomento Maquinaria en Común Novas tecnoloxías en maquinaria Fomento da Actividade de Hortofloricultura Programas Zootécnicos Implantación de Tics en Cooperativas Programa de mellora da calidade do leite	2.255.357 3.732.143 20.000 964.286 220.000	3.000.000 2.000.000 1.848.238 280.000	1.370.000 2.500.000 540.330 118.000 540.330
713 A	Mobilidade de Terras Agrarias Improductivas	Transferencias de Capital a Bantegal Fomento da Mobilización de Terras Superficies Incultas e Infrutilizadas Mellora das Explotacións Agrarias Incentivo das colaboracións coas corp. locais Fomento de movemento de terras particulares Axudas a empresas Axudas o desenvolvemento da X.F.S. Programas de valorización	400.000 400.000 3.000.001 300.000	885.000 362.500 1.040.000 600.000 2.453.605 350.000 1.000.000	730.000 400.000 2.400.000 1.100.000 500.000
713B	Ordenación das producións forestais	Axudas par a creación e mellora das masas forestais	14.434.779	27.947.265	28.376.311
713C	Implantación de Sistemas Productivos Agrarios Sustentables	Plan de Ordenación e Fomento do Sector Equino Asesoramento Mellora Calidade Productiva Axudas difusión razas autóctonas Sistemas agrarios sustentables Renovación parque de tractores Control do rendemento leiteiro Contratos de explotacións sustentables (axudas ao benestar animal) Plan de ordenación e fomento do sector equino Fomento Utilización Recursos Zoonéticos autóctonos Apoio Utilización Semen Frisón galego Adecuación dos Viveiros á Normativa Comunitaria Reestruturación Sistemas Productivos Incentivos na Actividade Agraria Valorización do Cabalo galego Novas técnicas de Diagnóstico e Reprodutivas Axudas programas de cría	926.430 1.607.143 2.102.857 880.000 228.571 5.521.921 7.800.000 214.286 550.000 880.000	500.000 1.160.000 1.000.000 4.500.000 1.649.334 2.102.857 50.000 7.800.000 214.826 550.000 500.000	258.255 535.536 50.000 540.330 675.927 2.102.858 50.000 7.800.000 150.000 550.000 670.000
713D	Mellora da Calidade na Producción Agroalimentaria	Ordenación de Produccións e Mercados Agrarios Promoción e Comercialización Agroalimentaria Participación de produtores en programas de calidade diferenciada Plan impulso sector gandería intensiva	8.500.000 2.180.953	8.000.000 2.180.953 1.000.000 500.000	6.500.000 2.572.597 1.500.000
713E	Benestar Animal e Sanidade Vexetal	Programas Sanitarios Especiais Agrupacións de Defensa Sanitaria Plan Apícola Galego Gastos Axudas Programas Sanidade Animal Axudas Adaptación Normas Sanidade Animal Agrupacións sanidade vexetal pragas cuarentena	2.500.000 1.753.224 480.810 3.340.966 160.714	2.700.000 2.591.332 480.810 3.400.000 160.174	2.225.968 2.691.640 383.232 3.400.000 160.714 200.000
713F	Regulacións das Produccións Agrarias e Apoio á Renda dos Agricultores	Fondo Galego de Garantía Agraria	58.807.678	58.865.828	53.892.262
741A	Moderniz., Internac. e Mellora da Compet., Innov. e Produc. Empresarial	Apoio á Industrialización e Comercialización	20.000.000	15.000.000	27.000.000
	Total		262.936.161	273.965.701	278.165.018

Datos en euros.

Inclúe tamén ao FEOGA.

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.65

Subvencións e axudas da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos
(capítulo VII). Galicia. 2007-2009

	Programa	Concepto	2007	2008	2009
541C	Protec. e Mellora do Medio Natural Marítimo	Medidas Protección Fauna e Flora	770.000		
721A	Dirección e Servizos Xerais de Políticas Pesqueiras	Transferencias de Capital ao Intecmar	3.000.000	2.000.000	1.600.000
		Plan de Pensións para as Mariscadoras	1.000.000	2.600.000	2.000.000
722A	Promoción Social e Divulgación da Tecnoloxía Pesqueira	Desenvolvemento Sostible de Zonas Costeiras	2.083.333		
		Promoción Cooperativa e divulgación da Tecnoloxía	196.000	6.700.000	
		Xestión integral de zonas costeiras			6.740.000
		Axudas Pesca Costeira Artesanal	784.000		
		Equipamento para a divulgación sobre o litoral de Galicia	465.000	650.000	600.000
		Proxectos Piloto	300.000	700.000	700.000
		Transformación de buques	200.000	266.500	266.500
		Microproxectos de innovación no sector pesqueiro		150.000	150.000
		Proxecto peixe verde CEPTEC			550.000
723A	Competitiv. e Mellora da Produc. Pesqueira e da Acuicultura	Axudas para Proxectos de Xestión Integral dos Recursos Mariños	6.772.908	6.000.000	
		Cofinanciamento Incorporación Fondos Europeos	278.220	975.000	
		Axuste dos Esforzos Pesqueiros	4.000.000	14.096.000	
		Axudas á Paralizac. Temporal das actividades Pesqueiras	280.000	500.000	584.590
		Ordena., restruct., fomento mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	9.741.778	23.445.805	26.842.087
		Competitividade e mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	58.666.667	43.041.000	34.455.032
		Axudas á acuicultura e os cultivos mariños	42.718.541	12.309.000	10.000.000
		Protec. e mellora ambiental e conservac. da Natureza	500.000		
		Control e erradicac. de enfermidades na acuicultura	500.000		
		Medidas de carácter socioeconómico	3.080.000	2.971.000	1.285.383
		Axudas a pescadores pola paralizac. temporal das actividades	820.000	500.000	
		Pesca costeira artesanal			1.254.576
723B	Regulación das Producións e dos Mercados da Pesca	Subscrición de un Seguro de mal tempo para o Sector	1.380.100	1.380.100	1.783.500
		Desenvolvemento sostible de zonas de pesca		5.404.000	
		Cofinanciamento incorporacións fondos europeos			1.296.230
		Transferencia de capital á Axencia de desenvolv. Sustentable de zonas de pesca			200.000
Total			137.536.547	123.688.405	96.021.898

Datos en euros.

Inclúe tamén ao IFOP.

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.66

Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII).
Galicia. 2007-2009

	Programa	Concepto	2007	2008	2009
541A	Dirección e Servizos Xerais de Medio Ambiente	Mellora dos entornos ambientais(Corporacións Locais)	4.451.734	4.932.149	3.406.119
		Axudas no eido medioambiental	1.029.840	1.120.000	803.000
541B	Conservación da Biodiversidade e posta en valor do Medio Natural	Axudas a Concellos para a protección de animais domésticos	416.000	450.000	450.000
		Axudas a Concellos Rede Natura 2000	1.000.000	700.000	1.400.000
		Axudas a Parques Naturais	920.000	-	-
		Axudas á ordenación da actividade cinexética e piscícola	890.000	809.500	894.500
		Axudas a propietarios incluídos en zonas de protección da Natureza	500.000	-	-
		Convenios con Fundacións	150.000	200.000	120.000
		Convenios con Universidades	-	300.000	20.000
		Accións de conservación e ordenación do medio natural	-	129.301	-
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos	-	1.186.102	1.130.000
		Axudas a entidades sen ánimo de lucro	-	100.000	-
		Control especies invasoras do medio natural	-	-	100.000
541D	Control ambiental e xestión de residuos	Recuperación de espazos degradados (admon. Xeral do Estado)	300.000	168.086	67.543
		Parque Medioambiental de Galicia	300.000	-	-
		Xestión de residuos urbanos	850.000	-	-
		Axudas para a mellora ambiental dos Concellos	2.616.899	700.000	700.000
		Subvencións en materia de Medio Ambiente Industrial (empresas)	1.500.000	3.320.000	4.582.293
		Subvencións en materia de Medio Ambiente Industrial (institucións sen fin de lucro)	150.000	150.000	-
		Implantación de sistemas de xestión medioambiental	-	-	150.000
		colaboración có exterior en materia de calidade ambiental	-	-	50.000
541E	Coñecemento do Medio Ambiente e fomento da Sustentabilidade	Axudas a Universidades	270.000	343.250	255.000
		Plan de Educación ambiental (Entes Locais)	920.000	761.000	944.274
		Promoción e implementación da memoria de sostibilidade	50.000	20.000	-
		Plan de Educación ambiental (institucións sen fin de lucro)	120.000	84.000	63.000
		Axudas ao exterior	40.000	50.000	50.000
542A	Planificación e Xestión Hidrolóxica	Transferencias de capital a Augas de Galicia	8.982.000	11.522.423	14.805.000
542B	Infraestruturas e Xestión de Abastecementos e Saneamento	Transferencias de capital a Augas de Galicia	83.642.868	95.544.979	95.400.459
		Hidrocarburos, tramo Autonómico	10.278.900	10.278.000	10.746.591
Total			119.378.241	132.868.790	136.137.779

Datos en euros.

(1) Só comprende subvencións a empresas, non a familias, institucións sen fins de lucro, corporacións locais e organismos autónomos administrativos da Comunidade Autónoma.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega.

Este capítulo analiza a evolución desa realidade chamada economía social, que vén a identificar unha parte da realidade social diferenciada tanto do ámbito da economía do sector público como da economía privada de natureza capitalista con referencia á Comunidade Autónoma Galega no ano 2009. A actividade e a creación de emprego na economía social veñen sendo lideradas polas sociedades laborais e as cooperativas.

Así, no que se refire a sociedades laborais inscritas na Seguridade Social e socios iniciais das mesmas, o cadro 3.1 móstranos a existencia de 31 sociedades desta natureza en Galicia, existindo 122 socios, deles son socios traballadores 104 (deles 37 son mulleres) e 18 son socios capitalistas (deles 6 son mulleres). Galicia representa un 2,53% do total do numero de sociedades laborais de España.

No ámbito de Galicia tanto o maior número de sociedades, como o numero de socios corresponde a Pontevedra (15 SL; 58 socios), seguido da Coruña (11 SL; 44 socios), Ourense (3SL; 13 socios) e Lugo (2 SL e 7 socios).

Cadro 3.1
**Sociedades Laborais rexistradas e socios iniciais das mesmas, segundo tipo de socio e sexo.
Por comunidade autónoma e provincia. 2009**

Sociedades	Socios									
	Total			Socios Trabajadores			Socios Capitalistas			
	Ambos sexos	Varóns	Mulleres	Ambos sexos	Varóns	Mulleres	Ambos sexos	Varóns	Mulleres	
España	1.225	4.793	3.088	1.705	3.526	2.449	1.077	1.267	639	628
Andalucía	326	1.244	816	428	905	645	260	339	171	168
Aragón	44	146	83	63	112	69	43	34	14	20
Asturias	47	210	124	86	124	76	48	86	48	38
Baleares	11	40	31	9	32	27	5	8	4	4
Canarias	37	126	81	45	98	67	31	28	14	14
Cantabria	3	11	9	2	9	9	0	2	0	2
Castela e León	61	224	141	83	160	118	42	64	23	41
Castela A Mancha	49	163	105	58	122	82	40	41	23	18
Cataluña	163	698	404	294	482	286	196	216	118	98
C. Valenciana	136	527	358	169	392	288	104	135	70	65
Extremadura	13	55	42	13	48	37	11	7	5	2
Galicia	31	122	79	43	104	67	37	18	12	6
A Coruña	11	44	32	12	38	27	11	6	5	1
Lugo	2	7	3	4	5	3	2	2	0	2
Ourense	3	13	11	2	12	10	2	1	1	0
Pontevedra	15	58	33	25	49	27	22	9	6	3
Madrid	145	556	375	181	403	302	101	153	73	80
Murcia	100	349	215	134	265	177	88	84	38	46
Navarra	18	66	42	24	49	33	16	17	9	8
País Vasco	40	252	180	72	217	163	54	35	17	18
A Rioxa	1	4	3	1	4	3	1	0	0	0
Ceuta e Melilla	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fonte: Anuario de Estadísticas laborais. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

O Cadro 3.2 fai referencia a sociedades laborais rexistradas, segundo sector de actividade por comunidade autónoma e provincia. Os sectores de actividade divídense en agrario, industrial, a construción e os servizos. Os datos amosan a actual endeblez do sector; é reseñable que das 31 sociedades laborais, ningunha das 31 sociedades rexistradas en Galicia se corresponde cunha actividade do sector agrario. Elo non ocorre cos datos das cooperativas. Dos demais sectores a maior parte das sociedades laborais existentes (20) traballan no sector servizos, 6 pertencen á industria e 5 o sector da construción. Os datos informan por sí mesmos.

Cadro 3.2
Sociedades laborais rexistradas. Segundo sector de actividade. Galicia 2008-2009

	Total		Agrario		Non agrario					
					Industria		Construción		Servizos	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
A Coruña	38	11	-	-	10	4	4	1	24	6
Lugo	38	2	-	-	11	-	4	-	23	2
Ourense	27	3	-	-	-	-	9	1	27	2
Pontevedra	59	15	-	-	17	2	38	3	35	10
Galicia	162	31	-	-	38	6	55	5	109	20

Fonte: Anuario de Estadísticas laborais. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

O cadro 3.3.1 dá conta das Cooperativas constituídas, segundo a clase de socios iniciais das mesmas, segundo sexo.

Cadro 3.3.1 Cooperativas constituídas, segundo a clase, e socios iniciais das mesmas, segundo sexo. 2009

	Cooperativa vivendas				Cooperativas agrarias			
	Cooperativas	Socios			Cooperativas	Socios		
		Total (2)	Varóns	Mulleres		Total (2)	Varóns	Mulleres
Galicia	3	25	19	6	8	233	113	107
A Coruña	2	21	17	4	2	22	13	9
Lugo	-	-	-	-	1	178	76	94
Ourense	-	-	-	-	2	15	14	1
Pontevedra	1	4	2	2	1	6	-	1
Rexistro da Comunidade	-	-	-	-	2	12	10	2

Fonte: Anuario de Estadísticas laborales. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

O cadro 3.3.2. Cooperativas constituídas, segundo clase, socios iniciais, segundo sexo (continuación). amosa os datos referidos as cooperativas de traballo asociado que dan conta da existencia de 17 cooperativas desta natureza, contando con 83 socios, dos que 45 son homes, e 38 son mulleres.

Cadro 3.3.2 Cooperativas constituídas, segundo a clase, e socios iniciais das mesmas, segundo sexo. Galicia 2009

	Total(1)				Cooperativas de traballo asociado			
	Cooperativas	Socios			Cooperativas	Socios		
		Total (2)	Varóns	Mulleres		Total (2)	Varóns	Mulleres
Galicia	39	667	365	274	17	83	45	38
A Coruña	7	54	38	16	2	6	5	1
Lugo	3	193	88	97	-	-	-	-
Ourense	10	59	32	27	8	44	18	26
Pontevedra	8	45	29	11	5	25	18	7
Rexistro da Comunidade	11	316	178	123	2	8	4	4

Fonte: Anuario de Estadísticas laborales. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Os datos do cadro 3.4 amosan un 4,35% (son 596 as cooperativas galegas) de participación galega na porcentaxe de cooperativismo do total de España (13.701). En tanto que tan so representa un 2,92% o numero de traballadores (66.566) por conta allea neste sector cooperativo do total español (224.183). Deles un 43,4% son mulleres. Tanto o número de cooperativas, como o número de traballadores deste sector ven mingando nos tres derradeiros anos.

■ Cadro 3.4
Cooperativas inscritas en Reximenes por conta allea da Seguridade Social e traballadores das mesmas, segundo sexo. Por comunidade autónoma e provincia. 2007-2009

	Cooperativas			Traballadores			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	
						Ambos sexos	% de mulleres
Total	15.554	14.825	13.701	240.817	235.551	224.183	50,7
Andalucía	4.075	3.814	3.442	53.532	52.928	51.734	48,8
Aragón	561	536	489	6.392	6.030	5.179	39,4
Asturias	213	201	201	3.067	2.908	3.210	48,3
Baleares	120	128	125	2.421	2.302	2.141	56,0
Canarias	300	283	257	6.019	5.470	5.233	49,1
Cantabria	65	82	53	1.222	1.171	1.087	42,5
Castela-A Mancha	1.102	1.060	995	11.095	10.184	9.266	37,6
Castela e León	1.125	1.127	1.080	9.741	8.986	8.690	31,0
Cataluña	2.299	2.104	1.919	30.734	27.142	26.034	57,0
C. Valenciana	1.657	1.549	1.416	46.132	48.782	45.465	52,6
Estremadura	601	586	560	6.440	5.602	5.046	36,5
Galicia	632	653	596	6.957	6.805	6.566	43,4
A Coruña	245	256	232	2.260	2.200	2.086	42,7
Lugo	122	127	113	890	915	861	41,8
Ourense	75	73	71	1.682	1.577	1.531	40,1
Pontevedra	190	197	180	2.125	2.113	2.088	47,2
Madrid	774	719	671	13.327	13.688	13.044	57,7
Murcia	918	855	816	15.083	14.094	13.787	50,7
Navarra	177	183	174	4.272	4.873	4.878	42,8
País Vasco	794	793	774	22.746	23.302	21.575	63,4
A Rioxa	108	124	102	1.230	953	886	49,4
Ceuta	15	11	13	168	116	136	34,6
Melilla	18	17	18	239	215	226	43,4

Fonte: Anuario de Estadísticas laborales. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Cooperativas constituídas e socios iniciais das mesmas. Galicia 2009

■ Cadro 3.5

COOPERATIVAS	2006	2007	2008	2009
A Coruña	14	10	18	10
Lugo	6	5	3	3
Ourense	0	1	6	10
Pontevedra	15	17	10	9
Rexistro Central	8	11	12	11
Total	43	44	49	43

SOCIOS	2006	2007	2008	2009
A Coruña	412	126	632	71
Lugo	346	27	21	198
Ourense	0	22	25	59
Pontevedra	667	491	543	71
Rexistro Central	278	123	103	316
Total	1.703	789	1.324	715

Fonte: Memoria da Consellería de Traballo e Benestar.

O cadro 3.6 refírese ao número de cooperativas e o número de socios inscritos nos rexistros provinciais e centrais da comunidade autónoma. Os datos dos rexistros provinciais reflicten un número total de 32 cooperativas (ano 2008: 37) e a participación de 715 socios (ano 2008: 1324). No rexistro central figuran inscritas outras 11 cooperativas, o que supón un total de 43 cooperativas activas en Galicia no 2009.

Por clase, das 43 cooperativas existentes, 18 delas o son de traballo asociado (41,86%), e lles seguen as agrarias e as de transportistas. O número total de cooperativistas rexistrados provincialmente é por tanto de 399, ao que temos que engadir 316 cooperativistas do rexistro central, totalizando así un número de cooperativistas en Galicia no ano 2009 de 715 persoas, dos que 383 son homes e 289 son mulleres, ademais de 43 persoas xurídicas. A maior parte adícase a actividades agrarias ou ben para consumidores e usuarios. Lugo por se mesma ocupa a 178 cooperativistas en actividades agrarias.

As series xa contempladas no cadro 3.5 permiten observar a frecuente flutuación tanto do número de cooperativas, como de socios habida nos derradeiros anos, sen que sexa doado interpretar como tendencia no 2009, a diminución de 49 cooperativas a 43, e conseguinte baixada tamén do número de cooperativistas dos 1.324 existentes os 715 que amosan os datos comentados.

■ **Cadro 3.6**

Cooperativas inscritas e número de socios. Galicia 2009

Clase	REXISTROS PROVINCIAIS								REXISTRO CENTRAL		TOTAL	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.				
Traballo consumidores e usuarios asociado	3	9			8	44	5	25	2	8	18	86
Consumidores e usuarios									2	203	2	203
Vivendas	2	21					2	29			4	50
Agrarias	3	32	1	178	2	15	1	6	2	12	9	243
Explotación comun. da terra	2	9									2	9
Servizos							1	11			1	11
Transportistas			2	20					2	41	2	41
Transportistas - traballo asociado									3	52	5	72
Seguros												
Sanitarias												
Servizos sociais - traballo asociado												
Ensino												
Ensino - traballo asociado												
Educacionais												
Integración social												
Segundo grao												
Total	10	71	3	198	10	59	9	71	11	316	43	715

Fonte: Memoria da Consellería de Traballo e Benestar.

O cadro 3.7 reflicte o número de cooperativas constituídas e o número de socios por actividade económica. Este indicador poucas novidades aporta. As 43 cooperativas existentes desenvolven a su actividade espalladamente en 16 das actividades económicas do CNAE, concentrándose a actividade de doce destas cooperativas galegas en materias relacionadas coa agricultura, a gandería, a caza e servizos relacionados. Outras sete cooperativas adócanse a construción de edificios, e outras oito cooperativas exercen actividades relacionadas co comercio, sendo relevante que tal grupo de cooperativas ocupen o 75% do total de cooperativistas.

■ Cadro 3.7

Cooperativas constituídas e número de socios por actividade económica. 2009

Cód.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		R. Central		TOTAL	
		Coop.	Soc.	Coop.	Soc.	Coop.	Soc.	Coop.	Soc.	Coop.	Soc.	Coop.	Soc.
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	5	41			3	19	1	6	3	16	12	82
2	Silvicultura e explotacións forestais												
3	Pesca e acuicultura									1	16	1	16
5	Extracción de antracita, hulla e lignito												
6	Extracción de cru, petróleo e gas natural												
7	Extracción minerais metálicos												
8	Outras industrias extractivas					1	4					1	4
9	Actividades de apoio ás industrias extractivas												
10	Industria da alimentación	1	3									1	3
11	Fabricación de bebidas												
12	Industria do tabaco												
13	Industria téxtil									1	25	1	25
14	Confección de roupa de vestir	1	3									1	3
15	Industria do coiro e do calzado												
16	Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría												
17	Industria do papel												
18	Artes gráficas e reprodución de soportes gravados												
19	Coquerías e refinación de petróleo												
20	Industria química												
21	Fabricación de produtos farmacéuticos												
22	Fabricación de produtos de caucho e plásticos												
23	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos												
24	Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes												
25	Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento												
26	Fabrición de produtos informáticos, electrónicos e ópticos												
27	Fabricación de material e equipamento eléctrico												
28	Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.												
29	Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques												
30	Fabricación doutro material de transporte												
31	Fabricación de mobles												
32	Outras industrias manufactureiras												
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipamento												
35	Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado												
36	Captación, depuración e distribución de auga												
37	Recolla e tratamento de augas residuais												
38	Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización												
39	Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos												
41	Construción de edificios	2	21			1	4	4	50			7	75
42	Enxeñaría civil												
43	Actividades de construción especializada					1	4	1	5			2	9
45	Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas												
46	Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas			1	178					2	203	3	381
47	Comercio a retalto, agás vehículos de motor e motocicletas												
49	Transporte terrestre e por tubaxe			2	20					3	52	5	72
50	Transporte marítimo e por vías navegables interiores												
51	Transporte aéreo												
52	Almacenamento e actividades anexas ao transporte												
53	Actividades postais e de correos												
55	Servizos de aloxamento												
56	Servizos de comidas e bebidas							2	7	1	4	3	11
58	Edición												
59	Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical												
60	Actividades de programación e emisión de radio e televisión												
61	Telecomunicacións												
62	Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática												
63	Servizos de información												
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións												
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria												
66	Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros												
68	Actividades inmobiliarias												
69	Actividades xurídicas e de contabilidade												
70	Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial												
71	Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas												
72	Investigación e desenvolvemento												
73	Publicidade e estudos de mercado												
74	Outras actividades profesionais, científicas e técnicas												
75	Actividades veterinarias												
77	Actividades de aluguer												
78	Actividades relacionadas co emprego												
79	Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes					1	3					1	3
80	Actividades de seguranza e investigación												
81	Servizos a edificios e actividades de xardinería												

Cadro 3.7
(continuación)

Cooperativas constituídas e número de socios por actividade económica. 2009

82	Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas					1	4	1	3			2	7
84	Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria												
85	Educación					1	18					1	18
86	Actividades sanitarias												
87	Asistencia en establecementos residenciais												
88	Actividades de servizos sociais sen aloxamento					1	3					1	3
90	Actividades de creación artísticas e espectáculos												
91	Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	1	3									1	3
92	Actividades de xogos de azar e apostas												
93	Actividades deportivas, recreativas e de entretemento												
94	Actividades asociativas												
95	Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico												
96	Outros servizos persoais												
97	Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico												
98	Actividades dos fogares como produtores de bens e servizos para uso propio												
99	Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais												
Total		10	71	3	198	10	59	9	71	11	316	43	715

Fonte: Memoria da Consellería de Traballo e Benestar. Novo CNAE.

O cadro 3.8 ofrécenos datos relativos ás sociedades laborais constituídas e o número de socios de traballo e de capital. O número de sociedades é de 32, sendo o número de socios de 105 (de traballo 83; de capital 22), cun capital social de 1.066.285 euros, correspondente o capital social un 85,11% e un 14,89 % de socios non traballadores.

■ Cadro 3.8

Sociedades laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital. 2009

Cód.	Actividade	Nº	Socios		Capital Social	% Capital social	
			De traballo	De capital		Traballadores	Non traballad.
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas						
2	Silvicultura e explotacións forestais						
3	Pesca e acuicultura						
5	Extracción de antracita, hulla e lignito						
6	Extracción de cru, petróleo e gas natural						
7	Extracción minerais metálicos						
8	Outras industrias extractivas						
9	Actividades de apoio ás industrias extractivas						
10	Industria da alimentación	1	4	0	80.000	100,00%	0,00%
11	Fabricación de bebidas						
12	Industria do tabaco						
13	Industria téxtil						
14	Confección de roupa de vestir	1	2	1	6.900	66,67%	33,33%
15	Industria do coiro e do calzado						
16	Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	1	2	1	45.000	66,67%	33,33%
17	Industria do papel						
18	Artes gráficas e reprodución de soportes gravados						
19	Coquerías e refinación de petróleo						
20	Industria química						
21	Fabricación de produtos farmacéuticos						
22	Fabricación de produtos de caucho e plásticos						
23	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos						
24	Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas	1	1	0	72.000	100,00%	0,00%
25	Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1	1	0	88.000	100,00%	0,00%
26	Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos						
27	Fabricación de material e equipamento eléctrico						
28	Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	1	6	2	94.000	94,79%	5,21%
29	Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques						
30	Fabricación doutro material de transporte						
31	Fabricación de mobles						
32	Outras industrias manufactureiras						
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipamento						
35	Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado						
36	Captación, depuración e distribución de auga						
37	Recolla e tratamento de augas residuais						
38	Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización						
39	Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos						
41	Construción de edificios	2	2	1	102.900	90,96%	9,04%
42	Enxeñaría civil						
43	Actividades de construción especializada	3	3	2	83.421	67,87%	32,13%
45	Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	1	2	2	120.240	66,67%	33,33%
46	Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	4	14	2	84.000	85,36%	14,64%
47	Comercio a retalho, agás vehículos de motor e motocicletas						
49	Transporte terrestre e por tubaxe						
50	Transporte marítimo e por vías navegables interiores						
51	Transporte aéreo						
52	Almacenamento e actividades anexas ao transporte						
53	Actividades postais e de correos						
55	Servizos de aloxamento	4	8	4	137.000	74,06%	25,94%
56	Servizos de comidas e bebidas	2	3	1	21.006	71,44%	28,56%
58	Edición	1	1	0	45.000	100,00%	0,00%
59	Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical						
60	Actividades de programación e emisión de radio e televisión						
61	Telecomunicacións						
62	Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática						
63	Servizos de información						
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións						
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria						
66	Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros						
68	Actividades inmobiliarias						
69	Actividades xurídicas e de contabilidade						
70	Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	1	5	0	30.000	100,00%	0,00%

■ Cadro 3.8
(continuación)

Sociedades laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital. 2009

71	Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas					
72	Investigación e desenvolvemento					
73	Publicidade e estudos de mercado					
74	Outras actividades profesionais, científicas e técnicas					
75	Actividades veterinarias					
77	Actividades de aluguer					
78	Actividades relacionadas co emprego					
79	Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes					
80	Actividades de seguranza e investigación					
81	Servizos a edificios e actividades de xardinaría	2	3	1	15.030	93,28%
82	Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas					6,72%
84	Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria					
85	Educación	2	10	0	6.314	100,00%
86	Actividades sanitarias					0,00%
87	Asistencia en establecementos residenciais					
88	Actividades de servizos sociais sen aloxamento					
90	Actividades de creación artística e espectáculos					
91	Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais					
92	Actividades de xogos de azar e apostas					
93	Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	2	12	1	6.012	83,33%
94	Actividades asociativas					16,67%
95	Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico					
96	Outros servizos persoais	2	4	4	29.462	70,87%
97	Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico					29,13%
98	Actividades dos fogares como produtores de bens e servizos para uso propio					
99	Actividades de organizacións e organismos extrateritoriais					
Total		32	83	22	1.066.285	85,11%
						14,89%

Fonte: Anuario de Estadísticas Laborais. Ministerio de Trabajo e Inmigración.

4.1 A poboación galega

Antes de entrar na análise da poboación desde a perspectiva do mercado laboral (poboacións activa, ocupada, desempregada, etc.) cómpre realizar un achegamento á situación demográfica de Galicia nos últimos anos, porque vai ser un claro condicionante da evolución dalgunha das variables significativas para a análise do mercado de traballo.

4.1.1 Evolución da poboación

O cadro 4.1 reflicte a evolución demográfica de Galicia, do conxunto do Estado e da Unión Europea desde o ano 2001. Sobrancearemos os seguintes aspectos:

■ Cadro 4.1

Poboación de Galicia, España e UE⁽¹⁾. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Galicia	2.732.926	2.737.370	2.751.094	2.750.985	2.762.198	2.767.524	2.772.533	2.784.169	2.794.796	2.796.811
España	41.116.842	41.837.894	42.717.064	43.197.684	44.108.530	44.708.964	45.200.737	46.157.822	46.661.950	46.951.532
UE (27 estados)	483.781,0	484.614,8	486.617,3	488.757	491.023,3	492.975,20	495.090,20	497.659,80	499.777,80	5.010.615,26

(1) Datos da UE en miles de habitantes.

Son provisionais os datos de 2010 (para Galicia e España) e de 2009 e 2010 (para a UE). Datos a 1 de xaneiro de cada ano.

Fonte: INE (para os datos de Galicia e España) e EUROSTAT (para os datos de UE-27).

■ A poboación galega case non medrou no ano 2009 (tan só o fixo nun 0,07%), o que supón un ritmo de crecemento da quinta parte do ano anterior (0,4%).

■ A poboación española subiu en 2009 un 0,4% (quintuplicando á taxa galega, aunque se quedou na terceira parte do crecemento de 2008).

■ A suba acumulada da poboación galega desde o ano 2001 foi de 63.885 habitantes (un 2,34%) mentres que a española aumentou en valores absolutos nese período en máis de cinco millóns de habitantes (5.834.690) e porcentualmente un 14,20%, polo que o seu ritmo de crecemento sextuplicou ao da poboación galega.

■ O dinamismo demográfico español neste comezo do século XXI estivo tamén moi por riba do promedio da Unión Europea, que creceu nese década un 3,7%, suba máis semellante á da poboación galega que ao da estatal nese período.

■ O peso relativo da poboación galega no total da Unión Europea permanece estancado no que vai de século XXI nun 0,56%, mentres que o total español aumentou ininterrompidamente nese período, no que pasou de representar un 8,5% a un 9,4% (suba de 0,9 puntos porcentuais).

A desagregación dos datos por comunidades autónomas pódese ver no cadro 4.2, do que salientaremos:

■ Madrid, Andalucía e Cataluña rexistraron os maiores aumentos de poboación (en valor absoluto) no último ano, período no que tan só tres comunidades autónomas diminuíron a súa poboación: Castela-León, Asturias e Aragón.

■ Por porcentaxe de variación, as maiores subas –ademais das dúas *ciudades autónomas*– tivérona Madrid, Murcia, Navarra e Baleares mentres que a maior diminución foi a de Castela-León.

■ As catro comunidades de máis poboación (Andalucía, Cataluña, Madrid e a Comunidade Valenciana, por esta orde) concentran actualmente 27,4 millóns de habitantes, o que representa un 58,3% da poboación total española.

■ Galicia é a quinta comunidade polo seu tamaño poboacional, xusto por detrás da Comunidade Valenciana (aunque moi lonxe dela) e por diante de Castela-León.

Poboación⁽¹⁾ por comunidades autónomas a 1 de xaneiro de 2010

■ Cadro 4.2

	2010	Variación absoluta último ano	Variación relativa (%) último ano
Andalucía	8.353.843	50.920	0,6
Aragón	1.345.419	-54	0,0
Asturias	1.084.109	-1.180	-0,1
Baleares	1.105.184	9.758	0,9
Canarias	2.114.928	10.936	0,5
Cantabria	591.886	2.651	0,4
Castela e León	2.555.715	-7.806	-0,3
Castela A Mancha	2.095.855	14.542	0,7
Cataluña	7.504.881	29.461	0,4
C. Valenciana	5.099.274	4.599	0,1
Extremadura	1.105.481	3.071	0,3
Galicia	2.796.811	722	0,0
Madrid	6.445.499	58.567	0,9
Murcia	1.460.164	13.644	0,9
Navarra	636.038	5.460	0,9
País Vasco	2.178.061	5.886	0,3
Rioxa (A)	321.780	78	0,0
Ceuta	80.570	1.896	2,4
Melilla	76.034	2.574	3,5
España	46.951.532	205.725	0,4

(1) As cifras son provisionais.
Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes

A desagregación por provincias da evolución da poboación de Galicia de 2001 a 2010 reflíctese no cadro 4.3: baixou ano tras ano nas provincias de Lugo (agás en 2008) e Ourense, mentres que subiu todos os anos en A Coruña e Pontevedra. Velaí un bo xeito de constatar a *Galicia das dúas velocidades* demográficas.

■ Cadro 4.3

Poboación por provincias. 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A Coruña	1.108.002	1.111.886	1.120.814	1.121.344	1.126.707	1.129.141	1.132.792	1.139.121	1.144.796	1.146.044
Lugo	364.125	361.782	360.512	358.452	357.625	356.595	355.176	355.549	354.862	353.251
Ourense	344.623	343.768	342.213	340.258	339.555	338.671	336.926	336.099	335.573	335.159
Pontevedra	916.176	919.934	927.555	930.931	938.311	943.117	947.639	953.400	959.565	962.357
Galicia	2.732.926	2.737.370	2.751.094	2.750.985	2.762.198	2.767.524	2.772.533	2.784.169	2.794.796	2.796.811

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes. Datos a 1 de xaneiro de cada ano.
Datos de 2010, provisionais.

4.1.2 A poboación estranxeira

A chegada de poboación do estranxeiro foi un dos fenómenos demográficos característicos da sociedade (e sobre todo do conxunto estatal) na alborada do século XXI; sen esta afluencia de inmigrantes de outros Estados non é posible entender o notable aumento dos últimos anos na poboación española ou a suba do seu índice de fecundidade.

■ Cadro 4.4

Poboación estranxeira en Galicia. 1998-2010

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
19.693	21.787	25.602	33.058	42.462	53.808	58.387	69.363	73.756	81.442	95.122	106.129	109.222

O dato de 2010 é provisional.

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes. Datos a 1 de xaneiro de cada ano.

O cadro 4.4 explicita:

■ A suba continuada da poboación estranxeira empadroada en Galicia nos últimos anos (agás en 2004), de xeito que ao comezar o ano 2010 o seu valor absoluto quintuplicou ao de 1998.

■ Que o período 2001-2008 concentrou o groso desa afluencia inmigratoria, mentres que no último ano a suba quedou nun nivel semellante ao do bienio 1998-1999.

No cadro 4.5 pódese ollar a desagregación provincial e máis o peso relativo da poboación estranxeira que reside en Galicia. Sobrancearemos que:

■ Nas provincias cun maior grao de desenvolvemento económico-social (A Coruña e Pontevedra) residen na actualidade 78.528 persoas estranxeiras, o que representa que concentran un 71,9% do total de Galicia.

■ A poboación estranxeira inscrita nos padróns municipais de Galicia supón un 3,9% da nosa poboación (menos da terceira parte da porcentaxe estatal) e Galicia ocupa a penúltima posición no *ranking* das comunidades autónomas (a última é Estremadura, cun 3,5%). En ningunha das provincias galegas esta porcentaxe chega a acadar a metade da taxa estatal.

Poboación estranxeira. Galicia (e provincias) / España. 2010

■ Cadro 4.5

	Poboación estranxeira	% poboación estranxeira
A Coruña	38.803	3,4
Lugo	14.003	4,0
Ourense	16.691	5,0
Pontevedra	39.725	4,1
Galicia	109.222	3,9
España	5.708.940	12,2

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes. Datos a 1 de xaneiro.
Os datos son provisionais.

O cadro 4.6 permítelle ás persoas interesadas realizar o seguimento da evolución da poboación estranxeira en cada unha das comunidades autónomas (e no total español) de 2003 a 2010. Sobrancearemos que:

■ O peso relativo de Galicia na poboación estranxeira do total de España é actualmente un 1,91%, porcentaxe lixeiramente inferior á do ano 2003 (2,02%) e que tan só é un terzo do noso peso relativo poboacional no conxunto estatal.

■ No conxunto de Estado o número de persoas estranxeiras empadroadas subiu no último ano en 102.249 persoas (fronte a 1.079.137 do ano anterior. Das persoas estranxeiras empadroadas en España no último ano, subiron en 73.289 as da Unión Europea (e o total de persoas da UE-27 empadroados en España ascende agora a 2.346.515 persoas) e baixaron en 13.020 as de estados de fóra da Unión Europea.

Poboación estranxeira. Por CCAA. 2003-2010

■ Cadro 4.6

	2003	2005	2007	2009	2010
Andalucía	282.901	420.207	531.827	668.093	698.375
Aragón	61.896	96.848	124.404	170.295	172.015
Asturias	19.691	26.797	32.720	47.012	49.149
Baleares	126.505	156.270	190.170	237.359	241.704
Canarias	179.493	222.260	250.736	299.220	305.661
Cantabria	13.677	20.547	26.795	38.024	39.010
C. A Mancha	70.899	115.223	159.637	224.892	228.290
C. e León	59.440	91.318	119.781	166.032	167.597
Cataluña	543.088	798.904	972.507	1.184.192	1.193.283
C. Valenciana	413.760	581.985	732.102	882.870	884.622
Extremadura	17.885	25.341	29.210	36.489	38.747
Galicia	53.808	69.363	81.442	106.129	109.222
Madrid	589.215	780.752	866.910	1.043.133	1.071.292
Murcia	113.912	165.016	201.700	235.134	240.605
Navarra	38.741	49.882	55.921	70.149	70.931
País Vasco	49.231	72.894	98.524	132.189	139.229
Rioxa (A)	20.570	31.075	36.825	46.416	46.342
Ceuta	3.203	3.037	3.016	3.491	3.993
Melilla	6.333	2.891	5.327	7.572	8.873
España	2.664.168	3.730.610	4.519.554	5.598.691	5.708.940

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes. Datos a 1 de xaneiro. Os datos de 2010 son provisionais.

4.1.3 Movementos naturais de poboación

A posición relativa da variación natural da poboación galega entre as distintas comunidades autónomas no último ano reflíctese no cadro 4.7; velaí algúns trazos:

■ Galicia rexistrou no ano 2009 de novo o maior descenso absoluto (natural ou vexetativo) de poboación de todas as comunidades (desta volta, diminución de 7.580 habitantes) e foi máis intensa que no ano anterior (no que o descenso fora de 6.387 persoas). No total estatal, pola contra, ao igual que nos anteriores anos houbo en 2009 un crecemento vexetativo (desta volta en 109.445 habitantes).

Crecemento natural. Nacementos e defuncións. Por CC.AA. 2009**■ Cadro 4.7**

	Nacementos	Defuncións	Crecemento vexetativo
Madrid	75.887	41.525	34.362
Andalucía	94.550	64.817	29.733
Cataluña	84.914	60.072	24.842
C. Valenciana	52.204	40.578	11.626
Murcia	18.560	10.447	8.113
Canarias	18.721	12.757	5.964
Baleares	11.994	8.017	3.977
Castela A Mancha	21.312	17.721	3.591
Navarra	6.877	5.248	1.629
País Vasco	21.155	19.541	1.614
Melilla	1.509	421	1.088
Ceuta	1.516	526	990
A Rioxa	3.310	2.755	555
Estremadura	10.385	10.409	-24
Cantabria	5.544	5.643	-99
Aragón	13.064	13.221	-157
Asturias	8.307	12.774	-4.467
C. e León	20.476	26.788	-6.312
Galicia	22.646	30.226	-7.580
España	492.931	383.486	109.445

Fonte: INE. "Movimiento natural de población". 2009.

■ O feito de que a diminución poboacional galega por motivos naturais fose menor en 2009 que no ano anterior explícase tanto pola diminución dos nacementos (635 menos que no ano anterior) como pola suba das defuncións (558 máis que en 2008).

■ As comunidades autónomas con maior crecemento vexetativo en termos absolutos foron, de maior a menor suba en 2009, Madrid, Andalucía e Cataluña (ao igual que nos anos anteriores). As que seguiron a Galicia en números vermellos foron tamén as mesmas do ano anterior: Castela-León e Asturias; en ningunha outra comunidade ou cidade autónoma houbera crecemento vexetativo negativo en 2008 agás nas tres citadas, mentres que en 2009 houbo unha diminución poboación por motivos naturais tamén en Aragón, Cantabria e Estremadura.

Se enxertamos os movementos naturais de poboación de Galicia do último ano na andaina do último terzo de século conseguimos unha visión moi axeitada do comportamento a longo prazo. O cadro 4.8 amosa que podemos distinguir dous períodos nidiamente diferenciados:

■ No primeiro (ata o segundo quinquenio do anos oitenta) o crecemento vexetativo da poboación galega descende continuamente pero é aínda positivo.

■ No segundo período sempre é negativo o saldo vexetativo: crecente ata o segundo quinquenio dos anos noventa e practicamente estabilizado ao redor dos 8.000 habitantes por ano ata o ano 2007. En 2008 a diminución poboacional foi bastante menor (2.000 habitantes) que no ano anterior; pero en 2009 volveu a subir (fíxoo en 1.193 persoas).

Movimentos naturais de poboación. Galicia. 1975-2009

■ Cadro 4.8

	Nacementos	Defuncións	Crecemento natural
1975	43.850	25.834	18.016
1980	39.154	24.681	14.473
1985	28.427	26.295	2.132
1990	22.501	27.979	-5.478
1995	18.799	28.464	-9.665
2000	19.418	28.858	-9.440
2006	21.469	29.375	-7.906
2007	21.845	30.163	-8.318
2008	23.281	29.668	-6.387
2009	22.646	30.226	-7.580

Fonte: IGE e INE (INE Base).

Os datos absolutos de nacementos e mortes que vimos de comentar cobran máis sentido (a efectos de comparanzas con outros territorios) cando se pasan a datos relativos, poñendo a proporción de nacementos ou mortes por cada mil habitantes dunha comunidade. Os datos do cadro 4.9 reflicten que:

Taxas de natalidade e mortalidade. Por CC.AA. 2009

■ Cadro 4.9

	Taxa de natalidade	Taxa de mortalidade
Andalucía	11,56	7,93
Aragón	9,91	10,02
Asturias	7,86	12,08
Baleares	11,16	7,46
Canarias	8,97	6,12
Cantabria	9,59	9,76
C. e León	8,16	10,67
Castela A Mancha	10,46	8,70
Cataluña	11,65	8,24
C. Valenciana	10,40	8,08
Extremadura	9,61	9,63
Galicia	8,27	11,04
Madrid	12,04	6,59
Murcia	12,78	7,19
Navarra	11,15	8,51
País Vasco	9,91	9,15
Rioxa, A	10,46	8,71
Ceuta	--	7,25
Melilla	--	5,98
España	10,73	8,35

Fonte: INE. "Movimiento natural de población". 2009.

■ A taxa de natalidade galega (8,27 por mil) baixou dúas décimas respecto de 2008, segue a ser en 2009 a penúltima do estado (por diante tan só da de Asturias, un ano máis) e está 3,5 puntos porcentuais por baixo do promedio español (medio punto máis que no ano anterior). As maiores taxas de natalidade tivérona en 2009 as seguintes comunidades autónomas: Murcia, Madrid, Cataluña e Andalucía.

■ A taxa de mortalidade galega (11 mortes por cada mil habitantes), en cambio, é das maiores de España (só superada en 2009 pola de Asturias, como en anos anteriores) e queda 2,7 puntos por riba en Galicia que no promedio estatal (abríndose en tres décimas o diferencial respecto do ano anterior).

■ A taxa de crecemento natural (ou vexetativo) galega en 2009 (-2.77 por mil) contrasta coa suba media española (2.38 por cada mil habitantes). Sen dúbidas, o avellentamento da poboación galega está a pasar factura, especialmente nas dúas provincias orientais, como se comproba cunha ollada ao cadro 4.10, que certifica que o *crecemento natural* (ou *vexetativo*) dáse na actualidade propiamente tan só na provincia de Pontevedra (e de xeito moi lixeiro, por certo), mentres que nas outras tres hai un importante *decrecemento natural* da poboación, que coloca a estas tres provincias entre as catro do Estado en que máis baixou a poboación en 2009.

Crecemento natural. Nacementos e defuncións. Por provincias. 2009

■ Cadro 4.10

	Nacementos	Defuncións	Crecemento vexetativo
Galicia	22.646	30.226	-7.580
A Coruña	9.639	12.698	-3.059
Lugo	2.243	4.754	-2.511
Ourense	2.078	4.413	-2.335
Pontevedra	8.686	8.361	325

Fonte: INE. "Movimiento natural de población". 2009.

No cadro 4.11 presentamos a desagregación por provincias das taxas de natalidade e mortalidade e a súa comparanza coa media estatal. Salientaremos que:

■ As taxas de natalidade están por baixo da media estatal nas catro provincias galegas; Ourense e Lugo están respectivamente na penúltima e na antepenúltima posición no total de provincias de España (en último lugar está Zamora, cun 6%).

■ As taxas de mortalidade están por riba da media estatal nas catro provincias galegas (aunque Pontevedra moi lixeiramente); Ourense e Lugo ocupan respectivamente a primeira e a segunda posición no total de provincias de España, e son as únicas cunha taxa superior ao 13%.

■ Nas provincias de Lugo e Ourense as taxas de mortalidade son máis do dobre das súas taxas de natalidade. Das provincias de Galicia, tan só na de Pontevedra a taxa de natalidade supera á de mortalidade.

Taxas de natalidade e mortalidade. Galicia, España e provincias galegas. 2009

■ Cadro 4.11

	Natalidade	Mortalidade
A Coruña	8,58	11,31
Lugo	6,50	13,78
Ourense	6,38	13,56
Pontevedra	9,21	8,86
Galicia	8,27	11,04
España	10,73	8,35

No cadro 4.12 presentamos a desagregación nas provincias galegas das taxas de crecemento natural da poboación no último bienio e a súa comparanza coa media estatal. Salientaremos que mentres o crecemento vexetativo por cada mil habitantes mellorou nas provincias demograficamente minguantes (Lugo e Ourense), empeorou lixeiramente en Pontevedra e con máis intensidade en A Coruña.

Crecemento natural por 1.000 habitantes. Provincias galegas / España. 2008-2009

■ Cadro 4.12

	2008	2009
A Coruña	-1,60	-2,72
Lugo	-7,67	-7,28
Ourense	-7,77	-7,17
Pontevedra	0,58	0,34
España	2,95	2,38

Fonte: INE. Indicadores demográficos básicos.
Os datos do ano 2009 son provisionais.

O estudo diacrónico do saldo vexetativo por cada 1.000 habitantes no último terzo de século en tres ámbitos territoriais (Galicia, Estado e UE) reflicte no cadro 4.13:

■ A fortísima diminución no período 1975-1995, especialmente intensa en Galicia e España.

■ O maior dinamismo demográfico español que en Galicia e máis que no conxunto da UE desde o final do anterior período ata 2009.

■ Galicia presenta un coeficiente negativo ao redor entre o dous e o catro por mil desde hai dúas décadas; a Galicia minguante demograficamente (estudando natalidade e mortalidade) non deixa marxe para dúbidas.

Saldo vexetativo⁽¹⁾ por 1.000 habitantes. Galicia, España, UE. 1975-2009.

■ Cadro 4.13

	1975	1985	1995	2005	2006	2007	2008	2009
UE 27	4,1	2,2	0,4	0,6	0,7	-	-	-
España	10,4	3,7	0,4	1,8	2,5	2,4	2,9	2,4
Galicia	6,6	0,8	-3,6	-3,0	-2,9	-3,0	-2,3	-2,4

(1) Nacementos menos defuncións.

Fonte: INE (Indicadores demográficos básicos) e EUROSTAT.

Os datos do ano 2009 son provisionais.

A evolución na última década do número medio de fillos en España presentou un avance ininterrompido dende o ano 1999 ata 2008 (en que acadou o índice 1,46) e, anque baixou en 2009 a 1,40, pasou a ocupar actualmente unha posición intermedia na UE-27, despois de estar na última posición na última década do século XX, porque cómpre lembrar que España ocupaba a segunda posición na clasificación por número de fillos por muller entre os Estados da UE-15 en 1976 (tras Irlanda) e dúas décadas despois estaba na última posición.

A forte inmigración exterior e a maior natalidade das mulleres estranxeiras son, indubidablemente, factores clave para explicar a forte suba do número medio de fillos por muller en España na última década, moi especialmente no total español; xa que en Galicia este proceso acadou menor intensidade: ao redor de un por cada cinco nacementos do bienio 2008-2009 en España foron de nai estranxeira, mentres que en Galicia a proporción quedouse na metade.

4.1.4 Movements migratorios

Cuantitativamente os principais destinos dos desprazamentos poboacionais galegos nos últimos anos están a ser, por esta orde: outras poboacións de Galicia (72%), outras comunidades autónomas (25%) e o estranxeiro (3%).

Os lugares de procedencia principais dos desprazamentos a poboacións de Galicia son tamén os internos, e nos de fóra de Galicia hai moitas menos persoas que veñen do estranxeiro que doutras comunidades autónomas.

Pese ao importante peso cuantitativo das migracións internas galegas, adoita centrarse a análise dos movementos migratorios fundamentalmente nas migracións externas (as que teñen por orixe ou destino poboacións de fóra de Galicia), que cualitativamente (por razóns culturais, de distancia, etc) teñen unha significación ben distinta que os desprazamentos poboacionais dentro de Galicia.

Os datos do cadro 4.14 reflicten o total de movementos migratorios de Galicia en 2009. Destacaremos que:

■ O saldo migratorio total de 2009 foi positivo un ano máis en Galicia (desta volta en 10.698 persoas, e no ano anterior en: 17.810 persoas) e representou un 6,19% do total español, que tamén presentou un valor (175.336 persoas) moi inferior ao do ano anterior (459.549 persoas), ao abeiro da consolidación dunha etapa de recesión que, indubidablemente, reduciu o “efecto chamada” no exterior.

■ Cadro 4.14

Inmigracións, emigracións e saldos migratorios. Galicia / España. 2009

	Inmigracións	Emigracións	Saldo total	Inmigración intraestatal	Emigración intraestatal	Saldo intraestatal	Inmigración extraestatal	Emigración extraestatal	Saldo extraestatal
Galicia	102.449	91.751	10.698	87.314	82.376	4.938	15.135	9.375	5.760
España	2.151.991	1.976.655	175.336	1.653.014	1.653.014	0	498.977	323.641	175.336

Fonte: INE. Estatística de variacións residenciais. 2009.

■ O saldo migratorio de Galicia coas outras comunidades autónomas do Estado foi positivo en 2009, a semellanza do ocorrido en 2008 pero con máis intensidade (3.858 persoas máis) e a diferenza do que ocorreu en oito anos da pasada década. Un dos factores explicativos importantes foi a volta a Galicia de persoas que perderon o seu posto de traballo en outras comunidades autónomas no último bienio, especialmente na construción (pola forte crise inmobiliaria) e na hostalería nas zonas turisticamente máis dinámicas do Estado (Canarias, Baleares, etc.).

O cadro 4.15 recolle a visión desagregada por comunidades autónomas dos movementos migratorios que non rebasaron as fronteiras do Estado español e o 4.16 a diferenciación dos mesmos entre as migracións intraestatais de persoas de nacionalidade española (claramente maioritaria) e a de persoas doutras nacionalidades, co obxecto de proporcionarlles un instrumento analítico acaído ás persoas que desexen afondar no estudo dos desprazamentos poboacionais.

Movementos migratorios intraestatais. Por CC.AA. 2009

■ Cadro 4.15

	Inmigracións	Emigracións	Saldo
España	1.653.014	1.653.014	0
Andalucía	234.477	232.327	2.150
Aragón	36.931	38.909	-1.978
Asturias	28.406	27.878	528
Baleares	53.452	53.466	-14
Canarias	83.576	90.360	-6.784
Cantabria	23.609	23.085	524
C. e León	82.788	85.785	-2.997
C. A Mancha	85.744	79.053	6.691
Cataluña	316.464	319.291	-2.827
C. Valenciana	184.072	190.363	-6.291
Extremadura	29.491	27.847	1.644
Galicia	87.314	82.376	4.938
Madrid	251.510	253.710	-2.200
Murcia	43.677	42.208	1.469
Navarra	28.255	26.581	1.674
País Vasco	65.181	63.312	1.869
A Rioxa	11.110	11.647	-537
Ceuta	3.151	2.277	874
Melilla	3.806	2.539	1.267

Fonte: INE. Estatística de variacións residenciais. 2009.

O saldo migratorio de Galicia co estranxeiro en 2009 que figura no cadro 4.14 tivo, un ano máis, un saldo positivo (desta volta en 5.760 persoas), anque moito menor que no ano anterior (en que fora de 14.730 persoas). Representou tan só un 3,28% do total estatal, moi por baixo do peso relativo demográfico e economicamente de Galicia en España, o que reflicte a menor capacidade de atracción poboacional da economía galega en comparanza con outras comunidades autónomas que teñen un maior grao de desenvolvemento económico-social, máis aínda se temos en conta que, nunha parte porcentualmente maior que no promedio estatal, moitas persoas que “inmigran” segundo as estatísticas de movementos migratorios, agachan emigrantes que retornan á súa terra (pola crise económica nas zonas nas que traballaban... ou porque lles chegou a idade da xubilación). As estatísticas certifican que ao redor dun 45% das persoas que viñeron a Galicia do estranxeiro nos últimos anos foron *emigrantes retornados*, o que confire unha clara peculiaridade á nosa “inmigración”.

A inmigración procedente do estranxeiro é, sen dúbidas, a auténtica protagonista na primeira década do século XXI dun cambio demográfico moi importante en España e tamén en Galicia, aínda que de xeito máis contido. Resulta lóxico que a inmigración de retorno sexa especialmente intensa en Galicia e noutras comunidades que no pasado perderon máis poboación debido á emigración, e, para interpretar axeitadamente os datos, cómpre subliñar que dentro dos “retornados” inclúense todos os cidadáns con nacionalidade española que volven; na súa maioría naceron aquí, pero tamén figuran os seus fillos e as demais persoas ás que se lles recoñeceu a nacionalidade española.

Movementos migratorios intraestatais de españois e de estranxeiros residentes en Galicia. Por CC.AA. 2009

■ Cadro 4.16

	De españois	De estranxeiros
España	71.541	10.835
Andalucía	1.114	421
Aragón	234	106
Asturias	788	210
Baleares	974	142
Canarias	1.840	242
Cantabria	249	59
C. e León	1.379	336
C. A Mancha	362	193
Cataluña	2.106	634
C. Valenciana	979	453
Extremadura	163	51
Galicia	56.850	6.810
Madrid	3.268	754
Murcia	245	124
Navarra	165	61
País Vasco	628	205
A Ríoxa	100	27
Ceuta	37	1
Melilla	60	6

Fonte: INE. Estatística de variacións residenciais. 2009.

■ O detalle provincial (recollido no cadro 4.17) reflicte que o saldo migratorio total foi (como no ano anterior) positivo en 2009 nas catro provincias (as de A Coruña e Pontevedra concentraron un 72,1% do total de Galicia, o que supón 6,3 puntos porcentuais menos que en 2008).

■ Tamén foi positivo en 2009 nas catro provincias o saldo dos movementos migratorios con orixe ou destino noutra comunidade autónoma, concentrando un 85,8% A Coruña e Pontevedra (15,8 puntos por riba da porcentaxe de 2008).

■ Nos movementos migratorios co estranxeiro foi positivo tamén en 2009 o saldo das catro provincias, sobranceando a segunda posición de Ourense (tras Pontevedra e antes que A Coruña).

■ **Cadro 4.17** **Inmigracións, emigracións e saldos migratorios de Galicia. Por provincias. 2009**

	Inmigracións	Emigracións	Saldo total	Inmigración intraestatal	Emigración intraestatal	Saldo intraestatal	Inmigración extraestatal	Emigración extraestatal	Saldo extraestatal
A Coruña	43.360	39.511	3.849	37.549	35.004	2.545	5.811	4.507	1.304
Lugo	11.401	10.410	991	9.579	9.409	170	1.822	1.001	821
Ourense	15.523	13.531	1.992	12.828	12.298	530	2.695	1.233	1.462
Pontevedra	32.165	28.299	3.866	27.358	25.665	1.693	4.807	2.634	2.173

Fonte: INE. Estatística de variacións residenciais. 2009.

Ademais da visión estática dos cadros anteriores, cómpre unha visión dinámica que nos permita visualizar a evolución nos últimos anos dos movementos migratorios. O cadro 4.18 presenta os saldos migratorios intraestatais dende 2001. Salientaremos, no tocante ao saldo migratorio de Galicia co resto do Estado dende entón, que presenta signo negativo no período 2001-2007 (agás en 2005, cun lixeiro saldo positivo) e claramente positivo no bienio 2008-2009.

Cadro 4.18

Saldo migratorio intraestatal. Por CC.AA. 2001-2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	-1.932	3.062	10.670	13.909	12.175	6.079	1.621	444	2.150
Aragón	-4	-1.218	-597	461	239	-492	511	373	-1.978
Asturias	-2.127	-2.337	-839	-820	-696	-708	857	1.956	528
Baleares	8.376	5.542	-978	-1.335	1.360	3.712	4.333	3.245	-14
Canarias	3.952	1.646	1.501	980	-127	-400	-2.182	-6.159	-6.784
Cantabria	1.566	1.513	2.379	1.658	1.164	1.371	1.944	1.187	524
C. e León	3.420	8.977	12.410	12.232	14.618	17.802	-4.771	-4.848	-2.997
C. A Mancha	-6.635	-5.234	-5.017	-4.457	-4.155	-2.395	14.242	12.537	6.691
Cataluña	1.458	1.549	1.017	-2.988	-9.776	-11.762	-10.641	-4.082	-2.827
C. Valenciana	13.434	15.370	15.502	16.600	15.362	13.392	14.523	-770	-6.291
Extremadura	-3.375	-3.009	-1.285	-390	-1.368	-203	-1.256	-339	1.644
Galicia	-4.229	-3.652	-3.627	-1.877	93	-1.438	-1.336	3.080	4.938
Madrid	-9.748	-18.108	-27.856	-33.331	-29.994	-23.542	-16.538	-10.373	-2.200
Murcia	-620	833	191	3.558	5.395	2.541	-574	139	1.469
Navarra	458	136	-15	126	323	696	2.094	2.019	1.674
País Vasco	-3.866	-3.549	-2.922	-3.590	-3.707	-4.843	-3.809	462	1.869
A Rioxa	814	248	977	1.003	42	604	1.146	600	-537
Ceuta	-319	-814	-796	-1.024	-577	-221	-379	171	874
Melilla	-623	-955	-715	-715	-371	-193	215	358	1.267
España	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Fonte: INE. Estatística de variacións residenciais. 2009.

4.2 Resumo das principais variables laborais

Comezaremos o estudo do mercado de traballo en Galicia co resumo da evolución no último cuadrienio en Galicia de distintas variables laborais, nas que logo afondaremos ao longo deste capítulo: as poboacións activa, ocupada, desempregada e inactiva.

Os datos do cadro 4.19 explicitan que no ano 2009:

■ A poboación activa galega subiu (coma todos os anos no período analizado) pero fíxoo desta volta moi lixeiramente (un 0,2%), fronte ao 1,8% do ano anterior.

■ A poboación ocupada de Galicia baixou por primeira vez no período analizado e ademais con notable intensidade (-4,1%).

■ O paro estimado pola EPA de Galicia, en cambio, medrou con moita forza (44,6%, fronte ao 16,2% do ano anterior) e en claro contraste coa diminución dos anos anteriores.

■ A poboación inactiva descendeu por cuarto ano consecutivo, aunque moi lixeiramente (-0,4%; en 2008 fora nun 1,5%).

Poboación de alomenos 16 anos, por actividade económica. Galicia. 2005-2009

■ Cadro 4.19

	2005	2006	2007	2008	2009
Poboación activa	1.254,8	1.272,1	1.292,0	1.314,8	1.317,4
Poboación ocupada	1.130,0	1.164,2	1.193,4	1.200,1	1.151,4
Poboación parada	124,8	107,8	98,7	114,7	165,9
Poboación inactiva	1.111,0	1.100,6	1.088,9	1.072,8	1.068,9

Datos en miles. Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005.
Fonte: INE, EPA. Elaboración polo IGE a partir dos ficheiros proporcionados polo INE.

A diferenciación por sexos dos datos do último bienio en Galicia figuran no cadro 4.20 e a súa análise máis a fondo farémola nos distintos epígrafes deste capítulo (poboacións activa, ocupada, desempregada e inactiva) e máis no capítulo 5 deste informe sociolaboral; salientaremos tan só aquí que as mulleres seguen a ser maioría na poboación de dezaseis ou máis anos pero son menos que os homes nas poboacións activa e máis na ocupada, anque certamente o diferencial se pechou no último ano (con especial intensidade nas persoas ocupadas). Na poboación desempregada, a diferenza do ano anterior, é lixeiramente menor nas mulleres en 2009.

Poboación de 16 e máis anos por sexo e relación coa actividade económica. Galicia. 2008-2009

■ Cadro 4.20

	2008			2009		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Poboación activa	1.314,8	726,4	588,4	1.317,4	712,5	604,8
Poboación ocupada	1.200,1	672,7	527,4	1.151,4	628,7	522,7
Poboación parada	114,7	53,7	61,0	165,9	83,8	82,1
Poboación inactiva	1.072,8	414,1	658,7	1.068,9	427,6	641,3

Datos en miles. Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005.
Fonte: INE, EPA. Elaboración polo IGE.

4.3 Poboación activa e taxa de actividade

Neste apartado afondaremos no estudo da poboación activa galega, analizando primeiro a evolución no último trienio da poboación activa e da *taxa de actividade* (porcentaxe de persoas activas respecto da poboación de polo menos dezaseis anos) e despois a distribución da poboación activa por provincias no último cuadrienio.

Comezaremos o estudo da poboación activa coa presentación da súa evolución por comunidades autónomas no último trienio. O cadro 4.21 reflicte que:

■ A diminución porcentual da poboación activa de Galicia en 2009 (-1,3%) triplicou o descenso medio estatal; a maior suba tivérona Canarias, Ceuta-Melilla e Baleares, mentres que baixou especialmente en Asturias e Cataluña.

■ A participación porcentual de Galicia na poboación activa de España en 2009 mantívose no 5,7%, dúas décimas por baixo do peso relativo de Galicia no total de habitantes do Estado.

■ Cadro 4.21

Poboación activa por comunidades autónomas. 2007-2009

	Valores absolutos Miles			Distribución porcentual			Porcentaxe variacións anuais	
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 08	T IV 09
Andalucía	3.745,0	3.094,7	3.927,5	16,7	16,9	17,1	4,3	0,6
Aragón	649,5	664,5	653,9	2,9	2,9	2,8	2,3	-1,6
Asturias	476,3	491,8	481,3	2,1	2,1	2,1	3,3	-2,1
Baleares	544,0	564,1	575,2	2,4	2,4	2,5	3,7	2,0
Canarias	1.024,3	1.055,5	1.092,1	4,6	4,6	4,8	3,0	3,5
Cantabria	276,4	281,5	277,1	1,2	1,2	1,2	1,8	-1,6
Castela e León	1.162,4	1.186,3	1.176,2	5,2	5,1	5,1	2,1	-0,9
Castela A Mancha	925,4	965,5	978,2	4,1	4,2	4,3	4,3	1,3
Cataluña	3.799,1	3.854,8	3.779,5	17,0	16,7	16,5	1,5	-2,0
C. Valenciana	2.472,3	2.569,8	2.552,8	11,0	11,1	11,1	3,9	-0,7
Extremadura	480,9	483,3	483,6	2,1	2,1	2,1	0,5	0,1
Galicia	1.292,6	1.324,1	1.307,3	5,8	5,7	5,7	2,4	-1,3
Madrid	3.283,1	3.402,2	3.396,3	14,7	14,8	14,8	3,6	-0,2
Murcia	693,1	725,2	718,9	3,1	3,1	3,1	4,6	-0,9
Navarra	303,5	309,0	305,8	1,4	1,3	1,3	1,8	-1,0
País Vasco	1.059,3	1.063,9	1.048,0	4,7	4,6	4,6	0,4	-1,5
A Ríoxa	157,7	160,1	158,6	0,7	0,7	0,7	1,5	-0,9
Ceuta e Melilla	59,6	58,3	60,1	0,3	0,3	0,3	-2,2	3,1
España	22.404,5	23.064,7	22.972,4	100,0	100,0	100,0	2,9	-0,4

Os datos correspóndense coas series revisadas segundo a nova metodoloxía EPA-2005 (cambio de base de poboación).
Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 92, febreiro 2010).

No cadro 4.22 ofrecemos os datos da poboación activa das provincias galegas no último cuatrienio; subliñaremos só que:

■ En 2009 a poboación activa tan só subiu en A Coruña e tivo unha diminución especialmente intensa na provincia de Ourense.

■ No período analizado só na provincia de A Coruña creceu sempre a poboación activa.

Poboación activa. Por provincias. 2006-2009

■ Cadro 4.22

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	538,6	539,3	551,3	564,7
Lugo	150,7	150,7	154,1	152,0
Ourense	141,2	147,0	144,5	136,6
Pontevedra	441,5	455,6	464,8	464,0

Datos en miles. Medias anuais.
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

O cadro 4.23 amosa que, cos valores do cuarto trimestre de 2009:

■ A taxa de actividade baixou no último ano en Galicia máis que no promedio de España; o diferencial agrandouse, pois, e quedou en 4,9 puntos porcentuais a prol do dato estatal.

■ As maiores taxas de actividade preséntanas, de novo, Madrid e Baleares; as menores foron, tamén ao igual que en 2008, as das comunidades autónomas de Asturias, Extremadura, Castela-León e Galicia (ademais das cidades autónomas).

Taxas de actividade. Por comunidades autónomas. 2007-2009

■ Cadro 4.23

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais en puntos porcentuais	
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 08	T IV 09
Andalucía	56,7	58,4	58,3	1,6	-0,1
Aragón	58,9	59,6	58,8	0,7	-0,8
Asturias	50,8	52,6	51,6	1,7	-1,0
Baleares	63,1	63,8	64,5	0,6	0,7
Canarias	60,7	61,3	62,9	0,6	1,6
Cantabria	56,4	56,9	56,0	0,6	-0,9
C. A Mancha	56,3	57,3	57,7	1,1	0,4
C. León	53,8	47,8	54,6	0,9	-0,2
Cataluña	62,8	63,3	62,2	0,5	-1,1
C. Valenciana	60,5	61,6	61,2	1,1	-0,4
Extremadura	53,4	53,5	53,4	0,1	-0,1
Galicia	54,2	55,4	54,8	1,2	-0,7
Madrid	63,9	65,1	64,7	1,2	-0,4
Murcia	60,6	61,9	60,8	1,3	-1,2
Navarra	60,3	60,7	59,7	0,3	-0,9
País Vasco	57,8	58,2	57,4	0,4	-0,7
A Rioxa	59,8	60,1	60,0	0,3	-0,1
Ceuta e Melilla	54,9	53,1	53,2	-3,1	0,1
España	59,1	60,1	59,7	1,0	-0,4

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano.

Cadro tomado de: *Ministerio de Trabajo e Inmigración, Coyuntura Laboral*, nº 92, febreiro 2010.

A desagregación por sexos das taxas de actividade galega no último cuadrienio que figura no cadro 4.24 reflicte que, en medias anuais, nos homes baixou 1,2 puntos porcentuais en 2009, mentres que nas mulleres subiu 1,3 puntos.

Como consecuencia desa evolución, no último ano recortouse fortemente (2,5 puntos) o diferencial entre as taxas de actividades masculina e feminina, pero segue a ser aínda moi alto (14 puntos a prol dos homes).

Taxa de actividade. Por sexo. Galicia 2005-2009

■ Cadro 4.24

	Total	Homes	Mulleres
2005	53,0	62,6	44,3
2006	53,6	62,2	45,8
2007	54,2	63,3	46,0
2008	55,1	63,7	47,2
2009	55,2	62,5	48,5

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA. Elaboración polo IGE.

A diferenza por sexos das taxas de actividade no último bienio en cada unha das provincias figura no cadro 4.25, no que subliñaremos que:

- A taxa de actividade global subiu en 2009 tan só na provincia de A Coruña.
- A análise cruzada das taxas de actividade por sexo e provincia subliña que en 2009 a masculina baixou nas catro provincias mentres que a feminina medrou en tres provincias e baixou en Ourense. As taxas de actividade das mulleres seguen a ser especialmente baixas nas dúas provincias de menor desenvolvemento económico (Lugo e Ourense), especialmente na última, que pasou a ocupar a última posición.

Taxa de actividade. Por sexo e provincia. 2007-2009

■ Cadro 4.25

	Total	Homes	Mulleres
2007			
A Coruña	55,2	64,7	46,8
Lugo	47,7	55,1	40,7
Ourense	49,5	58,3	41,3
Pontevedra	57,4	66,7	48,8
2008			
A Coruña	56,2	65,2	48,1
Lugo	49,8	57,1	43,0
Ourense	49,7	57,4	42,5
Pontevedra	57,6	66,7	49,3
2009			
A Coruña	57,6	64,5	51,3
Lugo	49,4	55,7	43,5
Ourense	47,3	54,0	41,2
Pontevedra	57,4	65,7	49,7

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

4.4 A poboación ocupada

De forma semellante ao estudo que no anterior epígrafe fixemos coa poboación activa, analizaremos agora a poboación ocupada; en primeiro lugar estudaremos a súa evolución no último trienio nas distintas comunidades autónomas e a taxa de ocupación, para posteriormente analizar cómo se distribúe en Galicia a poboación ocupada por sexos, provincias, sectores económicos, grupos de idade e situación profesional.

4.4.1 Poboación ocupada e taxa de ocupación

O cadro 4.26 preséntanos os datos da poboación ocupada en cada unha das comunidades autónomas no cuarto trimestre ao longo do último trienio, así como a variación que en termos relativos presentou cada unha delas. Salientaremos que:

■ O emprego, que subira en todas as comunidades en 2007 pero tan só nunha (Asturias) en 2008, baixou en todas en 2009. A menor intensidade na destrución de emprego tívérona Navarra (-3,6%) e Castela-A Mancha (-3,8%).

■ En Galicia practicamente se mantivera o emprego no ano 2008 (baixara un 0,1%), pero baixou con forza (-4,7%) en 2009, aínda que menos que a media estatal (diminución do 6,1%).

■ A participación de Galicia no total de ocupación española en 2009 quedou no 6,1% (unha décima máis que no ano anterior e tres décimas máis que en 2007), unha décima por riba do noso peso demográfico no conxunto do Estado.

■ Cadro 4.26

Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 2007-2009

	Valores absolutos (miles)			Distribución porcentual		Variacións anuais	
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 08	T IV 09	%	%
						T IV 08	T IV 09
Andalucía	3.220,9	3.054,4	2.893,5	15,4	15,5	-5,2	-5,3
Aragón	616,4	601,0	567,0	3,0	3,0	-2,5	-5,7
Asturias	437,6	442,8	412,7	2,2	2,2	1,2	-6,8
Baleares	495,0	494,6	462,8	2,5	2,5	-0,1	-6,4
Canarias	911,5	832,0	798,2	4,0	4,3	-8,7	-4,1
Cantabria	263,5	256,4	242,1	1,3	1,3	-2,7	-5,6
C. A Mancha	851,8	821,6	790,2	4,1	4,2	-3,5	-3,8
C. León	1.081,1	1.053,3	1.009,7	5,3	5,4	-2,6	-4,1
Cataluña	3.547,3	3.399,0	3.136,4	17,1	16,8	-4,2	-7,7
C. Valenciana	2.249,1	2.188,1	1.976,8	11,0	10,6	-2,7	-9,7
Extremadura	410,4	396,5	380,8	2,0	2,0	-3,4	-4,0
Galicia	1.196,1	1.195,1	1.138,9	6,0	6,1	-0,1	-4,7
Madrid	3.073,8	3.057,0	2.897,8	15,4	15,5	-0,5	-5,2
Murcia	635,8	612,6	557,4	3,1	3,0	-3,6	-9,0
Navarra	290,6	283,9	273,6	1,4	1,5	-2,3	-3,6
País Vasco	998,6	975,4	924,9	4,9	5,0	-2,3	-5,2
A Ríoxa	148,8	144,5	136,9	0,7	0,7	-2,9	-5,3
Ceuta e Melilla	48,7	48,7	46,1	0,2	0,2	0,0	-5,3
España	20.476,9	19.856,8	18.645,9	100,0	100,0	-3,0	-6,1

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano.

Cadro tomado de: *Ministerio de Trabajo e Inmigración, Coyuntura Laboral*, nº 92, febreiro 2010.

A análise da taxa de ocupación (porcentaxe de poboación con emprego respecto da poboación de dezaseis ou máis anos) reflicte no cadro 4.27 que no ano 2009:

■ Presentou en Galicia un importante descenso (2,3 puntos porcentuais) respecto do ano anterior; aínda que a diminución anual foi menor que a rexistrada no promedio estatal.

■ Destacaron pola súa diminución en puntos porcentuais especialmente Murcia, Valencia e Ceuta, mentres que Melilla, Castela-León e Estremadura foron as de menor descenso.

■ A taxa de emprego de Galicia segue a ser en 2009 menor que a estatal, pero o diferencial (0,8 puntos) queda un punto por baixo do anterior ano e tres puntos menos que en 2007.

Taxas de ocupación. Por comunidades autónomas. 2007-2009

■ Cadro 4.27

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais en puntos porcentuais
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 09
Andalucía	48,8	45,7	43,0	-2,7
Aragón	55,9	53,9	51,0	-3,0
Asturias	46,7	47,3	44,2	-3,1
Baleares	57,5	55,9	51,9	-4,1
Canarias	54,0	48,3	46,0	-2,3
Cantabria	53,7	51,9	49,0	-3,0
C. A Mancha	51,8	48,8	47,0	-2,2
C. León	50,1	48,6	46,9	-1,8
Cataluña	58,6	55,9	51,7	-4,2
C. Valenciana	55,0	52,5	47,4	-5,1
Estremadura	45,6	43,9	42,0	-1,9
Galicia	50,2	50,0	47,7	-2,3
Madrid	59,8	58,5	55,2	-3,3
Murcia	55,6	52,3	47,1	-5,2
Navarra	57,7	55,7	53,4	-2,3
País Vasco	54,4	53,3	50,7	-2,6
A Ríoxa	56,4	54,2	51,8	-2,5
Ceuta e Melilla	44,8	44,4	40,7	-3,7
España	54,0	51,8	48,5	-3,3

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano.

Cadro tomado de: *Ministerio de Trabajo e Inmigración, Coyuntura Laboral*, nº 92, febreiro 2010.

A desagregación por sexos das taxas de emprego de Galicia que figuran no cadro 4.28 para o último cuadrienio reflicte que:

■ Nos homes, en 2009 baixou 3,9 puntos porcentuais respecto do ano anterior; e nas mulleres baixou só catro décimas.

■ Como consecuencia desa evolución, no último ano reduciuse en 3,5 puntos o diferencial entre as taxas de actividades masculina e feminina, anque segue a ser moi notable a diverxencia (13,2 puntos a prol dos homes).

Taxas de ocupación. Por sexo. Galicia. 2006-2009

■ Cadro 4.28

	Taxa de ocupación		
	Total	Homes	Mulleres
2006	49,1	58,4	40,5
2007	50,1	59,7	41,4
2008	50,3	59,0	42,3
2009	48,3	55,1	41,9

Medias anuais.

A análise da taxa de ocupación das provincias galegas (coa súa diferenciación por sexos) do cadro 4.29 amosa que:

■ As dúas provincias máis desenvolvidas (A Coruña e Pontevedra) seguen a presentar en 2009 as maiores taxas globais de emprego, uns sete puntos porcentuais superiores (como media) ás de Lugo e Ourense.

■ Na desagregación por sexos e provincias, constátase que nas mulleres a taxa de ocupación é especialmente baixa nas provincias de Lugo e Ourense (nas que aínda non acada o limiar do 40%).

■ A análise cruzada por sexos e provincias en 2009 reflicte que a taxa de emprego tan só subiu no apartado correspondente ás mulleres da provincia de A Coruña.

Taxa de ocupación. Por sexo e provincia. 2007-2009

■ Cadro 4.29

		Total	Homes	Mulleres
2007	A Coruña	50,6	60,7	41,7
	Lugo	44,9	52,6	37,7
	Ourense	46,7	55,8	38,1
	Pontevedra	52,7	62,6	43,7
2008	A Coruña	51,2	60,2	43,0
	Lugo	46,7	54,5	39,4
	Ourense	46,6	54,4	39,1
2009	A Coruña	50,9	57,6	44,8
	Lugo	44,8	50,9	39,1
	Ourense	42,4	49,1	36,4
	Pontevedra	48,4	56	41,5

Medias anuais.

Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

Xa en anteriores *Informes Sociolaborais* subliñamos a gravidade de que a economía galega presente –pese á mellora dos últimos anos– unha taxa de ocupación moi baixa en comparanza coas da UE e da OCDE, porque reflicte a incapacidade para dar unha saída produtiva eficiente aos nosos recursos humanos, imprescindible para a converxencia real cos países máis desenvolvidos economicamente.

Mentres, parte do noso capital humano debe buscar o seu emprego fóra de Galicia; un grupo importante corresponde a persoal cualificado (maioritariamente con estudos universitarios ou de ciclos formativos de FP) que, despois de se formar en Galicia, van deixar o froito do seu traballo noutras comunidades autónomas ou noutros estados con maior grao de desenvolvemento económico-social.

Ademais, desaproveitamos outra parte dos nosos recursos humanos co abuso das “prexubilacións”, nas que mesmo se destinan fondos públicos (hoxe, en tempo de crise, máis que nunca imprescindibles para crear emprego) para retirar do mercado efectivos laborais que están con plena capacidade produtiva e unha gran experiencia profesional.

4.4.2 Distribución da poboación ocupada por sexos, provincias, grupos de idade, sectores económicos e situación profesional

O sector que concentra máis poboación ocupada (o de servizos) no ano 2009 supón xa un 65,1% do emprego total galego –dous puntos máis que no ano anterior–, aínda que certamente segue bastante por baixo da media estatal e do conxunto dos países máis desenvolvidos.

Baixou o emprego en 2009 nos catro sectores produtivos, anque de xeito moi lixeiro nos servizos.

Poñemos no cadro 4.30 a disposición das persoas interesadas os datos que permiten facer unha análise desagregada por grupos de idade da poboación ocupada en cada sector económico.

Poboación ocupada por grupos de idade e sector económico. Galicia 2009

■ Cadro 4.30

	Total	de 16 a 24 anos	de 25 a 54 anos	de 55 e máis anos
Total	1.151,4	75,2	911,6	164,6
Agricultura e pesca	91,6	3,4	63,4	24,8
Industria	194,1	12,2	159,0	22,9
Construción	115,7	9,2	90,9	15,6
Servizos	750,1	50,5	598,3	101,3

Datos en miles. Medias anuais.
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

Para coñecer a situación profesional da poboación ocupada de Galicia presentamos o cadro 4.31, que inclúe a desagregación por sexo e sector económico no último bienio. Salientaremos que:

■ A poboación asalariada baixou intensamente en 2009 (24.100 persoas) e supón actualmente un 78,1% da poboación ocupada de Galicia; a nosa taxa de asalarización segue por baixo das medias do Estado e da Unión Europea.

■ Séguelle á poboación asalariada en importancia cuantitativa do emprego a que traballa como “empresario ou membro de cooperativa” (baixou en 18.300 persoas respecto do ano anterior).

■ En terceira posición –xa moi lonxe das dúas anteriores– están as persoas que traballan como “axudas familiares”, que baixaron en 5.800 persoas no último ano. Están fundamentalmente empregadas nos sectores servizos e agro-pesqueiro (89,6% do total dos “axudas familiares”).

■ **Cadro 4.31** Poboación ocupada. Por sexo, situación profesional e sector económico. Galicia. 2008-2009

	2008			2009		
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Total poboación ocupada	1.200,1	627,7	527,4	1.151,4	628,7	522,7
Agricultura e pesca	96,4	58,8	37,6	91,6	54,2	37,4
Industria	215,2	1.517,7	63,6	194,1	141,2	52,8
Construción	131,9	121,8	10,1	115,7	106,9	8,8
Servizos	756,5	340,4	416,1	750,1	326,5	423,6
Empresario ou membro de cooperativa	257,2	153,5	103,7	238,9	140,4	98,6
Agricultura e pesca	58,8	29,3	29,5	54,1	24,9	29,2
Industria	22,3	16,4	5,9	18,3	13,7	4,6
Construción	31,9	29,8	2,1	29,1	27,5	1,6
Servizos	144,2	78,0	66,2	137,5	74,3	63,2
Axudas familiares	19,2	9,8	9,4	13,4	7,1	6,3
Agricultura e pesca	9,7	5,8	3,9	7,2	4,1	3,1
Industria	1,8	0,7	1,1	1,0	0,3	0,6
Construción	1,0	0,3	0,7	0,4	0,1	0,3
Servizos	6,7	3,0	3,7	4,8	2,5	2,3
Asalariados	922,9	509,2	413,7	898,8	481,0	417,7
Agricultura e pesca	27,6	23,5	4,0	30,0	24,9	5,1
Industria	191,0	134,6	56,4	174,8	127,2	47,6
Construción	99,0	91,7	7,2	86,2	79,2	7,0
Servizos	605,3	259,4	346,0	607,7	249,7	358,0
Outra situación	0,9	0,6	0,3	0,4	0,2	0,1
Agricultura e pesca	0,6	0,5	0,2	0,3	0,2	0,1
Industria	0,0	-	-	-	-	-
Construción	-	-	-	-	-	-
Servizos	0,2	0,1	0,1	0,1	-	-

Datos en miles. Medias anuais.

Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

A desagregación provincial da poboación ocupada en cada sector económico no ano 2009 podemos vela no cadro 4.32.

■ Respecto da ocupación total por provincias, salientaremos que baixou nas catro provincias, sendo A Coruña a que tivo unha diminución máis lixeira.

■ No ano 2009 hai 891.000 persoas traballando nas provincias occidentais (un 74,3 % do emprego total galego).

■ O sector servizos, que supón un 65,1% do emprego galego en 2009, ascendeu nas provincias occidentais ao 78,5% da ocupación total.

Poboación ocupada. Por sector económico e provincia. Galicia. 2009

■ Cadro 4.32

	Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos
Galicia	1.151,4	91,6	194,1	115,7	750,1
A Coruña	499,1	31,0	73,9	53,2	341,0
Lugo	137,9	24,6	17,9	13,1	82,3
Ourense	122,6	10,2	23,0	10,8	78,6
Pontevedra	391,9	25,9	79,2	38,6	248,3

Datos en miles. Medias anuais.
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

O cadro 4.33 recolle a distribución porcentual da poboación ocupada por sectores económicos en Galicia e España. Subliñaremos que:

■ O emprego agro-pesqueiro subiu en 2009 dúas décimas e a porcentaxe galega de poboación agro-pesqueira é actualmente case o dobre da española.

■ Na industria é 2,2 puntos porcentuais maior a porcentaxe de poboación ocupada en Galicia que en España (igual que en 2008).

■ Na construción coinciden actualmente as porcentaxes das poboacións ocupadas de Galicia e España (tras baixar na primeira 1,2 puntos e na segunda 2,1 puntos no último ano).

■ No sector servizos a diferenza é de seis puntos a prol de España (nove décimas máis que en 2008).

Porcentaxe de persoas ocupadas por sector económico. Galicia/España. 2009

■ Cadro 4.33

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Galicia	100,0	8,0	16,9	10,0	65,1
España	100,0	4,2	14,7	10,0	71,1

Fonte: INE, EPA.

Un dos aspectos importantes da poboación asalariada é o estudo de diferenciación entre a contratación indefinida e a temporal. Respecto ao cuarto trimestre de 2008 incrementouse en Galicia no último ano o número de persoas asalariadas con contrato indefinido en 12.300 persoas mentres que descendeu en 46.100 persoas as de contrato temporal. O axuste dos cadros de persoal neste tempo de “gran recesión” estase a producir, maioritariamente, pola non renovación dos contratos temporais.

A desagregación porcentual por tipo de contrato (temporal ou indefinido) e sexo que recolle o cadro 4.34 reflicte que, en medias anuais:

■ No ano 2009 un 73,3% dos contratos de Galicia son indefinidos (3,9 puntos porcentuais máis que no ano anterior e 8,2 máis que en 2006).

■ A taxa de temporalidade de Galicia, calculada como a porcentaxe da poboación asalariada que ten un contrato de tipo temporal (26,7%) supera en 1,3 puntos á media estatal en 2009 (ao igual que no ano anterior).

■ A taxa de temporalidade feminina de Galicia en 2009 (29,2%) baixou 3,8 puntos, mentres que a das homes baixou en 4,1 puntos.

■ A contratación temporal nas mulleres en Galicia en 2009 é 4,6 puntos superior á dos homes (abriuse o diferencial en tres décimas respecto de 2008) mentres que a nivel estatal esa diferenza é de 3,5 puntos.

Porcentaxe de contratación indefinida e temporal. Galicia/ España. 2007-2009

■ Cadro 4.34

	De duración indefinida			Temporal		
	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Total						
España	74,6	70,7	68,3	25,4	29,3	31,7
Galicia	73,3	69,4	68,6	26,7	30,6	31,4
Homes						
España	76,2	72,4	69,4	23,8	27,6	30,6
Galicia	75,4	71,3	69,4	24,6	28,7	30,6
Mulleres						
España	72,7	68,6	66,9	27,3	31,4	33,1
Galicia	70,8	67,0	67,6	29,2	33,0	32,4

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA.

Se desagregamos o estudo da contratación de 2009 entre os sectores privado e público, comprobamos que a taxa de temporalidade no sector privado en Galicia é dun 26,6% (tras baixar 5,1 puntos en 2009), mentres que no sector público é dun 27,3% (dúas décimas menos que en 2008) e 2,2 puntos por riba da media estatal.

A análise cruzada por sexos e sector en que se traballe (público ou privado) reflicte que a maior taxa de temporalidade en Galicia é a das mulleres no sector público (32,6%, fronte ao 28% no privado) e a menor taxa é a dos homes no sector público (20,8%, nada menos que 11,8 puntos por baixo da das mulleres nese sector).

Chama a atención, dende logo, o gran diferencial entre mulleres e homes ao analizar as persoas asalariadas do sector público en 2009 (11,8 puntos), que contrasta coa do sector privado (2,5 puntos de diferenza).

Nos capítulos 5 e 7 deste mesmo Informe Sociolaboral se amplía a información vencellada coas modalidades de contratación, polo que remitimos alí ás persoas interesadas en afondar nesta cuestión. Cómpre, iso si, lembrar que unha das principais diverxencias da nosa estrutura sociolaboral coa media da UE ou da OCDE segue a ser a altísima temporalidade que temos, pese á forte diminución do último trienio, especialmente polos efectos da “gran recesión” neste segmento da

poboación asalariada. Velaí un bo campo no que continuar a traballar para “homologar” o noso mercado de traballo co dos Estados desenvolvidos cos que lexitimamente queremos converxer.

4.5 Poboación desempregada e taxa de paro

Unha vez rematado o estudo da poboación ocupada, comezamos o estudo doutro compoñente da poboación activa —a poboación desempregada— ao través dos datos que proporcionan as Enquisas de Poboación Activa elaboradas polo INE.

Seguindo o esquema utilizado nos epígrafes anteriores, estudaremos primeiramente os niveis de desemprego das distintas comunidades autónomas e as súas taxas de paro. Posteriormente afondaremos na taxa de desemprego galega (por sexos, provincias e grupos de idade) e na distribución da poboación desempregada por tempo de busca de emprego.

O cadro 4.35 recolle, cos datos do cuarto trimestre, a poboación desempregada nas distintas comunidades autónomas no último trienio. Salientaremos que:

Poboación desempregada. Por comunidades autónomas. 2007-2009

■ Cadro 4.35

	Valores absolutos			Distribución porcentual	Variacións anuais	
	Miles				Miles	%
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 09	T IV 09	T IV 09
Andalucía	524,1	850,3	1.034,0	23,9	183,7	21,6
Aragón	33,1	63,6	86,9	2,0	23,3	36,6
Asturias	38,7	48,9	68,6	1,6	19,7	40,3
Baleares	49,0	69,5	112,4	2,6	42,9	61,7
Canarias	112,8	223,6	293,8	6,8	70,2	31,4
Cantabria	12,8	25,1	35,0	0,8	9,9	39,4
C. A Mancha	73,6	143,9	188,1	4,3	44,2	30,7
C. León	81,3	133,1	166,5	3,8	33,4	25,1
Cataluña	251,8	455,8	643,1	14,9	187,3	41,1
C. Valenciana	223,2	381,7	576,0	13,3	194,3	50,9
Extremadura	70,5	86,8	102,8	2,4	16,0	18,4
Galicia	96,5	129,0	168,4	3,9	39,4	30,5
Madrid	209,4	345,3	498,5	11,5	153,2	44,4
Murcia	57,3	112,6	161,5	3,7	48,9	43,4
Navarra	13,0	25,1	32,2	0,7	7,1	28,3
País Vasco	60,7	88,6	123,1	2,8	34,5	38,9
A Rioxa	8,9	15,6	21,7	0,5	6,1	39,1
Ceuta e Melilla	10,9	9,6	14,0	0,3	4,4	45,8
España	1.927,6	3.208,1	4.326,5	100,0	1.118,6	34,9

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano.

Cadro tomado de: *Ministerio de Trabajo e Inmigración, Coyuntura Laboral*, nº 92, febreiro 2010.

■ A suba porcentual do desemprego de Galicia en 2009 (30,5%), con ser moi elevada, quedou 4,4 puntos por baixo da media estatal.

■ A poboación desempregada de Galicia representa actualmente un 3,9% do total estatal (unha décima menos que en 2008), moi por baixo do noso peso relativo económico e demográfico no Estado.

■ Nun ano de forte suba do desemprego en todas as comunidades autónomas (cun 34,9% no promedio estatal) as maiores subas porcentuais tivéronas as comunidades balear e valenciana (as dúas por riba do 50% de aumento) mentres que as menores foron as de Estremadura e Andalucía, comunidades que partían de taxas de paro altísimas (21,8% e 18% respectivamente no último trimestre de 2008).

O cadro 4.36 permítenos o seguimento comparativo das taxas de desemprego (porcentaxe de persoas desempregadas sobre a poboación activa) nas distintas comunidades autónomas no último trienio, evidenciando que:

Taxas de desemprego. Por comunidades autónomas. 2007-2009

■ Cadro 4.36

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais (en puntos porcentuais)	
	T IV 07	T IV 08	T IV 09	T IV 08	T IV 09
Andalucía	14,0	21,8	26,3	7,8	4,6
Aragón	5,1	9,6	13,3	4,5	3,7
Asturias	8,1	10,0	14,2	1,8	4,3
Baleares	9,0	12,3	19,5	3,3	7,2
Canarias	11,0	21,2	26,9	10,2	5,7
Cantabria	4,6	8,9	12,6	4,3	3,7
C. A Mancha	8,0	14,9	19,2	7,0	4,3
C. León	7,0	11,2	14,2	4,2	3,0
Cataluña	6,6	11,8	17,0	5,2	5,2
C. Valenciana	9,0	14,9	22,6	5,8	7,7
Estremadura	14,7	18,0	21,3	3,3	3,3
Galicia	7,5	9,7	12,9	2,3	3,1
Madrid	6,4	10,2	14,7	3,8	4,5
Murcia	8,3	15,5	22,5	7,3	6,9
Navarra	4,3	8,1	10,5	3,9	2,4
País Vasco	5,7	8,3	11,8	2,6	3,5
A Rioxa	5,6	9,8	13,7	4,1	4,0
Ceuta e Melilla	18,4	16,6	23,0	-1,7	6,9
España	8,6	13,9	18,8	5,3	4,9

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano.

Cadro tomado de: *Ministerio de Trabajo e Inmigración, Coyuntura Laboral*, nº 92, febreiro 2010.

■ A taxa de paro foi en 2009 dun 12,88% en Galicia (3,14 puntos máis que no ano anterior).

■ Pese a esa importante suba da taxa de desemprego, quedou en Galicia no último trimestre de 2009 seis puntos por baixo da media española.

■ A clasificación autonómica, ordenada por maior taxa de desemprego, encabézana Canarias e Andalucía (con taxas superiores ao 26%) e péchana Navarra e País Vasco (taxas inferiores ao 12%).

A comparanza da taxa de desemprego de Galicia coa media da OCDE explicita que a nosa está moi por riba; velaí unha “diverxencia” real da nosa estrutura económico-social que cómpre reducir para achegármonos ao nivel medio de benestar do conxunto dos estados cun maior nivel de desenvolvemento económico-social.

No ámbito da Unión Europea estase a debater actualmente a *Estratexia UE-2020*, tomando como referencias de partidas a *Estratexia de Lisboa* e o *Plan Europeo de Recuperación Económica*. Un dos tres obxectivos clave é precisamente o de acadar sociedades máis inclusivas sobre a base da creación de emprego e cun maior grao de adaptabilidade aos cambios que a sociedade esixa.

A desagregación por sexos no último cuadrienio das taxas de desemprego que figuran no cadro 4.37 permite observar que:

■ Ao igual que en 2008, subiu máis a taxa de desemprego dos homes (4,4 puntos) que as das mulleres (3,2 puntos) en Galicia no último ano.

■ A taxa feminina de Galicia en 2009 está 1,8 puntos por riba da masculina (1,2 puntos porcentuais por baixo do diferencial do ano anterior); este diferencial de 2009 entre a taxa de paro das mulleres e a masculina en Galicia é o menor do período estudado e o proceso de aproximación se produciu en todos e cada un dos anos estudados.

Taxa de desemprego. Por sexos. Galicia. 2006-2009

■ Cadro 4.37

	Total	Homes	Mulleres
2006	8,5	6,1	11,4
2007	7,6	5,7	10,0
2008	8,7	7,4	10,4
2009	12,6	11,8	13,6

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA.

A desagregación por sexos e grupos de idade das taxas de desemprego de Galicia e o total español que figuran no cadro 4.38 reflicte que:

■ A taxa de desemprego galega no grupo de idade das persoas menores de 25 anos é moi alto (30,78%) e triplica o índice de paro das persoas desempregadas dos outros grupos de idade. Está case sete puntos por baixo da taxa española.

■ A taxa de desemprego máis alta en Galicia no último trimestre de 2009 é a dos homes máis novos (un 31,28%), pero está 7,8 puntos porcentuais por baixo da media estatal masculina dese grupo de idade.

■ Cadro 4.38

Taxas de desemprego. Por grupos de idade e sexo. Galicia/ España. 2008-2009

	Total		Menos de 25 anos		25 a 54 anos		55 e máis	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Total								
España	11,34	18,01	24,63	37,85	10,17	16,53	7,02	11,52
Galicia	8,73	12,59	21,18	30,78	7,86	11,60	5,50	7,26
Homes								
España	10,06	17,72	23,70	39,08	8,90	16,25	6,11	10,81
Galicia	7,39	11,76	19,19	31,28	6,53	10,44	4,29	6,98
Mulleres								
España	13,04	18,39	25,76	36,35	11,80	16,88	8,63	12,67
Galicia	10,37	13,58	23,99	30,11	9,45	12,92	7,27	7,63

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA.

A evolución por provincias e sexos da taxa de desemprego en medias anuais do último bienio figura no cadro 4.39, e reflicte que:

■ No último ano subiu a taxa global de paro nas catro provincias, facéndoo con menor intensidade en A Coruña.

■ A única provincia que ten en 2009 unha taxa de desemprego por riba da media galega é a de Pontevedra (15,5%).

■ Seguen a ser as provincias de Lugo e Ourense as de menor taxa de desemprego, tanto globalmente como en cada un dos sexos.

■ O diferencial entre as taxas de desemprego galegas masculina e feminina baixou en 2009 de 3 a 1,8 puntos porcentuais. Ourense tivo o maior diferencial (2,4 puntos) e as provincias de Lugo e Pontevedra o menor (1,7 puntos).

Taxas de desemprego. Por sexo e provincia. Galicia. 2008-2009

■ Cadro 4.39

	Total	Homes	Mulleres
2008			
Galicia	8,7	7,4	10,4
A Coruña	8,9	7,6	10,6
Lugo	6,2	4,5	8,3
Ourense	6,3	5,1	7,8
Pontevedra	10,1	8,8	11,6
2009			
Galicia	12,6	11,8	13,6
A Coruña	11,6	10,7	12,6
Lugo	9,3	8,5	10,2
Ourense	10,3	9,2	11,6
Pontevedra	15,5	14,8	16,5

Medias anuais.
Fonte: INE, EPA (elaboración do IGE).

No cadro 4.40 recolleemos a distribución da poboación desempregada galega no último bienio segundo o tempo de busca no emprego. Salientaremos que:

■ Subiu en 2009 o número de persoas desempregadas nos catro chanzos e baixou o das que xa atoparon traballo no tempo de facerse as entrevistas da EPA.

■ Subiu con moita intensidade en Galicia o desemprego de longa duración en 2009, acadando 49.100 persoas, fronte ás 30.600 do ano anterior.

Persoas desempregadas por tempo de búsqueda de emprego. Galicia. 2008-2009

■ Cadro 4.40

	2008	2009
Tempo de búsqueda de emprego		
Total persoas desempregadas	114,7	165,9
Xa atopou emprego	15,5	11,8
Menos de 6 meses	55,2	71,9
De 6 meses a menos dun ano	13,4	33,2
Dun ano a menos de 2	14,2	25,8
2 anos ou máis	16,4	23,3

Datos en miles de persoas. Miles anuais.
Fonte: INE, EPA.

O cadro 4.41 permítenos afondar no desemprego de longa duración en Galicia, mediante a comparanza cos datos estatais por tempo de búsqueda de emprego. Sobrancearemos que:

■ A porcentaxe de persoas desempregadas que levan dous anos ou máis nesa situación é no último trimestre de 2009 moito maior en Galicia (14%) que no conxunto estatal (10,5%); baixou lixeiramente esta porcentaxe en Galicia en 2009 mentres que subiu no total estatal.

■ A porcentaxe de persoas desempregadas dos outros dous chanzos é na actualidade menor en Galicia que no conxunto estatal e subiron no último ano nos dous ámbitos territoriais.

Porcentaxe de persoas desempregadas⁽¹⁾. Por tempo de búsqueda de emprego. Galicia/España. 2008-2009

■ Cadro 4.41

	2008		2009	
	España	Galicia	España	Galicia
Ambos sexos				
6 meses a menos dun ano	14,8	11,7	21,7	20,0
Dun ano a menos de 2	11,5	12,4	18,0	15,5
2 anos ou máis	9,8	14,3	10,5	14,0

(1) Porcentaxe respecto do total de persoas desempregadas de Galicia ou de España. Medias anuais.
Fonte: INE, EPA.

4.6 O paro rexistrado 2009

Os datos para a elaboración da estatística do paro rexistrado na comunidade autónoma obtéñense da oficina de emprego da Xunta de Galicia onde o colectivo de desempregados se inscribe co fin de solicitar servizos de intermediación laboral, formación, información de prestacións, etc. Recollidos os datos a través dunha entrevista ocupacional co demandante, introdúcense no sistema informático do SPEE que remite dentro dos cinco primeiros días hábiles de cada mes, os datos procesados por provincias á Dirección Xeral de Formación e Colocación para a elaboración das estatísticas autonómicas.

Dentro do colectivo de parados, son obxecto de tratamento, aqueles que teñen demandas pendentes de satisfacer o último día do mes, agás os que se atopen nalguna das situacións establecidas na Orde ministerial do 11 de marzo de 1985 (BOE do 14/3/85):

- Demandantes que solicitan outro emprego compatible co que exercen (pluriemprego).
- Demandantes, que aínda ocupados, solicitan un emprego para cambialo polo que teñen (mellora de emprego).
- Preceptores de prestacións por desemprego que realicen traballos de colaboración social (perciben a prestación por desemprego completada pola realización do traballo de colaboración social).
- Pensionistas de xubilación, invalidez absoluta, grande invalidez ou igual ou maiores de 65 anos (xubilados).
- Demandantes de emprego por un período inferior a 3 meses (emprego conxuntural).
- Demandantes de traballo parcial inferior a 20 horas semanais (xornada <20 horas).
- Menores de 25 anos que cursen estudos de ensinanza oficials reguladas ou superando esta idade sexan demandantes de primeiro emprego (estudantes).
- Asistentes a cursos de Formación Profesional Ocupacional superiores a 20 horas lectivas á semana, teñan unha bolsa polo menos de manutención e sexan demandantes de primeiro emprego (estudantes).
- Aqueles preceptores de prestacións por desemprego que a compatibilizan con traballo a tempo parcial (compatibilidade prestacións).
- Demandantes coa demanda suspendida en tanto permanezan nesa situación xa que a suspensión da demanda, que xeralmente se tramita a petición do demandante e por causa que o xustifique, interrompe a busca de emprego (Exemp.: IT) (Demandas suspendidas).
- Demandantes que están a percibir o subsidio agrario ou que esgotándoo, non transcorra un período superior a un ano dende o día do nacemento do dereito (traballadores eventuais agrícolas subsidiados).
- Demandantes que rexeiten accións de inserción laboral axeitadas ás súas características (rexeitamento de accións de inserción laboral).
- Demandantes sen dispoñibilidade inmediata para o traballo, como demandantes inscritos para participar nun proceso de selección dun posto de traballo

determinado, solicitantes de emprego soamente no estranxeiro, de emprego só a domicilio, de expediente de regulación de emprego, etc... (Outras causas).

Existe un grande numero de situacións ás que as demandas de emprego pendentes nas Oficinas de Emprego non se consideran incluídas no concepto de paro rexistrado, e nalgunha delas, talvez, sería discutible a súa non inclusión, ao que hai que engadir que nalgúns casos as baixas expectativas de atopar traballo a través dos Servizos Públicos de Emprego provoca a non inscrición como demandante, así como a obriga da renovación da demanda de emprego cada 3 meses.

Por estas razóns considéranse máis fiables os datos da EPA. Moitos dos catalogados como parados rexistrados serían clasificados como inactivos se se lles aplicase o cuestionario EPA.

No ano 2005 implantouse un novo sistema informático que afecta significativamente ao número de parados rexistrados, debido á eliminación de clases de clasificación obsoletas e á corrección do tratamento de determinados colectivos. Os incrementos do paro rexistrado que se poden observar, a partir da implantación o 4/05/05, do programa SISPE, tanto en Galicia coma en España, non se corresponden a un incremento real do paro, senón a unha mellor recollida de información do SISPE. O anterior sistema chamado SILE, subestimaba a cifra do paro rexistrado en preto de 30.000 persoas en Galicia.

Neste sentido actualizouse a base de datos, reconstruíndo os datos a nivel nacional, entre o ano 2001 e abril de 2005, ata a implantación definitiva do SISPE o 4/05/05, para poder realizar comparacións sobre o paro rexistrado.

Paro rexistrado. Por comunidade autónoma. 2009

■ Cadro 4.42

	Parados decembro 2009	Variacións anuais	
		Variación absoluta	% Variación
Andalucía	851.493	132.115	18,37
Aragón	87.623	20.357	30,26
Asturias	75.837	12.223	19,21
Baleares	91.098	17.800	24,28
Canarias	248.783	45.790	22,56
Cantabria	42.294	8.523	25,24
C. A Mancha	188.150	40.333	27,29
C. León	182.030	31.485	20,91
Cataluña	561.761	138.529	32,73
C. Valenciana	477.847	120.023	33,54
Extremadura	112.320	14.746	15,11
Galicia	222.839	32.936	17,34
Madrid	451.929	106.596	30,87
Rexión de Murcia	122.285	31.329	34,44
Navarra	40.653	7.697	23,26
País Vasco	128.201	27.564	27,39
A Ríoxa	21.747	5.076	30,45
Ceuta	8.362	876	11,70
Melilla	8.351	642	8,33
España	3.923.603	794.640	25,40

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia / SPEE.

Deste cadro extráese:

■ O aumento do paro en Galicia chegou ao 17,34%, mentres que os datos da media de España son máis negativos, cunha subida do desemprego do 25,40%.

■ O número absoluto de parados en 2009 experimentou un forte aumento respecto a anos anteriores e a taxa de paro alcanzou o 16,97%, mentres que a media do conxunto do Estado foi 17,06%.

■ A achega de Galicia no paro rexistrado estatal foi de 5,68%.

A evolución do paro rexistrado en Galicia dende o ano 2001 (cadro 4.43 e 4.44) e a taxa de paro reflicten unha tendencia á alza dende o ano 2008.

Evolución do paro rexistrado e da taxa de paro. Galicia 2007-2009

■ Cadro 4.43

	Nº parados	Taxa de paro
2007	154.982	11,90
2008	189.903	14,34
2009	222.839	16,97

Datos de decembro de cada ano.

Fonte: Oficinas de emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo. Informe do paro rexistrado.

Evolución do paro rexistrado. Cifras publicadas e simulación retrospectiva con criterios SISPE. Galicia 2001-2004

■ Cadro 4.44

	Paro rexistrado publicado	Paro rexistrado simulación SISPE
2001	138.354	166.761
2002	151.015	179.850
2003	157.337	188.407
2004	154.363	184.680

Fonte: Servizo Público de Emprego Estatal.

O paro rexistrado por provincias (cadro 4.45) toma como variables a idade (<25 anos e >25 anos) e o sexo.

■ Cadro 4.45

Paro rexistrado. Por provincias, grupo de idade e sexo. Galicia. 2009

	Paro mes	Menores de 25 anos			Maiores de 25 anos		
		Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
A Coruña	89.594	8.759	4.952	3.807	80.835	36.509	44.326
Lugo	21.168	2.490	1.391	1.099	18.678	9.174	9.504
Ourense	24.868	2.476	1.366	1.110	22.392	9.968	12.424
Pontevedra	87.209	9.765	5.569	4.196	77.444	34.558	42.886
Galicia	222.839	23.490	13.278	10.212	199.349	90.209	109.140

Datos de decembro de 2009.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo (Informe do paro rexistrado).

Por provincias (cadro 4.46) en todas produciuse un aumento do paro rexistrado.

Paro rexistrado e taxa de paro. Por provincias. 2009

■ Cadro 4.46

	Nº parados decembro 2009	Taxa de paro	Variación decembro 2008	%
A Coruña	89.594	15,98	13.827	18,25
Lugo	21.168	13,66	3.307	18,52
Ourense	24.868	18,88	2.427	10,82
Pontevedra	87.209	18,72	13.375	18,11

Datos de decembro de 2009.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo (Informe do paro rexistrado).

Se comparamos estes valores cos estatais, observamos que Ourense e Pontevedra superan a taxa española (17,06%), mentres que A Coruña (15,98%) e Lugo (13,66%) quedan por debaixo.

As taxas de paro rexistrado en Galicia en 2009 por sexo e grupo de idade (cadro 4.47), mostran unha taxa do 20,62% para os menores de 25 anos e unha taxa do 16,62% para os maiores de 25 anos.

Taxa de paro. Por idades e sexos. Galicia. 2009

■ Cadro 4.47

	Menores de 25 anos	Maiores de 25 anos
Homes	21,11	13,88
Mulleres	20,02	19,86

Datos de decembro de 2009.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo. Informe do paro rexistrado.

Se á variable de idade engadimos a variable sexo, observamos que a taxa maior se dá en mulleres maiores de 25 anos.

En decembro/09 o total de homes parados rexistrados alcanzaban os 103.487, o que supoñía un 46,44% do total da poboación parada, fronte a unha poboación parada feminina de 119.352 mulleres que representaban o 53,56% do total. En 2008 estas porcentaxes foron do 44,21% e do 55,78%, respectivamente, o que pon de manifesto a redución de diferenzas por sexos na poboación parada.

Tanto a poboación parada masculina, como a feminina aumentaron en 2009. A taxa de paro rexistrado no grupo de homes aumentou 2,99 puntos, pasando do 11,53% de 2008 ao 14,53% de 2009, e no grupo de mulleres o aumento foi menor, alcanzando os 2,18 puntos de aumento, quedando a taxa de paro rexistrado en 19,88% en 2009, fronte ao 17,70% de 2008.

Aínda que a repartición do número de parados rexistrados prexudica claramente ao colectivo feminino, apréciase unha lixeira melloría na repartición porcentual; o aumento do desemprego prexudicou en maior medida aos homes.

Acurtáronse as diferenzas do grupo de mulleres <25 anos (20,02%) do grupo de mulleres >25 anos (19,86%), mentres que no grupo de homes, os menores de 25 anos (21,11%) presentan un peor comportamento que o de maiores de 25 anos (13,88%).

A distribución por sectores do paro rexistrado (cadro 4.48) comparándoo co ano anterior reflicte un aumento en todos eles.

Paro rexistrado. Por sectores. Galicia. 2009

■ Cadro 4.48

	Parados decembro 2009	Variación decembro 2008	% Variación
Agricultura e pesca	6.343	5.806	9,24
Industria	35.040	30.255	15,82
Construción	36.190	27.138	33,35
Servizos	121.704	103.069	18,08
Sen emprego anterior	23.562	23.635	-0,31

Datos de decembro de 2009.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo. Informe do paro rexistrado.

O sector servizos segue sendo o que máis desempregados rexistra superando en 20.569 parados, a suma dos outros tres sectores produtivos, agricultura e pesca, industria, construción e sen emprego anterior; xuntos.

Se os comparamos co 2008, pon de manifesto unha suba en todos os sectores, especialmente no sector de construción (33,35%) e no sector servizos (18,08%).

O menor aumento do paro rexistrado produciuse en agricultura e pesca, e en sen emprego anterior produciuse un lixeiro descenso.

Comparando estes datos cos do conxunto de España apreciamos que ao igual que en Galicia, se produciu un maior aumento no sector de construción (32,33%), seguido de industria (27,24%). Os resultados globais reflicten unha suba do 25,40%.

O paro rexistrado por nivel académico e provincia reflíctese no cadro 4.49 onde se aprecia un maior rexistro de parados no grupo con EXB, 69.372 parados (61.174 en 2008) e no de con Certificado de Estudos Primarios 68.267 parados (58.722 en 2008). Estes dous colectivos xuntos supoñen un 61,77% (63,13% en 2008).

■ Cadro 4.49

Paro rexistrado. Por nivel académico e provincias. 2009

	Sen estudos	Sen certif. estudios prim.	Con certif. estudios prim.	EXB	BUP	FP	Estudios medios	Estudios superiores
A Coruña	788	6.692	24.765	27.658	7.934	12.562	3.693	5.502
Lugo	253	2.030	6.620	5.823	1.575	2.943	1.036	888
Ourense	169	1.673	8.727	7.159	2.377	2.859	994	910
Pontevedra	675	3.462	28.155	28.732	7.233	12.144	2.922	3.886
Galicia	1.885	13.857	68.267	69.372	19.119	30.508	8.645	11.186

Datos de decembro de 2009.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo. Informe do paro rexistrado.

Mediante o rexistro de parados recollido nas Oficinas de Emprego de Galicia pódese facer unha división por concellos e bisbarras, tendo en conta as variables de idade, sexo e sectores económicos. Esta distribución posibilita unha análise máis detallado da situación de cada zona xeográfica e a conseguinte planificación de accións e recursos para emendar as carencias e deficiencias de programas específicos que reduzan o número de parados.

■ Cadro 4.50

Paro rexistrado por comarcas. Por idades e sectores económicos. Galicia. 2009

Comarcas	Paro mes actual	Distribución por idades						Distribución por sectores económicos				
		Menores de 25 anos			Resto de idades			Agric./ gand.	Industria	Construc.	Servizos	Sen emprego
		Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres					
A Barcala	967	79	51	28	888	472	416	24	127	250	500	66
Muros	1.109	91	51	40	1.018	473	545	77	146	274	518	94
Noia	2.674	283	161	122	2.391	1.203	1.188	172	387	669	1.190	256
O Sar	1.463	162	85	77	1.301	577	724	30	371	249	655	158
Ordes	2.490	276	159	117	2.214	1.072	1.142	50	553	576	1.084	227
Ortegal	810	79	47	32	731	351	380	55	116	126	437	76
Santiago	12.441	1.155	631	524	11.286	5.147	6.139	173	1.207	1.810	7.898	1.353
Terra de Melide	873	100	60	40	773	355	418	39	146	162	361	165
Terra de Soneira	1.713	172	83	89	1.541	719	822	103	290	424	692	204
Xallas	1.171	103	61	42	1.068	574	494	36	209	401	425	100
A Coruña	29.986	2.601	1.482	1.119	27.385	12.426	14.959	418	3.934	4.141	19.019	2.474
Arzúa	1.071	139	83	56	932	460	472	40	179	222	499	131
Barbanza	5.803	696	362	334	5.107	2.344	2.763	297	1.308	1.125	2.537	536
Bergantiños	6.894	699	420	279	6.195	2.760	3.435	144	1.830	1.782	2.619	519
Betanzos	2.380	290	183	107	2.090	1.022	1.068	49	395	387	1.297	252
Eume	1.844	219	126	93	1.625	760	865	32	287	324	1.008	193
Ferrol	13.695	1.390	797	593	12.305	4.915	7.390	220	1.780	2.015	7.484	2.196
Fisterra	2.210	225	110	115	1.985	879	1.106	87	232	474	1.115	302
A Fonsagrada	263	24	17	7	239	153	86	43	22	56	128	14
A Mariña Central	1.666	215	118	97	1.451	670	781	73	189	298	946	160
A Mariña Occidental	1.674	217	111	106	1.457	588	869	80	159	226	1.017	192
A Mariña Oriental	888	83	51	32	805	393	412	22	97	182	513	74
A Ulloa	472	66	31	35	406	224	182	33	68	110	226	35
Chantada	791	77	46	31	714	406	308	57	89	145	441	59
Lugo	8.147	1.025	579	446	7.122	3.344	3.778	207	672	1.146	5.048	1.074
Meira	220	16	10	6	204	102	102	10	32	30	126	22
Os Ancares	594	74	53	21	520	318	202	57	56	119	326	36
Quiroga	483	37	21	16	446	234	212	27	69	76	270	41
Sarria	1.445	151	88	63	1.294	633	661	57	185	238	819	146
Terra Chá	2.301	292	139	153	2.009	1.135	874	53	374	565	1.086	223
Terra de Lemos	2.224	213	127	86	2.011	974	1.037	107	262	415	1.148	292
A Limia	1.672	163	97	66	1.509	614	895	113	252	285	873	149
Allariz-Maceda	832	78	44	34	754	330	424	54	177	147	371	83
Baixa Limia	498	59	30	29	439	229	210	32	32	102	264	68
O Carballiño	2.189	217	113	104	1.972	942	1.030	72	362	394	1.111	250
O Ribeiro	1.302	115	63	52	1.187	589	598	54	222	204	712	110
Ourense	10.966	1.183	604	579	9.783	4.091	5.692	239	1.413	1.460	6.653	1.201
Terra de Caldelas	134	11	5	6	123	78	45	4	9	24	82	15
Terra de Celanova	1.421	89	59	30	1.332	620	712	59	263	225	706	168
Terra de Trives	277	19	15	4	258	145	113	9	40	67	147	14
Valdeorras	2.181	252	166	86	1.929	860	1.069	55	723	277	964	162
Verín	2.895	245	141	104	2.650	1.217	1.433	170	460	519	1.322	424
Viana	501	45	29	16	456	253	203	37	73	105	246	40
A Paradanta	1.173	126	67	59	1.047	551	496	60	171	266	549	127
Caldas	3.420	405	228	177	3.015	1.302	1.713	67	795	766	1.397	395
O Baixo Miño	5.096	704	395	309	4.392	1.995	2.397	374	964	955	2.268	535
O Condado	4.489	556	329	227	3.933	1.818	2.115	176	797	934	2.243	339
Deza	2.399	329	167	162	2.070	1.055	1.015	77	482	530	1.014	296
O Morrazo	8.130	983	596	387	7.147	3.111	4.036	583	1.398	1.036	4.257	856
O Salnés	10.904	1.312	731	581	9.592	4.372	5.220	231	1.722	2.150	5.978	823
Pontevedra	10.801	1.214	671	543	9.587	4.435	5.152	279	1.262	2.014	6.087	1.159
Tabeirós-Terra de Montes	2.047	258	132	126	1.789	868	921	58	331	445	905	308
Vigo	38.750	3.878	2.253	1.625	34.872	15.051	19.821	668	7.321	4.268	22.123	4.370
Total	222.839	23.490	13.278	10.212	199.349	90.209	109.140	6.343	35.040	36.190	121.704	23.562

Datos de decembro. En miles.

Fonte: Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia. Consellería de Traballo. Informe do paro rexistrado.

4.7 A poboación inactiva

No cadro 4.51 reflíctense os datos da poboación inactiva en Galicia, diferenciándoo por provincias e situación de inactividade, así como os datos dos 2 anos anteriores, co fin de poder apreciar a súa evolución.

Poboación inactiva por situación de inactividade. Galicia e provincias. 2007-2009

■ Cadro 4.51

	2007	2008	2009
Total			
A Coruña	437,6	429,3	419,6
Lugo	162,1	155,2	154,9
Ourense	147,6	146,3	153,7
Pontevedra	341,7	342,0	350,7
Galicia	1.089,0	1.072,8	1.078,9
Estudantes			
A Coruña	73,3	62,7	61,7
Lugo	20,0	15,5	19,8
Ourense	17,4	15,8	15,2
Pontevedra	51,9	53,8	51,7
Galicia	162,6	147,8	148,4
Retirados, xubilados e pensionistas			
A Coruña	215,6	202,3	218,2
Lugo	104,0	101,4	94,9
Ourense	88,9	88,0	91,7
Pontevedra	164,9	163,6	167,8
Galicia	573,5	555,3	572,6
Labores do fogar			
A Coruña	103,9	108,6	92,0
Lugo	24,9	23,3	25,4
Ourense	27,8	26,0	28,4
Pontevedra	86,8	82,5	85,7
Galicia	243,5	240,4	231,4
Outros			
A Coruña	37,7	48,2	44,9
Lugo	10,2	12,5	13,5
Ourense	11,9	14,2	17,0
Pontevedra	32,1	33,9	42,6
Galicia	91,9	108,8	117,9
Non sabe. Non refire estado inactividade			
A Coruña	7,1	7,4	2,7
Lugo	2,8	2,5	1,3
Ourense	1,6	2,2	1,3
Pontevedra	5,9	8,3	2,9
Galicia	17,3	20,4	8,2

Miles de persoas.

Fonte: INE. EPA. Elaboración do IGE a partir dos ficheiros proporcionados polo INE.

■ Como en anos anteriores mais da metade das persoas inactivas se atopa no grupo de “retirados, xubilados, pensionistas” 53,09%, 1,32 puntos máis que no ano 2008 e 7,53 puntos por enriba da media española (45,56%).

■ A continuación atopamos a categoría de “labores do fogar”, con resultados similares ao ano anterior (21,45%).

■ O grupo de “estudantes” representa o 13,77% da poboación inactiva (13,79% en 2008).

■ Destaca a suba na categoría de “retirados, xubilados e pensionistas” en todas as provincias, agás en Lugo.

■ A categoría de “incapacitado permanente” baixou lixeiramente con 105.600 persoas incapacitadas (108.900 en 2008).

■ Cadro 4.52

Poboación inactiva por situación de inactividade e comunidade autónoma. 2009

	Total	Estudiante	Xubilado ou prexubilado	Labores do fogar	Incapacitado permanente	Perceptor de pensión distinta de xubilación ou prexubilación	Outras situacións ⁽¹⁾
Total	15.470,7	2.424,7	5.307,5	4.432,1	1.178,8	1.741,5	386,0
Andalucía	2.806,8	493,9	803,6	851,4	251,0	317,8	89,0
Aragón	458,9	72,7	170,1	120,0	42,1	48,0	6,0
Asturias	452,1	49,6	171,5	126,6	42,8	52,5	9,1
Baleares	316,8	45,3	107,6	101,6	14,4	36,4	11,5
Canarias	644,8	118,5	165,4	200,3	63,2	78,8	18,5
Cantabria	218,0	31,9	77,2	62,1	13,4	27,4	5,9
C. A Mancha	979,1	137,4	372,0	286,6	54,4	111,5	17,1
C. León	717,3	111,2	206,9	257,3	50,3	77,0	14,5
Cataluña	2.292,8	312,9	897,4	603,6	124,1	296,1	58,6
C. Valenciana	1.619,8	247,4	601,4	435,9	156,2	151,6	27,3
Extremadura	422,4	67,5	120,5	139,1	34,6	50,1	10,7
Galicia	1.078,8	148,5	467,0	231,4	105,6	105,7	20,5
Madrid	1.856,4	334,7	621,2	559,0	93,1	195,3	53,0
Murcia	464,7	84,5	138,2	137,9	42,8	46,0	15,3
Navarra	206,2	33,2	72,3	58,2	15,0	22,4	5,1
País Vasco	777,4	110,3	265,2	212,8	65,1	106,2	17,8
A Ríoxa	106,0	15,4	39,7	30,6	6,6	11,4	2,3
Ceuta	26,3	4,8	4,9	9,2	2,1	3,7	1,6
Melilla	26,2	5,0	5,4	8,3	1,9	3,7	1,9

(1) A categoría “Outras situacións” inclúe aos inactivos que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar.

Datos en miles.

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2009.

Para finalizar podemos facer unha breve análise da situación dos “inactivos” no resto das comunidades Autónomas.

■ **Cadro 4.53**

Poboación inactiva por clase principal de inactividade e comunidade autónoma. 2009
Porcentaxe respecto do total de cada comunidade autónoma

	Total	Estudante	Xubilado ou prexubilado	Labores do fogar	Incapacitado permanente	Perceptor de pensión distinta da de xub. ou prexub.	Outras situacións ⁽¹⁾
Total	100,0	15,7	34,3	30,9	7,6	11,3	2,5
Andalucía	100,0	17,6	28,6	33,4	8,9	11,3	3,2
Aragón	100,0	15,8	37,1	30,5	9,2	10,5	1,3
Asturias	100,0	11,0	37,9	25,7	9,5	11,6	2,0
Baleares	100,0	14,3	34,0	32,7	4,6	11,5	3,6
Canarias	100,0	18,4	25,7	34,6	9,8	12,2	3,6
Cantabria	100,0	14,7	35,4	29,2	6,1	12,6	2,7
C. A Mancha	100,0	14,0	38,0	30,5	5,6	11,4	1,7
C. León	100,0	15,5	28,8	36,8	7,0	10,7	2,0
Cataluña	100,0	13,6	39,1	29,7	5,4	12,9	2,6
C. Valenciana	100,0	15,3	37,1	29,3	9,6	9,4	1,7
Extremadura	100,0	16,0	28,5	32,8	8,2	11,9	2,5
Galicia	100,0	13,8	43,3	22,4	9,8	9,8	1,9
Madrid	100,0	18,0	33,5	32,2	5,0	10,5	2,9
Murcia	100,0	18,2	29,7	31,8	9,2	9,9	3,3
Navarra	100,0	16,1	35,1	30,3	7,3	10,9	2,5
País Vasco	100,0	14,2	34,1	29,6	8,4	13,7	2,3
A Ríoxa	100,0	14,6	37,4	32,7	6,2	10,7	2,2
Ceuta	100,0	18,1	18,8	37,5	8,1	14,0	6,0
Melilla	100,0	19,0	20,6	37,5	7,4	14,1	7,2

(1) A categoría “Outras situacións” inclúe aos inactivos que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar.

Datos en miles.

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2009.

■ Ao igual que o ano anterior, Galicia segue sendo a comunidade con maior porcentaxe de persoas inactivas no grupo de “xubilados e prexubilados” 43,3% (43% en 2008), seguido de Cataluña 39,1%. A media nacional é de 34,3% (33,9 en 2008).

■ No grupo de “estudantes” a porcentaxe de Galicia 13,4% (13,8% en 2008) é inferior ao resto das comunidades autónomas (España 15,7%).

■ A porcentaxe de inactivos no grupo de “labores do fogar” segue sendo o máis baixo do total de España e con tendencia a diminuír 21,5% (22,4% en 2008) e 28,6% en España en 2009 (30,9% en 2008).

■ No ano 2009 en Galicia diminuíu a porcentaxe de “incapacitados permanentes” pasando a un 9,8% (10,1% en 2008). Volve ser a comunidade, xunto con Canarias, con maior porcentaxe de inactivos nesta categoría (España 7,6%), seguida da Comunidade Valenciana (9,6%) e do Principado de Asturias (9,5%).

Por idade destaca:

■ A maior porcentaxe de inactivos dáse nos maiores de 65 anos co 53% (47,8% en España). Aragón é a comunidade coa porcentaxe mais alta neste tramo de idade (54,5%) e Melilla é a que a ten máis baixa (30,2%).

■ Séguenlle os pertencentes ao grupo de idade de 55 a 64 anos co 15,7% (16% en España). País Vasco é a comunidade que ten un maior número de inactivos neste tramo de idade (19,4%) e Ceuta a que menos (12%).

■ En Galicia a menor porcentaxe de inactivos por grupo de idade atópase no intervalo de 25 a 34 anos co 5,2% (5,9 en España). País Vasco é a comunidade cunha porcentaxe máis baixa neste tramo (4,1%) e Melilla a comunidade coa porcentaxe máis alta (12,8%).

■ Cadro 4.54

Poboación inactiva por grupos de idade e comunidade autónoma. 2009 Porcentaxes respecto do total de cada comunidade autónoma

	Total	De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 a 64 anos	De 65 e máis anos
Total	100,0	9,3	5,9	5,9	6,6	8,4	16,0	47,8
Andalucía	100,0	10,5	6,8	6,8	8,1	10,4	15,9	41,5
Aragón	100,0	8,2	6,4	5,0	4,2	7,1	14,6	54,5
Asturias	100,0	6,2	4,4	4,9	5,7	10,5	18,4	49,7
Baleares	100,0	10,8	5,2	6,8	8,0	8,2	16,0	44,9
Canarias	100,0	10,5	7,0	7,4	8,7	9,9	16,6	39,9
Cantabria	100,0	8,0	5,6	5,2	6,4	8,9	19,0	46,9
C. A Mancha	100,0	7,7	5,5	4,6	5,5	7,5	15,0	54,2
C. León	100,0	9,6	6,1	6,0	7,4	8,9	14,1	48,0
Cataluña	100,0	8,9	5,2	5,8	5,5	7,3	16,1	51,3
C. Valenciana	100,0	9,1	5,2	6,4	7,3	8,1	16,1	47,8
Extremadura	100,0	9,5	6,6	6,2	7,7	9,3	14,4	46,2
Galicia	100,0	7,5	5,3	5,2	5,6	7,8	15,7	53,0
Madrid	100,0	10,2	6,5	5,3	5,9	6,8	16,7	48,7
Murcia	100,0	11,4	7,4	9,2	8,2	9,3	13,2	41,3
Navarra	100,0	9,0	5,9	5,0	6,0	7,1	17,0	50,1
País Vasco	100,0	7,6	4,9	4,1	4,8	8,2	19,4	51,0
A Rioxa	100,0	8,0	6,4	5,7	7,4	5,6	14,4	52,3
Ceuta	100,0	11,2	9,3	11,7	9,8	12,9	14,8	30,2
Melilla	100,0	15,1	9,0	12,8	7,8	12,0	12,8	30,4

Datos en miles.

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2009.

A MULLER
NO MUNDO LABORAL

5

Introdución

Na exposición de motivos da Lei Orgánica 3/2007 do 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes dise: O artigo 14 da Constitución Española proclama o dereito á igualdade e á non discriminación por razón de sexo. Pola súa parte o artigo 9.2 consagra a obriga dos poderes públicos de promover as condicións para a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais ou efectivos.

A igualdade, é así mesmo, un principio fundamental en la U.E., no que se refire ao acceso ao emprego, formación, promoción profesional e ás condicións de traballo. A violencia de xénero, a discriminación salarial, a discriminación nas pensións de viuvez, o maior desemprego feminino, a escasa presenza das mulleres en postos de responsabilidade política, social, cultural e económica, ou os problemas de conciliación entre a vida persoal, laboral e familiar, mostra que a igualdade plena e efectiva aínda non se conseguiu.

O Título IV desta Lei Orgánica 3/2007, do 22 de Marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, ocúpase do dereito ao traballo en igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao emprego, na formación profesional e nas

condicións de traballo e contéplase especificamente o de negociar plans de igualdade nas empresas de mais de 250 traballadores / ás.

No Cumio de Lisboa do ano 2000, fixouse un obxectivo de emprego feminino para 2.010: o 60%.

O Plan Nacional de Acción para o Emprego trata de axustarse ao establecido na Directiva nº 6 “A igualdade entre homes e mulleres”: Os Estados membros fomentarán a participación da muller no mercado laboral e conseguirá para o 2.010 unha redución substancial das disparidades existentes entre home e mulleres polo que respecta ás taxas de emprego e desemprego e á remuneración, a través dunha formulación integro, que combine a integración da dimensión de igualdade con medidas específicas. O papel dos interlocutores sociais é fundamental a este respecto.

As recomendacións que se fan a España están orientadas a aumentar os incentivos para que as mulleres participen no mercado de traballo e incrementar a dispoñibilidade e asequibilidade dos servizos para o coidado de fillos e outras persoas dependentes.

A situación de desigualdade da muller segue sendo palpable non solo en España e Europa, senón no resto do mundo. A OIT puxo a voz de alarma sobre a feminización da pobreza, resultado, en parte das diferenzas de xénero no ámbito laboral. Aumenta o número de mulleres que acceden ao emprego pero tamén aumenta o número de mulleres en paro. A taxa de actividade das mulleres españolas está por debaixo das europeas e a taxa de emprego feminino, aínda que mellorou nos últimos anos, aínda é mais baixa que a das mulleres europeas. A taxa de paro feminino, que tende a reducir distancias co masculino, segue sendo elevada.

As diferenzas salariais entre home e mulleres na media de la U.E fóronse reducindo progresivamente. En España a evolución foi mínima, non só mantéñense unhas grandes diferenzas salariais, por razón de sexo, senón que a porcentaxe de mulleres con ingresos anuais superiores a 30.000 euros é moi reducido.

Ao longo de este capítulo queremos deixar reflexo da necesidade de adoptar medidas que reduzan as dificultades da muller para acceder e manter o emprego, a temporalidade, a precariedade, a desigualdade salarial e dificultades para conciliar a vida familiar, laboral e persoal. A estes elementos debe unirse a importante segregación ocupacional por sexos, o emprego feminino céntrase en determinadas ramas de actividade (segregación horizontal) e en determinadas categorías profesionais (segregación vertical).

Mais complicado parece que desapareza o “teito de cristal” ou “chan pegañento”: barreira invisible formada por unha complexa trama de estruturas en organizacións dominadas polos homes, que impiden que as mulleres accedan a postos de gran responsabilidade e recoñecemento social, e que en moitos casos crean que o elixiron elas libremente.

5.1 A muller na poboación galega

Neste capítulo atenderemos o mercado de traballo de Galicia dende a perspectiva da posición que nel ocupan as mulleres. Comezaremos este achegamento á problemática da muller no mercado de traballo galego analizando a participación relativa da muller na poboación galega.

As mulleres son maioría na poboación galega (así como na de cada unha das súas provincias) e na española, como se comproba co cadro 5.1. De cada 100 homes que hai en Galicia o día un de xaneiro de 2010, hai 107,8 mulleres; o dato en A Coruña é de 108, en Lugo de 105, en Ourense de 107,7 e en Pontevedra de 106,4 (todos moi por enriba da media española: 102,4).

■ Cadro 5.1

Poboación de Galicia e España. Por sexo e provincias. 2010⁽¹⁾

	Ambos sexos	Varóns	Mulleres
España	46.951.532	23.195.504	23.756.028
Galicia	2.796.811	1.350.624	1.446.187
A Coruña	1.146.044	551.192	594.852
Lugo	353.251	171.889	181.362
Ourense	335.159	161.381	173.778
Pontevedra	962.357	466.162	496.195

(1) Datos provisionais.
Fonte: Instituto Nacional de Estadística. Padrón de habitantes.

No cadro 5.2 constatan, con datos de EUROSTAT, que no ano 2009 había en aproximadamente 105 mulleres por cada cen homes (o dato varía lixeiramente segundo consideremos a eurozona ou a UE), un valor intermedio entre o de Galicia e o de España.

■ Cadro 5.2

Mulleres por 100 homes. España e U.E. 1998/2009

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
UE 27	105,4	105,4	105,4	105,4	105,3	105,2	105,1	105,0	105,0	104,9	104,9	
UE 25	105,4	105,4	105,4	105,4	105,3	105,2	105,1	105,0	104,9	104,8	104,9	
Euro-zona 16	105,2	105,2	105,1	105,1	105,0	104,9	104,8	104,7	104,6	104,5	104,6	
Euro-zona 15	105,2	105,2	105,1	105,1	105,0	104,9	104,8	104,7	104,6	104,5	104,6	
España	104,2	104,3	104,3	104,1	104,0	103,7	103,6	103,3	102,9	102,7	102,5	102,5

Nota: Datos da media na UE e Zona Euro non dispoñíbles.
Fonte: EUROSTAT.

A porcentaxe de mulleres sobre a poboación total en cada unha das comunidades autónomas (e no total estatal) dende 1998 figura no cadro 5.3. Destacaremos que no ano 2009:

- A porcentaxe de Galicia (51,73%) supera en 1,23 puntos á media estatal.
- Ningunha comunidade supera a porcentaxe de mulleres de Galicia.
- Murcia e Castela A Mancha (ademais das cidades autónomas: Ceuta e Melilla) teñen as menores porcentaxes.

■ Cadro 5.3

Porcentaxe de mulleres sobre a poboación total. Por comunidades autónomas. 1999-2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	50,83	50,74	50,69	50,61	50,57	50,45	50,37	50,36	50,36	50,46
Aragón	50,74	50,60	50,46	50,39	50,31	50,19	50,16	49,93	49,93	49,92
Asturias	52,03	52,02	52,03	52,02	52,03	52,04	52,05	50,02	52,02	52,00
Baleares	50,44	50,22	50,01	49,94	49,95	49,89	49,86	49,63	49,63	49,69
Canarias	50,19	50,01	49,92	49,86	49,85	49,79	49,83	49,90	49,90	49,97
Cantabria	51,30	51,27	51,23	51,19	51,17	51,13	51,09	50,96	50,96	51,00
C. A Mancha	50,37	50,24	50,11	50,01	49,93	50,60	49,75	49,44	49,43	49,47
C. e León	50,71	50,69	50,66	50,63	50,63	49,81	50,57	50,37	50,36	50,38
Cataluña	51,16	51,03	50,80	50,63	50,59	50,42	50,33	50,29	50,29	50,32
C. Valenciana	50,96	50,83	50,62	50,50	50,44	50,30	50,19	50,14	50,13	50,19
Extremadura	50,33	50,29	50,28	50,29	50,27	50,25	50,26	50,24	50,24	50,33
Galicia	51,96	51,92	51,90	51,86	51,84	51,82	51,81	51,72	51,72	51,73
Madrid	51,95	51,89	51,81	51,72	51,68	51,58	51,59	51,53	51,53	51,54
Murcia	50,39	49,95	49,78	49,59	49,64	49,31	49,13	49,31	49,30	49,42
Navarra	50,38	50,18	50,03	50,02	50,05	50,03	50,00	49,98	49,98	49,97
Pais Vasco	51,08	51,06	51,04	51,03	51,03	51,03	51,08	51,09	51,09	51,09
A Rioxa	50,43	50,26	50,01	49,90	49,85	49,61	49,55	49,50	49,50	49,59
Ceuta	48,84	48,63	48,53	48,76	48,95	49,10	49,14	49,12	49,11	49,01
Melilla	48,73	49,08	49,15	49,26	49,34	49,12	49,21	49,15	49,14	49,30
España	51,06	50,96	50,85	50,76	50,73	50,62	50,57	50,50	50,50	50,50

Fonte: INE. Padrón Municipal.

A distribución por sexo de cada un dos grupos de idade en Galicia pode verse no cadro 5.4, que pon de manifesto que:

■ Os homes son maioritarios nos sete grupos de menor idade (ata o grupo: 35-39, inclusive).

■ As mulleres son maioritarias nos outros once grupos de idade e a diferenza a favor das mulleres vaise abrindo progresivamente a medida que avanzamos na idade ata chegar a estar un 75,59% por enriba do número de homes no grupo de 75-79 anos e un 69,4% no de 85 anos ou máis.

A maior esperanza de vida das mulleres e a maior emigración dos homes están, sen dúbida, entre os factores explicativos.

**Poboación de Galicia.
Por idade (grupos quinquenais) e sexo. 2009**

■ Cadro 5.4

Idade	Galicia		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres
0 - 4	109.480	56.575	52.905
5 - 9	104.987	54.083	50.904
10 - 14	103.642	53.310	50.332
15 - 19	123.863	63.650	60.213
20 - 24	149.551	76.086	73.465
25 - 29	197.456	100.041	97.415
30 - 34	230.829	116.309	114.520
35 - 39	219.049	109.668	109.381
40 - 44	211.546	105.173	106.373
45 - 49	201.879	100.264	101.615
50 - 54	186.827	92.312	94.515
55 - 59	172.946	85.012	87.934
60 - 64	172.213	83.018	89.195
65 - 69	142.651	66.886	75.765
70 - 74	146.747	65.464	81.283
75 - 79	138.410	58.215	80.195
80 - 84	96.784	36.876	59.908
85 e máis	87.229	26.661	60.568
Total	2.796.089	1.349.603	1.446.486

Fonte: INE. Padrón municipal.

Para ver se a primacía numérica da muller en Galicia se asenta en motivos biolóxicos ou hai unha causalidade social, pode observarse no cadro 5.5 que no último cuarto de século en todos e cada un dos anos naceron en Galicia máis homes que mulleres. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ O importante descenso dos nacementos tocou fondo en 1998, ano no que o total de nacementos non chegou á metade dos de 1980 (quedou no 47,3%).

■ A partir do ano 2003 recuperouse o nivel dos 20.000 nacementos (por vez primeira dende 1993) e a partir do ano 2005 o dos 21.000 nacementos.

■ Da diferenza entre homes e mulleres do ano 1980 (1.384 persoas) pasouse na actualidade a 642 nenos máis que nenas en 2009.

■ O ano coa menor diferenza entre nacemento de nenos e de nenas foi 1996 (con 461 persoas).

O pequeno aumento de nacementos que se constata en Galicia a partir de 1999 non se entende sen a chegada da inmigración estranxeira.

**Nacemento segundo o sexo do/a
nacido/a.1982-2009. Galicia.**

■ Cadro 5.5

Ano	Homes	Mulleres
1982	17.964	16.250
1983	16.452	15.597
1984	15.702	14.835
1985	14.682	13.745
1986	13.517	12.661
1987	13.360	12.464
1988	12.671	11.887
1989	12.146	11.446
1990	11.552	10.949
1991	11.331	10.596
1992	11.149	10.484
1993	10.956	10.328
1994	10.113	9.570
1995	9.702	9.097
1996	9.529	9.068
1997	9.647	9.036
1998	9.621	8.917
1999	9.691	9.093
2000	10.052	9.366
2001	9.955	9.406
2002	9.987	9.340
2003	10.539	9.884
2004	10.652	9.969
2005	10.867	10.230
2006	11.075	10.317
2007	11.173	10.497
2008	12.036	11.245
2009	11.644	11.002

Fonte: IGE, INE. Movemento natural de poboación.

No cadro 5.6 compróbase que, a poboación extraese en Galicia só representa o 1,89% do total de España. Galicia é a cuarta Comunidade Autónoma por porcentaxe de mulleres estranxeiras sobre o total dos estranxeiros. Supera o 1,1 puntos a media estatal, despois de Madrid, Baleares e Canarias. Produciuse, neste ano, unha redución da porcentaxe de mulleres na poboación estranxeira que en España supuxo un 3,15% menos e en Galicia un 5,18% menos.

Poboación estranxeira. Porcentaxe de mulleres por CC.AA. 2004-2009

■ Cadro 5.6

	2004	2005	2007	2008	2009
España	47,08	46,60	47,10	46,81	43,66
Andalucía	46,94	45,92	46,43	46,92	43,31
Aragón	43,96	43,78	44,78	44,14	39,72
Asturias	53,98	54,08	53,44	51,38	44,49
Baleares	48,52	48,33	48,40	47,94	45,01
Canarias	48,37	48,05	48,59	48,69	45,89
Cantabria	51,72	50,95	50,56	48,94	42,71
Castela e León	49,86	49,02	48,10	46,34	42,79
Castela A Mancha	43,44	43,48	44,44	43,68	39,83
Cataluña	45,03	44,61	43,40	45,27	42,02
C. Valenciana	46,34	46,19	46,65	46,68	44,48
Extremadura	43,80	44,16	46,46	45,77	43,42
Galicia	52,48	52,16	51,34	49,93	44,75
Madrid	50,19	49,72	53,19	49,30	46,59
Murcia	40,59	39,80	41,29	42,43	40,57
Navarra	45,53	45,89	46,82	45,77	42,16
País Vasco	48,65	48,72	49,44	48,56	42,88
A Ríoxa	42,70	42,14	43,21	43,47	40,62
Ceuta	50,19	49,75	51,29	50,80	44,70
Melilla	54,61	54,44	52,35	50,46	42,99

Fonte: INE. Explotación Estadística del Padrón.

5.2 Muller e actividade económica de mercado

5.2.1 Introducción

Só nas últimas décadas a muller comezou a incorporarse maioritariamente en Galicia á actividade económica “de mercado”, posto que tradicionalmente realizou un importante traballo, pero non retribuído senón ligado prioritariamente á esfera doméstica (incluíndo ademais dos labores do fogar o coidado dos nenos e nenas, das persoas minusválidas, etc.).

A invisibilidade deste traballo, que non computa na xeración do PIB, comezou a ceder paso no último cuarto de século por unha incorporación á vida activa similar á masculina nos grupos de idade máis novos, pero queda moito camiño por andar para que poidamos falar dun mercado laboral realmente equilibrado por sexos.

Xa vimos no capítulo anterior que as mulleres, malia ser máis que os homes entre a poboación de polo menos 16 anos, son moitas menos na poboación activa (e moi especialmente na ocupada), mentres que son maioría na poboación desempregada e na inactiva.

Podemos complementar ese cadro co 5.7, que detalla para as provincias galegas a distribución porcentual da poboación. Destacaremos que no ano 2009:

■ A taxa de actividade maior alcázana os homes na provincia de Pontevedra (66,4%) e a menor é a das mulleres en Ourense (41,7%).

■ A provincia con menor taxa de actividade masculina, Ourense (52,5%), está por enriba en 2,3 puntos porcentuais, da de A Coruña, que é a que ten maior taxa de actividade feminina (50,2%).

■ Sobre a taxa de ocupación, o grupo de mulleres só chega ao 41,9% fronte ao 55,1% de homes.

■ A taxa mais alta de desemprego no colectivo feminino atopámola en Pontevedra (16,7%) e no grupo de homes, tamén está en Pontevedra, pero cun 14,3%.

■ A taxa de desemprego máis baixa é a de Lugo cun 9,7% nos homes e Ourense cun 11% para as mulleres.

**Distribución porcentual da poboación de alomenos 16 anos.
Pola relación coa actividade económica.
Por sexo e provincia. 2008-2009**

■ Cadro 5.7

	Taxas de actividade		Taxas de desemprego	
	2008	2009	2008	2009
Ambos sexos				
A Coruña	56,20	57,20	8,90	11,60
Lugo	49,80	49,40	6,20	10,30
Ourense	49,70	46,80	6,30	12,60
Pontevedra	57,60	56,70	10,10	15,40
Homes				
A Coruña	65,20	65,10	7,60	10,60
Lugo	57,10	55,20	4,50	9,70
Ourense	57,40	52,50	5,10	10,80
Pontevedra	66,70	64,60	8,80	14,30
Mulleres				
A Coruña	48,10	50,20	10,60	12,70
Lugo	43,00	43,90	8,30	11,00
Ourense	42,50	41,70	7,80	14,50
Pontevedra	49,30	49,30	11,60	16,70

Fonte: INE, EPA do 4º trimestre.

5.2.2 Actividade e inactividade

A moito menor taxa de actividade das mulleres en Galicia (e en cada unha das súas provincias) en relación coa dos homes xa foi obxecto de estudo no capítulo 4; para completar esa análise presentamos no cadro 5.8 as taxas de actividade no último bienio de homes e mulleres en cada unha das comunidades autónomas. Destacaremos que:

■ A taxa de actividade feminina no ano 2009 está en Galicia 3,03 puntos porcentuais por baixo da media española; no ano anterior o diferencial era de 3,28 en 2008.

■ A taxa de actividade masculina en 2009 de Galicia supera en máis de 13,96 puntos á feminina, pero está seis puntos por debaixo da media estatal.

■ Cadro 5.8

Taxa de actividade por sexo e comunidade autónoma. 2008-2009

	Varóns		Mulleres	
	2008	2009	2008	2009
España	69,49	68,65	50,46	51,57
Andalucía	68,62	68,18	46,85	48,72
Aragón	68,33	67,42	50,37	50,57
Asturias	61,00	59,46	45,15	45,18
Illas Baleares	73,55	73,38	55,98	57,86
Canarias	70,67	70,73	51,28	53,65
Cantabria	66,80	65,25	47,59	48,77
Castela A Mancha	64,19	63,41	45,12	45,92
Castela e León	68,66	68,52	45,40	46,71
Cataluña	72,26	70,69	54,42	54,96
C. Valenciana	70,82	69,96	51,62	52,83
Extremadura	64,80	63,95	42,47	43,93
Galicia	63,69	62,50	47,18	48,54
Madrid	73,28	72,85	56,51	57,32
Murcia	72,43	71,30	50,92	51,71
Navarra	70,11	69,01	52,31	52,21
País Vasco	67,03	65,17	49,62	50,07
A Ríoxa	69,84	69,18	49,93	50,80
Ceuta	70,19	68,67	40,97	45,07
Melilla	70,72	65,45	37,05	41,53

Fonte: INE, EPA 4º trimestre.
Unidades: Porcentaxe.

O estudo da poboación inactiva realizado no último epígrafe do capítulo 4 completáremolo aquí focalizando na perspectiva de xénero. O cadro 5.9 pon de manifesto que:

■ A principal situación de inactividade da muller galega é a de labores do fogar (32,4%).

■ A principal situación de inactividade dos homes en Galicia é a de xubilado ou prexubilado (co 61,7% dos inactivos), mentres que nas mulleres é a segunda (con só o 31,4%). A pequena proporción de mulleres que realizaron en décadas anteriores

un traballo retribuído é a explicación principal deste importante desaxuste, que contribúe a que ser muller de idade avanzada se constitúa hoxe nun dos principais factores de risco para formar parte das bolsas de pobreza.

■ O 11.8% das inactivas galegas son estudantes e a porcentaxe ascende o 15.9% entre os homes.

■ O cobramento das pensións de viuvez prioritariamente por mulleres (xa que en décadas anteriores os/as cotizantes a social eran en proporción moi maioritaria os homes) explica que a porcentaxe de mulleres perceptoras de pensións diferentes ás ligadas á xubilación é seis veces maior que nos homes.

Cadro 5.9

Poboación inactiva. Por clase de inactividade, sexo e comunidade autónoma. 2009

	Total	Estudiante	Xubilado/a ou prexubilado/a	Labores do fogar	Incapacitado/a permanente	Perceptor/a pensión distinta da xubilación (ou prexubilación)	Outras situacións ⁽¹⁾
Homes							
España	100	18,4	60,4	5,4	8,5	2,8	4,5
Andalucía	100	20,4	53,7	5,8	10,8	2,6	6,7
Aragón	100	17,3	68,8	3,9	6,1	1,6	2,2
Asturias	100	13,3	67,1	2,9	10,9	2,0	3,8
Baleares	100	16,5	56,0	11,2	6,5	5,9	3,9
Canarias	100	22,5	49,2	8,8	10,8	3,3	5,5
Cantabria	100	17,7	60,9	3,8	7,8	4,8	4,9
C. León	100	15,9	68,9	3,4	6,1	2,6	3,2
C. A Mancha	100	18,8	63,4	4,1	6,9	2,8	4,0
Cataluña	100	16,1	63,0	5,8	6,8	4,6	3,7
C. Valenciana	100	17,3	61,2	6,5	9,4	2,3	3,2
Extremadura	100	19,5	57,5	5,5	9,5	2,2	5,8
Galicia	100	15,9	61,7	5,1	12,0	2,2	3,2
Madrid	100	22,3	61,7	4,4	5,1	1,6	4,8
Murcia	100	22,3	52,9	5,6	9,3	3,4	6,5
Navarra	100	17,9	64,4	5,4	7,9	1,6	2,8
País Vasco	100	16,6	62,6	4,8	9,9	2,1	4,1
A Rioxa	100	16,6	65,1	4,9	6,1	2,6	4,8
Ceuta	100	25,1	40,6	2,7	15,7	4,3	11,5
Melilla	100	29,2	44,1	3,6	10,9	2,9	9,3
Mulleres							
España	100	12,8	17,9	44,3	6,9	16,9	1,2
Andalucía	100	14,3	13,0	47,1	7,5	17,0	1,1
Aragón	100	13,2	16,4	44,7	8,4	16,8	0,5
Asturias	100	9,4	19,5	43,5	9,3	17,4	1,0
Baleares	100	12,7	22,5	44,1	3,4	15,8	1,6
Canarias	100	16,4	10,8	46,4	7,8	17,5	1,2
Cantabria	100	12,2	20,0	44,5	5,5	16,4	1,4
C. León	100	11,6	17,4	48,0	5,0	17,1	1,0
C. A Mancha	100	12,5	8,7	55,4	6,0	16,1	1,2
Cataluña	100	10,9	23,7	40,1	4,1	19,8	1,4
C. Valenciana	100	12,1	21,5	41,5	9,7	14,6	0,6
Extremadura	100	13,3	10,4	50,6	6,9	17,8	1,0
Galicia	100	11,8	31,4	32,4	9,2	14,4	0,8
Madrid	100	14,0	16,6	46,1	5,1	16,2	1,9
Murcia	100	14,4	16,6	44,4	9,4	14,2	1,0
Navarra	100	13,3	15,4	45,1	7,7	17,2	1,4
País Vasco	100	11,8	15,2	43,6	8,2	19,9	1,2
A Rioxa	100	11,1	19,9	46,1	5,9	15,7	1,4
Ceuta	100	17,2	6,0	55,1	2,5	15,2	4,0
Melilla	100	15,7	8,4	49,8	6,3	15,3	4,5

(1) A categoría "Outra situación" inclúe aos inactivos/as que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar. Datos en porcentaxes, respecto da poboación inactiva total de cada comunidade autónoma. Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

A desagregación en dous grupos de idade do cadro 5.10 permítenos constatar que no máis novo (de 16 a 19 anos) as mulleres inactivas superan os homes inactivos en 4.600 persoas mentres que a medida que avanzamos en idade, tamén o facemos en diferenza, ata chegar a unha diferenza de 40.000 inactivas máis no grupo de 45 a 54 anos.

Evidentemente, a incorporación máis igualitaria da muller ao mundo do traballo retribuído vaise producindo nos estratos de poboación máis novos.

■ **Cadro 5.10 Inactivos/as por grupo de idade, sexo e comunidade autónoma. Valores absolutos. Galicia 2009**

	Total			De 16 a 19 anos			De 20 a 24 anos			De 25 a 34 anos			De 35 a 44 anos			De 45 a 54 anos			De 55 a 64 anos			De 65 e máis anos		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Homes	417,3	414,1	427,6	35,0	36,3	36,6	27,9	25,3	25,2	21,7	21,3	23,0	14,5	12,4	16,2	20,9	19,4	22,7	68,5	67,6	68,2	228,8	231,8	235,7
Mulleres	671,6	658,7	641,3	42,3	41,1	41,2	39,8	35,5	31,0	37,1	32,8	30,7	49,8	44,2	41,2	61,7	66,2	62,7	110,3	106,7	100,2	330,7	332,1	334,4
Galicia	1.088,9	1.072,8	1.068,9	77,3	77,4	77,8	67,6	60,9	56,1	58,8	54,1	53,7	64,3	56,6	57,4	82,6	85,6	85,4	178,8	174,3	168,4	559,5	563,9	570,1

Fonte: INE.

5.2.3 Emprego e desemprego

Dentro da poboación activa inclúese tanto a que está a traballar (poboación ocupada) como a que busca emprego activamente (poboación desempregada).

A distribución porcentual da poboación ocupada por sexos e sectores económicos en cada unha das comunidades autónomas para o ano 2009 figura no cadro 5.11; nel destacaremos, no referido a Galicia e o total español, que:

■ O 81% das mulleres con emprego en Galicia traballan no sector servizos (en España alcanza o 87.5%).

■ A porcentaxe de mulleres que traballan en Galicia no sector agropesquelro case triplica á media español de mulleres, mentres que nos homes non chega a duplicalo.

■ A subrepresentación da muller por sectores económicos é especialmente clamorosa na construción, actividade na que solo chega ao 1.7% de ocupación, igual que a media estatal.

■ No capítulo 4 pode comprobarse que a taxa de ocupación da muller en Galicia continúa estando moi por baixo da masculina.

Cadro 5.11

 Distribución porcentual dos ocupados/as por sector económico,
comunidade autónoma e sexo. 2009

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Andalucía					
Homes	100,0	9,2	13,0	15,6	62,3
Mulleres	100,0	5,0	4,5	1,5	89,1
Aragón					
Homes	100,0	7,1	26,1	16,5	50,3
Mulleres	100,0	2,0	9,4	1,8	86,8
Asturias					
Homes	100,0	4,5	22,6	16,4	56,5
Mulleres	100,0	3,2	5,0	1,0	90,8
Baleares					
Homes	100,0	1,8	11,8	23,6	62,9
Mulleres	100,0	0,8	3,7	1,4	94,1
Canarias					
Homes	100,0	3,3	9,2	15,3	72,2
Mulleres	100,0	2,1	2,4	1,8	93,8
Cantabria					
Homes	100,0	4,5	24,8	18,0	52,7
Mulleres	100,0	3,5	7,0	2,6	86,9
C. León					
Homes	100,0	9,2	24,1	16,5	50,3
Mulleres	100,0	2,9	8,4	1,8	87,0
C. A Mancha					
Homes	100,0	9,1	21,3	20,3	49,3
Mulleres	100,0	2,3	10,0	2,1	85,7
Cataluña					
Homes	100,0	2,6	24,5	16,9	56,0
Mulleres	100,0	0,9	13,7	2,1	83,3
C. Valenciana					
Homes	100,0	4,9	22,5	17,9	54,7
Mulleres	100,0	1,3	9,3	1,5	87,9
Extremadura					
Homes	100,0	14,2	14,9	17,4	53,5
Mulleres	100,0	5,8	4,5	1,7	88,0
Galicia					
Homes	100,0	8,6	22,5	17,0	51,9
Mulleres	100,0	7,2	10,1	1,7	81,0
Madrid					
Homes	100,0	0,5	13,1	14,2	72,2
Mulleres	100,0	0,4	5,6	1,9	92,1
Murcia					
Homes	100,0	13,1	17,6	16,3	53,1
Mulleres	100,0	8,2	7,2	1,9	82,7
Navarra					
Homes	100,0	6,7	36,6	14,4	42,3
Mulleres	100,0	1,6	16,6	1,6	80,2
País Vasco					
Homes	100,0	1,8	33,4	13,3	51,6
Mulleres	100,0	0,9	10,0	1,5	87,5
A Rioxa					
Homes	100,0	6,8	30,6	16,9	45,7
Mulleres	100,0	0,8	17,3	1,9	79,9
España					
Homes	100,0	5,5	19,7	16,4	58,5
Mulleres	100,0	2,5	8,3	1,8	87,5

Datos en porcentaxe.

Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

As taxas de paro en 2009 en cada unha das comunidades españolas e desagregación por sexos figuran no cadro 5.12, que mostra que:

- A taxa de paro das mulleres é de case 2 puntos superior á dos homes en Galicia (3 superior en 2008) e con 4.81 puntos de diferenza por debaixo da media española.
- As taxas de desemprego feminino son especialmente altas en Ceuta, Melilla, Canarias e Andalucía (en todas elas supera o 27%).
- A taxa de desemprego feminino máis baixa tena o País Vasco e o seu valor é 11,51%.

**Taxas de desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma. 2009**

■ Cadro 5.12

	Homes	Mulleres
España	17,72	18,39
Andalucía	24,07	27,09
Aragón	13,04	12,53
Asturias	12,54	14,48
Baleares	19,20	16,52
Canarias	25,54	27,04
Cantabria	11,34	12,80
C. A Mancha	17,07	21,40
C. León	11,76	16,51
Cataluña	17,10	15,19
C. Valenciana	21,42	21,00
Extremadura	17,22	25,26
Galicia	11,76	13,58
Madrid	14,11	13,95
Murcia	22,12	18,78
Navarra	10,07	11,96
País Vasco	10,65	11,51
A Rioxa	12,54	13,05
Ceuta	12,93	28,22
Melilla	17,55	33,61

Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

A desagregación por grupos de idade de táxelas de desemprego de Galicia e España que presentamos no cadro 5.13 reflexa que:

- As taxas de desemprego das menores de 25 anos case triplica á das maiores desa idade, e no grupo de homes a diferenza supera o triplo.
- A taxa de desemprego en Galicia do estrato máis novo de mulleres (as menores de 25 anos) alcanzou o 30,11%, 6,39 puntos menos do valor, altísimo, que ten este grupo poboacional na media estatal.

■ Cadro 5.13

Taxa de desemprego. Por sexo e grupos de idade. Galicia/España 2008-2009

	Total		Menores de 25 anos		De 25 e máis anos	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Homes						
España	10,06	18,01	23,70	37,85	8,51	15,89
Galicia	7,39	11,76	19,19	31,28	6,18	9,91
Mulleres						
España	13,04	18,39	25,76	36,35	11,47	16,41
Galicia	10,37	13,58	23,99	30,11	9,17	12,18

Datos en porcentaxe.

Fonte: INE, EPA, 4º trimestre.

5.3 Demandas de emprego e paro rexistrado

Demandantes son os traballadores e traballadoras que se inscriben nos servizos públicos de emprego para a busca dun emprego ou mellorar o que posúen, para recibir outros servizos alleos ao emprego (orientación para o autoemprego, formación ocupacional...) ou pola obrigatoriedade de inscribirse para recibir unha Prestación por Desemprego ou Subsidio.

Os/ás demandantes de emprego clasifícanse en determinados colectivos de pertenza e así calcúlase por exclusión a cifra de paro rexistrado, ao poder reunir a demanda dunha traballador/a dous ou máis situacións. Estableceuse a seguinte orde de preferencia contabilizándose un demandante no primeiro colectivo que aparece:

- Demandantes inscritos sen dispoñibilidade
- Demandantes de emprego non parados:
 - Demandantes con baixa dispoñibilidade para o emprego
 - Demandantes ocupados ou con relación laboral
 - Demandantes dun emprego específico
 - Outros demandantes sen emprego/non ocupados.
- Demandantes de emprego parados

Parados/as. Por idade e sexo. Galicia. 2009

■ Cadro 5.14

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	1.841	2.972	4.813
20 a 24	8.371	10.306	18.677
25 a 29	14.944	14.461	29.405
30 a 34	17.811	14.516	32.327
35 a 39	16.321	12.147	28.468
40 a 44	14.872	11.018	25.890
45 a 49	13.136	10.449	23.585
50 a 54	12.083	9.629	21.712
55 a 59	11.268	9.316	20.584
60 a 64	8.705	8.673	17.378
Total	119.352	103.487	222.839

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Demándalos de emprego pendentes de demandantes parados/ás en 2009 foron 222.839. Deles o 46,44% correspondía ao colectivo de homes (España 51,29%) e o 53,78% ao de mulleres (España 48,71%). Por tramos de idade, no grupo de mulleres, son os de entre 30-34 anos (14,92%), 35-39 (13,61%) e 25-29 (12,52%) as que máis demandas acumulan; mentres que no dos homes son os de 25-29 anos (13,97%), 30-34 (14,02%) e 35-39 (11,74%).

O máis significativo é a diferenza do número de mulleres que demanda emprego sen conseguilo ao finalizar o ano 2009, fronte ao colectivo de homes, aínda que esta se viu reducida con relación ao ano anterior (mulleres 53,56% e homes 46,44%).

Parados/as. Por nivel académico e sexo. Galicia. 2009

■ Cadro 5.15

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
Ata Ctficado. Escolaridade*	39.372	44.637	84.009
Titulación ensino obrigatorio	36.602	32.770	69.372
Formación Profesional	18.448	12.060	30.508
BUP/ Bacharelato Superior/COU	11.043	8.044	19.087
Titulados universitarios	13.799	5.936	19.735
Outras titulacións	88	40	128
Total	119.352	103.487	222.839

*Inclúe certificado de escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Centrándonos no nivel de estudos as diferenzas non son tan apreciables xa que nos dous grupos, é o colectivo de “Ata certificado de Escolaridade”, os que acumulan o maior número de demandas pendentes de demandantes parados. As mulleres 32,99% e homes 43,13%. As mulleres con estudos universitarios teñen un peor comportamento en canto ás demandas de emprego pendentes chegando ao 11,56%, fronte ao 5,73% de homes.

■ Cadro 5.16

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo grupo principal de ocupación. Por provincias. Decembro 2009**

	Homes				Mulleres			
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
A Dir. AAPP e emp.>10 ASA.	412	44	75	353	180	24	22	155
B Xer. emp. <10 ASA.	84	12	21	71	32	3	4	26
C Xer. emp. sen asalar..	9	1	7	8	0	0	0	0
D 2º e 3º ciclo univ.	1.479	249	310	1.186	2.924	450	475	2.016
E 1º ciclo universitario	707	200	162	569	1.611	467	468	1.273
F Técnicos e prof. de apoio	4.603	978	862	4.205	3.867	839	746	3.304
G Empregados/as tipo admin.	1.936	425	549	1.810	7.236	1.552	1.934	6.881
H Trab. serv. restaur.	1.796	384	482	1.762	7.253	2.126	2.515	7.046
I Trab. serv. prot. e seg.	562	269	272	357	83	81	45	108
K Depen. com. e asimil.	994	250	259	906	7.882	1.988	2.292	8.495
L Trab. cual. agricult.	1.799	529	593	1.612	561	184	257	890
M Trab. cual. constr.	10.477	2.361	2.410	9.673	129	40	35	154
N Trab. cual. industrias.	3.491	767	709	4.115	47	10	34	70
P Trab. cual. art. graf.	652	211	239	654	2.017	302	353	2.536
Q Operador inst. indus.	1.175	378	581	2.023	3.235	185	820	2.169
R Cond. oper. maq. movil	2.914	1.232	1.128	2.934	145	53	33	198
S Trab. non cu. servi.	1.599	311	365	1.217	8.686	1.882	2.629	7.983
T Peóns agricultura	6.744	1.960	2.297	6.644	2.240	414	870	3.774
U Forzas armadas	28	4	13	28	5	3	2	4
TOTAL	41.461	10.565	11.334	40.127	48.133	10.603	13.534	47.082

Fonte: SPEE - INEM.

Por grupo principal de ocupación, as mulleres demandantes de emprego paradas, solicitan en maior número as seguintes ocupacións:

- Traballadoras de non cualificadas de servizos, 21.180 (17,74%) (España 20,36%).
- Dependenta de comercio e asimilados 20.657 (17,31%)
- Traballadoras de servizos de restauración 18.940 (15,87%)
- Empregadas de Administración 17.603 (14,75%)
- Técnicas e profesionais de apoio 8.756 (7,34%)

As profesións que requiren estudos universitarios son demandas nun 8,11%. Hai que ter en conta que as demandantes con estudos universitarios tamén demandan profesións de nivel inferior, ao non ter grandes expectativas de atopar traballo nas profesións para as que están formadas.

No colectivo masculino, a profesión mais demandada segue sendo “Traballadores cualificados da construción” con 24.921 demandantes parados 24,08% (España 24,56% fronte ao 22,97% de 2008), seguida de peóns agrícolas con 17.645 demandantes 17,05% (España 23,72%). Seguen sendo profesións reservadas aos homes.

As profesións que requiren titulación universitaria supoñen o 4,70% das demandas. Apréciase unha diferenza significativa con respecto ás mulleres, o que parece apoiar o maior acceso das mulleres aos estudos de nivel superior:

Parados/as. Por actividade económica e sexo. Galicia. 2009

■ Cadro 5.17

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	1.907	4.436	6.343
B Industrias extractivas	209	747	956
C Industrias manufactureiras	16.841	16.223	33.064
D Subministración enerxía eléctrica, gas, vapor e A.A	26	106	132
E Subministración de auga, actividades de saneamento	346	542	888
F Construción	3.404	32.786	36.190
G Comer., repar. vehíc. motor, motocicl. e art. persoal	19.140	9.792	28.932
H Transporte e almacenamento	1.992	4.965	6.957
I Hostalaría	15.513	4.786	20.299
J Información e comunicacións	1.432	1.118	2.550
K Activid. Financeiras e de seguros	720	359	1.079
L Actividades inmobiliarias	692	305	997
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	6.073	3.860	9.933
N Actividades administrativas e servizos auxiliares.	11.995	7.139	19.134
O Admon. Pública e defensa; Seguridade social obrig.	7.050	4.362	11.412
P Educación	3.680	1.527	5.207
Q Actividades sanitarias e servizos sociais	5.946	677	6.623
R Actividades artísticas, recreativas e entretemento	1.257	1.116	2.373
S Outros servizos	4.487	1.059	5.546
T Actividades dos fogares como empregadores do persoal doméstico	605	43	648
U Actividades de Organizacións e Organismos Extraterritoriais	5	9	14
X Sen sección asociada	16.032	7.530	23.562
Total	119.352	103.487	222.839

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

En canto á sección da actividade económica hai que destacar como un dos datos máis significativos que as mulleres galegas paradas que demandan emprego “sen emprego anterior”, alcanza o 13,43% (15,96% en 2008) fronte ao 7,28% (8% en 2008) de homes. Vólvese poñer de relevo a dificultade de inserción laboral da muller. A actividade de comercio con 16,03% é a mais demandada, seguida de “industria manufactureira” cun 14,1%, e de “hostalaría” con 13%. En España en primeiro lugar aparece Comercio con 16,64%, seguido de Actividades Administrativas con 13% e

Hostalaría con 11,94%. A categoría de "Sen emprego anterior" supuxo un 10,52% (case 3 puntos menos que en Galicia).

Ao igual que vimos coas ocupacións mais demandadas, é a "construción" a sección de actividade económica onde o colectivo de homes concentra en maior medida as súas expectativas laborais, cun 31,68% (35,25% en España), seguido de actividade de "industrias manufactureiras" co 15,68% e comercio.

Aínda que se aprecian actividades económicas igualmente demandadas por homes e mulleres, seguen existindo outras reservadas case exclusivamente ás mulleres, como "persoal domestico" (93,36% das demandas realízanas mulleres, "hostalería" (76,42%), "educación" (70,67%), e "actividades sanitarias e de servizos sociais" (89,77%).

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo idade e duración da demanda e sexo, por provincias. Decembro 2009**

■ Cadro 5.18

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
> 25 anos					
< 1 mes	1.111	351	305	1.225	2.992
De 1 a <= 6 meses	3.347	958	1.019	3.803	9.127
De > 6 meses a <= 1 ano	1.037	317	312	1.206	2.872
De máis de 1 ano	595	133	168	639	1.535
Total	6.090	1.759	1.804	6.873	16.526
< 25 anos					
< 1 mes	6.347	1.788	1.489	5.874	15.498
De 1 a <= 6 meses	16.396	4.256	4.400	17.315	42.367
De > 6 meses a <= 1 ano	8.738	2.082	2.618	11.056	24.494
De máis de 1 ano	14.731	3.691	4.466	12.390	35.278
Total	46.212	11.817	12.973	46.635	117.637
Total	52.302	13.576	14.777	53.508	134.163
MULLERES					
> 25 anos					
< 1 mes	922	252	238	909	2.321
De 1 a <= 6 meses	2.750	822	792	2.980	7.344
De > 6 meses a <= 1 ano	799	283	295	875	2.252
De máis de 1 ano	626	155	231	613	1.625
Total	5.097	1.512	1.556	5.377	13.542
< 25 anos					
< 1 mes	6.510	1.390	1.331	5.736	14.967
De 1 a <= 6 meses	16.878	4.348	4.325	17.112	42.663
De > 6 meses a <= 1 ano	8.617	1.997	2.500	9.755	22.869
De máis de 1 ano	22.812	4.732	7.903	21.667	57.114
Total	54.817	12.467	16.059	54.270	137.613
Total	59.914	13.979	17.615	59.647	151.155

Fonte: SPEE-INEM.

As mulleres maiores de 25 anos representa o 91,04% (En España 89,80%) das demandas pendentes de demandantes parados/ás fronte ao 87,68% dos homes (87,25% en España). Aínda que nos dous casos, para o colectivo de maiores de 25

anos é máis difícil inserirse no mercado laboral, é sensiblemente máis difícil se se é muller: O 41,50% das mulleres maiores de 25 anos permanecen máis dun ano como demandantes de emprego (29,99% homes) e o 31% (36% homes), entre un e seis meses.

**Demandas de emprego pendentes. Segundo clasificación da demanda.
Por sexo e por provincias. Decembro 2009**

■ Cadro 5.19

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Non parados					
Con dispoñibilidade limitada	2.160	627	1.078	2.673	6.538
Con relac. Laboral	2.993	818	823	6.323	10.957
Ocupados	4.508	1.162	1.173	3.319	10.162
Demandan empregos específicos	395	162	128	414	1.099
Outros non ocupados	785	242	241	652	1.920
Total	10.841	3.011	3.443	13.381	30.676
Parados					
	41.461	10.565	11.334	40.127	103.487
Total	52.302	13.576	14.777	53.508	134.163
MULLERES					
Non paradas					
Con dispoñibilidade limitada	1.427	413	666	1.915	4.421
Con relac. Laboral	2.715	364	381	3.418	6.878
Ocupadas	5.848	2.014	2.443	5.719	16.024
Demandan empregos específicos	430	210	205	441	1.286
Outras non ocupadas	1.361	375	386	1.072	3.194
Total	11.781	3.376	4.081	12.565	31.803
Paradas					
	48.133	10.603	13.534	47.082	119.352
Total	59.914	13.979	17.615	59.647	151.155
Total ambos sexos	112.216	27.555	32.392	113.155	285.318

Fonte: SPEE - INEM.

Se observamos as demandas de emprego pendentes segundo clasificación da demanda, as mulleres paradas representa o 78,96% (77,13% homes), o resto son demandantes non paradas.

Dentro do colectivo de demandantes non paradas as demandantes de emprego non ocupadas representan o 10,03% (homes 6,26%). As demandas de emprego sen emprego/non ocupadas son aquelas que reclama un traballo por período inferior a 3 meses, de xornada inferior a 20 horas semanais e estudantes menores de 25 anos ou que demandan o emprego se teñen máis de 25 anos. Habería que analizar se a demanda deste tipo de traballos (inferior a 3 meses, a tempo %) é debido a unha elección propia ou como consecuencia da dificultade de conciliar a vida laboral e familiar.

**Baixas de demandas de emprego.
Segundo causa da baixa. Por sexo e por provincias. Decembro 2009**

■ Cadro 5.20

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	159	59	160	134	512
Sen oferta previa	2.562	579	569	2.414	6.124
Total	2.721	638	729	2.548	6.636
Non renovación	2.707	813	786	2.896	7.202
Outras causas	284	96	51	299	730
Total	5.712	1.547	1.566	5.743	14.568
MULLERES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	185	91	144	144	564
Sen oferta previa	3.094	838	770	2.891	7.593
Total	3.279	929	914	3.035	8.157
Non renovación	3.217	922	957	3.104	8.200
Outras causas	336	89	49	478	952
Total	6.832	1.940	1.920	6.617	17.309

Fonte: SPEE-INEM.

Para finalizar faremos unha referencia ás baixas na demanda de emprego. As baixas por colocación representa o 47,12% (España 49,80%) no grupo de mulleres, fronte ao 45,55% no dos homes, botando novamente un peor comportamento coas mulleres.

Os seguintes cadros do Instituto Galego das Cualificacións dannos unha visión resumida do perfil tipo das paradas/os en Galicia no ano 2009.

Perfil dos parados/as en xeral. Ano 2009. Galicia

■ Cadro 5.21

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	30 a 34
Nivel académico	Ata Certificado Escolaridade
Sección da clasific. CNAE	Construción
Tempo busca emprego	Menos de 6 meses
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 4 díx.	Dependentes e exhibidores en tendas, almacéns, quioscos, mercad.
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 4 díx.	Peóns da construción
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 8 díx.	Dependente de comercio, en xeral
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 8 díx.	Peón da construción de edificios

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

**Perfil tipo dos parados/as de longa duración
menores de 25 anos. Galicia. 2009**

■ **Cadro 5.22**

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	20 a 24
Nivel académico	Alta Certificado de Escolaridade *
Sección da clasificación CNAE	Sen sección asociada

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

*Inclúe certificado escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

**Perfil tipo dos parados/as de longa duración
maiores de 25 anos. Galicia. 2009**

■ **Cadro 5.23**

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	55 a 59
Nivel académico	Alta certificado de Escolaridade*
Sección da clasificación CNAE	Industria manufactureira

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

*Inclúe certificado escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

5.4 Ofertas de emprego

Os Servizos Públicos de Emprego ofrecen a posibilidade de contratar traballadoras a través dos seus servizos, para iso os empresarios poden dirixirse a calquera oficina de emprego, preferentemente a que corresponde ao domicilio de ala Empresa ou centro de traballo principal. Na Oficina de Emprego informaranlle e facilitaranlle o documento de solicitude de traballadores, que deberán encher indicando:

- Características do posto
- Condicións das candidatas (Neste apartado é onde se pode establecer o requirimento dun sexo como requisito)
- Tipo de contrato
- Forma, lugar e data de selección das traballadoras.

Unha vez presentada a oferta, a Oficina de Emprego, mediante consulta ao seu banco de datos, enválle ao empresario unha preselección de candidatas aptas, a priori, para que sexan entrevistadas por el mesmo.

Non obstante, a Oficina de Emprego tamén pode efectuar a selección das candidatas mediante probas profesionais e/ou psicolóxicas.

Os empresarios están obrigados a solicitar a ala Oficina de Emprego as traballadoras que necesite contratar, unicamente cando se queira acoller medidas de fomento de emprego.

As traballadoras contratadas ao amparo dalgunha destas medidas, deberán levar inscritos en e Emprego o tempo que determine cada modalidade de contrato.

Aínda que como establece o artigo 4º-2 c) do E.T. “En relación co traballo, os traballadores teñen dereito:

■ c) A non ser discriminados para o emprego ou unha vez empregados, por razóns de sexo.....”

Existe nas ofertas tramitadas nos Servizos Públicos de Emprego, a posibilidade de realízalos con ou sen requirimento de sexo, necesario nalgúns casos segundo a medida de fomento de emprego elixida.

**Ofertas con requirimento de sexo e sen este requirimento.
Valores porcentuais. Galicia. 2009**

■ Cadro 5.24

Sexo	Nº de ofertas
Home	8,74
Muller	8,39
Sen requirimento	82,88

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

A maioría das ofertas, non presentan requirimento de sexo (82,88%) pero o 17,12% restante distribúense do seguinte xeito: homes 8,74% e mulleres 8,39%.

■ Cadro 5.25

**Ofertas con requirimento de sexo e sen requirimento
por seccións (Clasificación CNAE). Galicia. 2009**

	Muller	Home	Sen requirimento	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	27	93	370	490
B Industrias extractivas	2	6	17	25
C Industrias manufactureira	68	196	811	1.075
D Subministración de enerxía elec, gas, vapor e aire acondic.	-	-	3	3
E Subministración de auga, saneamento, residuos desconta.	1	4	69	74
F Construción	38	942	2.364	3.344
G Comercio por xunto e polo miúdo, reparación vehículos mo.	269	277	1.464	2.010
H Transporte e almacenamento	26	67	367	460
I Hostalaría	499	53	1.189	1.741
J Información e comunicacións	6	3	208	217
K Actividades financeiras e de seguros	16	-	127	143
L Actividades inmobiliarias	6	4	32	42
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	47	20	547	614
N Actividades administrativas e servizos auxiliares	87	47	719	853
O Admón, pública e defensa; seguridade social obrigatoria	46	11	3.655	3.712
P Educación	38	11	1.168	1.217
Q Actividades sanitarias e de servizos sociais	130	14	1.167	1.311
R Actividades artísticas recreativas e de entretemento	28	11	601	640
S Outros servizos	205	22	1.880	2.107
T Actividades dos fogares como empregadores e produto.	51	4	77	132
X Sen sección asociada	131	7	166	304
Total	1.721	1.792	17.001	20.514

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Neste cadro apréciase como a sección de actividade con mais requirimento feminino é a hostalaría (499 ofertas) (28,99% das ofertas van destinadas a mulleres), seguida do comercio (269 ofertas) (15,63%) e doutros servizos (205 ofertas) (11,91%).

En canto aos requirimentos masculinos, é a construción a que se sitúa no primeiro lugar (52,57%), seguido do comercio, reparación de vehículos a motor e artigos persoais (15,46%) e industrias manufactureiras co 10,94%.

As ofertas presentadas sen requirimento de sexo danse maioritariamente en administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria, construción e outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade.

■ Cadro 5.26 Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo feminino. Galicia. 2009

CON	Descrición	Mulleres
5020	Camareiros/as, bármanes e asimilados/as	322
9110	Empregados do fogar	235
5330	Dependentes e exhibidores en tendas, almaceéns, quioscos e mercados	199
5130	Perruqueiros/as, espec. en trat. beleza e trab. asimilados/as	136
5010	Cociñeiros/as e outros/as preparadores/as de comidas	134
9121	Persoal limpeza de oficinas, hoteis e outros establecementos similares	134
4210	Taquígrafos/as e mecanógrafos/as	97
5113	Asistentes/as domiciliarios	85
5111	Auxiliares de enfermaría hospitalaria	31
3320	Representantes de comercio e técnicos de vendas.	20
Total das dez ocupacións máis ofertadas		1.393
Total das ocupacións ofertadas		1.721

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo masculino. Galicia. 2009

CON	Descrición	Mulleres
7110	Albaneis e canteiros	422
9602	Peóns de contrución de edificios	138
7130	Carpinteiros (agás carpinteiros de estruturas metálicas)	81
7240	Pintores, vernizadores, empapeladores e asimilados	70
7120	Traballadores do formigón armado, enfusadores, ferrallistas e asimilados	63
8630	Condutores de camións	59
7220	Fontaneiros e instaladores de tubos	46
7611	Mecánicos e axustadores de vehículos de motor	44
9601	Peóns de obras públicas e mantemento de estradas, presas e similares	44
9800	Peóns do transporte e descargadores	39
Total das dez ocupacións máis ofertadas		1.006
Total das ocupacións ofertadas		1.792

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

■ **Cadro 5.26**
(continuación)

Ocupacións máis ofertadas sen requirimento de sexo. Galicia. 2009

CON	Descrición	Mulleres
7110	Albaneis e canteiros/as	1.233
4210	Taquígrafos/as e mecanógrafos/as	815
5020	Camareiros, barmáns e asimilados	608
5010	Cociñeiros/as e outros preparadores de comida.	490
9121	Persoal de limpeza de oficinas, hoteis (camareiras de piso) e outros establecementos similares	477
5113	Asistentes domiciliarios	460
9602	Peóns da construción de edificios	427
5330	Dependentes e exhibidores en tendas, almaceéns, quioscos e mercados	412
	Peóns de obras públicas e mantemento de estradas, presas e similares	398
9601		
5130	Perruqueiros, especialistas en tratamento de beleza e asimilados	376
Total das dez ocupacións máis ofertadas		5.696
Total das ocupacións ofertadas		17.001

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Por ocupacións mais ofertadas con requirimento de sexo feminino, destaca en primeiro lugar Camareiras (18,71%), seguidas de Empregadas do fogar (13,65%) e Dependentas (11,56%). Cando o requirimento de sexo é masculino, en primeiro lugar atopamos a ocupación de Albanel, seguida de Peón da construción e Carpinteiros.

Parece reproducirse tamén nas ofertas presentadas nos Servizos Públicos de Emprego o mesmo esquema de actividades económicas e ocupacións que xa vimos nas demandas de emprego e que veremos nas contratacións, volvendo poñer de manifesto que hai unha serie de actividades e profesións destinadas ás mulleres e outras reservadas aos homes.

5.5 Contratos de traballo

Neste capítulo utilizaremos os cadros elaborados polo Instituto Galego das Cualificacións, que se ben teñen unha pequena variación, nos totais, cos facilitados polo SPEE, consideramos que esta diferenza non é significativa e os cadros serven para ilustrar de forma resumida a situación da contratación feminina.

No capítulo 7, dedicado á contratación móstranse os datos facilitados polo SPEE por tipos de contratos e sexo, que servirán como información complementaria para este capítulo.

No ano 2009 a contratación feminina supuxo o 48,73% do total da contratación, tanto de contratos iniciais, como conversión en indefinidos e Adscricións en Colaboración social. Se o distribuímos os contratos iniciais supuxeron o 48,78%, as conversións o 47,60% e as Adscrición o 33,331% do total de ambos os dous sexos, sempre por debaixo da contratación masculina.

Contratados. Por idade e sexo. Galicia. 2009

■ Cadro 5.27

	Nº contratados		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	11.705	16.179	27.884
20 a 24	60.940	61.530	122.470
25 a 29	70.313	70.416	140.729
30 a 34	57.877	61.250	119.127
35 a 39	41.632	43.885	85.517
40 a 44	36.222	33.676	69.898
45 a 49	27.542	26.793	54.335
50 a 54	16.351	18.973	35.324
55 a 59	6.900	10.788	17.688
60 a 64	3.104	6.121	9.225
65 ou máis anos	305	629	934
Total	332.891	350.240	683.131

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Se facemos unha análise por idades, observamos como o tramo de idade con maior contratación foi o de 25-29 anos (70.313 contratos), seguido do de 20-24 anos (60.940 contratos).

Ao comparar os datos por idades do grupo de mulleres, co dos homes, chama a atención, que se ben en case todos os grupos de idade a contratación masculina supera a feminina, hai grupos onde a diferenza é maior: O grupo de mulleres de 16-19 anos só rexistrou 11.705 contratos, fronte aos 16.179 de homes. O de 55-59 anos rexistrou 6.900 contratos femininos fronte a 10.788 masculinos e o de 60-64 anos repartíuse en 3.104 contratos para as mulleres e 6.121 para os homes. Nos grupos de idade intermedios é onde menos diferenzas se presentan, estas son máis acusadas nos tramos de menor idade e nos de maior idade.

Outra característica dos contratos concertados con mulleres é que o son maioritariamente no sector servizos.

Segundo o seguinte cadro do Instituto Galego das Cualificacións o 90,88% (89,94% en 2008) das mulleres traballadoras galegas exercen a súa profesión no sector servizos. O segundo sector de importancia é a industria onde traballa o 6,85% (7,67% en 2008). En ala Agricultura e Construción a representación feminina é moi escasa.

**Contratos nos catro grandes sectores de actividades económicas
(clasificación Galicia. 2009)**

■ Cadro 5.28

	Mulleres	Homes
Sector primario	3.601	17.679
Sector secundario	22.810	39.211
Sector construción	3.923	64.798
Sector servizos	302.557	228.550
Sen actividade	0	0
Total	332.891	350.238

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

O sector servizos é o único onde a contratación feminina supera a masculina representando un 56,86% do total dos contratos realizados neste sector. Dentro deste sector é o Hostalaría e o comercio a que concentra maior número de mulleres traballadoras con 97.295 traballadoras contratadas en 2009 fronte ao total do sector servizos de 302.557 (345.132 en 2008).

■ Cadro 5.29

Contratos sectoriais por seccións (clasificación CNAE) e sexo. Galicia. 2009

	Muller	Home	Sen requerimento	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	3.601	17.679	21.280	42.560
B Industrias extractivas	73	742	815	1.630
C Industrias manufactureira	21.864	35.622	57.486	114.972
D Subministración de enerxía elec, gas, vapor e aire acondic.	38	186	224	448
E Subministración de auga, saneamento, residuos desconta.	835	2.661	3.496	6.992
F Construción	3.923	64.798	68.721	137.442
G Comercio por xunto e polo miúdo, reparación vehiculos mo.	45.463	24.926	70.389	140.778
H Transporte e almacenamento	12.253	39.895	52.148	104.296
I Hostalaría	51.832	31.453	83.285	166.570
J Información e comunicacións	7.435	9.502	16.937	33.874
K Actividades financeiras e de seguros	1.737	1.105	2.842	5.684
L Actividades inmobiliarias	523	322	845	1.690
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	15.546	8.679	24.225	48.450
N Actividades administrativas e servizos auxiliares	80.030	60.921	140.951	281.902
O Admón, pública e defensa; seguridade social obrigatoria	15.973	9.223	25.196	50.392
P Educación	15.852	8.600	24.452	48.904
Q Actividades sanitarias e de servizos sociais	32.116	4.751	36.867	73.734
R Actividades artísticas recreativas e de entretemento	11.753	25.173	36.926	73.852
S Outros servizos	11.802	3.892	15.694	31.388
T Actividades dos fogares como empregadores e produto.	237	104	341	682
U Actividades de organizacións e organismos extraterritorial	5	4	9	18
X Sen sección asociada	-	-	-	-
Total	332.891	350.238	683.129	1.366.258

A distribución do emprego feminino está moi ligada ás ocupacións que desempeñan, por iso é importante analizar como se distribúen os empregos segundo a ocupación.

■ Cadro 5.30

Contratos asociados aos grandes grupos de ocupación por sexo. Galicia. 2009

		Nº Contratos
1 Dirección das empresas e das administracións públicas		1.759
	Muller	653
	Home	1.106
2 Técnicos e profesionais científicos e intelectuais		60.449
	Muller	29.977
	Home	30.472
3 Técnicos e profesionais de apoio		61.439
	Muller	29.889
	Home	31.550
4 Empregados/as de tipo administrativo		57.518
	Muller	42.343
	Home	15.175
5 Traballadores/as dos servizos de restauración, persoais, protección e vendedores/as dos comercios		172.198
	Muller	123.391
	Home	48.807
6 Traballadores/as cualificados/as na agricultura e na pesca		11.346
	Muller	2.142
	Home	9.204
7 Artesáns e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minería, agás os operadores/as de instalacións e maquinaria		87.971
	Muller	15.448
	Home	72.523
8 Operadores/as de instalacións, maquinaria e montadores/as		61.684
	Muller	11.945
	Home	49.739
9 Traballadores/as non cualificados/as		168.767
	Muller	77.103
	Home	91.664
Total contratos		683.131
Total mulleres		332.891
Total homes		35.024

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Se ben é certo que hai pouca representación de mulleres en postos de Dirección de Empresas e AA.PP, só o 37,12% fronte ao 62,88% de homes, as porcentaxes igúalanse en Técnicas e Profesionais científicos e intelectuais (49,59% de mulleres). O maior número de mulleres con formación superior ou universitaria está a ter reflexo no mercado de traballo, e a medio ou longo prazo ten que repercutir en que pasen a ocupar postos de dirección e polo tanto, tamén repercutan nos niveis salariais.

Outro grupo de ocupación con grande representación feminina é o dos Empregadas de tipo Administrativo, co 73,62% (73,56% en 2008).

A forte presenza da muller no sector servizos, e especialmente no comercio e na hostalaría, tamén ten o seu reflexo nos grandes grupos de ocupación, así as mulleres son maioría co 71,66% (75,23% en 2008) no grupo de Traballadoras dos servizos de Restauración, persoais, protección e vendedoras de comercio.

Entre as traballadoras cualificadas das industrias manufactureiras, a construción, e a minaría a presenza da muller é moi escasa, só o 17,56% e no grupo de Traballadoras cualificadas en agricultura e pesca, a representación masculina (81,12%) tamén é moi superior á feminina (18,88%).

Podemos concluír que, no referente aos grupos de ocupación existen dúas tendencias:

■ Un grupo maioritario que desempeña as súas funcións como Empregada Administrativa, ou como traballadora de servizos de restauración, persoais e do comercio.

■ Un grupo minoritario, que grazas á obtención dun título universitario, ocupan postos como Técnicos e Profesionais Científicos e Intelectuais.

Como expuxemos ao inicio deste apartado, a contratación masculina no 2009 foi superior á feminina e foino especialmente nos contratos indefinidos ordinarios, onde a contratación feminina supuxo o 40,77%. Non obstante nos Contratos indefinidos de Fomento do Emprego a contratación a mulleres en 2009 chegou ao 51,78% fronte aos 53,78% do 2008.

■ Cadro 5.31

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación. Segundo sexo, idade e provincias. 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	
A Coruña	897	887	651	189	1.012	961	1.086	1.022	321	730	7.756
Lugo	325	287	203	70	321	354	286	308	96	256	2.506
Ourense	319	233	114	35	273	312	212	254	100	232	2.084
Pontevedra	801	887	675	171	837	835	964	972	245	684	7.071
Total	2.342	2.294	1.643	465	2.443	2.462	2.548	2.556	762	1.902	19.417

Fonte: SPEE - INEM. Contratos rexistrados.

■ Cadro 5.32

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación segundo colectivo de bonificación por provincias. Ano 2009

	Total	Desempregados con responsabilidades familiares	Mulleres desempregadas	Mulleres contratadas 24 meses seguintes o parto	Desempreg. Inscrit. 6 ou máis meses	Desempreg. maiores 45 anos	Mozos de 16 a 30 anos	Maternidade, adopción e acollemento	Minusvalidos	Traballadoras en risco de exclusión social	Traballadores en empresas de inserción	Conversión a indefinido acollido a bonif.	Outros colectivos	Non bonificados
A Coruña	7.756	215	1.743	41	103	1.052	1.193	-	408	3	-	956	141	1.901
Lugo	2.506	124	637	11	46	384	457	-	88	2	-	230	39	488
Ourense	2.084	65	563	17	21	360	448	-	65	3	-	159	33	350
Pontevedra	7.071	316	1.649	40	107	970	1.105	-	265	4	-	1.011	127	1.477
Galicia	19.417	720	4.592	109	277	2.766	3.203	0	826	12	0	2.356	340	4.216

Fonte: SPEE - INEM. Contratos rexistrados.

A contratación segundo modalidade e sexo pódense consultar nos cadros do Capítulo 7.

Hai determinadas modalidades de contratación con maior peso feminino e outras onde o peso dos homes é moito maior. Entre os claramente femininos destacar os de interinidade (74,11%) e os que se realizan a tempo parcial (67%). Os de Fomento do Emprego, tradicionalmente femininos no 2009 case se igualan aos concertados con homes. Este ano, por cuarta vez, o contrato en prácticas realizado a mulleres (53,31%) supera os concertados con homes.

■ Cadro 5.33

Tipoloxía contractual por sexo. Ano 2009

	Muller	Home
Indefinido	20.310	31.983
Indefinido tempo parcial	10.205	4.544
Temporal	180.006	237.861
Temporal tempo parcial	112.178	55.587
Prácticas / Formación	4.778	5.299
Outros	5.414	14.966
TOTAL	332.891	350.240

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

O cadro do Instituto Galego das Cualificacións da tipoloxía contractual por sexo no 2009, aínda que non distingue todas as modalidades contractuais, serve de resumo para comparar a situación dos dous grupos no ámbito contractual.

O que máis destaca, é o maior peso da xornada parcial no grupo de mulleres, tanto en contratos indefinidos (69,19%) como temporais (66,87%).

Os contratos temporais, tanto a xornada completa como parcial, alcanzan no colectivo feminino o 87,77% da contratación a mulleres, mentres que no colectivo masculino chega ao 83,78%.

Os contratos indefinidos, tanto a xornada completa como parcial, supuxeron o 9,17% nas mulleres e o 10,43% nos homes.

Mantense a tendencia dos últimos anos onde a contratación feminina está caracterizada por unha maior temporalidade e un maior uso de contrato a tempo parcial.

5.6 Formación

Outro factor importante a ter en conta na inserción da muller no mundo do traballo é, sen dúbida, a formación académica á que accede o alumnado feminino como fase previa ao seu acceso ao mercado laboral.

Neste apartado imos tratar tanto a formación regulada, como a formación ocupacional. Dentro da formación regulada centrarémonos nos ciclos formativos de FP Grao Superior, Bacharelato e Titulacións Universitarias, por consideralos máis significativos, e para iso imos utilizar os datos facilitados polo Instituto Galego de Estatística (IGE) nos dous primeiros casos e os do INE no último.

No alumnado matriculado nos ciclos formativos de FP Grao Superior, observamos que para o curso 2008-2009, o 52,09% dos alumnos/ás eran mulleres, porcentaxe superior ao de homes. Esta porcentaxe aumenta en 1,11 puntos con respecto ás alumnas que iniciaron estes ciclos formativos no curso 2007-2008: o 50,98%.

**Alumnado matriculado en ciclo formativo de FP grao superior,
por sexo. Curso 2008 / 2009. Galicia**

■ Cadro 5.34

	Total	Homes	Mulleres
Galicia	14.217	6.811	7.406

Unidade: nº de alumnos/as.
Fonte: INE.

O alumnado matriculado en Bacharelato, segundo o IGE no curso 2008-2009, mostra que as mulleres matriculadas representan en Galicia o 55,63%, superior en 11 puntos á media masculina do 44,36%, confirmándose novamente a necesidade dunha maior formación do colectivo feminino para enfrontarse ao mundo do traballo.

**Alumnado matriculado en bacharelato, por sexos.
Curso 2008 - 2009. Galicia**

■ Cadro 5.35

	Ambos sexos	Varons	Mulleres
Galicia	32.258	14.312	17.946

Unidade: nº de alumnos/as.
Fonte: INE.

**Abandono educativo temperán. Poboación entre 18 e 24 anos
(ambos inclusive) que non completou o nivel de educación secundaria
segunda etapa e non segue ningún tipo de formación
regrada ou non regrada). Galicia**

■ Cadro 5.36

	Total	Homes	Mulleres
2006	24,9	34,3	15,0
2007	23,9	33,2	14,4
2008	24,1	32,2	15,8
2009	26,0	31,7	20,1

Unidades: Porcentaxes.
Fonte: INE. Enquisa de poboación activa.
Nota: para o cálculo deste indicador empréganse medias anuais dos datos trimestrais. 09-06-2010.

O abandono educativo temperán dos que non completaron o nivel de educación secundaria e non seguen ningunha formación, é sensiblemente superior nos homes, superando en 11,6 puntos en 2009 e chegando a superar o dobre no ano 2008. Talvez as dificultades que ten a muller para iniciarse no mercado laboral, sexa unha das razóns para que persistan na súa formación académica.

No ensino Universitaria en Galicia, segundo o INE, para o curso 2008-2009, o alumnado feminino era superior ao masculino, chegando ao 54,65%.

■ Cadro 5.37

**Alumnado matriculado en Ensino Universitario,
por tipo de estudio e sexo. Curso 2008 - 2009. Galicia**

	Total	Mulleres
Total	66.070	37.945
Estudos de licenciatura	30.260	19.406
Estudos de Arquitectura e Enxeñería	8.439	2.991
Estudos de Arq. E ing. Técnicos	10.184	3.055
Estudos de diplomatura	16.876	12.291

Unidade: nº de alumnos/as.
Fonte: INE.

A porcentaxe media do 54,5% varía moito segundo a especialidade elixida.

■ As especialidades máis demandadas polas mulleres son:

- Administración e Dirección de empresa
- Dereito
- Ensino comercial e Administración
- Psicoloxía
- Enfermaría e atención a enfermos
- Formación docente de ensino primario

■ Especialidades onde o alumnado feminino é maioritario, ademais das anteriores:

- As relacionadas coa formación docente (82%)
- Enfermaría e atención a enfermos (82,20%)
- Traballo social (80,70%)
- Pedagogía (80,02%)
- Psicoloxía (75,75%)

■ As especialidades con máis baixa representación feminina son:

- Electricidade e enerxía (12,28%)
- Máquina e metalurxia (13,65%)
- CC. Da Computación (16%)
- Electrónica e automática (19,01%)
- Mecánica, electrónica e outra formación técnica (25,93%)

Como se pode observar, seguen existindo titulacións e especialidades reservadas case exclusivamente ás mulleres, aínda que parece que pouco a pouco vanse producindo movementos cara a outras áreas.

**Alumnado matriculado en Ensino Universitario, por tipo de estudio e sexo.
Curso 2007 - 2008. Galicia**

■ Cadro 5.38

	Total	Mulleres
Total	9.755	6.279
Estudos de licenciatura	4.182	2.856
Estudos de Arquitectura e Enxeñaría	1.122	420
Estudos de Arq. E ing. Técnicos	1.208	448
Estudos de diplomatura	3.222	2.542
Títulos dobres (1)	21	13

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: INE.

(1) Estudos conducentes a obtención de dúas titulacións.

É moi significativo constatar que do alumnado que finaliza os seus estudos universitarios, o 60,91% son mulleres:

- a) Estudos de licenciatura: Foron rematados polo 64,43% de mulleres fronte ao 35,57% de homes.
- b) Estudos de arquitectura e enxeñaría: Finalizáronos o 32,22% de mulleres e o 67,78% de homes.
- c) Estudos de arquitectura e enxeñaría técnica: o 28,10% de mulleres remataron os seus estudos.
- d) Estudos de diplomatura: Do total de alumnos, o 75,28% dos diplomados/ás foron mulleres.

É de destacar que se ben o 54,65% dos matriculados/ás eran mulleres, do total de alumnos/ás que finalizaron os seus estudos, o colectivo feminino supuxo o 60,91%, fronte ao 39,09% de homes.

5.7 Poder e toma de decisións

A idea de participación equilibrada de homes e mulleres nos procesos de toma de decisións incorporouse progresivamente en recomendacións de Nacións Unidas, Unión Europea e Consello de Europa. Este último, adoptou a recomendación dunha participación feminina non inferior ao 40% en calquera órgano de decisións para alcanzar o devandito equilibrio, e esa porcentaxe foi establecida como mínimo na lexislación nacional, por medio da Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, para alcanzar unha composición equitativa en todos os ámbitos claves da toma de decisións.

**Distribución por sexo de altos cargos da Administración do Estado.
2009**

■ Cadro 5.39

	Varóns	Mulleres	% Mulleres
Total	232	114	32,9
Secretarías do Estado	22	9	29,0
Subsecretarías	37	14	27,5
Secretarías Xerais	16	8	33,3
Direccións Xerais	156	83	34,6

Fonte: elaboración do Instituto da Muller, a partir dos datos facilitados polo Ministerio das Administracións Públicas.
INE

En 2009 a representatividade que teñen as mulleres nos Altos Cargos da Administración do Estado chegou ao 32,9% (Secretarías de Estado, Subsecretarías, Secretarías Xerais e Directores/ás Xerais).

Outra mostra do papel da muller no poder e a toma de decisións, é a súa presenza nas alcaldías e Gobernos autonómicos.

A porcentaxe de alcaldesas nos concellos do noso país creceu un 2% respecto da lexislatura anterior. Por CC.AA., a maior porcentaxe nese posto osténtao e Madrid (19,6%), seguida de al Navarra (17,7%) e Castela A Mancha (17,5%). Producíronse incrementos significativos en País Vasco, Cantabria e Comunidade Valenciana. A porcentaxe máis baixa de mulleres, teno Galicia co 7,96%.

Cadro 5.40

Alcaldías, según CCAA

		1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007
Total		8.051	7.739	8.086	8.096	8.105	8.073	8.075
Total Alcaldías: Ambos sexos	Andalucía	764	751	768	770	769	770	770
	Aragón	727	707	729	729	730	730	731
	Asturias	78	72	78	78	78	78	78
	Illas Baleares	66	62	67	67	67	67	67
	Canarias	87	81	87	87	87	87	87
	Cantabria	102	98	102	102	102	102	102
	Castela e León	2.250	2.147	2.248	2.248	2.247	2.243	2.242
	Castela e A Mancha	915	903	915	915	919	915	919
	Cataluña	940	924	942	944	946	944	946
	Extremadura	380	377	380	382	382	381	383
	Galicia	312	295	313	314	315	314	314
	Madrid	178	173	179	179	179	179	179
	Murcia	45	43	45	45	45	45	45
	Navarra	264	208	271	272	272	257	243
	A Ríoxa	174	162	174	174	174	174	174
	C. Valenciana	534	505	540	540	541	538	542
	País Vasco	235	231	248	250	250	247	251
	Ceuta e Melilla	-	-	-	-	2	2	2
Total		2,04	3,22	4,86	6,53	9,61	12,56	14,60
% Mulleres	Andalucía	2,10	2,10	1,82	3,90	7,80	13,12	15,97
	Aragón	1,80	2,50	4,94	6,86	9,45	11,92	13,41
	Asturias	3,80	4,20	3,85	3,85	6,41	12,82	14,10
	Illas Baleares	1,50	1,60	7,46	10,45	8,96	10,45	8,96
	Canarias	1,10	1,20	2,30	2,30	4,60	10,34	12,64
	Cantabria	3,90	5,10	3,92	2,94	3,92	6,86	11,76
	Castela e León	2,30	3,90	5,47	7,56	10,77	13,11	13,60
	Castela e A Mancha	2,10	3,80	6,78	8,63	13,38	15,85	17,52
	Cataluña	1,60	2,70	3,61	4,66	6,98	9,96	12,68
	Extremadura	3,20	3,70	4,21	5,76	7,59	12,07	15,67
	Galicia	1,90	2,70	3,51	4,46	3,17	4,46	7,96
	Madrid	2,20	4,60	8,38	10,61	11,73	17,88	19,55
	Murcia	8,90	2,30	4,44	6,67	6,67	8,89	13,33
	Navarra	0,40	3,80	5,17	5,15	11,03	14,79	17,70
	A Ríoxa	2,90	3,70	5,75	8,05	8,05	12,64	10,34
	C. Valenciana	0,60	1,40	3,52	6,11	11,65	12,64	17,53
	País Vasco	2,60	4,30	9,27	8,80	12,00	14,57	19,92
	Ceuta e Melilla	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00

Fonte: Instituto da Muller.

Nalgunhas Comunidades como La Ríoxa e Illas Baleares, a presenza da muller descendeu.

■ Cadro 5.41

Mulleres nos Gobiernos Autonómicos

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total Alcaldías: Ambos sexos	Total Presidentas/es	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
	Total Consellerías	166	191	197	199	198	203	207	206	206	229	215
	Consellerías											
	Andalucía	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	15
	Aragón	6	9	8	9	9	10	10	10	10	11	11
	Asturias	6	11	11	11	11	10	10	10	10	10	10
	Illas Baleares	11	11	13	13	13	12	12	13	13	14	14
	Canarias	10	10	10	9	8	10	10	10	10	11	11
	Cantabria	9	9	9	9	9	10	10	10	10	10	11
	Castela e León	8	8	8	8	8	10	10	10	10	13	13
	Castela e A Mancha	9	11	10	10	10	15	13	12	12	16	12
	Cataluña	13	14	15	15	16	10	16	16	16	15	15
	Extremadura	8	9	10	10	11	15	10	10	11	13	13
	Galicia	11	12	14	14	14	11	14	12	12	15	11
	Madrid ⁽¹⁾	7	9	9	11	11	9	11	12	10	17	13
	Murcia	7	8	9	9	9	11	9	9	12	12	9
	Navarra	10	10	10	10	9	9	11	11	10	14	14
	A Ríoxa	6	7	7	7	7	10	9	9	9	11	11
	C. Valenciana	9	10	10	10	10	10	10	12	12	15	15
	País Vasco	10	10	10	10	11	11	11	11	9	12	11
% Mulleres	Ceuta	7	11	11	11	9	7	7	7	7	10	10
	Melilla	6	9	9	9	9	9	10	10	9	12	12
	Presidentas	0	0	0	0	0	5,26	5,26	5,26	5,26	5,26	5,26
	Conseleiras	13,86	15,71	20,30	19,10	20,20	28,57	32,37	35,44	39,74	39,74	40,00
	Conseleiras											
	Andalucía	23,08	23,08	42,86	42,86	42,86	42,86	57,14	57,14	57,14	57,14	60,00
	Aragón	0,00	11,11	12,50	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	36,36	36,36	36,36
	Asturias	16,67	27,27	27,27	18,18	18,18	40,00	40,00	40,00	50,00	50,00	40,00
	Illas Baleares	18,18	18,18	30,77	23,08	23,08	41,67	41,67	46,15	42,86	42,86	42,86
	Canarias	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30,00	30,00	30,00	45,45	45,45	45,45
	Cantabria	11,11	11,11	11,11	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	27,27
	Castela e León	25,00	12,50	25,00	25,00	25,00	40,00	30,00	30,00	46,15	46,15	46,15
	Castela e A Mancha	22,22	27,27	40,00	30,00	30,00	26,67	46,15	50,00	50,00	50,00	58,33
	Cataluña	7,69	21,43	20,00	13,33	18,75	30,00	31,25	31,26	26,67	26,67	26,67
	Extremadura	0,00	11,11	30,00	30,00	27,27	13,33	30,00	30,00	61,54	61,54	61,54
	Galicia	9,09	8,33	14,29	14,29	14,29	18,18	14,29	50,00	40,00	40,00	36,36
	Madrid	14,29	22,22	22,22	27,27	27,27	22,22	27,27	33,33	35,29	35,29	30,77
	Murcia	14,29	0,00	0,00	11,11	11,11	18,18	33,33	33,33	25,00	25,00	22,22
	Navarra	10,00	10,00	10,00	10,00	11,11	22,22	9,09	9,09	35,71	35,71	35,71
	A Ríoxa	16,67	14,29	14,29	14,29	14,29	20,00	22,22	22,22	27,27	27,27	27,27
	C. Valenciana	11,11	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	25,00	26,67	26,67	33,33
	País Vasco	20,00	20,00	20,00	20,00	27,27	27,27	45,45	45,45	50,00	50,00	54,55
	Ceuta	14,29	27,27	27,27	18,18	22,22	57,14	57,14	57,14	50,00	50,00	50,00
	Melilla	16,67	0,00	0,00	11,11	11,11	22,22	20,00	20,00	25,00	25,00	25,00

Fonte: Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos (FICESA).

(1) En Madrid dende o 2004 a Presidencia ostenta a Ilma. Sra. Dª Esperanza Aguirre.

A representación da muller nos Gobiernos Autonómicos mantívose case nos mesmas porcentaxes que o ano anterior, cun 40% de Concelleiras e un 5,26% de Presidentas. Estremadura segue sendo a CC.AA. con maior representación feminina (61,54%) seguida de Andalucía (60%).

A menor presenza feminina está en Murcia e Melilla cun 22,22%.

Galicia a representación baixa do 40% ao 36,36%. O maior aumento nesta Comunidade deuse no 2006, pasando dun 14,29% do 2005 a un 50% en 2006.

No cadro 5.42 vemos a participación feminina nos Parlamentos Autonómicos. Aínda que en termos globais a participación das mulleres aumentou, este aumento só produciuse en Andalucía, pasando dunha representación feminina do 39,4% ao 45,9% e en Galicia do 33,3% ao 40%.

■ Cadro 5.42

Composición dos Parlamentos Autonómicos

	2007		2009	
	Ambos sexos	% Mulleres	Ambos sexos	% Mulleres
Total	1.260	41,1	1.260	41,7
Andalucía	109	39,4	109	45,9
Aragón	67	35,8	67	35,8
Asturias	45	33,3	45	33,3
Baleares	59	49,2	59	49,2
Canarias	60	40,0	60	40,0
Cantabria	42	40,5	42	40,5
C. León	83	43,4	83	43,4
C. La Mancha	47	53,2	47	53,2
Cataluña	135	36,3	135	36,3
C. Valenciana	99	45,5	99	45,5
Extremadura	65	40,0	65	40,0
Galicia	75	33,3	75	33,3
Madrid	120	42,5	120	42,5
Murcia	46	39,1	46	39,1
Navarra	50	38,0	50	38,0
País Vasco	75	52,0	75	52,0
A Ríoxa	33	39,4	33	39,4
Ceuta	25	40,0	25	40,0
Melilla	25	40,0	25	40,0

Nota: anos de celebración de eleccións autonómicas: Galicia e País Vasco (2005), Cataluña (2006), o resto en 2007 a excepción de Andalucía en 2008.

Fonte: Mulleres en Cifras, Instituto da muller. INE.

A maior representación feminina atopámola en Castela A Mancha (53,2%), seguida de Illas Baleares, e a menor en Asturias e Aragón cun 33,3% e 35,8 respectivamente.

Participación de mulleres nos Parlamentos Nacionais dos países europeos. Cámara única ou baixa

■ **Cadro 5.43**

	Total Escaños	% Mulleres
UE-27	7.119	23,8
UE-25	6.545	24,6
Alemania (2009)	622	32,8
Austria (2008)	183	27,3
Bélxica (2007)	150	35,3
Bulgaria (2009)	240	20,8
Chipre (2006)	56	14,3
Dinamarca (2007)	179	38,0
Eslovaquia (2006)	150	20,0
Eslovenia (2008)	90	13,3
España (2008)	350	36,3
Estonia (2007)	101	20,8
Finlandia (2007)	200	41,5
Francia (2007)	577	18,2
Grecia (2007)	300	17,3
Hungría (2006)	386	10,4
Irlanda (2007)	166	13,3
Italia (2008)	630	21,3
Letonia (2006)	100	19,0
Lituania (2008)	141	17,7
Luxemburgo (2009)	60	20,0
Malta (2008)	69	8,7
Países Baixos (2006)	150	36,7
Polonia (2007)	460	20,4
Portugal (2009)	230	27,8
R. Checa (2006)	200	15,5
Reino Unido (2005)	646	19,7
Rumania (2008)	332	11,4
Suecia (2006)	349	47,3

Nota: entre paréntesis o ano das últimas eleccións.

Fonte: elaboración do Instituto da Muller a partir dos datos proporcionados pola Unión Interparlamentaria a través da súa páxina web INE.

Nos Parlamentos nacionais dos países europeos as mulleres teñen unha representación do 23,8%, pero existen grandes diferenzas dependendo dos países. Así en Suecia a participación feminina alcanza o 47,3% e en Finlandia o 41,5%, mentres que en Malta é dun 8,7%, en Hungría dun 10,4% e en Romanía do 11,4%.

En España a participación da muller no Parlamento é de 36,3%, case 13 puntos por enriba da media europea.

■ Cadro 5.44

Mulleres nos gobernos da Unión Europea (*)

		2006	2008	2009
Membros do Goberno	Total	504	542	470
	Bélxica	21	22	16
	Dinamarca	19	19	19
	Alemania	16	1	17
	Grecia	20	19	16
	España	17	18	18
	Francia	32	39	21
	Irlanda	17	36	16
	Italia	29	22	24
	Luxemburgo	15	15	15
	Países Baixos	17	28	18
	Austria	19	20	15
	Portugal	17	17	18
	Finlandia	18	21	21
	Suecia	22	21	22
	Reino Unido	27	22	21
	R. Checa	18	18	18
	Estonia	14	15	14
	Chipre	12	12	12
	Letonia	19	21	16
	Lituania	13	14	15
	Hungria	18	13	17
	Malta	18	13	10
	Polonia	22	20	20
	Eslovenia	17	16	16
	Eslovaquia	16	18	16
	Bulgaria		20	19
	Rumania	16	17	21
	P. Candiados			
	República Yugoslava de Macedonia	-	0	-
	Croacia	15	0	-
	Turquía	16	25	-
% Mulleres no Goberno	Total	22,62	24,54	25,96
	Bélxica	23,81	31,82	31,25
	Dinamarca	26,32	36,84	42,11
	Alemania	37,50	100,00	35,29
	Grecia	15,00	10,53	31,25
	España	47,06	50,00	50,00
	Francia	18,75	30,77	23,81
	Italia	17,65	16,67	25,00
	Irlanda	24,14	18,18	20,83
	Luxemburgo	20,00	20,00	26,67
	Países Baixos	29,41	39,29	17,65
	Austria	31,58	40,00	33,33
	Portugal	11,76	11,76	27,78
	Finlandia	50,00	61,90	66,67
	Suecia	45,45	42,86	45,45
	Reino Unido	25,93	27,27	23,81
	R. Checa	11,11	11,11	16,67
	Estonia	14,29	20,00	7,14
	Chipre	0,00	8,33	8,33
	Letonia	31,58	23,81	18,75
	Lituania	7,69	14,29	13,33
	Hungria	11,11	15,38	0,00
	Malta	16,67	15,38	20,00
	Polonia	18,18	25,00	25,00
	Eslovenia	5,88	18,75	18,75
	Eslovaquia	6,25	11,11	12,50
	Bulgaria		25,00	21,05
	Rumania	18,75	0,00	14,29
	P. Candiados			
	República Yugoslava de Macedonia	-	-	-
	Croacia	26,67	-	-
	Turquía	-	4,00	-

Fonte: Embaixadas dos distintos países.

*Nalgúns Gobernos, o Consello de Ministros está formado, ademais do Primeiro Ministro/a e Ministros/as, por outros membros cuxos cargos poden denominarse, dependendo do país, ministro delegado, secretarios de Estado, ministros sen carteira ou secretarios parlamentarios.

O cadro 5.45 sobre a participación da muller nos Gobernos europeos, pon de manifesto un aumento, pasando do 24,4% de 2008 ao 25,56% de 2009. Este aumento non se repartiu por igual en todos os países da Unión Europea: a maior porcentaxe de representación feminina osténtao en 2009 Finlandia (66,67%), seguida de Suecia (45,45%) e Dinamarca (42,11%), mentres que a menor representación a atopamos en Hungría (0%), Estonia (7,14%) e Eslovaquia (12,5%).

En España, en 2009, a representación da muller no Goberno alcanzou o 50%.

Os datos ofrecidos nalgúns dos cadros anteriores e seguintes non están desagregados por CC.AA., pero aínda así os seus resultados son significativos e extrapolables, aínda que con particularidades, á situación galega.

Segundo información do Mº das AA. PP. no grupo A1 o índice de concentración masculina supera o feminino nos tres niveis superiores de complemento de destino. Os homes que chegan a un nivel igual ou superior ao 27 supuxeron un 55,8% fronte ao 44,2% de mulleres.

No grupo A2, a concentración feminina no nivel 26 é superior á masculina (30,6% fronte ao 29,9%). Non obstante no grupo C1 o grupo de mulleres é superior e o 52,2% alcanzaron complementos de destino superiores ao 17, mentres que no grupo de homes o alcanzou o 44,2%.

No grupo C2 as mulleres volven superar aos homes, e o grupo E un 24% de homes obtiveron o nivel máis alto fronte a un 7,9% de mulleres.

■ Cadro 5.45

Directivas/os España

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
% Mulleres											
Dirección das empresas e da Admón Pública.	30,18	31,07	31,37	29,96	30,59	32,99	32,49	31,76	31,80	32,70	33,20
Dirección da Admón Pública e de empresas de 10 ou máis asalariados/as	14,32	15,98	16,69	18,41	17,99	19,83	20,48	24,20	22,65	23,40	24,70
-Poder executivo e lexislativo da Admón Pública, dirección de organización.	23,29	25,58	32,67	26,28	29,93	32,70	18,57	45,04	45,67	36,60	35,50
-Dirección de empresas con 10 ou máis traballadores	13,91	15,46	15,97	18,08	17,52	19,08	20,64	22,29	21,30	22,60	23,80
Xerencia de empresas con menos de 10 traballadores/as	22,97	23,80	25,80	25,10	26,60	27,19	28,85	27,14	27,19	28,90	30,30
-De comercio	30,02	29,08	29,29	29,23	33,27	35,50	37,89	37,93	33,29	33,60	37,60
-De hostelería	23,35	23,32	28,43	27,37	27,68	27,33	37,27	34,39	30,97	36,00	36,90
-De outras empresas	17,25	19,70	22,23	21,25	21,43	21,85	20,65	17,79	21,75	20,80	22,40
Xerencia de empresas sen asalariados/as	46,03	47,59	45,43	44,96	45,15	49,25	49,10	45,06	47,33	48,50	45,70
-De comercio	53,86	55,20	53,57	54,02	54,25	57,37	55,99	53,13	53,87	54,00	51,40
-De hostelería	33,36	37,22	34,76	34,34	34,75	43,00	45,16	41,74	45,60	50,10	46,30
-De outras empresas	28,15	28,79	26,42	26,03	26,81	30,01	31,17	30,21	33,08	33,70	31,10

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE.

Unha distribución similar a la Administración Pública en canto a mulleres e homes, atopámola reflectida na empresa privada. Só o 33,2% das Direccións de Empresa ou de ón Pública, están ocupados por mulleres.

Na Xerencia de empresas con máis de 10 traballadores só hai un 24,7% de mulleres e nas de menos de 10 traballadores, un 30,3%. Non obstante, cando a muller traballa soa, como autónoma, sen asalariados a porcentaxe chega ao 45,7% e ao 51,4% no caso do comercio.

■ Cadro 5.46

Participación de mulleres en diversos órganos constitucionais. España 2009

	Total	% de Mulleres
TOTAL	137	17,8
Consello do Estado	27	18,5
Consello Xeral do Poder Xudicial	21	33,3
Tribunal de Contas	14	7,1
Defensor do Pobo	1	0,0
Xunta Electoral Central	13	15,4
Consello Económico e Social	61	23,0

Fonte: Elaboración do Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos.

A representación feminina en órganos constitucionais como o Tribunal Constitucional, Consello de Estado, Consello Xeral do Poder Xudicial, Tribunal de Contas, Valedor do Pobo, Xunta Electoral Central e Consello Económico e Social, segue sendo baixa, aínda que en progresivo aumento.

A participación máis alta obsérvase no Consello Xeral do Poder Xudicial (33,3%) e no Consello Económico e Social (23%).

A participación feminina no ano 2008 no Poder Xudicial, era do 47%. Pero a medida que se ascende na carreira xudicial, a porcentaxe diminúe.

En categorías de xuíces/ás a participación é maioritariamente feminina (66,7%), pero solo alcanza o 8,9% no caso de maxistrados do Tribunal Supremo.

5.8 Conciliación entre vida laboral e familiar

Talvez sexa a conciliación entre a vida laboral e familiar un dos maiores condicionantes do acceso da muller ao mundo laboral. Os efectos negativos das dificultades de conciliación seguen recaendo sobre as mulleres a falta de repartición equitativa das responsabilidades familiares e a ausencia de infraestruturas axeitadas e suficientes para atender nenos e dependentes contribuíron ao escaso cambio producido.

En Galicia, no ano 2007 (último dispoñible) o 72,7% dos coidados de persoas dependentes son realizados por mulleres, e solo polo 27,73% de homes.

Son as mulleres menores de 45 anos, as que en maior medida se dedican a este labor; mentres que no grupo de homes son os de 65 ou máis anos os que reflicten unha porcentaxe máis alta.

Persoas que coidan dependentes. Distribución segundo sexo e idade. Galicia ano 2007

■ Cadro 5.47

	Porcentaxe			Número		
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
Menos de 45 anos	23,97	76,03	100,00	7.792,00	24.711,00	32.502,00
De 45 a 65 anos	25,95	74,10	100,00	15926	45.440,00	62.366,00
De 65 ou máis anos	35,89	64,11	100,00	10152	18.137,00	28.290,00
Total	27,73	72,27	100,00	33871	88.287,00	122.158,00

Fonte: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias 30-04-2008.

Excedencias por cuidado de persoas dependentes. España 2009

■ Cadro 5.48

	2008	2009
Ambos sexos	614,00	674,00
Mulleres	82,05	89,61
(Valores en porcentaxe)		

Fonte: Tesorería Xeral da Seguridade Social

O cadro 5.48 móstranos a nivel de toda España, apoiando os datos anteriores, como o 89,61% das excedencias para o coidado familiar son solicitados por mulleres.

Núcleos familiares monoparentais. Galicia

■ Cadro 5.49

	Monoparental masculino	Monoparental feminino	Porcentaxe Monoparentais Femininos
2002	18.646	97.435	83,94
2003	18.702	94.542	83,49
2004	15.153	93.590	86,07
2005	17.156	103.351	85,76
2006	17.224	102.859	85,66
2007	17.210	107.092	86,15

Fonte: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias 10-12-2008

O cadro 5.49 serve para confirmar o papel da muller como responsable do coidado dos fillos, cunha porcentaxe moi superior de familias monoparentais femininas (86,15% en 2007), fronte ao 13,85% de monoparentais masculinas.

Permisos de maternidade por comunidades autónomas

Cadro 5.50

		2006	2007	2008	2009
Ambos sexos	Total	320.554	331.642	359.160	340.512
	Andalucía	57.709	59.733	65.205	61.135
	Aragón	9.477	8.592	10.595	9.404
	Asturias	4.943	5.254	5.768	5.814
	Baleares	8.231	8.155	8.899	8.403
	Canarias	12.756	13.308	13.420	12.191
	Cantabria	343	3.747	4.204	4.020
	C. León	12.819	13.361	14.480	14.376
	C. La Mancha	10.933	11.507	13.168	12.807
	C. Valenciana	33.391	35.567	37.405	61.323
	Cataluña	60.134	61.705	64.374	6.608
	Extremadura	5.845	5.987	6.874	16.716
	Galicia	14.393	15.403	17.113	55.982
	Madrid	52.547	54.278	59.022	11.321
	Murcia	10.215	10.655	11.725	5.606
	Navarra	5.040	5.325	5.770	2.303
	A Ríoxa	2.101	2.125	2.336	34.470
	País Vasco	15.975	16.264	18.058	17.265
	Ceuta	319	335	354	343
	Melilla	323	341	390	425
% Mulleres	Total	98,35	98,43	98,45	98,32
	Andalucía	98,96	98,99	98,91	98,85
	Aragón	98,10	98,22	98,17	98,28
	Asturias	98,54	98,08	98,40	98,11
	Baleares	98,51	98,32	98,11	98,42
	Canarias	98,57	98,68	98,76	98,70
	Cantabria	97,77	97,81	97,72	97,96
	C. León	97,91	97,87	98,13	97,81
	C. La Mancha	98,77	98,97	98,70	98,70
	C. Valenciana	98,75	98,70	98,88	98,35
	Cataluña	98,26	98,41	98,45	99,02
	Extremadura	98,75	98,85	99,03	98,00
	Galicia	98,14	98,37	98,41	98,19
	Madrid	98,13	98,42	98,46	99,27
	Murcia	99,30	99,37	99,44	95,99
	Navarra	96,13	95,94	95,84	97,83
	A Ríoxa	97,29	97,98	97,65	98,66
	País Vasco	96,59	96,38	96,26	96,28
	Ceuta	98,43	98,81	98,31	99,42
	Melilla	99,07	97,36	99,23	98,59

* O volumen de perceptores de maternidade xestionados polo INEM refírense a novembro.
 Fonte: Instituto da Muller, a partir de datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social.

Excedencias* por coidado de fillas/os

Cadro 5.51

	España		Galicia	
	Total	% Nais	Total	% Nais
2007	34.816	95,75	497	91,95
2008	37.771	96,11	477	100
2009	33.942	95,40	542	92,4

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social

As excedencias por coidado de fillas/os en Galicia correspondentes ao 2009 móstrannos que neste ano o 92,80% das excedencia por coidado de fillo/a eran solicitadas por mulleres e solo polo 7,20% de homes, aínda que a tendencia dos últimos anos reflicte un leve e inconstante aumento nas solicitudes de homes. En España, nese ano 2009, o 95,9% destas excedencias concedéronse a mulleres, unha porcentaxe superior en algo máis de tres puntos ao de Galicia.

Algo similar acontece cos permisos de maternidade/paternidade. No cadro 51 elaborado polo Instituto da Muller constátase que en Galicia o 98,19% dos permisos foron gozados polas nais e solo o 1,81% polos pais. En España as cifras son similares co 98,30% para as nais e o 1,70% para os pais.

A evolución dende o ano 2004 mostra escasas diferenzas e probablemente se modifiquen en anos posteriores coa aprobación da lei de Igualdade. Os resultados xa se deixaron ver cos 12.788 permisos de paternidade gozados en Galicia en 2009 (273.024 en toda España).

■ Cadro 5.52

Paternidade Xaneiro -Dicembro 2008-2009 Galicia/España

	Nº de procesos 2008	Nº de procesos 2009
España	279.756	273.024
Galicia	12.099	12.788
A Coruña	5.111	5.439
Lugo	1.002	1.144
Ourense	1.082	1.188
Pontevedra	4.904	5.017

Fonte: INSS.

Para completar este apartado incluímos o cadro sobre “Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial” do Instituto de er sobre datos da EPA.

■ Cadro 5.53

Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial. España 2008-2009

		2008	2009
Total		2.479,00	2.470,70
Ambos sexos	Seguir cursos de ensinanza ou formación	278,10	212,40
	Enfermidade ou incapacidade propia	41,60	38,90
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	370,00	330,70
	Outras obrigas familiares ou persoais	238,10	213,30
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	947,80	1.131,80
	Non querer traballo de xornada completa	262,70	246,80
	Outros motivos	332,00	291,90
	Non sabe o motivo	8,70	5,00
Total		80,02	77,62
% Mulleres	Seguir cursos de ensinanza ou formación	60,63	54,94
	Enfermidade ou incapacidade propia	65,63	56,81
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	98,22	97,70
	Outras obrugas familiares ou persoais	96,51	94,80
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	78,85	75,75
	Non querer traballo de xornada completa	83,21	82,82
	Outros motivos	66,87	64,54
	Non sabe o motivo	79,31	72,00

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.
Unidade: Miles de persoas.

Aínda que os datos non están desagregados por Comunidades Autónomas, parece significativo que do total de persoal que realizan un traballo a tempo parcial por coidado de nenos ou adultos enfermos, incapacitados ou maiores, o 97,70% en 2009 sexan mulleres e o 94,8% do total de persoas traballadoras a tempo parcial con obrigas familiares ou persoais, tamén sexan mulleres.

Destaca, igualmente, que o 75,75% dos que non puideron atopar traballo a xornada completa sexan mulleres e que o 82,82% dos que non queren traballar a xornada completa tamén sexan mulleres, xurdindo a dúbida de se realmente a elección de traballar a tempo parcial é libre ou imposta por un cúmulo de factores externos, algúns deles imperceptibles.

O cadro 5.54 de “Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares” do Instituto da Muller, parece confirmar os datos anteriores, destacando que do total de persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares, o 96,36%, sexan mulleres.

**Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares.
España 2008-2009**

■ Cadro 5.54

		2008	2009
Ambos sexos	Total Inactivos	15.292	15.471
	Total Razóns familiares	3.102	2.456
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	757	653
	Outras obrigas familiares ou persoais	2.345	1.803
% Mulleres	Total Inactivos	62,10	61,22
	Total Razóns familiares	96,45	96,36
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	96,99	97,49
	Outras obrigas familiares ou persoais	96,28	95,95

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.
Unidade: Miles de persoas.

O abandono do mercado de traballo por razóns familiares, lonxe de diminuír parece que vai aumentando ou se mantén, cun 94,73% en 2007 e 94,62% en 2008. Significativo é tamén, que dos traballadores por conta propia que traballan a tempo parcial, o 63,5% sexan mulleres e das persoas que traballan por conta allea con parcialidade o 79,8% tamén sexan mulleres.

■ Cadro 5.55

Abandono do mercado de traballo por razóns familiares

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 (*)	2006(*)	2007(*)	2008(*)
Ambos Sexos. Datos absolutos (en miles)	108,90	115,60	127,30	116,60	115,10	128,00	241,50	272,60	237,30	193,30
% Mulleres	90,82	93,52	94,66	95,03	93,66	93,67	76,07	95,82	94,73	94,62

Nota: os anos 1998-2004 (IV Trimestres).

(*) Apartir do 2005 os datos que proporciona o INE son medias anuais e por tanto non son comparables cos anos anteriores.

Fonte: Enquisa de Poboación Activa, INE.

Elaborado polo Instituto da Muller.

Finalizamos esta análise da conciliación entre vida laboral e familiar facendo referencia á “Enquisa de Fecundidade 006” o Centro de Investigacións Sociolóxicas. Estas son algunhas das súas conclusións:

■ 60% das mulleres afirma que ter fillos é un obstáculo para a súa vida profesional.

■ 16,2% das nais que agora contan entre 20 e 49 anos abandonaron definitivamente o traballo pola maternidade e o 28% afirma que a crianza dos fillos limitou as súas oportunidades de promoción laboral.

■ O atraso na maternidade debe en boa medida ao número de anos de dedicación ao estudo e ás dificultades económicas que teñen a súa orixe nos postos de traballo precarios aos que acceden as mulleres, cando non están en paro.

A máis estudos, máis traballo, maior atraso na maternidade e menos fillos.

5.9 Salarios

Continuando a tendencia dos apartados anteriores deste capítulo, o sexo parece ser tamén un factor determinante das diferenzas salariais.

O informe da Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008 (últimos datos dispoñibles) reflexa que as mulleres galegas no ano 2008 percibiron un salario medio anual de 14.856 € fronte aos 19.932 € dos homes, o que supón que as mulleres percibiron un 25,47% menos que os homes polo seu traballo realizado.

A media total das CC.AA. no grupo de mulleres chegou aos 15.620 €, fronte aos 21.596 dos homes, percibindo o colectivo feminino un 27,67% menos que os homes.

En ambos os dous casos a muller cobra menos que a media, que en Galicia é de 17.736 € e no conxunto do Estado de 18.996 €.

■ Cadro 5.56

Asalariados por CCAA e sexo. 2008

	Total		Mulleres	Homes
	Salario medio anual	%*	Salario medio anual	Salario medio anual
Andalucía	15.592	69,52	12.447	17.903
Aragón	19.850	69,71	15.897	22.804
Ppdo. de Asturias	19.711	67,64	15.498	22.911
Illas Baleares	17.976	77,47	15.512	20.024
Canarias	16.284	81,12	14.418	17.773
Cantabria	19.454	69,21	15.489	22.379
Castela A Mancha	16.947	75,05	14.133	18.832
Castela León	18.605	72,78	15.301	21.024
Cataluña	21.177	71,43	17.365	24.312
Estremadura	14.640	75,39	12.303	16.319
Galicia	17.736	74,53	14.856	19.932
C. de Madrid	24.375	69,61	19.696	28.293
Rexión de Murcia	16.215	73,98	13.409	18.152
A Ríoxa	18.946	73,69	15.719	21.330
C. Valenciana	17.470	72,37	14.341	19.816
Cidade de Ceuta	21.315	68,16	16.520	24.236
Cidade de Melilla	20.907	69,15	16.576	23.847
Total	18.996	72,33	15.620	21.596

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home.

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008.

A evolución con respecto ao ano 2000 tampouco é moi alentadora, xa que en Galicia a diferenza se incrementou en case un punto, pasando do 26,10% de diferenza en prexuízo das mulleres, ao 26,94% en 2006 e 26,28% en 2007. O ano 2008 é o primeiro dos últimos anos no que a diferenza diminúe.

Asalariados por sector de actividade económica e sexo. 2008
Galicia / España. 2008

■ Cadro 5.57

	Total España	Mulleres	Homes	%
Energía e auga	66.860	27.212	39.648	68,63
Industria	34.436	13.734	20.702	66,34
Construcción e servizos inmobiliarios	31.362	14.985	16.377	91,50
Comercio	29.782	11.878	17.904	66,34
Transporte e comunicacións	35.069	15.791	19.278	81,91
Hostalaría e restauración	17.434	7.564	9.870	76,64
Entidades financeiras e aseguradoras	63.008	22.797	40.211	56,69
Servizo ás empresas	30.437	12.231	18.206	67,18
Ensino e sanidade	52.528	21.138	31.390	67,34
Outros	38.991	16.974	22.017	77,09
Sen clasificar	24.984	8.959	16.025	55,91
Total	36.452	14.856	21.596	68,79

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home en Galicia.
 Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008.

Neste cadro, apreciamos que as diferenzas salariais non son iguais segundo que rama de actividade económica se trate. As maiores diferenzas aprécianse na rama “entidades financeiras e aseguradoras”, onde a muller gaña un 43,31% menos que o home, seguida de “industria” e “comercio” cunha porcentaxe dun 33,66% menos en contra da muller e de “servizo a empresas” cun 32,82% menos. Estas dúas últimas ramas de actividade son especialmente significativas, xa que concentran un elevado número de asalariadas.

As menores diferenzas atopámolas en “construcción e servizos inmobiliarios” onde a muller percibe o 91,50% do salario masculino e “transporte e comunicacións” co 81,91%.

É destacable que ramas de actividade como “ensino e sanidade”, que foron tradicionalmente reservadas ás mulleres e onde os postos de traballo están ocupados maioritariamente por elas, perciban só o 67,34% do salario do home.

Hai que ter en conta que estas diferenzas salariais están provocadas en boa medida por que a muller está contratada nunha maior proporción a tempo parcial, con contratos temporais, que se incorporan máis tarde ao mercado laboral e que interrompen a súa vida profesional para a atención dos fillos ou de persoas dependentes.

**Percepcións salariais por tramo de salario e sexo.
Galicia / España. 2007**

■ Cadro 5.58

	Galicia		España	
	Salario medio anual		Salario medio anual	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
De 0 a 0,5 SMI	1.881	1.828	1.845	1.805
De 0,5 a 1 SMI	6.352	6.378	6.308	6.320
De 1 a 1,5 SMI	10.687	10.623	10.594	10.562
De 1,5 a 2 SMI	14.872	14.494	14.816	14.579
De 2 a 2,5 SMI	18.633	18.769	18.734	18.770
De 2,5 a 3 SMI	22.935	22.875	22.966	22.930
De 3 a 3,5 SMI	27.210	27.327	27.227	27.280
De 3,5 a 4 SMI	31.382	31.483	31.421	31.429
De 4 a 4,5 SMI	35.610	35.636	35.618	35.619
De 4,5 a 5 SMI	39.729	39.457	39.766	39.715
De 5 a 7,5 SMI	50.001	49.397	50.178	49.456
De 7,5 a 10 SMI	71.656	71.289	71.790	71.317
Máis de 10 SMI	128.176	115.650	138.693	120.839
Total	19.932	14.856	21.596	15.620

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e ensións nas fontes tributarias: 2007.

A partir dos datos facilitados por ia Tributaria, observamos que en 2008 o 17,59% (86.354 mulleres) tiveron ingresos por salarios inferiores ao 50% de Salario Mínimo Interprofesional (S.M.I.) e o 15,3% tivéronos entre o 50% e o 100% do S.M.I. Isto supón que o 32,91% (33,95% en 2007) de mulleres, no ano 2008, tiveron ingresos non superiores ao S.M.I. Os homes con salarios inferiores ao 50% do SMI. foron o 10,44% e con salarios entre o 50% e o 100% do S.M.I. foron o 8,71%.

Cos salarios máis altos acontece á inversa, é unha porcentaxe moi baixa de mulleres as que perciben salarios altos.

A Enquisa Anual de Estrutura Salarial ano 2007 do INE (última dispoñible) confirma os datos anteriores.

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2007.
Encuesta anual de estrutura salarial

■ **Cadro 5.59**

Ambos os dous sexos	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	17.987,33	19.516,67	14.657,09
Aragón	20.015,81	21.380,50	15.607,55
Ppdo. de Asturias	20.623,81	22.263,50	16.245,53
Illas Baleares	18.886,80	20.267,71	14.868,91
Canarias	17.189,07	18.355,29	13.701,82
Cantabria	18.697,63	19.862,28	15.057,19
Castela A Mancha	17.908,64	19.195,52	14.958,61
Castela León	15.027,97	15.857,26	12.158,55
Cataluña	21.998,10	23.275,66	15.436,60
C. Valenciana	18.547,94	19.623,62	14.555,01
Extremadura	16.298,30	17.751,19	13.262,33
Galicia	17.603,45	18.924,72	13.969,50
C. de Madrid	24.242,08	26.114,02	16.029,80
Rexión de Murcia	17.173,76	18.082,76	14.444,32
Navarra	22.219,46	23.615,11	17.361,60
País Vasco	23.892,65	25.505,13	17.221,15
A Ríoxa	18.860,52	19.754,35	14.668,55
España	20.390,35	21.949,66	15.053,67

Homes	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	20.042,00	22.288,52	15.938,05
Aragón	22.771,23	24.703,09	16.772,12
Ppdo. de Asturias	23.347,87	25.757,85	17.564,67
Illas Baleares	20.846,75	22.667,22	15.501,93
Canarias	18.196,14	19.885,18	14.092,73
Cantabria	21.049,99	22.677,81	16.363,48
Castela A Mancha	19.350,01	21.231,58	15.258,91
Castela León	20.394,78	22.128,50	15.159,15
Cataluña	25.109,98	26.904,91	16.729,04
C. Valenciana	20.518,95	22.032,12	15.407,90
Extremadura	17.279,58	19.222,92	13.626,21
Galicia	19.511,30	21.327,16	14.920,67
C. de Madrid	27.609,53	30.022,22	17.524,62
Rexión de Murcia	19.052,23	20.583,44	14.961,02
Navarra	25.273,34	27.095,27	18.610,58
País Vasco	26.911,37	29.037,47	18.215,69
A Ríoxa	21.179,14	22.350,53	15.619,55
España	22.780,29	24.953,34	16.083,61

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2007.
Encuesta anual de estrutura salarial

■ **Cadro 5.59**
(continuación)

Mulleres	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	14.398,98	15.364,64	11.448,76
Aragón	15.694,24	16.293,59	13.631,19
Ppdo. de Asturias	16.376,95	17.212,72	13.710,96
Illas Baleares	16.627,15	17.487,55	14.149,54
Canarias	15.721,06	16.402,75	12.831,28
Cantabria	14.915,34	15.567,93	12.568,72
Castela A Mancha	15.095,11	15.405,70	14.303,04
Castela León	15.027,97	15.857,26	12.158,55
Cataluña	18.136,60	18.930,77	13.503,25
C. Valenciana	15.567,62	16.164,30	12.985,67
Extremadura	14.553,56	15.372,92	12.465,04
Galicia	15.007,78	15.827,55	12.464,95
C. de Madrid	16.688,59	20.941,23	13.807,53
Región de Murcia	14.242,71	14.467,18	13.421,73
Navarra	18.129,02	18.833,36	15.829,67
País Vasco	19.771,83	20.708,79	15.833,20
A Ríoxa	15.637,54	16.127,50	13.377,13
España	16.943,89	17.867,41	13.224,15

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home.
Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007.

En Galicia o salario medio bruto anual total en 2007, no colectivo feminino foi de 15.007,78 €. Se distinguimos entre tipo de contrato a media foi de 15.827,55 € para os contratos indefinidos e 12.464,95 € para os de duración determinada e no colectivo masculino foi de 19.511,30€, distribuídos en 21.327,16 € para os contratos indefinidos e 14.920,67 € para os de duración determinada). Isto supón que as mulleres galegas en 2007 percibiron unhas retribucións un 23,08% menor que as dos homes, diferenza que no caso dos contratos indefinidos alcanza o 25,79%.

En España a media salarial bruta das mulleres en 2007, foi de 16.943,89€, fronte aos 22.780,29 dos salarios masculinos, o que reflicte unha diferenza en contra do salario feminino de 25,62% (diferenza maior que en Galicia, que é debida a que os salarios dos homes do conxunto de España son superiores aos da media salarial masculina galega). Nas contratacións indefinidas, esta diferenza, desfavorable para as mulleres chega ao 28,40%.

5.10 Prestacións por desemprego

Os datos proporcionados polo MTASS para a elaboración deste apartado non están desagregados por CC.AA., polo que, aínda que fagamos referencia ás súas táboas estatísticas do 2008, imos utilizar o informe da Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias 2008”.

O nº de perceptoras de prestacións de desemprego, segundo as estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais de Asuntos Sociais do Mº de Traballo e Asuntos Sociais 2009, foi superior ao dos homes, no nivel asistencial e na Renda Activa de Inserción, pero non así no nivel contributivo.

■ 602.493 mulleres percibiron prestación de desemprego, fronte a 1.022.299 homes.

■ 510.581 mulleres percibiron subsidio, fronte a 450.307 homes.

■ 71.142 mulleres percibiron a Renda Activa de Inserción fronte a 24.401 homes.

A media diaria bruta recoñecida a beneficiarios/ás de prestacións de desemprego de nivel contributivo segundo sexo e idade a nivel de todo o Estado é de 27,73 € día no ano 2009 (26,84 € día en 2008). A contía percibida polo colectivo feminino está por debaixo desa media, alcanzando solo 24,88 € día (23,98 € día en 2008), fronte aos 29,41 € do grupo de homes (28,81 € en 2008).

A maior diferenza atopámola no colectivo de mulleres entre 55 e mais anos onde a diferenza de contía media diaria bruta chega a ser de 6,65 € día (mulleres 24,08 € día e homes 30,73 € día).

Contía media diaria bruta recoñecida a beneficiarios de prestacións de nivel contributivo. Segundo sexo e idade. España. 2009

■ Cadro 5.60

	2009
Homes	
16-19 anos	24,86
20-24 anos	26,83
25-54 anos	29,49
55 e máis anos	30,73
Total	29,41
Mulleres	
16-19 anos	20,54
20-24 anos	22,68
25-54 anos	25,16
55 e máis anos	24,08
Total	24,88
Ambos os dous sexos	
16-19 anos	23,68
20-24 anos	25,41
25-54 anos	27,81
55 e máis anos	28,94
Total	27,73

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e pensións nas fontes tributarias.

Para poder facer unha análise por CC .AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias 2008".

En todas as CC.AA o importe da prestación media anual é inferior no colectivo feminino, 3.044 € (2.911 € en 2007) fronte aos 3.488 € (3.210 € en 2007) dos homes. En Galicia a media anual chegou aos 2.836 (2.710 € en 2007) para as mulleres e aos 3.250 € (3.140 € en 2007) para os homes, polo tanto existe unha diferenza en prexuízo do grupo de mulleres de 414 € anuais como media.

Se comparamos a percepción media feminina en materia de prestacións de desemprego, en 2008, coa media total das CC.AA., observamos que é inferior en 444 € (352 € en 2007) e se a comparación a facemos co total do colectivo feminino as mulleres galegas percibiron 208 € menos que a media de España, ocupando o sétimo posto das prestacións máis baixas despois de, Baleares, Cantabria, Murcia, Extremadura, Asturias e Castela A Mancha. No caso dos homes galegos a diferenza coa media de España, é de 238€

Podemos concluír dicindo que a muller galega percibe só o 87,26% (86,30% en 2007) das prestacións, comparándoas coas percibidas polos seus compañeiros homes, é dicir, percibe un 12,74 (13,7% en 2007) menos. Aínda que levemente, as diferenzas se van acurtando.

**Percepcións medias de prestacións por desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma do perceptor. Galicia/España. 2008**

■ **Cadro 5.61**

	Total	Homes	Mulleres
	Prestación media anual	Prestación media anual	Prestación media anual
Andalucía	3.283	3.504	3.028
Aragón	3.103	3.279	2.880
Ppdo. de Asturias	3.221	3.532	2.816
Illas Baleares	2.878	3.086	2.655
Canarias	3.249	3.469	2.997
Cantabria	2.928	3.128	2.672
Castela A Mancha	2.973	3.082	2.882
Castela León	3.070	3.241	2.852
Cataluña	3.638	3.827	3.414
Extremadura	2.945	3.127	2.746
Galicia	3.051	3.250	2.836
C. de Madrid	3.588	3.787	3.349
Rexión de Murcia	3.022	3.253	2.686
A Ríoxa	3.299	3.504	3.037
C. Valenciana	3.230	3.440	2.965
Cidade de Ceuta	3.230	3.435	3.012
Cidade de Melilla	3.277	3.419	3.126
España	3.285	3.488	3.044

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008

Facendo unha análise da nacionalidade dos perceptores/ás, observamos que cando a nacionalidade é española, a diferenza con respecto aos varóns é superior; chegando a percibir un 13,44% menos, mentres que se a orixe é estranxeira, a diferenza se reduce ata un 6,23% menos.

■ Cadro 5.62

**Pensión medias. Por nacionalidade, sexo e comunidade autónoma.
Nacionalidade española. 2008**

	Homes		Mulleres	
	Desempregados	Prestación media anual	Desempregados	Prestación media anual
Total	1.997.146	3.575	1.849.736	3.093
Andalucía	559.995	3.558	506.484	3.054
Aragón	40.002	3.362	39.919	2.945
Ppdo. de Asturias	46.295	3.585	36.278	2.838
Illas Baleares	55.498	3.182	56.903	2.748
Canarias	123.688	3.535	112.217	3.010
Cantabria	24.269	3.181	19.949	2.713
Castela A Mancha	86.569	3.166	73.672	2.865
Castela León	93.676	3.333	80.286	2.893
Cataluña	273.033	3.966	273.658	3.517
Estremadura	76.778	3.145	71.981	2.752
Galicia	117.679	3.295	111.645	2.852
C. de Madrid	198.026	4.014	197.453	3.452
Rexión de Murcia	59.025	3.479	51.565	2.781
A Ríoxa	9.559	3.751	9.838	3.151
C. Valenciana	227.294	3.529	202.096	3.014
Cidade de Ceuta	3.121	3.509	3.188	3.031
Cidade de Melilla	2.639	3.480	2.604	3.142

Fonte: Axencia Tributaria.

A diferenza estriba na nacionalidade de orixe, xa que os homes non españois perciben unhas prestacións sensiblemente inferiores ás dos homes españois (22,55% menos), mentres que as mulleres non españolas, con respecto ás españolas teñen uns ingresos en concepto de desemprego do 16,09% menos.

Esta análise volve reafirmar a idea de que, con independencia da orixe, nacionalidade, formación..., o colectivo de mulleres sempre está por debaixo do de homes.

**Percepcións medias de prestacións por desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma do perceptor. Galicia/España. 2008**

■ Cadro 5.63

	Total	Homes	Mulleres
	Prestación media anual	Prestación media anual	Prestación media anual
Andalucía	2.813	2.948	2.535
Aragón	2.937	3.098	2.444
Ppdo. de Asturias	2.548	2.694	2.257
Illas Baleares	2.613	2.836	2.290
Canarias	2.994	3.063	2.889
Cantabria	2.527	2.719	2.109
Castela A Mancha	2.677	2.751	2.460
Castela León	2.575	2.686	2.268
Cataluña	3.246	3.455	2.731
Extremadura	2.648	2.718	2.473
Galicia	2.495	2.552	2.393
C. de Madrid	3.031	3.180	2.658
Rexión de Murcia	2.691	2.843	2.245
A Rioxa	2.882	3.048	2.381
C. Valenciana	2.956	3.112	2.608
Cidade de Ceuta	2.899	2.966	2.747
Cidade de Melilla	3.100	3.151	3.031
España	2.937	3.095	2.573

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008.

5.11 Pensións

Para unha primeira análise utilizaremos os datos proporcionados polo Mº de Traballo e A.A. S.S. nas estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais do 2008, últimos dispoñibles desagregados por sexos no momento de finalización deste capítulo. Aínda que os datos non están desagregados por CC.AA, se o están por sexo, polo que nos poden dar unha visión xeral da situación da muller pensionista.

Faremos unha primeira análise das pensións contributivas.

O nº de pensionistas mulleres (3.738.900) en toda España é lixeiramente inferior ao de homes (4.014.200). É máis destacable que se ben no colectivo masculino as pensións de xubilación, que requiren unha cotización previa, supoñen un 80,10% do total, no grupo de mulleres só supoñen un 44,90%, case igual que as de viuvez (43,03%).

En relación co importe medio mensual podemos dicir que no conxunto do Estado, as pensións percibidas polas mulleres en 2008 son 363.41 € menos que as dos homes, ou o que é o mesmo un 38,63% menores (mulleres: 577.37 €, homes: 940.78€). Esta diferenza aínda é maior se comparamos as pensións de xubilación. Así unha pensionista de xubilación muller percibiría 406.14 € menos que os homes.

As pensións de viuvez son lixeiramente superiores no caso das mulleres, cunha media estatal en 2009 de 132,14 € máis.

Se a comparación a realizamos coa pensión media total (tanto por sexo como CC.AA.), as mulleres seguen por debaixo, xa que a media total é de 754.06€ para 2009, fronte aos 577,37 € do grupo de pensionistas mulleres.

■ Cadro 5.64

**Pensión contributivas e importe medio e pensionistas segundo clase, por sexo.
España 2008/2009**

	Pensións				Pensionistas ⁽¹⁾	
	Nº en miles		Importe medio En euros/mes		En miles	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Homes	4.079,2	4.148,3	898,13	838,83	3.947,2	4.014,2
Xubilación	3.190,3	3.246,8	950,99	885,17	3.158,0	3.215,5
Incapacidade permanente	596,4	603,0	872,75	829,80	593,5	599,8
Viudedade	152,2	154,7	416,36	396,76	61,1	61,2
Orfandade	132,7	136,0	322,76	299,08	127,2	130,1
Favor familiar	7,6	7,7	397,33	369,00	7,4	7,5
Mulleres	4.311,2	4.383,3	550,84	940,78	3.679,7	3.738,9
Xubilación	1.746,3	1.791,9	565,19	998,56	1.637,2	1.678,8
Incapacidade permanente	310,5	317,8	664,62	903,44	293,7	302,0
Viudedade	2.097,6	2.115,5	537,19	430,76	1.601,1	1.609,0
Orfandade	126,6	128,1	327,48	336,99	121,1	122,4
Favor familiar	30,2	30,0	435,92	414,99	26,6	26,7
Ambos os dous sexos⁽²⁾	8.390,4	8.531,9	719,68	577,37	7.626,9	7.753,5
Xubilación	4.936,6	5.038,9	814,51	592,42	4.795,2	4.894,3
Incapacidade permanente	906,9	920,8	801,49	694,98	887,2	901,8
Viudedade	2.249,8	2.270,3	529,01	562,90	1.662,2	1.670,2
Orfandade	259,3	264,2	325,04	342,67	248,3	252,6
Favor familiar	37,8	37,7	428,17	454,97	34,0	34,2

(1) Véxase nota a este cadro en Fontes non explicativas.

(2) Inclúe non consta sexo.

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2006. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais.

Se a análise o realizamos observando as pensións segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase, para todo o territorio das CC.AA. en 2008 apreciamos que nos dous colectivos o maior nº de pensións concéntrase no tramo de 450,01 a 700,00 €, pero se ben no grupo de mulleres o seguinte tramo con máis perceptoras é o de 150,01 a 400,00 €, no grupo de homes o seguinte tramo con máis perceptores é o de 700,01 a 1.100,00 €, e nos tramos superiores son maioritarios, e case exclusivos, o nº de perceptores homes.

■ Cadro 5.65

Pensión contributivas, segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase. España. 2009

	Total	Ata 150	De 150,01 a 500 !	De 500,01 a 623,99!	De 624,00 a 700!	De 700,01 a 1.100!	De 1.100,01 a 1.500,00!	De 1.500,01 a 1.800!	De 1.800,01 a 2.000!	De 2.000,01 a 2.441,76!	Máis de 2.441,76 !
Homes	4.148,3	65,7	507,7	927,7	513,7	863,6	589,0	287,1	127,1	258,1	8,6
Incapacidade permanente	603,0	3,1	120,00	111,40	56,40	159,2	74,7	31,0	14,3	28,4	4,4
Xubilación	3.246,8	49,0	183,00	770,30	449,30	685,6	507,6	255,7	112,6	229,6	4,1
Viuvedade	154,7	5,4	103,60	21,10	6,00	13,5	5,0	0,1	-	-	0,0
Orfandade e favor familiares	143,7	8,3	101,10	25,00	2,00	5,2	1,7	0,3	0,2	0,1	0,0
Mulleres	4.383,3	83,9	1.558,4	1.682,2	211,6	536,5	213,7	46,4	19,3	29,7	1,7
Incapacidade permanente	317,8	2,4	114,20	80,70	19,30	56,8	22,6	8,6	4,2	8,0	1,2
Xubilación	1.791,9	31,9	659,30	722,60	54,50	163,3	89,5	34,5	14,5	21,2	0,4
Viuvedade	2.115,5	39,4	677,30	850,80	135,20	309,7	99,4	2,8	0,4	0,5	0,0
Orfandade e favor familiares	158,1	10,2	107,50	28,00	2,60	6,8	2,2	0,5	0,2	0,1	0,0
Ambos os dous sexos⁽¹⁾	8.531,9	149,6	2.066,1	2.609,9	725,3	1.400,1	802,7	333,5	146,4	287,8	10,2
Incapacidade permanente	920,8	5,5	234,2	192,1	75,7	216,0	97,3	39,6	18,5	36,4	5,6
Xubilación	5.038,7	80,9	842,3	1.492,9	503,8	848,9	597,2	290,2	127,1	250,8	4,6
Viuvedade	2.270,2	44,8	780,9	871,9	141,2	323,2	104,4	2,9	0,4	0,5	0,1
Orfandade e favor familiares	301,8	18,5	208,6	53,0	4,6	12,0	3,9	0,8	0,4	0,1	0,0

(1) Inclúe non consta sexo.

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2009. Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais.

Para poder facer unha análise por CC .AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008 (últimos datos dispoñibles).

Cabe sinalar que se ben en Galicia, o nº de pensionistas (sen distinción polo tipo de pensión) é superior no colectivo feminino (51,75%), non o son os importes das pensións recibidas. No total das CC.AA. o nº de mulleres pensionistas chega ao 48,22%.

A pensión media anual das mulleres pensionistas en Galicia alcanzou en 2008 os 8.343 €, fronte aos 11.360 € dos homes, o que supón que as mulleres perciben o 73,44% do importe da pensión masculina, ou o que é o mesmo un 26,56 € menos (26,83% en 2007), o que supón unha significativa diferenza (3.017 € menos ao ano).

Se a comparación a facemos coa media total dos/as pensionistas galegos/as de ambos os dous sexos, as mulleres reciben pensións inferiores á media en 1.456 €; diferenza que se acentúa se o elemento de referencia é a media total de España (ambos os dous sexos), chegando a percibir 2.726 € menos.

A muller galega tamén está en desvantaxe se a comparamos coa pensión media das mulleres do resto de CC.AA., con 691 € menos.

As pensionistas galegas ocupan o segundo lugar das máis baixas, despois de Murcia e Estremadura, mantendo o seu xa mala posición do ano anterior.

Pensión media, por sexo e tramos de pensión. España 2008
■ Cadro 5.66

	Pensionistas mulleres	Pensión media anual	Pensionistas homes	Pensión media anual
Total	387.472	8.343	361.222	11.360
De 0 a 0,5 SMI	53.970	1.729	55.153	1.337
De 0,5 a 1 SMI	75.160	5.750	48.763	5.787
De 1 a 1,5 SMI	198.078	8.095	136.863	8.463
De 1,5 a 2 SMI	28.201	12.505	34.828	12.750
De 2 a 2,5 SMI	12.010	16.390	24.363	16.623
De 2,5 a 3 SMI	6.695	20.002	18.859	20.176
De 3 a 3,5 SMI	3.276	23.846	13.455	23.919
De 3,5 a 4 SMI	2.210	27.699	8.577	27.646
De 4 a 4,5 SMI	3.992	30.885	7.225	31.186
De 4,5 a 5 SMI	2.783	34.179	8.214	34.254
De 5 a 7,5 SMI	789	43.254	3.604	43.558
De 7,5 a 10 SMI	159	63.258	648	62.468
Máis de 10 SMI	149	123.723	670	144.083

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008.

INICIO DA RELACIÓN LABORAL

6

6.1 Inscripción de empresas e apertura de centros de traballo

Inclúense neste apartado dous datos que, se ben non poden tomarse como reflexo real do número de empresas de Galicia, si poden considerarse como un índice aproximado, aínda que requiren precisións en cada apartado.

6.1.1 Inscripcións de empresas

As cifras que se inclúen non son referidos exactamente ao número de empresas, senón aos códigos de conta de cotización existentes en cada provincia a 31 de decembro de 2009, agás nas cifras relativas ao Réxime Especial do Mar do que a súa contabilización corresponde a empresarios independentemente dos códigos ou embarcacións coas que contén. Isto supón que non coinciden, nos demais réximes, as cifras coa consideración de empresas ou centros de traballo, xa que un código pode ter varios centros de traballo e as empresas poden ter varios códigos.

No cadro 6.1, ofrécese o dato estático do número de empresas a 31 de decembro de 2009 que, aínda coas salvidades antes apuntadas, permite extraer algunha conclusión.

Obsérvase que no ano 2009, diminúen as cifras de empresas en alta, practicamente en todos os réximes.

■ Cadro 6.1

Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2008-2009

	Réxime Xeral		Réximes especiais						Mar ⁽¹⁾		Total	
	2008	2009	Agrario		Emp. Fogar		Minería	Carbón	2008	2009	2008	2009
			2008	2009	2008	2009	2008	2009				
A Coruña	39.867	38.595	423	452	5.442	5.321	1	1	1.004	943	46.737	45.312
Lugo	13.312	13.165	589	568	1.300	1.279	0	0	207	203	15.408	15.215
Ourense	11.947	11.749	105	93	1.424	1.451	0	0	0	0	13.476	13.293
Pontevedra	36.076	34.383	272	274	4.007	3.789	0	0	1742 ⁽²⁾	1.745	42.065	40.191
Galicia	101.202	97.892	1.389	1.387	12.173	11.840	1	1	2.953	2.891	117.686	114.011

Elaboración propia.

(1) As cifras deste réxime corresponden a empresarios/as independentemente dos códigos conta de cotización que teñan.

(2) Inclúe as empresas dependentes do ISM-Dirección Provincial de Vilagarcía-das que parte corresponden á Coruña. Todos os datos a 31 de decembro.

Fontes: Tesourería Xeral da Seguridade Social e Instituto Social da Mariña.

Nos cadros 6.2 e 6.3, con datos extraídos do Ministerio de Traballo e Inmigración e referido ao Réxime Xeral, agrúpase nunha única conta de cotización á Seguridade Social a un colectivo de traballadores/as pertencentes a unha mesma empresa que desenvolven a súa actividade laboral nunha mesma provincia e que teñen características homoxéneas fronte á cotización, agrupando nunha única unidade –empresa– a todas as contas co mesmo Número de Identificación Fiscal. O tamaño de cada empresa obtívose en función do número de traballadores/as da empresa en cada unidade territorial, independentemente do tamaño da empresa a nivel nacional. Agrúpanse así mesmo por tamaño das empresas e segundo o tipo de estas podéndose observar nas cifras o importante número de empresas de pequeno tamaño, que supón que o 87,61% das empresas teñen menos de 10 traballadores/as, e a ocupación elevada de traballadores/as en empresas a titularidade das cales corresponde a persoas xurídicas.

■ Cadro 6.2

Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2009

	De 1 a 2 trab.	De 3 a 5 trab.	De 6 a 9 trab.	De 10 a 25 trab.	De 26 a 49 trab.	De 50 a 249 trab.	De 250 a 499 trab.	De 500 a 999 trab.	1000 e máis trab.	Total
A Coruña	19.186	7.787	3.199	2.991	926	736	59	26	19	34.929
Lugo	6.786	2.733	1.085	885	257	170	11	6	3	11.936
Ourense	6.024	2.319	899	796	212	143	18	3	6	10.420
Pontevedra	16.979	7.016	3.049	2.593	799	575	55	14	13	31.093
Galicia	48.975	19.855	8.232	7.265	2.194	1.624	143	49	41	88.378

Datos a 31 de decembro de 2009.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración. Anuario 2009.

■ Cadro 6.3

Empresas e traballadores/as do Réxime Xeral e Réxime Especial da Minería do Carbón, segundo tipo de empresa, por provincia de radicación dos seus centros de traballo. Galicia 2009.

	Empresas			Traballadores/as (en miles)		
	Persoa física	Persoa xurídica	Total	Persoa física	Persoa xurídica	Total
A Coruña	13.132	21.797	34.929	27,2	288,1	315,2
Lugo	5.139	6.797	11.936	11,0	70,1	81,1
Ourense	4.063	6.357	10.420	8,1	67,6	75,7
Pontevedra	10.555	20.538	31.093	21,7	235,5	257,2
Galicia	32.889	55.489	88.378	67,8	661,3	729,1

Datos a 31 de decembro de 2009.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

6.1.2 Apertura de centros de traballo

Inclúense os cadros 6.6 a 6.10 relativos ás comunicacións de aperturas de centros de traballo, na súa acepción laboral, como unidade produtiva con organización específica que, polo tanto, non poden ser tomados conceptualmente como empresas, xa que estas poden ter un ou varios centros de traballo. Por outra banda, a falta de comunicación dos cesamentos dos centros de traballo, unha vez amortizados os cadros de persoal, impiden coñecer o dato máis preciso do total neto de centros de traballo creados nun período. En consecuencia, estas cifras refírense a aquelas comunicacións de apertura de centros de traballo que, con carácter preceptivo, realizan as empresas.

Sen extraer conclusións, dado o aleatorio das cifras, podemos observar que, en 2009, o sector de construción é o que maior número de centros de traballo abre, supoñendo máis do 61% do total, e, con gran diferenza, o que reflicte máis traballadores/ás ocupados, coas reservas con que debe ser tomado este dato, xa que as obras sucesivas provocan unha repetición na contabilización dos produtores/ás. Analízase por actividades económicas e provincias, referidos a centros de traballo e traballadores/as rexistrados por CNAE.

Examinando a evolución en relación cos anos anteriores (cadro 6.10), vemos que as cifras de aperturas de centros de traballo diminúen en relación cos anos anteriores e, en relación co ano anterior, se reduce o número de traballadores ocupados neles.

Distribución provincial de aperturas de centros de traballo. Galicia 2009

■ Cadro 6.4

A Coruña	7.939
Lugo	2.750
Ourense	1.452
Pontevedra	7.234
Galicia	19.375

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Aperturas de centros de traballo rexistrados por tipo de actuación. Galicia 2009

■ Cadro 6.5

De nova creación	18.590
Reinicio de actividade	234
Cambio de actividade	24
Traslado	527
Totais	19.375

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Comunicacións de aperturas de centros de traballo por clave de actividade e provincia. Galicia 2009

■ Cadro 6.6

CNAE 2009	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
A	60	133	8	71	272
B	6	1	2	2	11
C	176	106	35	254	571
D	11	4	1	2	18
E	11	3	1	15	30
F	5.339	1.551	1.132	3.869	11.891
G	804	290	102	1.168	2.364
H	92	71	9	163	335
I	488	229	54	654	1.425
J	68	13	2	49	132
K	59	16	12	75	162
L	41	7	2	50	100
M	255	83	22	270	630
N	171	80	26	115	392
O	1	1	0	2	4
P	73	34	5	83	195
Q	79	23	15	96	213
R	50	8	13	77	148
S	152	54	11	217	434
T	2	1	0	2	5
U					
Outras	1	42			43
Total	7.939	2.750	1.452	7.234	19.375

Seccións de actividade económica (segundo CNAE-2009).

A Agricultura, gandería, silvicultura e pesca

B Industrias extractivas

C Industria manufacturera

D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado

E Fornecemento de auga, activid. de saneamento, xestión residuos e descontaminación

F Construción

G Comercio por xunto e ao retalto; reparación de vehículos de motor e motocicletas

H Transporte e almacenamento

I Hostalaría

J Información e comunicacións

K Actividades financeiras e de seguros

L Actividades inmobiliarias

M Actividades profesionais, científicas e técnicas

N Actividades administrativas e servizos auxiliares

O Actividades administrativas e servizos auxiliares

P Educación

Q Actividades sanitarias e servizos sociais

R Actividades artísticas, recreativas e de entretemento

S Outros servizos

T Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico; actividades dos fogares como produtores de bens e servizos para uso propio

U Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais

Outras Cando nunha comunicación concorre máis dunha actividade económica

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Distribución provincial dos traballadores en centros de traballo rexistrados. Galicia 2009

■ Cadro 6.7

A Coruña	43.921
Lugo	13.958
Ourense	7.824
Pontevedra	30.593
Totais	96.296

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores en centros de traballo rexistrados nas aperturas de centros de traballo por provincia e sexo. Galicia 2009.
■ Cadro 6.8

	Nº de homes	Nº de mulleres
A Coruña	37.937	5.984
Lugo	12.693	1.265
Ourense	7.202	622
Pontevedra	26.084	4.509
Totais	83.916	12.380

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores en centros de traballo rexistrados por provincia e CNAE. Galicia 2009
■ Cadro 6.9

CNAE 2009	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
A	297	905	70	166	1.438
B	30	1	7	3	41
C	1.244	564	268	2.346	4.422
D	101	11	14	2	128
E	46	10	4	140	200
F	33.720	10.264	6.892	22.360	73.236
G	2.460	496	158	1.993	5.107
H	266	180	11	422	879
I	953	356	109	863	2.281
J	1.879	27	4	79	1.989
K	164	31	19	143	357
L	74	17	3	52	146
M	941	194	67	657	1.859
N	461	236	49	341	1.087
O	63	11	0	8	82
P	515	275	7	266	1.063
Q	294	42	98	327	761
R	151	17	37	116	321
S	244	71	7	307	629
T	2	1	0	2	5
U					
Outras	16	249			265
Total	43.921	13.958	7.824	30.593	96.296

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Aperturas de centros de traballo e traballadores/as ocupados/as. Evolución. Galicia 2006-2009**■ Cadro 6.10**

Total centros de traballo				
	2006	2007	2008	2009
A Coruña	7.807	8.292	8.618	7.939
Lugo	2.639	2.742	2.572	2.750
Ourense	1.471	1.691	1.565	1.452
Pontevedra	7.634	8.088	7.958	7.234
Totais	19.551	20.813	20.713	19.375

Total centros de traballo				
	2006	2007	2008	2009
A Coruña	38.488	39.899	46.100	43.921
Lugo	11.867	12.137	11.974	13.958
Ourense	7.084	8.405	7.700	7.824
Pontevedra	26.710	31.175	30.937	30.593
Totais	84.149	91.616	96.711	96.296

Anos	Centros de traballo	Traballadores
2006	19.551	84.149
2007	20.813	91.616
2008	20.713	96.711
2009	19.375	96.296

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

6.2 Afiliacións e altas na Seguridade Social

6.2.1 Introducción

Os datos que proporcionan as altas dos traballadores/as á Seguridade Social constitúen unha importante ferramenta de traballo para a análise da configuración laboral da comunidade autónoma, permitindo ademais, pola súa desagregación en réximes especiais, obter información de certo detalle nas actividades do mar, agrario e autónomos. Así mesmo, a Tesourería Xeral da Seguridade Social constituíu unha nova base de datos do total de traballadores/as afiliados/as por sectores de actividade de indubidable valor.

Convén precisar que por traballadores/as afiliados/as e en alta enténdese ademais dos que traballan pola súa conta, todos aqueles que, nun momento determinado, se atopan ao servizo da empresa, e polos que esta cotiza, se ben, o número de afiliados/as non se corresponde necesariamente co de traballadores/as, senón co de situacións que xeran obriga de cotizar; é dicir, a mesma persoa contabilízase tantas veces como situacións de cotización teña, sexa porque teña varias actividades nun mesmo réxime, ou en varios. A afiliación e a alta na Seguridade Social é obrigatoria para todo traballador en activo por conta allea, ou que desempeñe o exercicio de calquera actividade de carácter autónomo, coa exclusión dun reducidísimo número de profesionais liberais. Tamén se asimilan ás situacións en alta, a incapacidade temporal, o desemprego na modalidade de pago delegado e a situación de suspensión por regulación de emprego.

Non obstante, as cifras que proporciona o chamado “sistema da Seguridade Social” non comprenden a todos os traballadores/as, xa que quedan fóra os cotizantes á Mutualidade de Funcionarios/as da Administración Civil do Estado (MUFACE), os integrados no Instituto Social das Forzas Armadas (ISFAS) e os afiliados/as á Mutualidade Xeral de Xustiza (MUGEJU).

6.2.2 A evolución a medio prazo

Da análise dos datos a medio prazo, 1985-2009 (cadro 6.11), obsérvase que, no total galego, existen dunha data a outra 327.700 novos/as cotizantes, pero que dito aumento prodúcese significativamente nas provincias da Coruña en 166.000 e Pontevedra en 138.900; en moi pequena medida –soamente 14.600 altas máis– na de Ourense, e 8.200 na de Lugo.

**Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total.
Galicia/España. 1985/1991/2003 a 2009**

■ Cadro 6.11

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985 ⁽¹⁾	R. Xeral	133,8	34,8	36,5	110,4	315,5	6.434,3
	Agrario	60,0	63,2	37,7	44,7	205,6	1.660,2
	Total ⁽²⁾	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
1991	R. Xeral	188,5	50,1	52,2	161,4	452,2	8.786,6
	Agrario	43,2	41,7	20,2	26,5	131,7	1.339,9
	Total ⁽²⁾	307,4	115,9	94,8	259,2	777,3	12.648,3
2003	R. Xeral	283,6	71,9	70,0	242,2	667,7	12.472,6
	Agrario	22,3	23,8	7,0	11,6	64,7	1.134,2
	Total ⁽²⁾	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
2004	R. Xeral	292,2	73,3	71,2	249,5	686,9	12.888,0
	Agrario	21,6	22,9	6,5	11,0	62,2	1.085,9
	Total ⁽²⁾	399,3	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
2005	R. Xeral	303,1	76,2	72,9	259,1	711,3	13.488,9
	Agrario	20,6	21,7	6,0	10,3	58,6	1.043,8
	Total ⁽²⁾	411,4	125,7	105,2	355,5	997,7	17.835,4
2006	R. Xeral	317,4	80,0	75,9	271,5	744,8	14.161,8
	Agrario	19,6	20,7	5,5	9,7	55,5	999,2
	Total ⁽²⁾	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
2007	R. Xeral	332,5	83,6	79,0	285,8	781,0	14.706,8
	Agrario	18,9	19,8	5,1	9,1	52,9	3.842,7
	Total ⁽²⁾	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,2	19.152,3
2008	R. Xeral	335,4	85,4	79,6	285,3	785,7	14.526,0
	Agrario(3)	1,3	1,4	0,4	1,3	4,5	744,5
	Total ⁽²⁾	445,9	133,1	111,4	382,1	1.072,5	19.005,6
2009	R. Xeral	323,9	82,9	77,2	267,2	751,2	13.538,7
	Agrario(3)	1,4	1,4	0,4	1,3	4,5	802,2
	Total ⁽²⁾	431,4	129,0	108,2	361,1	1.029,7	17.916,8

Medias anuais en miles de persoas.

(1) Non se inclúen os/as afiliados/as aos réximes especiais existentes nesa época de Representantes de Comercio, Artistas, Toureiros, Escritores/as de libros e Futbolistas (a incidencia é moi pequena).

(2) O total inclúe, ademais dos reseñados, os do Mar, Autónomos, Empregados/as do Fogar e Minería do Carbón.

(3) A partir do 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia do rexime especial agrario integranse no rexime especial de traballadores autónomos (lei 18/2007 de 4 de xullo)

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

Como xa sinalabamos nos informes de anos pasados, ademais do espectacular aumento do número de afiliados/as en alta nos anos 1998 e 1999, xunto con 2006 e 2007 o dato de maior relevancia é a diminución do número de afiliados no ano 2009: 42.800 en media anual e o descenso no cómputo xeral do período do número de traballadores/as en alta pertencentes ao Réxime Agrario, que pasan no total de Galicia de 205.600 en 1985 a 52.900 en 2007, o que supón, por conseguinte, un descenso de 152.700 altas, e a 4.500 en 2009, se ben hai que ter en conta que a partir do 1 de xaneiro de 2008 só se computan no réxime agrario os traballadores por conta allea xa que os de conta propia intégranse no réxime especial de traballadores autónomos.

Convén destacar tamén que o Réxime Xeral, onde se inclúen os asalariados/as do sector industrial, da construción e dos servizos, experimenta nese período un incremento de 435.700 cotizantes, é dicir, dos 315.500 afiliados en 1985 aos 751.200 en 2009, pasando de representar un 44,94% do total das altas en 1985 a un 72,95%, en 2009, aínda así a certa distancia do 75,56% que constitúe dita proporción no total español.

A diminución nestes últimos anos dos traballadores/as afiliados e en alta pertencentes ao Réxime Especial Agrario e a exclusión do citado réxime dos traballadores por conta propia supón que, na Comunidade Autónoma Galega, o peso do réxime especial agrario pasa do 29,29% do total de afiliados/as que representaba en 1985, ao 0,43% en 2009, acurtando diferenzas ano a ano e xa en este último representando unha porcentaxe moi inferior co conxunto estatal.

Para o total dos afiliados/as, a provincia da Coruña, con 166 altas máis no período que analizamos, experimenta o maior aumento, seguida da de Pontevedra, con 138.900. Ourense medra o total de activos nunha contía moi pequena –14.600–, e Lugo en 2009 ten só en dito período 8.200 afiliados/as máis. A escasa diferenza destas dúas últimas provincias vén dada por mor do descenso dos activos agrarios, xa que, tanto Lugo como Ourense aumentan significativamente o número de altas do Réxime Xeral, mantendo xa, a partir de 1986 en Ourense e 1989 en Lugo, a diferenza do sucedido ata ditas datas, un maior número de traballadores/as do citado Réxime Xeral que do Agrario.

6.2.3 Análise dos nove últimos anos

Da análise dos datos correspondentes a estes últimos nove anos (cadro 6.12), constátase que despois dos importantes aumentos das afiliacións nos anos 1998 e 1999 (subidas de 31.900 e 36.900), experimentábase un descenso apreciable sobre a subida de ditos anos no período que vai de 2000 a 2002, con aumentos interanuais de 28.900, 24.200 e 19.600, respectivamente e 23.200, a mesma cifra de altas nos anos 2003 e 2004. No ano 2005 o aumento interanual é maior: 27.400, continúa á alza en 2006: 34.800 e incrementábase no maior aumento destes últimos anos en 37.700 no ano 2007. En 2008 coa forte crise en plena virulencia aínda lograse un aumento (en media anual) de 1.700 cotizantes.

Seguindo a tónica dos anos anteriores durante 2009 continúa o descenso importante dos activos agrarios, incrementado ao producirse a integración dos traballadores por conta propia no réxime de autónomos. Continua tamén a diminución paulatina dos afiliados ao Réxime do Mar. Pola contra, aumentan significativamente os traballadores/as en alta do Réxime Xeral, 126.200 comparando 2001 con 2009, e no de autónomos en 63.500, cunha notable subida no ano 2008 incrementándose co colectivo de conta propia do réxime agrario, diminuíndo en troques en 7.600 no ano 2009.

Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Por réximes. Galicia/España. 2001-2009

■ Cadro 6.12

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
2001	R. Xeral	265,3	67,7	66,7	225,2	625,0	11.673,4
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,5	30,3	78,1
	Agrario	24,1	25,4	8,3	12,8	70,6	1.127,6
	Autónomos	66,6	21,5	22,6	54,6	165,3	2.614,9
	Outros	5,5	1,7	2,0	4,0	13,1	155,9
	Total	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
2002	R. Xeral	274,2	69,3	68,5	234,3	646,3	12.079,3
	Mar	7,4	2,3	0,0	20,1	29,8	76,4
	Agrario	23,0	24,5	7,5	12,0	67,1	1.123,5
	Autónomos	66,9	21,4	22,5	55,7	166,6	2.656,2
	Outros	6,0	1,8	2,2	4,2	14,1	190,9
	Total	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
2003	R. Xeral	283,6	71,9	70,0	242,2	667,7	12.472,6
	Mar	7,3	2,3	0,0	19,9	29,6	75,8
	Agrario	22,3	23,8	7,0	11,6	64,7	1.134,2
	Autónomos	68,6	21,6	22,7	57,5	170,4	2.732,9
	Outros	6,2	1,9	2,2	4,5	14,7	198,1
	Total	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
2004	R. Xeral	292,9	73,3	71,2	249,5	686,9	12.888,0
	Mar	7,4	2,3	0,0	19,4	29,0	74,5
	Agrario	21,6	22,9	6,5	11,0	62,2	1.085,9
	Autónomos	71,2	22,4	23,2	59,9	176,7	2.840,4
	Outros	6,2	2,3	2,4	4,7	15,5	193,0
	Total	399,3	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
2005	R. Xeral	303,1	76,2	72,9	259,1	711,3	13.488,9
	Mar	7,2	2,3	0,0	18,8	28,3	72,8
	Agrario	20,6	21,7	6,0	10,3	58,6	1.043,8
	Autónomos	73,3	23,1	23,6	61,9	181,9	2.935,0
	Outros	7,2	2,4	2,7	5,4	17,6	294,9
	Total	411,4	125,7	105,2	355,5	997,7	17.835,4
2006	R. Xeral	317,4	80,0	75,9	271,5	744,8	14.161,8
	Mar	7,0	2,2	0,0	18,0	27,2	71,7
	Agrario	19,6	20,7	5,5	9,7	55,5	999,2
	Autónomos	75,1	23,6	24,0	63,6	186,3	3.018,7
	Outros	7,8	2,5	2,7	5,7	18,7	344,9
	Total	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
2007	R. Xeral	332,5	83,6	79,0	285,8	781,0	14.706,8
	Mar	6,9	2,2	0,0	17,1	26,2	70,7
	Agrario	18,9	19,8	5,1	9,1	52,9	968,9
	Autónomos	77,0	24,0	24,3	65,2	190,5	3.121,7
	Outros	8,0	2,8	2,9	6,0	19,6	284,2
	Total	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,2	19.152,3
2008	R. Xeral	335,4	85,4	79,6	285,3	785,7	14.526,0
	Mar	6,9	2,1	0,0	16,5	25,5	69,2
	Agrario(1)	1,3	1,4	0,4	1,3	4,4	744,5
	Autónomos(1)	93,9	41,4	28,5	72,6	236,4	3.377,9
	Outros	8,4	2,8	2,9	6,4	20,5	288,0
	Total	445,9	133,1	111,4	382,1	1.072,5	19.005,6
2009	R. Xeral	323,9	82,9	77,2	267,2	751,2	13.538,7
	Mar	6,6	1,9	0,0	16,1	24,7	66,6
	Agrario(1)	1,4	1,4	0,4	1,3	4,5	802,2
	Autónomos(1)	91,0	39,9	27,6	70,3	228,8	3.213,8
	Outros	8,5	2,9	3,0	6,1	20,5	295,5
	Total	431,4	129,0	108,2	361,1	1.029,7	17.916,8

Medias anuais en miles.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

(1) A partir do 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia do réxime especial agrario intégranse no réxime especial de traballadores autónomos (Lei 18/2007 do 4 de xullo)

6.2.4 Traballadores/as afiliados/as por sexo e réxime

No cadro 6.13 inclúense os datos de afiliados/as en Galicia por sexo e réxime referentes neste caso non á media anual como se reflicten no resto dos cadros senón a decembro do ano correspondente.

■ Cadro 6.13

Traballadores/as afiliados/as e en alta. Por réximes e sexos. Galicia. 1998/2007-2009

		A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Galicia			
		1998	2007	2008 (*)	2009 (*)	1998	2007	2008 (*)	2009 (*)	1998	2007	2008 (*)	2009 (*)	1998	2007	2008 (*)	2009 (*)	1998	2007	2008 (*)	2009 (*)
Agrario (*)	Homes	10.733	6.339	935	1.001	12.600	8.529	1.130	1.088	3.547	1.654	273	319	5.068	2.724	674	745	31.948	19.246	3.012	3.153
	Mulleres	16.807	11.853	387	409	15.945	10.941	275	267	7.314	3.294	71	87	10.115	6.013	619	588	50.181	32.101	1.352	1.351
Mar	Homes	6.496	5.073	5.041	4.854	2.031	1.808	1.505	1.623	0	0	0	0	15.992	11.528	11.381	11.176	24.519	18.409	17.927	17.653
	Mulleres	888	1.961	1.890	1.786	218	249	232	213	0	0	0	0	4.043	4.883	4.746	4.522	5.149	7.093	6.868	6.521
Autónomos (*)	Homes	40.334	48.360	52.820	51.097	13.772	15.650	22.552	21.897	15.017	16.020	16.948	16.441	33.418	41.283	42.527	40.929	102.541	121.313	134.847	130.364
	Mulleres	21.867	29.443	39.952	38.732	6.452	8.489	18.096	17.364	6.842	8.324	11.134	10.778	17.780	24.517	29.184	28.332	52.941	70.773	98.366	95.206
Xeral e do Carbón	Homes	146.404	186.924	178.074	169.894	39.752	47.656	45.700	43.741	38.148	44.460	42.327	40.430	126.038	163.633	150.669	140.502	350.342	442.673	416.770	394.567
	Mulleres	85.335	147.036	147.958	147.406	20.598	36.835	37.757	38.036	21.480	35.142	35.529	35.884	66.932	121.476	119.791	118.081	194.345	340.489	341.035	339.407
Empreg. do Fogar	Homes	112	194	232	225	24	47	52	56	26	54	54	60	54	106	128	104	216	401	466	445
	Mulleres	5.367	7.883	8.324	8.228	1.476	2.674	2.804	2.787	1.695	2.799	2.869	2.895	3.671	6.032	4.746	6.126	12.209	19.388	18.743	20.036
Total	Homes	204.079	246.890	237.102	227.081	68.179	73.690	70.939	68.405	56.738	62.188	59.602	57.250	180.570	219.274	205.379	193.456	509.566	602.042	573.022	546.192
	Mulleres	130.264	198.176	198.511	196.561	44.689	59.188	59.164	58.667	37.331	49.559	49.603	49.644	102.541	162.921	160.598	157.649	314.825	469.844	467.876	462.521

Elaboración propia.

Datos a decembro de cada ano.

(*) A partir do 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia do réxime especial agrario integranse no réxime especial de traballadores autónomos (lei 18/2007 de 4 de xullo).

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social.

Consoante cos datos que proporciona a Seguridade Social traballan en 2009 en Galicia máis homes que mulleres, 546.192, o 54,15% de varóns, fronte a 462.521, o 45,85% de mulleres. Por provincias, mantense unha proporción moi similar ao total galego; por réximes hai moitas diferenzas. En efecto, as mulleres son maioría esmagadora no Réxime de Empregados do Fogar (20.036 afiliadas por só 445 varóns en alta); tamén eran maioría no Réxime Agrario en 2007, representando o 62,52% do total, sendo máis alta dita porcentaxe nas provincias de Ourense e Pontevedra (o 66,57% e o 68,82%, respectivamente). Co transvasamento de traballadores por conta propia a Autónomos en 2009 os homes representan o 69,9% dos 4.504 traballadores de dito réxime ao final de 2009.

No Réxime do Mar traballan 17.653 homes, case tres veces máis das 6.521 mulleres en alta cunha clara tendencia neste réxime á diminución da porcentaxe de afiliados varóns. Os 130.364 varóns afiliados ao Réxime de Autónomos constitúen practicamente o 58% do total de dito réxime e no Xeral os 394.567 traballadores masculinos supoñen o 54% dos afiliados. En termos globais é de destacar que os maiores incrementos, tanto porcentual como en contía global dos dez anos anteriores a 2008 prodúcese no colectivo das mulleres que recorta, por tanto, as diferenzas con respecto ao total dos afiliados masculinos. En 2008 e 2009 diminúen en maior medida os afiliados masculinos que no correspondente ao colectivo das mulleres.

6.2.5 Traballadores/as afiliados/as por tramos de idade e sexo

No cadro 6.14 contéplanse os datos provinciais e galegos do número de afiliados/as en alta a 31 de decembro dos anos 2007 a 2009 por tramos de idade, o primeiro de 16 a 19 anos e os restantes en tramos de cinco anos, salvo o derradeiro dos de máis de 65 anos, especificados tamén por sexos. Como pode apreciarse o maior volume de afiliados/as en Galicia a decembro de 2009 encontrase no intervalo de 30 a 34 anos, se ben a moi pouca distancia dos de 35 a 39 e dos de 40 a 44.

Tanto os homes como as mulleres tamén teñen o seu maior número de cotizantes no tramo de 30 a 34. Por provincias tanto A Coruña como Pontevedra manteñen o maior número de afiliados no mesmo tramo do total de Galicia, en Lugo e Ourense o volume maior é no intervalo de 45 a 49 anos.

■ Cadro 6.14

Afiados/as e en alta laboral por tramos de idade e sexo. Galicia. 2007-2009

		A CORUÑA			LUGO			OURENSE			PONTEVEDRA			TOTAL		
Tramos de idade	Sexo	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
16-19 anos	Homes	3.402	2.605	1.755	1.085	832	572	939	708	568	3.998	2.770	1.854	9.424	6.915	4.749
	Mulleres	1.524	1.295	966	444	365	276	415	363	313	1.849	1.469	1.088	4.232	3.492	2.643
	Total	4.926	3.900	2.721	1.529	1.197	848	1.354	1.071	881	5.847	4.239	2.942	13.656	10.407	7.392
20-24 anos	Homes	16.287	13.555	11.260	4.768	4.119	3.530	3.907	3.242	2.891	15.374	12.044	9.855	40.336	32.960	27.536
	Mulleres	13.159	11.802	10.128	3.487	3.191	2.830	2.961	2.663	2.455	11.768	10.133	8.898	31.375	27.789	24.311
	Total	29.446	25.357	21.388	8.255	7.310	6.360	6.868	5.905	5.346	27.142	22.177	18.753	71.711	60.749	51.847
25-29 anos	Homes	30.631	27.513	24.541	7.929	7.305	6.683	6.609	5.927	5.377	27.260	23.187	20.162	72.429	63.932	56.763
	Mulleres	28.402	26.436	24.169	6.790	6.589	6.095	5.892	5.589	5.171	23.807	21.329	18.961	64.891	59.943	54.396
	Total	59.033	53.949	48.710	14.719	13.894	12.778	12.501	11.516	10.548	51.067	44.516	39.123	137.320	123.875	111.159
30-34 anos	Homes	37.218	36.151	34.269	9.296	9.113	8.843	8.089	7.801	7.509	33.866	31.807	29.517	88.469	84.872	80.138
	Mulleres	32.177	32.476	31.659	7.819	7.943	7.822	7.099	7.004	6.896	27.424	27.219	26.472	74.519	74.642	72.849
	Total	69.395	68.627	65.928	17.115	17.056	16.665	15.188	14.805	14.405	61.290	59.026	55.989	162.988	159.514	152.987
35-39 anos	Homes	35.352	34.525	34.166	9.515	9.187	8.893	8.259	7.887	7.633	31.826	30.469	29.650	84.952	82.068	80.342
	Mulleres	28.367	29.089	29.202	7.884	7.903	7.745	6.466	6.464	6.631	23.842	23.981	23.892	66.559	67.437	67.470
	Total	63.719	63.614	63.368	17.399	17.090	16.638	14.725	14.351	14.264	55.668	54.450	53.542	151.511	149.505	147.812
40-44 anos	Homes	32.684	32.199	31.410	10.138	9.777	9.415	8.210	8.223	7.949	28.374	27.887	27.273	79.406	78.086	76.047
	Mulleres	25.853	26.423	26.762	8.121	8.182	8.233	6.559	6.639	6.586	20.402	20.869	21.194	60.935	62.113	62.775
	Total	58.537	58.622	58.172	18.259	17.959	17.648	14.769	14.862	14.535	48.776	48.756	48.467	140.341	140.199	138.822
45-49 anos	Homes	30.808	30.184	29.653	10.295	10.016	9.663	8.432	8.162	7.813	25.690	24.970	24.044	75.225	73.332	71.173
	Mulleres	23.122	23.641	23.995	8.032	8.151	8.276	6.531	6.722	6.804	18.390	18.583	18.758	56.075	57.097	57.833
	Total	53.930	53.825	53.648	18.327	18.167	17.939	14.963	14.884	14.617	44.080	43.553	42.802	131.300	130.429	129.006
50-54 anos	Homes	25.520	25.538	25.640	8.872	8.832	8.940	7.223	7.208	7.204	21.735	21.388	21.282	63.350	62.966	63.066
	Mulleres	19.144	20.105	20.943	6.649	6.935	7.196	5.404	5.725	6.017	15.303	16.089	16.505	46.500	48.854	50.661
	Total	44.664	45.643	46.583	15.521	15.767	16.136	12.627	12.933	13.221	37.038	37.477	37.787	109.850	111.820	113.727
55-59 anos	Homes	19.550	19.205	19.015	6.720	6.640	6.711	5.931	5.784	5.762	17.744	17.077	16.321	49.945	48.706	47.809
	Mulleres	14.706	15.026	15.628	5.188	5.233	5.409	4.463	4.546	4.651	11.242	11.528	11.935	35.599	36.333	37.623
	Total	34.256	34.231	34.643	11.908	11.873	12.120	10.394	10.330	10.413	28.986	28.605	28.256	85.544	85.039	85.432
60-64 anos	Homes	13.681	13.718	13.490	4.664	4.678	4.708	4.026	4.105	3.987	11.949	12.309	11.998	34.320	34.810	34.183
	Mulleres	10.346	10.717	11.353	4.396	4.302	4.355	3.307	3.366	3.554	7.769	8.200	8.603	25.818	26.585	27.865
	Total	24.027	24.435	24.843	9.060	8.980	9.063	7.333	7.471	7.541	19.718	20.509	20.601	60.138	61.395	62.048
Máis de 65 anos	Homes	1.744	1.904	1.879	403	438	447	554	554	555	1.445	1.464	1.494	4.146	4.360	4.375
	Mulleres	1.368	1.497	1.749	373	369	429	460	522	566	1.105	1.185	1.332	3.306	3.573	4.076
	Total	3.112	3.401	3.628	776	807	876	1.014	1.076	1.121	2.550	2.649	2.826	7.452	7.933	8.451

Elaboración propia.

Datos a 31 de Decembro.

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social.

6.2.6 Traballadores/as afiliados/as por sector de actividade

Segundo o cadro 6.15, extraído da información proporcionada polo Ministerio de Trabajo e Inmigración no que se contempla unha distribución dos traballadores/as afiliados/as polos sectores clásicos de actividade, a poboación afiliada galega sitúase maioritariamente no sector servizos, 666.400 afiliados en 2009 que representan o 64,72% do total, máis de 5 puntos por baixo do 70% dos 12.541.600 que supoñen no global de España. Segue en importancia o sector da industria, onde se atopan en alta en 2009, 161.300 traballadores/as que constitúen o 15,66% dos afiliados/as galegos. No cómputo xeral español os dous millóns trescentos noventa e sete mil novecentos traballadores/as da industria representan unha porcentaxe do 13,38% do total de afiliados/as, máis de dous puntos inferior por tanto á galega.

No sector agrario, no que debemos incluír tamén o pesqueiro, están en alta 76.800 traballadores/as que constitúen o 7,46% dos afiliados/as galegos, mentres que o millón cento noventa e sete mil setecentos traballadores/as incluídos en dito sector a nivel estatal representan o 6,68% do total de afiliados/as españois.

Por último na construción no ano 2009 diminúen os traballadores/as en alta en Galicia na cifra de 12.500 activos situándose en 120.600 que supoñen o 11,71% do total de afiliados/as, superior en case dous puntos en termos porcentuais á que representa o millón setecentos setenta e nove mil seiscentos afiliados/as do dito sector no total de España.

**Traballadores/as afiliados/as en alta laboral. Por sector de actividade.
Galicia/España. 2004-2009**

■ Cadro 6.15

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Agrario	2004	30,8	26,5	8,3	31,7	97,4	1.273,0
	2005	29,8	25,4	7,9	30,6	93,6	1.239,6
	2006	28,8	24,2	7,4	29,2	89,6	1.202,1
	2007	28,4	23,7	7,3	27,6	87,0	1.188,8
	2008	27,3	22,6	7,0	26,3	83,2	1.204,5
	2009	24,7	21,0	6,6	24,5	76,8	1.197,7
Industria	2004	62,6	15,5	18,1	68,5	164,7	2.655,3
	2005	61,6	15,8	18,0	69,1	164,4	2.641,5
	2006	61,6	15,9	18,5	71,2	167,2	2.640,7
	2007	65,6	16,1	19,1	76,4	177,2	2.705,5
	2008	65,3	15,8	18,7	75,5	175,3	2.638,7
	2009	61,7	14,8	17,1	67,7	161,3	2.397,9
Construción	2004	52,5	13,5	14,0	42,1	122,1	2.013,7
	2005	54,9	14,1	14,3	44,1	127,5	2.187,0
	2006	58,8	14,8	15,1	45,7	134,4	2.376,2
	2007	61,1	15,8	15,2	47,8	139,9	2.454,1
	2008	58,1	15,6	14,6	44,8	133,1	2.182,4
	2009	52,9	14,6	13,7	39,4	120,6	1.779,6
Servicios	2004	253,3	87,7	62,8	202,0	585,5	11.129,8
	2005	265,0	70,5	64,9	211,6	612,0	11.761,4
	2006	277,6	74,1	67,1	222,4	641,2	12.376,6
	2007	288,2	76,8	69,7	231,4	666,0	12.803,8
	2008	295,2	79,2	71,0	235,4	680,8	12.979,9
	2009	290,4	78,0	70,0	228,0	666,4	12.541,6
No Consta	2004	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	10,1
	2005	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	5,9
	2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
	2007	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
	2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
	2009	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	2004	399,3	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
	2005	411,4	125,7	105,2	355,5	997,8	17.835,4
	2006	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
	2007	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,1	19.152,3
	2008	445,9	133,1	111,4	382,1	1.072,5	19.005,6
	2009	431,4	129,0	108,2	361,1	1.029,7	17.916,8

Elaboración propia.
Datos redondeados a miles.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

6.2.7 Altas iniciais

As altas iniciais correspóndense coas primeiras incorporacións dos traballadores/as o sistema da Seguridade Social. No cadro 6.16 contabilízanse as correspondentes aos réximes xeral e minería do carbón, ao especial agrario e ao réxime de empregados/as do fogar, non se inclúen as de autónomos e do mar. Do exame das mesmas en Galicia reflíctese que tras un significativo aumento desde 1994 ata o ano 2000, nos anos sucesivos descenden ano a ano ata o 2005 que aumentan significativamente e o volven a facer aínda que en menor contía en 2006 e tamén en 2007 ata alcanzar as 47.502. En 2008 baixan moi significativamente ata as 37.113 e aínda máis en 2009 :22.268, no conxunto da Comunidade. A diminución do número das altas iniciais opera tamén en cada unha das provincias galegas, sendo máis acentuado nas provincias de A Coruña e Pontevedra. No conxunto estatal prodúcese un importante aumento no ano 2005 de 118.585, posiblemente polo efecto da importante número de altas de estranxeiros como consecuencia do proceso de normalización de 2005, diminuíndo lixeiramente en 2006 e con maior intensidade en 2007, 2008 e sobre todo en 2009, ano en que as altas iniciais se sitúan en 500.374, dúascentas dezaoto mil menos que o ano anterior.

Altas laborais iniciais. Por réximes. Galicia/España. 1995/2000/2007-2009

■ Cadro 6.16

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Rexime Xeral e Minería do carbon	1995	12.882	3.219	3.571	11.405	31.077	545.440
	2000	20.329	5.000	4.518	17.704	47.551	855.952
	2007	17.532	4.875	3.857	16.299	42.563	748.304
	2008	12.910	3.657	3.113	12.254	31.934	558.116
	2009	8.078	2.331	2.123	6.798	19.330	361.342
Réxime Especial Agrario(2)	1995	1.072	879	281	637	2.869	36.260
	2000	748	591	277	383	1.999	60.891
	2007	54	267	33	218	572	49.782
	2008	59	281	43	206	589	46.086
	2009	59	88	45	159	351	79.712
Réxime Especial de Empregados/as do Fogar	1995	275	80	88	229	672	14.493
	2000	357	136	126	312	931	22.792
	2007	769	177	132	502	1.580	36.291
	2008	967	184	160	537	1.848	49.291
	2009	388	90	94	230	802	31.535
Réxime Especial de traballadores autónomos(2)	1995	-	-	-	-	-	-
	2000	-	-	-	-	-	-
	2007	937	212	278	731	2.158	63.992
	2008	937	212	278	731	2.158	63.992
	2009	620	236	214	487	1.557	26.768
Réxime Especial do Mar	1995	-	-	-	-	-	-
	2000	-	-	-	-	-	-
	2007	196	154	0	279	629	1.965
	2008	168	155	0	261	584	1.699
	2009	61	51	0	116	228	1.017
Total (1)	1995	14.229	4.178	3.940	12.271	34.618	596.193
	2000	21.434	5.727	4.921	18.399	50.481	939.635
	2007	19.488	5.685	4.300	18.029	47.502	748.304
	2008	15.041	4.489	3.594	13.989	37.113	719.184
	2009	9.206	2.796	2.476	7.790	22.268	500.374

Elaboración propia.

(1) Os anos 1995 a 2000 non se dispoñe de datos dos Réximes Especiais de Autónomos e do Mar.

(2) A partir do 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia do réxime agrario intégranse no de Autónomos.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

6.2.8 Afiliacións e altas por comunidades autónomas

Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas. 2005-2009

■ Cadro 6.17

	2005					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.925,3	10,0	516,3	430,6	25,9	2.908,1
Aragón	407,5	0,0	20,0	99,4	7,4	534,3
Asturias	277,1	2,1	16,4	67,2	11,4	374,2
Baleares	324,5	2,3	5,2	79,6	9,6	421,2
Canarias	607,6	6,1	21,8	103,5	6,6	745,6
Cantabria	159,7	1,6	7,9	37,3	3,4	209,9
C. A Mancha	484,5	0,0	47,9	129,3	7,4	669,1
C. León	659,5	0,0	54,7	177,4	13,6	905,2
Cataluña	2.556,1	6,7	43,3	542,6	56,6	3.205,3
C. Valenciana	1.414,0	5,1	70,8	334,6	26,7	1.851,2
Extremadura	225,7	0,0	78,7	63,1	2,0	369,5
Galicia	711,3	28,3	58,6	181,9	17,6	997,7
Madrid	2.332,9	4,3	5,7	349,9	78,6	2.771,4
Murcia	374,3	1,2	66,9	88,3	7,3	538,0
Navarra	203,6	0,0	10,6	43,2	4,3	261,7
País Vasco	706,3	4,7	9,7	178,1	13,1	911,9
A Rioxa	91,1	0,0	9,4	23,1	2,1	125,7
Ceuta	14,6	0,3	0,0	2,8	0,5	18,2
Melilla	13,2	0,1	0,0	2,8	1,2	17,3
España	13.488,8	72,8	1.043,9	2.934,7	295,3	17.835,5

	2006					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	2.040,0	10,1	493,0	449,2	30,4	3.022,7
Aragón	427,5	0,0	19,5	101,3	8,7	557,0
Asturias	289,5	2,1	15,5	68,5	11,1	386,7
Baleares	342,0	2,2	4,7	81,3	11,1	441,3
Canarias	632,7	6,2	20,0	106,4	8,1	773,4
Cantabria	168,0	1,5	7,2	38,4	3,6	218,7
C. A Mancha	521,0	0,0	47,0	134,1	8,6	710,7
C. León	688,5	0,0	51,8	180,8	14,4	935,5
Cataluña	2.660,8	6,7	40,2	556,1	67,5	3.331,3
C. Valenciana	1.482,7	5,3	69,5	345,0	34,2	1.936,7
Extremadura	238,9	0,0	75,1	64,9	2,2	381,1
Galicia	744,8	27,1	55,4	186,2	19,0	1.032,5
Madrid	2.463,7	4,4	4,5	360,5	93,5	2.926,6
Murcia	401,3	1,2	68,1	93,2	9,4	573,2
Navarra	211,4	0,0	10,0	43,8	4,5	269,7
País Vasco	725,6	4,6	9,2	179,7	14,2	933,3
A Rioxa	95,0	0,0	8,5	23,6	2,4	129,5
Ceuta	14,5	0,3	0,0	2,9	0,6	18,3
Melilla	13,8	0,1	0,0	2,9	1,3	18,1
España	14.161,7	71,8	999,2	3.018,8	344,8	18.596,3

**Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral.
Por réximes e comunidades autónomas. 2005-2009**

**■ Cadro 6.17
(continuación)**

	2007					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	2.123,8	9,8	483,3	467,6	28,2	3.112,7
Aragón	450,0	0,0	18,7	104,6	7,6	580,9
Asturias	302,8	2,0	14,7	69,9	10,5	399,9
Baleares	356,0	2,1	4,4	84,3	8,9	455,7
Canarias	652,2	6,2	19,1	110,8	7,0	795,3
Cantabria	175,6	1,4	6,8	39,8	3,5	227,1
C. A Mancha	556,0	0,0	45,7	141,3	7,6	750,6
C. León	719,9	0,0	50,2	185,3	14,2	969,6
Cataluña	2.737,2	6,7	38,0	572,0	52,0	3.405,9
C. Valenciana	1.529,8	5,8	67,5	357,2	25,0	1.985,3
Extremadura	253,3	0,0	74,1	67,6	2,2	397,2
Galicia	781,0	26,2	53,0	190,5	19,4	1.070,1
Madrid	2.551,2	4,6	4,2	375,4	69,8	3.005,2
Murcia	419,0	1,1	62,5	97,8	7,7	588,1
Navarra	221,5	0,0	9,6	44,8	3,7	279,6
País Vasco	749,3	4,4	8,9	182,3	13,0	957,9
A Ríoxa	98,6	0,0	8,3	24,6	1,6	133,1
Ceuta	15,6	0,3	0,0	2,9	0,6	19,4
Melilla	14,2	0,1	0,0	3,0	1,3	18,6
España	14.706,8	70,7	969,0	3.121,7	284,0	19.152,2

	2008					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	2.059,1	9,4	457,5	504,3	30,8	3.061,1
Aragón	453,4	0,0	9,3	116,4	7,8	586,9
Asturias	306,4	1,8	1,0	83,2	10,4	402,8
Baleares	350,2	2,0	2,4	88,3	9,3	452,2
Canarias	624,4	6,1	15,7	114,7	7,5	768,4
Cantabria	175,8	1,4	0,6	46,1	3,6	227,5
C. A Mancha	555,1	0,0	30,2	162,9	7,8	756,0
C. León	721,8	0,0	13,7	221,9	14,7	972,1
Cataluña	2.707,1	6,8	20,6	589,7	53,2	3.377,4
C. Valenciana	1.469,2	5,7	55,6	368,4	24,2	1.923,1
Extremadura	253,0	0,0	60,8	81,5	2,3	397,6
Galicia	785,7	25,4	4,5	236,4	20,5	1.072,5
Madrid	2.548,6	4,6	3,5	386,3	67,0	3.010,0
Murcia	404,5	1,1	58,5	104,2	8,1	576,4
Navarra	224,0	0,0	4,0	50,1	3,9	282,0
País Vasco	758,9	4,3	2,6	188,7	13,4	967,9
A Ríoxa	98,0	0,0	4,2	28,7	1,6	132,5
Ceuta	16,4	0,3	0,0	2,9	0,7	20,3
Melilla	14,3	0,1	0,0	3,1	1,3	18,8
España	14.525,9	69,0	744,7	3.377,8	288,1	19.005,5

**Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral.
Por réximes e comunidades autónomas. 2005-2009**

■ **Cadro 6.17**
(continuación)

	2009					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.905,0	9,3	478,8	481,2	31,8	2.906,1
Aragón	419,9	0,0	11,3	110,4	7,3	548,9
Asturias	293,3	1,7	1,1	80,5	10,3	386,9
Baleares	324,2	2,0	2,6	84,0	9,8	422,6
Canarias	565,6	5,5	15,4	108,4	7,8	702,7
Cantabria	167,2	1,4	0,7	44,2	3,9	217,4
C. A Mancha	514,7	0,0	38,5	153,3	7,7	714,2
C. León	690,3	0,0	15,3	213,6	14,2	933,4
Cataluña	2.519,6	6,6	24,0	557,9	56,1	3.164,2
C. Valenciana	1.306,9	5,4	64,6	342,1	23,6	1.742,6
Extremadura	242,8	0,0	62,9	79,8	2,5	388,0
Galicia	751,1	24,6	4,5	228,8	20,6	1.029,6
Madrid	2.411,4	4,3	4,7	367,1	69,8	2.857,3
Murcia	363,1	1,0	65,0	98,0	8,3	535,4
Navarra	210,8	0,0	4,6	47,8	4,4	267,6
País Vasco	730,0	4,3	3,2	183,3	13,9	934,7
A Rioxa	92,0	0,0	4,9	27,2	1,7	125,8
Ceuta	16,5	0,2	0,0	2,9	0,7	20,3
Melilla	14,6	0,1	0,0	3,1	1,3	19,1
España	13.539,0	66,4	802,1	3.213,6	295,7	17.916,8

(1) Comprende Réximes Especiais da Minería do Carbón e de Empregados do Fogar.

Medias anuais en miles. A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España, ao redondear as cantidades en miles de persoas.

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social.

Desde a perspectiva das comunidades autónomas (cadro 6.17) despois da recuperación xeral do número de afiliados/as experimentada en 1996, respecto ás perdas de activos que con carácter xeral se produciron en 1993 e 1994 (ver informes de anos precedentes), no conxunto de España, en 1997, prodúcese un aumento importante con respecto ao ano anterior; de 426.100 afiliados/as, aumento que se experimenta na totalidade das comunidades autónomas. En 1998 consolídase dita tendencia cunha importante subida interanual de 658.900 afiliados/as, superada pola que ten lugar en 1999, con 753.900 altas. No ano 2000 foi de 718.000, no 2001 de 587.000 ; no 2002 de 476.400, en 2003 de 487.300, en 2004 de 468.200, en 2005 de 753.700 , en 2006 de 760.800 , en 2007 de 555.900. No ano 2008 polo impacto da crise diminúe en 146.700 e en 2009 o impacto é moito maior; reducíndose en máis de un millón oitenta e oito mil o número de afiliados/as en alta, quedando establecido en 17 millóns 916 mil 800 en media anual.

A Comunidade Autónoma Galega, tras a forte diminución de afiliados/as en 1993 (ver cadros en informes anteriores), volve a perder afiliados/as en 1994, se ben pola diminución crónica dos activos agrarios. En 1995 incrementa en 5.500 o total de activos, en 1996, en 7.000 e, en 1997, en 17.200, producíndose xa, nese ano, un aumento apreciable de afiliados no Réxime Xeral, que confirma a tendencia á recuperación económica que se albisca timidamente os dous anos precedentes e que vén a confirmarse sen dúbida ningunha en 1998, ano en que medran os activos galegos en 31.900, e aínda máis en 1999 –36.900–. Nos anos 2000 a 2005 modérase máis o crecemento – 28.900, 24.200, 19.600 de 2000 a 2002; o mesmo número 23.200 nos anos 2003 e 2004, e 27.400 en 2005 – e en 2006 e 2007 volven a medrar con forza: 34.800 afiliados, e 37.600 respectivamente– o máis importante

aumento de afiliados nos últimos anos. En 2008 logra a pesar das importantes diminucións dos últimos meses manter ó saldo en positivo e incrementa ó numero de altas en 2.400, pero en 2009 a crise faise patente e diminúen o número de afiliados en 42.900.

6.3 Estranxeiros e movementos migratorios

No cadro 6.18 ofrécese unha visión global dos estranxeiros que en Galicia, a 31 de decembro de 2009, posúen certificación de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor que ascenden a cifra de 90.738, efectuándose a súa distribución provincial e distinguindo entre o réxime xeral e o comunitario.

■ Cadro 6.18

Extranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e réxime de residencia 31-12-2009

GALICIA	31-12-2009		
	Total	Réxime Xeral	Réxime Comunitario
	90.738	41.357	49.381
A Coruña	34.676	16.321	18.355
Lugo	11.872	6.395	5.477
Ourense	13.359	3.543	9.816
Pontevedra	30.831	15.098	15.733

Fonte: Secretaría de Estado de Inmigración e Emigración.

No cadro 6.19 ofrécese, distribuídos por provincias, unha distribución da procedencia dos estranxeiros polo continente de nacemento, podéndose contemplar que a primeira en toda Galicia é a procedencia dos países iberoamericanos que agrupa mais do 44%.

■ Cadro 6.19

Extranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e nacionalidade 31-12-2009. Galicia 2009

GALICIA	Europa Comunitaria	Resto de Europa	África	Iberoamérica	América do Norte	Asia	Oceanía	Apátridas e Non consta	TOTAL
	33.986	1.438	10.146	40.574	873	3.417	101	203	90.738
A Coruña	11.974	720	3.228	16.691	483	1.408	73	99	34.676
Lugo	4.142	86	1.725	5.210	82	609	3	15	11.872
Ourense	7.456	127	828	4.552	79	297	3	17	13.359
Pontevedra	10.414	505	4.365	14.121	229	1.103	22	72	30.831

Fonte: Secretaría de Estado de Inmigración e Emigración.

No cadro 6.20 distínguese pola idade, estando a media en xeral en Galicia nos 34,9 anos.

■ Cadro 6.20

Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e grupo de idade. 31-12-2009

	TOTAL	De 0 a 15 anos	De 16 a 64 anos	65 anos e máis	Non consta	Idade media
GALICIA	90.738	9.387	77.738	3.462	151	34,9
A Coruña	34.676	3.546	29.860	1.190	80	34,5
Lugo	11.872	1.424	10.168	269	11	33,0
Ourense	13.359	1.156	11.459	734	10	36,6
Pontevedra	30.831	3.261	26.251	1.269	50	35,5

Fonte: Secretaría de Estado de Inmigración e Emigración.

Nos cadros seguintes agrúpanse segundo o motivo de expedición e o tipo de autorización de residencia.

Recóllese a continuación a información relativa aos traballadores/as con nacionalidade distinta da española que están afiliados/as aos distintos réximes do Sistema da Seguridade Social e de alta laboral ou asimiladas, tales como incapacidade temporal, suspensión por regulación de emprego, desemprego parcial, etc. Non se inclúen os afiliados exclusivamente para os efectos de asistencia sanitaria, os que están en situación de desemprego total, os de convenios especiais e os que se atopan en situacións especiais sen efecto en cotizacións.

■ Cadro 6.21

Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e motivo de expedición. Galicia. 31-12-2009

GALICIA	TOTAL	Régime Xeral							Régime Comunitario
		Residencia Temporal e Traballo		Residencia Temporal				Residencia Permanente	
		Traballo por conta allea	Traballo por conta propia	Residencia non lucrativa	Reagrupación Familiar	Circunstancias Excepcionais			
						Arraigamento	Outras		
	90.738	17.822	671	3.936	5.002	1.137	286	12.503	49.381
A Coruña	34.676	7.412	284	1.403	2.324	476	243	4.179	18.355
Lugo	11.872	3.122	89	690	809	128	21	1.536	5.477
Ourense	13.359	1.255	49	335	350	105	7	1.442	9.816
Pontevedra	30.831	6.033	249	1.508	1.519	428	15	5.346	15.733

Fonte: Secretaría de Estado de Inmigración e Emigración.

As e os traballadores estranxeiros que precisen proveerse de permiso de traballo para exercer en España a súa actividade, permíteselles, a partir da notificación da resolución laboral favorable, a iniciación da actividade e a afiliación, alta e cotización á Seguridade Social.

As cifras sobre as e os traballadores afiliados aos distintos réximes da Seguridade Social que aquí se ofrecen non se corresponden necesariamente co número de traballadores, senón coa de situacións que xeran obriga de cotizar; é dicir, unha mesma persoa se contabiliza tantas veces como situacións de cotización teña, xa sexa porque ten varias actividades laborais nun mesmo réxime de Seguridade Social

ou en varios deles, aínda que no caso de traballadores estranxeiros estas situacións de pluriactividade non se adoitan presentar.

■ **Cadro 6.22** **Estranxeiros con tarxeta de residencia en vigor incluídos no Réxime Xeral segundo provincia e tipo de autorización de residencia. Galicia 31-12-2009**

	TOTAL	Temporal: inicial	Temporal: primeira renovación	Temporal: segunda renovación	Temporal: circunstancias excepcionais	Permanente
GALICIA	41.357	4.651	12.503	10.277	1.423	12.503
A Coruña	16.321	1.951	5.392	4.080	719	4.179
Lugo	6.395	858	2.309	1.543	149	1.536
Ourense	3.543	449	785	755	112	1.442
Pontevedra	15.098	1.393	4.017	3.899	443	5.346

Fonte: Secretaría de Estado de Inmigración e Emigración.

Con datos do Ministerio de Traballo e Inmigración (cadro 6.23) reflíctense os datos dos traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral a 31 de decembro de 2009, distribuídos por réximes de Seguridade Social.

Neste cadro, contéplase que a provincia de Pontevedra é a que máis traballadores/as estranxeiros ocupa nos datos da Seguridade Social, sendo amplamente superada por A Coruña no especial de empregados de fogar e destacando Lugo no agrario.

■ **Cadro 6.23** **Traballadores estranxeiros afiliados á Seguridade Social en alta laboral, segundo réxime, por provincia. Galicia 2009**

	TOTAL	Réxime Xeral e R.E. Minería do carbón	Réxime Especial Agrario	Réxime Especial do Mar	Réxime Especial Empregados do Fogar	Réxime Especial Traballadores Autónomos
GALICIA	40.213	27.862	1.369	1.682	4.486	4.814
A Coruña	13.865	9.373	307	410	2.132	1.642
Lugo	5.974	3.819	621	517	487	530
Ourense	4.819	3.530	165	-	456	667
Pontevedra	15.556	11.139	276	755	1.411	1.975

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

No cadro 6.24 indícanse as autorizacións de traballo concedidas en Galicia, na que A Coruña é a que alcanza maior cifra.

Autorizacións de traballo concedidas segundo provincia do centro de traballo. Galicia 2009

■ Cadro 6.24

	GALICIA				
	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
2009	9.939	4.226	1.625	703	3.385

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Nos cadros seguintes contéplanse os contratos de traballo rexistrados de traballadores estranxeiros nos que se pode observar que os contratos de traballadores cualificados son os que maior cifra rexistran (cadro 6.25), o sector servizos é o mais numeroso (cadro 6.26) e o país de procedencia máis frecuente é Colombia (cadro 6.27).

■ Cadro 6.25

Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, segundo ocupación, por provincia. Galicia 2009

	TOTAL	Directivos, técnicos e profesionais, e empregados administrativos	Traballadores servizos de restauración, persoais, protección e vendedores	Traballadores cualificados	Empregados domésticos e outro persoal de limpeza	Peóns da agricultura e da pesca	Peóns da construción	Peóns da minería e da industria manufacturera	Peóns do transporte e descargadores	Outros traballadores
GALICIA	55.197	5.409	15.146	19.414	4.111	1.858	1.993	3.809	2.764	693
A Coruña	20.076	2.268	5.761	6.563	1.823	424	742	1.045	1.130	320
Lugo	8.569	417	2.298	3.317	669	574	330	644	252	68
Ourense	5.279	589	1.478	1.665	421	386	251	335	103	51
Pontevedra	21.273	2.135	5.609	7.869	1.198	474	670	1.785	1.279	254

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, segundo sector de actividade, por provincias. Galicia 2009

■ Cadro 6.26

	TOTAL	Agrario	Industria	Construción	Servizos
GALICIA	55.197	5.055	4.563	11.995	33.584
A Coruña	20.076	1.536	1.217	4.421	12.902
Lugo	8.569	1.629	476	1.722	4.742
Ourense	5.279	360	628	1.058	3.233
Pontevedra	21.273	1.530	2.242	4.794	12.707

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, por país de nacionalidade. Galicia 2009

Cadro 6.27

	GALICIA
TOTAL	55.197
EUROPA	22.162
Unión Europea (UE-27)	21.240
EEE non UE (1)	4
Suíza	37
Bielorrusia	51
Bosnia-Herzegovina	11
Croacia	10
Moldavia	124
Rusia	283
Serbia	4
Turquía	15
Ucrania	313
Resto de Europa	70
ÁFRICA	6.506
Angola	96
Argelia	361
Cabo Verde	298
Egipto	3
Gambia	15
Ghana	773
Guinea Bissau	107
Guinea Conakry	71
Guinea Ecuatorial	33
Mali	52
Marruecos	3.032
Mauritania	85
Nixeria	222
Senegal	1.014
Resto de África	344
AMÉRICA DO NORTE	150
Canadá	9
Estados Unidos	141
AMÉR. CENTRAL E DO SUR	24.392
Arxentina	2.153
Bolivia	750
Brasil	3.501
Chile	498
Colombia	4.767
Cuba	1.687
Ecuador	1.280
México	217
Perú	3.462
Rep. Dominicana	1.782
Uruguay	1.993
Venezuela	1.470
Resto de A. Central e do Sur	832
ASIA	1.937
Armenia	46
Bangladesh	59
China	714
Filipinas	31
India	58
Irán	5
Xapón	63
Pakistán	169
Resto de Asia	792
OCEANÍA	17
APÁTRIDAS	33

(1) Países do Espazo Económico Europeo non pertencentes á Unión Europea, é dicir, Islandia, Noruega e Liechtenstein.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

6.4 Movementos migratorios

No cadro 6.28 reflíctese, a 1/12/2009, o censo electoral de galegos residentes no estranxeiro.

■ Cadro 6.28

Censo electoral de galegos residentes no estranxeiro. Galicia 1/12/2009	
Provincia de inscrición	
A Coruña	122.067
Lugo	46.196
Ourense	77.285
Pontevedra	102.226
GALICIA	347.774

Fonte: Censo electoral de españois residentes no estranxeiro (CERA).

Con estes datos do censo electoral, a evolución que se experimenta nos últimos anos dos galegos residentes no estranxeiro, permiten ver unha clara tendencia crecente en todas as provincias.

Para establecer o saldo migratorio, contéplase, nos cadros seguintes, a estatística de variacións residenciais elaborada polo INE a partir da explotación da información relativa ás altas e baixas nos padróns municipais de habitantes motivados por cambios de residencia. Obtéñense así os fluxos migratorios anuais tanto os interiores, entre os diferentes municipios de España, como os exteriores, entre municipios de España e o estranxeiro.

■ Cadro 6.29

Evolución do Censo electoral de galegos residentes no estranxeiro. Datos a 1 de xaneiro de cada ano.					
Ano	Total Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
2002	275.400	101.035	33.518	61.206	79.641
2003	280.344	102.169	34.129	62.797	81.249
2004	294.920	106.463	36.651	65.989	85.817
2005	307.167	110.547	38.724	68.140	89.756
2006	307.895	110.889	39.123	67.919	89.964
2007	316.998	112.885	40.640	70.187	93.286
2008	325.266	115.090	42.161	72.014	96.001
2009	334.330	117.465	43.847	74.250	98.768
01/12/09	347.774	122.067	46.196	77.285	102.226

fonte: INE.- Oficina do censo electoral. CERA.

Diso, extráese a conclusión dun saldo migratorio a favor das inmigracións, tanto interiores como exteriores que, globalmente, supón unha cifra de 10.698, detallándose nos diferentes cadros algunhas das particularidades das inmigracións procedentes do estranxeiro.

■ Cadro 6.30

Saldo migratorio. Galicia 2009

	Galicia
Inmigracións	102.449
Emigracións	91.751
Saldo total	10.698
Inmigracións interiores	87.314
Emigracións interiores	82.376
Saldo interior	4.938
Inmigracións exteriores	15.135
Emigracións exteriores	9.375
Saldo exterior	5.760

Fonte: Instituto Nacional de Estadística.

Nos cadros 6.31, 6.32 e 6.33 ofrécense as inmigracións procedentes do estranxeiro distinguindo, en relación co continente de procedencia, a de españois e a de estranxeiros.

■ Cadro 6.31

Inmigracións procedentes do estranxeiro por continente de nacionalidade e provincia de destino. Galicia 2009

	GALICIA	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
TOTAL	15.135	5.811	1.822	2.695	4.807
Europa	7.293	2.726	670	1.668	2.229
Unión Europea	7.083	2.621	654	1.635	2.173
Resto de Europa	210	105	16	33	56
África	1.645	522	280	219	624
América	5.677	2.357	783	756	1.781
Asia	479	179	89	49	162
Oceanía	40	26	0	3	11
Apátridas	1	1	0	0	0

Fonte: Instituto Nacional de Estadística.

■ Cadro 6.32

Inmigraciones de españois procedentes do estranxeiro por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia 2009

	GALICIA	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
TOTAL	3.232	1.458	248	657	869
Europa	1.542	695	127	293	427
Unión Europea	956	398	70	186	302
Resto de Europa	586	297	57	107	125
África	91	49	6	2	34
América	1.554	687	111	357	399
Asia	32	19	4	1	8
Oceanía	13	8	0	4	1
País descoñecido	0	0	0	0	0

Fonte: Instituto Nacional de Estadística.

■ Cadro 6.33

Inmigracións de estranxeiros procedentes do estranxeiro por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia 2009

	GALICIA	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
TOTAL	11.903	4.353	1.574	2.038	3.938
Europa	2.925	1.146	330	375	1.074
Unión Europea	2.751	1.049	310	366	1.026
Resto de Europa	174	97	20	9	48
África	1.049	404	179	60	406
América	4.133	2.005	595	213	1.320
Asia	305	132	54	13	106
Oceanía	38	32	1	0	5
País descoñecido	3.453	634	415	1.377	1.027

Fonte: Instituto Nacional de Estadística.

O cadro 6.34 reflicte a información que proporcionan as baixas consulares de galegos non estranxeiro, supoñendo unha diminución en 2009 continuando a tendencia de anos anteriores (cadro 6.35).

■ Cadro 6.34

Baixas consulares de españois residentes no estranxeiro, segundo país de procedencia, por provincia de destino. Galicia 2009

	TOTAL	EUROPA		ÁFRICA	AMERICA		ASIA	OCEANÍA
		Unión Europea	Resto de Europa		Norte	Centro e Sur		
GALICIA	3.645	1.064	675	90	248	1.513	40	15
A Coruña	1.361	388	311	30	119	490	17	6
Lugo	267	75	56	2	10	121	3	-
Ourense	819	228	140	5	43	395	4	4
Pontevedra	1.198	373	168	53	76	507	16	5

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

■ Cadro 6.35

**Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia.
Galicia. 2000-2009**

	TOTAL	EUROPA		ÁFRICA	AMÉRICA		ASIA	OCEANÍA
		UE	Resto		Norte	Centro e sur		
2000	6.933	1.588	2.511	45	253	2.477	27	32
2001	8.716	1.890	2.147	45	277	4.320	20	17
2002	10.050	1.634	2.204	45	280	5.825	27	35
2003	8.663	1.512	2.134	25	338	4.613	30	11
2004	6.922	1.555	1.544	95	296	3.396	26	10
2005	6.779	1.590	2.228	69	363	2.480	38	11
2006	6.362	1.586	2.511	37	267	1.918	28	15
2007	6.203	1.379	2.528	71	306	1.885	24	10
2008	4.385	1.297	936	57	262	1.768	38	27
2009	3.645	1.064	675	90	248	1.513	40	15

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

7.1 Introducción

O Estatuto dos Traballadores establece no seu artigo 16 que os empresarios están obrigados a comunicar á Oficina Pública de Emprego o contido dos contratos de traballo celebrados ou prórrogas destes, deban ou non se formalizar por escrito, nos dez días seguintes á súa concertación. Se existe obriga de formalización escrita presentátese copia do contrato para o seu rexistro e se non existe a devandita obriga presentarase comunicación da contratación.

No ámbito da Comunidade Autónoma Galega a comunicación realízase na rede de oficinas de Emprego do Servizo de Emprego Autónomo da Xunta de Galicia ou a través de Internet (Contrat@).

O Rexistro no Servizo Público de Emprego non supón ningún pronunciamento sobre o contido do contrato, o feito de que o contrato teña asignado un nº de rexistro non implica que o devandito contrato reúna todos os requisitos nin se axuste á legalidade.

As distintas modalidades de contratación que aparecen nas táboas estatísticas agrúpanse en: Contratos Iniciais, cando se formaliza a relación laboral por primeira

vez, Conversión en indefinidos doutros contratos xa existentes de duración temporal, ou en Prórrogas de contratos que finalizaron a duración inicial.

■ Contratos Iniciais:

1. Indefinido Ordinario: É o concertado sen establecer límites de tempo á prestación de servizos con xornada a tempo completo, parcial ou fixo discontinuo (RDLG 1/95 e Lei 12/2001).

2. Indefinido de Fomento de Emprego (Lei 12/2001 y Lei 43/2006).

a) De Duración Indefinida e xornada completa, parcial ou fixo discontinuo, orientado a incentivar a contratación de traballadores desempregados dalgún dos seguintes colectivos (a partir de a entrada en vigor do Acordo para a mellora do Crecemento e o Emprego do 9 de maio de 2006):

- Mulleres.
- Novos de 16 a 30 anos de idade ambos os dous incluídos.
- Maiores de 45 anos.
- Desempregados que leven, polo menos, seis meses, inscritos ininterrompidamente como demandantes de emprego.
- Persoas con minusvalidez.
- Traballadores con cargas familiares

b) Bonificación en supostos excepcionais de contratación temporal:

- Persoas con minusvalidez contratadas mediante o contrato temporal de fomento de emprego.
- Vítimas de violencia de xénero ou doméstica.
- Persoas en situación de exclusión social.
- Mulleres con minusvalidez e persoas maiores de 45 anos con minusvalidez.

c) Bonificacións para o mantemento do emprego indefinido.

- Contratos indefinidos de traballadores de 60 ou máis anos cunha antigüidade na empresa de 5 ou máis anos.
- Mulleres con contrato suspendido (indefinido ou temporal que se transforme en indefinido) reincorporadas tras a maternidade.

d) Bonificacións para a contratación de persoas con minusvalidez polos centros especiais de emprego.

e) Traballadores que na data de celebración do novo contrato de fomento da contratación indefinida, estivesen empregados na mesma empresa mediante un contrato de duración determinada ou temporal, incluídos os formativos, celebrados con anterioridade a 31 de decembro de 2007.

f) Transformación de contratos formativos, de relevo e de substitución por xubilación con bonificación.

3. Indefinido Minusválido: De duración indefinida dirixido á integración laboral de traballadores minusválidos e que pode ser de xornada completa ou parcial. (R.D. 1451/83, modificado por R.D.4/99 e Lei 12/01).

4. Obra ou Servizo: Son os contratos para a realización de obras ou servizos determinados en xornada completa ou parcial na actividade da empresa e a duración dos cales é incerta (Art. 15 de E.T., R.D. 2720/98 e Lei 12/2001).
5. Eventual por circunstancias da Producción: Contratos de Duración temporal, en xornada completa ou parcial, para atender ás esixencias circunstanciais do mercado (Art. 15 E.T. R.D. 2720/98 e Lei 12/2001).
6. Interinidade: Contrato de duración temporal para substituír un traballador con dereito a reserva de posto de traballo, en xornada completa ou parcial. (Art. 15 E.T. R.D. 2720/98 e Lei 12/2001).
7. Temporal para minusválidos: De doce meses a tres anos de duración, con xornada completa ou parcial, para traballadores minusválidos (Lei 42/94, R.D. Lei 13/96, Disposición Adicional Sexta e Lei 12/2001).
8. Contrato temporal para traballadores desempregados en situación de exclusión social: Contrato de duración indefinida ou determinada asinado con desempregado en situación de exclusión social. (Lei 30/2005).
9. Relevo: Contrato de duración indefinida ou ata o momento da xubilación do traballador ao que substitúe por xubilación parcial ou completa (Lei 14/00 e Lei 12/01).
10. Xubilación Parcial: Contrato de duración determinada e xornada parcial, complementario do de relevo, que se asina co traballador que se xubila parcialmente (Lei 12/2001).
11. Contrato de Substitución por Xubilación aos 64 anos: Para traballadores desempregados que substitúan outros traballadores que anticipan a idade de xubilación nun ano (R.D. 1194/85, Lei 14/00 e Lei 12/2001).
12. Contrato en Prácticas: Destinados a completar a formación de traballadores con títulos universitarios ou de formación profesional. Son contratos de duración temporal, con xornadas a tempo parcial ou completa, indistintamente. (Art. 11 do E.T, R.D. 488/98).
13. Contrato para a formación: Destinado a novos de 16 a 21 anos, ou maiores incluídos nalgún dos colectivos do Art. Primeiro da Lei 12/2001, para a adquisición por parte do traballador da cualificación necesaria para o desempeño dun oficio ou posto de traballo concreto. (Art 11 de ET, RD 488/98 e Lei 12/2001).
14. Outros contratos: Neste apartado inclúense contratos de modalidades non especificadas e/ou pertencentes a réximes especiais de contratación, tales como, artistas, servizo domestico, mercantís.

■ Contratos convertidos en indefinidos:

Son aqueles que ao amparo da normativa en vigor, son transformados en indefinidos. Estas transformacións non se suman aos contratos á modalidade dos cales corresponden porque nese caso se produciría unha duplicidade, xa que o contrato de orixe xa foi contabilizado no seu día. Estes contratos son:

- De obra ou servizo determinado
- Eventual por circunstancias da produción
- De interinidade

- Temporal de inserción
- Temporal minusválido
- De substitución por xubilación aos 64 anos
- En prácticas
- De relevo
- De formación
- Outros contratos

■ Prórrogas:

Algúns contratos de duración temporal, unha vez finalizada a súa duración inicial, poden prorrogarse. O número de prórrogas que admite un contrato depende da súa topoloxía. Son as seguintes:

- De obra ou servizo determinado
- Eventual por circunstancias da produción
- De interinidade
- Temporal de inserción
- Temporal minusválido
- De substitución por xubilación aos 64 anos
- En prácticas
- De relevo
- De formación
- Xubilación parcial

Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos e adscripcións colaboración social. Galicia/España. 2008-2009

■ Cadro 7.1

	Total España 2008	%	Total Galicia 2008	%	Total España 2009	%	Total Galicia 2009	%
Indefinido Ordinario (Bonif. no Bonif.)	876.094	5,54	32.586	4,33	602.804	4,46	25.843	3,95
Indef. Fomento da contratación indefinida	236.380	1,49	13.149	1,75	181.217	1,34	11.048	1,69
Minusválido	10.431	0,07	688	0,09	7.966	0,06	577	0,09
Obra ou servizo	6.197.272	39,17	270.545	35,95	5.469.156	40,51	243.293	37,23
Eventual	6.639.433	41,96	309.166	41,08	5.465.298	40,48	257.125	39,34
Interinidade	1.535.263	9,70	87.966	11,69	1.502.009	11,12	80.822	12,37
Temporal minusválido	15.327	0,10	958	0,13	13.135	0,10	846	0,13
Temporal de inserción	0	0	0	0,00	0	0	0	0
Relevo	40.646	0,26	2.131	0,28	34.162	0,25	1.654	0,25
Xubilación %	36.884	0,23	2.111	0,28	36.518	0,27	1.890	0,29
Substitución xub. 64 anos	2.045	0,01	71	0,01	2.120	0,02	90	0,01
Prácticas	62.793	0,40	5.260	0,70	43.289	0,32	3.427	0,52
Formación	78.986	0,50	9.080	1,21	61.527	0,46	6.650	1,02
Outros	89.983	0,57	18.805	2,50	82.209	0,61	20.292	3,10
Total contratos iniciais	15.821.537	100	752.516	100	13.501.410	100	653.557	100
Convertidos en indefinidos	779.700		41.654		520.427		29.574	
Adscripción colabora. Social	5.186		288		43.558		249	
Total contratos e adscripcións	16.606.423		794.458		14.065.395		683.380	

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Nunha primeira observación podemos apreciar que continúa a tendencia de anos anteriores dunha grande rotación da poboación ocupada asalariada con contratos temporais. (Datos INEM-EPA).

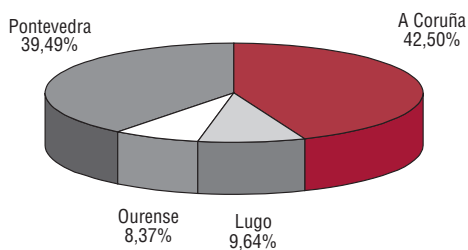
■ **Cadro 7.2**

Total contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2008-2009

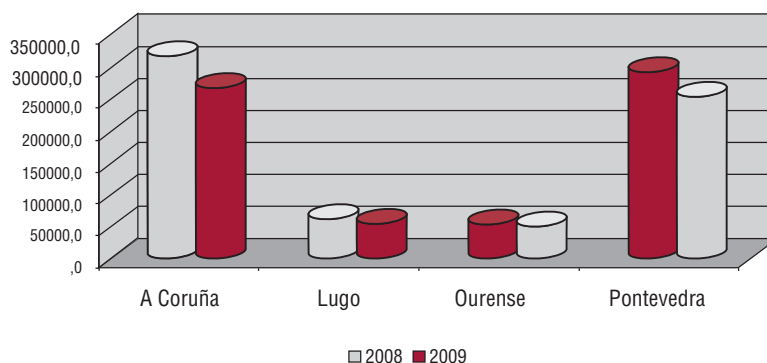
Tipo de contrato	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Duración temporal:										
Obra	123.342	107.549	21.740	20.679	22.989	22.769	102.474	92.296	270.545	243.293
Eventual	131.314	107.342	25.457	22.629	20.014	18.470	132.381	108.684	309.166	257.125
Interinidade	37.532	35.644	8.478	8.416	7.578	6.823	34.378	29.939	87.966	80.822
Temporal minusválidos	339	387	140	86	89	68	390	305	958	846
Relevo	714	697	194	173	139	120	1.084	664	2.131	1.654
Xubilación parcial	796	801	179	207	134	119	1.002	763	2.111	1.890
Substitución	48	52	3	2	5	9	15	27	71	90
Prácticas	2.697	1.689	430	307	383	294	1.750	1.137	5.260	3.427
Formación	3.242	2.390	1.283	950	1.368	1.299	3.187	2.011	9.080	6.650
Outros	6.508	6.350	5.592	4.061	1.645	1.094	5.060	8.787	18.805	20.292
Duración indefinida:										
Indefinido ordinario	13.521	10.334	4.705	3.969	2.687	2.219	11.673	9.321	32.586	25.843
Indefinido fomento de emprego	5.113	4.237	1.659	1.484	1.632	1.344	4.745	3.983	13.149	11.048
Minusválidos	293	287	95	65	57	45	243	180	688	577
Total contratos	325.459	277.759	69.955	63.028	58.720	54.673	298.382	258.097	752.516	653.557

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución do total de contratos en Galicia. 2008

Evolución do total de contratos en Galicia

Contrato de traballo por tipo e por sector. Galicia 2009

Cadro 7.3

	Agricultura	Industria	Construción	Servizos	Total
Indefinido ordinario	3.341	3.098	3.992	15.412	25.843
Indefinido fomento emprego	274	1.190	1.106	8.478	11.048
Minusválidos	12	59	47	459	577
Obra ou servizo	13.740	24.549	45.282	159.722	243.293
Eventual circunst. produc.	2.635	22.037	11.878	220.575	257.125
Interinidade	667	3.872	354	75.929	80.822
Temporal minusválido	15	85	85	661	846
Relevo	9	622	132	891	1.654
Xubilación parcial	10	659	126	1.095	1.890
Substitución xub. 64 anos	2	14	7	67	90
Prácticas	6	423	444	2.554	3.427
Formación	24	539	1.121	4.966	6.650
Outros contratos	64	328	63	19.837	20.292
Galicia	20.799	57.475	64.637	510.646	653.557

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Se tomamos a actividade económica como punto de comparación observamos, que como é de esperar, é o sector servizos o que concentra a maior parte das contratacións (78.13%) seguido a moita distancia pola construción (9.89%) e a industria (8.79%) e no último lugar de volume de contratos rexistrados atopamos a agricultura e pesca (3,18%).

Cadro 7.4

 Contratos de traballo iniciais segundo sección de actividade económica.
Por provincias. Galicia 2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
A. Agricultura, gandería, silvicultura e pesca	6.127	3.844	2.499	8.329	20.799
B. industrias extractivas	132	143	191	230	696
C. Industria manufacturera	19.759	2.933	4.395	26.145	53.232
D. Suministros eléctricos gas e A. A.	127	11	11	50	199
E. Suministro de agua, res. e desc.	1.850	222	208	1.068	3.348
F. Construción	29.000	7.133	5.696	22.808	64.637
G. Comercio, reparación de vehíc. de motor, motocicletas e ciclomotores e art. persoais	27.348	6.527	6.096	23.490	63.461
H. Transporte. Almacenamento.	17.093	3.768	2.827	26.693	50.381
I. Hostalaría.	30.712	8.584	6.892	33.329	79.517
J. Información e comunicación.	12.194	484	310	3.176	16.164
K. Financeiras e seguros	1.197	255	202	954	2.608
L. Actividades inmobiliarias	327	51	61	316	755
M. Actividades profesionais, científicas e técnicas	12.839	1.551	1.314	7.122	22.826
N. Actividades administrativas e servizos auxiliares.	61.790	10.613	9.022	57.883	139.308
O. Administración pública. Defensa e seguridade social obrigatoria.	8.437	4.772	4.526	7.405	25.140
P. Ensino	9.640	1.813	2.202	10.148	23.803
Q. Actividades sanitarias e servizos sociais.	17.715	4.929	3.419	9.177	35.240
R. Actividades artísticas recreativas e ent.	15.115	3.653	3.669	14.071	36.508
S. Outros servizos.	6.197	1.682	1.121	5.598	14.598
T. Actividades do fogar e uso propio.	158	60	12	99	329
U. Organismos extrateritoriais	2			6	8
	277.759	63.028	54.673	258.097	653.557

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ **Cadro 7.5****Contratos de traballo iniciais segundo grupo principal de ocupación do posto.
Por provincias. Galicia 2009**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
A. Dirección das Administracións Públicas e de empresas de 10 ou máis asalariados/as	672	74	96	447	1.289
B. Xerencia de empresas con menos de 10 asalariados/as	113	67	36	131	347
C. Xerencia de empresas sen asalariados/as	4	1	0	10	15
D. Profesións asociadas a titulacións de 2º e 3º ciclo universitario	18.153	4.139	2.936	19.085	44.313
E. Profesións asociadas a unha titulación de 1º ciclo universitario	7.341	1.456	1.264	4.201	14.262
F. Técnicos/as e profesionais de apoio	31.478	4.180	4.451	17.732	57.841
G. Empregados/as de tipo administrativo	22.033	4.622	5.894	21.650	54.199
H. Traballadores/as do servizo de restauración e servizos persoais	47.558	13.656	9.803	41.703	112.720
J. Traballadores/as dos servizos de protección e seguridade	3.129	686	705	2.004	6.524
K. Dependentes/as de comercio e asimilados/as	20.243	4.126	3.750	16.675	44.794
L. Traballadores/as cualificados/as na agricultura e na pesca	3.711	1.891	979	4.502	11.083
M. Traballadores/as cualificados/as na construción	19.736	4.714	3.954	17.527	45.931
N. Traballadores/as cualificados/as das industrias extractivas, metalúrxica, const. maquinaria e asimilados/as	9.958	1.647	1.029	7.960	20.594
P. Trab. Cualif. de artes gráficas, téxtil e confección, elab. alimentos, ebanistas, artesáns e asimilados/as	6.673	773	499	8.791	16.736
Q. Operadores de instalacións industriais de maquinaria fixa, montadores e ensambladores	9.164	1.388	2.415	6.962	19.929
R. Condutores/as e operadores/as de maquinaria móbil	16.695	4.298	3.192	14.101	38.286
S. Traballadores/as non cualificados/as en servizos, agás transportes	27.808	6.086	4.903	20.091	58.888
T. Peóns de agricultura, pesca, construción, industria manufacturera	33.065	9.197	8.715	54.332	105.309
U. Forzas armadas	225	27	52	193	497
Total	277.759	63.028	54.673	258.097	653.557

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2 Modalidades contractuais

A continuación analizaremos o comportamento dos contratos tendo en conta o sexo, idade, duración do contrato e tipo de xornada.

7.2.1 Contrato eventual por circunstancias da produción

O obxecto deste contrato é atender ás esixencias do mercado, acumulación de tarefas ou exceso de pedidos, aínda tratándose da actividade normal da empresa. (Art 15.1.b de ET e 3.1 RD 2720/1998).

Por convenio colectivo poderanse determinar as actividades nas que se pode contratar traballadores eventuais e os criterios xerais para unha axeitada relación entre o volume desta modalidade contractual e o cadro de persoal total da empresa, procedendo á súa limitación numérica.

Os contratos eventuais deberán formalizarse por escrito cando a súa duración sexa superior a catro semanas ou se concerten a tempo parcial. Nestes contratos deberá constar polo menos:

- a) A causa que o xustifique, que deberá ser específica e concreta.
- b) O tempo de duración.
- c) O traballo a desenvolver.

Poderanse celebrar a tempo completo ou parcial (art. 5.1 RD 2720/1998) e a súa duración máxima será de 6 meses dentro dun período de 12, computándose o devandito período a partir da data na que se produza a causa ou circunstancia que xustifiquen a súa utilización. (art. 15.1 b ET e 3.2 b RD 2720/1998).

Por convenio colectivo sectorial estatal ou por convenio colectivo sectorial de ámbito inferior, poderá modificarse a duración máxima destes contratos ou o período dentro do cal se poderán concertar:

Nestes supostos o período máximo será de 18 meses, non podendo superar a duración do contrato as tres cuartas partes do período de referencia que se estableza, nin como máximo 12 meses (art 15.1 b ET).

No caso de concertarse o contrato por un tempo inferior ao máximo legal ou convencionalmente establecido, poderá ser prorrogado mediante acordo das partes, por unha soa vez, sen que a súa duración total poida superar a súa duración máxima (art 15.1 b ET).

Esta modalidade contractual segue sendo a máis utilizada representando o 41,96% a nivel nacional (40,48% en 2009) e o 39,34% dos contratos iniciais dos subscritos en Galicia. Apréciase unha diminución sobre anos anteriores (cadro 1).

Subscribíronse 257.125 contratos fronte aos 309.166 do ano 2008, o que supón unha diminución de 52.041 contratos en Galicia para o ano 2009 (a diminución no ano anterior foi de 26.340 contratos).

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 12,67%, na industria un 38,34%, na construción un 18,38% e no sector servizos un 43,20%.

Por sexo contratouse a un 49,48% dos homes fronte a 50,52% das mulleres, superando por terceira vez o grupo de homes. Tendo en conta sexo e grupo de idade, os homes son máis contratados no grupo inferior a 39 anos (76,80%) a grande distancia dos de 40 a 44 (8,64%) e dos >45 (14,55%), e no caso das mulleres dáse unha situación similar; 76,90% no grupo de menores de 39 anos e 9,90% no tramo de 40 a 44 e 13,91% para as > de 45 anos.

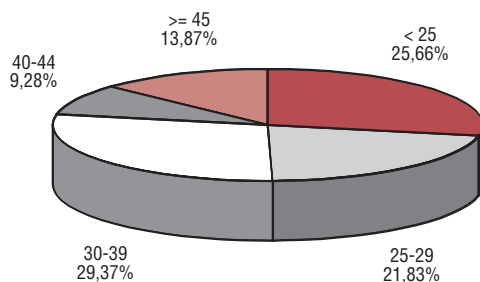
■ Cadro 7.6

Contratos eventuais por circunstancias da produción. Segundo sexo, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	12.467	11.819	14.971	4.357	7.165	14.012	12.822	16.216	5.826	7.687	107.342
Lugo	3.090	2.299	3.262	912	1.496	3.241	2.666	3.096	1.148	1.419	22.629
Ourense	2.389	1.805	2.202	653	1.255	2.810	2.189	2.893	978	1.296	18.470
Pontevedra	14.423	11.703	17.274	5.075	8.599	13.536	10.836	15.591	4.907	6.740	108.684
Galicia	32.369	27.626	37.709	10.997	18.515	33.599	28.513	37.796	12.859	17.142	257.125

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2008.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

Tendo en conta a duración, son os inferiores a 1 mes, co 51,69% (48,23% en 2008) os máis concertados, seguidos de 1 a 3 meses cun 27,44%, os de 3 a 6 meses cun 17,93% e por último con escasa representación, os concertados por un tempo superior a 6 meses con solo un 2,93%. Estas porcentaxes son moi similares ás do ano 2008, reflectíndose un aumento nos de duración superior a 1 mes, pero segue quedando de manifesto a grande rotación laboral que se produce na Comunidade Galega cunha elevada porcentaxe de contratos eventuais e dentro deles o 51,69% teñen unha duración inferior a 1 mes.

**Contratos eventuais por circunstancias da produción.
Por duración e provincias. Galicia 2009**

■ Cadro 7.7

	Duración				Total
	<= 1 mes	>1a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 meses	
A Coruña	58.265	27.539	18.307	3.231	107.342
Lugo	9.114	7.217	5.395	903	22.629
Ourense	7.368	5.775	4.701	626	18.470
Pontevedra	58.172	30.025	17.705	2.782	108.684
Galicia	132.919	70.556	46.108	7.542	257.125

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

A variable xornada sen diferenciación por sexos mostra unha porcentaxe do 70,39% para a xornada completa e un 26,61% para a xornada a tempo parcial. Se temos en conta a variable sexo, os resultados son similares a 2008 cun 19,68% para os contratos efectuados a homes a xornada parcial e un 39,34% para os efectuados a mulleres coa mesma xornada.

Se a xornada é completa, a contratación no caso dos homes foi de 80,32% e dun 60,66% (65,49% en 2008) no das mulleres, poñendo de manifesto un uso maior da parcialidade na contratación feminina, aínda que diminuíndo lixeiramente.

**Contratos eventuais por circunstancias da produción.
Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009**

■ Cadro 7.8

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	50.779	11.041	39.738	56.563	21.906	34.657	107.342	32.947	74.395
Lugo	11.059	2.083	8.976	11.570	4.384	7.186	22.629	6.467	16.162
Ourense	8.304	1.746	6.558	10.166	4.554	5.612	18.470	6.300	12.170
Pontevedra	57.074	10.163	46.911	51.610	20.257	31.353	108.684	30.420	78.264
Galicia	127.216	25.033	102.183	129.909	51.101	78.808	257.125	76.134	180.991

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.2 Contrato de obra ou servizo

É aquel que se concerta para a realización dunha obra ou a prestación dun servizo, con autonomía e substantividade propia dentro da actividade na empresa, aínda tratándose da actividade habitual, e a duración da cal, aínda que limitada no tempo, é incerta. (Art 15.1 a E.T e 2.1 RD 2720/1998).

Por convenio sectorial estatal e de ámbito inferior, incluídos os convenios de empresa, poderán identificarse os traballos e tarefas nos que poidan realizarse este tipo de contratos, co intento de non facer un uso indiscriminado deles.

A duración será polo tempo esixido para a realización da obra ou servizo (art. 2.2 b RD 2720/1998). Non é requisito imprescindible determinar a data de fin de contrato e se esta se reflicte terá só carácter orientativo.

Se a súa duración fose por un tempo superior a un ano, é necesario un preaviso de 15 días comunicando a extinción do contrato e en caso de incumprilo substituírse por unha indemnización de 15 días de salario.

Cando a duración sexa inferior a sete días, a cota empresarial á S.S. por continxencias comúns incrementarase nun 36%.

A xornada poderá ser a tempo parcial ou completa e formalizarase por escrito, identificando con claridade e precisión o carácter da contratación e a obra ou servizo a realizar.

O empresario ten o deber de informar aos traballadores da existencia de postos de traballo vacantes, co fin de facilitar o acceso a postos permanentes. (art. 15.7 ET).

Cando o SPEE constate, que nos catro anos inmediatamente anteriores a unha solicitude de prestación, o traballador percibise prestacións por finalización de varios contratos temporais cunha mesma empresa, poderá dirixirse de oficio á autoridade xudicial demandando que o empresario sexa declarado responsable do seu aboamento, se a reiterada contratación temporal fose abusiva ou fraudulenta, así como a condena ao empresario á devolución á Entidade Xestora daquelas prestacións xunto coas cotizacións correspondentes.

No ano 2009 rexistráronse 243.293 contratos por obra ou servizo (27.252 contratos menos que no ano anterior) que representa un 37,23% dos contratos iniciais 35,95% no 2008), fronte ao 39,34% dos contratos eventuais por circunstancias da produción, que continúan en primeiro lugar igual que en anos anteriores. No total de España representaron o 40,51% (39,17% en 2008) da contratación.

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 66,06%, na industria un 42,71%, na construción un 70,06% e no sector servizos un 31,28%.

Tendo en conta a variable sexo, no caso dos homes concertáronse 142.262 contratos (58,47%) e no da mulleres 101.031 (41,52%). A maior porcentaxe relativa de contratación de homes realízase no grupo de idade inferior a 39 anos cun 71,27%.

Entre 40 e 44 anos concertáronse un 10,11% e no de iguais ou superiores a 45 anos o 18,61%. No caso das mulleres as porcentaxes relativas son moi similares, cun 72% no grupo inferior a 39 anos, un 11,09% no de 40 a 44 e un 16,91% no grupo de iguais ou superiores a 45 anos.

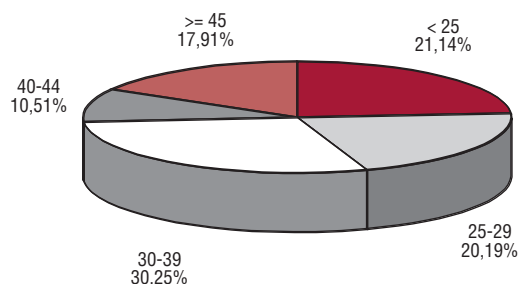
Cadro 7.9

Contratos de obra ou servizo. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	12.932	13.045	19.272	6.184	11.160	9.949	9.844	13.763	4.585	6.815	107.549
Lugo	2.662	2.457	3.903	1.327	2.612	1.466	1.702	2.346	895	1.309	20.679
Ourense	3.160	2.535	3.766	1.340	3.120	1.636	1.968	2.719	1.057	1.468	22.769
Pontevedra	11.800	9.930	15.939	5.528	9.590	7.836	7.635	11.882	4.666	7.490	92.296
Galicia	30.554	27.967	42.880	14.379	26.482	20.887	21.149	30.710	11.203	17.082	243.293

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

Se temos en conta a duración do contrato, son os de duración incerta ou indeterminada os que representan unha maior porcentaxe, cun 76,85%, o que parece lóxico dada a non obrigatoriedade e o carácter orientativo da data de fin de contrato. O 8,48% concertáronse por unha duración igual ou inferior a 7 días, o 3,24% por un período entre 6 e 12 meses e o 3,30% entre 3 e 6 meses.

Cadro 7.10

Contratos de obra ou servizo. Por duración e provincia. Galicia 2009

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminad	
A Coruña	11.671	1.507	1.025	2.886	2.820	2.534	71	57	40	84.938	107.549
Lugo	1.114	236	315	797	823	1.480	24	42	23	15.825	20.679
Ourense	2.632	152	312	536	1.521	1.401	23	16	26	16.150	22.769
Pontevedra	5.208	1.025	1.314	2.537	2.630	2.459	88	68	95	76.872	92.296
Galicia	20.625	2.920	2.966	6.756	7.794	7.874	206	183	184	193.785	243.293

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Nesta modalidade contractual dáse unha elevada porcentaxe de xornada a tempo completo, co 71,61%, fronte a un 28,39% de contratos a tempo parcial. Se a esta variable lle unimos a variable sexo, apréciase no caso dos homes un 82,13% para a xornada completa e un 17,87% para a parcial.

Nas contratacións a mulleres séguese a tendencia xeral dunha maior contratación parcial neste colectivo con respecto aos homes supoñendo un 56,78% de xornada completa e un 43,22% de parcial, aumentando en 3,22 puntos con respecto ao ano 2008.

■ Cadro 7.11

Contratos por obra ou servizo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2009

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	62.593	10.707	51.886	44.956	20.463	24.493	107.549	31.170	76.379
Lugo	12.961	1.679	11.282	7.718	3.497	4.221	20.679	5.176	15.503
Ourense	13.921	1.999	11.922	8.848	3.370	5.478	22.769	5.369	17.400
Pontevedra	52.787	11.034	41.753	39.509	16.333	23.176	92.296	27.367	64.929
Galicia	142.262	25.419	116.843	101.031	43.663	57.368	243.293	69.082	174.211

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.3 Contrato de interinidade

Este contrato ten por obxecto substituír un traballador con dereito a reserva do posto de traballo ou para cubrir temporalmente un posto de traballo durante un proceso de selección ou promoción, para a súa cobertura definitiva, así como para substituír aínda traballador en formación por traballadores beneficiarios de prestación por desemprego. (Art. 15.1 c ET e art. 4.1 de RD 2720/1998).

A súa duración manterase mentres subsista o dereito do traballador substituído á reserva do posto de traballo, ou a do tempo que dure o proceso de selección ou promoción para a cobertura definitiva, sempre que neste último caso non se supere os 3 meses. Nos procesos de selección da Administración a súa duración coincidirá co tempo previsto para a realización do devandito proceso.

Extinguirase pola reincorporación do traballador substituído, polo vencemento do prazo para a súa incorporación, pola extinción da causa que deu lugar á reserva de posto, polo transcurso dos 3 meses nos procesos de selección ou promoción ou que resulte dos procesos de selección da Administración.

Deben celebrarse a xornada completa agás nos seguintes supostos:

- Cando o traballador substituído estivese contratado a tempo parcial ou se trate de cubrir temporalmente un posto a cobertura definitiva do cal se vaia realizar a tempo parcial.
- Cando se realice para completar a xornada reducida dun traballador que exercite o seu dereito por nacemento de fillo prematuro, hospitalizado, garda legal dun menor de seis anos ou diminuído físico ou psíquico, para o coidado dun familiar ou naqueles supostos en que se acordara a redución temporal da xornada do traballador substituído, incluídos os supostos de desfrute a tempo parcial do permiso de maternidade, adopción ou acollemento.

Estes contratos deben formalizarse por escrito, especificando o carácter da contratación, o traballo a desenvolver, o traballador substituído e a causa da substitución, indicando se o posto de traballo a desempeñar será o do traballador substituído ou o doutro traballador que pase a desempeñar o posto daquel. Igualmente débese de identificar o posto a cobertura definitiva do cal se producirá tras o proceso de selección.

Existen unha serie de incentivos cando se formalice un contrato de interinidade nas seguintes condicións:

- Cando se celebren para substituír a un traballador que estea en excedencia para atender ao coidado de fillo ou familiar ata o segundo grao por consanguinidade

ou afinidade, terán dereito a unha redución das cotizacións por continxentes comúns, cando se celebren con perceptores de prestacións por desemprego (contributivo ou asistencial), que leven máis dun ano como perceptores:

- 95% durante o primeiro ano de excedencia.
- 60% durante o segundo ano.
- 50% durante o terceiro ano.

b) Bonificación do 100% das cotas empresariais á S.S., incluídas as de accidentes de traballo, enfermidade profesional e as de recadación conxunta cando se celebren para substituír a:

- Traballadoras que teñan suspendido o seu contrato de traballo por risco durante o embarazo.
- Traballadores e traballadoras que teñan suspendido o seu contrato de traballo por descanso de maternidade, adopción e acollemento.
- Traballadores autónomos, socios traballadores e socios de cooperativas nos supostos de risco durante o embarazo, períodos de descanso por maternidade, adopción ou acollemento.

Tanto neste caso coma no anterior os citados beneficios non serán de aplicación ás contratacións efectuadas aos cónxuxes, ascendentes, descendentes e demais parentes por consanguinidade ou afinidade ata o segundo grao inclusive do empresario, os que ostenten cargos de dirección ou sexan membros dos órganos de administración das empresas que revistan fórmula xurídica de sociedade e as que se produzan con estes últimos e os contratos celebrados coas administracións públicas.

c) Incentivos aos contratos de interinidade con traballadores minusválidos desempregados para substituír persoas minusválidas que teñan suspendido o contrato por incapacidade temporal cunha bonificación do 100 por 100 das cotas empresariais á S.S., incluídas as de accidentes de traballo e enfermidade profesional e as de recadación conxunta.

d) As empresas que teñan ata 100 traballadores, e substitúan algún deles nos permisos de formación, por traballadores beneficiarios de prestacións de desemprego terán os seguintes beneficios:

- O perceptor de prestacións recibirá o 50% da contía da prestación durante a vixencia do contrato, ata o máximo do dobre do período pendente de percibir de prestación por desemprego.
- O empresario aboará a diferenza ata alcanzar o salario correspondente á totalidade das cotas á S.S.

e) As empresas poderanse beneficiar dunha bonificación do 100% da cota empresarial por continxencias comúns durante a suspensión ou durante 6 meses en caso de mobilidade xeográfica ou de centro de traballo, nos contratos para substituír un traballador vítima de violencia de xénero que suspendera o seu contrato ou exercitara o seu dereito a mobilidade xeográfica ou cambio de centro de traballo.

f) Incentivos para a transformación destes contratos en indefinidos.

O empresario informará os traballadores sobre a existencia de postos de traballo vacantes, co fin de garantir o acceso a postos permanentes.

Esta modalidade supuxo en 2009 un 12,37% dos contratos iniciais (11,12% en España), 80.822 contratos rexistrados. Mantense a tendencia de anos anteriores onde a contratación feminina é moi superior cun 74,11%, (73,65% en 2008) e con tendencia ao incremento, fronte a un 25,89% de homes.

Aínda que os datos estatísticos non nos permiten diferenciar a que modalidade corresponde a contratación por interinidade, si son numerosos os casos (risco de embarazo, maternidade, adopción, coidado dun familiar...) onde é o colectivo feminino o que obtén os permisos con reserva a posto de traballo e parece que existe a tendencia, xa sexa polo posto que ocupa, polo tipo de traballo a realizar, pola profesión a cubrilo tamén cunha muller.

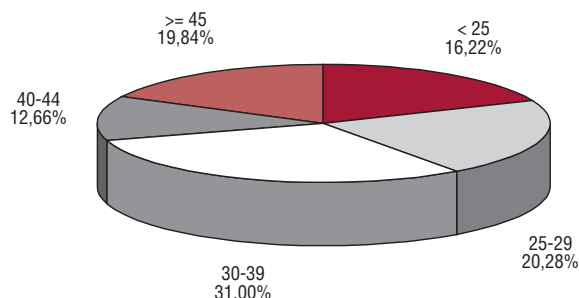
■ Cadro 7.12

Contratos de interinidade. Por sexos, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	1.860	2.333	3.258	895	1.113	3.682	5.145	7.762	3.540	6.056	35.644
Lugo	319	347	533	168	266	905	1.102	1.907	1.031	1.838	8.416
Ourense	334	316	499	135	266	666	857	1.547	847	1.356	6.823
Pontevedra	1.641	2.126	2.724	814	976	3.705	4.161	6.827	2.800	4.165	29.939
Galicia	4.154	5.122	7.014	2.012	2.621	8.958	11.265	18.043	8.218	13.415	80.822

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 3,21%, na industria un 6,74%, na construción un 0,55% e no sector servizos un 14,87%.

Segundo os grupos de idade o 77,85% dos homes contratados teñen igual ou menos de 39 anos e o 63,89% das mulleres. No grupo de 40 a 44 anos contratouse o 9,62% de homes e 13,72% de mulleres.

E finalmente aos maiores de 45 anos concertóuselles este tipo de contrato a un 12,53% de homes e a un 22,40% de mulleres.

Ao descoñecerse en moitos casos a data de finalización da reserva de posto, duración do proceso de selección... o contrato concértase por unha duración indeterminada nun 54,76% dos casos.

Os menores de 7 días supoñen un 13,38% e os que duran entre 15 días e un mes, un 12,48%.

■ Cadro 7.13

Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia 2009

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminados	
A Coruña	5.287	3.233	4.573	2.359	1.026	126	14	13	53	18.960	35.644
Lugo	1.105	822	1.080	749	227	42	5	0	2	4.384	8.416
Ourense	904	645	828	531	223	39	3	1	0	3.649	6.823
Pontevedra	3.519	2.173	3.603	2.084	1.079	192	11	8	4	17.266	29.939
Galicia	10.815	6.873	10.084	5.723	2.555	399	33	22	59	44.259	80.822

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Tendo en conta a variable xornada, os celebrados a xornada completa supoñen un 76,81% e tan só un 23,19% os que foron a tempo parcial.

Seguindo a tendencia da maior parte das contratacións, son as mulleres as que máis contratos celebran a tempo parcial (27,13%), aumentando con respecto ao 2008 (25,17%), fronte ao colectivo de homes (11,93%)

Contratos de interinidade. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Decembro 2009

■ Cadro 7.14

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	9.459	1.318	8.141	26.185	7.390	18.795	35.644	8.708	26.936
Lugo	1.633	129	1.504	6.783	1.444	5.339	8.416	1.573	6.843
Ourense	1.550	164	1.386	5.273	1.276	3.997	6.823	1.440	5.383
Pontevedra	8.281	886	7.395	21.658	6.139	15.519	29.939	7.025	22.914
Galicia	20.923	2.497	18.426	59.899	16.249	43.650	80.822	18.746	62.076

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.4 Contrato para a formación

Ten por obxecto a adquisición teórica e practica necesaria para o desempeño dun posto de traballo que requira un nivel de cualificación susceptible de acreditación formal, ou no seu defecto, o nivel de cualificación de base de cada ocupación no sistema de clasificación da empresa. (Art. 11.2 E.T).

Os requisitos dos traballadores susceptibles de ser contratados nesta modalidade son:

- Ser maior de 16 anos e non cumprir os 21, agás:
 - Minusválidos
 - Estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo, salvo que se acredite a formación e experiencia necesarias para o desempeño do posto de traballo.
 - Aqueles que leven máis de tres anos sen actividade laboral
 - Os que se atopen en situación de exclusión social
 - Os que se incorporen como alumnos traballadores dos programas de escola taller ou casa de oficios e talleres de emprego. Coa entrada en vigor

do RD 5/2006 de 9 de xuño para a mellora do crecemento e o emprego se modifica a letra a) do apartado 2) do artigo 11 do ET establecendo o límite máximo de 24 anos para os alumnos traballadores de escolas taller ou casas de oficio. Este límite non será de aplicación para alumnos traballadores de talleres de emprego ou persoas discapacitadas.

- Non ter a titulación requirida para o contrato en prácticas nese posto ou oficio. (Art. 11.2 a E.T e art. 6 RD 488/1998).
- Non desempeñar con anterioridade ese posto na mesma empresa por un tempo superior a 12 meses.
- Non esgotar o prazo máximo para os contratos de aprendizaxe ou formación na mesma ou distinta empresa.

Mediante convenio colectivo de ámbito sectorial estatal, ou no seu defecto, nos sectoriais de ámbito inferior, así como nos de empresa que contén un plan formativo, poderase establecer segundo o tamaño do cadro de persoal o número máximo de contratos a realizar e os postos de traballo obxecto dese contrato. Cando nos convenios colectivos non se determine o número máximo de contratos para a formación que cada empresa pode realizar, dito número será fixado segundo unha escala en función do número de traballadores por centro.

Os traballadores minusválidos contratados por esta modalidade non serán tidos en conta para determinar o número máximo de contratos de formación que a empresa poida realizar.

O número máximo de contratos para a formación non será de aplicación aos contratos celebrados para a formación no marco das Escolas Taller e Casas de Oficio, programas de Garantía Social, así como contratacións realizadas por empresas que dispoñan de escola de formación.

A duración deste contrato non poderá ser inferior a 6 meses nin superior a dous anos, salvo que por convenio se estableza outra duración, que en ningún caso poderá ser inferior a seis meses nin superar os 3 anos, ou 4 cando se concerte cunha persoa minusválida.

Cando o contrato se asinase por unha duración inferior á máxima, as partes poderán acordar ata dous prórrogas, a duración da cal non poderá ser superior á duración mínima do contrato (art. 19.1 RD 488/1998).

Estes contratos considéranse de carácter común ou ordinario cando se incumpra na súa totalidade as obrigas en materia de formación teórica.

A xornada de traballo será a tempo completo, sumando o tempo efectivo e a xornada de formación teórica na empresa.

A retribución será fixada en convenio colectivo, sen que poida ser inferior ao Salario Mínimo Interprofesional en proporción ao tempo de traballo efectivo.

O tempo dedicado á formación teórica, que se impartirá sempre fóra do posto de traballo e dentro da xornada laboral, fíxase no contrato en atención ás características do oficio ou posto e do número de horas establecido para o módulo formativo axeitado ao devandito posto, sen que poida ser inferior ao 15% da xornada máxima prevista por convenio colectivo e a máxima legal. Os convenios colectivos poderán determinar o tempo dedicado á formación teórica e a súa distribución e alternancia ou concentración co traballo efectivo.

A formación teórica só poderá concentrarse no período final do contrato cando así se acordase en convenio colectivo aplicable.

Cando o traballador contratado para a formación non realizase os ciclos educativos correspondentes á escolaridade obrigatoria, a formación teórica terá por obxecto completar a devandita formación.

Entenderase cumprido o requisito de formación teórica cando se acredite que realizou un curso de formación profesional ocupacional axeitado ao oficio ou posto obxecto do contrato, incrementándose a retribución polo tempo non dedicado á formación teórica.

A formación teórica poderá ser presencial ou a distancia cando non existan centros de formación na localidade onde resida o traballador, sen que o tempo dedicado á formación teórica poida realizarse fóra do horario de xornada laboral.

As accións formativas serán financiadas con cargo aos orzamentos de formación continua do SPEE.

A formación teórica vén regulada polos arts. 11.2 do ET e 10 do RD 488/1998, pola OM do 14 de xullo de 1998 e pola Resolución do 26 de outubro de 1998.

No prazo dun mes dende a finalización das ensinanzas, o empresario deberá emitir un certificado no que conste a duración da formación teórica e o nivel de formación práctica adquirido. Igualmente o centro que impartira a formación teórica deberá emitir certificado onde conste o contido formativo e o grao de aproveitamento.

O traballador poderá solicitar da administración competente que, logo das probas de avaliación, RD 797/1995 do 19 de maio, expídalle un certificado de profesionalidade equivalente a un título de formación profesional que lle habilite para ser contratado en prácticas.

A oferta formativa dos centros docentes está constituída pola rede de Centros Públicos, pola rede de centros de Axentes Sociais e a de Centros privados acreditados.

O SPEE manterá actualizado un catálogo e un mapa de centros de formación, co contido formativo dos módulos ou das especialidades nos que se atopen autorizados para impartir a formación teórica dos contratos para a formación.

O empresario deberá cumprir en todo caso os datos relativos ao centro de formación e acompañar ao contrato de traballo a “comunicación de acordo para a formación teórica en contrato para a formación”. Isto non será de aplicación cando o traballador acredite, mediante certificación da administración pública, que realizou un curso de formación profesional ocupacional axeitado ao oficio ou posto de traballo.

O empresario poderá solicitar por escrito, antes de asinar o contrato, certificación do SPEE no que conste o tempo que o traballador estivo contratado en aprendizaxe e para a formación, con anterioridade á contratación que se pretende realizar e de non esgotar o período máximo de formación.

O contrato para a formación deberá realizarse sempre por escrito, facendo constar o nivel ocupacional, oficio ou posto de traballo no que se concerta, o tempo dedicado á formación teórica e a súa distribución horaria, a duración do contrato e o nome e cualificación profesional da persoa designada como titor.

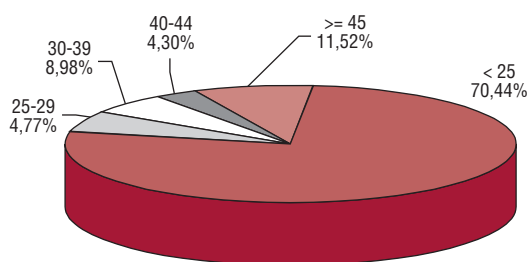
■ Cadro 7.15

Contratos de formación. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	1.246	41	54	26	83	614	46	107	54	119	2.390
Lugo	356	31	30	20	65	233	42	64	34	75	950
Ourense	440	32	53	27	125	219	50	97	51	205	1.299
Pontevedra	952	19	51	14	34	624	56	141	60	60	2.011
Galicia	2.994	123	188	87	307	1.690	194	409	199	459	6.650

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

O número de contratos de formación rexistrados en Galicia no 2009 foi de 6.650, (9.080 en 2008), cunha diminución de 2.430 contratos, representando un 1,02% dos contratos iniciais (0,46% en España).

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 0,12%, na industria un 0,93%, na construción un 1,73% e no sector servizos un 0,97%.

Se estudamos a variable sexo, apreciamos, que un 55,62% (2008: 59,65%) destes contratos concértanse con homes e un 44,38% con mulleres (2008: 40,35%), deixando ver unha tendencia ao aumento desta contratación no grupo de mulleres.

Estudando conxuntamente as variables de idade e sexo apréciase que no caso dos homes o 80,94% dos contratos se concertan con menores de 25 anos e o 8,30% con maiores de 45 anos.

No colectivo das mulleres as porcentaxes son dun 57,27% nas menores de 25 anos e 15,55% para maiores de 45 anos.

En canto á idade debemos precisar que aínda que o límite de idade para estes contratos é de 21 anos, non existe límite para os traballadores minusválidos, para os estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo (agás que acrediten formación e experiencia necesaria para o desempeño do posto de traballo), para os desempregados que leven máis de 3 anos sen actividade laboral, para os desempregados en situación de exclusión social e para os que se incorporen aos programas de escolas-obradoiros (límite de 24 anos), casas de oficio (límite 24 anos) e obradoiros de emprego.

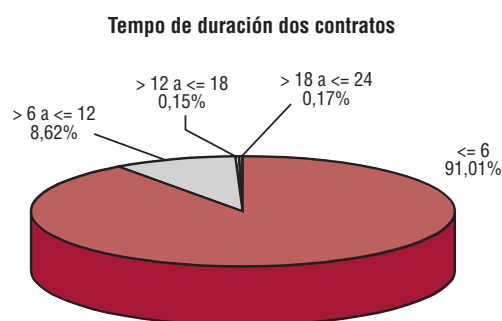
Tendo en conta a duración destes contratos e recordando que poden celebrarse por un prazo máximo de 2 anos, podendo mesmo ampliarse por convenio colectivo sectorial ata 3 ou 4 anos, se o traballador é minusválido, só un 0,16% celébranse por un período entre 18 e 24 meses (0,23% en 2008), e un 99,62% por un tempo igual ou inferior a 12 meses.

Contratos de formación por duración e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.16

	Duración en meses					Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	2.028	350	6	4	2	2.390
Lugo	900	46	1	2	1	950
Ourense	1.230	68	0	1	0	1.299
Pontevedra	1.894	109	3	4	1	2.011
Galicia	6.052	573	10	11	4	6.650

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.5 Contrato en prácticas

Este contrato ten como finalidade a obtención de práctica profesional axeitada ao nivel de estudos dos traballadores con titulación universitaria ou de formación profesional de grao medio ou superior; ou títulos recoñecidos oficialmente como equivalentes que habiliten para o exercicio profesional. (Art. 11 ET e I.I RD 488/1998).

O traballador debe posuír algunha das titulacións seguintes:

- Licenciado Universitario, Enxeñeiro ou Arquitecto.
- Diplomado Universitario, Enxeñeiro ou Arquitecto Técnico.
- Técnico ou Técnico Superior da Formación Profesional Regrada da formación profesional específica, sendo equivalentes aos anteriores Técnico Auxiliar (FP1) e Técnico Especialista (FP2).
- Outras titulacións oficialmente recoñecidas equivalentes ás anteriores.

Non poden transcorrer máis de catro anos dende a finalización dos correspondentes estudos ou dende a validación destes en España, se se obtivesen no estranxeiro, ou seis anos cando o traballador sexa minusválido.

O posto debe permitir a obtención da práctica profesional axeitada ao nivel de estudos cursados. Mediante convenio colectivo de ámbito sectorial estatal, ou no seu defecto, de ámbito inferior, poderanse determinar os postos, grupos, niveis ou categorías obxecto deste contrato.

A duración non poderá ser inferior a seis meses nin exceder de dous anos, podéndose determinar por convenio colectivo sectorial estatal ou sectorial inferior; a duración destes contratos, respectando sempre estes límites. (Art. 11.1 ET e 19 e 20 RD 488/1998).

Se o contrato se establece por unha duración inferior á máxima, as partes poderán acordar ata dous prórrogas, sen que a duración total poida exceder á máxima. A duración de cada prórroga non poderá ser inferior á duración mínima do contrato.

Ningún traballador poderá estar contratado en prácticas, na mesma ou distinta empresa, por tempo superior a dous anos en virtude da mesma titulación.

Cando o contrato chega a termo, non hai denuncia das partes cun preaviso mínimo de 15 días e o traballador continúa traballando:

- Se non esgotou a duración máxima do contrato, se prorrogará automaticamente ata o devandito prazo.
- Se esgotase a duración máxima considerarase prorrogado tacitamente por tempo indefinido, salvo proba en contrario que acredite a natureza temporal. (Art. 49.1.c) ET e 20 RD 488/1998).
- En caso de incumprirse soamente o preaviso, o traballador será indemnizado co equivalente ao salario correspondente aos días que o devandito prazo se incumpre.

A falta de esixencia de forma escrita, farán que o contrato en Prácticas considérese indefinido, salvo proba en contrario que acredita o seu carácter temporal. De igual forma os celebrados a tempo parcial presumiranse celebrados a xornada completa, por falta de forma escrita, salvo proba en contrario que acredita o seu carácter parcial. (Art. 22.1 RD 488/1998).

Salvo o disposto por convenio colectivo, o período de proba será como máximo:

- Un mes para os titulados de grao medio (Diplomados e Técnico de F.P. regrada).
- Dous meses para titulados superiores (Licenciados e Técnicos Superiores de F.P. regrada).

A xornada poderá ser a tempo completa ou parcial.

A retribución que se fixará por convenio colectivo, nunca poderá ser inferior ao 60% o primeiro ano e ao 70% o segundo ano de vixencia do contrato, do salario fixado para un traballador que desempeñe o mesmo ou equivalente posto de traballo, e en ningún caso inferior ao S.M.I.

En caso de contratos a tempo parcial o salario reducirase en proporción ao tempo traballado. (Art. 2.1 RD 488/1998 e art. 11.1 ET).

O contrato debe formalizarse por escrito facendo constar expresamente a titulación do traballador, a duración do contrato e o posto ou postos a desempeñar durante as prácticas.

O empresario poderá solicitar do Servizo Público de Emprego certificado no que conste o tempo que o traballador estivo contratado en prácticas con anterioridade. Se transcorridos 10 días o Servizo Público de Emprego non emitiu o certificado, o empresario queda exonerado das responsabilidades que se poidan derivar.

Á terminación do contrato, o empresario deberá entregar ao traballador certificado no que consta a duración das prácticas o posto ou postos de traballo desempeñados e as principais tarefas realizadas.

Se unha vez finalizado o contrato en prácticas o traballador continúa na empresa, non poderá concertarse un novo período de proba, computándose a duración do contrato en prácticas para os efectos de antigüidade na empresa.

O empresario informará os traballadores sobre a existencia de postos de traballo vacantes, co fin de garantir o acceso a postos permanentes.

Este tipo de contrato alcanzou en 2009, 3.427 concertos (2.008: 5.260 continuando a tendencia a diminuír), o que representa un 0,52% dos contratos iniciais (0,52% en España).

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 0,03%, na industria un 0,74%, na construción un 0,69% e no sector servizos un 0,50%.

Tendo en conta o factor sexo, concertouse cun 46,69% de homes e un 53,31% de mulleres, producíndose un novo aumento con respecto ao ano 2008 (50,80%) nas contratacións a mulleres e superando por terceira vez as dos homes. É un dos contratos onde a diferenza de contratación entre homes e mulleres é menor:

Realízanse máis contratos en prácticas a mulleres que a homes, e tendo en conta a incorporación masiva da muller á educación de grao medio e superior, e que é precisamente este colectivo o que en maior medida finaliza os estudos iniciados, parece ser esta a causa da equiparación entre sexos destes contratos.

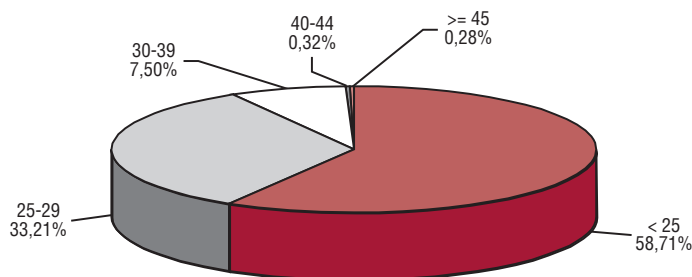
■ Cadro 7.17

Contratos en prácticas. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	449	267	56	2	4	509	334	63	4	1	1.689
Lugo	107	35	2	0	0	101	56	5	1	0	307
Ourense	81	46	12	0	0	89	55	10	1	0	294
Pontevedra	327	157	53	2	0	349	188	56	1	4	1.137
Galicia	964	505	123	4	4	1.048	633	134	7	5	3.427

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

Por grupos de idade, realizáronse maior numero de contratacións a homes <25 anos (60,25%) e mulleres de <25 anos (57,36%), seguidos en ambos os dous casos do intervalo de 25-29 cun 31,56% en homes e un 34,65% en contratos a mulleres e do intervalo de 30-39 anos, cun 7,69% de contratacións concertadas con homes e un 7,33%, realizadas a mulleres.

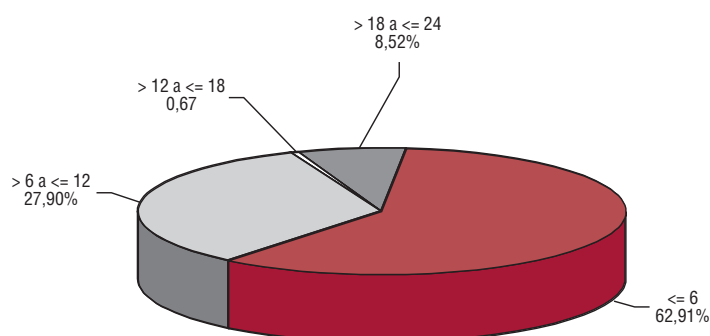
Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.18

	Duración en meses				Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	
A Coruña	1.080	437	14	158	1.689
Lugo	184	112	2	9	307
Ourense	159	100	1	34	294
Pontevedra	733	307	6	91	1.137
Galicia	2.156	956	23	292	3.427

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Tempo de duración dos contratos en prácticas

Segundo a duración do contrato, os comprendidos de entre 6 e 12 meses alcanzaron 27,90% e os de duración igual ou inferior a 6 meses un 62,91%. Aqueles que alcanzaron a duración máxima de 24 meses seguen, ao igual que en 2008, supoñendo unha porcentaxe moi pequena, o 8,52% (5,54% en 2008).

Aínda que se produciu un aumento dos contratos de máis longa duración, 24 meses, tamén aumentaron os de duración igual a 6 meses en detrimento dos de duración entre 6 e 12 meses.

Contratos en prácticas. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.19

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	778	71	707	911	218	693	1.689	289	1.400
Lugo	144	13	131	163	36	127	307	49	258
Ourense	139	9	130	155	42	113	294	51	243
Pontevedra	539	60	479	598	185	413	1.137	245	892
Galicia	1.600	153	1.447	1.827	481	1.346	3.427	634	2.793

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Se tomamos como referencia o tipo de xornada, o 81,5% celebrouse a xornada completa e o 18,5% a parcial, aínda que no caso dos homes supuxo o 9,56% mentres que no caso das mulleres, confirmando a tendencia doutros tipos de contratos, chegou ao 26,33% (2008:18,30%).

7.2.7 Contratación en substitución por anticipación da idade de xubilación

Esta medida ten por finalidade a contratación de traballadores inscritos como desempregados en substitución de traballadores que anticipen a súa idade ordinaria de xubilación de 65 a 64 anos (art. 1 e ss RD 1194/1985).

As empresas procederán á celebración dun contrato por calquera das modalidades vixentes, agás contrato a tempo parcial e eventual por circunstancias da produción. (Art. 3.1 RD 1194/1985).

Se durante a vixencia do contrato dun traballador en substitución se producise o cesamento deste, o empresario deberá substituílo, nun prazo máximo de 15 días, por outro traballador desempregado polo tempo que reste para alcanzar a duración mínima do contrato que debe ser dun ano.

A falta de substitución do traballador que destituíu, suporalle á empresa aboar a INSS a prestación de xubilación a devengar polo traballador substituído, dende o momento do cesamento do traballador contratado. (Art. 4 RD 1194/1985).

O contrato formalizarase por escrito, e entregarse ao traballador que se xubile unha copia para que o entregue na Entidade Xestora que corresponda para o recoñecemento da súa petición de xubilación.

Se á finalización do contrato de substitución, este transfórmase en indefinido poderá acollerse aos incentivos de bonificación.

■ **Cadro 7.20** **Contatos de substitución por xubilación aos 64 anos. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	3	3	13	2	8	2	4	9	1	7	52
Lugo	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Ourense	0	1	1	1	0	0	0	2	3	1	9
Pontevedra	7	0	5	4	1	1	0	5	1	3	27
Galicia	11	4	19	7	10	3	4	16	5	11	90

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

No 2009 en Galicia só realizáronse 90 contratos (2.120 en España) desta modalidade (71 en 2008), o que supón un 0,01% do total. Deles o 56,67% realizáronse a homes e o 43,33% a mulleres.

No colectivo masculino realizáronse máis contratos nos tramos de 30-39 (37,25%) e en menos de 25 anos (21,57%) e no feminino no tramo 30-39 anos (41,03%) e no grupo de maiores de 45 anos (28,20%).

Segundo a actividade económica, 67 contratos realizáronse no sector servizos, 14 en industria, 7 en construción e 2 en agricultura.

Centrándonos na duración, maioritariamente concertáronse por un período de 12 meses (91,11%).

**Contratos de substitución por xubilación aos 64 anos.
Por duración e provincia. Galicia 2009**

■ Cadro 7.21

	Duración en meses				Total
	12 meses	>12 e >18 meses	>18 e >24 meses	> 24 meses	
A Coruña	46	6	0	0	52
Lugo	2	0	0	0	2
Ourense	8	1	0	0	9
Pontevedra	26	1	0	0	27
Galicia	82	8	0	0	90

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ Contrato de relevo e xubilación parcial

É o que se concerta cun traballador desempregado ou que estivese contratado pola empresa cun contrato de duración determinada para substituír parcialmente un traballador da empresa que accede á xubilación parcial (art. 12.6 ET).

A duración será indefinida ou igual ao tempo que lle falta ao traballador substituído para alcanzar a idade de xubilación (5 anos como máximo). Se chegado este momento o traballador xubilado parcial continua en activo, o contrato de relevo que se celebre por duración determinada, poderá prorrogarse por períodos anuais, extinguíndose en todo caso ao finalizar o período correspondente ao ano en que se produza a xubilación total.

A xornada poderá ser completa ou parcial. En todo caso deberá ser como mínimo, igual á redución da xornada do traballador substituído, que deberá estar comprendida entre un 25% e un 85%. (Art. 12.6 ET).

O posto de traballo do traballador relevista poderá ser o mesmo do traballador substituído ou similar, e o horario poderá completar o do traballador substituído ou simultanearse con el.

Se durante a vixencia do contrato de relevo, que debe celebrarse por escrito, se producise o cesamento do traballador contratado a empresa deberá substituílo no prazo de 15 días por outro traballador desempregado, ou que tivese concertado coa empresa un contrato de duración determinada.

Se o traballador xubilado parcialmente fose despedido improcedentemente e non se producise a súa readmisión, a empresa deberá substituílo por outro traballador desempregado ou ampliar a duración da xornada do traballador con contrato de relevo.

En caso de incumprimento, a empresa deberá aboar á Entidade Xestora o importe da prestación de xubilación parcial a devengar dende o momento do cesamento ou despedimento improcedente.

A xubilación parcial do traballador substituído é aquela que se inicia despois do cumprimento dos 60 anos e ata o momento da xubilación total, que se simultanea cun contrato a tempo parcial e se atopa vinculada ao contrato de relevo. Para determinar a idade de xubilación tense en conta as bonificacións ou anticipacións de idade que correspondan.

A pensión de xubilación anticipada e parcial será compatible coa realización dun contrato a tempo parcial:

- Tería dereito a esta pensión o traballador, por conta allea, con polo menos 60 anos, que reúna as condicións xerais esixidas para causar pensión contributiva de xubilación conforme ás normas do réxime da S.S de que se trate, agás a idade.
- O traballador solicitará a pensión de xubilación parcial ante a Entidade Xestora, e o recoñecemento desta quedará condicionado á presentación dos correspondentes contratos a tempo parcial e de relevo. O dereito á pensión nace na mesma data en que os contratos entren en vigor.

O contrato de relevo extínguese ao cumprir o traballador relevado a idade establecida para a súa xubilación, se o contrato asinado fose de carácter temporal. Se ao cumprir a idade de xubilación, o traballador continúa na empresa, o contrato de relevo que se celebrou por duración determinada poderá prorrogarse mediante acordo das partes por períodos anuais, extinguíndose en todo caso, ao finalizar o período correspondente ao ano en que se produza a xubilación total de traballador relevado.

Se se trata dun contrato de relevo para substituír un traballador xubilado parcialmente despois de alcanzar a idade de xubilación, prorrogarase automaticamente por períodos anuais, extinguíndose en todo caso ao finalizar o período correspondente ao ano en que se produza a xubilación total.

■ **Cadro 7.22**

Contratos de relevo. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	83	108	148	32	56	29	93	91	31	26	697
Lugo	24	31	37	14	22	9	7	18	6	5	173
Ourense	17	22	27	16	6	4	7	11	5	5	120
Pontevedra	66	92	179	47	59	29	68	79	20	25	664
Galicia	190	253	391	109	143	71	175	199	62	61	1.654

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ Cadro 7.23

Contratos de relevo. Por duración e provincia. Galicia 2009

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 días	>15 a <= 1 mes	>1 a <= 3 meses	>3 a <= 6 meses	>6 a <= 12 meses	>12 a <= 18 meses	>18 a <= 24 meses	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	1	2	1	1	6	23	20	44	599	0	697
Lugo	1	0	0	1	0	4	10	8	149	0	173
Ourense	1	0	0	0	2	4	7	11	95	0	120
Pontevedra	0	0	1	6	3	24	29	36	565	0	664
Galicia	3	2	2	8	11	55	66	99	1.408	0	1.654

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ Cadro 7.24

Contratos de relevo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	427	55	372	270	113	157	697	168	529
Lugo	128	16	112	45	23	22	173	39	134
Ourense	88	8	80	32	7	25	120	15	105
Pontevedra	443	52	391	221	84	137	664	136	528
Galicia	1.086	131	955	568	227	341	1.654	358	1.296

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

No ano 2009 asináronse en Galicia 1.654 (2008: 2.131) contratos de relevo, o que representan soamente un 0,29% dos contratos iniciais (0,25% en España).

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 0,04%, na industria un 1,08%, na construción un 0,20% e no sector servizos un 0,17%.

Por sexo e idade, o 65,66% celebráronse con homes e entre eles o colectivo de 25 a 39 anos, supuxo un 59,3%. No grupo de mulleres concertáronse soamente 568 contratos, representando o 34,34%, e tamén é o tramo de 25 a 39 anos o que ten maior representación cun 65,84%.

Segundo a duración o 85,13% fórono por un período superior a 24 meses, e segundo a xornada o 78,35% foi a total e o 21,64% a parcial.

Segundo a tendencia doutros contratos, a parcialidade foi maior nas mulleres, representando un 39,96%, mentres que nos homes solo supuxo un 12,02%.

■ Cadro 7.25

Contratos por xubilación parcial. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	0	0	0	0	599	0	0	0	0	202	801
Lugo	0	0	0	0	177	0	0	0	0	30	207
Ourense	0	0	0	0	96	0	0	0	0	23	119
Pontevedra	0	0	0	0	574	0	0	0	0	189	763
Galicia	0	0	0	0	1.446	0	0	0	0	444	1.890

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ Cadro 7.26

Contratos por xubilación parcial. Por duración e provincia. Galicia 2009

	Duración en meses									Total	
	<= 7 días	>7 a <= 15 días	>15 a <= 1 mes	>1 a <= 3 meses	>3 a <= 6 meses	>6 a <= 12 meses	>12 a <= 18 meses	>18 a <= 24 meses	>24 meses		Indeterminada
A Coruña	5	0	0	1	5	8	17	30	708	27	801
Lugo	1	0	0	0	0	3	5	4	190	4	207
Ourense	0	0	0	0	0	2	3	7	103	4	119
Pontevedra	0	0	0	0	1	7	13	27	686	29	763
Galicia	6	0	0	1	6	20	38	68	1.687	64	1.890

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Contratos de xubilación parcial: concertáronse 1.890 en Galicia no 2009 (2.111 en 2008) representando un 0,29% dos contratos iniciais (0,27 en España). Del total un 76,51% concertouse con homes e só un 23,49% con mulleres.

Esta diferenza está explicada co atraso da muller no acceso ao mercado laboral e polo tanto tamén en acceder ás pensións de xubilación, diferenzas que xa comezaron a diminuír.

Ao igual que no contrato anterior, un 89,26% se celebrou por un tempo superior a 24 meses.

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 0,05%, na industria un 1,15%, na construción un 0,19% e no sector servizos un 0,21%.

Aínda que estas dúas modalidades seguen representando unha porcentaxe escasa dentro do total do volume da contratación en Galicia, si parece existir un aumento progresivo.

7.2.8 Contratos non contemplados anteriormente

Neste grupo inclúense contratos de modalidades non especificadas anteriormente e/ou pertencentes a réximes especiais de contratación tales como: artistas, servizo doméstico, mercantís, contrato de traballo a domicilio, de grupo.

Estas contratacións son pouco representativas supoñen un 3,10% dos contratos iniciais (25% en 2008), e son os de duración igual ou inferior a 7 días (79.55%) os máis celebrados.

■ Cadro 7.27

Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	193	611	1.455	709	1.603	115	202	713	255	494	6.350
Lugo	97	271	687	230	1.083	285	480	520	194	214	4.061
Ourense	31	85	256	107	440	14	42	57	31	31	1.094
Pontevedra	120	526	2.134	985	3.293	282	390	676	248	133	8.787
Galicia	441	1.493	4.532	2.031	6.419	696	1.114	1.966	728	872	20.292

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Cadro 7.28
Outros contratos non contemplados anteriormente. Por duración e provincia. Galicia 2009

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	5.251	59	16	33	212	54	0	4	8	713	6.350
Lugo	2.132	0	0	4	12	15	1	0	1	1.896	4.061
Ourense	929	1	0	0	15	4	0	0	0	145	1.094
Pontevedra	7.831	10	6	9	176	142	1	6	2	604	8.787
Galicia	16.143	70	22	46	415	215	2	10	11	3.358	20.292

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Cadro 7.29
**Outros contratos non contemplados anteriormente.
Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	4.571	0	4.571	1.779	0	1.779	6.350	0	6.350
Lugo	2.368	0	2.368	1.693	0	1.693	4.061	0	4.061
Ourense	919	1	918	175	0	175	1.094	1	1.093
Pontevedra	7.058	1	7.057	1.729	0	1.729	8.787	1	8.786
Galicia	14.916	2	14.914	5.376	0	5.376	20.292	2	20.290

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Mención aparte daremos aos contratos temporais de minusválidos, que son aqueles cunha duración entre 12 meses e 3 anos, con xornada completa ou parcial, para traballadores minusválidos.

Estes contratos supuxeron no 2009, 846 (958 en 2008) contratos (0,13%) deles o 61,11% celebráronse con homes e o 38,98% con mulleres, deixando novamente, ver a menor integración da muller no mercado laboral, mesmo cando existe algunha minusvalidez, pero cunha evolución positiva con respecto ao ano anterior.

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 0,07%, na industria un 0,15%, na construción un 0,13% e no sector servizos un 0,12%.

O tramo de idade no que máis contratos se asinan foi o de 30-39 anos, tanto en homes (34,23%), coma en mulleres (33,74%).

Tomando en conta a duración, foron os de 12 meses os que representaron o 97,04% da celebración e a xornada completa o 69,38%, aínda que no colectivo feminino (seguindo a tendencia da maioría dos contratos) só supuxo o 54,10% mentres que no masculino chegou ao 79,11%

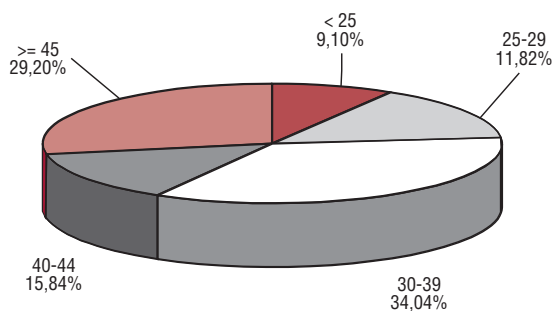
■ Cadro 7.30

Contratos temporais de minusválidos. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	22	26	74	24	75	18	22	58	29	39	387
Lugo	5	3	14	16	20	2	3	7	5	11	86
Ourense	4	4	16	6	17	0	4	8	4	5	68
Pontevedra	13	28	73	25	52	13	10	38	25	28	305
Galicia	44	61	177	71	164	33	39	111	63	83	846

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

**Contratos temporais de minusválidos.
Por duración e provincias. Galicia 2009**

■ Cadro 7.31

	Duración en meses				Total
	= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	372	13	2	0	387
Lugo	85	0	1	0	86
Ourense	67	0	1	0	68
Pontevedra	297	6	0	2	305
Galicia	821	19	4	2	846

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Contratos temporais de minusválidos. Segundo sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.32

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	221	37	184	166	88	78	387	125	262
Lugo	58	14	44	28	11	17	86	25	61
Ourense	47	10	37	21	5	16	68	15	53
Pontevedra	191	47	144	114	47	67	305	94	211
Galicia	517	108	409	329	151	178	846	259	587

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.9 Contratos indefinidos ordinarios (bonificados e non bonificados)

O contrato indefinido é aquel que se concerta sen establecer límites de tempo na prestación dos servizos, en canto á duración do contrato.

A súa formalización pode ser verbal ou escrita, salvo os acollidos ao programa de fomento da contratación indefinida, minusválidos, a tempo parcial, etc. En todo caso calquera das partes pode pedir que se formalice por escrito, mesmo durante o transcurso da relación laboral.

En 2009 concertáronse en Galicia 25.843 contratos desta modalidade (32.586 en 2008). Só representan un 3,95% dos contratos iniciais (4,46% en España) e con tendencia a diminuír neste ano.

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 16,06%, na industria un 5,39%, na construción un 6,18% e no sector servizos un 3,02%.

Esta contratación concertouse no sector masculino nun 59,23% do total, fronte a un 40,77% en mulleres. En ambos os dous grupo, é o intervalo de idade de 30-39 anos, onde máis contratos indefinidos se asinan cun 39,86% en homes e un 44,47% nas mulleres.

No caso dos homes o resto dos intervalos de idade representan un 19,79% para >ou igual 45 anos, 14,91% para o grupo de 25-29 anos, 10,67% para < de 25 e 14,77% para o grupo de 40-44 anos.

Para o colectivo feminino as contratacións celebradas no intervalo de 25-29 anos supuxeron un 17,11%, un 11,62% para os <25, un 13,34% para os > ou igual 45 e un 13,43% para o intervalo entre 40 e 44 anos.

As porcentaxes segundo o tipo de xornada reflexa un 66,83% a xornada completa, un 19,69% a tempo parcial e un 13,48% de fixos discontinuos.

Estes datos modifícanse se introducimos a variable sexo, habendo no colectivo masculino un 72,63% de contratos a xornada completa, un 11,15% a parcial e un 16,22% de fixos discontinuos, e no das mulleres un 58,41% a xornada completa, un 32,10% a tempo parcial e un 9,49% de fixos discontinuos.

Novamente vense moi afectados os datos da xornada a tempo parcial cando introducimos a variable sexo, en detrimento do colectivo feminino.

Cadro 7.33

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	596	872	2.466	830	1.108	512	777	1.978	615	580	10.334
Lugo	240	442	1.038	394	563	163	228	566	163	172	3.969
Ourense	132	166	471	166	203	147	179	448	146	161	2.219
Pontevedra	665	802	2.126	871	1.156	402	619	1.693	495	492	9.321
Galicia	1.633	2.282	6.101	2.261	3.030	1.224	1.803	4.685	1.419	1.405	25.843

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Cadro 7.34

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2009

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos descontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos descontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos descontinuos
A Coruña	5.872	798	4.341	733	4.462	1.505	2.612	345	10.334	2.303	6.953	1.078
Lugo	2.677	175	1.306	1.196	1.292	355	822	115	3.969	530	2.128	1.311
Ourense	1.138	181	944	13	1.081	328	702	51	2.219	509	1.646	64
Pontevedra	5.620	553	4.526	541	3.701	1.194	2.018	489	9.321	1.747	6.544	1.030
Galicia	15.307	1.707	11.117	2.483	13.902	3.382	6.154	1.000	25.843	5.089	17.271	3.483

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.10 Contratos para o Fomento da Contratación Indefinida

Estes contratos teñen como finalidade a colocación estable de traballadores desempregados e de empregados suxeitos a contratos temporais (Disposición adicional primeira Lei 12/01) (Lei 43/06).

A partir de a entrada en vigor da norma que recolle o Acordo para a Mellora do Crecemento e o Emprego, asinado polo Goberno e axentes sociais o 9 de maio de 2006 os colectivos de traballadores que poden ser obxecto deste tipo de contratos son:

a) Traballadores desempregados inscritos na Oficina de Emprego que pertencen a algún destes colectivos:

1. Novos de 16 a 30 anos de idade ambos os dous incluídos.
2. Mulleres desempregadas cando se contraten para prestar servizos en profesións ou ocupacións con menor índice de emprego.
3. Maiores de 45 anos.
4. Desempregados que leven, polo menos, seis meses, inscritos ininterrompidamente como demandantes de emprego.
5. Persoas con minusvalidez.
6. Traballadores con responsabilidades familiares.

b) Traballadores que na data de celebración do novo contrato de fomento da contratación indefinida, estivesen empregados na mesma empresa mediante un contrato de duración determinada ou temporal, incluídos os formativos, celebrados con anterioridade ao 31 de decembro de 2007.

c) Bonificacións en supostos excepcionais de contratación temporal:

- Vítimas de violencia de xénero.
- Persoas en situación de exclusión social.
- Persoas con minusvalidez.

Serán beneficiarios das bonificacións as empresas e os traballadores autónomos que subscriban contratos indefinidos a tempo completo, incluídos os fixos discontinuos, cos traballadores dos colectivos sinalados.

Esténdense estas bonificacións ás persoas pertencentes aos colectivos sinalados que se incorporen, con carácter indefinido como socios traballadores ou de traballo ás cooperativas ou sociedades laborais.

O contrato concertarase por tempo indefinido no seu caso e formalizarase por escrito, segundo modelo oficial e a tempo completo ou parcial.

A lei só admite a conversión en indefinidos dos contratos temporais directos das empresas e non dos contratos temporais das ETT.

A empresa, que nos seis meses anteriores á contratación, realizase extincións de contrato de traballo por causas obxectivas declaradas improcedentes por sentenza xudicial ou procedesen a un despedimento colectivo, non poderán celebrar contratos para o fomento da contratación indefinida.

Nos dous supostos anteriores, a limitación afectaría unicamente á cobertura daqueles postos de traballo da mesma categoría ou grupo profesional que os afectados polo despedimento ou extinción e para o mesmo centro ou centros de traballo. (Disposición adicional primeira 12/2001)

Non se terá en conta esta limitación nos supostos de despedimento colectivo, cando a realización destes contratos de fomento da contratación indefinida sexa acordada cos representantes dos traballadores no período de consultas previsto na Tramitación do Expediente de Regulación de Emprego.

O réxime xurídico do contrato e os dereitos e obrigas que del se deriven, rexeranse, con carácter xeral, polo disposto na lei e nos convenios colectivos para os contratos por tempo indefinido.

Cando o contrato se extinga por causas obxectivas e a extinción sexa declarada improcedente, a contía da indemnización será de 30 días de salario por ano de servizo, prorrateadas por meses os períodos de tempo inferior a un ano e ata un máximo de 24 mensualidades.

En caso de conversión dun contrato temporal en contrato de fomento da contratación indefinida non se poderá pactar un período de proba, sempre que se trate das mesmas funcións.

1) Contratos Indefinidos Acolidos ao Programa de Fomento do Emprego Estable:

Ademais de atoparse inscrito na oficina de Emprego, deben de pertencer a algún dos seguintes colectivos:

- Mulleres.

- Traballadoras desempregadas inscritas na Oficina de Emprego contratadas nos 24 meses seguintes á data do parto, adopción ou acollemento.
- Mulleres que se reincorporen ao emprego despois de cinco anos de inactividade laboral, se, anteriormente á súa retirada do mercado de traballo, estivesen en situación de alta polo menos tres anos.
- Traballadores desempregados inscritos ininterrompidamente na Oficina de Emprego durante seis ou máis meses.
- Traballadores desempregados >45.
- Novos de 16 a 30 anos ambos os dous inclusive.
- Traballadores con minusvalidez.
- Traballadores desempregados nunha situación de exclusión social.
- Traballadores desempregados que teñan acreditada pola administración a condición de vítima de violencia de xénero ou doméstica, sen que sexa necesaria a condición de desempregado.

Os contratos indefinidos iniciais a tempo completo ou parcial, incluídos os fixos discontinuos, darán dereito a partir da data de contratación a bonificacións na cota empresarial á seguridade social por continxencias comúns, segundo o colectivo ao que pertenzan.

Os contratos indefinidos para o fomento da contratación indefinida no 2009 deron lugar a 11.048 contratos (2008:13.149) o que representa 2.101 contratos menos que o ano anterior, sendo un 1,69% dos contratos iniciais (1,34% en España).

Segundo a actividade económica foi utilizado no sector da agricultura nun 1,32%, na industria un 2,07%, na construción un 1,71% e no sector servizos un 1,66%.

Esta era unha das poucas modalidades de contratación onde a porcentaxe feminina superaba ata 2006 con ampla diferenza ao masculino, pero no ano 2009 esta modalidade contractual representou o 51,78% de contratación feminina (53,81% en 2008) fronte ao 48,22% de masculina (46,19% en 2008).

Se tomamos como referencia o elemento idade observamos que no colectivo de homes a maior parte dos contratos realízanse a > ou igual 45 anos (33,38%). O tramo de <25 un 28,46%, o de 25-29 supuxo un 27,71%, o de 30-39 un 8,54% e o grupo de 40-44 anos só un 1,91%.

No grupo de mulleres a maior porcentaxe alcánzoo o grupo de menores de 25 anos cun 30,92%, seguido de menores de 25-29 anos con 30,22%, o de > ou igual de 45 cun 27,34%, o grupo de 30-39 representou o 9,39% e o colectivo de 40-44 anos só representou un 2,13%.

As porcentaxes por tipo de xornada reflicten un 71,62% para a xornada completa, un 24,73% para a parcial e solo un 3,65% para a modalidade de fixo discontinuo. Estes datos vense alterados se introducimos a variable sexo.

No colectivo feminino concertáronse un 63,90% de contratos a xornada completa, un 31,83% a parcial e un 4,26% de contratos fixos discontinuos.

No colectivo masculino os rexistros de contratos reflicten unha porcentaxe de 79,72% para a xornada completa, un 17,10% para a parcial e un 2,98% para os fixos discontinuos.

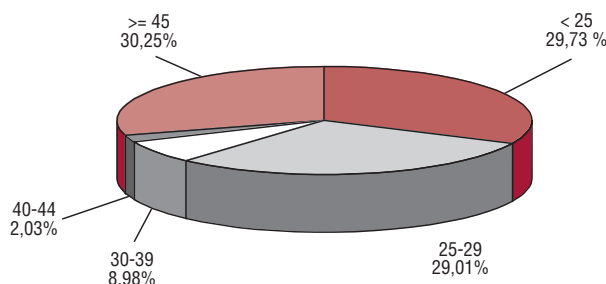
■ Cadro 7.35

**Contratos indefinidos de fomento da contratación indefinida.
Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	544	542	185	43	710	661	702	218	48	584	4.237
Lugo	218	211	60	15	239	258	199	59	12	213	1.484
Ourense	233	174	44	6	208	259	155	57	20	188	1.344
Pontevedra	521	549	166	38	621	591	673	203	42	579	3.983
Galicia	1.516	1.476	455	102	1.778	1.769	1.729	537	122	1.564	11.048

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

■ Cadro 7.36

**Contratos indefinidos de fomento da contratación indefinida.
Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009**

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	2.024	371	1.616	37	2.213	724	1.400	89	4.237	1.095	3.016	126
Lugo	743	77	651	15	741	174	538	29	1.484	251	1.189	44
Ourense	665	154	510	1	679	233	437	9	1.344	387	947	10
Pontevedra	1.895	309	1.480	106	2.088	690	1.281	117	3.983	999	2.761	223
Galicia	5.327	911	4.257	159	5.721	1.821	3.656	244	11.048	2.732	7.913	403

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

2) Transformación en Indefinidos dos contratos de duración determinada ou temporais, contratos formativos, de relevo e de substitución por anticipación da idade de xubilación. (Lei 12/2001 e Lei 43/2006)

No 2009 realizáronse 29.574 conversións en indefinidos de contratos temporais (2007: 49.166 y 2008: 41.654), o que supón 12.080 conversións menos que o ano anterior e representa un 4.33% do total das contratacións celebradas.

A maior porcentaxe de conversións en indefinidos realizouse nos contratos eventuais de circunstancias de produción cun 64,98%. Os de obra ou servizo chegaron a un 23,59%, os de prácticas un 4,55%, os de relevo un 2,54%, os de interinidade 2,04% e o resto (substitución, temporal de minusválido) non alcanzaron porcentaxes significativas.

**Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias.
Ambos os dous sexos. Galicia 2009**

■ **Cadro 7.37**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	3.326	828	612	2.210	6.976
Eventual circ. produción	7.858	2.432	1.825	7.102	19.217
Interinidade	266	54	63	221	604
Temporal inserción	0	0	0	0	0
Temporal minusválidos	64	17	9	63	153
Substitución xub. 64 anos	14	2	4	14	34
Prácticas	722	136	88	399	1.345
Relevo	151	59	28	513	751
Formación	182	66	65	167	480
Outros	9	0	0	5	14
Total	12.592	3.594	2.694	10.694	29.574

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

**Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias.
Homes. Galicia 2009**

■ **Cadro 7.38**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	2.080	494	398	1.384	4.356
Eventual circ. produción	3.738	1.187	847	3.548	9.320
Interinidade	85	23	18	59	185
Temporal inserción	0	0	0	0	0
Temporal minusválidos	45	11	8	44	108
Substitución xub. 64 anos	11	1	3	12	27
Prácticas	309	66	41	196	612
Relevo	114	45	17	396	572
Formación	112	44	45	105	306
Outros	7	0	0	4	11
Total	6.501	1.871	1.377	5.748	15.497

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

**Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias.
Mulleres. Galicia 2009**

■ **Cadro 7.39**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	1.246	334	214	826	2.620
Eventual circ. produción	4.120	1.245	978	3.554	9.897
Interinidade	181	31	45	162	419
Temporal inserción	0	0	0	0	0
Temporal minusválidos	19	6	1	19	45
Substitución xub. 64 anos	3	1	1	2	7
Prácticas	413	70	47	203	733
Relevo	37	14	11	117	179
Formación	70	22	20	62	174
Outros	2	0	0	1	3
Total	6.091	1.723	1.317	4.946	14.077

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Se incluimos a variable sexo, apreciamos que no colectivo de homes a maior conversión de contratos temporais en indefinidos, produciuse no contrato eventual por circunstancias da produción cun 60,14%, seguido do de obra 28,11%, do de prácticas (3,95%) e do de relevo (3,69%).

As conversións e indefinidos supuxeron un 52,40% do total, no grupo de homes.

No colectivo feminino, as conversións representaron un 47,60% do total e por modalidades, o 70,31% das conversións foron de contratos eventuais, o 18,61% de obra, o 5,21% de practicas, e o 2,98% de interinidade.

■ Cadro 7.40 Contratos convertidos en indefinidos. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	6.501	754	5.676	71	6.091	2.211	3.751	129	12.592	2.965	9.427	200
Lugo	1.871	180	1.678	13	1.723	543	1.150	30	3.594	723	2.828	43
Ourense	1.377	118	1.258	1	1.317	408	893	16	2.694	526	2.151	17
Pontevedra	5.748	796	4.886	66	4.946	1.788	3.068	90	10.694	2.584	7.954	156
Galicia	15.497	1.848	13.498	151	14.077	4.950	8.862	265	29.574	6.798	22.360	416

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ Cadro 7.41 Contratos convertidos en indefinidos. Por duración e provincia. Galicia 2009

	Duración en meses								Total
	<3 meses	>3 a <= 6 meses	>6 a <= 12 meses	>12 a <= 18 meses	>18 a <= 24 meses	>24 a <= 30 meses	>30 a <= 36 meses	>36 meses	
A Coruña	1.038	2.089	6.406	534	972	317	438	798	12.592
Lugo	264	554	2.018	112	218	70	164	194	3.594
Ourense	210	550	1.430	100	141	69	71	123	2.694
Pontevedra	797	2.054	5.297	389	704	226	341	886	10.694
Galicia	2.309	5.247	15.151	1.135	2.035	682	1.014	2.001	29.574

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

As conversións en indefinidos, segundo sexos son un reflexo das contratacións iniciais. Así os contratos por interinidade cunha maior porcentaxe feminina, supoñen tamén maior número de conversións en mulleres.

7.2.1 Contratacións a colectivos especiais

Neste epígrafe recóllense as contratacións efectuadas a:

- Minusválidos.
- Traballadores en risco de exclusión social.
- Contratacións a minusválidos na CEE.
- Contratacións en proxectos de investigación.
- Contratacións en prácticas para investigadores.

1. Os contratos realizados a traballadores minusválidos ao longo do 2009 foron de 2.316, sendo o contrato temporal de minusválido o máis utilizado co 34,53%, seguido do indefinido para minusválidos (24,91%) e do de obra ou servizo (10,79%). As

contratacións deste colectivo na CEE alcanzaron os 743 contratos dos cales o 33,65% foron de obra ou servizo, o 24,23 eventuais por circunstancias da produción, 15,21% temporal minusválido e o 10,90% de fomento de emprego.

**Contratacións a minusválidos. Por tipo de contrato e provincias.
Galicia 2009**

■ Cadro 7.42

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Indefi. ordinario(boni./no boni)	7	1	1	6	15
Indefinido fomento emprego	77	6	14	18	115
Minusválidos	287	65	45	180	577
Obra ou servizo	157	7	34	52	250
Eventual circ. produción	101	2	37	40	180
Interinidade	77	15	13	61	166
Temporal minusválidos	387	86	68	305	846
Prácticas	0	0	0	0	0
Formación	1	1	2	3	7
Resto contratos	3	0	0	0	3
Convertidos en indefinidos	65	18	9	65	157
Total	1.162	201	223	730	2.316

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

**Contratacións a minusválidos en CEE. Por tipo de contrato e provincias.
Galicia 2009**

■ Cadro 7.43

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
indefi. Ordinarios (boni/no boni)	7	1	1	6	15
Indefinido fomento emprego	51	4	10	16	81
Obra ou servizo	157	7	34	52	250
Eventual circ. produción	101	2	37	40	180
Interinidade	42	8	8	26	84
Temporal minusválidos	72	2	8	31	113
Prácticas	0	0	0	0	0
Formación	0	0	0	0	0
Resto contratos	12	1	2	5	20
Total	442	25	100	176	743

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

2. O contrato temporal para traballadores desempregados en situación de exclusión social ten por obxecto fomentar a contratación dos traballadores desempregados na devandita situación.

A situación de exclusión social acreditarase polos correspondentes servizos sociais e pola pertenza a algún dos seguintes colectivos:

- Perceptores de rendas mínimas de inserción ou calquera outra prestación de igual ou similar natureza segundo cada Comunidade Autónoma.
- Persoas que non poidan acceder ás prestacións anteriores por algunha das seguintes causas:

- Falta de período esixido de residencia ou empadramento, ou para a constitución da unidade perceptora.
- Esgotar o período máximo de percepción legalmente establecido.
- Novos maiores de 18 anos e menores de 30, procedentes de institucións de protección de menores.
- Persoas con problemas de drogadicción ou alcoholismo que se atopen en proceso de rehabilitación ou inserción social.
- Internos de centros penitenciarios a situación da cal lles permitan acceder a un emprego, así como liberados condicionais e ex reclusos.
- Menores internos incluídos no ámbito de aplicación da Lei Orgánica 5/02, reguladora de responsabilidade penal de menores, a situación da cal lles permita acceder a un emprego, así como os que se atopan en liberdade vixiada e ex internos.

A duración pode ser por tempo indefinido ou determinado, a xornada a tempo parcial ou completo e a formalización debe facerse por escrito.

As empresas ou entidades sen ánimo de lucro que contraten a este colectivo poderán aplicar unha bonificación da cota empresarial á S.S. por continxencias comúns do 65% por un máximo de 24 meses.

A empresa debe acharse ao corrente no cumprimento das súas obrigas tributarias e coa S.S. tanto na data de concesión da axuda coma durante a súa percepción e non ser excluída do acceso aos beneficios derivados da aplicación dos programas de emprego pola comisión de infraccións moi graves non prescritas.

Os beneficios establecidos non poderán superar o 60% do custo salarial anual correspondente ao contrato que se bonifica en concorrencia con outras medidas de apoio público establecidas para a mesma finalidade.

O colectivo de traballadores contratados en risco de exclusión social só supuxeron 62 contratacións en toda a Comunidade Autónoma, e deles o 40,32% servíronse da modalidade eventual por circunstancias da produción, o 32,26% de obra ou servizo e o 12,90% fórono indefinidos ordinarios.

**Contratacións a traballadores/as en risco de exclusión social.
Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009**

■ **Cadro 7.44**

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
indefi. Ordinario (boni/ no boni)	1	2	1	4	8
Indefinido fomento emprego	2	0	2	0	4
Obra ou servizo	3	1	3	13	20
Eventual circ. produción	4	1	2	18	25
Interinidade	0	0	0	1	1
Prácticas	0	0	0	0	0
Formación	0	0	0	0	0
Resto contratos	0	0	2	2	4
Total	10	4	10	38	62

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

3. O contrato de traballo para a realización dun proxecto de investigación pode concertarse con persoal investigador, científico ou técnico. Estes contratos poderán realizalos os organismos públicos de investigación, institucións sen ánimo de lucro e as universidades públicas e rexeranse polo establecido na normativa do contrato de obra ou servizo determinado. (Art. 12 e 15 do ET).

No ano 2009 concertáronse 1.488 contratos. O 50,20% das contratacións leváronse a cabo con homes e o 49,80% con mulleres e os tramos de idade onde houbo maior incidencia foron o de 25-29 anos (47,66% en home e 44,26% en mulleres) e o de 30-39 (34,27% en homes e 33,47% en mulleres).

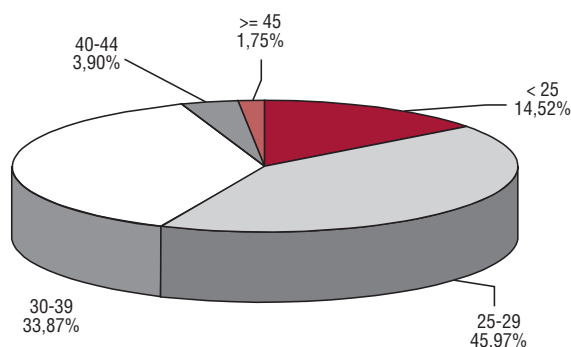
■ Cadro 7.45

Contratacións en proxectos de investigación. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	72	205	178	12	8	83	258	166	30	9	1.021
Lugo	2	0	1	0	0	0	0	3	0	0	6
Ourense	5	32	2	0	0	3	15	11	1	0	69
Pontevedra	28	119	75	4	4	23	55	68	11	5	392
Galicia	107	356	256	16	12	109	328	248	42	14	1.488

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

4. O contrato en prácticas para investigadores require estar en posesión do título de Doutor; sen que sexa de aplicación o límite dos catro anos dende a obtención do título. Estes contratos poderán realizalos organismos públicos de investigación, institucións sen ánimo de lucro e as universidades públicas e rexeranse polo establecido na normativa do contrato en prácticas.

A súa duración non poderá ser inferior a un ano, nin exceder de cinco. (Art. 11 do ET)

Só se realizaron 22 contratos que reúnan estas características na Comunidade Autónoma de Galicia, 17 a homes e 5 a mulleres, principalmente no tramo de idade de 25-39 anos. No 2008 o número de contratos femininos superaba amplamente os masculinos.

■ **Cadro 7.46** **Contratacións en prácticas para investigadores/as. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	0	0	14	0	0	0	1	3	1	0	19
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	3
Galicia	0	1	16	0	0	0	1	3	1	0	22

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.12 Adscripcións en colaboración social

O seu obxecto é a mellora da capacidade de ocupación dos traballadores desempregados a través de subvencións dos custos laborais para a contratación de traballadores desempregados para a execución de obras ou servizos de interese xeral e social no ámbito da colaboración coas corporacións locais ou entidades dependentes ou vinculadas a unha administración local.

As adscripcións temporais en colaboración social realizadas en Galicia ao longo do 2009 foron 249, das que 166 se realizaron con homes, 66,67%, (2008:70,49%) e 83 con mulleres, 33,33%, (2008: 29,51%).

O tramo de idade máis significativo foi o de >45 anos en ambos os dous sexos (74,70% no caso dos homes e 72,29% no das mulleres) e o sector de actividade económica onde se concentraron foi exclusivamente no de servizos.

■ **Cadro 7.47** **Adscripcións temporais en colaboración social. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	0	6	22	14	124	0	1	9	13	60	249
Galicia	0	6	22	14	124	0	1	9	13	60	249

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

■ **Cadro 7.48** **Adscripcións temporais en colaboración social. Por sexos, sectores de actividade económica e provincias. Galicia. 2009**

	Homes				Mulleres				Total
	Agricultura	Industria	Construción	Servizos	Agricultura	Industria	Construción	Servizos	
A Coruña	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	0	0	0	166	0	0	0	83	249
Galicia	0	0	0	166	0	0	0	83	249

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

7.2.13 Prórrogas

As prórrogas a contratos en todo o 2009 alcanzaron as 80.099.

As prórrogas son, en boa medida, un reflexo dos contratos iniciais, así o maior número realizouse aos contratos eventuais por circunstancias da produción (82,15%), seguidas, a grande distancia, das concertadas aos contratos de formación (6,23%), aos de obra ou servizo (5,63%) e aos contratos de practicas (4,61%).

Prórrogas. Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.49

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	1.884	973	298	1.352	4.507
Eventual circ. produción	25.327	6.855	5.513	28.110	65.805
Interinidade	102	10	26	68	206
Temporal minusválidos	174	50	39	165	428
Temporal inserción	0	0	0	0	0
Relevo	3	1	1	1	6
Substitución xub. 64 anos	0	0	0	0	0
Xubilación parcial	5	1	1	1	8
Prácticas	2.030	300	199	1.162	3.691
Formación	1.761	759	712	1.758	4.990
Outros contratos	116	9	13	320	458
Total	31.402	8.958	6.802	32.937	80.099

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Se nos centramos na duración, o 44,81% realizáronse por 3 meses, o 37,32% por períodos de 3 a 6 meses e un 17,35% por períodos de 6 a 12 meses.

■ Cadro 7.50

Prórrogas. Por duración e provincia. Galicia. 2009

	Duración en meses						Total
	<3 meses	>3 a <= 6 meses	>6 a <= 12 meses	>12 a <= 18 meses	>18 a <= 24 meses	>24 meses	
A Coruña	13.051	12.152	6.029	120	39	11	31.402
Lugo	3.629	3.544	1.740	41	4	0	8.958
Ourense	2.702	2.937	1.132	23	8	0	6.802
Pontevedra	16.509	11.260	4.999	122	41	6	32.937
Galicia	35.891	29.893	13.900	306	92	17	80.099

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Por sexos, a distribución é un 48,46% realizadas a homes e un 51,54% a mulleres.

O tramo de idade onde maior número de prórrogas se rexistraron foi de 25 a 44 anos, tanto en homes (59,01%) como en mulleres (62,93%), seguido do colectivo de <25 anos (28,95% en home e 24,87% en mulleres).

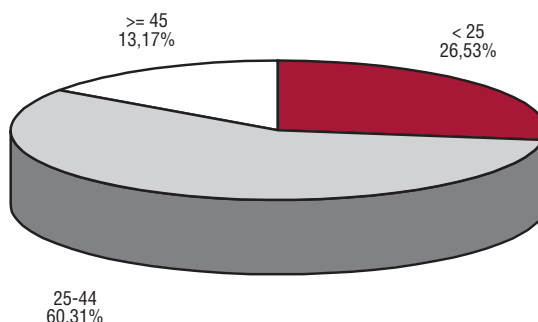
■ Cadro 7.51

Prórrogas. Por sexos, idade, sector de actividade e provincias. Galicia. 2009

	Homes			Mulleres			Sector de actividade				Total
	< 25	25-44	>= 45	< 25	25-44	>= 45	Agricultura	Industria	Construción	Servizos	
A Coruña	4.347	8.711	1.713	4.051	10.546	2.034	261	3.927	2.771	24.443	31.402
Lugo	1.278	2.602	710	1.131	2.685	552	231	793	630	7.304	8.958
Ourense	973	1.589	442	894	2.299	605	106	950	458	5.288	6.802
Pontevedra	4.640	10.004	1.806	4.190	10.452	1.845	273	6.072	2.145	24.447	32.937
Galicia	11.238	22.906	4.671	10.266	25.982	5.036	871	11.742	6.004	61.482	80.099

Fonte: SPEE. Estatística de contratos rexistrados. Decembro 2009.

Distribución por grupos de idade en ambos sexos

No sector servizos, foi onde maior número de prorroas se rexistraron, alcanzando o 76,76%, seguido a grande distancia polo sector de industria co 14,66%.

7.3 Contratación a persoas traballadoras estranxeiras

Debido ao incremento de traballadores estranxeiros que exercen a súa actividade laboral en Galicia e en España, tanto de procedencia comunitaria como extracomunitaria, consideramos de interese reflectir a situación contractual deste colectivo.

■ Cadro 7.52

Contratos a extranxeiros/as segundo tipo de contrato e provincias. Galicia. Decembro 2009

	Total	Comunitarios				Extracomunitarios			
		Total	Indefinidos iniciais	Convertidos en indefinidos	Temporais	Total	Indefinidos iniciais	Convertidos en indefinidos	Temporais
A Coruña	20.076	6.118	912	283	4.923	13.958	1.003	687	12.268
Lugo	8.569	2.750	226	171	2.353	5.819	1.102	385	4.332
Ourense	5.279	2.875	259	199	2.417	2.404	228	140	2.036
Pontevedra	21.273	9.528	1.092	713	7.723	11.745	912	620	10.213
Galicia	55.197	21.271	2.489	1.366	17.416	33.926	3.245	1.832	28.849

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

O total de contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, tanto comunitarios como extracomunitarios, foi de 55.197 (2008: 66.159).

Os contratos concertados con traballadores comunitarios chegaron aos 21.271 (38,54%) e deles o 11,70% fórono baixo a modalidade de indefinidos, 6,42% conversións en indefinidos e 81,88% contratos temporais.

Os contratos rexistrados de traballadores non comunitarios alcanzaron os 33.926 (61,46%), sendo o 9,56% indefinidos, 5,40% conversións en indefinidos e o 85,04% temporais.

No total de España rexistráronse 2.947.855 contratos iniciais e conversións en indefinido, dos que 964.972 (32,73%) o foron con traballadores comunitarios e 1.982.883 (67,27%) a extracomunitarios.

■ Cadro 7.53

Contratos a extranxeiros/as segundo sexo, idade e sectores por provincias. Galicia. Decembro 2009

	Total	Homes			Mulleres			Sectores			
		< 25 anos	25 - 45 anos	> 45 anos	< 25 anos	25 - 45 anos	> 45 anos	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
A Coruña	20.076	1.774	9.056	1.750	1.284	5.380	832	1.536	1.217	4.421	12.902
Lugo	8.569	928	4.088	776	623	1.852	302	1.629	476	1.722	4.742
Ourense	5.279	692	2.032	554	454	1.303	244	360	628	1.058	3.233
Pontevedra	21.273	2.165	10.158	2.423	1.221	4.498	808	1.530	2.242	4.794	12.707
Galicia	55.197	5.559	25.334	5.503	3.582	13.033	2.186	5.055	4.563	11.995	33.584

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

Se temos en conta a variable sexo, o 62,49% concertáronse con homes e o 37,54% con mulleres.

Por tramos de idade, é o grupo de entre 25-45 anos o máis numeroso co 73,48% no colectivo masculino e o 62,49% no feminino.

Segundo os sectores económicos, é o sector servizos o que concentra o maior número de contratos co 60,84%, seguido de construción (21,73%), industria (8,27%) e por último, agricultura (9,16%).

■ Conclusións da contratación

Desagregación de contratos rexistrados de duración indefinida e conversións de temporais en indefinidos. Sobre o total de contratos. Por modalidades e provincias. Galicia 2009

■ Cadro 7.54

	Total contratos	Duración indefinida		Duración indefinida. Fomento da contratación	
		Subtotal	Indefinido ordinario	Contratos iniciais	Convertidos en indefinidos
A Coruña	290.351	27.163	10.334	4.237	12.592
Lugo	66.622	9.047	3.969	1.484	3.594
Ourense	57.367	6.257	2.219	1.344	2.694
Pontevedra	269.040	23.998	9.321	3.983	10.694
Galicia	683.380	66.465	25.843	11.048	29.574

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

1º De todo o exposto neste capítulo pódese concluír que tras varios anos cun incremento do número de contratos, en 2008 e 2009 vense reducidas as contratacións en 111.078 contratos (13,98% menos que en 2008), alcanzando os 683.380 contratos rexistrados, dos cales 653.557 son de nova creación, 29.574 son conversións de contratos temporais xa existentes en indefinidos, é neste apartado onde se producen as maiores diferenzas e 249 son adscricións de colaboración social.

2º Como no ano 2009, a modalidade de contrato eventual segue sendo a máis utilizada (39,34% dos contratos iniciais). En segundo lugar atópase o contrato de obra ou servizo determinado (37,23% dos contratos iniciais), que aumenta a súa representación con respecto ao 2008 en 1,75 puntos.

Este tipo de contrato sumado ao anterior alcanzou un 76,57% (77,83% en 2007 e 76,56% en 2008) da contratación do 2009.

3º Os contratos de prácticas son concertados por cuarta vez a maior número de mulleres (53,31%) que de homes.

4º Aínda que os contratos indefinidos ordinario (bonificados e non bonificados) seguen tendo unha moi baixa representación, aumentou a súa representación porcentual cun 3,95% da contratación inicial.

A rotación dos asalariados galegos (número de contratos eventuais que, por termo medio, se concertan con cada asalariado temporal) alcanzou os 2,48 contratos no caso das mulleres e os 2,65 nos homes. A media en España foi de 3,04 no grupo de mulleres e de 3,33 no de homes.

■ Cadro 7.55

Rotación dos asalariados/as temporais. Galicia/España. 2008/2009

	Galicia				España			
	Homes		Mulleres		Homes		Mulleres	
	2008	2009	2008	2009	2008	2008	2008	2008
Contratos temporais	361.470	313.716	344.911	302.373	7.780.071	6.739.225	6.923.747	5.970.198
Asalariados/as Temporais	146,3	118,4	136,5	121,9	2.559,4	2.021,2	2.321,1	1.961,2
Rotación	2,47	2,65	2,53	2,48	3,03	3,33	2,98	3,04

Datos EPA en miles de persoas.

Elaboración propia.

Fonte: EPA SPEE. Estadística de Contratos Rexistrados.

5º Aínda que se mantén unha elevada porcentaxe de asalariados temporais, especialmente no colectivo feminino, vanse acurtando as distancias entre o grupo de homes e de mulleres. Tamén é de destacar o aumento da temporalidade no sector público e a diminución no sector privado.

Asalariados/as sector público e privado. Por tipo de contrato e sexo. Galicia 2008-2009■ **Cadro 7.56**

	Indefinido				Temporal			
	Homes		Mulleres		Homes		Mulleres	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Asalariados/as Sector Público	79,3	80,6	66,9	69,7	20,7	19,4	33,1	30,3
Asalariados/as Sector Privado	69,5	75,3	67,0	73,6	30,4	24,7	33,0	26,4

En porcentaxe.
Elaboración propia.
Fonte: EPA.

Asalariados/as sector público e privado. Por tipo de contrato e sexo. Galicia. 2008-2009■ **Cadro 7.57**

	Indefinido				Temporal			
	Homes		Mulleres		Homes		Mulleres	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Asalariados/as Sector Público	81,5	79,2	67,7	67,4	18,5	20,8	32,3	32,6
Asalariados/as Sector Privado	70,8	74,5	68,9	72,0	29,2	25,5	31,1	28,0

En porcentaxe.
Elaboración propia.
Fonte: EPA.

Durante o ano 2009 só un 43,95% (41,07% en 2007 e 39,53% en 2008) dos contratos indefinidos concertáronse con mulleres e deles o 33,44% (31,12% en 2008) foino a tempo parcial.

6º Seguen existindo determinas modalidades contractuais maioritariamente femininas como son o contrato de interinidade chegando no 2009 ao 74,11% de representación feminina ou os concertados a tempo parcial (67,05% dos contratos parciais asínanse con mulleres) e outras maioritariamente masculinas como o contrato de relevo ou xubilación parcial. Por sectores de actividade, só no sector servizos, a contratación das mulleres (56,86%) supera á dos homes.

Os contratos de fomento de emprego deixan de ser maioritariamente femininos pasando no 2008, a repartirse de forma case igualitaria, situación que se mantén en 2009 (48,22% de homes e 51,78% de mulleres).

7º O maior porcentaxe de contratación levouse a cabo no grupo de idade entre 20 a 34 anos cun 55,97% (57,04% en 2008). Volve poñer de manifesto a maior dificultade de inserción ou reinserción laboral dos maiores de 45 anos que supuxeron o 17,06% (13,32% en 2007 e 15,65% en 2008) da contratación, pero cunha tendencia alcista, moi positiva, nos últimos anos.

8º Segundo o Instituto Galego das Cualificacións o perfil tipo da contratación para o ano 2009 é o seguinte: home, de 25 a 29 anos, contratado na sección de actividade económica de actividades administrativas e de servizo a empresas, con contrato temporal e na ocupación de dependente no grupo de mulleres e na ocupación de peón de industrias manufactureiras no grupo de homes.

7.4 Empresas de Traballo Temporal

Inclúense neste apartado ás empresas de traballo temporal reguladas pola Lei 14/1994, de 1 de xuño que, realizando os contratos de posta a disposición, poden supoñer unha importante canalización da ocupación.

Sendo competencia da Comunidade Autónoma tanto a autorización como o rexistro, contabilízanse, ademais, todas aquelas empresas de traballo temporal que posúen centros de traballo en Galicia, e que son autorizadas polo Ministerio de Traballo e Inmigración, por ser o seu ámbito de actuación superior ao da Comunidade Autónoma.

Pódese ver non cadro 7.58 que das 23 empresas de traballo temporal que están autorizadas para traballar en Galicia en 2009, 17 sono de ámbito nacional, 3 de ámbito autonómico e 3 de ámbito provincial, ofrecendo unhas cifras similares segundo o tamaño das provincias.

Empresas de traballo temporal, segundo ámbito de actuación, por provincia de ubicación. Galicia 2009.

■ Cadro 7.58

	Ambito nacional	Ambito autonómico	Ambito provincial	Total
A Coruña	14	3	-	17
Lugo	6	1	-	7
Ourense	5	2	1	8
Pontevedra	14	2	2	18
Galicia	17	3	3	23

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración. Anuario 2009.

O número de contratos de posta a disposición en Galicia durante 2009 ascende en total á cifra de 75.151, correspondendo o maior número aos correspondentes a contratos de obra ou servizo, que, unidos aos de circunstancias de produción supoñen máis do 90% do total.

■ Cadro 7.59

Contratos de posta a disposición, segundo supostos de utilización, por provincia de ubicación das empresas de traballo temporal. Galicia 2009.

	Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto de traballo	Interinidade por proceso selección	Total
A Coruña	15.593	12.118	1.325	75	29.111
Lugo	2.163	2.778	573	57	5.571
Ourense	2.169	1.354	386	8	3.917
Pontevedra	18.581	13.008	4.732	231	36.552
Galicia	38.506	29.258	7.016	371	75.151

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración. Anuario 2009.

O sector servizos é o que agrupa maior número de contratos. Por rama de actividade destacan os celebrados na industria de alimentación.

Contratos de posta a disposición, segundo comunidade autónoma, por sector e división de actividade do centro de traballo da empresa usuaria⁽¹⁾.

■ **Cadro 7.60**

Total	75.151
Sector	
Agrario	2.328
Industria	30.323
Construcción	537
Servizos	41.869
Non clasificados	94
Divisións	
01 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados coas mesmas	2.131
02 Silvicultura e explotación forestal	4
03 Pesca e acuicultura	193
05 Extracción de antracita, hulla e lignito	3
06 Extracción de cru de petróleo e gas natural	-
07 Extracción de minerais metálicos	-
08 Outras industrias extractivas	8
09 Actividades de apoio as industrias extractivas	-
10 Industria da alimentación	14.617
11 Fabricación de bebidas	773
12 Industria do tabaco	-
13 Industria téxtil	455
14 Confección de prendas de vestir	404
15 Industria do coiro e do calzado	15
16 Industria da madeira e cortiza, agás mobles: cestería e espartería	199
17 Industria do papel	626
18 Artes gráficas e reprodución de soportes grabados: impresión, encuadernación	3.233
19 Coquerías e refino de petróleo	-
20 Industria química	248
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	327
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	1.834
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	450
24 Metalurxia: fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroaleacións	911
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	855
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	387
27 Fabricación de material e equipo electrónico	337
28 Fabricación de maquinaria e equipo n.c.o.p.	728
29 Fabricación de automóviles, remolques e semirremolques	2.831
30 Fabricación doutro material de transporte	56
31 Fabricación de mobles	213
32 Outras industrias manufactureiras	73
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipo	185
35 Suministro de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	111
36 Captación, depuración e distribución de auga	37
37 Recollida e tratamento de augas residuais	50
38 Recollida, tratamento e eliminación de residuos; valorización	357
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	-
41 Construción de edificios	248
42 Enxeñaría civil	103
43 Actividades de construción especializada	186
45 Venta e reparación de vehículos de motor e motocicletas	105
46 Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	5.809

■ Cadro 7.60
(continuación)

47	Comercio polo miúdo, agás vehículos de motor e motocicletas	4.869
49	Transporte terrestre e por tubos	2.178
50	Transporte marítimo e por vías navegables interiores	13
51	Transporte aéreo	307
52	Almacenamento e actividades anexas ao transporte	6.058
53	Actividades postais e de correos	108
55	Servizos de aloxamento	7.463
56	Servizos de comidas e bebidas	701
58	Edición	611
59	Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, grabación de son e edición musical	117
60	Actividades de programación e emisión de radio e televisión	193
61	Telecomunicacións	747
62	Programación, consultoría e outras actividades relacionadas coa informática	165
63	Servizos de información	708
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	825
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	1.812
66	Actividades auxiliares aos servizos financeiros e aos seguros	116
68	Actividades inmobiliarias	13
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	264
70	Actividades das sedes centrais; actividades de consultoría de xestión empresarial	332
71	Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicos	171
72	Investigación e desenvolvemento	116
73	Publicidade e estudos de mercado	1.319
74	Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	1.279
75	Actividades veterinarias	-
77	Actividades de aluguer	791
78	Actividades relacionadas co emprego	75
79	Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas cos mesmos	129
80	Actividades de seguridade e investigación	166
81	Servizos a edificios e actividades de xardinería	74
82	Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares as empresas	1.427
84	Administración Pública e Defensa; Seguridade Social obrigatoria	2
85	Educación	89
86	Actividades sanitarias	101
87	Asistencia en establecementos residenciais	141
88	Actividades de servizos sociais sen aloxamento	182
90	Actividades de creación, artísticas e espectáculos	114
91	Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	48
92	Actividades de xogos de azar e apostas	808
93	Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	245
94	Actividades asociativas	401
95	Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	90
96	Outros servizos persoais	579
97	Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	-
98	Actividades dos fogares como produtores de bens e servizos para uso propio	-
99	Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	8
	Non clasificables	94

(1) Os datos reflexan a nova Clasificación Nacional de Actividades Económicas. CNAE-09.
Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración. Anuario 2009.

Segundo o cadro 7.61, as provincias da Coruña e Pontevedra agrupan o maior número de contratos de posta a disposición supoñendo en ambos os dous casos máis do 87% do total de Galicia.

Contratos de posta a disposición, por comunidade autónoma e provincia de ubicación das empresas de traballo temporal. Evolución Galicia 2008-2009

■ Cadro 7.61

	2008	2009
A Coruña	41.934	29.111
Lugo	6.848	5.571
Ourense	4.964	3.917
Pontevedra	46.290	36.552
Galicia	100.036	75.151

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

Nos cadros 7.62 e 7.63 pódense observar as cifras de contratos de posta a disposición en xeral e os referidos unicamente aos celebrados por empresas autorizadas pola Comunidade Autónoma resaltando claramente os contratos para obra ou servizo determinado. Así mesmo pódese contemplar que a provincia de Pontevedra supera claramente ás demais en contratos de posta a disposición e, loxicamente, no cadro 7.63, nos traballadores postos a disposición.

■ Cadro 7.62

Contratos de posta a disposición realizados polas empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo o ámbito territorial provincial e a súa causa. Ano 2009.

Provincia	Realización obra ou servizo determinado	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	Total
A Coruña	2.493	329	156	6	2.984
Lugo	80	1.102	132	39	1.353
Ourense	538	2	18	0	558
Pontevedra	8.715	2.810	587	13	12.125
Total	11.826	4.243	893	58	17.020

Á cifra total hai que engadir 29 contratos que afectan a 22 traballadores (19 de acumulación de tarefas e 10 de substitución de traballadores), realizados ao amparo do art. 5.3 da Lei 29/1999, do 16 de xullo.

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores postos a disposición polas empresas de traballo temporal, autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo ámbito provincial. Ano 2009.

■ Cadro 7.63

A Coruña	1.969
Lugo	674
Ourense	505
Pontevedra	8.244
Total	11.392

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Examinando a evolución, cadros 7.64 e 7.65, polo que se refire a contratos de posta a disposición de empresas de traballo temporal autorizadas para traballar en Galicia pola Comunidade Autónoma, diminúen as cifras en todas as provincias en relación co ano anterior:

Contratos de posta a disposición realizados nas empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais. Evolución 2006-2009

■ **Cadro 7.64**

Provincia

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	3.154	3.668	3.209	2.984
Lugo	1.491	1.435	1.387	1.353
Ourense	869	1.202	989	558
Pontevedra	13.215	13.562	12.749	12.125
Total	18.729	19.867	18.334	17.020

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Esta mesma evolución pode observarse no cadro 7.65 desagregada polas causas dos contratos en que se reflicte que os de obra ou servizo e substitución son os que provocan o descenso.

**Contratos de posta á disposición en empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo a causa do contrato.
Evolución do ano 2006 ao ano 2009.**

■ **Cadro 7.65**

Realización de obra ou servizo

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	2.806	3.410	2.820	2.493
Lugo	960	472	229	80
Ourense	767	1.083	910	538
Pontevedra	10.474	9.817	9.448	8.715
Total	15.007	14.782	13.407	11.826

Acumulación

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	183	78	191	329
Lugo	481	929	979	1.102
Ourense	78	107	54	2
Pontevedra	2.154	3.035	2.444	2.810
Total	2.896	4.149	3.668	4.243

Substitución

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	157	158	198	156
Lugo	50	34	176	132
Ourense	22	12	23	18
Pontevedra	585	707	854	587
Total	814	911	1.251	893

Selección

	2006	2007	2008	2009
A Coruña	8	22		6
Lugo			3	39
Ourense	2		2	0
Pontevedra	2	3	3	13
Total	12	25	8	58

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

O SUBSISTEMA DE FORMACIÓN PROFESIONAL PARA O EMPREGO

8

O RD 395/2007, do 23 de marzo, polo que se regula o subsistema de formación profesional para o emprego, abordou a integración nun único subsistema de todas as iniciativas de formación ocupacional, formación continua e formación en alternancia co emprego. O obxectivo foi adaptar a formación profesional para facela axeitada ás necesidades de produtividade e competitividade das empresas no novo escenario global e para potenciar a empregabilidade dos traballadores nun mundo en constante cambio. As Ordes TAS/2.307/2007 e 2.388/2007, do 27 de xullo e 2 de agosto, respectivamente, desenvolveron e completaron a regulación das iniciativas de formación de oferta e de demanda a que se refire o RD 395/2007.

8.1 Obxectivos do subsistema de formación profesional para o emprego

A aprobación do RD 395/2007, do 23 de marzo (BOE 11 de abril), polo que se regula o subsistema de formación profesional para o emprego, estivo inspirada por un claro e expreso propósito, o de deseñar un novo modelo de formación profesional

para o emprego que persegue estender entre as empresas e os/as traballadores/as ocupados/as e desempregados/as «unha formación que responda ás súas necesidades e contribúa ao desenvolvemento dunha economía baseada no coñecemento» (art. 2 RD 395/2007).

A norma pretende atender o interese dos/as traballadores/as e desempregados/as en mellorar a súa capacitación profesional e o seu desenvolvemento persoal, o que se consegue ofrecéndolles posibilidades de formación ao longo de toda a súa vida, promovendo a acreditación das competencias profesionais que adquiran e, en definitiva, mellorando a súa empregabilidade. Ao tempo a norma tamén pretende dar resposta ao interese das empresas, e do mercado en xeral, na medida en que a maior formación e cualificación dos/as traballadores/as redundará en mellorar a súa competitividade e produtividade.

Con esa finalidade, a norma abordou a tarefa de integrar e dar unha regulación única e sistemática á formación ocupacional e á formación continua, incluíndo as fórmulas que compaxinan a formación e o emprego.

Todas estas modalidades formativas integráronse nun subsistema que, á súa vez, forma parte do Sistema de Formación Profesional para o emprego, integrado tamén pola Formación Profesional Regulada. No marco desta nova organización do subsistema da formación para o emprego a norma pretendeu, ademais, articular un sistema que sexa respectuoso coas competencias autonómicas na materia e que amplíe as formas de colaboración entre as distintas instancias territoriais.

Outro pilar do subsistema para a formación son os/as interlocutores sociais, aos/as cales se segue recoñecendo un papel esencial no deseño, programación e execución das accións formativas.

É necesario ter presente a Lei Orgánica 5/2002, do 19 de xullo, das Cualificacións e da Formación Profesional, que establece un Catálogo Nacional de Cualificacións Profesional que permite avanzar nun enfoque de aprendizaxe permanente e na integración das distintas ofertas de formación profesional. Tamén se recoñece expresamente a incidencia dalgúns pronunciamentos do Tribunal Constitucional (SSTC 95/2002, de 25 de abril e 190/2002, do 17 de outubro) na medida en que as mesmas contribuíron a clarificar algúns aspectos da delimitación de competencias entre o Estado e as Comunidades Autónomas en materia de formación continua, situando esta materia no ámbito laboral, competencia exclusiva do Estado, e identificando os supostos nos que a xestión ou execución das accións formativas correspondería ao Estado ou ás Comunidades Autónomas.

Especial transcendencia atribúese tamén á Lei 56/2003, do 16 de decembro, de Emprego, na medida en que coloca á formación profesional como unha das fórmulas máis eficaces para contribuír a mellorar a empregabilidade dos/as traballadores/as. Finalmente, non podían deixar de resultar igualmente determinantes as políticas e directrices comunitarias na materia que veñen considerando a aprendizaxe permanente como un pilar fundamental na estratexia para o emprego.

A concorrencia destes factores determinou que, no marco do Diálogo Social amparado na Declaración do 8 de xullo de 2004, se alcanzase o Acordo de Formación Profesional para o Emprego o 7 de febreiro de 2006, que en boa medida serviu de pauta para o contido do RD 395/2007.

Non obstante e de feito, permanece no Real Decreto a separación entre formación continua e formación ocupacional e nin no contido das accións, nin nos seus destinatarios, nin nas súas fórmulas de financiamento se advirten cambios substanciais.

Con todo, o aspecto máis conflitivo ou delicado da norma se refire aos aspectos relativos á participación das Comunidades Autónomas no subsistema de formación. A intención, expresamente sinalada no RD 395/2007, de aplicar e respectar as pautas constitucionais fixadas nas SSTC 95/2002 e 190/2002,) non foi debidamente materializada. Certamente, son numerosos os aspectos nos que a norma apela á participación das comunidades autónomas e á súa coordinación coas accións formativas do Estado ou nos que se lles recoñecen competencias na materia. Así acontece coas facultades recoñecidas ao Sistema Nacional de Emprego, do que forman parte os servizos públicos de emprego das comunidades autónomas, na elaboración e deseño das políticas de formación para o emprego ou co impulso das funcións do Consello Xeral do Sistema Nacional de Emprego, no que tamén participan as Comunidades Autónomas, en canto órgano consultivo e de participación institucional en materia de formación (art. 33 RD 395/2007). Pola súa parte, os preceptos referidos á calidade, avaliación, seguimento e control da formación de demanda atribúen ás autonomías a competencia para avaliar o impacto da formación realizada no acceso e mantemento do emprego e na mellora da competitividade das empresas. Tamén se lles recoñece capacidade para valorar a eficacia do sistema en canto ao alcance da formación, así como a dos recursos económicos e os medios empregados (art. 37 RD 395/2007), e con esa finalidade garánteselles o acceso, en tempo real, ás comunicacións telemáticas realizadas polas empresas e as entidades organizadoras así como a toda a información necesaria (art. 16.4 RD 395/2007). Son tamén as comunidades autónomas as que deben informar ao Servizo Público de Emprego Estatal dos resultados das actuacións de seguimento e control que levasen a cabo así como das irregularidades detectadas (art. 17.3 RD 395/2007).

En definitiva, atribúese ás autonomías a competencia para realizar as actividades de avaliación, seguimento e control das iniciativas de formación financiadas mediante bonificacións nas cotas da Seguridade Social que se aplican en empresas que teñan todos os seus centros de traballo na Comunidade Autónoma (disp. adic. 1.ª).

Non obstante xorden dúbidas sobre o cumprimento das sentenzas do Tribunal Constitucional, en relación co sistema de financiamento da formación profesional para o emprego.

O art. 6.1 RD 395/2007 establece que as accións e programas de formación se financiarán cos fondos provenientes das cotas de formación profesional que achegan empresarios e traballadores), coas axudas procedentes do Fondo Social Europeo e coas achegas específicas establecidas no presuposto do Servizo Público Estatal.

Se ben é certo que se asegura a participación das comunidades autónomas na elaboración das partidas económicas, o certo é que a forma específica de financiamento da formación de demanda —mediante a aplicación de bonificacións nas cotas de Seguridade Social que ingresan as empresas— non permite que as comunidades autónomas exerzan as súas competencias en materia de xestión e organización das partidas que lles correspondan en cada comunidade. En efecto, ditas bonificacións carecen de carácter de subvención o que impide ás comunidades autónomas que asumiron a competencia en políticas activas de ocupación, incluíndo a xestión das subvencións correspondentes, poidan xestionar tales fondos.

A fórmula da subvención si se emprega, non obstante, no financiamento da formación de oferta, dos programas públicos de emprego-formación e das accións complementarias á formación. Iso, unido a que o RD 395/2007 permite que as comunidades autónomas se doten de fondos propios destinados a financiar a xestión de iniciativas de formación e á posibilidade de xestionar a formación de traballadores/as, ocupados/as e desempregados/as, no marco da formación de oferta, permite a xestión autonómica de parte das subvencións ou fondos territorializados de formación.

8.2 Regras xerais aplicables ás diversas iniciativas de formación

O subsistema de formación para o emprego deseñado no RD 395/2007 inclúe catro tipos de iniciativas de formación (art. 4).

En primeiro lugar, a «formación de demanda», que engloba as accións formativas das empresas –programadas polas empresas e dirixidas aos/as seus propios/as traballadores/as– e os permisos individuais de formación. Trátase, neste caso, da formación profesional que empresas e traballadores/as demandan. Isto é, das iniciativas de formación que programan, deseñan e organizan as propias empresas para os/as seus traballadores/as, atendendo ás necesidades e intereses da empresa e coa finalidade de mellorar os seus sistemas produtivos a través da mellora das competencias, habilidades e calidades profesionais dos/as seus traballadores/as. Pero tamén se trata da formación que os/as propios/as traballadores/as optan por adquirir, estea ou non vinculada á actividade profesional que desenvolven.

En segundo lugar, a «formación de oferta», integrada polas accións e iniciativas formativas de variado tipo e contido que o sistema ofrece a empregados/as e desocupados/as. Esta formación comprende plans formativos dirixidos tanto a traballadores/as ocupados/as como a desempregados coa finalidade, en ambos os dous casos, de achegarlles unha formación axustada ás necesidades do mercado de traballo e que atenda aos requirimentos de produtividade e competitividade das empresas e ás aspiracións de promoción profesional e desenvolvemento persoal dos/as traballadores/as, de forma que os capacite para o desempeño cualificado das distintas profesións e para o acceso ao emprego.

En terceiro lugar, o subsistema de formación inclúe a formación en alternancia co emprego o obxectivo do cal é contribuír á adquisición das competencias profesionais da ocupación mediante a *compatibilización entre a formación e a práctica profesional no posto de traballo*.

Finalmente e en cuarto lugar, as accións de apoio e acompañamento á formación, que son aquelas que permiten mellorar a eficacia do subsistema de formación profesional para o emprego. Non son propiamente accións formativas senón unicamente un complemento a aquelas.

As peculiaridades que caracterizan a cada unha das iniciativas esixía un tratamento individualizado e así o fixo o lexislador que dedica atención especial a cada unha destas accións. Pero a vontade de integrar e dotar dun réxime común a todo o subsistema de formación determina que esa regulación particular vaia precedida dun grupo de disposicións nas que se abordan aspectos xerais compartidos por todas as accións formativas.

8.2.1 Traballadores/as e colectivos destinatarios da formación

Isto é o que acontece, en primeiro lugar, coa delimitación dos colectivos aos que se dirixen as previsións sobre o subsistema de formación (art. 5 RD 395/2007). Así, polo que se refire aos/as traballadores/as destinatarios/as da formación e colectivos prioritarios, a norma, con clara vontade de integrar o máis amplo número de traballadores/as, inclúe no ámbito da formación da demanda a todos/as os/as traballadores/as asalariados/as que prestan servizos nas empresas, incluídos/as os/as fixos/as discontinuos/as nos períodos de non ocupación, así como os/as traballadores/as que accedan a situación de desemprego cando se atopen en período formativo e os/as traballadores/as acollidos/as a regulación de emprego nos seus períodos de suspensión de emprego por expediente autorizado.

No que se refire á formación de oferta, sinálase a participación de todos/as os/as traballadores/as ocupados/as e desempregados/as na proporción que as administracións competentes determinen.

Finalmente, en relación á formación en alternancia co emprego poderán participar os/as traballadores/as contratados/as para a formación e os/as desempregados/as na forma que estableza a normativa sobre os contratos para a formación e sobre os programas públicos de emprego-formación.

Non obstante, o RD 395/2007 mantén, ao igual que facían as normas reguladoras anteriores, a opción por dar preferencia no acceso á formación aos/as traballadores/as con maiores dificultades de inserción ou de mantemento no mercado de traballo. Identifícanse, con esa finalidade, unha serie de colectivos prioritarios. Deste modo, polo que se refire aos/as desempregados/as, atribúese prioridade para participar en accións formativas aos colectivos de mulleres, novas, minusválidos/as, afectados/as e vítimas de terrorismo e de violencia de xénero, desempregados/as de longa duración, maiores de 45 anos e, finalmente, persoas con risco de exclusión social.

Polo que se refire ao grupo dos/as ocupados/as, recoñécese a preferencia de traballadores/as de pequenas e medianas empresas, mulleres, afectados/as e vítimas de terrorismo e de violencia de xénero, maiores de 45, traballadores/as con baixa cualificación e minusválidos/as. Todo iso tendo sempre presente o previsto polas prioridades establecidas na política nacional de emprego, nos plans de execución da Estratexia Europea de Emprego e nos Programas Operativos do Fondo Social Europeo.

A delimitación dos colectivos prioritarios coincide substancialmente coa que efectuaban o RD 1.046/2003, para a formación profesional continua, e co RD 631/1993, para a formación ocupacional. Respecto do primeiro, mantense a expresa referencia aos/as traballadores/as de baixa cualificación que, precisamente polo seu escaso nivel de formación, son os/as máis doadamente prescindibles polas empresas e os/as máis afectados/as polos procesos de reestruturación, e aos/as que prestan servizos en pequenas e medianas empresas, que seguen recibindo un trato preferente no financiamento das accións formativas. Respecto do segundo, a anterior referencia aos/as inmigrantes elimínase quedando agora englobado, xunto con outros grupos, no colectivo de persoas en situación de risco de exclusión social. En ambos os dous grupos incorpóranse, non obstante, novos colectivos como o das vítimas de terrorismo e de violencia de xénero.

8.2.2 Centros e entidades de formación

Comúns son tamén as previsións sobre os centros, entidades e institucións habilitadas e recoñecidas para impartir formación profesional. Para estes efectos, o art. 9 RD 395/2007 inclúe entre estes, en primeiro lugar, ás administracións públicas competentes na materia. Estas poderán desenvolver as accións formativas, ben directamente a través dos seus centros propios, ben mediante convenios con entidades ou empresas públicas que poidan impartir a formación. Para estes efectos, considéranse centros propios os Centros de Referencia Nacional especializados por sectores produtivos (os Centros Integrados de Formación Profesional de Titularidade Pública e os demais centros da Administración Pública que contén con instalacións e equipamentos axeitados.

En segundo lugar, tamén poden impartir a oferta formativa as organizacións empresariais e sindicais e outras entidades beneficiarias dos plans de formación dirixidos a traballadores/as ocupados/as. Neste caso, tamén se admite a dobre modalidade de impartición: directamente polas propias institucións ou mediante a contratación destas tarefas formativas cos centros ou entidades contemplados nos seus programas formativos.

Por outra banda, as empresas que desenvolvan accións formativas para os/as seus traballadores/as ou para desempregados/as con compromiso de contratación poderán executar tales accións cos seus propios medios, sempre que contén con equipamentos axeitados, ou a través de contratacións externas.

Tamén poden impartir formación os Centros Integrados de Formación Profesional de titularidade privada, e os demais centros de formación, públicos ou privados, acreditados polas Administracións Públicas cando reúnan os requisitos especificados nas normas que regulen os requisitos de profesionalidade correspondentes á formación que se imparta neles.

Finalmente, recoñécese capacidade para impartir formación profesional para o emprego aos centros ou entidades de formación que impartan formación non dirixida á obtención de certificados de profesionalidade, sempre que se achen inscritos no rexistro que estableza a administración competente.

O obxectivo de potenciar a formación e a súa avaliación, intentando que o sistema de formación sexa eficaz e axeitado, determina a previsión do art. 9.3 RD 395/2007, conforme ao cal «os centros e entidades de formación deberán someterse aos controis e auditorías de calidade que establezan as administracións competentes».

8.3 Formación da demanda: accións formativas das empresas e permisos individuais de formación

Baixo a denominación de «formación de demanda» englobanse unha serie de actuacións, a finalidade da cal ou obxectivo é dar resposta ás necesidades formativas das empresas e dos/as seus traballadores/as. Neste tipo de formación inclúense, por un lado, as accións formativas ofrecidas, xestionadas e desenvolvidas polas propias empresas e dirixidas aos/as seus traballadores/as e, por outro, os permisos individuais de formación.

As accións formativas constitúen un instrumento adecuado para que as empresas deseñen e planifiquen unha formación adaptada ás súas necesidades e intereses. É

precisamente este interese empresarial que está presente nas accións formativas o que permite configurar estas como unha inversión dirixida á mellora e competitividade da empresa e o que xustifica que no seu financiamento se esixa a participación económica das propias empresas. A formación impartida pode ser xeral —aquela que inclúe un ensino que non é único ou principalmente aplicable no posto de traballo e na empresa, senón que proporciona cualificacións que o/a traballador/a pode aplicar e desenvolver noutras empresas ou noutros ámbitos laborais— ou específica —que inclúe un ensino aplicable directamente no posto de traballo actual ou futuro do/a traballador/a na empresa beneficiaria e que ofrece cualificacións que non son transferibles, ou o son só de forma restrinxida, a outras empresas ou ámbitos— (art. 12.2 RD 395/2007).

Pola súa banda, os permisos individuais supoñen a autorización da empresa para que o/a traballador/a participe durante o seu horario de traballo en accións formativas, sempre que estas se correspondan con formación presencial e se trate de formación que favoreza tanto o desenvolvemento ou adaptación das cualificacións técnico-profesionais do/a traballador/a como a súa formación persoal. O art. 12.3 RD 395/2007 establece que a empresa só pode denegar a autorización para gozar dun permiso para formación por razóns organizativas ou de produción. *A finalidade destes permisos é a de facilitar que os/as traballadores/as poidan compatibilizar o desenvolvemento da súa relación laboral coa súa participación en accións formativas que lles permita mellorar a súa capacitación persoal e profesional sen custo para as empresas en que prestan os seus servizos.* Na normativa anterior, os permisos individuais recoñecíanse exclusivamente para a realización de formación recoñecida por «títulos oficiais»). A nova regulación permite que o permiso se solicite e conceda para formación recoñecida non só por títulos ou acreditacións oficiais senón tamén para títulos e certificados de profesionalidade que constitúen a oferta formativa do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais, así como a de calquera outra que acredite as competencias para o exercicio dunha ocupación ou oficio.

Deste modo, ao ampliar e flexibilizar o tipo de formación que lexítima o disfrute dos permisos individuais financiados con cargo aos créditos recoñecidos ás empresas, fávorecese o desenvolvemento profesional do/a traballador/a. Pero tamén se favorece o seu desenvolvemento persoal na medida en que a actual regulación de tales permisos non esixe que a formación a recibir estea vinculada á actividade profesional que o/a traballador/a desempeña na empresa).

Trátase, tanto no caso das accións formativas coma no dos permisos individuais, de instrumentos formativos xa contemplados na normativa anterior dentro do subsistema de formación profesional continua. Neste sentido, o RD 1.046/2003 regulaba ambas as dúas iniciativas e, xunto a eles, situaba e regulaba os contratos programa para a formación de traballadores/as e as accións complementarias e de acompañamento á formación. O RD 1.046/2003 supuxo un cambio importante na formulación da formación continua que ata ese momento se desenvolvera a través dos Acordos Nacionais de Formación Continua, e que tras o RD 1.046/2003 foi asumida polo Estado.

No novo deseño da formación profesional para o emprego que acolle o RD 395/2007, as accións formativas das empresas e os permisos individuais integran en exclusiva as accións de formación de demanda, en tanto que os contratos programa se incorporan, xunto coa antiga formación ocupacional, na denominada «formación de oferta».

O RD 395/2007 recolle as liñas mestras da formación de demanda nos seus arts. 12 a 19, que xa foron obxecto de desenvolvemento a través da Orde TAS/2.307/2007,

do 27 de xullo, pola que se desenvolve parcialmente o RD 395/2007, do 23 de marzo, en materia de formación de demanda e o seu financiamento, e se crea o correspondente sistema telemático, así como os ficheiros de datos persoais de titularidade do Servizo Público de Emprego Estatal.

En liñas xerais pode dicirse que a regulación agora vixente atribúe en exclusiva ás empresas a planificación e xestión da formación, de forma que a intervención pública se limita aos aspectos de control e seguimento das accións formativas desenvolvidas. Hai na nova regulación certo continuísmo coa anterior, sen que se aprecie un cambio de modelo. Non obstante, incorpóranse algunhas novidades que deben mencionarse.

8.3.1 Financiamento da formación de demanda

Un dos aspectos cruciais para a eficacia deste sistema é o referido ao financiamento. Xa a normativa anterior estableceu o financiamento das accións formativas desenvolvidas polas empresas para os/as seus traballadores/as a través da concesión de créditos que se calculaban aplicando a porcentaxe de bonificación que cada ano se establece a Lei de Presupostos Xerais do Estado (LPGE) á contía ingresada por cada empresa en concepto de formación profesional durante o ano anterior (art. 8 RD 1.046/2003)). Non obstante, durante a vixencia de aquela norma o uso polas empresas destes créditos quedou moi por debaixo das expectativas xeradas. O Acordo de Formación Profesional para o Emprego, subscrito entre o Goberno e as organizacións sindicais e empresariais máis representativas o 7 de febreiro de 2006, identificaba as causas desta escasa utilización dos créditos para a formación sinalando que a iso contribuíra a novidade do incentivo, a súa tardía implantación, a insuficiente difusión deste, a dificultade de utilización polas pequenas e medianas empresas e a limitada asistencia que estas reciben para a súa utilización así como as dificultades derivadas de cuestións técnicas e requisitos formais.

A estes inconvenientes pretendeu facer fronte o RD 395/2007 que mantén no esencial o sistema de financiamento pero incorpora algunhas novidades coa finalidade de permitir ás empresas coñecer o crédito de que dispoñen, axilizar os procedementos para a súa execución, simplificar e mecanizar as esixencias formais e de comunicación e favorecer o uso e a contía dos créditos no caso de pequenas empresas. O sistema de financiamento deseñado pretende, con carácter xeral, ofrecer unha maior seguridade e transparencia a todas as empresas permitíndolles coñecer ao comezo de cada exercicio o crédito do que dispoñen para a formación dos seus traballadores. Favorécese así a planificación e a integración da formación no devir cotián da empresa e na estratexia empresarial, tal e como aconsellaba o Acordo de Formación Profesional para o Emprego do 7 de febreiro de 2006.

Con eses obxectivos, o RD 395/2007 reitera que a contía do crédito se calculará aplicando ás cantidades ingresadas pola empresa en concepto de formación profesional durante o ano anterior unha porcentaxe de bonificación que fixará para cada ano a LPGE e que será inversamente proporcional ao tamaño das empresas (art. 13.1 RD 395/2007)). Garántese, en todo caso, un crédito mínimo de bonificación na contía que fixe a Lei de Presupostos. Deste modo, outórgase un trato de favor ás pequenas empresas, coa finalidade expresamente recoñecida de favorecer o acceso á formación a este segmento de empresas e de alcanzar un maior nivel de penetración da formación neste ámbito.

As empresas interesadas en gozar do crédito que lles corresponde, calculado conforme aos criterios que acaban de mencionarse, poderán facelo a partir do momento en que se comunique a finalización da acción formativa. Non se trata, en todo caso, de que as empresas poidan solicitar o reintegro inmediato do custo da formación senón unicamente da posibilidade de que a empresa recupere o gasto efectuado, aplicándose -ata o límite da contía do crédito que lle corresponda- bonificacións nas cotizacións ata o último día hábil para poder presentar o boletín de cotización correspondente ao mes de decembro do devandito exercicio económico (art. 17 RD 395/2007).

Pero, como se sinalaba anteriormente, o custo destas accións formativas non se asume integramente con cargo a fondos procedentes das cotas de formación profesional senón que se esixe a contribución financeira das propias empresas os/as traballadores/as das cales van resultar beneficiarios/as das accións formativas (art. 14 RD 395/2007). Para estes efectos, o art. 14 Orde TAS/2.307/2007, fixa a porcentaxe mínima de cofinanciamento que, sobre o custo total de formación, se esixe ás empresas: en empresas de 10 a 49 traballadores/as: o 10%; en empresas de 50 a 249 traballadores/as: o 20% e en empresas de 250 ou máis traballadores/as: o 40%.

Tamén neste punto se aprecia a preocupación por favorecer e facilitar o desenvolvemento de accións formativas en empresas de pequeno tamaño, obxectivo ao que se dirixe a previsión conforme á cal quedan exentas desta obriga de cofinanciamento as empresas de menos de dez traballadores/as. Trátase dunha medida xa contemplada na normativa anterior aínda que antes esta posibilidade se reservaba para as empresas de menos de cinco traballadores/as.

Polo que se refire aos permisos individuais de formación, estes fináncianse integramente con cargo a un crédito adicional concedido ás empresas que concedan permisos deste tipo. Non hai, nestes casos e como xa acontecía na regulación anterior, achega económica das empresas para sufragar o custo dos permisos individuais (art. 14.2 RD 395/2007). O crédito alcanza ata un máximo de 200 horas laborais por permiso e curso académico ou ano natural en función da duración da formación a realizar; e cobre a totalidade do salario a percibir polo/a traballador/a –incluíndo soldo base, antigüidade, complementos fixos e parte proporcional de pagas extraordinarias–, así como das cotizacións a devengar á Seguridade Social durante o permiso (art. 23 Orde TAS/2.307/2007). Deste modo, preténdese que o desfrute do permiso polos/as traballadores/as non supoña un custo para a empresa onde prestan os seus servizos.

A Resolución de 17 de Decembro de 2008, del Servizo Público de Emprego Estatal, determina colectivos y áreas prioritarias, así como as cuantías cofinanciadas por lo Fondo Social Europeo, nas accións de formación de demanda correspondentes o exercicio de 2009. Galicia figura como obxectivo de Convergencia do programa operativo “adaptabilidade e emprego” do mencionado Fondo.

8.3.2 Participación dos/as representantes dos/as traballadores/as no deseño das accións formativas e respecto aos permisos individuais

Poucas novidades hai tamén respecto da participación dos/as representantes dos/as traballadores/as en relación coas accións formativas desenvolvidas polas empresas (art. 15 RD 395/2007 e art. 16 Orde TAS/2307/2007). A representación legal dos/as traballadores/as debe recibir información detallada sobre as accións formativas que

a empresa pretenda desenvolver; e ten competencia para emitir un informe sobre estas. O incumprimento desta obriga de información impide á empresa acceder ás bonificacións que lle correspondan ou, no seu caso, manter as que estea a gozar.

Se, como resultado do informe emitido polos/as representantes, se advertise a existencia de discrepancias sobre o contido ou deseño das accións formativas propostas, fíxase un prazo de 15 días para a súa solución e recoñécese, en caso de que subsista o desacordo, a intervención mediadora da Comisión Paritaria competente a que se refire o art. 35 RD 395/2007. En defecto de tal Comisión ou en caso de que a súa mediación non dese resultados, o art. 15.5 RD 395/2007 prevé que será a Administración quen coñeza sobre elas sempre que a discrepancia se deba a algunha das seguintes causas: discriminación de trato, realización de accións que non se correspondan coa actividade empresarial ou concorrencia de calquera outra circunstancia que poida supoñer abuso de dereito na utilización de fondos públicos. Polo que se refire á Administración competente para controlar as iniciativas de formación nos casos que acaban de mencionarse, será a Administración Xeral do Estado, a través do Servizo Público de Emprego Estatal, a competente cando se trate de empresas que teñan os seus centros de traballo en máis dunha comunidade autónoma, en tanto que corresponderá a estas, a través dos órganos correspondentes, cando as empresas teñan todos os seus centros de traballo na mesma comunidade autónoma (disp. adic. 1.ª RD 395/2007).

A cláusula de peche nesta materia recóllese no art. 15.6 RD 395/2007 que, en caso de empresas sen representación legal dos/as traballadores/as prevé a necesaria conformidade de todos/as os/as traballadores/as afectados/as polas accións formativas. En caso de discrepancia ou denuncia dalgún/a deles/as seguiranse os trámites mencionados para a resolución de discrepancias.

Téñase en conta que a existencia de desacordo entre a empresa e os/as representantes ou os/as propios/as traballadores/as non impedirá a execución das accións formativas nin a aplicación das bonificacións que correspondan respecto das accións executadas. Non obstante, se a Comisión Paritaria non resolverse as diferenzas e se emitise resolución pola administración competente declarando a improcedencia da bonificación iníciase o procedemento para o abono pola empresa das cotas non ingresadas.

Finalmente, estas normas sobre participación dos/as representantes dos/as traballadores/as serán tamén de aplicación respecto dos permisos individuais de formación (art. 15 RD 395/2007).

8.3.3 Execución das accións formativas

Polo que se refire á execución das accións formativas, o RD 395/2007 regula con maior detalle que a normativa anterior, as distintas opcións con que contan as empresas. Para estes efectos, as empresas poden organizar e xestionar a formación de forma individual ou optar por agruparse con outras para organizar a devandita formación. En ambos os dous casos, a formación poderase organizar e xestionar directamente pola empresa ou por unha das empresas integrantes da agrupación -á que se designa como entidade organizadora- ou contratar a súa execución con centros ou entidades especializadas. Neste último caso, o RD 395/2007 introduce unha novidosa limitación á subcontratación ao establecer que «neste último caso, os citados centros ou entidades deberán asumir, polo menos, a coordinación das accións

formativas, non podendo delegar nin contratar con terceiros o desenvolvemento da devandita coordinación».

O art. 16 RD 395/2007 regula con detalle as obrigas de comunicación de inicio e finalización das accións formativas, así como a información que debe achegarse polas empresas ao Servizo Público de Emprego Estatal. Para estes efectos, e coa finalidade de axilizar os procesos de xestión e execución das accións formativas, o art. 17 RD 395/2007 anticipa a implantación de procesos telemáticos, implantación que se levou a cabo a través da Orde TAS/2.307/2007. O seu art. 9 dispón, para estes efectos, a creación dun sistema telemático ao servizo de todas as empresas e as súas entidades organizadoras para o acceso á información, documentos normalizados e procesos telemáticos que sexan precisos para a xestión das accións formativas e dos permisos individuais de formación que programen así como para a aplicación das bonificacións.

O cadro 8.1 analiza o número de participantes segundo o tamaño da empresa medido en número de participantes formados CCAA: Galicia. Os maiores porcentaxes (66,4%) danse entre catro grupos de empresas, as que ten un número de asalariados comprendidos entre 10 a 49, seguido das empresas cun numero de asalariados de máis de 4.999, seguidas das de intervalos de empresas que teñen entre 1 a 5 e finalmente as de intervalos entre 1.000 a 4.999 asalariados.

Respecto ao 2008 obsérvase un maior reparto entre os participantes de todo tipo de empresas, con especial pulo nas pequenas empresas, que aumentaron o seu número de participantes. Así mesmo, o número total de participantes veuse incrementado en 33.025 participantes mais con relación ao ano precedente.

■ Cadro 8.1

Intervalos de plantilla	2008		2009	
	Absoluto	%	Absoluto	%
De 1 a 5	9.917	10,5	20.173	15,9
De 6 a 9	4.200	4,5	6.527	5,1
De 10 a 49	18.425	19,6	25.154	19,8
De 50 a 99	8.163	8,7	10.958	8,6
De 100 a 249	9.237	9,8	11.703	9,2
De 250 a 499	7.459	7,9	7.805	6,1
De 500 a 999	6.577	6,9	5.778	4,5
De 1.000 a 4.999	15.143	16,1	17.578	13,8
Mais de 4999	15.012	16,0	21.482	16,9
Outras situacións (*)	11	0,0	11	0,0
Total	94.144	100,0	127.169	100,0

(*) Plantilla media no ano anterior inferior a un traballador ou situacións derivadas de fusións, absorcións ou escisións de empresas. No cómputo de participantes formados non están incluídos aqueles que realizaran un permiso individual de información.
Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego.

O cadro 8.2 móstranos o total de participantes segundo o seu perfil de xénero e idade e sexo. Galicia. Con tales datos observamos que a maior porcentaxe de participantes concentrábase nos dous grupos de idade de entre 26 a 45 anos en ambos sexos. Tamén mostra que do total de 127.158 participantes, 72.452 (56,98%) son homes e 54.706 (un 43,02%) son mulleres.

■ Cadro 8.2

HOME	2008		2009	
	Absoluto	%	Absoluto	%
	95.144	100,0	72.452	100,0
Intervalos de idade				
Total				
De 16 a 25	9.281	9,8	6.220	8,6
De 26 a 35	39.290	41,3	25.417	35,1
De 36 a 45	27.590	29,0	22.287	30,8
De 46 a 55	14.737	15,5	13.931	19,2
Maiores de 55	4.134	4,3	4.594	6,3
Sen datos	112	0,1	3	0,0

MULLER	2009	
	Absoluto	%
	54.706	100,0
Intervalos de idade		
Total		
De 16 a 25	5.665	10,4
De 26 a 35	23.529	43,0
De 36 a 45	15.886	29,0
De 46 a 55	7.721	14,1
Maiores de 55	1.904	3,5
Sen datos	1	0,0

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego. Datos de Galicia 2009.

O cadro 8.3 ofrece información do número de participantes formados realizadas en relación a cinco áreas funcionais (administración, comercial, dirección, mantemento e produción). Pode observarse que a categoría con maior número de participantes foi a referente a Produción (58,8%) como xa ocorrera no ano 2008. Sen embargo este ano equilibrouse a participación entre as áreas Comercial (17%) e Administración (17,8%), debido ao considerable aumento de participantes na segunda.

Nº de participantes formados segundo áreas funcionais

■ Cadro 8.3

Total	2008		2009	
	Absoluto	%	Absoluto	%
	95.144	100,0	127.108	100,0
Administración	16.972	17,8	19.656	15,5
Comercial	16.171	17,0	20.228	15,9
Dirección	3.452	3,6	4.380	3,4
Mantemento	5.332	5,8	8.122	6,4
Produción	53.009	55,7	74.722	58,8

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego. Datos de Galicia 2009.

O cadro 8.4 subministra información dos participantes formados por grupo de cotización á seguridade social. Os datos, pese o incremento xeral de participantes, mantense moi similares os de o exercicio do 2008, sendo os Oficiais de primeira e segunda, seguidos dos administrativos e dos oficiais e auxiliares administrativos, os que concentran un porcentaxe dos participantes do 50,3%.

Nº de participantes formados segundo grupo de cotización á Seguridade Social

■ Cadro 8.4

	2008		2009	
	Absoluto	%	Absoluto	%
1- Enxeñeiros e Licenciados	9.013	9,5	9.758	7,7
2- Enxeñeiros técnicos, Peritos e Axudantes titulados	7.710	8,1	8.863	7,0
3- Xefes administrativos e de taller	6.519	6,9	8.050	6,3
4- Axudantes non titulados/as	5.249	5,5	9.018	7,1
5- Oficiais administrativos	14.930	15,7	18.585	14,6
6- Subalternos	3.184	3,3	4.017	3,2
7- Auxiliares administrativos	12.794	13,4	13.806	10,9
8- Oficiais de primeira e segunda	17.888	18,8	31.581	24,8
9- Oficiais de terceira e especialistas	9.356	9,8	12.320	9,7
10- Traballadores/as maiores de 18 anos non cualificados/as	8.398	8,8	11.026	8,7
11- Traballadores/as menores de 18 anos	95	0,1	134	0,1
Total	76.245	100,0	127.158	100,0

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego. Datos de Galicia 2009.

No cadro 8.5 divídese o número total de participantes en función, primeiro, da modalidade de impartición da formación; e segundo, do nivel de formación. Isto permite concluír que o 45% dos participantes completan a súa formación de xeito presencial, mentres que un 26,3% faíno a distancia, optando por formación a distancia un 26,3%, producíndose unha combinación mixta de ambos os dous modelos nun 21,3% de casos, e optando pola teleformación nun 7,1% de casos. Os niveis de formación son básicos nun 49,6%, e ou ben medio, ou superior, nun 50,4 de veces.

■ Cadro 8.5

Modalidade de impartición	Participantes formados	% Col
Presencial	57.611	45,3
A distancia	33.450	26,3
Mixta	27.096	21,3
Teleformación	9.001	7,1
Nivel de formación		
Básico	63.117	49,6
Superior	64.041	50,4
Total	127.158	100,0

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego.

O cadro 8.6 danos información do número de participantes formados e distribución por os 20 contidos formativos con maior número de participantes, que supoñen o 70,3% da totalidade de accións formativas. Do total de 127.158 participantes, “Prevenición de riscos laborais en xeral” concentra o maior número, 25.560 (20,1), mentres que as dúas seguintes accións de maior número de formados son a Xestión de Recursos Humanos, a Informática de usuario Ofimática que representa o 12,5% so total.

■ Cadro 8.6

Accións formativas	Participantes formados	% parciais
Prevenición de riscos laborais en xeral	25.560	20,1
Xestión de Recursos Humanos	8.167	6,4
Informática de Usuario. Ofimática	7.794	6,1
Seguridade alimentaria: manipulación e control	6.784	5,3
Lexislación e normativa	5.801	4,5
Idiomas	5.539	4,3
Atención ao cliente. Calidade/Calidade Servizo	3.777	2,9
Seguridade e Vixancia	3.458	2,7
Técnicas de venta e formación de vendedores	2.914	2,3
Xestión Comercial	2.897	2,2
Actualización da docencia	2.678	2,1
Calidade	2.276	1,8
Cñecemento de produto	2.268	1,8
Seguridade alimentaria: manipulación e control de alimentos en xeral	2.171	1,7
Contabilidade	1.710	1,3

■ Cadro 8.6
(continuación)

Accións formativas	Participantes formados	% parciais
Socorrismo e primeiros auxilios	1.699	1,3
Xestión Ambiental	1.506	1,2
Dirección e xestión bancaria	1.434	1,1
Almacenaxe, Stocks e envíos	1.416	1,1
Subtotal	89.849	70,37
Resto	37.309	29,62
Total	127.158	100,00

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego.

O cadro 8.7 mostra a distribución dos participantes nos dez sectores de actividade de maior número de participantes. Nel vemos a distribución do número de formados segundo a súa participación en plans formativos de demanda (sistema de bonificacións) de empresas cuxo centro de traballo radica en Galicia. Por importancia do número de participantes formados e en orde descendente de pertenza a sectores de actividade das empresas –e obviando todas aquelas actividades restantes de menor número de participantes, que supoñen o 35,2%–, beneficiáronse desta modalidade formativa empresas pertencentes o sector da “Construción”, que supón un 11,5% do total; seguida de “Comercio polo muído, agás vehículos a motor, motoc. e ciclo” (11%) e o xenérico “Outras actividades empresariais” (10,8%). Entre os tres sectores (de máis de 60) alcanzan o 33,3% do total dos participantes: 95.144.

■ Cadro 8.7

Distribución de participantes por sectores de actividade

Accións formativas	Participantes			Xénero		Idade				
	Total	%	Duración media	Homes	Mulleres	16 a 25	26 a 35	36 a 45	46 a 55	Maiores de 55
Construción	10.968	11,5	43,10	9.289	1.679	1.328	4.401	2.900	1.746	575
Comercio polo muído, agás vehículos a motor, motocic. e ciclom.	10.416	11,0	27,00	3.413	7.003	1.463	4.820	2.975	990	160
Outras actividades empresariais	10.319	10,8	30,60	4.873	5.445	1.138	4.710	3.008	1.132	242
Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	6.393	6,7	17,80	3.260	3.133	327	3.857	1.260	774	175
Industria de produtos alimenticios e bebidas	5.414	5,7	43,10	2.553	2.859	329	1.534	1.705	1.385	451
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	4.593	4,8	28,80	857	3.735	429	1.686	1.374	827	271
Educación	3.731	4,0	22,10	1.040	2.690	169	1.157	1.195	804	402
Comercio por xunto e intermediarios de comercio, agás vehículos a motor e motocic.	3.329	3,4	38,60	1.942	1.387	297	1.372	1.126	432	94
Hostalería	3.264	3,4	32,50	1.053	2.210	561	1.291	875	405	125
Venta, mantemento e reparación de vehículos a motor, motocic. e ciclom.	3.207	3,4	28,90	2.693	514	367	1.151	988	575	119
Resto	33.510	35,2	-							
TOTAL	95.144	100,0								

Fonte: Fundación tripartita para a formación do emprego.

8.4 Formación profesional ocupacional

O sistema de formación profesional (FP) está dividido en dous subsistemas: a FP inicial ou específica, pertencente ao sistema educativo e a FP para o emprego, que engloba as antigas formación ocupacional e continua, centrada no ámbito laboral e dirixida aos traballadores desempregados e ocupados.

Inclúese a continuación un cadro resumo dos cursos de formación para o emprego, tanto para persoas desempregadas como para ocupadas, impartidos en Galicia no ano 2009.

■ Cadro 8.8

Formación Profesional dirixida prioritariamente a persoas desempregadas

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
AFD programación ordinaria provincial	697	10.455	42.321.055,96
AFD programación ordinaria pluriprovincial	413	6.195	21.143.676,68
AFD con compromiso de contratación	12	162	619.655,78
AFD medios propios	218	3.335	11.521.157,66
Total AFD	1.340	20.147	75.605.546,08

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

	Accións Formativas	Orzamento
Plans de formación Intersectoriais	813	15.600.000
Plans de formación sectoriais	689	9.276.000
Accións formativas prioritarias ocupados	1.285	16.754.362
Accións de apoio e acompañamento	40	2.900.000
Total Ocupados	2.827	44.530.362

TOTAL FORMACIÓN PARA O EMPREGO 2009	4.167	120.135.908,08

8.4.1 Formación profesional dirixida prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas

A Consellería de Traballo ten atribuído o exercicio das competencias e funcións relativas á formación profesional para o emprego. Estas realízanse a través da Subdirección Xeral de Formación para o emprego. No ano 1999 créase o Instituto Galego das Cualificacións, como instrumento específico de carácter técnico para garantir a implantación efectiva do Sistema Nacional de Cualificacións.

A formación profesional dirixida prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas é unha política activa de emprego que ofrece cursos de formación gratuítos para traballadores desempregados co obxecto de cualificalos e que se integren dentro do mercado laboral.

Mediante a programación de Accións Formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas (AFD) convocadas anualmente pola Dirección Xeral de Formación e Colocación, prográmanse accións formativas para desempregados

inscritos no Servizo Público de Emprego de Galicia. De forma complementaria a AFD, realízanse tamén outras accións formativas que completan a oferta de mellora da cualificación. Todas están cofinanciadas polo Fondo Social Europeo.

As programacións levadas a cabo durante o ano 2009 na formación profesional dirixidas prioritariamente a persoas desempregadas en Galicia abranguen catro grupos fundamentais:

- Cursos de AFD de programación ordinaria.
- Cursos de AFD con compromiso de contratación.
- Cursos de AFD impartidos en centros de formación de titularidade da Xunta de Galicia.
- Cursos do Plan autonómico de formación de formadores.

8.4.1.1 Accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas (AFD)

A normativa básica reguladora do Plan AFD está contida no Real decreto 395/2007, do 23 de marzo, polo que se regula o subsistema de formación profesional para o emprego, desenvolvido pola Orde TAS/718/2008, do 7 de marzo, pola que se regula o subsistema de formación profesional para o emprego, en materia de formación de oferta e se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións públicas destinadas á súa financiación. Neste marco xurídico, a consellería publicou a Orde do 11 de decembro de 2008 pola que se establecía a convocatoria pública para a programación de accións formativas dirixidas prioritariamente aos traballadores/as desempregados/as na Comunidade Autónoma de Galicia correspondentes ao exercicio 2009 (DOG nº 245, do 18 de decembro).

Esta orde de convocatoria establece que as comisións de avaliación encargadas de aprobar a programación constituíranse nos servizos centrais e en cada un dos departamentos territoriais da consellería.

O criterio de reparto das solicitudes entre as distintas comisións foi o de encomendar á comisión de valoración de servizos centrais a resolución das solicitudes de entidades pluriprovinciais e a cada departamento territorial a dos centros radicados no seu ámbito territorial.

Ao abeiro desta convocatoria, no ano 2009 programáronse un total de 1.340 cursos, cun orzamento total de 75.605.546,08 euros, segundo se especifica nos apartados que se desenvolven a continuación.

Distribución da programación por áreas funcionais

A consellería distribúe a súa programación por áreas funcionais. Estas son unha agrupación das comarcas en conxuntos territoriais do mapa comarcal de Galicia. Con isto preténdese agrupar a aqueles concellos que teñen unhas características comúns no relativo ás necesidades de formación e ás características do desemprego nestes.

A continuación, no cadro 8.9 recóllese a programación correspondente ao exercicio do ano 2009 distribuída polas áreas funcionais das catro provincias.

Formación ocupacional. Plan AFD. Programación. Por áreas funcionais. Por provincias. Galicia 2009

Cadro 8.9

Programación AFD 2009 - A Coruña	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Barcala	4	60	180.631
A Coruña	127	1.905	7.401.435
Arzúa	4	60	209.324
Barbanza	11	165	486.232
Bergantiños	10	150	847.784
Betanzos	10	150	377.993
Eume	5	75	221.081
Ferrolterra	95	1.425	5.695.918
Muros	1	15	24.726
Noia	4	60	187.397
Ordes	1	15	32.485
Santiago	103	1.600	6.577.613
Terra de Melide	10	150	536.263
Terra de Soneira	1	15	27.984
Xallas	9	135	477.800
Total A Coruña	395	5.980	23.284.665
Programación AFD 2009 - Lugo	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Mariña Central	15	225	740.826
A Mariña Occidental	26	390	1.656.664
A Mariña Oriental	8	120	332.933
A Ulloa	5	75	297.081
Chantada	6	90	279.426
Lugo	115	1.725	6.059.981
Meira	2	30	102.834
Os Ancares	2	30	89.196
Quiroga	2	30	106.147
Sarria	10	150	618.993
Terra Chá	10	150	501.966
Terra de Lemos	25	375	1.466.537
Total Lugo	226	3.390	12.252.586
Programación AFD 2009 - Ourense	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Limia	9	135	565.087
Allariz-Maceda	5	75	219.101
Baixa Limia	3	45	172.689
O Carballiño	14	210	569.099
O Ribeiro	11	165	747.353
Ourense	193	2.890	9.571.058
Terra de Caldelas	1	15	68.066
Terra de Celanova	6	90	307.090
Terra de Trives	1	15	40.915
Valdeorras	11	165	567.816
Verín	20	300	1.078.125
Viana	3	45	153.917
Total Ourense	277	4.150	14.060.317
Programación AFD 2009- Pontevedra	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Paradanta	1	15	34.888
Caldas	13	195	791.043
O Baixo Miño	15	225	1.061.649
O Condado	12	180	718.260
O Deza	24	360	1.516.434
O Morrazo	38	570	1.934.141
O Salnés	44	660	2.034.284
Pontevedra	55	825	2.702.073
Tabeirós-Terra de Montes	18	270	1.154.337
Vigo	222	3.327	14.060.870
Total Pontevedra	442	6.627	26.007.978
Total FIP Galicia	1.340	20.147	75.605.546

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación

Seguimento e control dos cursos

A consellería realiza unha actividade de seguimento e control da calidade dos cursos impartidos dentro de cada programación.

Para estes efectos, os técnicos de formación dos departamentos territoriais da consellería realizan, durante o período da súa impartición, unha media de tres visitas a cada un dos cursos aprobados dentro da programación. Nestas visitas emítese un informe que, con independencia doutros efectos, servirá para valorar a calidade dos cursos impartidos por cada entidade con vistas ao baremo que servirá para aprobar a programación do ano seguinte.

O informe de inserción laboral dos cursos

A través do cruce dos datos do sistema informático de formación ocupacional e os do Servizo Público de Emprego de Galicia elabórase un informe sobre a inserción laboral dos alumnos participantes nos cursos de formación profesional para o emprego dirixidos prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas, que remataron o curso con avaliación positiva.

Nestes momento, e dado que a data límite para o remate dos cursos da programación do ano 2009 era a do 30 de novembro, só se conta cos datos de inserción laboral referidos á programación de 2008.

O informe xeral da inserción laboral dos cursos da programación de 2008 reflicte, aos doce meses desde a data límite para a finalización dos cursos, unha cifra do 60,94% dos alumnos inseridos laboralmente.

Homologacións

Os centros colaboradores de formación profesional ocupacional son aquelas entidades que, cumpridos os requisitos e seguido o procedemento establecido na normativa vixente (Decreto 158/2001, do 29 de xuño, (DOG nº 136, do 13 de xullo), obtiveron a homologación dalgunha especialidade formativa, outorgada por resolución do director xeral de Formación e Colocación, e a conseguinte inscrición no Censo de centros colaboradores de formación profesional ocupacional da Comunidade Autónoma de Galicia.

O Censo de centros colaboradores é un libro-rexistro, con soporte informático, no que se inscriben, co número de censo que corresponda, as entidades que obteñan a homologación dalgunha especialidade formativa. Na actualidade hai un total de 1.001 centros censados.

Segundo se especifica na normativa vixente, todas as especialidades formativas que se impartan dentro da programación de AFD deberán estar incluídas no ficheiro de especialidades homologadas polo Instituto de Emprego-Servizo Público de Emprego Estatal e comprenderán as especificacións técnico-docentes e o contido formativo axeitado de acordo co seu nivel formativo e o grao de dificultade establecido.

Isto fai que o Censo de centros colaboradores sexa un instrumento fundamental de cara á aprobación das distintas programacións do Plan AFD e resalta a necesidade de contar cun amplo número de centros inscritos e de que estes contén coa maior variedade posible de especialidades formativas homologadas. A data 31 de decembro de 2009 había un total de 6.156 homologacións vixentes.

Sectorialización

A No ano 2009 continuouse co esforzo sostido de progresiva mellora no eido da calidade da formación, baseada nalgúns elementos clave: o axuste da oferta formativa anual aos requirimentos do mundo produtivo, o que implica unha metodoloxía de detección de necesidades de formación precisa e realista; a inserción laboral dos alumnos formados como referencia prioritaria; o perfeccionamento continuo dos docentes desde a vertente técnico-profesional e didáctica; a aproximación dos equipos e métodos de traballo ao que demandan as empresas, o que supón priorizar a formación no posto de traballo e as prácticas non laborais e, por último, a concreción de interlocutores sectoriais válidos e involucrados no proceso formativo.

O desenvolvemento da programación levada a cabo como consecuencia da Orde do 11 de decembro de 2008, pola que se establece a convocatoria pública para a programación dos cursos do Plan AFD para o exercicio do ano 2009, estivo centrada nos sectores que a continuación se especifican no cadro 8.10

■ Cadro 8.10

Sectorialización

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
Artes Gráficas	35	525	2.291.469,82
Imaxe Persoal	23	345	1.522.893,90
Fabricación Mecánica	54	810	5.335.418,46
Seguridade e Medioambiente	6	90	233.060,85
Transporte e Mantemento de Vehículos	125	1.875	7.265.162,22
Informática e Comunicacóns	237	3.555	9.935.484,79
Sanidade	49	735	2.001.765,19
Comercio e Marketing	46	690	2.164.173,39
Marítimo Pesqueira	2	30	87.043,81
Agraria	33	495	1.862.897,76
Instalación e Mantemento	21	315	1.388.471,06
Administración e Xestión	212	3.180	11.959.326,00
Edificación e Obra civil	84	1.260	6.381.406,35
Madeira, Moble e Corcho	40	600	3.283.743,22
Actividades Físicas e Deportivas	9	135	259.889,13
Imaxe e Son	2	30	150.286,42
Electricidade e Electrónica	56	840	4.007.646,91
Téxtil, Confección e Pel	14	210	773.397,44
Hostelería e Turismo	71	1.065	4.847.531,75
Artes e Artesanías	8	120	652.943,52
Servizos Socioculturais e á Comunidade	141	2.180	6.009.950,55
Formación complementaria	16	240	51.794,48
Energía e Auga	32	480	1.718.610,35
Industrias Alimentarias	12	180	801.522,93
Total FIP sin compromiso	1.328	19.985	74.985.890,30

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

8.4.1.2 Cursos con compromiso de contratación

No exercicio do ano 2009 mantívose o criterio de potenciar a figura dos cursos de formación profesional para o emprego con compromiso de contratación, mantendo o requisito dos anos anteriores de contratar, como mínimo, un 60% dos alumnos que inicien o curso por un período mínimo de 6 meses a xornada completa ou tempo equivalente, no caso de que a contratación non sexa a xornada completa.

Cursos con compromiso de contratación. 2009

■ Cadro 8.11

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Coruña	2	20	82.326,41
Lugo	0	0	0,00
Ourense	7	100	368.815,53
Pontevedra	3	42	168.513,84
Total AFD con compromiso	12	162	619.655,78

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

Distribución sectorial

A distribución sectorial da programación dos cursos compromiso de contratación foi a que se reflicte no cadro 8.12.

Distribución Sectorial da programación dos cursos con compromiso. 2009

■ Cadro 8.12

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
Artes Gráficas	2	30	149.660,28
Fabricación Mecánica	3	45	167.752,80
Informática e Comunicacions	1	15	58.739,49
Administración e Xestión	1	12	18.853,56
Servizos Socioculturais e á Comunidade	5	60	224.649,65
Total AFD con compromiso	12	162	619.655,78

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

8.4.1.3 Programación en centros propios

Con cargo ao orzamento do Plan AFD impartíronse, na programación do ano 2009, un total de 218 cursos de formación profesional para o emprego en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe total de 11.521.157,66 euros. Nestes cursos participaron 3.335 alumnos.

Estes cursos impartíronse tanto nos centros propios da Consellería de Traballo e Benestar como nos centros integrados dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

Os centros de formación profesional ocupacional dependentes da Consellería de Traballo e Benestar son os de Santiago de Compostela, Ferrol, Lugo, Viveiro, Bueu Santa María de Europa (Ourense) e Coia-Vigo e Centro de Novas Tecnoloxías de

Santiago, así como nas unidades de acción formativa (UAF) de Ames, Melide, Negreira e Monforte de Lemos. Impártense cursos, así mesmo, no centro de formación de Labañou (A Coruña).

Os centros integrados da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria nos que se impartiron cursos de ocupacional no 2009 son: CIFP A Granxa, CIFP Anxel Casal, CIFP de Fene, CIFP Carlos Oroza, CIFP Compostela, CIFP Paz Andrade, CIFP Politécnico Santiago e CIFP Ucha Piñeiro.

Cursos de medios propios. 2008

■ Cadro 8.13

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
A Coruña	34	510	2.118.117
Lugo	83	1.310	4.603.073
Ourense	40	600	2.442.359
Pontevedra	61	915	2.357.608
Total AFD medios propios	218	3.335	11.521.158

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

Distribución sectorial

A distribución sectorial dos cursos impartidos ao longo do ano 2009 en centros propios foi a que mostra o cadro 8.14

Distribución sectorial

■ Cadro 8.14

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
Artes Gráficas	5	75	204.248,32
Fabricación Mecánica	22	330	2183712
Transporte e Mantemento de Vehículos	15	225	709.776,36
Informática e Comunicacions	15	225	667.977,05
Sanidade	7	105	235.744,73
Marítimo Pesqueira	2	30	87.043,81
Comercio e Marketing	1	15	31.720,21
Agraria	14	210	829.674,99
Instalación e Mantemento	16	240	937.827,67
Administración e Xestión	3	45	137813
Edificación e Obra Civil	19	285	1.242.496,91
Madeira, Moble e Corcho	20	300	1.240.561,83
Actividades Físicas e Deportivas	1	15	28011
Electricidade e Electrónica	16	240	959.943,91
Hostalería e Turismo	9	135	610.929,29
Téxtil, Confección e Pel	1	15	51.480,84
Artes e Artesanías	2	30	95612
Servizos Socioculturais e á comunidade	27	470	850.663,37
Formación complementaria	16	240	51.794,48
Energía e Auga	7	105	364.125,28
Total AFD medios propios	218	3.335	11.521.157,66

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

8.4.1.4 Plan autonómico de formación de formadores

Continuando coa aplicación do Decreto 292/2000, do 21 de decembro, sobre aprobación do certificado de profesionalidade da ocupación de formador ocupacional, durante o ano 2009 estívo-se traballando na actualización do contido dos cursos de formador ocupacional, co obxectivo de ofrecer unha formación o máis actualizada posible nos seguintes anos.

No ano 2009 ofrecéronse desde a Dirección Xeral de Formación e Colocación dous cursos on-line nesta materia, concretamente os das unidades de competencia 9397 “Programar accións formativas vinculándoas ao resto das accións de formación da organización, de acordo coas demandas do contorno” e 9409 “Contribuír activamente á mellora da calidade da formación”, ambas pertencentes ao curso SSCFI0.

8.4.1.5 O Plan de perfeccionamento técnico

O Instituto de Emprego-Servizo Público de Emprego Estatal convoca anualmente unha serie de cursos de perfeccionamento técnico para os docentes dos cursos do plan AFD, que se levan a cabo nos centros nacionais de formación profesional para o emprego distribuídos por todo o territorio do Estado.

Nesta área a Dirección Xeral de Formación e Colocación realiza unha función de intermediación en catro fases:

- Dar a publicidade necesaria á convocatoria do Instituto de Emprego-Servizo Público de Emprego Estatal entre os docentes que realizan o seu labor no ámbito da comunidade autónoma.
- Remitir, informadas pola Dirección Xeral de Formación e Colocación, as solicitudes de participación nestes cursos presentados polos docentes.
- Comunicarlles aos docentes a súa admisión nos cursos solicitados, así como aqueles datos que deban coñecer para participar nestes.
- Poñer en coñecemento dos servizos centrais do Instituto de Emprego-Servizo Público de Emprego Estatal a relación dos seleccionados que manifesten a súa dispoñibilidade para asistir a estes.

8.4.1.6 Plan de calidade en centros de formación profesional para o emprego

Desde que a Xunta asumiu as competencias de xestión da formación profesional ocupacional en 1993, fíxose como obxectivo a mellora da calidade dos cursos, axustándoos aos obxectivos de acadar a competencia profesional do alumnado para a súa inserción laboral. Para lograr este obxectivo establecéronse as seguintes actuacións:

Primeira: dirixida aos centros e ás dotacións utilizadas na formación. Para isto aprobáronse os correspondentes decretos de homologación.

Segunda: orientada á calidade do profesorado, con dúas accións: o Plan de perfeccionamento teórico de formadores do Plan AFD, xestionado polo Instituto de Emprego-Servizo Público de Emprego Estatal, e o Plan autonómico de formación de formadores de formación profesional para o emprego.

Terceira: dirixida á mellora dos procedementos de planificación, xestión, seguimento e avaliación das accións formativas por parte da propia consellería. A Dirección Xeral de Formación e Colocación puxo en marcha diferentes medidas orientadas á garantía da calidade e obxectividade nas súa programacións anuais.

En 1999 considerouse chegado o momento de dar un paso máis na mellora da calidade da formación profesional ocupacional en Galicia, achegándonos ao concepto de calidade total e procurando artellar unha acción conxunta entre administración xestora e centros colaboradores e impartidores.

Tratábase, ademais, de incorporar novos conceptos máis exixentes, referidos á calidade dos procesos internos dos centros, á satisfacción do persoal e dos usuarios, á capacidade de planificación axeitada aos obxectivos de cada acción, etc. Para esta finalidade, contratáronse os servizos dunha empresa allea á Administración para redactar un modelo matriz de control de calidade na xestión, segundo o modelo europeo de calidade total, co obxecto de incorporar os máis novos conceptos da calidade, entendida como a busca da excelencia na formación profesional ocupacional.

En 2000, á vista dos resultados obtidos, considerouse necesario continuar o labor iniciado no ano 1999, co fin de conseguir unha mellora global da formación profesional ocupacional en Galicia. Por isto, quíxose darlle continuidade á implantación do modelo de excelencia iniciado a través de dúas vías: afondando na implantación do modelo nos 60 centros que participaron no proxecto piloto e difundindo o modelo e iniciando a súa implantación noutros 40 centros.

No ano 2001, co fin de seguir avanzando na implantación do modelo de excelencia nos centros de formación profesional ocupacional de Galicia, iniciado nos dous anos anteriores, abordouse unha terceira etapa deste proxecto. O criterio de selección dos centros participantes foi dobre: por unha banda debían ser centros que participaran no proxecto no ano anterior e, pola outra, que tivesen un mínimo de dous cursos programados no ano 2001, co que se conseguiu maior representatividade e a avaliación dun maior volume de xestión.

Co proxecto do ano 2001, no que participaron 80 centros, rematou o período inicial de tres anos fixado desde o inicio para ter certa comparatividade respecto dos centros e das súas actuacións de mellora ao longo de tres anos consecutivos.

Unha vez finalizada a primeira fase do proxecto, e para proseguir apoiando activamente a implantación do modelo de excelencia desenvolvido e estendelo á totalidade de centros de formación profesional ocupacional, a Dirección Xeral de Formación e Colocación convocou un novo concurso, de carácter plurianual para os anos 2002 e 2003, no que se incluíron tres grupos de centros: os 80 centros colaboradores incluídos no proxecto de 2001; 117 centros colaboradores non incluídos no proxecto de 2001, e, como novidade, os seis centros propios dependentes da consellería e as unidades de acción formativa de Bertamiráns e Monforte de Lemos.

No ano 2004 iniciouse un novo proceso no camiño da calidade nos centros de formación profesional ocupacional, que tiña como obxectivo a implantación dun sistema de xestión de calidade segundo os requisitos da norma internacional de calidade UNE en ISO 9001:2000 estes centros.

Esta implantación tivo dous apartados, un para a totalidade dos procesos dos seis centros propios da Xunta de Galicia e en oito centros colaboradores. Outro, para os procesos operativos dos centros, para os que se fixeron accións nos seis centros propios e en dúas das unidades de acción formativa.

Unha vez rematado o traballo pola empresa encargada de realizar estes labores, logrouse a implantación do sistema, en todos os seus procesos, en cinco dos seis centros existentes, así como dos procesos clave no Centro Nacional de Santiago de Compostela e nas unidades de acción formativa de Monforte de Lemos e Ames. Ao mesmo tempo, logrouse a implantación do sistema, en todos os seus procesos, nos oito centros colaboradores que participaron neste proceso.

O obxectivo final acadado foi a certificación en calidade por parte da Asociación Española de Normalización e Certificación, AENOR, dos centros de formación profesional ocupacional de Ferrol, Viveiro, Lugo, Santa María de Europa de Ourense e Coia-Vigo, así como oito dos centros colaboradores participantes.

No ano 2006 desenvolveuse un proceso de mellora do sistema de xestión de calidade para garantir o mantemento e vixencia da certificación en calidade nos cinco centros que xa a posuían.

Finalizouse tamén a implantación do sistema no Centro Nacional de Santiago de Compostela, acadando tamén para este centro a antedita certificación de calidade.

Nos anos 2007 e 2008 leváronse a cabo distintas actuacións para, por unha banda, acadar a renovación da certificación por parte do organismo certificador e, por outra, desenvolver un proceso de mellora do sistema de xestión de calidade implantado nos centros, adaptando o sistema ás necesidades de cada centro. A data de hoxe, o centro de formación ocupacional de Bueu está tamén xa certificado en calidade e o centro de Novas Tecnoloxías de Santiago de Compostela está a punto de finalizar o proceso de certificación.

8.5 Formación profesional dirixida prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas

A formación profesional dirixidas prioritariamente a ocupados/as, regulada no Real decreto 395/2007, do 23 de marzo, ten como finalidade proporcionarles aos traballadores ocupados a cualificación que poidan necesitar ao longo da súa vida laboral, co fin de que obteñan os coñecementos e prácticas axeitados aos requirimentos que en cada momento precisen as empresas, e permita compatibilizar a súa maior competitividade coa mellora da capacitación profesional e promoción individual do traballador.

Dentro da formación para o emprego dirixida prioritariamente a traballadores/as ocupados/as existen dous tipos de actuacións: As incluídas dentro do Programa Operativo Pluriregional, que englobaría os plans formativos e as accións de apoio e acompañamento á formación, e as incluídas no Programa Operativo FSE Galicia 2007-2013, que incluíría as accións formativas dirixidas prioritariamente ás persoas traballadoras.

8.5.1 Plans de formación

Existen dúas ordes que teñen por obxecto a aprobación da convocatoria de subvencións para o financiamento de plans de formación mediante a subscrición de convenios de ámbito autonómico.

Estas ordes son: a Orde do 6 de outubro de 2008, pola que se aproba a convocatoria de subvencións para o financiamento de plans de formación intersectoriais dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas mediante a subscrición de convenios de ámbito autonómico, en aplicación da Orde TAS/718/2008, do 7 de marzo, e se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións públicas destinadas ao seu financiamento (DOG nº 197, do 10 de outubro) e a Orde do 24 de outubro de 2008, pola que se aproba a convocatoria de subvencións para o financiamento de plans de formación sectoriais dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas mediante a subscrición de convenios de ámbito autonómico, en aplicación da Orde TAS/718/2008, do 7 de marzo, e se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións públicas destinadas ao seu financiamento (DOG nº 211, do 30 de outubro). Ambas as dúas ordes son plurianuais, correspondendo a súa execución ao período 2008-2009.

Accións e orzamento

A Orde do 6 de outubro de 2008, pola que se aproba a convocatoria de subvencións para o financiamento de plans de formación intersectoriais conta cun orzamento de 15.600.000 euros, e deu lugar ás seguintes actuacións:

Distribución Plans de Formación Intersectorial 2008-2009

■ Cadro 8.15

	Entidades	Plans	Accións Formativas
Intersectorial	7	7	522
Autónomos	12	12	102
Economía Social	2	2	65
Total Intersectorial	21	21	689

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

A Orde do 24 de outubro de 2008, pola que se aproba a convocatoria de subvencións para o financiamento de plans de formación sectoriais conta cun orzamento de 9.276.000 euros, e deu lugar ás seguintes actuacións:

Distribución Plans de Formación Sectoriais 2008-2009

■ Cadro 8.16

	Entidades	Plans	Accións Formativas
Transporte	14	14	42
Téxtil, Vidro e cerámica, Artesanía Química e Enerxía	1	1	6
Servizos á Comunidade	26	26	253
Administración e Novas Tecnolox.	10	10	85
Comercio e Hostalería	29	29	160
Construción e Madeira	14	14	112
Metal	9	9	155
Total Sectorial	103	103	813

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

8.5.2 Accións de apoio e de acompañamento á formación

Os proxectos obxecto de financiamento nesta convocatoria terán como finalidade o desenvolvemento de accións de investigación, prospección do mercado do traballo, determinación das necesidades de formación, análise da repercusión da formación profesional para o emprego na competitividade das empresas e dos traballadores, a realización de estudos de carácter sectorial e multisectorial e produtos e ferramentas innovadores relacionados coa formación para o emprego, dirixidas ao ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia.

Aparecen regulados na Orde do 6 de novembro de 2008 pola que se aproba a convocatoria para a concesión de subvencións públicas destinadas á realización de accións de apoio e de acompañamento á formación, de ámbito autonómico, en aplicación da Orde TIN/2805/2008, do 26 de setembro pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións públicas destinadas ao seu financiamento (DOG nº 220, do 12 de novembro de 2008).

Beneficiarios e orzamento

Ao abeiro desta orde programáronse un total de 40 proxectos dirixidos ao estudo da formación profesional para o emprego en Galicia. O orzamento investido no ano 2008 foi de 2.900.000 euros.

8.5.3 Accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas

■ Cadro 8.17

	Cursos	Alumnos/as	Orzamento
FSE Ocupados	1285	18.367	16.754.362,84

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Formación e Colocación.

O obxecto desta convocatoria é o financiamento de accións formativas dirixidas á reciclaxe e recualificación das persoas traballadoras dos sectores estratéxicos da Comunidade Autónoma de Galicia: téxtil, alimentación, madeira, construción e metal e aqueles outros sectores que como consecuencia da crise económica tivesen unha perda de afiliación á seguridade social superior ao 1%.

Estas accións regúlanse na Orde do 13 de febreiro de 2009 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria pública de subvencións para a programación de accións formativas dirixidas a persoas traballadoras ocupadas cofinanciadas polo FSE na Comunidade Autónoma de Galicia para o exercicio de 2009. (DOG nº 34, do 1 de febreiro).

Beneficiarios e orzamento

Ao abeiro desta orde programáronse un total de 1.285 accións formativas dirixidas todas elas a traballadores ocupados, nas que participaron un total de 18.367 alumnos, cun orzamento de 16.754.362,84 euros.

8.6 O plan galego de formación profesional

No ano 2008 apróbase o II plan galego de Formación Profesional. Este plan nace con obxectivo último de converterse no instrumento clave que contribúa a que a sociedade galega se converta nunha sociedade “cualificada”, a través da implantación efectiva dun sistema integrado de cualificacións e formación profesional.

Articúlase arredor de catro liñas estratéxicas. A primeira fai referencia á Integración dos sistemas de cualificacións e formación profesional. Preténdese dentro desta liña potenciar o traballo coordinado das distintas instancias que participan no deseño e configuración da formación profesional, cara á integración dos tres subsistemas, instancias que, aínda que, sen dúbida, estaban traballando de forma coordinada, deberán pasar a funcionar de forma integrada. O novo Real Decreto 395/2007, que engloba no novo subsistema de formación para o emprego os subsistemas de ocupacional e continua e o Decreto autonómico 266/2007, polo que se regulan os centros integrados de formación profesional en Galicia, supoñen un importante avance na materia, avance que debe ser trasladado á práctica, sempre tendo presente que o marco de referencia é o sistema nacional de cualificacións profesionais.

A segunda das liñas estratéxicas, o óptimo aproveitamento dos recursos e da xestión, ten como cerne da mesma o cumprimento do principio básico de conexión da formación profesional cos requirimentos do mercado laboral en dúas fronte: tanto no que respecta ás necesidades de formación do tecido produtivo, como no que respecta ás necesidades de formación dos traballadores, a través, neste caso, da atención personalizada aos demandantes por parte do servizo público de emprego.

A calidade e a innovación conforman a terceira das liñas estratéxicas de actuación. Refírese á necesidade permanente de melloras dos equipamentos e condicións de impartición da formación, así como á necesidade de deseño de novos métodos didácticos e da avaliación, de adecuación dos programas formativos e de aplicación das novas tecnoloxías, entre outros.

Por último, aínda que non menos importante, figura a liña relativa á promoción da aprendizaxe ao longo da vida, que pretende, por unha banda, a incorporación do conxunto da poboación activa aos procesos de formación e inserción laboral, e por outra o establecemento dos procedementos de acreditación e avaliación da competencia profesional.

Formación no emprego 2009.
Principais indicadores segundo Comunidade Autónoma

■ **Cadro 8.18**

Total Nacional

Formación de Demanda	Eercicio 2009
Participantes formados	2.421.153
Taxa de cobertura (1)	19,1
Financiación	
Crédito asignado	676.613.924,62
Crédito disposto	463.600.415,04
Media de horas de formación	27,8
Empresas formadoras	293.460
Taxa de cobertura (2)	17,8
Formación de Oferta estatal	
Participantes formados estimados	674.996
Taxa de cobertura ocupados (3)	19,0

Comunidade Autónoma (*): Galicia

Formación de Demanda	Eercicio 2009
Participantes formados	127.158
Taxa de cobertura (1)	18,1
Financiación	
Crédito asignado	33.554.907,56
Crédito disposto	23.428.595,43
Media de horas de formación	33,8
Empresas formadoras	25.880
Taxa de cobertura (2)	24,9
Formación de Oferta estatal	
Participantes formados estimados	43.772
Taxa de cobertura ocupados (3)	17,3

(*) O referente territorial para os participantes formados é a Comunidade Autónoma do centro de traballado participante; para ás empresas, a Comunidade Autónoma da sede social da empresa. Os participantes formados, por tanto, poden ser de empresas con sede social noutra Comunidade Autónoma, e as empresas poden ter participantes formados noutros centros de traballo ubicados en comunidades autónomas distintas.

(1) % de participantes formados na iniciativa de Demanda sobre asalariados do sector privado EPA 2009.

(2) % de empresas formadoras sobre empresas en alta na Tesorería Xeral da Seguridade Social (agás sector público).

(3) % de participantes formados en Demanda e Oferta estatal sobre ocupados EPA 2009. Para o cálculo de esta taxa excluíuse a porcentaxe de participantes desempregados da iniciativa de oferta.

Fonte: FTFE. Observatorio da Formación para o Traballo.

Parte I A NEGOCIACIÓN COLECTIVA EN GALICIA

9.1 Metodoloxía

A primeira parte deste capítulo recolle unha análise dos convenios colectivos asinados e revisados durante este ano en Galicia.

O criterio de inclusión que se utiliza é o da vixencia económica, polo que os convenios que se teñen en conta neste informe son os asinados e revisados en 2009 que teñen vixencia e efectos económicos durante este ano 2009 así como os convenios asinados ou revisados nos últimos días do ano anterior que teñen vixencia e inicio de efectos en 2009. Non se consideraron aqueles convenios que, aínda que foron asinados ou revisados durante o ano 2009, non teñen efectos económicos para este ano.

O informe abarca a negociación colectiva estatutaria, de eficacia xeral, os pactos extraestatutarios e os acordos reguladores para persoal funcionario e pactos de tipo mixto que regulan de xeito unitario a todo tipo de persoal que presta servizos nas distintas administracións públicas, na medida en que se ten coñecemento deles.

Os datos estatísticos que figuran neste informe foron elaborados en base ao propio contido dos convenios colectivos e ao establecido nas follas estatísticas que de xeito preceptivo os acompañan, e que foron achegados puntualmente a este Consello pola Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Para o cálculo da media ponderada do incremento salarial pactado tivéronse en conta os incrementos salariais indicados nos convenios de xeito porcentual e as cláusulas de revisión salarial recollidas neles de igual xeito, sen ter en conta os incrementos lineais ou os convenios nos que se indican varios incrementos.

Calcúlase tamén neste informe a media ponderada tendo en conta os incrementos salariais indicados para este ano 2009 nos convenios asinados en anos anteriores e as cláusulas de revisión salarial do ano 2008 que non tiñan efectos retroactivos senón que indicaban o inicio dos seus efectos para 2009.

Para determinar a xornada media pactada tivéronse en conta unicamente os convenios que a regulan de xeito anual que foron 144 este ano, o 61,5% do total de convenios asinados e revisados.

A segunda parte do capítulo refírese aos convenios de ámbito superior ao da Comunidade Autónoma que afectan a traballadores/as en Galicia.

Tendo en conta estes datos, inclúese tamén a media ponderada considerando os incrementos salariais indicados nestes convenios.

A información recóllese dos convenios publicados no BOE que teñen vixencia para o ano 2009 ou posterior, combinando esta información coa remitida pola Subdirección Xeral de Estatística do Ministerio de Traballo e Inmigración co fin de recoller só os que afectan a traballadores/as nalgunha das catro provincias galegas.

Nos convenios de sector o dato do número de traballadores/as aos que afectan foi elaborado polo IGE baseándose no traballo realizado neste Consello no que se recollen os CNAE's incluídos no ámbito de aplicación dos ditos convenios.

A fonte dos datos remitidos polo IGE son as Contas de cotización á Seguridade Social (Tesourería Xeral da Seguridade Social).

Nos convenios de empresa estes datos recóllense dos remitidos polo Ministerio e/ou contactando directamente cos departamentos de recursos humanos das empresas.

9.2 Estrutura da negociación colectiva

O número de convenios colectivos que existen en Galicia a 31 de decembro de 2009, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente, é de 796 (Cadro 9.1). Os traballadores/as aos que afectan son 493.054.

■ Cadro 9.1

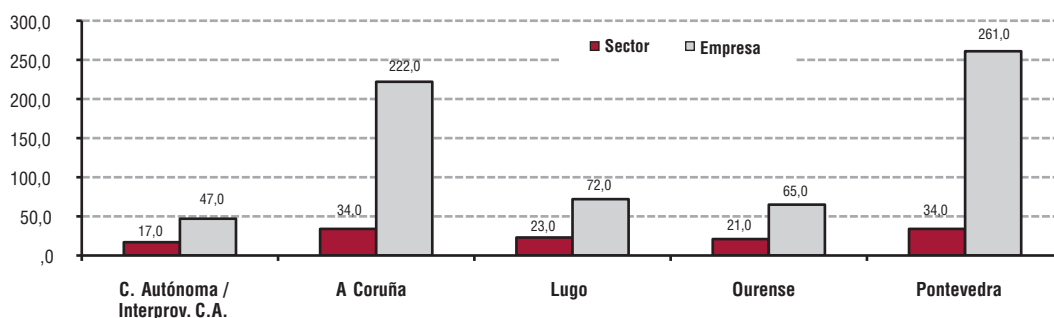
Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2004-2009

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	13	34	23	20	34	124
Empresa	47	182	55	64	241	589
Total 2004	60	216	78	84	275	713
Sector	13	34	23	20	34	124
Empresa	41	186	62	55	221	565
Total 2005	54	220	85	75	255	689
Sector	14	34	23	21	34	126
Empresa	45	195	63	57	228	588
Total 2006	59	229	86	78	262	714
Sector	14	34	23	21	33	125
Empresa	45	203	66	59	234	607
Total 2007	59	237	89	80	267	732
Sector	15	34	23	21	34	127
Empresa	47	210	69	60	247	633
Total 2008	62	244	92	81	281	760
Sector	17	34	23	21	34	129
Empresa	47	222	72	65	261	667
Total 2009	64	256	95	86	295	796

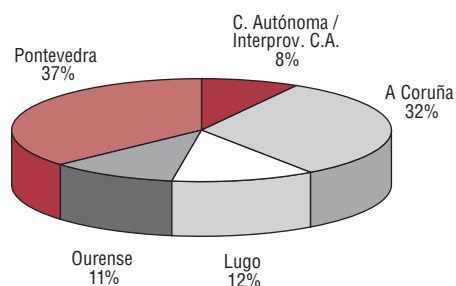
Neste cómputo total contabilízanse convenios colectivos e acordos reguladores.

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Ano 2009. Distribución territorial

Ano 2009. Representación porcentual da distribución territorial

Refírense estes datos a convenios de empresa e de sector negociados en Galicia, incluíndo neste total tamén aqueles pactos de eficacia limitada e acordos reguladores dos que se ten coñecemento.

Asináronse por primeira vez este ano 34 novos convenios (2 de sector e 32 de empresa, (Cadro 9.2) que afectan a 2.346 traballadores/as.

**Convenios colectivos de sector e empresa asinados por vez primeira.
Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009**

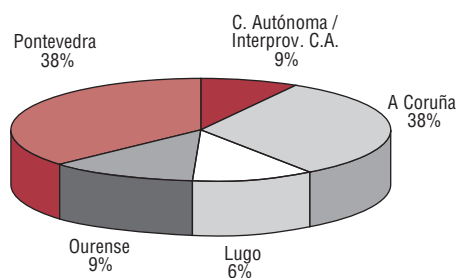
■ Cadro 9.2

Sector	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agríc. e Pesca	-	-	-	-	-	0
Industria	-	-	-	-	-	0
Construción	-	-	-	-	-	0
Servizos	2	-	-	-	-	2
Total	2	0	0	0	0	2

Empresa	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agríc. e Pesca	-	-	-	-	1	1
Industria	-	3	1	1	6	11
Construción	-	-	-	-	-	0
Servizos	1	10	1	2	6	20
Total	1	13	2	3	13	32

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Convenios colectivos de empresa negociados por primeira vez. Porcentaxe provincial

Durante o ano 2009 foron asinados e/ou revisados 234 convenios (161 convenios asinados e 73 revisados), dos que 74 son de sector (30 asinados e 44 revisados) e 160 son de empresa (131 asinados e 29 revisados).

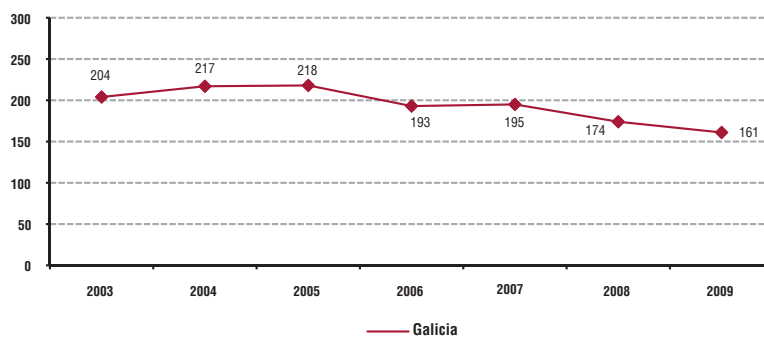
Os Cadros 9.3 e 9.4 recollen estes datos por provincias así como a evolución no número de convenios asinados e revisados no período 2003-2009.

**Evolución dos convenios colectivos asinados.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.3

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	4	10	9	13	15	51
Empresa	8	49	11	20	65	153
Total 2003	12	59	20	33	80	204
Sector	5	10	8	14	18	55
Empresa	13	38	18	23	70	162
Total 2004	18	48	26	37	88	217
Sector	4	9	12	13	12	50
Empresa	7	51	23	25	62	168
Total 2005	11	60	35	38	74	218
Sector	2	10	5	13	12	42
Empresa	16	46	14	15	60	151
Total 2006	18	56	19	28	72	193
Sector	4	10	5	9	13	41
Empresa	8	44	24	14	64	154
Total 2007	12	54	29	23	77	195
Sector	7	29	23	14	58	131
Empresa	5	8	9	12	9	43
Total 2008	12	37	32	26	67	174
Sector	4	4	3	10	9	30
Empresa	9	38	8	10	66	131
Total 2009	13	42	11	20	75	161

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

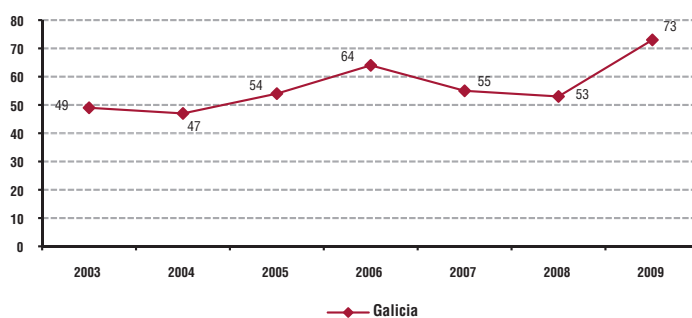

Evolución dos convenios colectivos revisados. Por provincias. Galicia. 2003-2009

■ Cadro 9.4

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	3	11	4	4	6	28
Empresa	0	5	3	5	8	21
Total 2003	3	16	7	9	14	49
Sector	2	6	4	4	5	21
Empresa	1	7	4	5	9	26
Total 2004	3	13	8	9	14	47
Sector	2	13	4	6	8	33
Empresa	0	5	4	4	8	21
Total 2005	2	18	8	10	16	54
Sector	1	7	10	7	10	35
Empresa	2	7	5	6	9	29
Total 2006	3	14	15	13	19	64
Sector	1	6	5	8	9	29
Empresa	4	6	4	3	9	26
Total 2007	5	12	9	11	18	55
Sector	3	5	5	2	6	21
Empresa	3	9	3	5	12	32
Total 2008	6	14	8	7	18	53
Sector	4	12	12	8	8	44
Empresa	4	9	9	1	6	29
Total 2009	8	21	21	9	14	73

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Se ademais dos convenios asinados este ano se teñen en conta os convenios asinados en anos anteriores con vixencia para o ano 2009 ou posterior, o número de convenios con vixencia expresa para 2009 é de 396. Estes convenios afectan a 407.891 traballadores/as.

Deles 84 son de sector (o 65,1% do total dos de sector existentes) e afectan a 354.133 traballadores/as e 312 son de empresa (o 46,8% do total dos de empresa existentes) e afectan a 53.758 traballadores/as.

9.3 Ámbitos de aplicación

9.3.1 Funcional

Dos 234 convenios asinados ou revisados este ano, 74 son de sector (32%) e 160 de empresa (68%). Non obstante o anterior, tal e como veremos na análise do ámbito persoal, a maioría dos traballadores/as e das empresas están afectados por convenios de sector.

Continuando coa mesma liña que en anos anteriores, seguen sendo o sector servizos e o da industria os que agrupan o maior número de convenios (Cadro 9.5).

Convenios colectivos asinados e revisados. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009

■ Cadro 9.5

	Agríc. e Pesca	Industria	Construción	Servizos	Total
C. Autónoma / Interprov. C.A.					
Convenios de sector asinados	-	-	-	4	4
Convenios de sector revisados	-	1	-	3	4
Convenios de empresa asinados	1	2	-	6	9
Convenios de empresa revisados	-	1	-	3	4
A Coruña					
Convenios de sector asinados	-	2	-	2	4
Convenios de sector revisados	-	3	2	7	12
Convenios de empresa asinados	-	12	-	26	38
Convenios de empresa revisados	-	6	-	3	9
Lugo					
Convenios de sector asinados	-	2	-	1	3
Convenios de sector revisados	-	4	1	7	12
Convenios de empresa asinados	-	3	-	5	8
Convenios de empresa revisados	-	3	-	6	9
Ourense					
Convenios de sector asinados	-	3	-	7	10
Convenios de sector revisados	-	3	1	4	8
Convenios de empresa asinados	-	3	-	7	10
Convenios de empresa revisados	-	-	-	1	1
Pontevedra					
Convenios de sector asinados	-	2	-	7	9
Convenios de sector revisados	-	5	1	2	8
Convenios de empresa asinados	1	31	-	34	66
Convenios de empresa revisados	-	2	-	4	6
Galicia					
Convenios de sector asinados	0	9	0	21	30
Convenios de sector revisados	0	16	5	23	44
Convenios de empresa asinados	2	51	0	78	131
Convenios de empresa revisados	0	12	0	17	29

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

9.3.2 Territorial

Igual que en anos anteriores o ámbito territorial de negociación máis empregado foi o provincial, tan só o 9% dos convenios asinados e/ou revisados en 2009 foron de ámbito superior á provincia.

Por provincias, tal e como ven sendo habitual, Pontevedra é a que tivo máis actividade negociadora, o 38% do total, seguida da Coruña cun 27%.

9.3.3 Temporal

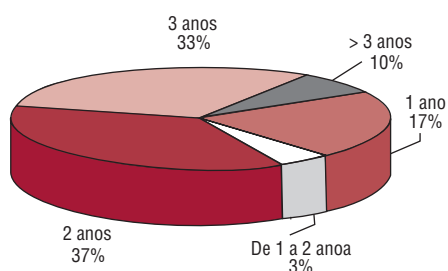
Nos Cadros 9.6 e 9.7 pódense apreciar as vixencias medias dos convenios colectivos de sector e de empresa respectivamente.

■ Cadro 9.6

Vixencias medias dos convenios colectivos de sector. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2009

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
1 ano	-	0,00	1	25,00	-	0,00	2	20,00	2	22,22	5	16,67
De 1 a 2 anos	1	25,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	3,33
2 anos	1	25,00	-	0,00	-	0,00	8	80,00	2	22,22	11	36,67
De 2 a 3 anos	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
3 anos	1	25,00	2	50,00	3	100,00	-	0,00	4	44,44	10	33,33
Máis de 3 anos	1	25,00	1	25,00	-	0,00	-	0,00	1	11,11	3	10,00
Total	4		4		3		10		9		30	

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

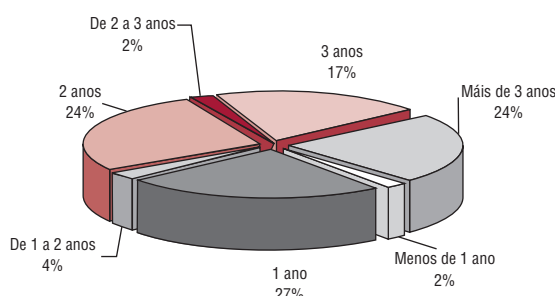

Cadro 9.7

Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2009

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	3	7,89	-	0,00	-	0,00	-	0,00	3	2,29
1 ano	1	11,11	7	18,42	1	12,50	6	60,00	20	30,30	35	26,72
De 1 a 2 anos	-	0,00	4	10,53	-	0,00	-	0,00	1	1,52	5	3,82
2 anos	3	33,33	6	15,79	3	37,50	-	0,00	20	30,30	32	24,43
De 2 a 3 anos	-	0,00	1	2,63	1	12,50	-	0,00	-	0,00	2	1,53
3 anos	2	22,22	7	18,42	1	12,50	1	10,00	11	16,67	22	16,79
Máis de 3 anos	3	33,33	10	26,32	2	25,00	3	30,00	14	21,21	32	24,43
Total	9		38		8		10		66		131	

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

As vixencias que máis se repiten nos 131 convenios de empresa asinados este ano é a de 1 ano (o 26,72%), 2 anos (o 24,43%) e máis de 3 anos (tamén o 24,43%).

O 16,79% indica unha vixencia superior de 3 anos.

Nos 30 convenios de sector asinados o 36,67% ten vixencia de 2 anos e o 33,33% de 3 anos.

O 16,67% indica unha vixencia de 1 ano e o 10% de máis de 3 anos.

Entre os convenios asinados que teñen vixencia superior a un ano (118 convenios, o 73,3% do total), 15 rematan a súa vixencia neste ano 2009 (3 son de sector e 12 de empresa).

Sinalar neste punto que en 2 convenios de empresa (1,5% dos de empresa asinados este ano) establécese unha vixencia superior á do convenio ao regular a antigüidade.

Nun deles regula os incrementos deste complemento para anos posteriores ao da finalización da vixencia do convenio indicando ademais unha data desde a cal se manterá inalterable.

No outro caso régúlase este complemento para o ano seguinte ao da finalización da vixencia do convenio indicando que se negociará de novo o artigo unha vez rematado ese ano.

Nun destes convenios ademais regula as axudas por fillos escolarizados a partir do ano en que finaliza a vixencia do convenio.

9.3.4 Persoal

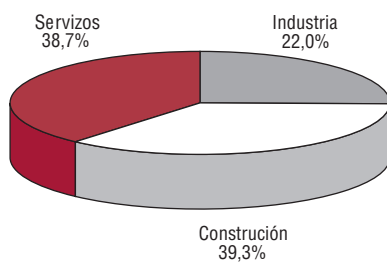
Os convenios asinados e revisados en Galicia no ano 2009 afectaron a 352.936 traballadores/as (Cadros 9.8 e 9.9). O 95,5% deles teñen reguladas as súas condicións de traballo por convenios de sector.

Cadro 9.8 Traballadores/as e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Sector. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009

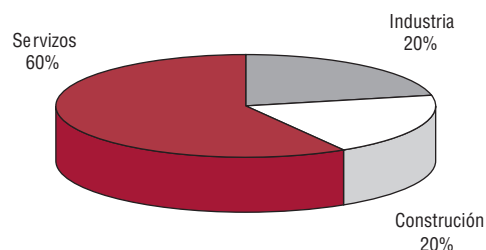
	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas
Agric. e Pesca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Industria	2.854	52	22.190	2.140	5.630	1.830	9.747	775	33.650	4.863	74.071	9.660
Construción	-	-	63.800	3.720	8.618	903	9.632	682	50.400	4.000	132.450	9.305
Servizos	12.069	3.440	64.844	8.899	7.303	1.718	12.187	4.694	34.185	10.120	130.588	28.871
Total	14.923	3.492	150.834	14.759	21.551	4.451	31.566	6.151	118.235	18.983	337.109	47.836

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

**Convenios de sector
Traballadores/as afectados/as
por sectores económicos**

Empresas afectadas por sectores económicos

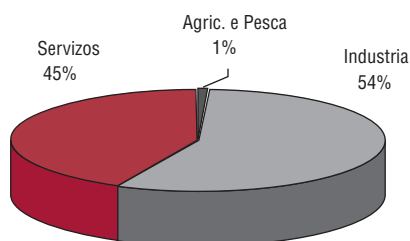
■ Cadro 9.9

**Traballadores/as e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados.
Grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos.
Galicia. 2009**

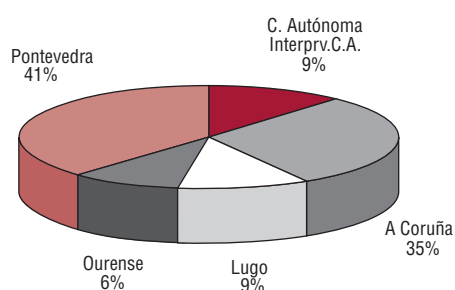
	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas
Agric. e Pesca	200	1	-	-	-	-	-	-	11	1	211	2
Industria	1.934	5	2.101	36	200	6	639	3	3.597	36	8.471	86
Construción	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Servizos	760	10	1.882	29	288	11	790	8	3.425	38	7.145	96
Total	2.894	16	3.983	65	488	17	1.429	11	7.033	75	15.827	184

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

**Convenios de empresa
Traballadores/as afectados/as
por sectores económicos**

Empresas afectadas por provincias

O sector da construción é, nos convenios de sector, o que agrupa o maior número de traballadores/as (39,3%), seguido dos servizos (38,7%).

Por provincias foi A Coruña a que acaparou o maior número de traballadores/as, seguida de Pontevedra.

No que a empresas se refire, a negociación colectiva de 2009 afectou a 48.020 empresas.

Os Cadros 9.10 e 9.11 agrupan os convenios de sector en función do número de traballadores/as e de empresas aos que afectan cada convenio, e neles obsérvase que nos convenios de sector o maior número deles concéntrase nos tramos que afectan entre 1.001 e 3.000 traballadores/as (22 convenios, un 29,7%) e entre 101 e 500 traballadores/as (19 convenios, un 25,7%), seguidos dos que afectan entre 501 e 1.000 traballadores/as (12 convenios, un 16,2%).

Cadro 9.10
Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores/as afectados/as. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2009

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
51-100 trab.	-	0,00	-	0,00	1	6,67	-	0,00	-	0,00	1	1,35
101-500 trab.	3	37,50	2	12,50	4	26,67	6	33,33	4	23,53	19	25,68
501-1.000 trab.	1	12,50	1	6,25	5	33,33	2	11,11	3	17,65	12	16,22
1.001-3.000 trab.	3	37,50	3	18,75	4	26,67	8	44,44	4	23,53	22	29,73
3.001-5.000 trab.	-	0,00	3	18,75	-	0,00	1	5,56	2	11,76	6	8,11
5.001-10.000 trab.	1	12,50	3	18,75	1	6,67	1	5,56	1	5,88	7	9,46
10.001-20.000 trab.	-	0,00	2	12,50	-	0,00	-	0,00	1	5,88	3	4,05
+20.000 trab.	-	0,00	2	12,50	-	0,00	-	0,00	2	11,76	4	5,41
Total convenios	8	100	16	100	15	100	18	100	17	100	74	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de empresas afectadas. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2009
Cadro 9.11

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 empresas	2	25,00	2	12,50	1	6,67	4	22,22	5	29,41	14	18,92
51-100 empresas	4	50,00	4	25,00	2	13,33	4	22,22	3	17,65	17	22,97
101-500 empresas	1	12,50	4	25,00	9	60,00	7	38,89	4	23,53	25	33,78
501-1.000 empresas	-	0,00	3	18,75	2	13,33	1	5,56	1	5,88	7	9,46
1.001-2.000 empresas	-	0,00	1	6,25	1	6,67	2	11,11	1	5,88	5	6,76
+ de 2.000 empresas	1	12,50	2	12,50	-	0,00	-	0,00	3	17,65	6	8,11
Total convenios	8	100	16	100	15	100	18	100	17	100	74	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Tendo en conta o número de empresas afectadas nos convenios de sector asinados e revisados este ano, obsérvase que o maior número de convenios está comprendido no tramo de 101 a 500 empresas (un 33,8%), seguido do de 51 a 100 empresas (o 23%) e do de 0 a 50 empresas (o 18,9%).

Nos convenios de empresa o 53,1% son convenios de empresas que teñen menos de 50 traballadores/as. (Cadro 9.12)

**Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores/as afectados/as. Empresa. Porcentaxe sobre o total negociado.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.12

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-5 trab.	-	0,00	1	2,13	1	5,88	-	0,00	1	1,39	3	1,88
6-30 trab.	2	15,38	17	36,17	13	76,47	5	45,45	24	33,33	61	38,13
31-49 trab.	1	7,69	4	8,51	-	0,00	1	9,09	15	20,83	21	13,13
50-100 trab.	5	38,46	10	21,28	2	11,76	1	9,09	18	25,00	36	22,50
101-250 trab.	2	15,38	12	25,53	1	5,88	1	9,09	7	9,72	23	14,38
251-500 trab.	2	15,38	3	6,38	-	0,00	3	27,27	6	8,33	14	8,75
501-750 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
751-1.000 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
1.001-2.000 trab.	1	7,69	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	1,39	2	1,25
2.001-3.000 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
+ 3.000 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
Total convenios	13	100	47	100	17	100	11	100	72	100	160	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Os tramos seguintes son os dos convenios que afectan a empresas de 50 a 100 traballadores/as (22,5%) e de 101 a 250 traballadores/as (14,38%).

O Cadro de persoal medio das empresas afectadas por esta negociación (Cadro 9.13) é de 7,35% traballadores/as por empresa, 7 traballadores/as por empresa nos convenios colectivos de sector, e 86 nos de empresa.

**Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.13

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	4,27	10,22	4,84	5,13	6,23	7,05
Empresa	180,88	61,28	28,71	129,91	93,77	86,02
Total	5,08	10,44	4,93	5,35	6,57	7,35

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

9.3.5 Desenvolvemento da negociación

■ Duración das negociacións

Na elaboración deste dato empréganse como data inicial a da constitución da comisión negociadora, recollida da que se sinala na folla estatística do convenio, ou nas actas se se dispón delas, e como data final a da sinatura do convenio.

O 32,8% dos convenios de empresa asinados este ano negociáronse nun mes ou menos. No 31,3% a negociación durou máis de 1 mes e menos de 6 meses.

Nos convenios de sector o 30% negociouse nun mes ou menos e o 26,7% empregou na negociación máis de 6 meses e menos de 9 meses.

■ Conflitividade na negociación

Durante o ano 2009 solicitouse a mediación do AGA por problemas na negociación en 14 convenios (9 de empresa e 5 de sector) que afectan a 33.859 traballadores/as.

Das 5 mediacións solicitadas de sector 1 é da Coruña (13.800 traballadores/as), 1 de Lugo (1.300 traballadores/as), 1 de Ourense (250 traballadores/as), 1 de Pontevedra (15.000 traballadores/as) e 1 de Comunidade Autónoma (2.425 traballadores/as).

Das 9 mediacións solicitadas de empresa 3 son da Coruña (321 traballadores/as), 2 de Lugo (135 traballadores/as), 2 de Pontevedra (105 traballadores/as) e 2 de Comunidade Autónoma (523 traballadores/as).

Rexeitáronse 2 mediacións de empresa e unha segue en tramitación. Das mediacións aceptadas e rematadas o resultado foi positivo en todas (nun caso acadouse solución previa).

Segundo os datos facilitados pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, durante este ano 2009 celebráronse 42 folgas con motivo da negociación de convenios colectivos, o que supón o 32,6% do total das folgas realizadas en 2009 de ámbito provincial (121 folgas de ámbito provincial e 8 de ámbito autonómico).

Os outros motivos polos que se realizaron máis folgas foron a falta de pagamento de salarios (25 folgas), a organización / sistemas de traballo (17 folgas) o incumprimento de acordos ou normas legais (13 folgas) e a regulación de emprego (11 folgas).

Ademais destes datos, e segundo se indica nas follas estatísticas que acompañan aos convenios asinados este ano, existiron paros e/ou manifestacións ou mobilizacións respecto da negociación de 13 convenios que afectan a 46.022 traballadores/as.

Destes convenios 8 son de empresa (2 da Coruña, 1 de Ourense e 5 de Pontevedra) e afectan a 2.502 traballadores/as e 5 son de sector (1 da Coruña, 2 de Ourense, 1 de Pontevedra e 1 de Comunidade Autónoma) e afectan a 43.520 traballadores/as.

■ Participación de mulleres na composición das mesas negociadoras

Analizando os 132 convenios dos asinados este ano nos que figura nas actas a composición da comisión negociadora de xeito nominativo (o 82% dos asinados que afectan a 92.744 traballadores/as, o 86,3% do total) existe participación de mulleres na comisión negociadora en 78 convenios (59%) que afectan a 87.877 traballadores/as (o 95%).

O número total de mulleres que participou na negociación de convenios este ano foi de 57 por parte das empresas e/ou organizacións empresariais (un 16% fronte a 303 homes, un 84%) e 183 por parte das organizacións sindicais (un 23% fronte a 599 homes, un 77%).

9.4 Réxime económico

9.4.1 Incremento salarial medio ponderado

A media ponderada do incremento salarial pactado en 2009 en Galicia foi do 3,31% (Cadro 9.14a).

■ Cadro 9.14a

**Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado.
Por provincias. Galicia. 2005-2009**

	Convenios sector					Revisións sector					Convenios empresa					Revisións empresa					Media total				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	4,13	4,17	5,14	4,34	2,53	4,40	3,56	5,23	3,40	3,28	3,52	3,50	3,80	3,19	2,33	4,97	3,15	4,94	2,50	2,85	4,23	3,78	5,13	3,52	3,16
Lugo	4,80	3,91	5,42	3,72	3,09	4,60	3,94	5,17	4,02	3,35	3,75	3,73	3,99	3,10	1,98	4,68	3,85	4,62	3,28	2,11	4,67	3,92	5,06	3,69	3,29
Ourense	4,44	4,21	5,20	4,23	2,14	3,96	3,67	3,35	3,70	3,10	3,74	4,98	4,50	4,58	1,92	4,27	3,43	2,70	2,50	3,00	4,23	4,00	4,37	4,10	2,75
Pontevedra	4,55	3,70	5,62	3,98	2,40	4,65	3,86	4,25	4,95	4,73	4,20	3,90	4,19	3,17	2,36	4,78	3,96	5,13	3,78	3,08	4,56	3,84	5,03	4,64	3,82
C. Autónoma / Interprov. C.A.	2,92	13,44	4,72	4,12	2,79	4,17	4,70	4,35	5,21	2,57	3,28	3,41	3,39	3,91	2,62		2,80	5,12	3,07	2,46	3,25	5,78	4,61	4,72	2,61
Galicia	4,37	4,19	5,30	4,16	2,45	4,43	3,73	4,38	4,12	3,61	3,88	3,75	4,01	3,24	2,33	4,77	3,64	5,02	3,03	2,69	4,37	3,88	5,01	4,07	3,31

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Esta media ponderada está calculada tendo en conta o incremento salarial indicado en porcentaxe nos convenios asinados e revisados este ano e as cláusulas de revisión salarial que recollen o 40,4% dos convenios asinados e o 76,7% dos revisados.

Este incremento é superior ao IPC galego de 2009 que foi do 0,9 e tamén ao estatal que foi do 0,8.

Igual que aconteceu no ano 2008, este ano non existe diferenza entre o incremento salarial pactado inicialmente e o final logo de aplicar as cláusulas de revisión (3,31 nos dous casos), xa que as ditas cláusulas fan referencia maioritariamente á compensación pola desviación existente entre o IPC previsto e o real do ano, motivo polo que non procede a súa aplicación.

Non existe ningunha diferenza tampouco nos incrementos pactados nos convenios de sector (asinados e revisados).

Só existe algunha variación nos seguintes casos:

- Na media total de Lugo
- Nos convenios de empresa asinados en Lugo
- Nos convenios de empresa revisados na Coruña e en Lugo
- No total dos de empresa revisados en Galicia

Estas diferenzas son debidas á existencia dalgunha cláusula de revisión salarial non ligada ao IPC ou que partía dun incremento salarial inferior ao IPC previsto ou ao final.

O tipo de incremento que se pacta maioritariamente consiste en sinalar unha porcentaxe concreta ou fixalo en función do IPC (IPC previsto ou real do ano 2009 ou IPC real do ano anterior).

Como consecuencia da evolución que se está a producir no IPC, sinálase nalgúns convenios o incremento mínimo que se deberá aplicar no caso de que este fose negativo.

Se aos convenios asinados e revisados este ano engadimos a negociación feita en anos anteriores que estende a súa vixencia ata o 2009, o incremento resultante é do 3,23 (Cadro 9.14b).

Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 2009
(Cálculos feitos tendo en conta os incrementos salariais indicados nos convenios asinados antes de 2009 con vixencia para este ano)

■ Cadro 9.14b

	Convenios sector	Convenios empresa	Media total
	2009	2009	2009
A Coruña	2,50	2,21	3,13
Lugo	3,04	2,39	3,21
Ourense	2,14	2,66	2,76
Pontevedra	2,37	2,55	3,57
C. Autónoma / Interprov. C.A.	2,74	2,37	2,59
Galicia	2,45	2,49	3,23

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Para o cálculo desta media tivéronse en conta, ademais do incremento pactado nos convenios asinados e revisados en Galicia en 2009, os incrementos indicados en convenios asinados en anos anteriores que teñen vixencia para este ano e que non asinaron revisión salarial.

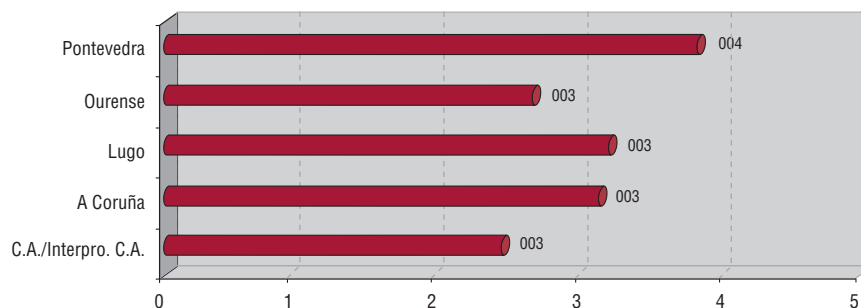
Centrando a análise nos convenios asinados e revisados en 2009, obsérvase que, por sectores económicos (Cadro 9.14c) os incrementos máis altos foron na construción co 4,11% e na industria co 2,99%. No sector de agricultura e pesca o incremento foi de 2,58 e nos servizos de 2,61.

Media ponderada do incremento salarial pactado.
Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009

■ Cadro 9.14c

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agríc. e Pesca	2,60	-	-	-	2,30	2,58
Industria	3,43	3,23	3,31	2,56	2,85	2,99
Construción	-	3,50	3,50	4,00	5,00	4,11
Servizos	2,29	2,80	3,02	1,89	2,36	2,61
Total	2,61	3,16	3,29	2,75	3,82	3,31

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Segundo reflicte o Cadro 9.15 o tramo de incremento salarial entre o 2,06% e o 3% é no que se atopa o maior número de convenios asinados e revisados este ano en Galicia. O tramo que agrupa o maior número de traballadores/as e o que se atopa entre o 3,01% e o 3,5%.

■ Cadro 9.15

Convenios colectivos asinados e revisados. Por tramo de aumento salarial pactado. Porcentaxe sobre o total negociado. Galicia. 2009

Aumento salarial	Convenios/ Revisións	% sobre o total	Empresas	% sobre o total	Traballadores/as	% sobre o total
Total convenios asinados e revisados	234		48.020		352.936	
Subtotal de convenios con incremento en %	180	76,92%	40.183	83,68%	327.169	92,70%
Menor ou igual ao 1%	12	5,13%	17	0,04%	841	0,24%
Maior que 1% e menor ou igual que 1,5%	20	8,55%	2.222	4,63%	5.748	1,63%
Maior que 1,5% e menor que 2%	15	6,41%	4.539	9,45%	15.121	4,28%
Igual ao 2%	22	9,40%	2.187	4,55%	6.465	1,83%
Maior que 2% e menor ou igual ao 2,5%	27	11,54%	6.442	13,42%	63.456	17,98%
Maior que 2,5% e menor ou igual ao 3%	35	14,96%	9.375	19,52%	52.017	14,74%
Maior que 3% e menor ou igual ao 3,5%	24	10,26%	9.599	19,99%	108.816	30,83%
Maior que 3,5% e menor ou igual ao 4%	11	4,70%	1.669	3,48%	20.375	5,77%
Maior que 4% e menor ou igual ao 5%	10	4,27%	4.050	8,43%	52.261	14,81%
Superior ao 5%	4	1,71%	83	0,17%	2.069	0,59%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

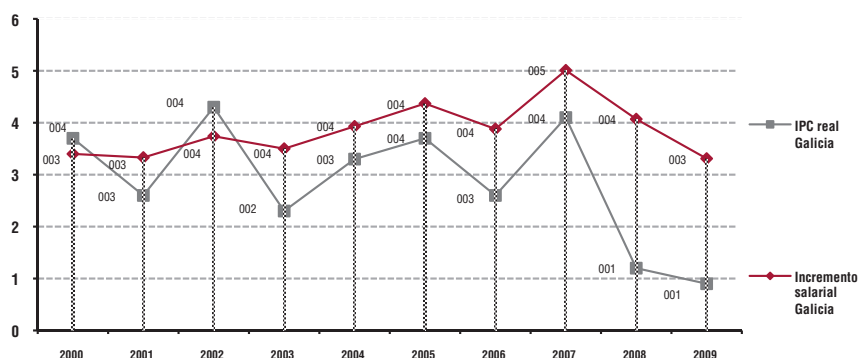
O Cadro 9.16 recolle o incremento salarial medio de Galicia e de España en relación co IPC real (media anual) tamén de Galicia e España.

Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España.

Cadro 9.16

	Incremento salarial Galicia	IPC real Galicia (media anual)	Incremento salarial España	IPC real España (media anual)
2000	3,40	3,70	3,64	4,00
2001	3,33	2,60	3,64	2,70
2002	3,74	4,30	3,84	4,00
2003	3,50	2,30	3,70	2,60
2004	3,93	3,30	3,62	3,20
2005	4,37	3,70	4,02	3,70
2006	3,88	2,60	3,17	2,70
2007	5,01	4,10	4,20	4,20
2008	1,20	4,07	3,62	1,40
2009	3,31	0,90	2,35	0,80

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Ministerio de Trabajo e Inmigración ("Boletín de Estadísticas Laborais Xullo 2009") e INE.

9.4.2 Cláusulas de revisión salarial

Dos 234 convenios asinados ou revisados en 2009 teñen cláusula de revisión salarial 121, o 51,71%, e afectan a 269.753 traballadores/as (o 76,43%).

Isto supón, segundo se pode apreciar no Cadro 9.17a e Cadro 9.17b, que o 40,37% dos convenios asinados e o 76,71% dos revisados este ano pactaron cláusulas de revisión salarial.

**Convenios colectivos asinados con cláusula de revisión salarial.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.17a

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	1	4	5
	%	25,00%	44,44%	38,46%
	Nº Traballadores/as	1.070	782	1.852
	%	25,85%	61,53%	34,23%
A Coruña	Nº Convenios	3	22	25
	%	75,00%	57,89%	59,52%
	Nº Traballadores/as	19.340	1.888	21.228
	%	91,49%	60,36%	87,47%
Lugo	Nº Convenios	1	2	3
	%	33,33%	25,00%	27,27%
	Nº Traballadores/as	2.960	41	3.001
	%	87,47%	22,65%	84,18%
Ourense	Nº Convenios	5	4	9
	%	50,00%	40,00%	45,00%
	Nº Traballadores/as	7.750	1.102	8.852
	%	68,53%	78,05%	69,59%
Pontevedra	Nº Convenios	5	18	23
	%	55,56%	27,27%	30,67%
	Nº Traballadores/as	5.995	2.404	8.399
	%	10,79%	40,49%	13,65%
Galicia	Nº Convenios	15	50	65
	%	50,00%	38,17%	40,37%
	Nº Traballadores/as	37.115	6.217	43.332
	%	38,84%	52,11%	40,31%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

**Convenios colectivos revisados con cláusula de revisión salarial.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.17b

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	4	3	7
	%	100,00%	75,00%	87,50%
	Nº Traballadores/as	10.783	1.613	12.396
	%	100,00%	99,38%	99,92%
A Coruña	Nº Convenios	10	9	19
	%	83,33%	100,00%	90,48%
	Nº Traballadores/as	121.408	855	122.263
	%	93,61%	100,00%	93,65%
Lugo	Nº Convenios	10	5	15
	%	83,33%	55,56%	71,43%
	Nº Traballadores/as	17.117	255	17.372
	%	94,22%	83,06%	94,03%
Ourense	Nº Convenios	2	1	3
	%	25,00%	100,00%	33,33%
	Nº Traballadores/as	10.732	17	10.749
	%	52,98%	100,00%	53,02%
Pontevedra	Nº Convenios	8	4	12
	%	100,00%	66,67%	85,71%
	Nº Traballadores/as	62.650	991	63.641
	%	100,00%	90,50%	99,84%
Galicia	Nº Convenios	34	22	56
	%	77,27%	75,86%	76,71%
	Nº Traballadores/as	222.690	3.731	226.421
	%	92,19%	95,74%	92,25%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

O número de traballadores/as aos que afectan estas cláusulas de revisión salarial supón o 40,31% nos convenios asinados e o 92,25% nos revisados.

O tipo de cláusula que se recolle na maioría dos convenios está vinculado ao IPC e fai referencia á compensación no caso de que exista diferenza entre o IPC real do ano e o previsto inicialmente.

En 40 convenios de sector (o 81,6% dos asinados e revisados de sector que teñen cláusula de revisión salarial) indican que a cláusula só terá efectos se o IPC real supera o previsto.

Nos convenios de empresa son 41 os que indican que a cláusula só terá efectos se o IPC real supera o previsto (o 56,9% dos asinados e revisados de empresa que teñen cláusula de revisión salarial).

En 11 convenios de empresa (o 15,3% dos asinados e revisados de empresa que teñen cláusula de revisión salarial) indican os efectos para o caso en que o IPC real fose inferior ao previsto.

Óptase na maioría destes casos por non proceder ao desconto do exceso producido, indicando que se compensará no incremento do ano seguinte ou que se procederá á integración da cantidade sobrante nun concepto a conta para absorber en convenios posteriores.

Nun convenio si fai referencia a que se realizará unha revisión salarial tanto para o caso en que o IPC real sexa superior ao previsto como para cando sexa inferior:

Outro convenio indica que no caso de ser inferior o IPC real ao previsto tomarase o previsto como base por ser máis favorable para os traballadores/as.

No Cadro 9.18 aparece recollida unha relación dos convenios asinados e revisados este ano.

Tamén se indica o incremento salarial dos convenios que o sinalan de xeito porcentual así como as cláusulas de revisión salarial.

**■ Cadro 9.18 Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados e revisados
Por provincias. Galicia 2009**

Convenios de sector asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA E EBANISTERÍA	3,30	SI	3,30
COMERCIO VARIO DA PROVINCIA DA CORUÑA	2,25	SI	2,25
ESTABLECEMENTOS SANITARIOS DE HOSPITALIZACIÓN, ASISTENCIA, CONSULTA E LABORATORIOS DE ANÁLISES CLÍNICAS - Sanidade privada	2,75	SI	2,75
REMATANTES E SERRADOIROS DE MADEIRA	3,30		3,30
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,53			

Convenios de sector asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CONFITEIRÍA, PASTELERÍA E REPOSTERÍA DE LUGO	1,90		1,90
INDUSTRIAS VINÍCOLAS, ALCOHOLEIRAS E SIDREIRAS	4,00		4,00
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	3,00	SI	3,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,09			

Convenios de sector asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DA PEL	1,50		1,50
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	1,50		1,50
COMERCIO DE MATERIAIS PARA A CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	1,50	SI	1,50
COMERCIO TÉXTIL	1,50		1,50
FABRICANTES DE MOBLES, CARPINTERIA, TAPICERÍA E EBANISTERÍA	3,30	SI	3,30
HOSTALERÍA	2,00	SI	2,00
INDUSTRIAS VITIVINÍCOLAS, ALCOHOLEIRAS E SIDREIRAS	1,75		1,75
LIMPEZA DE INSTITUCIÓNS HOSPITALARIAS DA SEGURIDADE SOCIAL DE OURENSE	2,00	SI	2,00
PANADERÍAS	2,00		2,00
SANIDADE PRIVADA		SI	
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,14			

Convenios de sector asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ALMACENISTAS DE MADEIRA	3,30	SI	3,30
AXENCIAS MARÍTIMAS	1,40	SI	1,40
COMERCIO DA PEL	2,50	SI	2,50
COMERCIO DO METAL	1,90	SI	1,90
EMPRESAS DO METAL SEN CONVENIO PROPIO (siderometal)	2,50		2,50
HOSTALERÍA			
INDUSTRIAS DE BEBIDAS REFRESCANTES		SI	
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS			
OFICINAS E DESPACHOS	2,15		2,15
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,40			

Convenios de sector asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ACTORES E ACTRICES DE TEATRO DE GALICIA			
AXUDA A DOMICILIO	2,70		2,70
I CONVENIO AUTONÓMICO PARA A ACTIVIDADE ARQUEOLÓXICA			
TRANSPORTE DE ENFERMOS/AS E ACCIDENTADOS/AS EN AMBULANCIA NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA	3,00	SI	3,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,79			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR ASINADOS			
TOTAL GALICIA 2,45			

Convenios de sector revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
COMERCIO MAIORISTA DE FROITAS, HORTALIZAS E PLÁTANOS	3,50	SI	3,50
CONSTRUCCIÓN	3,50	SI	3,50
DERIVADOS DO CEMENTO	3,40	SI	3,40
ELABORACIÓN E INSTALACIÓN DE PEDRA E MÁRMORE	3,75	SI	3,75
Empresas concesionarias de servizos municipais de aparcamento e/ou retirada de vehículos da vía pública da provincia da Coruña (ORA)	2,75	SI	2,75
HOSTALERÍA	3,00	SI	3,00
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	3,25	SI	3,25
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	2,50	SI	2,50
OFICINAS E DESPACHOS	2,70		2,70
PINTURA	3,50	SI	3,50
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	4,00	SI	4,00
TRANSPORTE DE VIAXEIROS EN AUTOBÚS POR ESTRADA	2,40		2,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,28			

Convenios de sector revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DA PEL E DO CALZADO	2,75	SI	2,75
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	3,15		3,15
COMERCIO DE MATERIAIS DE CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	3,50	SI	3,50
COMERCIO DO METAL	3,50	SI	3,50
COMERCIO TÉXTIL	2,75	SI	2,75
EDIFICACIÓN E OBRAS PÚBLICAS (Construción)	3,50	SI	3,50
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	3,50	SI	3,50
MATERIAIS E PREFABRICADOS PARA A CONSTRUCCIÓN	3,50	SI	3,50
PANADERÍAS	2,75	SI	2,75
PRIMEIRA TRANSFORMACIÓN DA MADEIRA	3,30	SI	3,30
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	3,00	SI	3,00
TRANSPORTE DE VIAXEIROS POR ESTRADA	2,40		2,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,35			

Convenios de sector revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DE ELEMENTOS DO METAL	1,90		1,90
CONSTRUCCIÓN	4,00	SI	4,00
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	1,90		1,90
PASTELERÍA, CONFEITERÍA, BOLERÍA, REPOSTERÍA E PRATOS PRECOCIÑADOS	1,60		1,60
REMATANTES, SERRADOIROS E PREPARADOS INDUSTRIAIS DA MADEIRA	3,30	SI	3,30
SIDEROMETAL E TALLERES DE REPARACIÓN DE VEHÍCULOS	2,20		2,20
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	2,90		2,90
TRANSPORTE DE VIAXEIROS POR ESTRADA	2,40		2,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,10			

Convenios de sector revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA DE RIBEIRA	4,50	SI	4,50
CARPINTERÍA, EBANISTERÍA E ACTIVIDADES AFÍNS	3,50	SI	3,50
COMERCIO DE MATERIAIS DE CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	2,75	SI	2,75
COMERCIO POR XUNTO DE PEIXE FRESCO - (Empresas exportadoras de peixe fresco)	3,00	SI	3,00
CONSTRUCCIÓN	5,00	SI	5,00
DERIVADOS DO CEMENTO	3,40	SI	3,40
MÁRMORES E PEDRAS	5,00	SI	5,00
SECTOR EXTRACTIVO DA PEDRA NATURAL -CANTEIRAS- DE PONTEVEDRA	5,50	SI	5,50
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,73			

Convenios de sector revisados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
EDITORIAIS	1,45	SI	1,45
LOUSAS DE OURENSE E LUGO	4,00	SI	4,00
PERRUQUERÍAS DE DONAS, CABALEIROS, UNISEX E BELEZA	1,90	SI	1,90
POMPAS FÚNEBRES	4,00	SI	4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,57			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR REVISADOS			
TOTAL GALICIA	3,61		

Convenios de empresa asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ACCIONA FACILITY SERVICES, S.A. - Persoal que presta servizos para NAVANTIA - Ferrol	2,50	SI	2,50
ACTEMSA, S.A.	2,00	SI	2,00
ARC DISTRIBUCIÓN ARTE PARA EL HOGAR IBÉRICA, S.L. - Centro de Bergondo	3,73	SI	3,73
ASEMBLEA PROVINCIAL CRUZ ROJA ESPAÑOLA		SI	
ASOCIACIÓN CIUDADANA DE LUCHA CONTRA LA DROGA - ACLAD	0,00	SI	0,00
CASAIS Y CÍA, S.L.		SI	
CASINO DEL ATLÁNTICO, S.A.	2,00	SI	2,00
CASINO FERROLANO TENIS CLUB	2,50		2,50
COMPANIA DE SERVICIOS MEDIOAMBIENTAIS DO ATLANTICO - COSMA, S.A. (Xestión do servizo de abastecemento e saneamento do Concello de Narón)	4,50	SI	4,50
COMPANÍA DE TRANVIAS DE LA CORUÑA, S.A.	4,60	SI	4,60
CONCELLO DE BRIÓN - PERSOAL LABORAL			
CONCELLO DE MUROS - Persoal laboral		SI	
CONCELLO DE NARÓN - Persoal funcionario		SI	
CONCELLO DE PADRÓN - Persoal funcionario		SI	
CONCELLO DE PADRÓN - Persoal laboral		SI	
CONSELLO DE CONTAS DE GALICIA - Persoal laboral			
CORUÑESA MOTOR, S.A. - CORMOSA	1,40	SI	1,40
Empresas que prestan servizos no Complexo Medioambiental de Cereceda, como subcontratistas da Sociedade Galega de Medioambiente (Sogama)			
FEIRACO, S. COOP. GALLEGA, FEIRACO LACTEOS S.L.U. e FEIRACO PIENSOS S.L.U.	0,80	SI	0,80
GRUPO DE MEPRESAS J.J.CHICOLINO (J.J. CHICOLINO e ENVASES DE GALICIA, S.A.)	2,50	SI	2,50
HOTEL HESPERIA FINISTERRE, S.A. (HOTELERA DEL NOROESTE, S.A.)	3,00	SI	3,00
ISOLUX INGENIERIA, S.L. - Centros de Coirós, Ferrol, Santiago de Compostela, As Pontes de García Rodríguez e A Coruña	2,00	SI	2,00
LIMPIEZAS DEL NOROESTE, S.A. (LINORSA) - Persoal de limpeza que presta os seus servizos na lavandería da Grela adscrita ao CHUAC da Coruña			
LIMPIEZAS DEL NOROESTE, S.A. (LINORSA) - Persoal de limpeza que presta os seus servizos no centro de especialidades do Ventorrillo adscrito ao CHUAC da Coruña			
LIMPIEZAS SAMYL, S.L. - Persoal da limpeza que presta servizos no Hospital Marítimo de Oza adscrito ao CHUAC da Coruña	2,00		2,00
LIMPIEZAS XALO, S.L. - Limpeza viaria do concello de Culleredo	4,00	SI	4,00
PARADORES DE TURISMO DE ESPAÑA, S.A. - PERSOAL LABORAL DO PARADOR "HOSTAL DE LOS REYES CATÓLICOS"	4,10		4,10
REMOLCADORES FERROLANOS, S.A. (REFESA) - Persoal de flota	1,90		1,90
SERUNIÓN S.A. - PERSOAL DA CAFETERÍA DE PERSOAL DO CHUAC (antes COMPLEXO HOSPITALARIO JUAN CANALEJO - MARÍTIMO OZA)	1,40		1,40
SGL CARBÓN, S.A.	2,00	SI	2,00
SOCIEDADE ANÓNIMA DE XESTIÓN DO PLAN XACOBEO			
SUFI, S.A. - Limpeza viaria, xestión do punto limpo e diversas recollidas selectivas das Pontes de García Rodríguez		SI	
UNIÓN DE EMPRESAS MADERERAS, S.A. - UNEMSA	1,50		1,50
UNIVERSIDADE DA CORUÑA - Persoal laboral			
URBASER, S.A. - Servizo de limpeza pública, viaria e regos e xestión do punto limpo do Concello de Ames	2,65		2,65
URBASER, S.A. (antes TÉCNICAS MEDIOAMBIENTALES - TECMED, S.A.) - Limpeza viaria e recollida de residuos sólidos urbanos no concello de Narón			
UTE MAESSA - LAINSA (SENAX UTE 2) - Limpeza industrial da central térmica de Endesa nas Pontes	2,90	SI	2,90
VOZ AUDIOVISUAL, S.A.	0,00		0,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,33			

Convenios de empresa asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CELTA PRIX, S.L. - Servizo de limpeza viaria e recollida de lixo do Concello de Burela			
CONCELLO DE FOZ - Persoal laboral			
CONCELLO DE MEIRA - Persoal laboral			
CONCELLO DE O VICEDO - Persoal laboral			
INDUSTRIAS PLÁSTICAS ARIAS, S.L.	2,00	SI	2,00
ISOLUX CORSAN SERVICIOS, S.A. - Recollida de residuos e recollida selectiva de residuos no centro de traballo de Fonsagrada	7,00		7,00
LIMPIEZAS DOMICILIARIAS LUCENSES, S.L. - Persoal de limpeza do Centro Rehabilitador San Rafael de Castro de Ribeiras de Lea	2,50		2,50
TELELUGO EL PROGRESO, S.L.	0,87	SI	1,17
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
1,98			

Convenios de empresa asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CARLOS SABUCEDO GÓMEZ (Panadería)	3,50		3,50
CIMO, ENTIDADE PRESTADORA DE SERVICIOS	1,40		1,40
CONCELLO DE VILARIÑO DE CONSO - Persoal laboral			
CRUZ ROJA ESPAÑOLA EN OURENSE	2,00		2,00
DEPUTACIÓN PROVINCIAL DE OURENSE - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS		SI	
DEPUTACIÓN PROVINCIAL DE OURENSE - PERSOAL LABORAL		SI	
FAURECIA AUTOMOTIVE ESPAÑA, S.A. - Fábrica de Ourense	1,80	SI	1,80
HISPANOMOCIÓN, S.A.	1,00	SI	1,00
T-SOLAR GLOBAL	2,50		2,50
VEICAR, SL - Persoal do parque de bombeiros do Consorcio contra Incendios e Salvamento da Comarca de Valdeorras	1,40		1,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
1,92			

Convenios de empresa asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
AGUASANA, S.L.	4,00		4,00
ALIANZA FRANCESA DE ESPAÑA - VIGO	1,40	SI	1,40
ALONARTI ENVASES, S.A. - CENTRO DE VIGO	3,00	SI	3,00
AQUALIA Gestión Integral del Agua, S.A. - FCC, S.A. UTE LEY 18/82 (REDONDELA UTE) - Concesionaria do Servizo Municipal de Abastecemento e Saneamento de Auga de Redondela.	2,00	SI	2,00
Aqualia Gestión Integral del Agua, S.A. y Fomento de Construcciones y Contratas, S.A. (Nigrán UTE) - Concesionaria do servizo municipal de abastecemento e saneamento de auga de Nigrán	2,00	SI	2,00
ASESORÍA INFORMÁTICA GALEGA	2,15		2,15
ASIENTOS DE GALICIA, S.L. (Grupo Faurecia)	1,90		1,90
ASOCIACIÓN CIUDADANA DE LUCHA CONTRA LA DROGA (ACLAD) ALBORADA			
ASOCIACIÓN DE ALDEAS INFANTILES SOS DE GALICIA	2,90		2,90
AUTOS ARCADE, S.L.	2,40		2,40
AUXILIAR CONSERVERA, S.A. - AUCOSA	2,00	SI	2,00
BABÉ Y CÍA, S.L.	2,00		2,00
CARCHIDEA, S.L.	1,90	SI	1,90
CELTA PRIX, S.L. - Parque de bombeiros do Morrazo			
CESPA, S.A. - Persoal adscrito aos servizos de recollida de residuos sólidos urbanos e limpeza viaria do concello de Nigrán			
CESPA, S.A. - Servizos de limpeza pública contratados co Concello de Vilagarcía de Arousa	8,90		8,90
CÍRCULO CULTURAL MERCANTIL E INDUSTRIAL DE VIGO	0,00		0,00
CODISOIL, S.A.	2,90		2,90

CONCELLO DE GONDOMAR - Persoal funcionario			
CONCELLO DE GONDOMAR - Persoal laboral			
CONCELLO DE NIGRÁN - Acordo regulador funcionarios			
CONCELLO DE NIGRÁN - Persoal laboral			
CONCELLO DE TOMIÑO - Acordo regulador funcionarios			
CONCELLO DE TOMIÑO - Persoal laboral			
CONCELLO DE VILABOA -			
CONSORCIO DA ZONA FRANCA DE VIGO	3,00		3,00
CONSTRUCCIONES NAVALES P.FREIRE, S.A.	2,90		2,90
CRISTALERÍA PONTEVEDRESA, S.A.			
DORNIER, S.A. (XER - VIGO) - Persoal adscrito aos servizos da ordenanza e regulación de aparcamentos da cidade de Vigo - ORA.	2,40		2,40
[antes CYCSA y EYSSA - UTE VIGO]			
DYTECH ENSA, S.L.	3,00		3,00
ELECTROQUÍMICA DEL NOROESTE, S.A. (ELNOSA)	1,30	SI	1,30
EMPRESA OJEA, S.A.			
EMPRESA PEREIRA, S.L.			
ENTIDADE LOCAL MENOR DE BEMBRIVE - Persoal laboral	2,00		2,00
FACTORÍAS VULCANO, S.A. - Factoría de Santa Tecla (Vigo)	2,00	SI	2,00
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - Persoal adscrito ao servizo de recollida e transporte de residuos sólidos urbanos, limpeza urbana e de praias de Vigo	3,00		3,00
GAIA GESTIÓN DEPORTIVA, S.L. - Traballadores das piscinas e ximnasios municipais de Vigo (empresa anterior GIMNASIOS PAZOS, S.A.)			
GALEGA DE AUTOCARES GALA, S.L.	2,40		2,40
GÁNDARA CENSA, S.A.	3,10		3,10
GESTIÓN DEPORTIVA GALLEGA, S.L. (GESPORT, S.L.)	1,40		1,40
GOMEZ DE CASTRO, S.A.	2,40		2,40
GRUPO COUCEIRO INVERSIONES, S.L.U (SERCO PORRINO, S.L.U., LINCO PORRIÑO, S.L.U, GONZALEZ COUCEIRO, S.L.U)	0,80		0,80
GRUPO EMPRESARIAL ENCE, S.A. - Centro de traballo de oficinas centrais	2,25	SI	2,25
HERMANOS RODRÍGUEZ GÓMEZ, S.A. - HERMASA			
HISPANOMOCIÓN, S.A. (MOSA-VIGO)	1,00		1,00
HOSPITAL POVISA, S.A.	2,00	SI	2,00
INDUSAL RIAS BAIXAS, S.A.	1,40		1,40
INDUSTRIAS TÉCNICAS DE GALICIA, S.A. - INTEGASA		SI	
LASER GALICIA, S.L.	2,40	SI	2,40
LIMPEZA DO CRD E IES MANOEL ANTONIO DE VIGO - VALORIZA FACILITIES	2,00		2,00
Mª CARMEN PORTO DIÉGUEZ	1,40		1,40
MADERFRI, S.L.	3,40	SI	3,40
NESTLE ESPAÑA, S.A. - Centro de traballo de Pontecesures	1,00	SI	1,00
PESCANOVA ALIMENTACIÓN, S.A. - Traballadores adscritos ao centro de traballo de oficinas centrais	1,70		1,70
PESCANOVA, S.A.	1,70		1,70
PRODUCTOS CONGELADOS, S.A. (PROCSA)	2,50		2,50
REAL CLUB NÁUTICO DE VIGO	0,00		0,00
ROCAS EUROPEAS DE CONSTRUCCIÓN, S.A. - RECSA	5,00	SI	5,00
SAMYL, S.L. - Servizo de limpeza do Hospital Nicolás Peña de Vigo	2,00		2,00
SERVICIOS DE DISTRIBUCIÓN FRIGORÍFICA DE GALICIA, S.A. - Centro de traballo de Porriño (SDF GALICIA, S.A.)	2,00	SI	2,00
TI AUTOMOTIVE SYSTEM, S.A. - Centro de Porriño	5,00		5,00
TRANSPORTES LA UNIÓN, S.A.	2,40		2,40
URBASER, S.A. - Concesionaria dos servizos públicos de recollida de lixos e limpeza viaria do Concello de Sanxenxo			
URBASER, S.A. - Recollida pública de lixo de Marín (Antes Tecmed, S.A.)	2,20		2,20
VIGO RECICLA UTE (FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - CONTENUR ESPAÑA, S.L.) - Persoal adscrito aos servizos de recollida selectiva de Vigo	6,00	SI	6,00
VIVEROS O PIÑEIRO, S.L.	2,30	SI	2,30

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO

2,36

Convenios de empresa asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ANTONIO GALLEGO CID, S.L. e SERUNIÓN, S.A. - Traballadores do servizo de cociña dos centros residenciais docentes de Galicia			
BEBIDAS GASEOSAS DEL NOROESTE - BEGANO, S.A.	3,00	SI	3,00
COLEXIO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE GALICIA			
FUNDACIÓN GALEGA PARA O IMPULSO DA AUTONOMÍA PERSOAL E ATENCIÓN AS PERSOAS EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA - FUNGA			
FUNDACIÓN VALDEGODOS			
NEA F3 IBÉRICA, S.L. (Substitúe os convenios de Nea Acsagal, S.L. e Nea Gatsa, S.L.)	1,00		1,00
PANRICO, S.A.		SI	
PERSOAL LABORAL DO S.N. DE CC.OO. DE GALICIA		SI	
STOLT SEA FARM, S.A.	2,60	SI	2,60
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,62			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA ASINADOS			
TOTAL GALICIA		2,33	

Convenios de empresa revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ASPANEPS	1,40	SI	1,40
COMAR RIÁS ALTAS, S.A.	3,00	SI	3,00
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - Servizo de xestión de residuos sólidos e asimilables da Mancomunidade de Concellos da Serra do Barbanza	5,00	SI	5,00
ISOWAT MADE S.L. - Centro de traballo da Coruña	3,25	SI	3,25
TELEVÉS, S.A.	2,00	SI	2,00
THYSSENKRUPP ELEVADORES, S.L.	3,00	SI	3,00
URBASER, S.A. - Servizo de limpeza viaria e recollida de R.S.U. do Concello de Ferrol.	2,50	SI	2,50
URBASER, S.A. (antes TECMED) - Limpeza viaria e recollida de residuos sólidos urbanos do Concello de Ribeira.	0,60	SI	0,80
VULCAROL, S.L. - Persoal da limpeza industrial da refinaría de Repsol Petróleo da Coruña	3,00	SI	3,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,85			

Convenios de empresa revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
APARCAMIENTOS MINO, S.A. - (Actual concesionaria Interparking Hispania, S.A.)	0,80	SI	0,80
CALFENSA PROYECTOS, S.L. (antes SEMENTES DE GALICIA, S.L.)	3,00	SI	3,00
CECHALVA, S.L. - Concesionaria da retirada de vehículos da vía pública no Concello de Lugo	1,65		1,65
COMAR OPERADORA DE LUGO, S.A.	3,00	SI	3,00
CONCELLO DO VALADOURO - Persoal laboral			
CONCELLO DO VALADOURO - Persoal laboral			
THYSSENKRUPP ELEVADORES, S.L.	2,75	SI	2,75
URBASER, S.A. (Centro de traballo de Lugo) - Empresa concesionaria dos servizos públicos de limpeza do Concello de Lugo	0,50	SI	1,30
URBASER, S.A. - Servizos públicos de limpeza viaria e recollida de lixo do Concello de Vilalba	4,40		4,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,11			

Convenios de empresa revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
COMAR ORENSE, S.L.	3,00	SI	3,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,00			

Convenios de empresa revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
AUTOMÓVILES DE TUY, S.A.			
CLUB DE CAMPO DE VIGO	1,70		1,70
LIMPIEZAS DEL NOROESTE, S.A. (LINORSA) - Servizo de limpeza dos colexios públicos de Vigo	4,00	SI	4,00
MADERAS IGLESIAS, S.A. [Centros de Puxeiros (Vigo), Sanguinieda (Mos) e Pontellas (O Porriño)]	3,15	SI	3,15
THYSSENKRUPP ELEVADORES, S.L.	2,75	SI	2,75
VIGUESA DE TRANSPORTES, S.A. - VITRASA	2,75	SI	2,75
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,08			

Convenios de empresa revisados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ASOCIACIÓN CAMIÑA SOCIAL	2,00	SI	2,00
AUTOESTRADAS DE GALICIA, AUTOPISTAS DE GALICIA, CONCESIONARIA DA XUNTA DE GALICIA, S.A.	4,00	SI	4,00
AUTOPISTA CENTRAL GALLEGA - ACEGA	1,40		1,40
FABRICAS DE TABOLEIRO DO GRUPO FINSA EN GALICIA - [Financiera Maderera S.A. (Finsa) en Santiago de Compostela e Padrón (A Coruña), Fibras del Noroeste, S.A. (Fibranor) en Rábade (Lugo) e Orember, S.A. en San Cibrao das Viñas (Orense)]	2,40	SI	2,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,46			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA REVISADOS			
TOTAL GALICIA		2,69	

9.4.3 Réxime de desvinculación salarial

O Estatuto dos Traballadores preceptúa, como contido mínimo dos convenios colectivos de ámbito superior á empresa, a inclusión de cláusulas de desvinculación salarial.

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.19, o 43,33% dos convenios de sector asinados este ano recollen no seu articulado este tipo de cláusulas. Estes convenios afectan a 54.669 traballadores/as.

Evolución dos convenios colectivos de sector con cláusula de desvinculación salarial. Por provincias. Galicia. 2002-2009

■ Cadro 9.19

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
2002	2	40,00	8	66,67	2	25,00	3	20,00	1	6,67	16	29,09
2003	3	75,00	6	60,00	1	11,11	3	23,08	3	20,00	16	31,37
2004	2	40,00	7	70,00	2	25,00	3	21,43	4	22,22	18	32,73
2005	3	75,00	6	66,67	2	16,67	4	30,77	2	16,67	17	34,00
2006	1	50,00	7	70,00		0,00	4	30,77	5	41,67	17	40,48
2007	4	100,00	8	80,00	1	20,00	3	33,33	4	30,77	20	48,78
2008	2	40,00	7	87,50	4	44,44	1	8,33	4	44,44	18	41,86
2009	3	75,00	3	75,00	12	0,00	5	50,00	2	22,22	13	43,33

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Refírense estas cláusulas, por unha parte, aos requisitos e/ou ao procedemento que debe seguirse para acollerse a elas, así como á documentación que ten que presentar a empresa, e por outro lado concretan en que pode consistir a inaplicación salarial.

■ Respecto destas cláusulas pode destacarse o seguinte:

Entre os mecanismos que establecen varios convenios para as empresas que pretendan acollerse á cláusula de desvinculación sinálanse os seguintes: Comisión paritaria do convenio, negociación coa representación legal dos traballadores/as e mecanismos do AGA.

No que respecta ao AGA, son 8 os convenios que indican que en caso de desacordo no procedemento a seguir débese recorrer aos mecanismos nel establecidos. Os traballadores/as aos que afectan son 46.560.

Sinálase xeralmente que tanto a representación legal dos traballadores/as como quen forme parte da comisión paritaria (asesores/as tamén), teñen a obrigação de tratar e manter na maior reserva a información recibida e os datos a que tivesen acceso, observando, por conseguinte, sxiilo profesional.

Establécese a posibilidade de pactar reducións sobre as porcentaxes de incrementos negociados ou a súa total inaplicación polo período que se determine; neste último caso indícase que se aplicarán os aspectos económicos nos mesmos termos que figuran no convenio anteriormente vixente.

Tamén se fai referencia á forma e o tempo para a súa recuperación, sinalando un período máximo nalgún caso.

■ Respecto dos **supostos** que se indican para poder aplicar a cláusula de desvinculación pódese sinalar o seguinte:

Faise referencia maioritariamente á necesidade de que existan situacións de déficit ou perdas continuadas nos dous ou tres exercicios anteriores a aquel para o que se solicita a desvinculación.

Un dos convenios de empresa fai referencia ao último exercicio e un dos de sector indica que, con carácter excepcional e para o ano 2009, a situación de perdas indicada respecto dos dous exercicios anteriores non será requisito necesario, debendo acreditar as empresas a súa situación produtiva, económica e financeira real así como as súas previsións para o ano en curso.

Sínálase tamén á necesidade de ter en conta, ademais do sinalado para os exercicios anteriores, as previsións para o presente e futuros exercicios, engadindo nalgúns casos que nestas previsións deberá contemplarse a evolución do mantemento do nivel de emprego.

Para valorar esta situación teranse en conta circunstancias tales como o insuficiente nivel de produción e vendas ou facturación, a perda incontrovertible de clientela e atenderanse os datos que resulten da contabilidade das empresas, dos seus balances e das súas contas de resultados.

Recollen dous convenios as causas que se consideran xustificadas, entre outras, para acollerse á desvinculación sinalando as seguintes:

- a) Situacións de déficit ou perdas obxectivas e fidedignamente acreditadas nos dous últimos exercicios contables. Así mesmo, teranse en conta as previsións do ano que corre.
- b) Sociedades que se encontren incluídas nas causas de disolución legal seguintes:
 - Por consecuencia de perdas que deixen reducido o patrimonio a unha cantidade inferior á metade do seu capital social.
 - Por redución do capital social por debaixo do mínimo legal cando a redución veña imposta legalmente e que emenden tal situación.
- d) Empresas que solicitasen concurso de acredores, quebra ou suspensión de pagamentos.
- d) Empresas ás cales sobreviñese algunha causa que afecte notablemente o exercicio da súa actividade.

■ Limitacións

Indícase nalgúns convenios que as empresas non poderán facer uso desta cláusula durante dous anos consecutivos.

Sínálase tamén que finalizado o período de desvinculación, as empresas afectadas obríganse a proceder á actualización inmediata dos salarios dos traballadores/as, aplicando sobre os salarios iniciais os diferentes incrementos durante o tempo que durou a aplicación desta cláusula.

Establécese nalgún caso que se deberán de aplicar os aspectos económicos nos mesmos termos que figuraban no convenio anteriormente vixente.

■ Polo que se refire ao **procedemento** indícase:

Os prazos para presentar a solicitude desde a publicación do convenio e para resolver dentro da Comisión Paritaria.

Os requisitos para o acordo (esíxese unanimidade nalgúns casos) e actuacións en caso de desacordo.

Nun convenio indícanse os requisitos que debe conter o acordo sinalando os seguintes:

- Que se manteña o nivel de emprego.
- Que os incrementos futuros se apliquen sempre sobre o convenio e non sobre os novos salarios da empresa.
- Non prolongar a desvinculación por máis dun ano, renovable por outro máis sempre e cando houbese acordo entre a empresa e a representación dos traballadores/as.

Nos casos de desacordo indícase nalgúns convenios a posibilidade de utilizarse informes de auditores ou censores xurados de contas atendendo ás circunstancias e dimensións das empresas, sendo aboado o custo que supoña pola parte que o solicite.

Para as empresas nas que non exista representación legal dos traballadores/as indícase que se debe comunicar a petición de desvinculación e a documentación acreditativa á Comisión Paritaria do convenio.

As demais cláusulas refírense á documentación.

■ Respecto da **documentación** que se esixe sinálase, entre outra, a seguinte:

Contabilidade dos resultados dos últimos exercicios por medio da cal se acredite que durante eles se produciron perdas reais (o número de exercicios que se indica varía de un a tres).

Plan de viabilidade para o período que se pretende a aplicación da dita cláusula de exención e a xustificación económica e a súa repercusión real no melloramento global dos resultados da empresa.

Memoria xustificativa das causas que motivan a solicitude e unha previsión do que pode supoñer para a empresa ese ano de desvinculación.

Balances de situación e conta de resultados dos últimos anos.

Datos sobre a súa situación financeira, produtiva, comercial e de cotización á Seguridade Social e I.R.PF.

Informe de Auditores ou Censores Xurados de Contas se é o caso.

Noutros convenios indícase que as empresas terán que entregar toda a documentación que sexa requirida pola Comisión Paritaria sen indicar ningunha en concreto.

9.4.4 Aboamento de atrasos e anticipos

Teñen cláusulas sobre **anticipos** 65 convenios (40,4% dos asinados este ano) que afectan a 64.941 traballadores/as (60,4%).

Deles 8 son de sector (26,7% dos de sector) e afectan a 60.360 traballadores/as (63,2%) e 57 son de empresa (43,5% dos de empresa) e afectan a 4.581 traballadores/as (38,4%).

As cláusulas fan referencia sobre todo aos límites máximos, os requisitos que se requiren para a concesión e a forma de devolución.

Indícanse tamén ás veces os motivos polos que se poden solicitar e o procedemento a seguir na tramitación e formalización das solicitudes.

Tamén se sinalan nalgúns casos os criterios e prioridades para a súa concesión.

Existen cláusulas sobre os **atrasos** derivados da sinatura do convenio en 26 convenios dos asinados este ano (16,1%) que afectan a 57.991 traballadores/as (54,0%).

Nelas fíxase un prazo (maioritariamente indícase un mes ou dous meses) ou sinálase unha data tope para o seu aboamento.

Deles 10 son de sector (33,3% dos de sector) e afectan a 57.304 traballadores/as (60%) e 16 son de empresa (12,2% dos de empresa) e afectan a 687 traballadores/as (5,8%).

9.4.5 Estrutura salarial

O Estatuto dos traballadores/as remite á negociación colectiva ou, no seu defecto, ao contrato individual, a determinación da estrutura salarial, que deberá comprender o salario base, como retribución fixada por unidade de tempo ou de obra e, se é o caso, os complementos salariais fixados en función das circunstancias relativas ás condicións persoais de cada traballador/a, ao traballo realizado ou á situación e resultados da empresa, que se calcularán conforme aos criterios que se pacten.

Tamén se pactará o carácter consolidable ou non dos ditos complementos salariais, non tendo o carácter de consolidables, salvo acordo en contrario, os que estean vinculados ao posto de traballo ou á situación e resultados da empresa.

Recóllese así mesmo o dereito á percepción de gratificacións extraordinarias.

Existen tamén algunhas cláusulas nas que se indica a distribución e/ou composición da estrutura económica, sinalando a proporcionalidade que deberán gardar as retribucións establecidas no convenio.

Da análise do contido nesta materia nos convenios asinados este ano pódese destacar o seguinte:

A) Salario base

O tipo de cláusulas que respecto do salario base conteñen os convenios asinados este ano en Galicia consisten nuns casos en sinalar a súa contía (remitindo xeralmente á táboa salarial) e noutros en recoller ademais (total ou parcialmente) a definición que respecto do salario indica o artigo 26 do ET.

Tamén existen cláusulas que se refiren á forma de pagamento do salario e ao día e/ou prazo máximo para o seu aboamento.

B) Complementos

Os complementos fíxanse en atención ás condicións persoais de cada traballador/a (antigüidade e idiomas) ou por razón do traballo realizado. Entre estes últimos

destacan por un lado os de toxicidade, penosidade, perigosidade, quendas e nocturnidade así como os de posto e responsabilidade, e por outro lado os que se refiren á flexibilidade na utilización da man de obra (dispoñibilidade horaria e prolongación de xornada) e á calidade ou cantidade de traballo realizado (primas e incentivos e complementos de produtividade, actividade e asistencia)

Indícanse a continuación os complementos máis usuais recollidos nos convenios asinados este ano e o número de traballadores/as aos que afectan.

■ Complemento de antigüidade

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.20a existen cláusulas respecto deste complemento en 106 convenios dos asinados este ano, o 65,8%, que afectan a 50.393 traballadores/as (46,9%).

**Cláusulas sobre o complemento de antigüidade
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.20a

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	2	5	7
	%	50,00%	55,56%	53,85%
	Nº Traballadores/as	3.570	565	4.135
	%	86,23%	44,45%	76,42%
A Coruña	Nº Convenios	2	29	31
	%	50,00%	76,32%	73,81%
	Nº Traballadores/as	16.200	2.448	18.648
	%	76,63%	78,26%	76,84%
Lugo	Nº Convenios	3	4	7
	%	100,00%	50,00%	63,64%
	Nº Traballadores/as	3.384	123	3.507
	%	100,00%	67,96%	98,37%
Ourense	Nº Convenios	6	7	13
	%	60,00%	70,00%	65,00%
	Nº Traballadores/as	5.489	1.330	6.819
	%	48,54%	94,19%	53,60%
Pontevedra	Nº Convenios	6	42	48
	%	66,67%	63,64%	64,00%
	Nº Traballadores/as	14.888	2.396	17.284
	%	26,78%	40,35%	28,09%
Galicia	Nº Convenios	19	87	106
	%	63,33%	66,41%	65,84%
	Nº Traballadores/as	43.531	6.862	50.393
	%	45,55%	57,52%	46,88%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Os 19 convenios de sector que teñen este complemento supoñen o 63,3% do total dos de sector asinados este ano e afectan a 43.531 traballadores/as (un 45,6% do total afectado por convenios de sector).

Os 87 de empresa representan o 66,4% do total dos de empresa asinados este ano e afectan a 6.862 traballadores/as, un 57,5% do total de traballadores/as aos que afectan os convenios de empresa asinados este ano.

Da regulación da antigüidade que se fai nestes convenios pódese sinalar o seguinte:

■ O módulo temporal que máis se utiliza o módulo temporal que máis se utiliza nos convenios asinados este ano á hora de establecer a antigüidade son os trienios, facéndoo así 56 convenios, o 52,8% dos que teñen antigüidade.

Os seguintes módulos máis indicados son combinacións de bienios e quinquenios (13 convenios, o 12,3%) e os convenios que indican quinquenios (12 convenios, o 11,3%) ou cuadrienios (11 convenios, o 10,4%).

■ Indícanse porcentaxes para calcular a antigüidade en 53 convenios (50% dos convenios que establecen este complemento) que afectan a 25.672 traballadores/as (50,9% do total con complemento de antigüidade). Deles 15 son de sector e afectan a 22.831 traballadores/as e 38 son de empresa e afectan a 2.841 traballadores/as.

Maioritariamente sinálase que estas porcentaxes se aplicarán sobre o salario base ou sobre o salario establecido no convenio.

Só 2 convenios indican que se aplicará sobre o Salario Mínimo Interprofesional vixente e nun indícase un módulo de antigüidade sobre o que se debe aplicar a porcentaxe.

■ Establécese unha contía para retribuír a antigüidade en 53 convenios, o 50% dos que teñen este complemento, e que afectan a 24.721 traballadores/as (49,1% do total con complemento de antigüidade). Deles 4 son de sector (20.700 traballadores/as) e 49 de empresa (4.021 traballadores/as).

■ En 35 convenios que afectan a 10.751 traballadores/as establécense ou faise referencia a límites á antigüidade. Deles 7 son de sector e afectan a 8.819 traballadores/as e 28 de empresa e afectan a 1.932 traballadores/as.

■ En 23 convenios (14,3% dos asinados este ano) faise referencia á supresión deste complemento de antigüidade, afectando a un total de 49.222 traballadores/as (45,8% do total). Destes convenios 7 son de sector (o 23,3% dos de sector asinados este ano) e afectan a 46.517 traballadores/as (48,7%) e 16 de empresa (12,2% dos de empresa asinados este ano) e afectan a 2.705 traballadores/as (22,7%).

■ Aparecen recollidas cláusulas sobre a antigüidade consolidada en 53 convenios (o 32,9% dos asinados este ano) que afectan a 87.260 traballadores/as (81,2% do total de afectados/as polos convenios asinados este ano). Deles 17 son de sector (56,7% dos de sector asinados este ano) e afectan a 82.386 traballadores/as (86,2%) e 36 son de empresa (27,5% dos de empresa asinados) e afectan a 4.874 traballadores/as (40,9%).

■ Recóllese tamén en 7 convenios (o 4,4% dos asinados este ano) que afectan a 6.191 traballadores/as (o 5,8% do total de afectados/as polos convenios asinados este ano) unha compensación pola antigüidade. Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector) e afectan a 4.300 traballadores/as (4,5%) e 5 de empresa (3,8% dos de empresa) e afectan a 1.891 traballadores/as (15,9%).

■ Complemento de idiomas, título ou coñecementos especiais

Ven recollido en 4 convenios (2,5% dos asinados), todos de empresa, que afectan a 1.618 traballadores/as (o 1,5% do total).

Establécese como unha contía.

■ Complementos de toxicidade, penosidade, perigosidade ou semellantes

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.20b establecen complementos deste tipo 62 convenios dos asinados este ano (o 38,5%) que afectan a 49.989 traballadores/as (46,5%).

Complemento de toxicidade, penosidade, perigosidade Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20b

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios		2	2
	%	0,00%	22,22%	15,38%
	Nº Traballadores/as		57	57
	%	0,00%	4,48%	1,05%
A Coruña	Nº Convenios	2	13	15
	%	50,00%	34,21%	35,71%
	Nº Traballadores/as	3.300	1.524	4.824
	%	15,61%	48,72%	19,88%
Lugo	Nº Convenios	1	3	4
	%	33,33%	37,50%	36,36%
	Nº Traballadores/as	2.960	30	2.990
	%	87,47%	16,57%	83,87%
Ourense	Nº Convenios	3	3	6
	%	30,00%	30,00%	30,00%
	Nº Traballadores/as	2.250	489	2.739
	%	19,90%	34,63%	21,53%
Pontevedra	Nº Convenios	3	32	35
	%	33,33%	48,48%	46,67%
	Nº Traballadores/as	35.400	3.979	39.379
	%	63,69%	67,01%	64,01%
Galicia	Nº Convenios	9	53	62
	%	30,00%	40,46%	38,51%
	Nº Traballadores/as	43.910	6.079	49.989
	%	45,95%	50,96%	46,51%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 9 son de sector (30% dos de sector) e afectan a 43.910 traballadores/as (46%) e 53 son de empresa (40,5% dos de empresa) e afectan a 6.079 traballadores/as (51%).

Respecto do tipo de cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

Para ter dereito a percepción deste complemento indícase que será precisa unha dedicación ao posto de traballo de carácter exclusivo ou preferente, e en forma habitual ou continuada, percibíndose no caso contrario en razón dos días e/ou horas en que se desempeñen labores no dito posto.

En todos os convenios que fan referencia ao carácter consolidable ou non destes complementos, indícase que son non consolidables.

Existen cláusulas nas que se sinala o compromiso de adoptar as medidas oportunas para reducir no posible a toxicidade, perigosidade e penosidade no desempeño da prestación polas persoas traballadoras.

Recóllese tamén o procedemento para a determinación dun posto como tóxico ou perigoso.

Sinala un convenio de empresa que os traballadores/as que ocupen este tipo de postos serán trasladados a outros cando leven neles máis de tres anos, salvo que o/a traballador/a acepte voluntariamente a permanencia neles, podendo ser destinados novamente á devandita actividade, transcorridos dous anos.

Fan referencia algúns convenios aos traballos (ou ás condicións especiais nos que se desenvolven) que pola súa execución dan lugar a percibir estes complementos e noutros indícase os que quedan fóra de recibilo.

En 28 convenios (o 45,2% dos que teñen este tipo de complementos) que afectan a 19.608 traballadores/as establécense estes complementos fixando unha porcentaxe. Deles 6 son de sector e 22 de empresa.

Destes vinte e oito convenios 26 (6 de sector e 20 de empresa) indican unha porcentaxe sobre o salario base. Nos demais que sinalan porcentaxes aplícanas sobre o SMI.

Nalgúns convenios engádese tamén a antigüidade e nalgún caso o complemento extrasalarial.

Hai convenios que establecen contías para uns supostos e porcentaxes para outros (sobre o salario base ou sobre o SMI).

Son 33 os convenios que indican unha contía ao establecer estes complementos (o 53,2% dos que teñen este tipo de complementos). Deles 2 son de sector e 31 de empresa e afectan a 30.365 traballadores/as.

Estas contías nuns convenios sinálanas por día, outros por hora e outros por mes. Nun convenio indícase unha fórmula para o cálculo.

Existen cláusulas que establecen o que corresponde percibir se as funcións se realizan durante menos tempo do sinalado (a metade da xornada ou períodos superiores ou inferiores).

Tamén se sinala noutros convenios o incremento da contía ou da porcentaxe sinalada para o caso de que concorran dúas ou máis circunstancias das sinaladas.

Un convenio de empresa que establece unha cantidade para este complemento sinala que se o día 1º de cada ano o valor correspondente a este suplemento fose inferior ao resultado de aplicar o 20% sobre o salario mínimo interprofesional na devandita data, percibirase o valor deste complemento na contía así calculada, sen

que o poida afectar calquera outra variación do devandito salario mínimo interprofesional que puidese producirse durante o transcurso de cada ano.

Existen cláusulas sobre o respecto ás condicións que tiñan ata o momento os traballadores/as respecto destes complementos, recoñecéndolles o dereito adquirido a seguir percibindo a contía establecida ata o momento, aínda que os demais traballadores/as pasen a percibir unha porcentaxe sobre o salario.

Outro tipo de cláusulas remite ao sinalado ao respecto na lexislación vixente.

■ Complementos de nocturnidade

Fan referencia a este complemento 90 dos convenios asinados este ano (o 55,9% do total dos asinados) que afectan a 88.720 traballadores/as (82,5%).

Destes convenios 14 son de sector (o 46,7% dos de sector asinados este ano) e afectan a 79.678 traballadores/as (83,4%) e 76 son de empresa (o 58% dos de empresa asinados este ano) e afectan a 9.042 traballadores/as (75,8%).

O Cadro 9.20c indica os datos por provincias dos convenios que teñen este complemento.

Complemento de nocturnidade. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20c

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	2	3	5
	%	50,00%	33,33%	38,46%
	Nº Traballadores/as	3.570	797	4.367
	%	86,23%	62,71%	80,71%
A Coruña	Nº Convenios	3	24	27
	%	75,00%	63,16%	64,29%
	Nº Traballadores/as	18.000	2.692	20.692
	%	85,15%	86,06%	85,26%
Lugo	Nº Convenios	1	3	4
	%	33,33%	37,50%	36,36%
	Nº Traballadores/as	2.960	32	2.992
	%	87,47%	17,68%	83,93%
Ourense	Nº Convenios	4	5	9
	%	40,00%	50,00%	45,00%
	Nº Traballadores/as	4.150	672	4.822
	%	36,70%	47,59%	37,91%
Pontevedra	Nº Convenios	4	41	45
	%	44,44%	62,12%	60,00%
	Nº Traballadores/as	50.998	4.849	55.847
	%	91,75%	81,66%	90,77%
Galicia	Nº Convenios	14	76	90
	%	46,67%	58,02%	55,90%
	Nº Traballadores/as	79.678	9.042	88.720
	%	83,38%	75,79%	82,54%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Das cláusulas que recollen pódese destacar o seguinte:

Establécese fixando unha porcentaxe en 57 convenios, o 63,3% dos que teñen este complemento, que afectan a 82.752 traballadores/as. Deles 11 son de sector e afectan a 76.528 traballadores/as e 46 son de empresa e afectan a 6.224 traballadores/as.

Maioritariamente indícase expresamente que a porcentaxe se aplica sobre o salario base, engadindo nun convenio ademais a antigüidade e noutro o complemento de convenio. Recóllese tamén nalgúns convenios unha fórmula para o seu cálculo.

Indican unha contía á hora de establecer este complemento 28 convenios (o 31,1% dos que o teñen), que afectan a 5.692 traballadores/as. Deles 3 son de sector e afectan a 3.150 traballadores/as e 25 son de empresa e afectan a 2.542 traballadores/as.

Estas contías nuns casos son por horas, e noutros por noite ou por mes.

Considérase maioritariamente traballo nocturno para estes efectos o realizado entre as 22 e as 6 horas (indícano así 55 convenios).

Hai convenios que establecen outros períodos (inicio ás 12 da noite e remate ás 8 horas, inicio ás 21 horas e remate ás 6 ou ás 7 horas, inicio ás 22 horas e remate ás 6.30h, 7h, 7.30h ou ás 8h da mañá, inicio ás 23 horas e remate ás 7 horas).

Indícase nalgúns convenios que o complemento de nocturnidade se aboará integramente cando a xornada de traballo e o período nocturno teñan unha coincidencia superior a catro horas (ou á metade da xornada); se a coincidencia fose de catro horas ou inferior a ese tempo a retribución que se vaia aboar será proporcional ao número de horas traballadas durante o período nocturno (sinala un convenio que os/as traballadores/as que realizaren como mínimo un terzo da xornada no horario nocturno terán dereito á totalidade do incremento).

Nalgúns casos indícase un número mínimo de horas que hai que traballar para ter dereito a el (xeralmente 3 horas).

Establécese nalgúns casos este complemento só para o caso de traballar certas noites que se indican e outros indican unha contía a maiores da que resulta de aplicar a porcentaxe de cálculo do complemento para o caso de traballar certas noites ou unha contía superior á indicada para as outras noites.

Sinalan algúns convenios que aqueles/as traballadores/as que acrediten a realización de xornada nocturna de forma habitual ou pertenzan á quenda fixa de noite, percibirán este complemento na retribución das vacacións.

As excepcións ou limitacións que maioritariamente se establecen á hora de percibir este complemento refírense ás contratacións realizadas para traballos que pola súa propia natureza se consideran nocturnos (como gardas, vixilantes, porteiros, serenos ou similares), ou os que fosen contratados para desenvolver as súas funcións durante o período sinalado como nocturno.

Exclúese nalgún caso o persoal que traballe en dúas quendas cando a coincidencia entre a xornada de traballo e o período nocturno sexa igual ou inferior a unha hora.

Tamén se exclúen do mencionado suplemento, aos traballadores/as da xornada diúrna que tivesen que realizar obrigatoriamente traballos en períodos nocturnos, a consecuencia de feitos ou acontecementos calamitosos ou catastróficos.

Nalgún convenio exclúen aos traballadores/as que se adscriban voluntariamente á prestación de servizos en nocturno.

Existen cláusulas que fan referencia ao respecto a situacións adquiridas en convenios anteriores para os traballadores/as que estiveran na empresa nunha certa data.

Outras cláusulas remiten ao sinalado noutros convenios, acordos ou ordenanzas.

■ Complementos por traballo a quendas

Figura este complemento en 19 convenios (11,8% do total de asinados este ano) que afectan a 2.649 traballadores/as. Son todos de empresa (Cadro 9.20d).

Complemento por traballo a quendas. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20d

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	0	1	1
	%	0,00%	11,11%	7,69%
	Nº Traballadores/as	0	40	40
	%	0,00%	3,15%	0,74%
A Coruña	Nº Convenios	0	9	9
	%	0,00%	23,68%	21,43%
	Nº Traballadores/as	0	1.065	1.065
	%	0,00%	34,05%	4,39%
Lugo	Nº Convenios	0	0	0
	%	0,00%	0,00%	0,00%
	Nº Traballadores/as	0	0	0
	%	0,00%	0,00%	0,00%
Ourense	Nº Convenios	0	2	2
	%	0,00%	20,00%	10,00%
	Nº Traballadores/as	0	533	533
	%	0,00%	37,75%	4,19%
Pontevedra	Nº Convenios	0	7	7
	%	0,00%	10,61%	9,33%
	Nº Traballadores/as	0	1.011	1.011
	%	0,00%	17,03%	1,64%
Galicia	Nº Convenios	0	19	19
	%	0,00%	14,50%	11,80%
	Nº Traballadores/as	0	2.649	2.649
	%	0,00%	22,20%	2,46%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Respecto do tipo de cláusulas recollidas pódese sinalar que maioritariamente se fixa como unha contía.

■ Complementos de posto e responsabilidade

Recollen 68 convenios (42,2% dos asinados) que afectan a 33.254 traballadores/as (30,9%) complementos que, ás veces con distintas denominacións, se poden englobar entre os que se fixan en función do posto que se desenvolve ou pola responsabilidade no seu desempeño (Cadro 9.20e).

**Complementos de posto e responsabilidade.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ **Cadro 9.20e**

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	0	4	4
	%	0,00%	44,44%	30,77%
	Nº Traballadores/as	0	194	194
	%	0,00%	15,26%	3,59%
A Coruña	Nº Convenios	0	19	19
	%	0,00%	50,00%	45,24%
	Nº Traballadores/as	0	2.146	2.146
	%	0,00%	68,61%	8,84%
Lugo	Nº Convenios	0	3	3
	%	0,00%	37,50%	27,27%
	Nº Traballadores/as	0	110	110
	%	0,00%	60,77%	3,09%
Ourense	Nº Convenios	1	5	6
	%	10,00%	50,00%	30,00%
	Nº Traballadores/as	250	1.148	1.398
	%	2,21%	81,30%	10,99%
Pontevedra	Nº Convenios	1	35	36
	%	11,11%	53,03%	48,00%
	Nº Traballadores/as	27.000	2.406	29.406
	%	48,57%	40,52%	47,80%
Galicia	Nº Convenios	2	66	68
	%	6,67%	50,38%	42,24%
	Nº Traballadores/as	27.250	6.004	33.254
	%	28,52%	50,33%	30,94%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector) e afectan a 27.250 traballadores/as (28,5%) e 66 son de empresa (50,4% dos de empresa) e afectan a 6.004 traballadores/as (50,3%).

Fíxase maioritariamente establecendo unha contía. Os convenios que establecen algún destes complementos como unha porcentaxe do soldo base son 13.

Aínda que xeralmente veñen condicionados estes complementos á realización efectiva das tarefas polas que se establece o complemento, en 8 convenios establécese que o desempeño das funcións que implican este complemento durante un período dun ano consecutivo ou de tres anos en períodos alternos, se logo se cesa na súa función, manteráselle a retribución específica ata que polo seu ascenso a categoría superior quede esta superada.

■ **Complementos de dispoñibilidade horaria ou prolongación da xornada**

Establecen estes complementos 33 convenios (20,5% dos asinados este ano) que afectan a 6.628 traballadores/as (6,2%).

Deles 30 son de empresa (22,9% dos de empresa asinados) e afectan a 2.558 traballadores/as (21,4%) e 3 son de sector (10% dos de sector asinados) e afectan a 4.070 traballadores/as (4,3%).

As cláusulas pódense resumir nas seguintes:

Na maioría dos convenios establécese este complemento indicando unha contía ou sinalando que será igual ao valor das horas extraordinarias. Só en dous convenios se indica unha porcentaxe sobre o salario base.

Tamén se indica nalgún caso a compensación en tempo de descanso ademais da contía.

Faise referencia nalgúns convenios á voluntariedade ou obrigatoriedade da dispoñibilidade así como á necesidade de rotación entre os traballadores/as ou ao establecemento de quendas. Limítase nalgún convenio o número de semanas ao mes que pode permanecer en dispoñibilidade cada traballador/a.

Outras cláusulas refírense ao carácter non consolidable deste complemento e á posibilidade de deixar sen efecto o compromiso de dispoñibilidade.

■ Primas e incentivos. Complemento de produtividade

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.20f establecen primas ou incentivos ou complementos de produtividade polo traballo realizado 50 convenios (31,1% dos asinados), que afectan a 7.429 traballadores/as (6,9%).

Primas e incentivos. Complemento de produtividade. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20f

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	0	3	3
	%	0,00%	33,33%	23,08%
	Nº Traballadores/as	0	634	634
	%	0,00%	49,88%	11,72%
A Coruña	Nº Convenios	0	13	13
	%	0,00%	34,21%	30,95%
	Nº Traballadores/as	0	1.591	1.591
	%	0,00%	50,86%	6,56%
Lugo	Nº Convenios	0	4	4
	%	0,00%	50,00%	36,36%
	Nº Traballadores/as	0	112	112
	%	0,00%	61,88%	3,14%
Ourense	Nº Convenios	1	4	5
	%	10,00%	40,00%	25,00%
	Nº Traballadores/as	250	1.102	1.352
	%	2,21%	78,05%	10,63%
Pontevedra	Nº Convenios	0	25	25
	%	0,00%	37,88%	33,33%
	Nº Traballadores/as	0	3.740	3.740
	%	0,00%	62,98%	6,08%
Galicia	Nº Convenios	1	49	50
	%	3,33%	37,40%	31,06%
	Nº Traballadores/as	250	7.179	7.429
	%	0,26%	60,18%	6,91%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles I é de sector (3,3% dos de sector) e afecta a 250 traballadores/as (0,3%) e 49 son de empresa (37,4% dos de empresa) e afectan a 7.179 traballadores/as (60,2%).

Respecto das cláusulas pódese sinalar o seguinte:

Con estes complementos trátase de retribuír o especial rendemento, a actividade extraordinaria e o interese ou iniciativa no desempeño do traballo, polo que se establecen en función dos resultados obtidos e do cumprimento dos obxectivos fixados na empresa.

Establécese como unha contía fixa ou unha contía en función dos obxectivos fixados segundo a actividade da empresa (produto vendido, produción, ocupación, tipo de actividade, etc.) ou sinálanse porcentaxes (para aplicar sobre o salario, a facturación, etc.).

Fíxanse nalgúns casos táboas de rendementos ou escalas de produción ou de resultados segundo os cales se pagará a prima.

Faise referencia noutros convenios a sistemas de medición recoñecidos como o Bedaux e nalgúns establécense sistemas propios tendo en conta os indicadores que se sinalan ou indicando fórmulas para o seu cálculo.

Algunhas primas fíxanse tendo en conta o rendemento individual e outras o rendemento total da empresa ou por seccións ou departamentos, establecendo ás veces dentro do mesmo convenio varias delas.

Estas primas non só se establecen en función da cantidade de produción, senón tamén da calidade do produto ou servizo, ambiental, da seguridade e mellora continua.

Indícase nalgúns convenios que a súa asignación realizárase conforme a criterios obxectivos establecidos regulamentariamente coa necesaria información e participación da representación legal dos traballadores/as.

Recollen algúns convenios os parámetros, factores ou criterios que se utilizan para calcular estas primas (nalgún caso de xeito moi detallado).

Sinálanse entre eles o rendemento, a responsabilidade, a competencia práctica, a eficacia, a eficiencia, a polivalencia, a colaboración, a iniciativa, a actitude e a experiencia do traballador/a no desempeño do seu labor.

Respecto dos obxectivos sinálase nalgún convenio a posibilidade de que poidan variar tanto na súa redacción coma no seu peso relativo dun ano a outro, en función das prioridades que se definan. Tamén se indica respecto deles que debe fixarse un nivel mínimo de cumprimento, que en caso de non se alcanzar, suporá que a súa valoración sexa cero.

Establecen varios convenios unha relación entre estas primas e a asistencia (ás veces tamén a puntualidade) ao traballo, sinalando penalizacións parciais ou a perda total delas segundo as faltas de asistencia ao traballo e recollendo tamén as faltas que se teñen en conta e cales non. Tamén se sinalan niveis de absentismo para ter en conta á hora de ter dereito a cobrar estas primas.

Indícanse ás veces outros complementos como o de responsabilidade cuxa percepción sería incompatible con estes.

Tamén se indica nalgúns convenios cal é a contía a percibir por estes complementos no período de vacacións, sinalando xeralmente a media do percibido por estes conceptos nos tres meses anteriores.

Existen cláusulas respecto do procedemento a seguir para o establecemento, control ou modificación destas primas e outras que se refiren á creación de comisións de produtividade para estes efectos (recollendo nalgúns casos a súa composición e funcións).

Outro tipo de cláusulas refírese ao carácter non consolidable destas primas e á necesidade de que as cantidades que perciba cada traballador/a por estes conceptos e os métodos para o seu cálculo sexan de coñecemento público polos demais traballadores/as da empresa así como pola representación legal dos traballadores/as.

■ Complemento de asistencia e puntualidade

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.20g, recollen este tipo de complementos 28 convenios (17,4% dos asinados este ano) que afectan a 19.106 traballadores/as (17,8%).

Asistencia e puntualidade. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20g

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	1	2	3
	%	25,00%	22,22%	23,08%
	Nº Traballadores/as	170	554	724
	%	4,11%	43,59%	13,38%
A Coruña	Nº Convenios	2	5	7
	%	50,00%	13,16%	16,67%
	Nº Traballadores/as	4.940	443	5.383
	%	23,37%	14,16%	22,18%
Lugo	Nº Convenios	1	1	2
	%	33,33%	12,50%	18,18%
	Nº Traballadores/as	2.960	13	2.973
	%	87,47%	7,18%	83,39%
Ourense	Nº Convenios	0	2	2
	%	0,00%	20,00%	10,00%
	Nº Traballadores/as	0	631	631
	%	0,00%	44,69%	4,96%
Pontevedra	Nº Convenios	1	13	14
	%	11,11%	19,70%	18,67%
	Nº Traballadores/as	8.000	1.395	9.395
	%	14,39%	23,49%	15,27%
Galicia	Nº Convenios	5	23	28
	%	16,67%	17,56%	17,39%
	Nº Traballadores/as	16.070	3.036	19.106
	%	16,82%	25,45%	17,78%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Destes convenios 23 son de empresa (17,6% dos de empresa asinados este ano) e afectan a 3.036 traballadores/as (25,4%) e 5 son de sector (16,7% dos de sector asinados este ano) e afectan a 16.070 traballadores/as (16,8%).

A finalidade destes complementos é combater o absentismo laboral, e a súa regulación é ás veces moi extensa incluíndo, ademais da contía, as condicións que deben cumprirse para ter dereito a percibilos e indicando tamén cando se perden total ou parcialmente por faltas de asistencia ou puntualidade, sinalando os tipos de faltas que se teñen en conta e cales non.

Normalmente establécense fixando unha contía, pero hai convenios que sinalan unha porcentaxe (xeralmente sobre o salario base).

■ Outros complementos

Figura en 76 convenios (47,2% dos asinados) que afectan a 71.666 traballadores/as (66,7%) un **complemento por traballar en días festivos**.

Deles 62 son de empresa (47,3% dos convenios de empresa asinados este ano) e afectan a 6.825 traballadores/as (57,2%), e 14 de sector (46,7% dos de sector asinados) que afectan a 64.841 traballadores/as (67,9%).

A compensación que se establece faise indicando unha contía, sinalando unha porcentaxe ou con descansos ou días libres. Nalgúns casos é unha combinación das dúas (compensación económica e ademais un tempo de descanso) e ás veces indícase a posibilidade de opción entre elas e a quen lle corresponde (empresa ou traballador/a).

Respecto da compensación con días libres sinálase nalgúns convenios o prazo para o seu desfrute e noutros ven recollido o xeito de desfrutalos (posibilidade de acumulación e se se poden desfrutar unidos ás vacacións ou aos días de descanso semanal, etc) e respecto das porcentaxes nuns casos indican que se aplican sobre o salario base e noutros sobre todos os conceptos económicos percibidos polo traballador/a na súa xornada normal.

Establecen algúns convenios unha compensación maior por traballar en certos festivos especiais que se indican.

Hai convenios que indican unha fórmula para o cálculo deste complemento e nalgún convenio ao sinalar a contía que corresponde por día festivo traballado indica unha contía máxima ao mes.

Existe en 16 convenios (9,9% dos asinados este ano) que afectan a 2.528 traballadores/as (2,4%) un **complemento de convenio**. Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector asinados este ano) e afectan a 1.470 traballadores/as (1,5%) e 14 son de empresa (10,7% dos de empresa asinados este ano) e afectan a 1.058 traballadores/as (8,9%).

Existe en 13 convenios, o 8,1% dos asinados este ano, que afectan a 2.346 traballadores (2,2%) un **complemento de actividade**.

Deles 1 é de sector (3,3% dos de sector asinados) e afecta a 1.500 traballadores/as (1,6%) e 12 son de empresa (9,2% dos de empresa asinados este ano) e afectan a 846 traballadores/as (7,1%).

Establecen un **complemento por traballos especiais** 5 convenios, o 3,1% dos asinados este ano, que afectan a 95 traballadores/as (0,1%). Son todos de empresa.

Faise referencia tamén en varios convenios ao mantemento de complementos que a título persoal se viñeran percibindo con anterioridade e ao establecemento doutros, tamén a título persoal, para compensar posibles perdas de retribución como consecuencia da aplicación de novos sistemas retributivos.

C) Gratificacións extraordinarias

En 78 convenios dos asinados este ano (48,5%) establécense máis de 2 gratificacións extraordinarias (Cadro 9.20h). Afectan estes convenios a 61.110 traballadores/as (56,9%).

Número de gratificacións extraordinarias establecido nos convenios asinados. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20h

		Sector	Empresa	Total
2 Pagas	Nº Convenios	10	73	83
	%	33,33%	55,73%	51,55%
	Nº Traballadores/as	40.123	6.255	46.378
	%	41,99%	52,43%	43,15%
3 Pagas	Nº Convenios	15	36	51
	%	50,00%	27,48%	31,68%
	Nº Traballadores/as	40.947	2.591	43.538
	%	42,85%	21,72%	40,50%
4 Pagas	Nº Convenios	5	20	25
	%	16,67%	15,27%	15,53%
	Nº Traballadores/as	14.488	3.061	17.549
	%	15,16%	25,66%	16,33%
5 Pagas	Nº Convenios	0	2	2
	%	0,00%	1,53%	1,24%
	Nº Traballadores/as	0	23	23
	%	0,00%	0,19%	0,021%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Inclúese neste cómputo a chamada “paga de beneficios” cando ao indicar como debe calcularse non se fai depender de se a empresa tivo ou non beneficios, senón que se converte nunha gratificación extraordinaria máis, na que só varía nalgúns casos a contía ou o período de devengo respecto das outras gratificacións extraordinarias.

A contía establécese na maioría dos convenios como unha mensualidade do salario base máis a antigüidade se é o caso, ou da antigüidade consolidada ou complemento persoal, pero hai convenios que indican que será igual a unha mensualidade completa e outros fan referencia ao salario total ou real. Outros convenios indican unha contía nas táboas salariais (á que ás veces se lle engade a antigüidade).

Algúns convenios engaden todos ou algúns complementos ou unha porcentaxe dalgún deles (os que máis se inclúen son os de asistencia, convenio, actividade e posto de traballo) e nalgúns casos as primas e/ou incentivos (xeralmente a media dos seis últimos meses).

Hai convenios que exclúen expresamente algúns complementos (os que máis se citan son o de transporte, os de puntualidade e asistencia e a produtividade).

Fan referencia ao rateo das gratificacións extraordinarias 35 convenios (21,7% dos asinados) que afectan a 58.024 traballadores/as (54%). Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector asinados) e afectan a 56.858 traballadores/as (59,5%) e 24 son de empresa (18,3% dos de empresa asinados) e afectan a 1.166 traballadores/as (9,8%).

En 6 convenios de empresa establécese expresamente que todas as gratificacións extraordinarias serán rateadas, e noutros 6 (catro de empresa e dous de sector) indícase o rateo dalgunha delas. Nos demais convenios sinálase a posibilidade de facelo.

Indícase ás veces que o rateo será para o persoal de nova contratación, dándolle aos demais traballadores/as a opción entre mantelas como ata o momento ou ratealas.

As demais cláusulas refírense ao período de devengo, aos meses e datas en que se perciben e aos efectos nelas das situacións de incapacidade temporal.

Establécese unha gratificación condicionada a que existan beneficios ou aos resultados da empresa en 5 convenios, todos de empresa, que afectan a 259 traballadores/as e ademais nun convenio, tamén de empresa, non se establece para este ano pero si para o seguinte que é o último de vixencia do convenio.

D) Retribucións extrasalariais

Recóllense neste apartado os convenios que regulan as axudas de custo e gastos de locomoción e os complementos de transporte e distancia, así como o número de traballadores/as aos que afectan.

■ Axudas de custo e gastos de locomoción

Segundo se pode observar no Cadro 9.20i, teñen cláusulas ao respecto 98 convenios (60,9% dos asinados este ano) que afectan a 81.213 traballadores/as (75,6%).

Axudas de custo e gastos de locomoción. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20i

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	4	6	10
	%	100,00%	66,67%	76,92%
	Nº Traballadores/as	4.140	788	4.928
	%	100,00%	62,00%	91,07%
A Coruña	Nº Convenios	3	20	23
	%	75,00%	52,63%	54,76%
	Nº Traballadores/as	19.640	1.487	21.127
	%	92,90%	47,54%	87,06%
Lugo	Nº Convenios	2	3	5
	%	66,67%	37,50%	45,45%
	Nº Traballadores/as	3.323	110	3.433
	%	98,20%	60,77%	96,30%
Ourense	Nº Convenios	3	7	10
	%	30,00%	70,00%	50,00%
	Nº Traballadores/as	5.500	931	6.431
	%	48,63%	65,93%	50,55%
Pontevedra	Nº Convenios	7	43	50
	%	77,78%	65,15%	66,67%
	Nº Traballadores/as	41.888	3.406	45.294
	%	75,36%	57,36%	73,62%
Galicia	Nº Convenios	19	79	98
	%	63,33%	60,31%	60,87%
	Nº Traballadores/as	74.491	6.722	81.213
	%	77,95%	56,35%	75,56%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 19 son de sector (63,3% dos de sector) e afectan a 74.491 traballadores/as (78%) e 79 son de empresa (60,3% dos de empresa) e afectan a 6.722 traballadores/as (56,3%).

Das cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

- Indícanse xeralmente as condicións que dan lugar ao aboamento da axuda de custo e esíxese a xustificación fidedigna do gasto realizado.
- Defínese en moitas destas cláusulas cando se ten dereito á axuda de custo completa ou a media axuda.
- Sinálase a posibilidade de que se poida substituír a axuda de custo polo pagamento dos gastos ocasionados no desprazamento e estancia logo de xustificación.
- Establécese noutras cláusulas cales son os estándares de transporte e aloxamento para utilizar nos desprazamentos.
- Diferéncianse nalgúns convenios as contías segundo o desprazamento sexa dentro ou fóra de Galicia ou ao estranxeiro, concretando máis nalgúns casos para determinados países.

Outro tipo de cláusulas fan referencia aos anticipos que deben ou poden concederse con motivo dos desprazamentos efectuados por motivos de traballo.

Respecto dos gastos de desprazamento, cando é necesario utilizar medios propios do traballador/a, a compensación fíxase sinalando unha contía por Km.

■ Complemento de transporte e distancia

Ven recollido en 70 convenios (43,5% dos asinados) que afectan a 58.046 traballadores/as (54%).

Deles 14 son de sector (46,7%) e afectan a 51.698 traballadores/as (54,1%) e 56 son de empresa (42,7%) e afectan a 6.348 traballadores/as (53,2%).

○ Cadro 9.20k recolle estes datos por provincias.

Complemento de transporte e distancia. Por provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.20k

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	2	3	5
	%	50,00%	33,33%	38,46%
	Nº Traballadores/as	1.240	797	2.037
	%	29,95%	62,71%	37,65%
A Coruña	Nº Convenios	3	16	19
	%	75,00%	42,11%	45,24%
	Nº Traballadores/as	19.640	1.139	20.779
	%	92,90%	36,41%	85,62%
Lugo	Nº Convenios	2	4	6
	%	66,67%	50,00%	54,55%
	Nº Traballadores/as	3.323	50	3.373
	%	98,20%	27,62%	94,61%
Ourense	Nº Convenios	1	1	2
	%	10,00%	10,00%	10,00%
	Nº Traballadores/as	1.200	48	1.248
	%	10,61%	3,40%	9,81%
Pontevedra	Nº Convenios	6	32	38
	%	66,67%	48,48%	50,67%
	Nº Traballadores/as	26.295	4.314	30.609
	%	47,31%	72,65%	49,75%
Galicia	Nº Convenios	14	56	70
	%	46,67%	42,75%	43,48%
	Nº Traballadores/as	51.698	6.348	58.046
	%	54,10%	53,21%	54,00%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

■ Outros complementos

En 15 convenios (9,3% dos asinados este ano) establécese o complemento de “Quebranto de moeda” e en 3 (1,9% dos asinados este ano) o de “Desgaste de ferramentas”.

9.5 Tempo de traballo

9.5.1 A xornada laboral

9.5.1.1 Xornada pactada

Para determinar a xornada media pactada nos convenios asinados e revisados en 2009 en Galicia, tivéronse en conta unicamente os convenios que a regulan de xeito anual, que foron 144 este ano (o 61,5%). Deles 47 son de sector (o 63,5% dos de sector asinados e revisados este ano) e 97 son de empresa (o 60,6% dos de empresa asinados e revisados este ano).

O Cadro 9.21 reflicte a xornada media pactada en 2009 que foi de 1.758,65 horas.

Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 2003-2009

■ Cadro 9.21

Total Convenios. Xornada media pactada

	Total convenios	Convenios de empresa	Convenios de sector
2003	1.762,6	1.757,1	1.763,0
2004	1.764,0	1.728,0	1.767,8
2005	1.766,5	1.724,0	1.768,6
2006	1.764,0	1.742,2	1.765,5
2007	1.766,9	1.739,4	1.768,2
2008	1.755,3	1.697,2	1.762,9
2009	1.758,65	1.742,24	1.759,33

Total Convenios. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construción	Servizos
2003	1.784,0	1.768,5	1.752,3	1.788,1
2004	1.765,1	1.761,4	1.750,0	1.790,4
2005	1.768,7	1.767,1	1.748,3	1.792,6
2006	1.760,0	1.765,5	1.746,4	1.795,1
2007	1.798,5	1.769,3	1.745,1	1.793,4
2008	1.757,5	1.755,8	1.745,5	1.771,6
2009	1.784,21	1.763,23	1.737,53	1.788,71

Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 2003-2009

■ Cadro 9.21
(continuación)

Convenios de sector. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construción	Servizos
2003		1.772,4	1.752,3	1.790,1
2004		1.772,3	1.750,0	1.794,4
2005		1.771,6	1.748,3	1.797,3
2006		1.768,8	1.746,4	1.800,0
2007		1.771,8	1.745,2	1.796,9
2008		1.767,1	1.745,5	1.795,3
2009		1.765,65	1.737,53	1.791,23

Convenios de empresa. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construción	Servizos
2003	1.784,0	1.753,6	1.756,5	1.767,6
2004	1.765,1	1.726,1	1.750,0	1.732,5
2005	1.768,7	1.731,7	1.748,0	1.706,8
2006	1.760,0	1.741,9	1.746,0	1.742,5
2007	1.798,5	1.753,1	1.720,0	1.705,6
2008	1.757,5	1.716,7		1.671,2
2009	1.784,21	1.739,06		1.745,28

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Segundo coa tendencia de anos anteriores, a xornada nos convenios de empresa é máis reducida que nos de sector, 1.742,24 horas fronte a 1.759,33 horas.

Por sectores económicos, no total de convenios, foi na construción onde se pactou unha xornada máis baixa, 1.737,5 horas.

Nos convenios de sector, é no sector servizos no que se pacta a xornada máis alta, 1.791,2 horas.

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.22, son 91 (56,5% dos asinados) os convenios que indican unha xornada anual inferior á máxima legal anual. Estes convenios afectan a 80.546 traballadores/as (74,9%).

**Evolución dos convenios que reducen a xornada máxima legal.
Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia 2005-2009**

■ Cadro 9.22

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
2005						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	3	75,00	6	85,71	9	81,82
A Coruña	7	77,78	25	49,02	32	53,33
Lugo	8	66,67	9	39,13	17	48,57
Ourense	7	53,85	13	52,00	20	52,63
Pontevedra	5	41,67	35	56,45	40	54,05
Total	30	60,00	88	52,38	118	54,13
2006						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	100,00	12	75,00	14	77,78
A Coruña	5	50,00	22	47,83	27	48,21
Lugo	4	80,00	5	35,71	9	47,37
Ourense	4	30,77	8	53,33	12	42,86
Pontevedra	7	58,33	41	68,33	48	66,67
Total	22	52,38	88	58,28	110	56,99
2007						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	3	75,00	3	37,50	6	50,00
A Coruña	8	80,00	21	47,73	29	53,70
Lugo	3	60,00	11	45,83	14	48,28
Ourense	3	33,33	7	50,00	10	43,48
Pontevedra	8	61,54	40	62,50	48	62,34
Total	25	60,98	82	53,25	107	54,87
2008						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	3	60,00	6	85,71	9	75,00
A Coruña	7	87,50	19	65,52	26	70,27
Lugo	7	77,78	12	52,17	19	59,38
Ourense	7	58,33	8	57,14	15	57,69
Pontevedra	6	66,67	33	56,90	39	58,21
Total	30	69,77	78	59,54	108	62,07
2009						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	50,00	8	88,89	10	76,92
A Coruña	3	75,00	18	47,37	21	50,00
Lugo		0,00	3	37,50	3	27,27
Ourense	5	50,00	4	40,00	9	45,00
Pontevedra	4	44,44	44	66,67	48	64,00
Total	14	46,67	77	58,78	91	56,52

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 14 son de sector (46,7% dos de sector) e afectan a 72.058 traballadores/as (75,4%) e 77 son de empresa (58,8% dos de empresa) e afectan a 8.488 traballadores/as (71,1%).

Sinalar así mesmo que dos 103 convenios asinados este ano que rematan a súa vixencia en anos posteriores, 11 indican unha redución da xornada para os anos seguintes de vixencia. Os traballadores/as aos que afectan son 17.481.

Os convenios que indican unha xornada semanal inferior á xornada máxima establecida son 51 (31,7% dos asinados) e afectan a 16.233 traballadores/as (15,1%).

Deles 4 son de sector (13,3% dos de sector) e afectan a 13.250 traballadores/as (13,9%) e 47 son de empresa (35,9% dos de empresa) e afectan a 2.983 traballadores/as (25%).

Por último indicar que se ademais dos convenios asinados e revisados este ano, temos en conta os convenios asinados en anos anteriores que indican a xornada anual para 2009, a xornada pactada é de 1.754,79 horas (1.761,24 horas nos convenios de sector e 1.711,46 horas nos de empresa).

9.5.1.2 Regulación da xornada

■ Distribución irregular da xornada

Segundo reflicte o Cadro 9.23a, 12 convenios (7,5% dos asinados este ano) indican unha distribución irregular da xornada. Deles 2 son de sector e 10 son de empresa e afectan a 5.863 traballadores/as (5,5%).

**Convenios colectivos con distribución irregular da xornada.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.23a

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	
						Nº	%
Sector							
2003	0	0	0	1	0	1	2,0
2004	0	0	0	1	0	1	1,8
2005	0	0	0	1	0	1	2,0
2006	0	0	0	1	0	1	2,4
2007	1	0	0	0	0	1	2,4
2008	0	0	0	1	0	1	2,3
2009	2	0	0	0	0	2	6,7
Empresa							
2003	0	1	1	0	0	2	1,3
2004	1	2	1	1	0	5	3,1
2005	0	1	2	1	1	5	3,0
2006	0	2	2	0	2	6	4,0
2007	1	2	1	0	0	4	2,6
2008	0	1	1	0	2	4	3,1
2009	0	0	2	2	6	10	7,6
Total 2009	2	0	2	2	6	12	7,5

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Ademais, segundo se pode apreciar no Cadro 9.23b, en 12 convenios (7,5% dos asinados) indícase a posibilidade de establecer unha distribución irregular da xornada. Os traballadores/as aos que afectan son 22.486 (20,9%).

Convenios colectivos que indican a posibilidade de establecer unha distribución irregular da xornada. Por Provincias. Galicia. 2009

■ Cadro 9.23b

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	0	2	2
	%	0,00%	22,22%	15,38%
	Nº Traballadores/as	0	221	221
	%	0,00%	17,39%	4,08%
A Coruña	Nº Convenios	3	2	5
	%	75,00%	5,26%	11,90%
	Nº Traballadores/as	19.640	232	19.872
	%	92,90%	7,42%	81,89%
Lugo	Nº Convenios	0	0	0
	%	0,00%	0,00%	0,00%
	Nº Traballadores/as	0	0	0
	%	0,00%	0,00%	0,00%
Ourense	Nº Convenios	3	0	3
	%	30,00%	0,00%	15,00%
	Nº Traballadores/as	2.320	0	2.320
	%	20,51%	0,00%	18,24%
Pontevedra	Nº Convenios	0	2	2
	%	0,00%	3,03%	2,67%
	Nº Traballadores/as	0	73	73
	%	0,00%	1,23%	0,12%
Galicia	Nº Convenios	6	6	12
	%	20,00%	4,58%	7,45%
	Nº Traballadores/as	21.960	526	22.486
	%	22,98%	4,41%	20,92%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Entre as cláusulas recollidas pódense sinalar as seguintes:

- Necesidade de acordo coa representación legal dos traballadores/as para poder establecela.
- Fixar os límites máximos de distribución.
- Prazo mínimo de comunicación ao traballador/a ou de publicación do calendario.
- Establecer os períodos nos que se pode aplicar a distribución irregular da xornada.
- Indicar se a irregularidade afecta ou pode afectar a todo ou parte do cadro de persoal.
- Sinalar o xeito de compensación destas horas.
- Recollen tres convenios unha regulación da “bolsa de horas” de xeito detallado. Noutros convenios faise referencia á existencia de bolsas de horas ou pactos respecto da flexibilidade na distribución da xornada pero que non veñen recollidos no seu texto.

■ Tempo de traballo flexible. Prolongación da xornada

Recóllense cláusulas ao respecto en 56 convenios (34,8% dos asinados) que afectan a 56.587 traballadores/as (52,6%).

Deles 8 son de sector (26,7% dos de sector) e afectan a 51.965 traballadores/as (54,4%) e 48 de empresa (36,6% dos de empresa) e afectan a 4.622 traballadores/as (38,7%).

As cláusulas fan referencia á existencia ou á posibilidade de establecer un horario flexible, aos axustes nos horarios con prolongacións de xornadas, a posibilidade de cambiar a modalidade de xornada (implantando ou modificando as quendas) e o xeito de recuperación ou compensación. Indican ademais algúns convenios os traballadores/as aos que pode afectar:

Establécense nalgúns convenios os motivos polos que se pode facer; sinalando nuns casos razóns organizativas ou produtivas e noutros por conciliación da vida laboral e familiar (ou para todos os casos).

Dentro da xornada fixada no convenio regúlase ás veces un réxime de flexibilidade de horarios sinalando unha xornada coincidente obrigatoria e logo unhas marxes mínimas e máximas para a entrada e saída e mesmo para as paradas nas xornadas partidas.

Limitábase nalgúns casos o número de veces ou o tempo durante o cal se poden aplicar as variacións na xornada.

Faise referencia nalgúns convenios á necesidade de rotar aos traballadores/as afectados/as e tamén se sinala que non deben supoñer ningún tipo de discriminación.

Recóllese tamén nalgúns convenios o procedemento a seguir para facer os cambios facendo referencia á negociación coa representación dos traballadores/as ou co propio traballador/a e sinalando ás veces os prazos e xeito de facer a notificación aos afectados/as.

■ Traballo a quendas

Establécese o traballo a quendas, ou faise referencia á posibilidade de facelo, para todo ou parte do cadro de persoal dependendo do traballo ou servizo que se realice en 77 convenios dos asinados este ano (47,8%).

Estes convenios afectan a 18.671 traballadores/as (17,4%) e deles 70 son de empresa (53,4% dos de empresa asinados) e afectan a 9.191 traballadores/as (77%) e 7 son de sector (23,3% dos de sector asinados) e afectan a 9.480 traballadores/as (9,9%).

Entre os tipos de cláusulas máis frecuentes, ademais do xa indicado no apartado sobre estrutura salarial respecto do complemento por traballo a quendas, pódense sinalar os seguintes:

■ Exixencia de respecto ao principio de igualdade, rotación e non discriminación na elaboración das quendas. Nalgúns convenios refírense expresamente á quenda de noite, ás que coincidan con domingos ou festivos e ás que se desenvolvan en condicións de perigosidade, penosidade ou toxicidade.

■ Sinalar o tipo de quendas que se establece ou pode establecerse, indicando o número delas, os ciclos de rotación e os traballadores/as aos que afectan.

■ Regúlanse en moitos convenios os descansos diarios, sinalando o tempo que corresponde, se se considera como tempo efectivo de traballo ou non, e o xeito de desfrutalo.

■ Indicar o número mínimo de horas de descanso entre quendas e nas rotacións.

■ Tamén se refiren moitos convenios á publicidade que se lle debe dar aos horarios das quendas e aos posibles cambios delas.

■ Faise referencia á obriga de información e/ou negociación coa representación dos traballadores/as sobre as rotacións e os cambios nas quendas.

■ Indícase nalgúns convenios que na organización das quendas teranse en conta as circunstancias persoais de cada empregado/a, engadindo nalgún caso que se fará sempre que non deteriorenen a organización do traballo.

■ Indica un convenio que cando a xornada se desenvolva en réxime de traballo a quendas, realízase obrigatoriamente a substitución no posto de traballo, solapándose nel as quendas entrantes e saíntes.

■ Respecto dos cambios de quendas sinálase nalgúns convenios a necesidade de motivación suficiente do cambio e o prazo para a súa notificación (salvo supostos derivados de situacións sobrevidas ou urxentes) e nalgúns casos tamén se indica a duración máxima do cambio.

Alguns convenios indican que os traballadores/as terán dereito á súa quenda habitual que non se poderá cambiar:

Para os cambios voluntarios indícase nalgúns convenios que deben ser entre traballadores/as de igual categoría ou posto, sinalando ás veces o prazo de comunicación á empresa e o número máximo de cambios ao mes que se poden realizar:

Nalgúns casos non se poñen limitacións indicando que se poderán intercambiar as quendas de mutuo acordo entre os traballadores/as logo de comunicación á empresa e noutros esíxese sempre ademais a autorización desta.

Sinálase tamén ás veces o procedemento a seguir para solicitar o cambio e os criterios e/ou preferencias na súa concesión.

■ **Traballo nocturno**

Ademais das cláusulas xa indicadas ao analizar a estrutura salarial sobre o complemento de nocturnidade e os horarios que se establecen como nocturnos pódense destacar as seguintes:

■ Recóllese o procedemento para cubrir a quenda de noite tanto de xeito voluntario como no caso de non existir persoal suficiente para cubrir o servizo.

■ Establécese como norma xeral que a quenda de noite será rotatoria.

■ Nalgunha cláusula exceptúase das rotacións aos traballadores/as maiores de 50 anos, permanecendo nas quendas do día ou da noite, agás que voluntariamente se queiran incluír na rotación e prohibíndolle no caso de non rotar que troquen a quenda co resto do persoal.

■ Regúlanse, ademais da compensación, os descansos que corresponden e o xeito de desfrutalos.

■ Indícanse limitacións á permanencia continuada na quenda de noite sinalando entre outras a obriga de cambiar as quendas semanalmente como mínimo, dentro dunha mesma categoría ou oficio, co obxecto de que o persoal non traballe de noite de xeito continuado (salvo nos casos probados de absoluta imposibilidade, en cuxo suposto a representación do persoal deberá emitir o informe correspondente).

Tamén se indica ás veces o número semanas ou meses consecutivos que como máximo se pode permanecer na quenda de noite, salvo adscrición voluntaria.

■ Indícase así mesmo que nos servizos nos que a actividade se desenvolva en horas nocturnas procurárase que as xornadas traballadas nas ditas circunstancias sexan repartidas equitativamente entre todo o persoal do servizo, sen prexuízo das situacións que por saúde laboral impidan o traballo nocturno, especialmente a maternidade.

■ Sinala un convenio a porcentaxe máxima do persoal da quenda de noite que non rote e vaia fixo nela se voluntariamente o solicita.

■ Para evitar a permanencia durante anos na quenda de noite indícase que cando exista unha vacante na quenda de día terán preferencia os traballadores/as da quenda de noite para cubrilas se cumpren os requisitos que se sinalan.

Entre as prioridades que se sinalan á hora de cambiar á quenda de día figuran os traballadores/as con problemas de saúde ou familiares, os que teñan máis antigüidade na quenda de noite e os que teñan responsabilidades familiares.

■ Descansos

Regúlanse os descansos en 118 convenios dos asinados este ano (73,3%) que afectan a 70.683 traballadores/as (65,8%).

Deles 23 son de sector (76,7% dos de sector) e afectan a 60.335 traballadores/as (63,1%) e 95 son de empresa (72,5% dos de empresa) e afectan a 10.348 traballadores/as (86,7%).

Refírense estas cláusulas aos descansos mínimos diarios, semanais e entre xornadas.

O descanso mínimo diario establécese expresamente como tempo efectivo de traballo en 76 convenios dos asinados este ano (47,2%) que afectan a 48.225 traballadores/as (44,9%). Deles 15 son de sector (50% dos de sector) e afectan a 43.018 traballadores/as (45%) e 61 de empresa (46,6% dos de empresa) e afectan a 5.207 traballadores/as (43,6%).

Nun destes convenios considérase tempo efectivo de traballo o descanso na quenda nocturna e non na diúrna, indicando a posibilidade de que se poida considerar no futuro nesta tamén tempo efectivo de traballo en función do cumprimento dos obxectivos.

Noutros dous convenios indícase que será tempo efectivo de traballo só para certos casos.

En 4 convenios (1 de sector e 3 de empresa) que afectan a 2.838 traballadores/as aparecen recollidas cláusulas que establecen o tempo de descanso diario pero sen indicar expresamente se se considera tempo efectivo de traballo ou non.

Indican que o descanso mínimo diario non se considera como tempo de traballo efectivo 11 convenios (6,8% dos asinados) que afectan a 1.573 traballadores/as (1,5%). Son todos de empresa. Dous deles indican que non será tempo de traballo só para certos casos.

■ Horarios

Recollen cláusulas sobre o horario 71 convenios (44,1%) dos asinados este ano que afectan a 44.173 traballadores/as (41,1%). Deles 9 son de sector (30% dos de sector

asinados) e afectan a 37.428 traballadores/as (39,2%) e 62 de empresa (47,3% dos de empresa asinados) e afectan a 6.745 traballadores/as (56,5%).

Establécense nalgúns casos distintos tipos de horarios para a mesma empresa segundo as seccións ou servizos, non só no que respecta ao tipo de xornada senón tamén segundo a época do ano (xornada de verán, festas locais,...). Na xornada de verán nuns casos pasa de ser xornada partida a continua e nos que xa era continua redúcese a duración.

Sinálanse nalgúns convenios marxes de flexibilidade na hora de entrada e/ou saída do traballo.

Recóllese tamén nalgúns casos a posibilidade de modificación durante o ano e o procedemento a seguir.

Tamén se refiren moitas destas cláusulas á publicidade que se lle debe dar aos horarios e ao calendario laboral e a cando se debe acordar o do ano seguinte.

9.5.2 Vacacións

Á hora de fixar as vacacións nos convenios colectivos asinados este ano, indícanse maioritariamente días naturais ou 1 mes natural, facéndoo así 131 convenios (81,4%) que afectan a 72.994 traballadores/as (67,9%).

Os convenios que indican días laborables son 53 (32,9% dos asinados este ano), e afectan a 43.602 traballadores/as (40,6%). Deles 8 son de sector (26,7% dos de sector) e afectan a 39.130 traballadores/as (40,9%) e 45 son de empresa (34,4% dos de empresa) e afectan a 4.472 traballadores/as (37,5%).

Destes convenios que indican días laborables 30 que afectan a 9.299 traballadores/as sinálanas tamén en días naturais ou un mes natural (4 son de sector e 26 de empresa). Algúns deles o que fan é establecer un número mínimo de días laborables de vacacións aínda que se fixen estas en días naturais e outros garantir que en calquera caso nunca serán menos de 30 días naturais.

O número de días laborables indicados vai desde 20 a 33. Os que máis se repiten son 22 (faise en 36 convenios), 23 (faise en 6 convenios) e 21 (faise en 5 convenios).

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.24, son 12 os convenios que indican máis de 30 días naturais de vacacións (o 7,5% dos asinados). Os traballadores/as aos que afectan son 3.803 (3,5%).

■ Cadro 9.24

Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais.
Por provincias. Galicia. 2003-2009

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2003	1	25,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	6,7	2	3,9
2004	1	20,0	1	10,0	1	12,5	2	14,3	2	11,1	7	12,7
2005	1	25,0	1	11,1	0	0,0	1	7,7	2	16,7	5	10,0
2006	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	2,4
2007	1	25,0	2	20,0	1	20,0	0	0,0	3	23,1	7	17,1
2008	1	20,0	1	12,5	0	0,0	1	8,3	0	0,0	3	7,0
2009	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	10,0	0	0,0	1	3,3
Empresa												
2003	0	0,0	3	6,1	4	36,4	1	5,0	3	4,6	11	7,2
2004	0	0,0	5	13,2	3	16,7	0	0,0	6	8,6	14	8,6
2005	2	12,5	6	13,0	3	21,4	0	0,0	2	3,3	13	8,6
2006	1	6,3	3	6,5	3	21,4	1	6,7	5	8,3	13	8,6
2007	0	0,0	5	11,4	6	25,0	0	0,0	3	4,7	14	9,1
2008	2	28,6	5	17,2	2	8,7	0	0,0	2	3,4	11	8,4
2009	0	0,0	4	10,5	1	12,5	0	0,0	6	9,1	11	8,4
Total 2009	0	0,0	4	9,5	1	9,1	1	5,0	6	8,0	12	7,5

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles I é de sector (3,3% dos de sector asinados) e afecta a 1.500 traballadores/as (1,6%) e II son de empresa (8,4% dos de empresa) e afectan a 2.303 traballadores/as (19,3%).

En 154 convenios (o 95,7% dos asinados) establécense criterios para regular as vacacións ou datas de preferencia para o seu desfrute (Cadro 9.25). Os traballadores/as aos que afectan son 106.877 (99,4%).

**Convenios colectivos que fixan criterios ou datas nas vacacións.
Por provincias. Galicia. 2003 - 2009**

■ Cadro 9.25

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2003	3	75,0	9	90,0	9	100,0	13	100,0	12	80,0	46	90,2
2004	4	80,0	10	100,0	7	87,5	14	100,0	16	88,9	51	92,7
2005	4	100,0	9	100,0	12	100,0	13	100,0	11	91,7	49	98,0
2006	2	100,0	10	100,0	5	100,0	13	100,0	12	100,0	42	100,0
2007	4	100,0	9	90,0	5	100,0	9	100,0	13	100,0	40	97,6
2008	5	100,0	8	100,0	9	100,0	12	100,0	9	100,0	43	100,0
2009	3	75,0	4	100,0	3	100,0	10	100,0	9	100,0	29	96,7
Empresa												
2003	8	100,0	43	87,8	9	81,8	16	80,0	62	95,4	138	90,2
2004	12	92,3	38	100,0	17	94,4	18	78,3	66	94,3	151	93,2
2005	7	100,0	48	94,1	23	100,0	25	100,0	61	98,4	164	97,6
2006	15	93,8	42	91,3	14	100,0	15	100,0	58	96,7	144	95,4
2007	8	100,0	42	95,5	24	100,0	13	92,9	60	93,8	147	95,5
2008	7	100,0	29	100,0	23	100,0	14	100,0	56	96,6	129	98,5
2009	9	100,0	32	84,2	8	100,0	10	100,0	66	100,0	125	95,4
Total 2009	12	92,3	36	85,7	11	100,0	20	100,0	75	100,0	154	95,7

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 29 son de sector (96,7% dos convenios de sector asinados este ano) e afectan a 95.158 traballadores/as (99,6%) e 125 son de empresa (95,4% dos de empresa asinados) e afectan a 11.719 traballadores/as (98,2%).

Os criterios recollidos pódense resumir nos seguintes:

■ Establecer o desfrute das vacacións de xeito continuado ou a posibilidade de fraccionalas en dous ou máis períodos.

Indícase nalgúns convenios o dereito do traballador/a a escoller a metade do período vacacional e a outra metade pola empresa.

Tamén se sinala nalgúns casos a duración mínima de cada período no caso de fraccionalas.

Limitáase nalgúns casos o fraccionamento a que queda facultada a empresa a un certo número de períodos, salvo acordo entre as partes, e tamén se sinala que cando as vacacións sexan fraccionadas por proposta da empresa, non se terán en conta os días festivos, pero si os domingos.

■ Indícase nalgúns convenios que no caso de existir algún festivo oficial no período de vacacións compensarase o dito día con outro suplementario.

■ Posibilidade por parte da empresa de excluír o período que coincida co de maior actividade produtiva da empresa.

■ Establecemento nalgúns casos para certo persoal, como consecuencia da natureza do seu traballo, de calendarios especiais de vacacións (mantemento, etc).

■ Fixar unha porcentaxe ou un número máximo de traballadores/as que poden desfrutar simultaneamente as vacacións.

■ Sinalar os meses ou períodos nos que preferentemente se deben desfrutar as vacacións.

Nalgúns convenios sinálanse datas só para unha parte das vacacións.

■ Obrigatoriedade de inicio das vacacións en día laborable e/ou prohibición de comezo en sábado, domingo, festivo ou véspera del ou día que corresponda descanso.

■ Antelación coa que debe negociarse e publicarse o calendario de vacacións.

■ Días adicionais de vacacións para os traballadores/as que teñan completados os períodos de antigüidade que se sinalan no convenio (15, 20, 25, 30 o máis anos de servizo).

Nalgúns casos tamén se incrementan os días de vacacións a partir de que o traballador/a cumpra unha certa idade.

■ Establecemento de quendas rotativas para o desfrute das vacacións.

As preferencias na elección das quendas que se sinalan maioritariamente son a antigüidade e os traballadores/as con responsabilidades familiares (fillos/as en idade escolar e/ou maiores dependentes ao seu coidado).

Indícase tamén a preferencia no caso de matrimonios en que ambos os cónxuxes traballen na empresa a desfrutar dos períodos de vacacións en datas coincidentes, facendo extensible esta prioridade, igualmente, ás parellas de feito.

Recollen algúns convenios a posibilidade de cambialas entre os traballadores/as, indicando algúns deles os requisitos para facelo (prazo de antelación na comunicación á empresa, que sexan traballadores/as da mesma categoría profesional,...)

■ Recóllese tamén nalgúns convenios a posibilidade de modificar o calendario anual de vacacións con carácter individualizado.

■ Retribución das vacacións.

Nalgúns convenios o que se fai é fixar unha contía na táboa salarial e noutros indícase que se retribúen segundo o salario real ou que a retribución correspondente aos períodos de vacacións será igual que o resto dos meses do ano.

Hai convenios que enumeran os conceptos que integran a remuneración (salario base e antigüidade e complementos).

Inclúense nalgúns convenios as primas que lle correspondan no seu posto habitual (xeralmente a media dos tres meses anteriores ao desfrute das vacacións).

Respecto do complemento de nocturnidade nuns casos indican que se percibe integramente e noutros que só se percibe a media dos tres últimos meses.

Tamén se engade en dous convenios a participación en beneficios.

Outros convenios indican que a retribución será a media obtida por todos os conceptos ou polos conceptos que cita expresamente o convenio no trimestre anterior á data de iniciación destas. Nalgúns casos exceptúan expresamente as horas extraordinarias e as gratificacións extraordinarias.

Por último indicar que se establece tamén nalgúns convenios unha bolsa de vacacións.

■ Vacacións das embarazadas.

As cláusulas máis frecuentes refírense a que a traballadora embarazada terá dereito a escoller a data das súas vacacións regulamentarias (nalgúns casos indícase sempre e cando as una á baixa por maternidade).

Estando incorporando cláusulas que recollen o establecido na Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes que sinala que cando o período de vacacións fixado no calendario de vacacións da empresa coincida no tempo cunha incapacidade temporal derivada do embarazo, co parto ou coa lactación natural ou co período de suspensión do contrato de traballo por maternidade, terase dereito a desfrutar as vacacións en data distinta á da incapacidade temporal ou á do permiso que por aplicación do devandito precepto lle correspondese ao finalizar o período de suspensión, aínda que rematase o ano natural a que correspondan.

■ Primas por vacacións fóra de certos períodos.

Teñen cláusulas ao respecto 28 convenios (17,4% dos asinados este ano) que afectan a 22.554 traballadores/as (21%). Deles 24 son de empresa (18,3% dos de empresa asinados) e afectan a 3.574 traballadores/as (30%) e 4 son de sector (13,3% dos de sector asinados) e afectan a 18.980 traballadores/as (19,9%).

Nalgúns convenios son primas monetarias e noutros engádense días ás vacacións.

Na maioría dos casos indícase que se ten dereito cando é por petición da empresa ou por necesidades do servizo ou da produción.

■ Interrupción das vacacións por incapacidade temporal.

Teñen cláusulas deste tipo 78 convenios dos asinados este ano (48,4%) que afectan a 60.251 traballadores/as (56,1%).

Deles 13 son de sector (43,3% dos de sector) e afectan a 52.636 traballadores/as (55,1%) e 65 son de empresa (49,6% dos de empresa) e afectan a 7.615 traballadores/as (63,8%).

Distínguese neste tipo de cláusulas se a incapacidade temporal se produce antes ou durante as vacacións.

Os convenios que indican a interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal **antes de comezar o seu desfrute** son 61 (37,9% dos asinados este ano) e afectan a 58.727 traballadores/as (54,6%).

Deles 12 son de sector (40% dos de sector) e afectan a 52.236 traballadores/as (54,7%) e 49 son de empresa (37,4% dos de empresa) e afectan a 6.491 traballadores/as (54,4%).

Os convenios que indican a interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal **durante o seu desfrute** son 43 (26,7% dos asinados) e afectan a 34.909 traballadores/as (32,5%).

Deles 4 son de sector (13,3% dos de sector) e afectan a 29.450 traballadores/as (30,8%) e 39 son de empresa (29,8% dos de empresa) e afectan a 5.459 traballadores/as (45,8%).

Neste tipo de cláusulas sobre interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal indícase en moitas delas que as vacacións deberán desfrutarse unha vez producida a alta, negociando empresa e traballador/a o período de mutuo acordo.

Nalgúns convenios límtase esta posibilidade a que se produza a alta dentro do ano natural, pero outros indican que se poden desfrutar no ano seguinte (xeralmente indícase como límite máximo o 15 de xaneiro do ano seguinte).

Requírese nalgúns casos uns certos requisitos, sinalando entre outros os seguintes:

- Que exista un número mínimo de días de duración da baixa.
- Que sexa debida a accidente de traballo ou enfermidade profesional.
- Que sexa debida a accidente (laboral ou non) ou que requira hospitalización.

Faise depender este dereito nun convenio de que o absentismo na empresa alcance os valores da media do sector.

Exclúese nalgún convenio o suposto de vacacións colectivas de todo un centro de traballo.

Inclúense cláusulas tamén que establecen que no caso de producirse colisións de intereses entre traballadores/as que modifican o seu cadro de vacacións como consecuencia da baixa médica e aqueloutros da mesma unidade ou servizo que xa as teñan programadas, terán estes últimos preferencia sobre aqueles.

9.5.3 Permisos

O 98% dos convenios asinados este ano (158 convenios) melloran dalgún xeito os permisos establecidos no Estatuto dos traballadores/as. Os traballadores/as aos que afectan son 107.048 (o 99,6% do total).

Deles 29 son de sector (96,7% dos de sector) e afectan a 95.158 traballadores/as (99,6%) e 129 son de empresa (98,5% dos de empresa) e afectan a 11.890 traballadores/as (99,7%).

As melloras consisten nuns casos en aumentar o número de días de permiso aos que se ten dereito e noutros o que se fai e ampliar os casos que dan dereito aos permisos ou diminuír os requisitos necesarios.

Esíxense ás veces algúns requisitos para ter dereito aos permisos sinalados ou para incrementar o número de días aos que se ten dereito, sinalando moitos convenios a necesidade de ter que facer un desprazamento, indicando nuns casos ademais que sexa fóra da localidade, da provincia ou de Galicia e noutros casos sinalando un número concreto de quilómetros.

Outros convenios o requisito que esixen é a convivencia ou a pertenza á unidade familiar.

Entre os supostos que máis se citan non recollidos no ET figuran o matrimonio de parentes (nalgúns casos amplíase tamén para a inscrición como parella de feito) e a enfermidade grave e/ou falecemento de parentes de terceiro grao de consanguinidade e/ou afinidade ou de convivintes.

Tamén se indican nalgúns convenios permisos para bautizos e primeiras comunións, engadindo nun convenio a celebración de calquera outra cerimonia de similar rango doutra relixión.

Outros supostos que se engaden son o nacemento de netos e o divorcio ou separación.

Regúlanse nalgúns convenios os permisos para acudir ao médico e para o acompañamento de familiares (menores e/ou dependentes) á consulta médica.

Analízanse a continuación con máis detalle outras cláusulas que supoñen melloras respecto do indicado no ET e que fan referencia á ampliación dos permisos ás parellas de feito, aos permisos por asuntos propios e aos permisos non retribuídos.

9.5.3.1 Ampliación dos permisos ás parellas de feito

Amplíase o dereito aos permisos retribuídos para as parellas de feito en 103 convenios, o 64% do total dos asinados este ano, que afectan a 91.560 traballadores/as (85,2%).

Deles 19 son de sector (63,3% dos de sector) e afectan a 82.017 traballadores/as (85,8%) e 84 son de empresa (64,1% dos de empresa) e afectan a 9.543 traballadores/as (80%).

Respecto das cláusulas sinalar que hai convenios nos que se indica que os permisos son os mesmos que para o cónxuxe, incluíndo os días por matrimonio, que se estenden para o caso de inscrición no rexistro correspondente.

Outros convenios establecen os mesmos permisos que para o cónxuxe con excepción do permiso por matrimonio e noutros amplían para as parellas de feito o dereito aos permisos retribuídos nos casos de enfermidade, falecemento e maternidade.

Respecto da xustificación, nos convenios que fan referencia ela, indican que debe ser mediante certificado do concello ou do rexistro de parellas de feito se existe, ou calquera outro medio co que a convivencia quede debidamente xustificada. Nalgúns convenios esíxese que se xustifique un mínimo de tempo de convivencia.

9.5.3.2 Permisos por asuntos propios

Establécese o dereito a permisos retribuídos por asuntos propios en 93 convenios (57,8% dos asinados) que afectan a 39.338 traballadores/as (36,6%).

Deles 15 son de sector (50% dos de sector) e afectan a 32.137 traballadores/as (33,6%) e 78 son de empresa (59,5% dos de empresa) e afectan a 7.201 traballadores/as (60,4%).

O número de días que se establecen van desde 1 ata 10.

Nalgúns convenios con vixencia superior a un ano, increméntase o número de días de asuntos propios para os anos seguintes.

As cláusulas refírense entre outras ás seguintes circunstancias:

- Necesidade ou non de que exista xustificación para desfrutalos.
- Prohibición ou posibilidade de acumulalos entre si, ás vacacións ou aos festivos.
- Prazo de antelación mínima das solicitudes ou de aviso previo á empresa (excepto casos urxentes ou de forza maior).
- Necesidade de motivación da denegación.
- Días adicionais segundo anos de servizo.

- Posibilidade, no caso de non esgotalos no ano, de desfrutalos no ano seguinte. Indícase xeralmente ata o 15 ou 31 de xaneiro do ano seguinte.

- Límites para o seu desfrute.

Indícanse nalgúns convenios as necesidades do servizo ou establécese un número e/ou porcentaxe máximos de traballadores/as que poden desfrutalos simultaneamente, sinalando nalgúns destes últimos casos os criterios e/ou procedemento a seguir.

Exclusión dos períodos de maior actividade da empresa para o seu desfrute.

Establécese ás veces un número para desfrutar por trimestre ou por semestre.

Indicación de períodos nos que se deben desfrutar:

- Fíxase nalgún caso un día adicional en función do absentismo do ano anterior.

9.5.3.3 Permisos non retribuídos

Existen cláusulas ao respecto en 85 convenios (52,8% dos asinados este ano) que afectan a 56.277 traballadores/as (52,8%).

Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 47.589 traballadores/as (49,8%) e 74 son de empresa (56,5% dos de empresa) e afectan a 8.688 traballadores/as (72,8%).

As cláusulas máis frecuentes refírense ao seguinte:

- Sinalar a duración máxima e/ou mínima e/ou o tempo que debe mediar entre dous períodos de licenza.
- Condicionar estes permisos ás necesidades do servizo e a que sexan por causa xustificada.
- Esixencia dunha determinada antigüidade para ter dereito a eles.
- Antelación coa que se debe facer a solicitude e prazo para resolver.
- Porcentaxe e/ou número máximo de traballadores/as que poden coincidir con este permiso.

Hai convenios que establecen esta posibilidade de días non retribuídos para ampliar os permisos retribuídos por enfermidade grave ou falecemento de familiares ou outras circunstancias extraordinarias.

9.5.4 Conciliación da vida laboral e familiar

Recollen cláusulas relacionadas con este tema 159 convenios (98,8% dos asinados) que afectan a 107.059 traballadores/as (99,6%).

Deles 29 son de sector (96,7% dos de sector) e afectan a 95.158 traballadores/as (99,6%) e 130 son de empresa (99,2% dos de empresa) e afectan a 11.901 traballadores/as (99,8%).

Respecto do tipo de cláusulas que recollen que varían nalgún aspecto o sinalado na lexislación vixente, ademais do sinalado respecto dos permisos (incremento do número de días e/ou dos supostos que dan dereito a eles) pódese sinalar o seguinte:

■ **Cláusulas relativas ao dereito do traballador/a a adaptar a duración e distribución da xornada de traballo para facer efectivo o seu dereito á conciliación da vida persoal, familiar e laboral**

Algunhas destas cláusulas veñen recollidas nos convenios de persoal laboral e acordos de persoal funcionario dos concellos, que adaptan as cláusulas sobre xornada ao sinalado na Lei da función pública de Galicia e no Estatuto básico do empregado público.

Outras cláusulas que se poden destacar das recollidas respecto da xornada fan referencia ao seguinte:

Ao sinalar as preferencias para o cambio de quenda indícase aos/ás traballadores/as que por circunstancias persoais deban conciliar a súa situación laboral coa familiar:

Tamén se indica que na organización das quendas teranse en conta as circunstancias persoais de cada empregado/a sempre que non deteriorenen a organización do traballo.

Recóllese a posibilidade de que o traballador ou traballadora poida negociar unha flexibilización dos seus horarios por necesidades derivadas da atención a fillos/as menores de 12 anos ou persoas dependentes ao seu cargo con carácter persoal e temporal, sinalando que esta flexibilización será especialmente aplicable no caso de familias monoparentais.

Fai referencia unha destas cláusulas a que os traballadores/as que cumpran cos requisitos legais de familia numerosa poderán solicitar a preferencia de quenda de traballo se se trata de persoal con rotación de quendas, así como a adecuación da súa xornada laboral se se trata de traballadores/as con horario partido, mentres que un dos fillos/as sexa menor de 8 anos.

Indica outro convenio para o persoal con xornada continua que precise dispoñer de horas que non sexan obxecto de permiso oficial, que se tentará de facilitarlle un cambio de quenda. En caso de que non sexa posible, o/a responsable directo da persoa que o solicite deberá buscar a fórmula para compatibilizar a necesidade coa carga de traballo.

Fai referencia tamén á posibilidade de realización dunha xornada intensiva por motivos de conciliación, traballando igual número de horas que os demais traballadores/as, pero pasando dunha xornada partida a unha xornada continua ou dun réxime de traballo a quendas a unha única quenda fixa, xa sexa de mañá ou de tarde.

Sinala un convenio que os/as traballadores/as que teñan fillos ou fillas con discapacidade psíquica, física ou sensorial, terán dúas horas de flexibilidade horaria diaria a fin de conciliar os horarios dos centros educativos onde o fillo ou filla discapacitado reciba atención, cos horarios dos propios postos de traballo. Igualmente terán dereito a ausentarse do traballo polo tempo indispensable para asistir a reunións de coordinación do seu centro educativo, onde reciba tratamento ou para acompañalo/a se ten que recibir apoio adicional no ámbito sanitario.

Indica ademais que se poderá flexibilizar nun máximo dunha hora o horario fixo de xornada para quen teñan ao seu cargo persoas maiores, fillos e fillas menores de 12 anos ou persoas con discapacidade, así como quen teña ao seu cargo directo un familiar con enfermidade grave ata o segundo grao de consanguinidade ou afinidade.

Fixa un convenio nun mes a antelación coa que debe exporse no taboleiro de anuncios as quendas de traballo cos nomes dos traballadores/as atinxidos co obxecto de que poidan conciliar a vida laboral e familiar.

Establece un convenio ao regular a permanencia na quenda de noite que as prioridades para cubrir as vacantes que queden na quenda de día serán as seguintes:

1º. Preferencia aos traballadores/as con problemas de saúde ou familiares.

2º. Traballadores/as con máis antigüidade na quenda de noite.

3º. Traballadores/as que teñan responsabilidades familiares (coidado de fillos/as...)

Outras cláusulas refírense á posibilidade e facilidades no cambio de quendas entre os traballadores/as por este motivo e tamén existen cláusulas que indican o compromiso de que á hora de distribuír a xornada se terá en conta o dereito á conciliación sen chegar a concretalo.

■ Redución de xornada por garda legal ou coidado de familiares

A maioría dos convenios con cláusulas ao respecto adaptáronas ás modificacións introducidas pola Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, pero aínda existen algúns convenios que recollen o sinalado con anterioridade á dita lei.

Das cláusulas que varían o sinalado na lexislación vixente algunhas o que fan é ampliar a idade do menor ata os 12 anos ou os 16 nalgún caso.

Varíanse nalgún caso as porcentaxes de redución da xornada a partir dunha certa duración do permiso.

■ Regulación do permiso por lactación e a posibilidade de acumulación en xornadas completas

As cláusulas que melloran nalgún aspecto o sinalado na lexislación vixente refírense ao seguinte:

Amplíase a idade ata 12 meses.

Amplíase a duración da redución de xornada ata unha ou dúas horas.

Os convenios que regulan a posibilidade de acumulación deste permiso indican ás veces o número de días que corresponden e cando se deben ou poden desfrutar, sinalando maioritariamente que será a continuación da baixa de maternidade.

Indícase tamén a posibilidade de que o tempo correspondente se acumule nun crédito de horas que se poderá aproveitar en calquera momento, despois do gozo do permiso de maternidade.

Algúns convenios recollen o prazo co que debe de comunicarse á empresa a opción pola acumulación deste permiso.

Indica un convenio que como medida de conciliación da vida persoal e familiar, e de discriminación positiva por protección á maternidade, as nais con fillos menores de 1 ano, poderán reducir a súa xornada de traballo a cinco horas diarias, sen redución de soldo. Os homes poderán acollerse a este dereito se acreditan que por calquera causa crían sós ao neno/a. Por necesidades do servizo, especialmente no caso de traballo a quendas, poderase acumular en tempos de descanso.

Nun convenio que recolle respecto da lactación o sinalado na lexislación vixente, indica que poderá estenderse ata que o menor cumpra 1 ano se o descanso se acumula.

■ **Permiso de paternidade**

Entre os convenios que fan referencia a este permiso recóllese maioritariamente a duración sinalada no Estatuto dos traballadores/as ou na lexislación aplicable nos casos dos concellos para o seu persoal.

Outras duracións que se indican para este permiso son 15, 23 ou 30 días.

Sínálase tamén a posibilidade de desfrute deste permiso a tempo parcial.

■ **Garderías**

Existen cláusulas en 12 convenios de empresa. Fan referencia á existencia de axudas económicas ou a posibilidade de establecelas.

Nun convenio indícase a contía pero sinalando que se aboará só o custo real xustificado e fixando un máximo mensual.

Noutro convenio límtase a axuda para traballadores/as que estiveran contratados máis de seis meses seguidos.

■ **Excedencias**

Créanse nalgúns convenios excedencias especiais de duración distinta á establecida na lexislación vixente por motivos de enfermidade grave de familiares.

Amplíase a duración das excedencias, a de coidado de fillos/as ata 4 ou 5 anos e a excedencia por coidado de familiares ata 3 anos.

Amplíase o período de reserva do posto de traballo no caso de excedencias por coidado de fillo/a ou por coidado de familiares, nalgúns casos durante toda a duración delas e noutros durante 2 anos.

Sínálanse ás veces requisitos distintos aos esixidos no ET (antigüidade, prazo para poder solicitar unha nova excedencia,...).

Nas excedencia por coidado de familiares inclúese tamén nalgúns casos as parellas de feito.

Existen algúns convenios que seguen mantendo a redacción anterior ás modificacións introducidas pola Lei 3/2007. Nalgúns casos manteñen as cláusulas que tiñan anteriormente e que melloraban o sinalado na lexislación vixente naquel momento pero que coas modificacións introducidas pola citada lei non se adaptan nalgúns aspectos ao establecido no ET (respecto da duración mínima da excedencia voluntaria sobre todo).

■ **Outras cláusulas**

Recóllese a posibilidade de conceder permisos especiais en casos excepcionais, como enfermidade ou accidente grave prolongado de familiares en primeiro grao ou que convivan no fogar, determinándose as condicións en que se concederá cada un deles tendo en conta as circunstancias excepcionais que concorran e ampliándoos nalgúns casos tamén para as parellas de feito.

Establécese respecto da mobilidade que as traballadoras embarazadas e/ou as persoas que teñan ao seu cargo menores de 8 anos ou persoas dependentes, terán prioridade de permanencia no centro de traballo.

Non se computan para o cálculo do absentismo as horas relacionadas coa maternidade.

Sinálanse entre as ausencias que non consideran como tales para os efectos do premio de asistencia os permisos de matrimonio, maternidade, paternidade, falecemento ata o 2º grao, e hospitalización de familiares ata o 1º grao.

Ao establecer nun convenio unha paga extraordinaria adicional en proporción aos días que permaneza en activo o traballador/a indica que os días de baixa por incapacidade temporal, salvo que esta traia a súa causa en maternidade, risco durante o embarazo, accidente de traballo ou enfermidade profesional, non se computarán para os efectos de devengo da prima, pero si as vacacións, permisos e licenzas retribuídos. Os períodos de baixa por descanso de maternidade, permiso de paternidade, lactación, ou adopción e acollemento computarán coma se de día de traballo efectivo se tratase.

Outras cláusulas fan referencia ao incremento dos días indicados ou dos supostos recollidos respecto dos permisos no Estatuto dos traballadores/as e á regulación das vacacións (xa analizado nos apartados sobre permisos e vacacións).

Respecto dos permisos e a protección por maternidade, o tipo de cláusulas máis habitual o que fan e recoller total ou parcialmente o sinalado ao respecto na lexislación vixente.

9.5.5 Absentismo

Adóptase algunha medida concreta ou recóllense cláusulas sobre o control do absentismo en 65 convenios (40,4% dos asinados) que afectan a 26.095 traballadores/as (24,3%).

Deles 6 son de sector (20% dos de sector) e afectan a 17.960 traballadores/as (18,8%) e 59 son de empresa (45% dos de empresa) e afectan a 8.135 traballadores/as (68,2%).

Entre as cláusulas que recollen pódense sinalar as seguintes:

■ Establecemento de complementos en función da asistencia e/ou puntualidade.

Respecto do número de convenios que establecen este tipo de complementos xa se fixo mención no apartado sobre a estrutura salarial deste informe.

Como xa se dicía no citado apartado, na regulación dos complementos de asistencia e puntualidade recóllese na maioría dos casos o procedemento segundo o cal se perden ou se producen descontos neles por faltas de puntualidade e asistencia, facendo ás veces unha relación de cales son as ausencias que se teñen en conta para estes efectos e cales non.

■ En 9 convenios (5,6% dos asinados) que afectan a 2.637 traballadores/as (2,5%) fanse depender os complementos por incapacidade temporal do índice de absentismo. Son todos de empresa.

Algúns convenios fano só cando a incapacidade temporal é por enfermidade común e outros en todos os casos.

■ Establecemento de primas, incentivos ou gratificacións extraordinarias en función do absentismo.

Indícanse ás veces distintos índices ou tramos de absentismo e a contía que correspondería percibir para cada un deles.

Establécense contías en función do índice de absentismo, sinalando as ausencias que non se terán en conta para estes efectos e as porcentaxes de desconto segundo as faltas de asistencia.

Para a súa determinación tense ás veces en consideración de forma individualizada a asistencia ao traballo, a puntualidade e presenza nel.

Tamén se pon en relación o absentismo individual co colectivo, podendo percibir os complementos os/as que estean dentro dos límites que se sinalan para cada un deles.

Nalgún caso indícase que cando o absentismo global supere a porcentaxe sinalada para ter dereito á percepción do complemento establecido, só o percibirán traballadores/as que teñan un absentismo inferior a unha certa porcentaxe que se indica.

■ Establécese o dereito ao desfrute de certos permisos sempre que o índice de absentismo colectivo da empresa non supere unha certa porcentaxe.

Nalgún caso este dereito fíxase para cada traballador/a en función do seu índice individual de absentismo.

■ Posibilidade de desfrute das vacacións en data distinta á fixada no calendario de vacacións para todos os casos de incapacidade temporal e unha vez rematada esta, cando o índice de absentismo da empresa alcance a media do sector.

■ Incídese na potenciación dos instrumentos de control e de redución do absentismo laboral así como da realización dos estudos necesarios sobre as súas causas.

■ Faise referencia á posibilidade de descontos ou penalizacións nas retribucións nos casos de falta inxustificada de puntualidade e asistencia.

■ Creación de Comisións de seguimento do absentismo indicando a súa composición e periodicidade das reunións.

■ Outras cláusulas refírense á información á representación dos traballadores/as sobre o absentismo, indicando o contido e a periodicidade que debe ter.

■ Noutro tipo de cláusulas recóllense compromisos xenéricos de redución do absentismo, sen concretar ningunha medida

9.5.6 Horas extraordinarias

Teñen cláusulas sobre horas extraordinarias 136 convenios (84,5% dos asinados) que afectan a 88.655 traballadores/as (82,5%).

Deles 25 son de sector (83,3% dos de sector) e afectan a 77.744 traballadores/as (81,4%) e 111 son de empresa (84,7% dos de empresa) e afectan a 10.911 traballadores/as (91,5%).

O tipo de cláusulas que recollen é similar ao de anos anteriores, podendo resumilas nas seguintes:

■ Retribución das horas extraordinarias

A regulación da retribución das horas extraordinarias é o tipo de cláusula máis habitual.

Faise sinalando un valor ou a súa compensación con tempo de descanso ou dos dous xeitos.

Son tres as formas que se utilizan para fixar a retribución destas horas: indicando unha porcentaxe de incremento que se aplica sobre o valor das horas normais, sinalando unha contía concreta ou establecendo unha fórmula para o cálculo do seu valor.

Cando a compensación se fai en tempo de descanso indícase ademais do que corresponde por cada hora extraordinaria realizada, a posibilidade ou non de acumular os descansos para desfrutalos en xornadas completas, así como a posibilidade ou non de acumulalos ás vacacións ou permisos (sinalando nalgún caso o número máximo de días que se poden acumular).

Nalgúns casos indícase un prazo de tempo no que se ten que desfrutar o descanso (nos 2, 3, ou 4 meses seguintes ou no ano seguinte á súa realización), establecendo algúns deles que as horas que non fora posible compensar no prazo que se indica logo da súa realización, serán compensadas economicamente.

Refírense algúns convenios a quen lle corresponde a opción entre o descanso ou a compensación económica pola realización de horas extraordinarias (empresa, traballador/a ou de mutuo acordo).

Á hora de establecer a compensación destas horas, faise unha distinción entre as horas extraordinarias normais, as festivas e as nocturnas, aplicando porcentaxes (ou contías) maiores para estas últimas, tanto na compensación económica como no tempo de descanso.

Xeralmente considéranse festivas as realizadas en domingo e días festivos declarados legalmente, pero tamén hai convenios que indican os sábados ou os días de descanso.

Establecen algúns convenios cal é o horario que se considera nocturno para estes efectos (normalmente de 22 horas a 6 horas, pero tamén se indica de 22 horas a 7 ou a 8 horas).

■ Redución ou supresión das horas extraordinarias

Establécese a supresión das horas extraordinarias habituais en 28 convenios (17,4% dos asinados) que afectan a 63.468 traballadores/as (59%).

Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 61.724 traballadores/as (64,6%) e 17 son de empresa (13% dos de empresa) e afectan a 1.744 traballadores/as (14,6%).

Indican a redución ao mínimo das horas extraordinarias ou a redución do número máximo establecido no Estatuto dos Traballadores/as 48 convenios (29,8% dos asinados) que afectan a 41.428 traballadores/as (38,5%).

Deles 10 son de sector (33,3% dos de sector) e afectan a 37.969 traballadores/as (39,7%) e 38 son de empresa (29% dos de empresa) e afectan a 3.459 traballadores/as (29%).

Establécese nalgúns convenios un número concreto de horas extraordinarias que, no caso de superarse, suporía a creación dun novo posto de traballo.

■ Control das horas extraordinarias

Para o control das horas extraordinarias establécese nalgúns convenios a necesidade de levar un rexistro delas por servizo co número de horas realizadas trimestralmente.

Sínálase que a dirección da empresa informará periodicamente á representación dos traballadores/as sobre o número de horas extraordinarias realizadas, especificando as causas e, se é o caso, a distribución por seccións.

Tamén se indica nalgúns casos que ademais da relación do persoal que realizou as horas extraordinarias débese informar dos traballadores/as que optaron por cobrar ou por descanso.

Hai convenios que indican a periodicidade coa que debe producirse a información das horas realizadas á representación dos traballadores/as, que xeralmente é semanal, mensual ou trimestral.

Existen cláusulas que indican a obriga de expoñer no taboleiro de anuncios a información sobre a realización de horas extraordinarias.

Establecen outros convenios o número máximo de horas extraordinarias que se poden realizar ao día, ao mes e ao ano.

■ Outras cláusulas

Inclúen varios convenios definicións das horas que se consideran estruturais ou por forza maior.

Noutros convenios limítanse a remitir á lexislación vixente todo o referente ás horas extraordinarias.

9.6 Outros temas obxecto de negociación

O Cadro 9.26 ofrece unha visión xeral dalgunhas das cláusulas que aparecen recollidas cada vez en maior número de convenios e que se analizan a continuación.

9.6.1 Melloras sociais

Conteñen cláusulas deste tipo 158 convenios (98,14% dos convenios asinados este ano) que afectan a 107.457 traballadores/as (99,97%).

**Relación de determinadas cláusulas pactadas.
Porcentaxe sobre o total. Galicia. 2009**

■ Cadro 9.26

	Nº Convenios	% sobre o total
Melloras sociais	158	98,1%
Saúde laboral	154	95,7%
Mobilidade xeográfica	48	29,8%
Mobilidade funcional	85	52,8%
Promoción, ascensos	98	60,9%
Formación profesional	101	62,7%
Crédito de horas sindicais	95	59,0%
Desconto cota sindical	45	28,0%
Clasificación profesional	109	67,7%
Sometemento AGA	51	31,7%
Período de proba	64	39,8%
Acoso	68	42,2%
Réxime disciplinario	97	60,2%
Dereitos lingüísticos	38	23,6%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 30 son de sector (100% dos de sector) e afectan a 95.558 traballadores/as (100%), e 128 son de empresa (97,7% dos de empresa) e afectan a 11.899 traballadores/as (99,7%).

O Cadro 9.27 recolle a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras sociais.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.27

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº		Nº		Nº		Nº		Nº		Nº	
	%		%		%		%		%		%	
2003	3	75,0	10	100,0	9	100,0	12	92,3	13	86,7	47	92,2
2004	4	80,0	10	100,0	8	100,0	13	92,9	17	94,4	52	94,5
2005	4	100,0	9	100,0	12	100,0	12	92,3	12	100,0	49	98,0
2006	2	100,0	10	100,0	5	100,0	13	100,0	11	91,7	41	97,6
2007	4	100,0	10	100,0	5	100,0	9	100,0	13	100,0	41	100,0
2008	5	100,0	8	100,0	9	100,0	12	100,0	9	100,0	43	100,0
2009	4	100,0	4	100,0	3	100,0	10	100,0	9	100,0	30	100,0
Empresa												
2003	8	100,0	44	89,8	10	90,9	17	85,0	64	98,5	143	93,5
2004	13	100,0	37	97,4	17	94,4	18	78,3	67	95,7	152	93,8
2005	7	100,0	49	96,1	22	95,7	25	100,0	60	96,8	163	97,0
2006	16	100,0	42	91,3	14	100,0	14	93,3	59	98,3	145	96,0
2007	8	100,0	42	95,5	24	100,0	13	92,9	61	95,3	148	96,1
2008	7	100,0	29	100,0	23	100,0	13	92,9	57	98,3	129	98,5
2009	9	100,0	35	92,1	8	100,0	10	100,0	66	100,0	128	97,7
Total 2009	13	100,0	39	92,9	11	100,0	20	100,0	75	100,0	158	98,1

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Sinalan estas cláusulas xeralmente o obxecto da axuda e os requisitos para ter dereito a ela.

Entre os tipos de cláusulas que recollen pódense destacar os seguintes:

- Complementos ás prestacións da Seguridade Social nos casos de incapacidade temporal.

Os máis frecuentes son os complementos nos casos de accidente de traballo e enfermidade profesional. Establécenos 148 convenios (91,9% dos asinados este ano) que afectan a 105.508 traballadores/as (98,2%). Deles 27 son de sector (90% dos de sector) e afectan a 93.895 traballadores/as (98,3%) e 121 de empresa (92,4% dos de empresa) e afectan a 11.613 traballadores/as (97,3%).

Para o caso de enfermidade común veñen recollidos en 118 convenios (73,3% dos asinados) que afectan a 62.144 traballadores/as (57,8%). Deles 20 son de sector (66,7% dos de sector) e afectan a 51.415 traballadores/as (53,8%) e 98 de empresa (74,8% dos de empresa) e afectan a 10.729 traballadores/as (89,9%).

Indican un complemento no caso de hospitalización 62 convenios (38,5% dos asinados) que afectan a 63.256 traballadores/as (58,8%). Deles 10 son de sector (33,3% dos de sector) e afectan a 57.031 traballadores/as (59,7%) e 52 de empresa (39,7% dos de empresa) e afectan a 6.225 traballadores/as (52,2%).

Na maioría dos casos o complemento é superior no caso de accidente de traballo ou enfermidade profesional. En 56 convenios (9 de sector e 47 de empresa) que afectan a 31.302 traballadores/as non existe diferenza.

As cláusulas normalmente indican o complemento que hai que aplicar e sobre que se aplica, así como se existe unha limitación nos días que se percibe. Tamén se refiren en moitos casos ao procedemento de control das baixas.

Existe outro tipo de cláusulas nas que se fai depender estes complementos do índice de absentismo na empresa.

■ Axudas para estudos dos traballadores/as e dos seus fillos/as.

O tipo de axuda é nuns casos unha cantidade fixa e noutros engádese tamén unha porcentaxe dos gastos de matrícula e libros oficiais do curso.

■ Axudas por matrimonio, natalidade e defunción.

A axuda consiste nunha contía económica. Inclúese tamén nalgúns casos para a constitución como parella de feito.

■ Axudas a traballadores/as que teñan ao seu cargo familiares con discapacidades.

Consiste maioritariamente nunha contía mensual.

■ Gastos médicos e sanitarios.

Inclúense nalgúns casos ademais os gastos no caso de próteses dentarias, de visión, auditivas e ortopédicas.

■ Cantidades a tanto alzado por xubilación, falecemento ou invalidez.

Hai casos nos que se indica o dereito a vacacións retribuídas.

Tamén se indican nalgúns convenios cantidades a tanto alzado por anos de servizo.

Existen algúns convenios que sinalan un complemento das prestacións da Seguridade Social nestes casos.

■ Préstamos ou anticipos reintegrables.

Especificase nalgúns casos o procedemento, condicións, límites e criterios para concedelos, así como o xeito e/ou prazo de devolución e o tipo de xuro ou se é sen el.

■ Fondo social e/ou asistencial.

Sínálase nalgúns convenios a existencia dun Fondo social e/ou asistencial indicando a dotación que ten ou comprometéndose a dotalo na contía necesaria.

■ Pólizas de seguros.

Veñen recollidas cláusulas ao respecto en 136 convenios (84,5% dos asinados) que afectan a 85.618 traballadores/as (79,7%).

Deles 22 son de sector (73,3% dos de sector) e afectan a 74.849 traballadores/as (78,3%) e 114 de empresa (87%) e afectan a 10.769 traballadores/as (90,3%).

■ Plans de pensións.

Teñen cláusulas 19 convenios dos asinados este ano que afectan a 1.650 traballadores/as. Son todos de empresa.

■ Actividades culturais e sociais.

Indícase a contía que achegará a empresa e as actividades que se poden incluír.

■ Descontos na compra de produtos ou nos servizos da empresa.

Amplíase nalgúns casos para o caso de xubilados/as, pensionistas ou familiares de traballadores/as falecidos.

■ Outras cláusulas refírense á existencia e utilización de comedores e economatos.

Por último sinalar respecto deste tipo de cláusulas que tamén se estenden nalgúns convenios estes dereitos ás parellas de feito.

9.6.2 Saúde laboral

Recollen algún tipo de cláusulas sobre saúde laboral 154 convenios (95,7% dos asinados) que afectan a 105.830 traballadores/as (98,5%).

Deles 28 son de sector (93,3% dos de sector) e afectan a 94.038 traballadores/as (98,4%) e 126 son de empresa (96,2% dos de empresa) e afectan a 11.792 traballadores/as (98,8%).

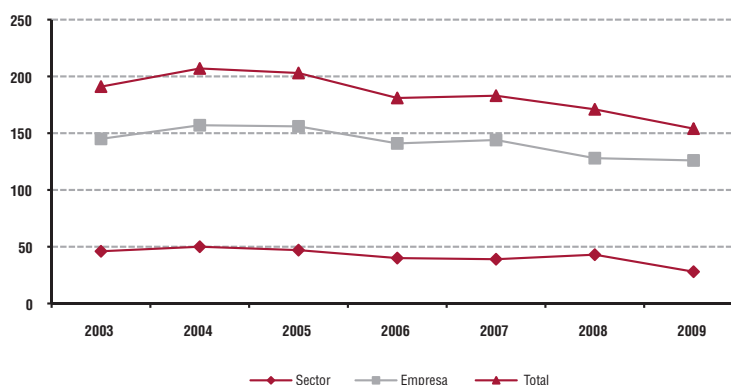
No Cadro 9.28 pode apreciarse a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 2003-2009

■ Cadro 9.28

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2003	4	100,0	9	90,0	8	88,9	11	84,6	14	93,3	46	90,2
2004	4	80,0	9	90,0	8	100,0	11	78,6	18	100,0	50	90,9
2005	4	100,0	8	88,9	11	91,7	12	92,3	12	100,0	47	94,0
2006	2	100,0	10	100,0	5	100,0	11	84,6	12	100,0	40	95,2
2007	4	100,0	9	90,0	5	100,0	8	88,9	13	100,0	39	95,1
2008	5	100,0	8	100,0	9	100,0	12	100,0	9	100,0	43	100,0
2009	4	100,0	4	100,0	3	100,0	8	80,0	9	100,0	28	93,3
Empresa												
2003	8	100,0	44	89,8	11	100,0	17	85,0	65	100,0	145	94,8
2004	13	100,0	35	92,1	17	94,4	22	95,7	70	100,0	157	96,9
2005	5	71,4	45	88,2	23	100,0	24	96,0	59	95,2	156	92,9
2006	15	93,8	39	84,8	14	100,0	14	93,3	59	98,3	141	93,4
2007	8	100,0	39	88,6	24	100,0	12	85,7	61	95,3	144	93,5
2008	7	100,0	28	96,6	23	100,0	12	85,7	58	100,0	128	97,7
2009	9	100,0	33	86,8	8	100,0	10	100,0	66	100,0	126	96,2
Total 2009	13	100,0	37	88,1	11	100,0	18	90,0	75	100,0	154	95,7

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Moitas das cláusulas que figuran nestes convenios recollen compromisos de aplicación e cumprimento do indicado na Lei de prevención de riscos laborais e nos regulamentos que a desenvolven, e noutros casos remiten ou reproducen, total ou parcialmente o recollido na lei.

Os temas nos que máis se incide nestas cláusulas pódense resumir nos seguintes:

Roupa de traballo

Existen cláusulas ao respecto en 134 convenios, o 83,2% dos asinados este ano, que afectan a 88.289 traballadores/as (82,1%).

Deles 22 son de sector (73,3% dos de sector) e afectan a 77.012 traballadores/as (80,6%) e 112 son de empresa (85,5% dos de empresa) e afectan a 11.277 traballadores/as (94,5%).

Nestas cláusulas indícase normalmente o tipo de peza, o número delas que se entrega e a periodicidade coa que se ten que facer, así como a reposición por deterioro.

Tamén se indica a súa obrigatoriedade de uso durante a xornada laboral e/ou prohibición de facelo fóra dela.

Sinálase tamén nalgúns casos a quen lle corresponde a limpeza destas pezas.

Outras cláusulas só indican que a empresa entregará roupa de traballo adecuada ás necesidades e funcións desenvolvidas.

En 101 destes convenios (62,7% dos asinados) que afectan a 77.585 traballadores/as (72,2%) faise referencia aos **equipos ou pezas de protección individual**. Deles 15 son de sector (50% dos de sector) e afectan a 68.383 traballadores/as (71,6%) e 86 son de empresa (65,6% dos de empresa) e afectan a 9.202 traballadores/as (77,1%).

Sinálase nestas cláusulas nuns casos o tipo e características das pezas que se deben subministrar así como a periodicidade de entrega e reposición por deterioro. Noutros casos faise referencia á obrigação por parte da empresa de facer entrega deste tipo de pezas remitindo ao sinalado ao respecto na lexislación vixente.

Indícase tamén a participación da representación dos traballadores/as, do comité de seguridade e saúde laboral, delegados/as de prevención ou servizo de prevención no control e/ou elección da roupa e elementos de protección para que reúnan as condicións adecuadas e estean debidamente homologadas.

■ Revisións médicas

Teñen cláusulas ao respecto 101 convenios (62,7% dos asinados este ano) que afectan a 84.671 traballadores/as (78,8%).

Deles 20 son de sector (66,7% dos de sector) e afectan a 76.308 traballadores/as (79,9%) e 81 son de empresa (61,8% dos de empresa) e afectan a 8.363 traballadores/as (70,1%).

Moitas destas cláusulas refírense á periodicidade mínima coa que deben realizarse e á posibilidade de facer revisións específicas máis frecuentes polo risco do posto de traballo, indicando nalgúns convenios cal debe ser o contido mínimo deste recoñecemento.

Establecen tamén algúns convenios se deben realizarse dentro ou fóra da xornada laboral e a compensación se se realizan fóra da xornada, sinalando nalgúns casos que a empresa deberá facerse cargo do transporte en caso de que se realice fóra do centro de traballo.

Faise referencia nalgúns convenios a medidas preventivas específicas como por exemplo campañas de vacinación.

Outras cláusulas refírense ao respecto ao dereito á intimidade e á dignidade da persoa e ao carácter confidencial dos resultados, así como á entrega de copia deles aos traballadores/as afectados/as.

Sinalar por último respecto destes dous tipos de cláusulas que en 31 dos 154 convenios que teñen cláusulas sobre saúde laboral, estas refírense exclusivamente á roupa de traballo e/ou ás revisións médicas (23.503 traballadores/as afectados/as). Deles 6 son de sector e afectan a 22.461 traballadores/as e 25 son de empresa e afectan a 1.042 traballadores/as.

■ Protección á maternidade

Teñen cláusulas ao respecto 56 convenios (34,8% dos asinados este ano) que afectan a 64.337 traballadores/as (59,9%).

Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 59.367 traballadores/as (62,1%) e 45 son de empresa (34,4% dos de empresa) e afectan a 4.970 traballadores/as (41,7%).

As cláusulas fan referencia, entre outras, as seguintes medidas:

- A posibilidade de cambio de posto se existe risco para a traballadora ou para o seu fillo (indícase en 46 convenios dos que 8 son de sector e 38 de empresa).
- A posibilidade de cambio de quenda (indícase en 23 convenios dos que 4 son de sector e 19 de empresa).
- A prohibición do traballo nocturno (indícase en 15 convenios dos que 4 son de sector e 11 de empresa).
- A prohibición de traballo penoso ou perigoso (indícase en 37 convenios dos que 8 son de sector e 29 de empresa).

Nalgúns convenios recóllese total ou parcialmente o sinalado no artigo 26 da Lei de prevención de riscos laborais sobre protección á maternidade, e noutros remítese ao indicado na lexislación vixente.

■ Plan de prevención

Fan referencia a plans de prevención en materia de saúde e seguridade 15 convenios, o 9,3% dos asinados este ano, que afectan a 4.720 traballadores/as (4,4%).

Destes convenios 3 son de sector (10% dos de sector) e afectan a 1.572 traballadores/as e 12 de empresa (9,2% dos de empresa) e afectan a 3.148 traballadores/as.

As cláusulas refírense nuns casos a plans xa en vigor na empresa e noutros casos á obriga por parte da empresa de dotarse dun (anual ou plurianual), así como dos servizos necesarios para a súa realización, de acordo cos criterios recoñecidos internacionalmente.

Indícase que a empresa debe desenvolver as accións e medidas en materia de seguridade e saúde laboral, que sexan necesarias para lograr unhas condicións de traballo, onde a saúde do traballador/a non se vexa afectada por estas. As formulacións destas accións e medidas deberán estar encamiñadas a lograr unha mellora da calidade de vida e ambiental de traballo, desenvolvendo obxectivos de promoción e defensa da saúde, mellora das condicións de traballo, potenciación das técnicas preventivas como medio para a eliminación dos riscos na súa orixe e a participación sindical dos centros de traballo.

Detállase máis nalgúns casos o contido e/ou as medidas a tomar, sinalando entre outros os seguintes puntos:

- A avaliación dos factores de risco que poidan afectar á saúde e integridade dos/das traballadores e traballadoras.
- A determinación das prioridades na adopción de medidas preventivas adecuadas e a vixilancia da súa eficacia.
- As medidas correctoras dos riscos detectados e os medios de protección, tanto colectivos coma individuais.

- Asegurar a prestación correcta dos primeiros auxilios e plans de emerxencia.
- A vixilancia da saúde respecto dos riscos derivados do traballo.
- A información e formación dos traballadores/as e dos delegados/as de prevención sobre a prevención de riscos e protección da saúde nos postos de traballo.
- A realización de inspeccións periódicas do material de traballo.

■ Comité de seguridade e saúde laboral

Fan referencia ao Comité de seguridade e saúde 64 convenios (39,8% dos asinados) que afectan a 52.796 traballadores/as (49,1%). Deles 7 son de sector (23,3% dos de sector) e afectan a 43.910 traballadores/as (46%) e 57 son de empresa (43,5% dos de empresa) e afectan a 8.886 traballadores/as (74,5%).

As cláusulas refírense á súa composición, periodicidade das reunións, o crédito horario e as súas competencias e facultades.

No que respecta ás competencias e facultades, ademais das cláusulas nas que remiten ou recollen total ou parcialmente o sinalado na lexislación vixente (artigo 39 da LPRL), indícanse entre outras as seguintes:

- Promover o coñecemento e a observancia das disposicións vixentes en materia de seguridade e saúde.
- Informar sobre o contido das normas de prevención de riscos que deban figurar nas normas de réxime interior da empresa.
- Instar a paralización das actividades ante o inminente risco de accidente.
- Propoñer á dirección da empresa a orde de prioridades que considere conveniente antes da aprobación dos investimentos necesarios para levar a cabo os programas previstos.
- Realizar visitas para coñecer as condicións relativas a orde, limpeza, ambiente, instalacións, maquinaria, ferramentas e procesos laborais; constatar riscos que poidan afectar a vida ou a saúde dos traballadores/as, informar dos defectos e dos perigos que atinxan á empresa e, se for o caso, promover a adopción das medidas necesarias para a corrección destas situacións e calquera outras que considere oportunas.
- Emitir informe preceptivo sobre a concesión de complementos relacionados con esta materia.
- Coñecer as investigacións realizadas polo persoal técnico da empresa sobre accidentes de traballo e enfermidades profesionais.
- Coñecer e analizar os resultados estatísticos das actividades de vixilancia da saúde, así como os indicadores de absentismo por enfermidade co fin de identificar eventuais relacións entre risco e dano.
- Coñecer cantos informes e estudos obteña a empresa sobre as cuestións relacionadas coa prevención, procedentes dos servizos de prevención, das inspeccións de traballo ou doutras entidades.
- Procurar para os traballadores/as da empresa unha información e formación adecuada en materia de seguridade e saúde.

- Cooperar na realización e no desenvolvemento de cursos e de campañas de seguranza e saúde.
- Propoñer a imposición de sancións ás persoas que incumpran as normas e as instrucións en materia de seguranza e saúde.

Outras cláusulas fan referencia ao dereito á formación en materia de riscos laborais dos membros destes comités.

■ Delegados de prevención

Existen cláusulas ao respecto en 59 convenios dos asinados este ano (36,6%) que afectan a 51.380 traballadores/as (47,8%). Deles 8 son de sector (26,7% dos de sector) e afectan a 44.273 traballadores/as (46,3%) e 51 son de empresa (38,9% dos de empresa) e afectan a 7.107 traballadores/as (59,6%).

Moitas destas cláusulas remiten ou recollen, total ou parcialmente, o indicado ao respecto na Lei de prevención de riscos laborais (artigos 35, 36 e 37).

Regúlase nestas cláusulas o crédito de horas, a formación e as garantías necesarias para a realización das actividades que lles son propias.

Indican algúns convenios que os traballadores/as designados como delegados/as de prevención que non se estean a beneficiar de ningún tipo de crédito horario, a partir da súa designación contarán co mesmo crédito horario que os delegados/as sindicais.

Algúns convenios de conformidade co sinalado no artigo 35.4º da Lei de prevención de riscos laborais, indican a designación dos delegados/as de prevención polas organizacións sindicais con representación na empresa.

■ Outras cláusulas

■ Cláusulas **xerais** en materia de saúde laboral.

Recollen estas cláusulas compromisos de cumprir estritamente a normativa en materia de seguridade e hixiene e prevención de riscos laborais.

Sínálase que a integración da prevención en todos os niveis xerárquicos da empresa implica a atribución a todos eles e a asunción por estes da obriga de incluír a prevención de riscos en calquera actividade que realicen ou ordenen e nas decisións que adopten en todos os ámbitos e procesos produtivos.

As técnicas preventivas deberán ir encamiñadas á eliminación do risco para a saúde do traballador desde a súa propia xeración, tanto no que afecta ás operacións a realizar como nos elementos empregados no proceso.

A formulación destas accións e medidas deberán estar encamiñadas a lograr unha mellora da calidade de vida e ambiente de traballo, a desenvolver obxectivos de promoción e defensa da saúde, mellora das condicións de traballo, potenciación das técnicas preventivas como medio para a eliminación de riscos na súa orixe e a participación sindical nos centros de traballo, e a dotarse dunha planificación preventiva de acordo coa Lei de prevención de riscos laborais.

■ Cláusulas sobre **dereitos e deberes** en materia de saúde laboral

Sínálase nestas cláusulas que, de conformidade co disposto na Lei 31/1995, de prevención de riscos laborais, o traballador/a ten dereito a unha protección eficaz en materia de seguridade e saúde no traballo.

O citado dereito supón a existencia dun correlativo deber da empresa na protección dos traballadores/as ao seu servizo fronte aos riscos laborais.

En relación coa prestación de traballo, a empresa deberá poñer ao alcance dos traballadores/as todos os medios necesarios para que estes poidan executar o seu traballo nas mellores condicións de comodidade, hixiene e seguridade. Pola súa banda, os traballadores/as deberán observar as normas de prevención de riscos laborais e colaborar no seu adecuado cumprimento así como utilizar os medios de protección que a empresa lles facilite.

Sinálase que a empresa está obrigada a promover, formular e poñer en aplicación unha adecuada política de seguridade e hixiene nos seus centros de traballo, así como a facilitar a participación do persoal nela.

■ Cláusulas sobre **formación** nesta materia

Refírense estas cláusulas, que recollen moito do sinalado na Lei de prevención de riscos laborais, tanto á formación dos traballadores/as en xeral como á dos delegados/as de prevención.

Considérase á formación en materia de saúde laboral xunto co adestramento profesional como elementos esenciais para a mellora das condicións de traballo e seguridade, significando a súa importancia como elemento de prevención e comprométese así mesmo a realizala de forma eficiente.

Sinálase que a empresa debe garantir que a totalidade dos seus traballadores/as recibirán unha formación teórica e práctica, suficiente e adecuada en materia preventiva tanto no momento da súa contratación como cando se produzan cambios nas funcións que desempeñan ou se introduzan novas tecnoloxías ou cambios nos equipos de traballo, e centrarase especificamente no posto de traballo ou función de cada empregado/a, adaptándose á evolución dos riscos e á aparición doutros novos e repetírase periodicamente cando sexa necesario.

Tamén se refíren a que a formación deberá ser facilitada polo empresario/a polos seus propios medios ou mediante concerto con organismos ou entidades especializadas na materia, debendo adaptarse á evolución dos riscos e á aparición doutros novos, repetíndose periodicamente se fose necesario e realizándose preferentemente en horario de traballo.

Respecto da formación para os delegados/as de prevención as cláusulas refírense a que debe atender aos aspectos que resulten necesarios para o mellor desenvolvemento do desempeño das súas funcións e ao deber de facilitarlle as horas necesarias para ela.

Indícase nalgúns convenios o contido básico da formación e nalgún caso tamén a duración mínima.

■ Cláusulas sobre a creación de **Comisións paritarias sectoriais**

Refírense as cláusulas á súa composición, á periodicidade das reunións e ás súas funcións, sinalando respecto destas, entre outras, as seguintes:

- Coordinar plans de formación, tanto para os delegados/as de prevención como para o conxunto dos traballadores/as do sector.
- Servir como mediador para a solución daqueles conflitos que en materia de saúde laboral e prevención de riscos se xeren en calquera das empresas do ámbito do convenio.

- Analizar todas as incidencias ocorridas en materia de saúde laboral e aqueles accidentes producidos no sector para poder emitir os informes e recomendacións correctoras de prevención.
- Os membros da comisión estarán facultados/as para visitar as empresas do sector, para exercer labores de vixilancia e asesoramento en materia de saúde laboral e prevención de riscos.
- Coordinar o traballo e recibir as consultas e suxestións dos delegados/as de prevención sectoriais.
- Estudar e acordar os mecanismos oportunos de coordinación da información provincial en materia de sinistralidade no sector.
- Solicitar dos órganos competentes da Xunta de Galicia o recoñecemento oficial como interlocutor social sectorial en materia de seguridade e saúde, tanto no seu aspecto lexislativo como no desenvolvemento de plans e medidas formativas.

Cantas outras funcións acorde a propia comisión atribuírse, orientadas ao desenvolvemento e á mellora da seguridade e hixiene no traballo do sector.

— *Servizos de prevención*

Recollen cláusulas sobre eles 27 convenios (16,8% dos asinados este ano) que afectan a 30.312 traballadores/as (28,2%).

Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector) e afectan a 27.500 traballadores/as (28,8%) e 25 son de empresa (19,1% dos de empresa) e afectan a 2.812 traballadores/as (23,6%).

A maioría das cláusulas remiten ao disposto na Lei 31/1995, de prevención de riscos laborais, tanto no que se refire á designación como ás funcións.

Existen cláusulas que fan referencia á existencia dun servizo de prevención propio indicando a súa composición e funcións.

— *Medidas específicas*

Existen cláusulas que indican medidas específicas para casos concretos como o traballo con pantallas, carga e descarga, cámaras frigoríficas, manipulación de determinados produtos, desenvolvemento do traballo ao descuberto, etc.

Establécese o procedemento de actuación para a protección fronte á exposición de axentes biolóxicos, incluíndo campañas de vacinación e sinalando nalgún caso que se deberá informar aos traballadores/as sobre os beneficios, vantaxes e inconvenientes tanto da vacinación como da non vacinación.

Indícase a obriga de contar cun plan de emerxencia e evacuación actualizado.

Outras cláusulas recollen indicacións respecto do cumprimento por parte da empresa das normas de seguridade e hixiene no traballo en materia de aseos, vestiarios, duchas, etc. e á existencia de caixas de primeiros auxilios.

Para os traballadores/as que ocupen postos penosos e/ou perigosos indícase o traslado a outros postos cando leven máis dun certo tempo traballando neles.

Faise referencia tamén nalgúns casos á existencia de servizos médicos na empresa.

Defínese nalgúns convenios o que se entende por actividade continuada penosa, tóxica ou perigosa e nalgún caso indícase unha relación das enfermidades que poden

ser consecuencia da actividade laboral na empresa e que, polo tanto, deben considerarse como enfermidades profesionais.

Inclúese tamén nalgúns convenios respecto da drogodependencia un plan de propostas, na súa vertente preventiva, asistencial, de reinserción, e non sancionadora.

Inclúe un convenio un código de conduta hixiénico–sanitaria detallado.

— *Risco grave e inminente*

Nalgúns casos as cláusulas só fan referencia á posibilidade de paralización da actividade neste suposto e noutros remiten ou recollen total ou parcialmente o sinalado ao respecto nos artigos 19 do ET e no 21 da Lei de prevención de riscos laborais.

— *Subcontratación e empresas auxiliares*

Indícase que nos casos de subcontratación a empresa principal deberá establecer baixo a súa responsabilidade, nos centros de traballo nos que presten servizos traballadores/as de empresas subcontratistas, os mecanismos de coordinación adecuados para a prevención de riscos, información sobre estes e, en xeral, en todo o que se relacione coas condicións de seguridade e saúde dos traballadores/as, así como hixiénico-sanitarias.

— *Protección a traballadores especialmente sensibles a determinados riscos*

Ademais das cláusulas sobre protección da maternidade sinálase, de conformidade co artigo 25 da LPRL, que se garantirá de xeito específico a protección dos traballadores e traballadoras, que polas súas propias características persoais ou estado biolóxico coñecido, sexan especialmente sensibles aos posibles riscos derivados do traballo. Para iso, deberanse ter en conta as ditas características persoais nas avaliacións de riscos e, en función destas, adoptaranse as medidas preventivas e de protección necesarias.

Os traballadores e traballadoras non serán empregados naqueles postos de traballo en que por mor das súas características persoais, discapacidade física, psíquica ou sensorial debidamente recoñecidas, puidesen pór en perigo ou causar danos a si mesmo, aos demais traballadores e traballadoras ou a outras persoas relacionadas coa empresa.

Indícase que nas avaliacións de riscos incluírase a protección dos traballadores/as sensibles a determinados riscos e das traballadoras embarazadas ou en período de lactación. Nelas teranse en conta as diminucións e limitacións do traballador/a e os postos de traballo compatibles.

Prohíbese a realización de traballos penosos aos maiores dunha certa idade (55 anos).

Establécese para o persoal maior de cincuenta e cinco anos que poderá renunciar voluntariamente á realización de gardas e ao traballo nocturno, sempre e cando as necesidades do servizo o permitan.

Exclúense das rotacións os traballadores/as maiores de 50 anos, permanecendo nas quendas do día ou da noite, agás que voluntariamente se queiran incluír na rotación.

9.6.3 Formación profesional

Existen cláusulas sobre formación profesional en 101 convenios (62,7% dos asinados) que afectan a 60.127 traballadores/as (55,9%).

Deles 13 son de sector (43,3% dos de sector) e afectan a 50.130 traballadores/as (52,5%) e 88 son de empresa (67,2% dos de empresa) e afectan a 9.997 traballadores/as (83,8%).

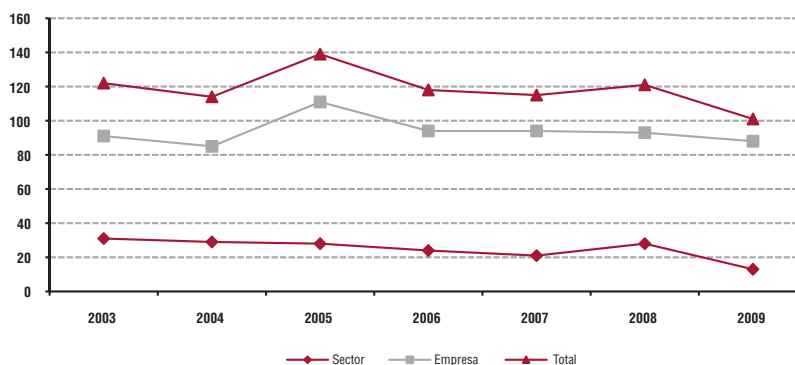
No Cadro 9.29 pode apreciarse a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.29

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
2003	3	75,0	5	50,0	9	100,0	6	46,2	8	53,3	31	60,8
2004	3	60,0	7	70,0	5	62,5	5	35,7	9	50,0	29	52,7
2005	4	100,0	3	33,3	11	91,7	7	53,8	3	25,0	28	56,0
2006	2	100,0	6	60,0	4	80,0	6	46,2	6	50,0	24	57,1
2007	3	75,0	5	50,0	3	60,0	6	66,7	4	30,8	21	51,2
2008	5	100,0	5	62,5	7	77,8	6	50,0	5	55,6	28	65,1
2009	2	50,0	2	50,0	2	66,7	5	50,0	2	22,2	13	43,3
Empresa												
2003	8	100,0	34	69,4	3	27,3	11	55,0	35	53,8	91	59,5
2004	11	84,6	24	63,2	6	33,3	8	34,8	36	51,4	85	52,5
2005	5	71,4	35	68,6	14	60,9	16	64,0	41	66,1	111	66,1
2006	11	68,8	32	69,6	4	28,6	9	60,0	38	63,3	94	62,3
2007	7	87,5	34	77,3	11	45,8	7	50,0	35	54,7	94	61,0
2008	6	85,7	20	69,0	14	60,9	7	50,0	46	79,3	93	71,0
2009	9	100,0	24	63,2	5	62,5	10	100,0	40	60,6	88	67,2
Total 2009	11	84,6	26	61,9	7	63,6	15	75,0	42	56,0	101	62,7

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Respecto do tipo de cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

■ Cláusulas xerais sobre formación

Indícanse como principais funcións da formación por unha parte a de adaptación permanente á evolución das profesións e do contido dos postos de traballo e, polo tanto, de mellora das competencias e cualificacións indispensables para incrementar a eficacia e a calidade, e por outra a de promoción que permita a un gran número de empregados/as evitar o estancamento na súa cualificación profesional.

Considérase a formación como un dos elementos claves na estratexia de desenvolvemento e consolidación futura, xa que ten como obxectivo o perfeccionamento profesional do conxunto do persoal e a súa adaptación aos continuos cambios tecnolóxicos e organizativos, así como un mecanismo eficaz e indispensable para articular a mobilidade e a promoción.

Indican algúns convenios os obxectivos da formación sinalando entre outros os seguintes:

- Adaptación ao posto de traballo e ás súas modificacións.
- Actualización e posta ao día dos coñecementos profesionais exixibles na categoría e posto de traballo.
- Especialización nos seus diversos graos, nalgún sector ou materia propio do traballo.
- Reconversión profesional e adecuación ao novo sistema de cualificación.
- Adaptar a mentalidade do persoal e das direccións a unha dirección participativa por obxectivos.
- Ampliar os coñecementos do persoal que permitan prosperar e aspirar a promocións profesionais así como a adquisición dos coñecementos correspondentes a outros postos de traballo.
- Formar teórica e practicamente, de maneira suficiente e axeitada, en materia preventiva cando se produzan cambios nas funcións que se desempeñan ou se introduzan novas tecnoloxías ou cambios nos equipos de traballo e nas condicións que establece o artigo 19 da Lei de prevención de riscos laborais.
- Facilitar e promover a adquisición polos traballadores/as de títulos académicos e profesionais.

Recollen varios convenios unha cláusula na que se sinala que a empresa colaborará coas organizacións empresariais e sindicais para a realización de cursos de formación para os traballadores/as, segundo o Acordo de Formación Continua, sendo as organizacións empresariais e os sindicatos os órganos autorizados e con competencias para desenvolver o devandito labor.

Fan referencia tamén varios convenios a que aos traballadores/as que participen en cursos de formación continua teránselles en conta estes para efectos de promoción interna e o acceso a categorías superiores.

Existen nalgúns convenios cláusulas nas que se garante que se respectará o principio de igualdade de oportunidades e a non discriminación no acceso á formación.

■ Permisos para asistencia á formación

Refírense estas cláusulas á posibilidade de elección de quenda e/ou adaptación da xornada así como aos permisos con reserva do posto de traballo para o persoal que curse estudos ou asista a cursos de formación ou perfeccionamento.

Teñen cláusulas deste tipo 53 convenios (32,9% dos asinados este ano) que afectan a 40.855 traballadores/as (38%). Deles 5 son de sector (16,7% dos de sector) e afectan a 35.070 traballadores/as (36,7%) e 48 de empresa (36,6% dos de empresa) e afectan a 5.785 traballadores/as (48,5%).

■ Permisos para acudir a exames

Fan referencia a estes permisos 70 convenios dos asinados este ano, o 43,5%, que afectan a 24.088 traballadores/as (22,4%). Deles 7 son de sector (23,3% dos de sector asinados) e afectan a 16.839 traballadores/as e 63 son de empresa (48,1% dos de empresa asinados) e afectan a 7.249 traballadores/as (60,8%).

Moitos destes permisos veñen establecidos nos artigos sobre licenzas e permisos.

■ Constitución de comisións paritarias

Establécense estas comisións de formación en 11 convenios (6,8% dos asinados) que afectan a 7.244 traballadores/as (6,7%). Deles 3 son de sector e 8 de empresa.

As cláusulas refírense sobre todo á súa composición e ás funcións que se lle atribúen.

■ Plan de formación

Existen cláusulas ao respecto en 33 convenios (20,5% dos asinados este ano) que afectan a 9.724 traballadores/as (9%). Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector asinados) e afectan a 5.500 traballadores/as (5,8%) e 31 de empresa (23,7% dos de empresa asinados) e afectan a 4.224 traballadores/as (35,4%).

Refírense as cláusulas sobre todo ao contido mínimo, obxectivos básicos e á financiación.

Respecto do contido mínimo indícase o seguinte:

- Obxectivos e descrición das accións que se van desenvolver.
- Ámbito de aplicación do plan e unidades ás que afecta.
- Colectivo afectado e número de participantes.
- Calendario previsto de execución.
- Custo estimado das distintas actividades formativas.
- Criterios de selección que garantirán o principio de igualdade.
- Modalidade de xestión das actividades formativas.
- Criterios de avaliación.
- Responsable da impartición.

■ Sinalar por último que outro tipo de cláusulas remite a acordos estatais e convenios colectivos de ámbito superior ou á lexislación vixente todo o relacionado coa formación profesional.

9.6.4 Dereitos e garantías da representación dos traballadores/as

Existen cláusulas respecto das garantías e/ou os dereitos da representación dos traballadores/as na empresa en 133 convenios (82,6% dos asinados este ano) que afectan a 98.800 traballadores/as (91,9%). Deles 25 son de sector (83,3% dos de sector) e afectan a 88.041 traballadores/as (92,1%) e 108 son de empresa (82,4% dos de empresa) e afectan a 10.759 traballadores/as (90,2%).

En moitos casos estas cláusulas remiten ou recollen, total ou parcialmente, o sinalado ao respecto no Estatuto dos traballadores/as e na Lei orgánica de liberdade sindical.

En 62 convenios (38,5% dos asinados) que afectan a 65.094 traballadores/as (60,6%) existen cláusulas respecto dos locais e/ou taboleiros de anuncios. Deles 13 son de sector (43,3% dos de sector) e afectan a 59.601 traballadores/as (62,4%) e 49 son de empresa (37,4% dos de empresa) e afectan a 5.493 traballadores/as (46%).

Establecen unha subvención de gastos dos comités de empresa e/ou delegados/as de persoal 11 convenios de empresa (8,4% do total de convenios de empresa asinados este ano) que afectan a 850 traballadores/as (7,1%).

Existen cláusulas respecto da celebración de asembleas en 72 convenios (44,7% dos asinados) que afectan a 50.601 traballadores/as (47,1%). Deles 8 son de sector (26,7% dos de sector) e afectan a 43.290 traballadores/as (45,3%) e 64 son de empresa (48,9% dos de empresa) e afectan a 7.311 traballadores/as (61,3%).

As cláusulas fan referencia aos requisitos para a convocatoria e celebración da asemblea (lexitimación para convocalas, locais, procedemento, celebración dentro ou fóra da xornada)

Refírense outras cláusulas á regulación do acceso ao correo electrónico pola representación legal dos traballadores/as e á cesión por parte da empresa de medios materiais para a realización das súas funcións.

Outras cláusulas, que se analizan con máis detalle a continuación, refírense ao crédito de horas e ao desconto da cota sindical.

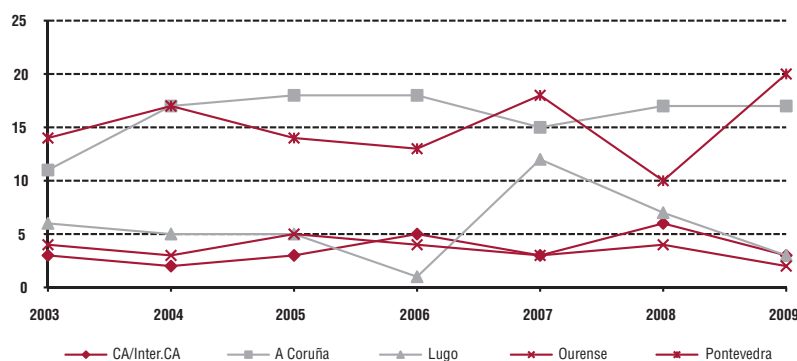
Segundo se pode observar no Cadro 9.30 son 45 (28%) os convenios asinados este ano que regulan o **desconto da cota sindical**. Afectan estes convenios a 29.156 traballadores/as (27,1%).

**Evolución dos convenios colectivos con cláusula de desconto da cota sindical.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.30

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2003	1	25,0	2	20,0	3	33,3	1	7,7	0	0,0	7	13,7
2004	0	0,0	3	30,0	2	25,0	0	0,0	2	11,1	7	12,7
2005	1	25,0	6	66,7	4	33,3	1	7,7	1	8,3	13	26,0
2006	0	0,0	5	50,0	0	0,0	0	0,0	2	16,7	7	16,7
2007	1	25,0	4	40,0	3	60,0	1	11,1	4	30,8	13	31,7
2008	3	60,0	3	37,5	2	22,2	0	0,0	1	11,1	9	20,9
2009	1	25,0	3	75,0	2	66,7	0	0,0	1	11,1	7	23,3
Empresa												
2003	2	25,0	9	18,4	3	27,3	3	15,0	14	21,5	31	20,3
2004	2	15,4	14	36,8	3	16,7	3	13,0	15	21,4	37	22,8
2005	2	28,6	12	23,5	1	4,3	4	16,0	13	21,0	32	19,0
2006	5	31,3	13	28,3	1	7,1	4	26,7	11	18,3	34	22,5
2007	2	25,0	11	25,0	9	37,5	2	14,3	14	21,9	38	24,7
2008	3	42,9	14	48,3	5	21,7	4	28,6	9	15,5	35	26,7
2009	2	22,2	14	36,8	1	12,5	2	20,0	19	28,8	38	29,0
Total 2009	3	23,1	17	40,5	3	27,3	2	10,0	20	26,7	45	28,0

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 7 son de sector (23,3% dos de sector) e afectan a 25.563 traballadores/as (26,8%) e 38 son de empresa (29% dos de empresa) e afectan a 3.593 traballadores/as (30,1%).

As cláusulas que recollen refírense ao procedemento que hai que seguir para proceder ao desconto, establecendo na maioría dos casos que a solicitude debe ser por escrito.

Indícase nalgúns convenios o contido do escrito sinalando que debe recoller a orde de desconto, a central a que pertence, a contía da cota e o número de conta á que debe ser transferida a cantidade.

Establécese nalgúns casos que a dirección da empresa entregará copia da transferencia á representación sindical da empresa, se a houbese.

Xeralmente indícase que as empresas efectuarán as anteditas deducións, salvo indicación do contrario, durante períodos dun ano.

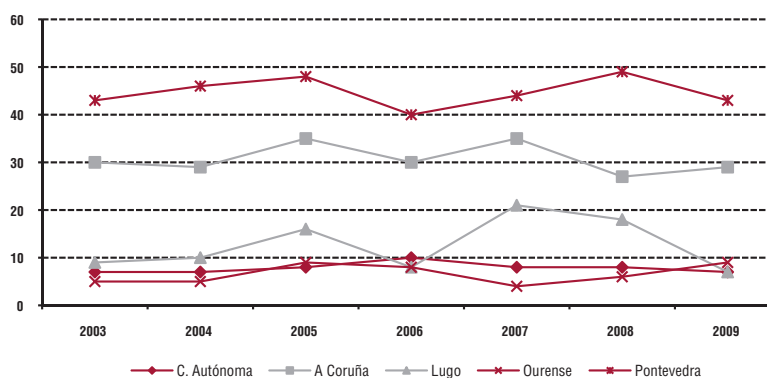
Respecto do **crédito de horas** (Cadro 9.31) existen cláusulas en 95 convenios (59% dos asinados este ano) que afectan a 90.872 traballadores/as (84,5%).

**Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais.
Por provincias. Galicia. 2003-2009**

■ Cadro 9.31

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2003	3	75,0	6	60,0	2	22,2	1	7,7	5	33,3	17	33,3
2004	2	40,0	6	60,0	3	37,5	2	14,3	8	44,4	21	38,2
2005	4	100,0	8	88,9	5	41,7	1	7,7	5	41,7	23	46,0
2006	1	50,0	8	80,0	1	20,0	3	23,1	6	50,0	19	45,2
2007	2	50,0	8	80,0	4	80,0	1	11,1	8	61,5	23	56,1
2008	4	80,0	6	75,0	4	44,4	2	16,7	4	44,4	20	46,5
2009	2	50,0	4	100,0	2	66,7	2	20,0	6	66,7	16	53,3
Empresa												
2003	4	50,0	24	49,0	7	63,6	4	20,0	38	58,5	77	50,3
2004	5	38,5	23	60,5	7	38,9	3	13,0	38	54,3	76	46,9
2005	4	57,1	27	52,9	11	47,8	8	32,0	43	69,4	93	55,4
2006	9	56,3	22	47,8	7	50,0	5	33,3	34	56,7	77	51,0
2007	6	75,0	27	61,4	17	70,8	3	21,4	36	56,3	89	57,8
2008	4	57,1	21	72,4	14	60,9	4	28,6	45	77,6	88	67,2
2009	5	55,6	25	65,8	5	62,5	7	70,0	37	56,1	79	60,3
Total 2009	7	53,8	29	69,0	7	63,6	9	45,0	43	57,3	95	59,0

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Deles 16 son de sector (53,3% dos de sector) e afectan a 82.031 traballadores/as (85,8%) e 79 son de empresa (60,3% dos de empresa) e afectan a 8.841 traballadores/as (74,1%).

As cláusulas nuns casos fixan un número concreto de horas e noutros remiten á lexislación vixente.

Sínálase nalgúns convenios as horas que entran no cómputo e cales non.

En 67 convenios (41,6% dos asinados) que afectan a 84.973 traballadores/as (79,1%) establécese ou indícase a posibilidade de acumulación destas horas.

Deles 12 son de sector (40% dos de sector) e afectan a 77.308 traballadores/as (80,9%) e 55 de empresa (42% dos de empresa) e afectan a 7.665 traballadores/as (64,2%).

9.6.5 Contratación e emprego

Analízanse neste apartado en primeiro lugar as cláusulas recollidas nos convenios colectivos asinados este ano que se refiren aos procedementos de selección e ingreso no traballo, as modalidades contractuais e a utilización de empresas de traballo temporal, e a continuación as cláusulas sobre xubilación, fomento do emprego, fomento da contratación indefinida e garantías do posto de traballo.

A. Ingreso no traballo. Período de proba

Regúlase dalgún xeito o ingreso no traballo en 112 convenios (69,6% dos asinados) que afectan a 87.618 traballadores/as (81,5%).

Deles 17 son de sector (56,7% dos de sector) e afectan a 77.150 traballadores/as (80,7%) e 95 son de empresa (72,5% dos de empresa) e afectan a 10.468 traballadores/as (87,7%).

O tipo de cláusulas que recollen fai referencia ao seguinte:

■ Posibilidade ou necesidade de facer as probas de selección teórico-prácticas e psicotécnicas que consideren necesarias para comprobar se o seu grao de aptitude e a súa preparación son adecuados á categoría profesional e ao posto de traballo que vaian desempeñar, así como concursos de méritos para o ingreso.

Refírense nalgúns casos á participación da representación dos traballadores/as nestes procesos de selección.

Indican algúns convenios á posibilidade de facer as entrevistas persoais que consideren convenientes.

Recollen tamén ás veces os criterios que se deberán de ter en conta nos baremos dos concursos, sinalando entre outros a formación, experiencia e os méritos respecto da praza.

■ Obrigación de informar á representación dos traballadores/as e dar publicidade da convocatoria da praza no taboleiro de anuncios con indicación dos requisitos requiridos, o sistema de selección e a documentación a achegar polos/as aspirantes, cunha antelación suficiente á celebración das probas.

■ Preferencias na contratación en igualdade de condicións para os fillos/as ou familiares dos traballadores/as (en activo, xubilados/as, pensionistas ou falecidos/as) ou para anteriores traballadores/as da empresa (prestasen ou presten os seus servizos na empresa con carácter eventual, a tempo parcial, etc).

■ Elaboración de listas ou bolsas de traballadores/as ás que é obrigatorio recorrer á hora de cubrir as necesidades da empresa.

Entre os criterios na elaboración destas listas indícase que se terán en conta as puntuacións obtidas nas probas de selección e, se é o caso, os servizos prestados en postos de natureza semellante.

Sínálase ás veces a quen lle corresponde a xestión, actualización e difusión destas bolsas e noutros casos recóllese máis detalladamente o seu funcionamento.

■ Reserva dun número de prazas non inferior a unha porcentaxe que se indica para ser cubertas por persoas con discapacidade.

■ Necesidade dunha revisión médica previa ao ingreso no traballo.

■ Para os postos que impliquen mando ou confianza sínálase xeralmente a libre designación por parte da empresa.

■ Inclúese nalgúns convenios a obriga da comisión paritaria ou da representación dos traballadores/as de velar porque os procesos de selección de persoal se desenvolvan con criterios de profesionalidade e non discriminación.

■ Na cobertura de vacantes indícase xeralmente que antes de contratar persoas alleas á empresa, tratarase de cubrir estas prazas con traballadores/as do cadro de persoal sempre que cumpran os requisitos requiridos, pasándose a cubrir as vacantes que estes orixinen polas novas contratacións.

■ Período de proba

Teñen cláusulas sobre o período de proba 64 convenios (39,8% dos asinados este ano) que afectan a 80.364 traballadores/as (74,8%).

Deles 14 son de sector (46,7% dos de sector) e afectan a 75.660 traballadores/as (79,2%) e 50 son de empresa (38,2% dos de empresa) e afectan a 4.704 traballadores/as (39,4%).

No Cadro 9.32 pode apreciarse a evolución dos convenios con ese tipo de cláusulas.

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas sobre o período de proba Por provincias. Galicia. 2004-2009

■ Cadro 9.32

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
2004	31	56,4	56	34,6	87	40,1
2005	26	52,0	58	34,5	84	38,5
2006	26	61,9	57	37,7	83	43,0
2007	23	56,1	51	33,1	74	37,9
2008	27	62,8	57	43,5	84	48,3
2009	14	46,7	50	38,2	64	39,8

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Respecto das cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

Nos convenios que o fixan axústase en cada caso á estrutura profesional da empresa ou ás características do sector e tamén ás condicións e tipo de posto que se vaia desenvolver.

Nuns casos indícase a posibilidade de establecelo e noutros a obrigatoriedade de facelo.

No caso de que se estableza recollen algúns convenios que tanto o empresario/a como o traballador/a están respectivamente obrigados a realizar as experiencias que constitúan o obxecto da proba.

Tamén recollen algúns convenios a necesidade de facelo por escrito ou de que conste no contrato.

No que atinxe aos/as traballadores/as que xa estiveran prestando servizos con anterioridade na empresa indícase que non terán que someterse a un novo período de proba para a mesma categoría profesional ou para desempeñar as mesmas funcións.

Respecto da comunicación da non superación do período de proba sinálase a necesidade de facelo por escrito, e nalgúns casos de motivar a decisión e de comunicalo á representación dos traballadores/as.

A maioría dos convenios que fan referencia á situación de incapacidade temporal durante este período indican que interromperá o cómputo.

Outras cláusulas remiten ou recollen total ou parcialmente o sinalado ao respecto na lexislación vixente ou en acordos ou convenios de ámbito superior.

B. Contratación. Modalidades de contratos

Conteñen cláusulas sobre a contratación 131 dos convenios asinados este ano (81,4%) que afectan a 103.238 traballadores/as (96%).

Deles 29 son de sector (96,7% dos de sector) e afectan a 93.668 traballadores/as (98%) e 102 son de empresa (77,9%) e afectan a 9.570 traballadores/as (80,2%).

Os tipos de cláusulas que máis se repiten regulan o seguinte:

■ Forma, requisitos e contido mínimo do contrato.

Indícase a necesidade de facelo por escrito, antes do comezo da prestación de servizos, facendo constar as condicións que se pacten, o grupo profesional ou categoría e o contido mínimo do contrato e demais requisitos formais legalmente establecidos. Nalgúns convenios recóllese tamén cal se considera que é este contido mínimo.

■ Obrigatoriedade de entrega dunha copia do contrato ao traballador/a.

■ Información sobre contratación á representación legal dos traballadores/as. Contido e periodicidade coa que se debe facer.

Nestas cláusulas indícase que se informará á representación dos traballadores/as das contratacións e das baixas que se produzan e das súas causas, sinalando nalgúns convenios a periodicidade coa que debe darse.

Tamén se refiren á obriga de entregarlle unha copia básica dos contratos e das prórrogas e denuncias deles, sinalando nalgúns casos o prazo para facelo.

■ Información sobre a cotización á Seguridade Social co fin de que os traballadores/as constaten a súa situación laboral.

Refírense estas cláusulas á obrigatoriedade de entregar unha copia da alta na Seguridade Social ao traballador/a (sinalando ás veces un prazo desde a incorporación ao traballo) e á publicación nos taboleiros de anuncios das copias dos boletíns de cotización á Seguridade Social co fin de que os traballadores/as constaten a súa situación laboral mensualmente.

■ Cláusulas sobre contratación temporal.

Sínálase ao respecto que a contratación temporal deberá de axustarse, sempre e de forma escrupulosa ao principio de causalidade no sentido claro de que a modalidade de contratación temporal elixida permita a identificación do motivo ou causa legalmente xustificativa da súa utilización, prohibíndose o encadeamento inxustificado de contratos temporais.

Indícase tamén que os traballadores/as con contratos eventuais terán os mesmos dereitos e igualdade de trato que os demais traballadores/as do cadro de persoal, salvo as limitacións derivadas da natureza e duración do seu contrato.

Recollen algúns convenios a obrigatoriedade de comunicar por escrito ao traballador/a o aviso previo de cesamento por finalización de calquera modalidade de contrato de duración determinada, establecendo a antelación coa que debe facerse (ás veces faise en función da duración do contrato) e indicando a posibilidade de substituílo por unha indemnización equivalente á cantidade correspondente aos días de aviso previo omitidos.

Outras cláusulas refírense á indemnización por fin do contrato e ás compensacións por eventualidade.

■ Cláusulas sobre extinción do contrato, avisos previos de cesamento e sobre liquidacións e o seu aboamento.

Refírense sobre todo aos prazos de avisos previos no caso de cesamentos e os efectos no caso de non cumprirse (descontos na liquidación correspondente no caso de cesamentos voluntarios ou, para o caso de cesamento por fin do contrato, substitución deste aviso previo por unha indemnización equivalente á cantidade correspondente aos días de aviso previo omitidos).

Fíxase nalgúns casos a indemnización que corresponde por fin de contrato, facendo referencia algúns tamén ao prazo de antelación con que debe facerse co obxecto de que se poidan realizar as consultas oportunas.

Indícase que o traballador/a non perderá o dereito a percibir as cantidades que a empresa teña que aboar en concepto de revisións, atrasos, ou calquera tipo de variación na retribución que corresponda ao tempo de prestación de servizos.

Ven recollido nalgúns convenios o modelo de recibo de finiquito ou de liquidación, e faise constar ás veces a posibilidade de que o traballador/a poida someter o recibo de liquidación ou documento que poña fin á relación laboral, antes de asinalo, á supervisión da representación dos traballadores/as ou, no seu defecto, á do sindicato ao que estea afiliado/a ou dos asinantes do convenio.

Outras cláusulas remiten ao sinalado na lexislación vixente.

■ Extinción do contrato por causas obxectivas

Algúns convenios remiten ou recollen, total ou parcialmente, o sinalado na lexislación vixente ao respecto.

Nalgúns casos indícase que cando a empresa queira facer uso do dereito concedido no artigo 52.c do Estatuto dos traballadores/as e conforme ao procedemento previsto no artigo 53 do mesmo texto legal, deberá entregar, ademais da comunicación prevista na norma, e simultaneamente, unha memoria explicativa que faga referencia á causa da extinción, tanto aos traballadores/as afectados/as como á representación dos traballadores/as na empresa.

Engádesse que sen prexuízo da eficacia e executividade do acordo extintivo, conforme ao procedemento establecido na lei, a representación dos traballadores/as emitirá informe motivado sobre a decisión empresarial e a causa extintiva alegada (indican o prazo para facelo).

Destes informes darase traslado á dirección da empresa para a súa unión ao expediente, entendéndose que transcorridos os prazos previstos para a súa emisión sen facelo, desítese de tal dereito.

Sínálase ademais que este procedemento non suspenderá nin interromperá os prazos previstos no artigo 53.l.c do Estatuto dos traballadores/as, e considérase esta cláusula para todos os efectos de carácter obrigacional.

■ Recollen algúns convenios cláusulas respecto das incompatibilidades e a non concorrencia.

■ Outras cláusulas remiten á lexislación vixente ou a convenios de ámbito superior nesta materia.

O Cadro 9.33 amosa un resumo das **modalidades de contratación** que veñen recollidas nos convenios asinados este ano e que analizamos a continuación máis detidamente.

Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos

■ Cadro 9.33

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Contrato obra ou servizo determinado	34	21,1
Contrato eventual por circunstancias da produción	63	39,1
Contrato prácticas	26	16,1
Contrato formación	38	23,6
Contrato tempo parcial	25	15,5
Contrato interinidade	14	8,7
Contrato fixo- discontinuo	8	5,0
Regula a contratación con ETT	33	20,5

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

■ Contrato para a formación

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.34, teñen cláusulas sobre este contrato 38 convenios (23,6% dos asinados). Os traballadores/as aos que afectan son 64.142 (59,7%).

Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación. Por provincias. Galicia 2005-2009

■ Cadro 9.34

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
2005	1	25,0	7	77,8	6	50,0	11	84,6	5	41,7	30	60,0
2006	0	0,0	9	90,0	5	100,0	11	84,6	9	75,0	34	81,0
2007	2	50,0	6	60,0	2	40,0	7	77,8	8	61,5	25	61,0
2008	2	40,0	5	62,5	8	88,9	10	83,3	5	55,6	30	69,8
2009	1	25,0	3	75,0	0	0,0	8	80,0	4	44,4	16	53,3
Empresa												
2005	1	14,3	5	9,8	1	4,3	4	16,0	12	19,4	23	13,7
2006	2	12,5	6	13,0	2	14,3	1	6,7	17	28,3	28	18,5
2007	1	12,5	5	11,4	4	16,7	3	21,4	10	15,6	23	14,9
2008	2	28,6	6	20,7	1	4,3	1	7,1	13	22,4	23	17,6
2009	0	0,0	4	10,5	1	12,5	1	10,0	16	24,2	22	16,8
Total 2009	1	7,7	7	16,7	1	9,1	9	45,0	20	26,7	38	23,6

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 16 son de sector (53,3% dos de sector) e afectan a 60.696 traballadores/as (63,5%) e 22 son de empresa (16,8% dos de empresa) e afectan a 3.446 traballadores/as (28,9%).

Das cláusulas que recollen pódese destacar o seguinte:

Indícase que o obxecto deste contrato é a adquisición da formación teórica e práctica necesaria para o desenvolvemento axeitado dun oficio ou posto de traballo que requira un determinado nivel de cualificación, o que supón a necesidade de que o tipo de traballo que deba prestar o traballador/a en formación estea directamente relacionado coas tarefas propias da especialidade, oficio ou posto obxecto do contrato.

Recollen moitos convenios os requisitos dos traballadores/as cos que se pode celebrar este contrato que son os indicados na lexislación vixente.

Establecen nalgúns casos os postos de traballo que poderán ser obxecto deste contrato, e noutros os postos excluídos.

Hai convenios que exclúen as tarefas ou postos declarados especialmente tóxicos, penosos, perigosos, insalubres ou nocturnos.

Tamén se prohíbe a realización de horas extraordinarias.

Fíxase un número ou unha porcentaxe de contratos para a formación que como máximo se poden realizar en función do cadro de persoal.

Respecto da duración do contrato establécese a mínima e a máxima, utilizando nalgúns convenios a posibilidade de modificar esta última ata 3 anos, regulando tamén ás veces o número máximo de prórrogas que se poden facer e a duración mínima que pode ter cada unha.

Nas cláusulas sobre o ensino teórico indícase nalgúns convenios que debe ser previo á formación práctica se é posible ou alternarse con esta dun xeito racional.

Sinalan algúns convenios que no contrato deberase especificar o horario de ensino.

Establécese nalgúns convenios a porcentaxe da xornada que se dedicará a formación teórica, indicando nalgúns deles que no contrato deberanse de especificar os días e o horario dedicados á formación así como o centro formativo que, se é o caso, se encargue do ensino teórico.

En canto aos centros de formación, que poden ser públicos ou privados, indícase que deben estar perfectamente acreditados e homologados.

Tamén se indica a posibilidade de impartir a formación mediante a modalidade de ensinanza a distancia cando non sexa posible facelo de xeito presencial.

Fan referencia algúns convenios aos requisitos que debe cumprir o titor/a (como mínimo debe ter o nivel de cualificación que teña que adquirir o traballador/a en formación) e ás veces tamén se establece o número máximo de traballadores/as por titor/a.

Cítase nalgúns convenios a obriga de que figure no contrato o nome e categoría profesional do titor/a que se encargará da formación práctica, que estará a cargo tanto da axeitada formación do traballador/a como do control de todos os riscos profesionais.

Respecto da retribución indican algúns convenios que será o salario mínimo interprofesional ou o salario mínimo interprofesional máis unha porcentaxe que se incrementa cada ano, e outros fixan unhas porcentaxes que se incrementan cada ano de duración do contrato e que se aplican sobre o salario do convenio para o posto obxecto da contratación ou sobre o salario dun nivel ou categoría concretos das táboas do convenio (engadindo algún/s complemento/s nalgúns convenios).

Regulan algúns convenios, para o caso de que concluído o contrato o traballador/a non continuase na empresa, o certificado acreditativo do tempo traballado que debe darlle a empresa, sinalando que debe facer referencia ao oficio obxecto da formación, ao aproveitamento obtido na súa formación práctica e a súa duración.

Establécese nalgún caso a indemnización por cesamento, indicando días de salario por ano de servizo en función da duración do contrato.

■ Contrato en prácticas

Os convenios con cláusulas sobre este contrato son 26 (16,1% dos asinados) e afectan a 38.768 traballadores/as (36,1%).

Deles 9 son de sector (30% dos de sector) e afectan a 35.800 traballadores/as (37,5%) e 17 son de empresa (13% dos de empresa) e afectan a 2.968 traballadores/as (24,9%).

No Cadro 9.35 pódese apreciar a evolución do número de convenios con cláusulas sobre este contrato.

**Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas.
Por provincias. Galicia 2005-2009**

■ Cadro 9.35

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2005	1	25,0	5	55,6	2	16,7	3	23,1	1	8,3	12	24,0
2006	1	50,0	5	50,0	0	0,0	5	38,5	5	41,7	16	38,1
2007	1	25,0	3	30,0	3	60,0	3	33,3	4	30,8	14	34,1
2008	3	60,0	3	37,5	2	22,2	2	16,7	5	55,6	15	34,9
2009	1	25,0	1	25,0	1	33,3	4	40,0	2	22,2	9	30,0
Empresa												
2005	1	14,3	6	11,8	1	4,3	3	12,0	11	17,7	22	13,1
2006	2	12,5	6	13,0	4	28,6	2	13,3	12	20,0	26	17,2
2007	1	12,5	6	13,6	2	8,3	2	14,3	8	12,5	19	12,3
2008	3	42,9	6	20,7	1	4,3	2	14,3	12	20,7	24	18,3
2009	0	0,0	5	13,2	1	12,5	1	10,0	10	15,2	17	13,0
Total 2009	1	7,7	6	14,3	2	18,2	5	25,0	12	16,0	26	16,1

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

A maioría das cláusulas refírense á retribución que lle corresponde a estes traballadores/as, indicando xeralmente unha porcentaxe que se aplica sobre o salario fixado no convenio para o posto que se desenvolve.

Respecto da duración do contrato e dos requisitos dos traballadores/as, o que se fai maioritariamente é remitir ou recoller o sinalado ao respecto na lexislación vixente.

Indican nalgúns convenios o período de proba para este tipo de contratos.

Establecen algúns convenios o número ou as porcentaxes máximas de contratos en prácticas que se poden realizar en función do cadro de persoal total da empresa.

Recolle un convenio de sector a indemnización por fin de contrato indicando días de salario por ano de servizo en función do tempo de duración do contrato.

Outras cláusulas remiten ao sinalado na lexislación vixente respecto deste contrato.

■ Contrato de Obra ou servizo determinado

Teñen cláusulas sobre este tipo de contrato 34 convenios (21,1% dos asinados) que afectan a 54.124 traballadores/as (50,4%).

Deles 23 son de empresa (17,6% dos de empresa) e afectan a 2.875 traballadores/as (24,1%) e 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 51.249 traballadores/as (53,6%).

Ademais das cláusulas que remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente ou en convenios de ámbito superior, pódense destacar entre outras as seguintes:

Identifícanse nalgúns convenios as tarefas ou actividades obxecto do contrato.

Regulan outras cláusulas a indemnización que corresponde por fin deste contrato, indicando xeralmente un número de días por anos de servizo, ou a parte proporcional que corresponda, ou unha porcentaxe dos conceptos salariais percibidos durante a vixencia do contrato.

Nalgún convenio establécese esta indemnización en función da duración do contrato (segundo a escala que se indica).

Sinala un convenio de sector que as partes asinantes consideran que dada a peculiaridade do sector, este tipo de contrato non é o máis adecuado para este, posto que se recomenda a realización doutros tipos de contratación.

Establece un convenio de empresa que ambas as dúas partes, se comprometen a fixar anualmente os criterios xerais relativos á axeitada relación entre o volume desta modalidade contractual e o cadro de persoal total da empresa, en atención ao carácter estacional, conxuntural ou estrutural da actividade en que as devanditas circunstancias se poidan producir, co obxecto de poder levar a cabo unha mellor adecuación dos recursos humanos á produtividade da fábrica.

Garántase noutro convenio de empresa a preferencia á conversión destes contratos en indefinidos antes de recorrer a novas contratacións no caso de aumentar as necesidades da empresa.

Outro tipo de cláusulas refírense aos requisitos dos cesamentos e ao período de proba.

■ Contrato eventual por circunstancias da produción

■ Teñen cláusulas sobre este contrato 63 convenios (39,1% dos asinados) que afectan a 94.909 traballadores/as (88,3%).

■ Deles 24 son de sector (80% dos de sector) e afectan a 91.378 traballadores/as (95,6%) e 39 son de empresa (29,8% dos de empresa) e afectan a 3.531 traballadores/as (29,6%).

No Cadro 9.36 pódese apreciar a evolución dos convenios que teñen cláusulas sobre este tipo de contrato.

**Evolución dos convenios colectivos asinados con cláusulas sobre o contrato eventual
Por provincias. Galicia. 2005-2009**

■ Cadro 9.36

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2005	2	50,0	9	100,0	11	91,7	12	92,3	11	91,7	45	90,0
2006	1	50,0	10	100,0	4	80,0	12	92,3	7	58,3	34	81,0
2007	2	50,0	10	100,0	5	100,0	8	88,9	12	92,3	37	90,2
2008	3	60,0	7	87,5	9	100,0	11	91,7	7	77,8	37	86,0
2009	1	25,0	4	100,0	3	100,0	9	90,0	7	77,8	24	80,0
Empresa												
2005	3	42,9	9	17,6	5	21,7	11	44,0	19	30,6	47	28,0
2006	8	50,0	12	26,1	4	28,6	5	33,3	25	41,7	54	35,8
2007	3	37,5	9	20,5	6	25,0	5	35,7	22	34,4	45	29,2
2008	6	85,7	5	17,2	5	21,7	3	21,4	23	39,7	42	32,1
2009	1	11,1	5	13,2	4	50,0	5	50,0	24	36,4	39	29,8
Total 2009	2	15,4	9	21,4	7	63,6	14	70,0	31	41,3	63	39,1

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Das cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

- As cláusulas que máis se repiten son as que fan referencia á duración do contrato e ás prórrogas.
- Respecto da duración a que máis se indica é de 12 meses nun período de 18 meses.
- Tamén son moitos os convenios con cláusulas sobre a indemnización por fin deste contrato, indicando un número de días de salario en función do tempo traballado.
- Nalgúns convenios establécese en función da duración do contrato.
- Esíxese nalgúns convenios un aviso previo de extinción por escrito, sinalando o prazo mínimo co que ten que facerse.
- Outras cláusulas remiten ou recollen o indicado respecto destes contratos en convenios de ámbito superior ou na lexislación vixente.

■ Contrato a tempo parcial

Teñen cláusulas sobre este contrato 25 convenios (15,5% dos asinados) que afectan a 62.298 traballadores/as (58%). Deles 9 son de sector (30% dos de sector) e afectan a 59.927 traballadores/as (62,7%) e 16 son de empresa (12,2% dos de empresa) e afectan a 2.371 traballadores/as (19,9%).

Ademais das cláusulas que remiten ou recollen o indicado ao respecto na lexislación vixente, pódense destacar as seguintes:

- Establécese a xornada mínima e máxima semanal e/ou anual.
- Sinálase a preferencia dos traballadores/as contratados baixo a modalidade de tempo parcial para a ampliación da súa xornada laboral e/ou cobertura de vacantes ou para acceder a postos de traballo de carácter fixo sobre calquera nova contratación efectuada pola empresa.
- Recóllense pactos sobre horas complementarias.
- Prohíbese realizar horas extraordinarias.
- Indícase que se converterán en contratos a xornada completa aqueles que durante un certo número de días continuados ou alternos realizen prolongacións de xornada.

■ Contrato de interinidade

Existen cláusulas sobre este contrato en 14 convenios (8,7% dos asinados) que afectan a 13.796 traballadores/as (12,8%). Deles 9 son de empresa (6,9% dos de empresa) e afectan a 1.426 traballadores/as (12%) e 5 son de sector (16,7% dos de sector) e afectan a 12.370 traballadores/as (12,9%).

As cláusulas refírense sobre todo aos casos nos que se pode utilizar e á necesidade de identificar o traballador/a ao que se substitúe e a causa da substitución no contrato, así como á retribución que lle corresponde.

■ Contrato fixo – descontinuo

Teñen cláusulas sobre este contrato 8 convenios, o 5% dos asinados este ano, que afectan a 835 traballadores/as (0,8%). Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector

asinados) e afectan a 309 traballadores/as (0,3%) e 6 son de empresa (4,6% dos de empresa asinados) e afectan a 526 traballadores/as (4,4%).

Das cláusulas que conteñen pódese destacar o seguinte:

- Indícase a orde e a forma de chamamento.
- Establécese que non se contratarán eventuais mentres haxa fixos-descontínuos sen chamar.
- Sinalanse as condicións para pasar de eventuais a fixos-descontínuos.

C. Contratación a través de ETT

Existen cláusulas sobre a contratación a través de empresas de traballo temporal en 33 convenios (20,5% dos asinados) que afectan a 53.522 traballadores/as (49,8%).

Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 49.790 traballadores/as (52,1%) e 22 son de empresa (16,8% dos de empresa) e afectan a 3.732 traballadores/as (31,3%).

Das cláusulas que conteñen pódese destacar o seguinte:

Sinalase a obriga de garantir aos traballadores/as que se contraten a través de empresas de traballo temporal os mesmos dereitos laborais e retributivos que os que establece o convenio para os traballadores/as da empresa, facéndoo constar no contrato de posta a disposición.

Prohíbese nalgúns convenios contratar a través de ETT. Esta prohibición é total nalgúns casos, indicándose que non se poderá contratar persoal a través de ETT ou que a empresa se compromete a non facelo, e noutros é parcial, establecendo para que casos se pode utilizar e/ou para cales non.

Refírense algunhas cláusulas á información que debe darse á representación dos traballadores/as sobre o contido de cada un dos contratos de posta a disposición e dos motivos da súa utilización, sinalando nalgúns casos a periodicidade con que debe facerse e o prazo para facelo.

Fíxanse nalgúns casos porcentaxes sobre o cadro de persoal que como máximo poden realizarse.

Indícanse límites no número de días de duración destes contratos (mínimos e máximos).

Exclúese a realización de actividades e traballos especialmente perigosos.

Establécese a preferencia dos traballadores/as contratados a través de ETT para incorporarse ao cadro de persoal propio da empresa cando se produza algunha vacante e o seu desempeño fora satisfactorio.

D. Subcontratación

Teñen cláusulas sobre subcontratación 5 dos convenios asinados este ano (3,1%) e afectan a 27.538 traballadores/as (25,6%).

Deles 1 é de sector (3,3% dos de sector) e afecta a 27.000 traballadores/as (28,3%) e 4 son de empresa (3,1%) e afectan a 538 traballadores/as (4,5%).

As cláusulas que recollen fan referencia ao seguinte:

Indícase que as empresas que subcontraten con outras do sector a execución de obras ou servizos responderán nos termos establecidos no artigo 42 do Texto refundido da Lei do Estatuto dos traballadores/as, quedando referido o límite de responsabilidade da devandita disposición ás obrigas de natureza salarial e cotizacións á Seguridade Social.

Engaden ademais que se estenderá a responsabilidade á indemnización de natureza non salarial por morte ou incapacidade permanente absoluta derivada de accidente de traballo ou enfermidade profesional pactada no convenio.

Sinálase que sen prexuízo da información sobre previsións en materia de subcontratación prevista na lexislación vixente, cando a empresa concerte un contrato de prestación de obras ou servizos cunha empresa contratista ou subcontratista, deberá informar á representación legal dos traballadores/as sobre os seguintes extremos:

- Nome ou razón social, enderezo e número de identificación fiscal da empresa contratista ou subcontratista.
- Obxecto e duración da contrata.
- Lugar de execución da contrata.
- Se é o caso, o número de traballadores/as que serán ocupados/as pola contrata ou subcontrata no centro de traballo da empresa principal.
- Medidas previstas para a coordinación de actividades desde o punto de vista da prevención de riscos laborais.

Indícase tamén nestas cláusulas que a maiores das garantías establecidas no artigo 44 do Estatuto dos Traballadores/as, o persoal que preste a súa actividade en forma de contratación en tarefas auxiliares ou de mantemento para entidades públicas ou empresas públicas serán subrogados nesta actividade sempre que esta teña continuidade por unha nova empresa subcontratada.

E. Cláusulas sobre xubilación

Teñen algún tipo de cláusula sobre a xubilación 126 convenios (78,3% dos asinados) que afectan a 102.833 traballadores/as (95,7%).

Deles 27 son de sector (90% dos de sector) e afectan a 92.948 traballadores/as (97,3%) e 99 son de empresa (75,6% dos de empresa) e afectan a 9.885 traballadores/as (82,9%).

Os tipos de cláusulas que recollen pódense resumir nos seguintes:

■ Cláusulas sobre xubilación forzosa

Teñen cláusulas sobre xubilación forzosa 76 convenios (47,2% dos asinados) e afectan a 77.546 traballadores/as (72,1%).

Deles 16 son de sector (53,3% dos de sector) e afectan a 70.110 traballadores/as (73,4%) e 60 son de empresa (45,8% dos de empresa) e afectan a 7.436 traballadores/as (62,3%).

Os tipos de cláusulas que maioritariamente se recollen fai referencia a que se establece a xubilación obrigatoria aos 65 anos (salvo pacto individual en contrario) sempre que se cumpran os requisitos legalmente esixidos para ter dereito a ela. Nalgúns casos indícase que a xubilación será obrigatoria a partir dos 65 anos para os traballadores/as con dereito ao 100% da base reguladora.

Indican algúns deles que se retrasa o momento da xubilación ata que se cumpran os requisitos sinalados, considerando nese momento a xubilación forzosa.

Vincula un convenio de empresa a aplicación desta cláusula de xubilación forzosa a obxectivos de política de emprego, debendo mellorar a empresa a estabilidade e calidade no emprego.

Existen compromisos respecto da cobertura das vacantes por xubilación forzosa, destacando entre outros os seguintes:

— **Convenios de sector**

- Establece un convenio o compromiso de realizar unha nova contratación ou transformar un contrato de duración determinada en indefinido por cada traballador/a que se xubile obrigatoriedade.
- Noutro convenio indícase que o acordo de extinción debe acompañarse de medidas complementarias en materia de emprego consistentes na transformación dun contrato temporal en indefinido ou, de non ser iso posible, pola contratación dun novo traballador ou traballadora que substitúa ao xubilado/a.

— **Convenios de empresa**

- Indican dous convenios que por cada xubilación forzosa a empresa se compromete a facer un contrato indefinido de igual xornada, dentro dos 3 meses anteriores ou posteriores de producirse.
- Outros dous convenios establecen a obrigatoriedade de cubrir todas as xubilacións forzosas con traballadores/as desempregados.
- Nun convenio indícase que se transformará un contrato temporal en indefinido por cada tres xubilacións.
- Sinala un convenio que esta xubilación levará aparellada a adopción dalgunha das seguintes medidas: a transformación de contratos temporais en indefinidos (ou ben a convocatoria automática das devanditas prazas), a contratación de novos traballadores/as, ou o sostemento do emprego.
- Existe nun convenio o compromiso de constituír unha bolsa de emprego coas vacantes que se produzan por esta causa, incluíndo nas súas ofertas de emprego prazas de idéntica categoría profesional ou outras de distinta categoría que se creen por transformación das citadas vacantes.
- Indica un convenio ao establecer a xubilación obrigatoria aos 65 anos que o persoal que se xubile coa citada idade será substituído por outro traballador/a contratado con carácter estable.
- Fan referencia algunhas destas cláusulas a que a empresa cubrirá o posto de traballo segundo as necesidades do servizo, engadindo algúns convenios que non ten que ser coincidente a xornada efectiva de traballo de quen se xubila coa do traballador/a entrante.

Sinalar respecto deste tipo de cláusulas que os 76 convenios que conteñen cláusulas sobre xubilación forzosa supoñen un 60,3% do total dos que teñen algún tipo de cláusulas sobre xubilación.

■ Xubilación anticipada aos 64 anos

Supón a obriga de cubrir estas vacantes simultaneamente con traballadores/as desempregados/as que figuren inscritos/as como tales na correspondente oficina de emprego.

Dos convenios asinados este ano, son 65 (40,4%) os que teñen cláusulas respecto deste tipo de xubilación e afectan a 73.692 traballadores/as (68,6%).

Deles 19 son de sector (63,3% dos de sector) e afectan a 70.349 traballadores/as (73,6%) e 46 son de empresa (35,1% dos de empresa) e afectan a 3.343 traballadores/as (28%).

O tipo de cláusula que recollen maioritariamente o que fai e remitir ao regulado na lexislación vixente ao respecto.

Estes 65 convenios supoñen un 51,6% do total dos que teñen algún tipo de cláusulas sobre xubilación.

■ Cláusulas sobre xubilación parcial e o Contrato de relevo

Recollen cláusulas ao respecto 89 convenios dos asinados este ano (55,3%) que afectan a 93.649 traballadores/as (87,1%).

Deles 19 son de sector (63,3% dos de sector) e afectan a 85.551 traballadores/as (89,5%) e 70 son de empresa (53,4% dos de empresa) e afectan a 8.098 traballadores/as (67,9%).

As cláusulas que máis se repiten refírense á necesidade de acordo entre empresa e traballador/a e ás porcentaxes máximas e mínimas da xornada en que se poderá solicitar a xubilación parcial. En moitos convenios o que se fai é remitir ou recoller o indicado ao respecto na lexislación vixente.

Hai convenios nos que se recolle a posibilidade de acumulación da xornada que ten que facer o traballador/a xubilado/a parcialmente. Algúns convenios indican que será nos meses inmediatamente seguintes á xubilación parcial e a xornada completa, outros deixan ao acordo entre empresa e traballador/a o período do ano no que deba traballarse e nun indícase que en caso de desacordo será preferentemente nos meses de maior produción ou necesidade de persoal.

Indícase tamén a posibilidade de que a empresa opte por retribuír sen esixir a cambio a prestación efectiva de servizos recollendo nalgúns casos unha escala de bonificacións en función da antigüidade na empresa (todo isto sen prexuízo do acordo ao que poidan chegar empresa e traballador/a).

Outras cláusulas refírense aos requisitos necesarios e á antelación mínima con que debe facerse a solicitude por parte do traballador/a así como ao prazo para responder por parte da empresa, sinalando que nos casos de discrepancias será a Comisión Paritaria do convenio a que resolva.

Existen compromisos de aceptar as solicitudes deste tipo de xubilación que se presenten que cumpran os requisitos establecidos na lexislación vixente (ás veces condicionados a unha porcentaxe de redución de xornada, a unha acerta antigüidade ou a un prazo mínimo de antelación na solicitude).

Nos casos de cambios de titularidade na adxudicación do servizo, e tendo en conta que opera a subrogación empresarial, indícase que a empresa entrante ten a obriga de manter as condicións persoais e laborais que no seu día se pactasen coa empresa saínte, tales como: xornada que se vai reducir; distribución de xornada ou pagamento do salario. Así mesmo, a empresa saínte comprométese a facilitar toda a documentación referente a estes traballadores/as, especificando caso por caso as condicións de cada traballador/a.

Outras cláusulas refírense ao salario, sinalando na maioría dos casos que será o correspondente á xornada efectivamente realizada e que se percibirá mensualmente.

Estes 89 convenios con cláusulas sobre a xubilación parcial e/ou o contrato de relevo supoñen un 70,6% do total dos que teñen algún tipo de cláusulas sobre xubilación.

■ **Contías, premios ou vacacións retribuídas por xubilación**

Veñen recollidos en 63 convenios (39,1% do total dos asinados este ano) que afectan a 42.642 traballadores/as (39,7%).

Deles 15 son de sector (50% dos de sector) e afectan a 39.031 traballadores/as (40,8%) e 48 son de empresa (36,6%) e afectan a 3.611 traballadores/as (30,3%).

■ **Complementos á pensión de xubilación**

Establécenos dous convenios de empresa que afectan a 305 traballadores/as.

■ **Outras cláusulas** refírense á posibilidade de que de forma individual se poida pactar entre empresa e traballador/a a xubilación anticipada e á información á representación dos traballadores/as.

F. Fomento da contratación indefinida

Segundo se pode apreciar no Cadro 9.37 existen cláusulas sobre fomento da contratación indefinida en 67 convenios (41,6% dos asinados) que afectan a 88.837 traballadores/as (82,6%).

**Convenios con cláusulas sobre fomento da contratación indefinida
Por provincias. Galicia. 2009**

■ **Cadro 9.37**

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº Convenios	2	6	8
	%	50,00%	66,67%	61,54%
	Nº Traballadores/as	2.670	832	3.502
	%	64,49%	65,46%	64,72%
A Coruña	Nº Convenios	2	12	14
	%	50,00%	31,58%	33,33%
	Nº Traballadores/as	16.200	857	17.057
	%	76,63%	27,40%	70,29%
Lugo	Nº Convenios	3	1	4
	%	100,00%	12,50%	36,36%
	Nº Traballadores/as	3.384	17	3.401
	%	100,00%	9,39%	95,40%
Ourense	Nº Convenios	8	4	12
	%	80,00%	40,00%	60,00%
	Nº Traballadores/as	8.109	789	8.898
	%	71,70%	55,88%	69,95%
Pontevedra	Nº Convenios	6	23	29
	%	66,67%	34,85%	38,67%
	Nº Traballadores/as	52.395	3.584	55.979
	%	94,26%	60,36%	90,99%
Galicia	Nº Convenios	21	46	67
	%	70,00%	35,11%	41,61%
	Nº Traballadores/as	82.758	6.079	88.837
	%	86,60%	50,96%	82,65%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Deles 21 son de sector (70% dos de sector) e afectan a 82.758 traballadores/as (86,6%) e son de empresa (35,1% dos de empresa) e afectan a 6.079 traballadores/as (51%).

De entre as cláusulas que recollen pódese destacar as seguintes:

■ **Compromiso durante a vixencia do convenio de mantemento ou aumento do cadro de persoal fixo existente. Establecemento dun número ou unha porcentaxe mínima de contratos indefinidos.**

Recollen cláusulas deste tipo 32 dos convenios asinados este ano (19,9%) que afectan a 77.169 traballadores/as (71,8%). Deles 12 son de sector (40% dos de sector) e afectan a 73.484 traballadores/as (76,9%) e 20 son de empresa (15,3% dos de empresa) e afectan a 3.685 traballadores/as (30,9%).

As cláusulas pódense resumir no seguinte:

- Indicar un número mínimo de traballadores/as fixos durante a vixencia do convenio.
- Compromiso por parte da empresa de cubrir as baixas que se produzan con emprego fixo.
- Compromisos de mantemento e/ou aumento do cadro de persoal fixo da empresa.

- Establecemento de porcentaxes máximas de cadro de persoal eventual e mínimas de persoal fixo.

Nos **convenios de sector** as **porcentaxes mínimas de traballadores/as fixos** que se indican son as seguintes:

Co fin de fomentar a contratación indefinida e de dotar dunha maior estabilidade os contratos vixentes, acórdase que todas as empresas afectadas por este convenio terán un 80% de persoal, sobre o cadro de persoal mínimo que legalmente lle sexa exixido en cada situación, con contratos indefinidos en 1 de xaneiro de 2009 e durante toda a vixencia deste convenio.

No caso de empresas de nova creación terán que acadarse as seguintes porcentaxes:

- Na finalización do primeiro ano de actividade, o 50%.
- Na finalización do segundo ano de actividade, o 80%.

En consecuencia, as porcentaxes máximas de contratación temporal, en calquera das modalidades previstas neste convenio, serán as que resulten de restar ao 100% do cadro de persoal os compromisos de contratación indefinida establecidos no parágrafo anterior para cada un dos anos de vixencia deste convenio, con excepción dos contratos en prácticas e formativos.

Para dar efectividade ao cumprimento da porcentaxe acordada neste epígrafe, as empresas que non as cumpran transformarán os contratos temporais necesarios en indefinidos ata completar a porcentaxe acordada, por orde de maior antigüidade, excluindo os contratos interinos para substitución de persoal.

Para calcular o cumprimento das porcentaxes acordadas neste epígrafe, tomarase como referencia o número de postos de traballo ocupados de forma continua no ano inmediatamente anterior.

Todas as empresas do sector con máis de 6 traballadores/as están obrigadas a ter un mínimo de emprego fixo do 75% do cadro de persoal medio, durante a vixencia do convenio, sendo obrigatoria unha revisión semestral para velar polo cumprimento desta porcentaxe.

As Empresas de ata 25 traballadores/as obríganse a ter unha porcentaxe de emprego fixo respecto ao cadro de persoal total de, polo menos, un 50%. Non obstante, para os efectos de establecer o cadro de persoal total nas empresas de ata 5 traballadores/as establecerase un cómputo de xornadas realizadas polo persoal contratado baixo calquera modalidade temporal de contratación dividido polo divisor 200.

As empresas de máis de 25 traballadores/as obríganse a ter unha porcentaxe de emprego fixo respecto ao cadro de persoal total de, polo menos, un 70%.

En empresas que teñan máis de 30 traballadores/as terán que ter como mínimo o 70% de emprego fixo nos seus cadros de persoal a 31 de decembro de 2008.

No cómputo da estabilidade non se terán en consideración os contratos de interinidade.

A partir da sinatura deste convenio establécese como obrigatorio en empresas de máis de cinco traballadores/as unha porcentaxe mínima de emprego fixo do 60%.

As empresas deste sector que contén con máis de 10 traballadores/as terán o 31 de decembro de 2006 un cadro de persoal do 60% de emprego fixo.

As partes asinantes do presente Convenio, en aras dunha maior estabilidade no emprego, acordan fomentar a contratación indefinida, establecendo como cadro de persoal fixo mínimo das empresas durante a vixencia deste convenio un 50 por cento, entendendo por cadro de persoal total a media dos últimos 24 meses.

A partir da entrada en vigor do presente convenio, establécese como obrigatorio nas empresas do sector unha porcentaxe mínima de emprego fixo do 50%, axustándose as fraccións á unidade cara a arriba.

En favor dunha menor precariedade no emprego, as empresas incluídas no ámbito de aplicación do convenio terán que ter en cada un dos establecementos, que leven polo menos tres anos abertos, un mínimo do 50% do cadro de persoal do devandito centro con contrato fixo.

As partes asinantes do presente convenio, en aras dunha maior estabilidade no emprego, acordan fomentar a contratación indefinida, establecendo como cadro de persoal fixo mínimo das empresas o 40% do cadro de persoal total, entendendo por este a media dos últimos 12 meses.

A partir do 1/1/2006, as empresas que en tempada baixa teñan máis de dez traballadores/as, obríganse a ter unha porcentaxe mínima dun 40% fixos/as. Cando por aplicación da porcentaxe resultase unha fracción, esta redondearase á alza ou á baixa, servindo como referencia o 0,50.

As cláusulas que fan referencia á vixilancia do cumprimento do pactado indican que lle corresponde á Comisión Paritaria do convenio e á representación legal dos traballadores/as, engadindo algúns deles a periodicidade coa que se lle debe remitir a información respecto do cadro de persoal e das modalidades de contrato utilizadas.

As **porcentaxes mínimas de traballadores/as fixos** que se indican nos **convenios de empresa** son as seguintes:

- Establécese o acordo de que todas as empresas afectadas por este convenio terán como mínimo un cadro de persoal do 100% contratado indefinidamente. Esta medida deberá ser regulada nos tres meses seguintes á sinatura do convenio.
- A Empresa comprométese a manter un mínimo de cadro de persoal estable dun 70%.
- A política da empresa en canto a contratación é fomentar a estabilidade no emprego, sempre e cando as circunstancias do mercado así o permitan. Por iso comprométese a manter a proporción do 70% do cadro de persoal con contratación indefinida.
- A empresa comprométese a manter unha taxa de estabilidade do 65%.
- A Empresa comprométese a realizar a conversión a indefinidos, en xaneiro de 2010 e xaneiro de 2011, dun número de contratos eventuais de forma que o 70% do cadro de persoal sexa fixo. O número de traballadores/as en cadro de persoal que se terá en conta para este cálculo, será a media do ano anterior; resultante de dividir o número de xornadas de alta na empresa entre trescentos sesenta e cinco días.
- As partes asinantes do presente Convenio, en aras dunha maior estabilidade no emprego, acordan fomentar a contratación indefinida, establecendo como cadro de persoal fixo mínimo da empresa o 60 por cento do cadro de persoal

total para a vixencia do presente Convenio. Entendendo por cadro de persoal total a media dos últimos 24 meses.

- As partes asinantes do presente Convenio, en aras dunha maior estabilidade no emprego, acordan fomentar a contratación indefinida, establecendo como cadro de persoal fixo mínimo para os anos de vixencia do convenio, un 50 por cento, entendendo por cadro de persoal total a media dos últimos 24 meses.

Algúns convenios indican porcentaxes máximas de contratación temporal:

- En calquera caso o número de contratos eventuais nunca superará o 20% dos contratos da empresa.
- Prioridade en materia de oferta pública e ingreso á consolidación e reconversión do emprego temporal existente, por razóns estruturais, en fixo; coa inequívoca intención de reducir as actuais taxas de temporalidade e interinidade ata uns índices máximos do 10%.

■ Transformación de contratos temporais en indefinidos

Recollen este tipo de cláusulas 29 convenios (18% dos asinados este ano) que afectan a 9.528 traballadores/as (8,9%).

Deles 7 son de sector (23,3% dos de sector) e afectan a 8.060 traballadores/as (8,4%) e 22 son de empresa (16,8% dos de empresa) e afectan a 1.468 traballadores/as (12,3%).

Recollen tres convenios de sector as seguintes cláusulas respecto da transformación:

- Aqueles traballadores/as que presten os seus servizos laborais nunha mesma empresa e nun mesmo período de forma eventual, aos tres anos como máximo pasarán a ser fixos descontinuos.
- Para favorecer a estabilidade no emprego, as empresas afectadas por este convenio acordan fomentar a contratación indefinida. Para tal efecto pasarán a indefinidos todos os traballadores e traballadoras que leven 36 meses ininterrompidos ou máis traballando na mesma empresa, exceptuando deste cómputo os contratos formativos.
- Todos aqueles traballadores e traballadoras eventuais que computen tres anos na mesma empresa pasarán á situación de fixos. Nos ditos tres anos contaríase como período de permanencia na empresa da que se trate, as situacións que se describen no seguinte parágrafo.

Desemprego, calquera que fose a súa modalidade. Incapacidade Temporal nas súas distintas clases e duración dentro da vixencia do contrato e, en xeral, calquera circunstancia que leve consigo unha interrupción temporal. Para estes efectos, computarase como tempo traballado a permanencia en empresas filiais ou asociadas da principal. O presente artigo non será de aplicación a aqueles traballadores/as que cesen voluntariamente e retornen á empresa.

Recollen tres convenios de empresa os seguintes compromisos de transformación:

- Durante o ano 2009 a empresa converterá en fixos descontinuos 5 contratos temporais, un por cada grupo profesional, atendendo ao criterio xeral de permanencia na empresa. Nese mesmo período, a empresa converterá en

fixos descontinuos 4 contratos temporais máis en función das necesidades organizativas e de servizo, unha vez oído o comité de empresa.

- A empresa transformará en contratos indefinidos os contratos temporais daquelas persoas que leven 12 meses de contratación continuada na empresa con calquera modalidade de contrato temporal (entenderase que foi continuada sempre que non houbera ruptura de contrato superior a un mes) ou que completaran 5 campañas con contratos de obra ou servizo determinado nun período indefinido de tempo computando en ambos os dous casos os contratos realizados. Non entran dentro deste suposto as contratacións realizadas coa finalidade de realizar proxectos concretos e determinados nin os contratos de relevo.
- A empresa comprométese a realizar a conversión a indefinidos, en xaneiro de 2010 e xaneiro de 2011, dun número de contratos eventuais de forma que o 70% do cadro de persoal sexa fixo. O número de traballadores/as en cadro de persoal que se terá en conta para este cálculo, será a media do ano anterior, resultante de dividir o número de xornadas de alta na empresa entre trescentos sesenta e cinco días.

Fan referencia outras cláusulas á transformación en indefinidos de contratos temporais en función das xubilacións que se produzan na empresa.

Existen cláusulas nos convenios e acordos reguladores de persoal da Administración local que fan referencia aos procesos de consolidación de emprego temporal mediante a convocatoria de procesos selectivos.

Outros convenios remiten ao sinalado ao respecto na lexislación vixente.

■ **Outro tipo de cláusulas** recollen compromisos de fomentar a contratación indefinida pero sen chegar a concretalos.

G. Garantías de emprego: Mantemento dos postos de traballo

Ademais das cláusulas sobre conservación e aumento do cadro de persoal fixo que xa se analizaron, recóllense nos convenios asinados este ano outras cláusulas tendentes a garantir ou aumentar o nivel de emprego existente no inicio da vixencia do convenio entre as que se poden destacar as seguintes:

- Compromiso de conservación do cadro de persoal existente no momento da sinatura do convenio durante toda a vixencia del, indicando nalgúns casos no convenio o cadro de persoal mínimo ou o número de postos.
- Obrigación de proceder á cobertura das baixas que se produzan.

As cláusulas máis frecuentes respecto das garantías de emprego son as que se refiren aos casos de capacidade diminuída e segunda actividade, á retirada do carné de conducir cando se necesita para o traballo, e tamén as cláusulas sobre subrogación empresarial que se analizan con máis detalle a continuación (Cadro 9.38).

Convenios con cláusulas sobre garantías no emprego e subrogación empresarial

■ Cadro 9.38

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Capacidade diminuída	58	36,02
Retirada do permiso de conducir	32	19,88
Subrogación empresarial	37	22,98

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

■ Capacidade diminuída

Existen cláusulas ao respecto en 58 convenios, o 36% dos asinados este ano, que afectan a 40.666 traballadores/as (37,8%).

Deles 5 son de sector (16,7% dos de sector) e afectan a 33.110 traballadores/as (34,6%) e 53 son de empresa (40,5% dos de empresa) e afectan a 7.556 traballadores/as (63,3%).

Refírense estas cláusulas sobre todo á posibilidade de destinar aos traballadores/as que teñan a súa capacidade diminuída a postos axeitados á súa nova situación se existen na empresa.

Hai convenios nos que se sinalan os postos reservados para estes casos e nalgúns indícase que se establecerá unha relación deles logo de negociación coa representación legal dos traballadores/as.

Cando non existe na empresa posto adecuado, indícase nalgúns convenios que os traballadores/as nesta situación terán preferencia para a cobertura dos postos de nova creación sempre que teñan aptitude ou idoneidade para o seu desempeño.

Limitan esta posibilidade algúns convenios aos casos en que a incapacidade fose consecuencia dun accidente de traballo ou enfermidade profesional ou común de longa duración, esixindo ademais nalgún caso unha certa antigüidade na empresa para o caso da enfermidade profesional.

Establece un convenio que se lle outorgará preferencia na recolocación a aqueles/as que carezan de subsidio, pensión ou medios propios para o seu sostemento e noutro indican que terán preferencia os traballadores e traballadoras que perciban subsidios ou pensións inferiores ao SMI vixente, establecendo a orde polas cargas familiares e en caso de igualdade pola antigüidade na empresa.

Sínálase nalgúns convenios unha idade (55 anos) ou unha antigüidade (25 ou 30 anos de servizos efectivos) a partir da que os traballadores/as que desempeñen postos de traballo en condicións de penosidade, perigosidade e toxicidade poderán solicitar a adscrición a postos de segunda actividade.

Respecto da retribución que lle corresponde nuns casos indícase que é a do posto que tiña con anterioridade e noutros a do novo posto que vai ocupar.

Nalgúns convenios indícase que ademais de respectárselle o salario que tivese acreditado antes de pasar á devandita situación, conservan o dereito aos aumentos

que por pactos, convenios, etc., experimente a partir deste momento a categoría que tiñan no momento de producirse o feito determinante da diminución da súa capacidade.

Establecen algúns convenios que se a retribución do novo posto é superior, será esta a que lle corresponde, e se é inferior percibirá a do seu anterior posto.

Recolle algún convenio límites respecto da diminución na retribución cando se destina ao traballador/a a un posto de categoría inferior (o salario de cualificación correspondente a dous niveis como máximo por debaixo do que viña percibindo)

Establece un convenio para o caso de non existir un posto de traballo axeitado para o traballador ou traballadora que sofre a incapacidade, e entremetres non se produza a súa recolocación, o aboamento da diferenza entre a pensión que perciba o traballador ou traballadora e o 100% do salario establecido no convenio para o posto que desempeñaba no momento do accidente, agás o plus de transporte.

No que se refire á revisión das situacións de incapacidade indícase que os traballadores/as terán dereito cando se lles declare de novo aptos para o traballo, a que se lles reintegre nos postos de traballo que con carácter normal ocupaban nas empresas nas datas que causaron baixa fixando un prazo dentro do cal se debe solicitar a reincorporación ao traballo.

■ Retirada do permiso de conducir

Teñen cláusulas ao respecto 32 convenios (19,9% dos asinados este ano) que afectan a 5.862 traballadores/as (5,5%).

Deles 4 son de sector (13,3% dos de sector) e afectan a 3.333 traballadores/as (3,5%), e 28 de empresa (21,4% dos de empresa) e afectan a 2.529 traballadores/as (21,2%).

Indícase nestas cláusulas que no caso de retirada do permiso de conducir dos traballadores/as que o necesiten para o seu traballo, destinarase a outro posto adecuado á súa categoría, reincorporándose ao seu cando remate a sanción.

Limitase nalgúns convenios a que a sanción non sexa superior a un certo período de tempo que se indica.

Faise referencia normalmente a que a retirada do carné sexa conducindo vehículos da empresa e por orde dela, pero hai convenios que inclúen a condución do vehículo particular aínda que limitado ao desprazamento do seu domicilio ao lugar de traballo ou regreso.

Exclúense os casos de retirada do permiso de conducir como consecuencia de imprudencia temeraria, condución baixo os efectos do alcohol ou drogadicción e nalgúns convenios os casos de reincidencia.

Indica un convenio o número máximo de condutores/as afectados/as que a empresa ten a obriga de manter en función do cadro de persoal total.

Respecto da retribución nuns casos indícase que será a mesma que viña percibindo no seu posto habitual e noutros establécese que será a do novo posto.

Establécese nalgúns convenios un período máximo de tempo durante o que se lle conserva a retribución, pasando logo a percibir á do novo posto.

Sinalan algúns convenios que cando a retirada fora como consecuencia de feitos ocorridos cun vehículo particular, a empresa asignaralle outro posto de traballo, percibindo as retribucións correspondentes a este novo posto.

■ Subrogación empresarial

Existen cláusulas ao respecto en 37 convenios (23% dos asinados este ano) que afectan a 44.239 traballadores/as (41,2%).

Deles 6 son de sector (20% dos de sector) e afectan a 41.780 traballadores/as (43,7%) e 31 son de empresa (23,7% dos de empresa) e afectan a 2.459 traballadores/as (20,6%).

Refírense as cláusulas que recollen aos supostos nos que se produce a subrogación e aos requisitos dos traballadores/as respecto dos que se produce.

Sinálase tamén nalgúns convenios a documentación que a empresa saínte debe entregar á entrante. Esta documentación refírese, respecto da empresa, ás súas obrigas salariais e coa Seguridade Social, e respecto dos traballadores/as aos datos persoais e profesionais necesarios.

Recollen algúns convenios cláusulas respecto da xubilación parcial nos casos de subrogación, sinalando que a empresa entrante ten a obriga de manter as condicións persoais e laborais que no seu día se pactasen coa empresa saínte, tales como: xornada que hai que reducir, distribución de xornada ou pagamento do salario.

A maioría destes convenios pertencen ao sector servizos, só 6 pertencen ao sector da industria.

No convenio do sector da industria siderometalúrxica de Pontevedra indícase que a maiores das garantías establecidas no artigo 44 do Estatuto dos Traballadores, o persoal que preste a súa actividade a xeito de contratación en tarefas auxiliares ou de mantemento para entidades ou empresas públicas serán subrogados nesta actividade sempre que esta teña continuidade por unha nova empresa subcontratada.

H. Outras cláusulas de fomento do emprego

Neste tipo de cláusulas inclúense, ademais das xa mencionadas no apartado sobre xubilación nas que existe un compromiso ao respecto, as que indican a redución ou eliminación das horas extraordinarias habituais como medida de fomento do emprego e as que se refiren ao pluriemprego.

Os convenios que teñen cláusulas deste tipo este ano son 125 (77,6% dos asinados) e afectan a 101.749 traballadores/as (94,7%).

Indican a supresión ou redución ao mínimo das horas extraordinarias habituais como medida de fomento do emprego 30 convenios (18,6% dos asinados este ano) que afectan a 39.649 traballadores/as (36,9%). Deles 5 son de sector (16,7% dos de sector) e afectan a 37.539 traballadores/as (39,3%) e 25 son de empresa (19,1% dos de empresa) e afectan a 2.110 traballadores/as (17,7%).

Existe nalgunhas destas cláusulas o compromiso de creación dun novo posto de traballo cando se supere un certo número de horas nalgún servizo ou sección.

As cláusulas sobre o pluriemprego recollen nuns casos unha prohibición expresa respecto del e noutras indican a conveniencia de erradicalo como regra xeral, sinalando que para iso se estima necesario que se apliquen co máximo rigor as

sancións previstas na lexislación vixente nos casos de traballadores/as non dados de alta na Seguridade Social, por estar dados de alta xa noutra empresa.

Neste sentido tamén se considera esencial o cumprimento exacto do requisito de dar a coñecer á representación legal dos traballadores/as os boletíns de cotización á Seguridade Social, así como os modelos de contrato de traballo escrito que se utilicen na empresa e os documentos relativos á terminación da relación laboral.

9.6.6 Organización do traballo

Entre as cláusulas que fan referencia a este tema nos convenios asinados este ano pódense destacar as seguintes:

■ Obxectivo

Sínálase como obxectivo da organización do traballo o de acadar na empresa un nivel adecuado de produtividade e/ou eficacia nos servizos baseado na óptima utilización dos recursos humanos e materiais adscritos a eles.

Entre os criterios inspiradores da organización do traballo sínálanse os seguintes:

- A planificación e ordenación dos recursos humanos.
- A adecuación e suficiencia dos cadros de persoal para cubrir as necesidades do servizo.
- A adecuada e eficaz adscrición profesional dos traballadores/as.
- A profesionalización e promoción dos traballadores/as.
- A identificación e valoración dos postos de traballo.
- A racionalización, simplificación e mellora dos procesos e métodos de traballo.
- A fixación da calidade admisible ao longo do proceso produtivo.
- A vixilancia, atención e dilixencia no coidado da maquinaria, instalacións e ferramentas encomendadas ao traballador/a.
- A consecución dos obxectivos marcados.
- A racionalización e mellora dos procedementos operativos.
- A valoración dos postos de traballo desempeñados.
- A profesionalización dos traballadores/as afectados/as mediante formación continuada.
- A programación e evolución dos labores asignados a cada posto de traballo.
- A formación e reciclaxe do persoal.

■ Competencia nesta materia

Son as cláusulas que máis se repiten. Sínálase ao respecto que a organización do traballo é facultade exclusiva e responsabilidade da dirección da empresa, sen prexuízo dos dereitos e facultades de audiencia, consulta, información e negociación recoñecidos á representación dos traballadores/as.

Indícase tamén nalgún caso que cando se establezan ou modifiquen condicións de traballo que afecten un colectivo ou substancialmente a traballadores/as individuais, deberá ser informada previamente a representación legal do persoal.

No suposto de que se deleguen facultades directivas, esta delegación debe facerse de modo expreso, de maneira que sexa suficientemente coñecida, tanto por quen reciba a delegación de facultades, como polos que despois serán destinatarios/as das ordes recibidas.

Sinálase ademais que as ordes que teñan por si mesmas o carácter de estables deberanse comunicar expresamente á totalidade dos afectados/as e dotalas de suficiente publicidade.

■ **Procedementos de implantación, supresión e revisión dos sistemas de traballo**

Sinálase que de aplicarse algún sistema de control de tempos, calquera que sexa o incentivo que se aplique deberá axustarse ao pactado na empresa coa representación dos traballadores/as e ao indicado nos apartados seguintes:

- a) A existencia de actividade normal.
- b) A adxudicación dos elementos necesarios (máquinas ou tarefas específicas) para que o persoal poida acadar o mínimo esixido.
- c) A fixación de fórmulas claras e sinxelas para a obtención dos cálculos de retribucións que correspondan a cada un dos traballadores/as afectados/as de xeito que calquera que sexa o seu grupo profesional e o posto de traballo que ocupen, se poida entender con facilidade.

Entre os motivos que se sinalan para a revisión dun posto de traballo, xa valorado, indícanse os casos en que conorra algunha das circunstancias seguintes:

- Mecanización do posto de traballo.
- Cambio de método operativo.
- Modificación substancial das condicións que inflúen no coeficiente de descanso ou fatiga.
- Variación das condicións ambientais.

De estar establecida ou establecerse unha valoración de postos de traballo, indícase que a súa aplicación realizárase tendo en conta que non debe prexudicar nin economicamente nin no que se refire á categoría profesional actual das persoas, debendo participar a representación dos traballadores/as na valoración, que non será aplicada se non hai acordo entre as dúas partes (dirección e traballadores/as).

Créanse para estes efectos comisións técnicas paritarias indicando a súa composición e funcións.

Incorporan tamén algúns convenios **táboas de produtividade**, de **tempos e rendementos** mínimos e de **valoración dos postos de traballo**, indicando ademais as condicións e normas de aplicación e como resolver as discrepancias nas valoracións.

Nalgúns casos faise referencia a sistemas internacionalmente recoñecidos (como o Bedaux por exemplo) e noutros establécense sistemas propios.

Inclúense definicións do que se considera actividade e/ou rendimento baixo, mínimo, normal, medio, esixido e óptimo e tamén dos tempos provisionais e definitivos.

Indícase a posibilidade de establecer **primas á produtividade ou incentivos** nos traballos que se presten á súa aplicación.

Entre as normas xerais que se aplican á retribución variable, sexa cal sexa a súa denominación, indícanse as seguintes:

- a) O importe do Incentivo non está indexado a incrementos do IPC nin a outros incrementos pactados no convenio colectivo da empresa.
- b) O importe do Incentivo non está consolidado, dada a súa natureza variable; non forma polo tanto parte da estrutura salarial fixa.
- c) O importe do Incentivo non substitúe ningún concepto salarial fixo.
- d) O importe do Incentivo está suxeito a retención por I.R.P.F. e cotiza á Seguridade Social.

Os obxectivos que figuran no incentivo poden variar tanto na súa redacción coma no seu peso relativo dun ano a outro, debendo fixarse un nivel mínimo de cumprimento dos obxectivos, que en caso de non se alcanzar, suporá que a súa valoración sexa cero.

Este tipo de incentivos fíxase de xeito individual e/ou colectivo, sinalando ás veces un nivel mínimo de cumprimento dos obxectivos colectivos, que en caso de non se alcanzar, suporá que a súa valoración sexa cero.

Sínálase que o sistema de avaliación de persoal é un proceso participativo, no que se establece conxuntamente un plan de acción de mellora continua que ten por obxecto a mellora da calidade dos servizos prestados, e que se converte nun instrumento máis da política de calidade da empresa. Con ela permítese sistemática e periodicamente analizar e estimular cuantitativa e cualitativamente o grao de eficiencia e eficacia co que as persoas levan a cabo as tarefas, funcións e responsabilidades, co obxecto de establecer de forma consensuada un plan de acción.

A súa realización establécese como obrigatoria coa periodicidade que se estime necesaria pero como mínimo unha vez ao ano, seguindo o protocolo establecido pola empresa.

■ Prestación do traballo

O traballador/a está obrigado/a a cumprir as ordes e instrucións do empresario/a no exercicio regular das súas facultades directivas, debendo executar cantos traballos, operacións ou actividades se lle ordene dentro do xeral cometido propio da súa categoría ou competencia profesional.

Entre elas están incluídas as tarefas complementarias que sexan necesarias para o desempeño do seu labor principal, ou o coidado e limpeza do material, das máquinas, ferramentas e posto ou lugar de traballo que estean ao seu cargo durante a xornada de traballo.

A prestación do traballo virá determinada polo convindo no contrato de traballo. O traballador/a prestará a clase e extensión do traballo que marquen as leis, as normas convencionais de aplicación, as instrucións do empresario/a e, no seu defecto, os usos e costumes.

Normalmente só se prestará o traballo habitual. Non obstante, pasaxeiramente e por necesidade urxente, deberá o traballador/a prestar maior traballo ou outro distinto do acordado, a condición de retribuílo de acordo coas disposicións aplicables.

Se o traballador/a observa entorpecemento para exercer o seu traballo, falta ou defectos no material, nos instrumentos ou nas máquinas, estará obrigado a dar conta diso.

Prohíbese utilizar máquinas, ferramentas ou útiles para uso distinto ao determinado pola empresa, sen a expresa autorización desta, que así mesmo será necesaria para que o traballador/a utilice ferramentas ou máquinas da súa propiedade nos labores encomendados.

A empresa porá ao alcance dos traballadores/as todos os medios necesarios para que estes poidan executar o seu traballo nas mellores condicións de comodidade, hixiene e seguridade. Pola súa banda, os traballadores/as utilizarán os medios de protección que a empresa lles facilite.

En ningún caso se poderá obrigar ao persoal a que, polo específico do seu labor, desenvolva o seu traballo ao descuberto a realizar as súas funcións cando a situación climatolóxica ou as condicións do terreo supoñan penosidade visible para o propio traballador/a. Nestes casos, paralizarase o traballo e empregaranse os referidos traballadores/as en labores propios do seu posto de traballo que se poidan realizar a cuberto.

O anterior non será de aplicación naqueles casos en que a actividade estea causada ou motivada polas citadas condicións climatolóxicas, salvo sempre o cumprimento das medidas legais sobre seguridade e hixiene.

Sínálase tamén que aínda que cada traballador/a deberá desempeñar basicamente as funcións propias do seu posto de traballo, se as ditas funcións non ocupasen plenamente a súa xornada laboral, os traballadores/as realizarán os traballos que se lle asignen, sempre de acordo coa súa experiencia, formación e clasificación profesional.

■ Novas tecnoloxías

O mantemento e desenvolvemento das capacidades e da profesionalidade dos empregados/as é un factor esencial para afrontar con garantías as esixencias da demanda actual e futura.

É necesario elaborar plans de formación acordes cos plans estratéxicos da empresa apoiando o desenvolvemento das persoas, incrementando a súa capacidade para adaptarse con éxito a novas tecnoloxías e sistemas de traballo, e para obter un rendemento eficiente que propicie a mellor rendibilidade posible das instalacións produtivas.

Cando nunha empresa se introduzan novas tecnoloxías que poidan supoñer novas modificacións, o persoal afectado por elas deberá ter un período de formación ou adaptación técnica suficiente, que deberá ser comunicado á representación dos traballadores/as cun prazo suficiente para poder analizar e prever as consecuencias en relación co emprego, a saúde laboral e a formación.

Indícase a necesidade dunha formación continua dos traballadores/as para adaptarse aos cambios motivados polos procesos de innovación tecnolóxica entendendo como prioritarias a promoción e intensificación de accións organizativas, formativas e informativas de signo prevenciónista que permitan ao persoal acomodarse aos cambios organizativos que as novas tecnoloxías poidan traer consigo preservando a súa saúde física, mental e social, entendida como o concepto integral formulado pola Organización Mundial da Saúde (OMS).

■ Actuación en defensa e protección do Ambiente

Sínálase que a defensa da saúde nos lugares de traballo non pode ser eficaz se ao mesmo tempo non se asume a responsabilidade propia en relación coa xestión da repercusión ambiental das actividades laborais e non abrangue a defensa do ambiente. Por conseguinte hai que avaliar e previr as condicións en que se desenvolve o traballo e tamén as repercusións daquel sobre este.

Esta responsabilidade exige que as empresas establezan e poñan en práctica políticas, obxectivos e programas en materia de ambiente e sistemas eficaces de xestión ambiental, polo que deberá adoptarse unha política neste sentido que recolla o cumprimento de todos os requisitos normativos correspondentes, así como as responsabilidades derivadas da acción empresarial en materia de ambiente.

A crecente preocupación polo estado do medio natural na nosa comunidade leva os/as asinantes a plasmar o seu compromiso pola mellora continuada do comportamento ambiental das empresas do sector. Para iso, as partes comprométense a que a prevención de riscos laborais e a protección do medio sexan aspectos inseparables da actuación cotiá das empresas e dos traballadores/as adscritos ao convenio, impulsando o estudo conxunto das características ambientais dos procesos e produtos utilizados no sector e a elaboración de propostas para a súa mellora ou substitución, cando sexa economicamente viable, por outros máis respectuosos coa saúde dos traballadores/as, o contorno e os recursos naturais.

Indícanse as seguintes actuacións sectoriais que se desenvolverán para a protección do medio:

- A representación dos traballadores/as terán dereito á información sobre o comportamento ambiental da empresa.
- Todas as empresas do sector deberán avanzar na redución do uso de substancias perigosas e na utilización de materiais reciclables así como na reciclaxe de residuos. Terán que utilizarse produtos e procesos de menor impacto ambiental, traballar na prevención da contaminación, o aforro e uso eficaz da auga e a enerxía.
- As actuacións ambientais son función e competencia do comité de empresa e serán asumidas polos seus membros, ou, en todo caso, polos delegados/as de persoal, que velarán polo cumprimento do contido ambiental subscrito no convenio.

Considérase necesario que as empresas actúen de forma responsable e respectuosa co medio, prestando grande atención á súa defensa e protección de acordo cos intereses e preocupacións da sociedade.

Para estes efectos, a empresa debe adoptar unha actitude permanente, responsable e visible en materia de medio e, ao mesmo tempo, conseguir que o esforzo que se está a desenvolver neste campo, e o que se realice no futuro, así como os seus resultados sexan coñecidos e axeitadamente valorados pola sociedade e as administracións competentes.

Considérase fundamental para estes fins a realización de actividades tendentes a conseguir os seguintes obxectivos:

- Promover e conseguir unha actuación responsable en materia de medio concretando as medidas a adoptar.

- Establecer uns obxectivos cualitativos e cuantitativos de mellora co fin de facer visible, respecto a eles, o progreso que se consiga.
- Demostrar á sociedade o comportamento responsable da empresa, individual e colectivamente, mediante o emprego de técnicas de boa xestión ambiental e a comunicación dos resultados obtidos.
- Mellorar a credibilidade da empresa e aumentar a confianza da sociedade e das administracións públicas, mediante demostracións e feitos concretos.

■ Desenvolvemento socialmente sostible

Sinálase que se fai preciso compatibilizar o desenvolvemento económico da empresa cos dereitos e aspiracións do entorno, tanto nos aspectos ambientais como nos puramente sociais.

Indícase como intención dos asinantes, durante a vixencia do convenio colectivo, analizar e, de ser o caso, concluír acordos en materia de desenvolvemento socialmente sostible, na medida en que a organización da empresa posibilita tales instrumentos de integración laboral e social.

Ambas partes, así mesmo, declaran a vixencia dos valores e normas de comportamento contidos no código ético do grupo. Os asinantes, no ámbito das súas respectivas responsabilidades, propóñense exercer os seus dereitos e cumprir as súas obrigas no marco do respecto aos precitados valores.

Sinalar por último que outras cláusulas fan referencia á distribución da xornada (xa analizado no apartado sobre tempo de traballo) e á mobilidade dos traballadores/as que se analiza con máis detalle no apartado seguinte.

9.6.7 Mobilidade e clasificación profesional

A. Mobilidade xeográfica. Traslados e desprazamentos

Son 48 (29,8% dos asinados) os convenios que teñen cláusulas sobre mobilidade xeográfica e afectan a 60.426 traballadores/as (56,2%).

Deles 7 son de sector (23,3% dos de sector) e afectan a 56.700 traballadores/as (59,3%) e 41 son de empresa (31,3% dos de empresa) e afectan a 3.726 traballadores/as (31,2%).

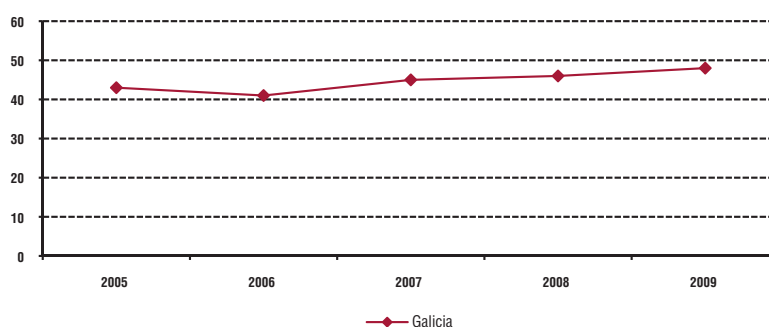
O Cadro 9.39 recolle a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica.
Por provincias. Galicia. 2005-2009**

■ Cadro 9.39

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2005	2	50,0	3	33,3	0	0,0	1	7,7	1	8,3	7	14,0
2006	1	50,0	3	30,0	0	0,0	3	23,1	2	16,7	9	21,4
2007	4	100,0	2	20,0	2	40,0	1	11,1	1	7,7	10	24,4
2008	5	100,0	2	25,0	0	0,0	1	8,3	1	11,1	9	20,9
2009	1	25,0	2	50,0	0	0,0	2	20,0	2	22,2	7	23,3
Empresa												
2005	5	71,4	11	21,6	5	21,7	3	12,0	12	19,4	36	21,4
2006	5	31,3	7	15,2	1	7,1	1	6,7	18	30,0	32	21,2
2007	5	62,5	7	15,9	5	20,8	3	21,4	15	23,4	35	22,7
2008	6	85,7	3	10,3	6	26,1	2	14,3	20	34,5	37	28,2
2009	2	22,2	10	26,3	4	50,0	3	30,0	22	33,3	41	31,3
Total 2009	3	23,1	12	28,6	4	36,4	5	25,0	24	32,0	48	29,8

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Ademais das cláusulas que remiten ou recollen o sinalado na lexislación vixente, pódense destacar as seguintes:

Inclúen algúns convenios a definición do que se considera traslado para estes efectos, asociándoo a que supoña para o traballador/a cambio de domicilio e sinalando nalgúns casos o número de quilómetros entre o novo centro de traballo e o anterior ou o domicilio do traballador/a e/ou a duración. Noutros convenios indícase o que non se considera desprazamento para estes efectos.

Recollen algúns convenios os mecanismos que se deben seguir para facer os traslados, sinalando entre eles, ademais da negociación preceptiva coa representación dos traballadores/as e os prazos, a intervención do AGA en caso de desacordo da comisión paritaria.

Regúlanse tamén as indemnizacións e compensacións económicas a que ten dereito o traballador/a.

Indícanse nalgúns convenios as preferencias para non ser desprazados/as sinalando as seguintes:

- Representantes legais dos traballadores/as.
- Diminuídos físicos e psíquicos.
- Traballadores/as con fillos/as disminuídos físicos ou psíquicos ou con familiares a cargo, con dependencia, xustificándoo fidedignamente.
- As traballadoras embarazadas e/ou as persoas que teñan ao seu cargo menores de 8 anos ou persoas dependentes.

Establecen algúns convenios que non se poderá aplicar este tipo de mobilidade.

Sinalar por último que hai convenios que recollen o sinalado respecto das traballadoras vítimas de violencia de xénero no artigo 40.3bis do Estatuto dos traballadores/as.

B. Mobilidade funcional

Teñen cláusulas sobre mobilidade funcional 85 dos convenios asinados este ano (52,8%) que afectan a 79.413 traballadores/as (73,9%).

Deles 10 son de sector (33,3% dos de sector) e afectan a 72.070 traballadores/as (75,4%) e 75 son de empresa (57,3% dos de empresa) e afectan a 7.343 traballadores/as (61,6%).

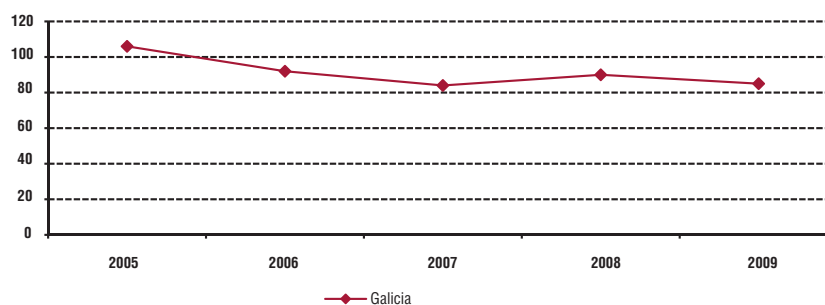
O Cadro 9.40 recolle a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional.
Por provincias. Galicia. 2005-2009**

■ Cadro 9.40

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2005	2	50,0	1	11,1	2	16,7	5	38,5	2	16,7	12	24,0
2006	2	100,0	4	40,0	2	40,0	2	15,4	1	8,3	11	26,2
2007	2	50,0	3	30,0	1	20,0	3	33,3		0,0	9	22,0
2008	5	100,0	4	50,0	2	22,2	4	33,3	2	22,2	17	39,5
2009	2	50,0	2	50,0	0	0,0	3	30,0	3	33,3	10	33,3
Empresa												
2005	6	85,7	28	54,9	13	56,5	17	68,0	30	48,4	94	56,0
2006	9	56,3	28	60,9	7	50,0	6	40,0	31	51,7	81	53,6
2007	6	75,0	23	52,3	10	41,7	8	57,1	28	43,8	75	48,7
2008	7	100,0	15	51,7	11	47,8	9	64,3	31	53,4	73	55,7
2009	6	66,7	20	52,6	4	50,0	9	90,0	36	54,5	75	57,3
Total 2009	8	61,5	22	52,4	4	36,4	12	60,0	39	52,0	85	52,8

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Respecto das cláusulas que conteñen, ademais das que remiten ou recollen total ou parcialmente o indicado ao respecto na lexislación vixente, cabe sinalar as seguintes:

■ Información á representación legal dos traballadores/as

Nalgúns convenios sinálase como contido desta información o seguinte:

- Identificación das persoas afectadas.
- Descrición xustificativa das causas que motivan o cambio.
- Duración estimada da mobilidade.

- Obrigación de facilitarles ás persoas afectadas os coñecementos e habilidades necesarios para o desempeño do novo posto asignado.

■ Cláusulas sobre traballos de categoría superior

As modificacións máis frecuentes que introducen respecto do sinalado na lexislación vixente refírense a fixar períodos menores para reclamar o ascenso ou a cobertura da vacante.

Tamén se limita nalgúns casos a duración, exceptuándose nalgúns convenios os casos de substitución por enfermidade, accidente de traballo, licenzas, excedencias e outras causas análogas, en cuxo caso se prolongará mentres subsistan as circunstancias que a motivaran sen que outorguen dereito á consolidación do posto; pero si á percepción da diferenza económica durante a substitución se esta existe.

Transcorrido o tempo sinalado como duración máxima no convenio indícase nuns casos que se consolida a categoría superior. Noutros casos nos que existen procedementos regulados para a provisión de vacantes, debe procederse segundo o sinalado neles.

Indican algúns convenios que transcorrido o período sinalado como máximo, e persistindo as mesmas circunstancias, o desempeño das funcións realizarase por rotación (engadindo nalgún caso que se fará así no suposto de existir máis dun traballador/a que reúna os requisitos e a capacidade necesarios da categoría que se vai cubrir e sempre que se desenvolvan as funcións adecuadamente).

Tamén se indica que estes límites non serán aplicables cando non sexa posible a rotación por non existiren no centro de traballo outros traballadores/as que reúnan as condicións necesarias.

■ Cláusulas sobre traballos de categoría inferior

Algúns convenios limitan a súa duración, sinalando ás veces que se deberá evitar reiterar a realización destes traballos de inferior categoría a unha mesma persoa ou indicando un período de tempo durante o cal o traballador/a non poderá volver a ocupar un posto de categoría inferior.

Tamén indican algúns convenios que se o cambio tivese a súa orixe en petición do traballador/a, asignaráselle a retribución que corresponda ao novo posto.

Fan referencia outros convenios á obriga do empresario/a de comunicar esta situación á representación legal dos traballadores/as.

■ Outras cláusulas refírense á posibilidade de facer permutas entre os traballadores/as e aos requisitos que deben cumprir:

C. Promoción e ascensos

Teñen cláusulas sobre este tema 98 convenios dos asinados este ano (60,9%) que afectan a 53.743 traballadores/as (50%).

Deles 14 son de sector (46,7% dos de sector) e afectan a 44.608 traballadores/as (46,7%), e 84 son de empresa (64,1% dos de empresa) e afectan a 9.135 traballadores/as (76,6%).

As cláusulas refírense maioritariamente ao seguinte:

■ Probas e/ou concursos de méritos para o ascenso

Recollen cláusulas deste tipo 47 convenios dos asinados este ano (29,2%) que afectan a 9.410 traballadores/as (8,8%). Deles 3 son de sector (10% dos de sector asinados) e afectan a 2.970 traballadores/as (3,1%) e 44 son de empresa (33,6% dos de empresa asinados) e afectan a 6.440 traballadores/as (54%).

As cláusulas refírense sobre todo aos requisitos que deben posuír os/as aspirantes e á participación da representación dos traballadores/as no proceso.

Respecto das probas indícase xeralmente que deben ser adecuadas ao posto de traballo que se vai desempeñar.

Na valoración dos méritos indícase que debe ou pode terse en conta, entre outras, as seguintes circunstancias: Formación, titulación adecuada, coñecemento do posto de traballo, historial profesional, a permanencia na categoría profesional, ter desempeñado función de superior categoría ou grupo profesional e a antigüidade.

O primeiro criterio elixido para resolver o ascenso cando se dan idénticas condicións de idoneidade é o da antigüidade.

■ Libre designación para os postos de mando ou especial confianza

Son 42 convenios (26,1% dos asinados) que afectan a 10.923 traballadores/as (10,2%) os que recollen cláusulas deste tipo.

Deles 5 son de sector (16,7% dos de sector) e afectan a 6.790 traballadores/as (7,1%) e 37 son de empresa (28,2% dos de empresa) e afectan a 4.133 traballadores/as (34,6%).

■ Ascensos automáticos polo paso dun período concreto de tempo

Regulan este tipo de ascensos 24 convenios (14,9% dos asinados este ano) que afectan a 39.123 traballadores/as (36,4%). Deles 9 son de sector (30% dos de sector) e afectan a 37.588 traballadores/as (39,3%) e 15 son de empresa (11,5% dos de empresa) e afectan a 1.535 traballadores/as (12,9%).

- Establécese nalgúns casos un período de proba que no caso de non superarse ou desistir o traballador/a supón o retorno ao antigo posto.
- Outras cláusulas refírense á necesidade dunha publicidade suficiente das condicións requiridas para os postos que se vaian a cubrir e das características deles.

D. Clasificación profesional

Recollen cláusulas ao respecto 109 convenios dos asinados este ano (67,7%) que afectan a 82.742 traballadores/as (77%).

Deles 16 son de sector (53,3% dos de sector) e afectan a 72.950 traballadores/as (76,3%) e 93 son de empresa (71% dos de empresa) e afectan a 9.792 traballadores/as (82,1%).

○ Cadro 9.41 recolle a evolución dos convenios con este tipo de cláusulas.

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional.
Por provincias. Galicia. 2005-2009**

■ Cadro 9.41

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2005	4	100,0	3	33,3	6	50,0	6	46,2	5	41,7	24	48,0
2006	2	100,0	5	50,0	3	60,0	6	46,2	5	41,7	21	50,0
2007	4	100,0	6	60,0	3	60,0	5	55,6	6	46,2	24	58,5
2008	5	100,0	6	75,0	3	33,3	5	41,7	7	77,8	26	60,5
2009	4	100,0	3	75,0	0	0,0	6	60,0	3	33,3	16	53,3
Empresa												
2005	6	85,7	33	64,7	9	39,1	20	80,0	39	62,9	107	63,7
2006	12	75,0	31	67,4	8	57,1	7	46,7	37	61,7	95	62,9
2007	8	100,0	28	63,6	12	50,0	11	78,6	41	64,1	100	64,9
2008	7	100,0	21	72,4	17	73,9	10	71,4	45	77,6	100	76,3
2009	8	88,9	27	71,1	6	75,0	10	100,0	42	63,6	93	71,0
Total 2009	12	92,3	30	71,4	6	54,5	16	80,0	45	60,0	109	67,7

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Respecto das cláusulas pódese sinalar o seguinte:

Nalgúns casos non aparece recollida a clasificación no propio convenio, senón que se remite ao establecido noutros convenios e/ou ordenanzas.

Indícase en moitos destes convenios que a clasificación do persoal é meramente enunciativa e que non supón a obriga de ter cubertas todas as prazas enumeradas se as necesidades e a estrutura da empresa non o require.

■ Clasificación por medio de grupos profesionais

En 68 convenios (42,2% dos asinados) a clasificación faise en grupos profesionais. Estes convenios afectan a 59.443 traballadores/as (55,3%).

Deles 11 son de sector (36,7% dos de sector) e afectan a 54.360 traballadores/as (56,9%) e 57 son de empresa (43,5% dos de empresa) e afectan a 5.083 traballadores/as (42,6%).

Respecto dos 96 convenios que establecen un sistema de clasificación, este tipo de clasificación en grupos supón o 70,8%.

Defínense ás veces os grupos directamente polos contidos funcionais e outras veces faise indicando e definindo as categorías ou niveis que conteñen.

Noutros casos enuméranse os grupos e indícanse as categorías que conteñen pero sen definilos.

Hai convenios nos que se establece, ou indícase a posibilidade de facelo, dentro dos grupos desta forma definidos subgrupos, áreas, divisións e/ou escalas funcionais diferentes.

Establécese nalgúns convenios a clasificación profesional fundamentalmente atendendo aos criterios que o artigo 22 do Estatuto dos traballadores/as fixa para a existencia do grupo profesional, é dicir, aptitudes profesionais, titulacións e contido xeral da prestación, podendo incluír en cada grupo tanto as diversas categorías profesionais como distintas funcións ou especialidades profesionais.

Entre os factores mediante cuxa ponderación se procede ao encadramento dos traballadores/as dentro da estrutura profesional e, por conseguinte, a asignación a cada un deles/as dun determinado grupo profesional sinálanse os seguintes:

I. Coñecementos e experiencia

Considerarase, ademais da formación básica necesaria para poder cumprir correctamente o labor; o grao de coñecemento e experiencia adquiridos así como a dificultade na adquisición dos ditos coñecementos ou experiencias.

II. Iniciativa

Factor que deberá ter en conta o maior ou menor grao de dependencia a directrices, ou normas na execución das súas funcións.

III. Autonomía

Factor para cuxa valoración se terá en conta o grao de dependencia xerárquica no desempeño das tarefas ou funcións que se desenvolvan.

IV. Complexidade

Factor cuxa valoración está en función do maior ou menor número, así como do maior ou menor grao de integración dos restantes factores enumerados na tarefa ou posto encomendado.

V. Responsabilidade

Factor para cuxa valoración deberá terse en conta o grao de autonomía de acción do titular da función e o grao de influencia sobre os resultados e importancia das consecuencias da xestión.

VI. Mando

Factor para cuxa valoración se terá en conta o grao de supervisión e ordenación de tarefas e funcións, a capacidade de interrelación, as características do colectivo e o número de persoas sobre as que se exerce o mando.

■ Clasificación por medio de categorías profesionais

Son 27 (16,8% dos asinados) os convenios nos que a clasificación se fai en categorías profesionais sen facer referencia a grupos, e afectan a 3.042 traballadores/as (2,8%).

Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector) e afectan a 800 traballadores/as (0,8%) e 25 son de empresa (19,1% dos de empresa) e afectan a 2.242 traballadores/as (18,8%).

Respecto das cláusulas que recollen, sinalar que nalgúns casos non definen as categorías senón que só as enumeran ou remiten ao indicado noutros convenios ou ordenanzas.

Indican algunhas destas cláusulas que a determinación das distintas categorías profesionais consignadas no convenio colectivo son meramente enunciativas e non supoñen a obriga de ter cubertas e provistas as categorías enumeradas, se as necesidades e a estrutura determinada pola dirección da empresa non o require, sinalando a posibilidade de que a dirección da empresa, de acordo coa representación legal dos traballadores/as poida crear outras novas, suprimir algunha das existentes ou modificar a súa denominación.

■ Cláusulas de non discriminación

O tipo de cláusulas que máis se repiten fai referencia nuns casos a que a clasificación profesional que se establece no convenio ten como principio fundamental a non discriminación por razón de sexo, e noutros indican que a nova clasificación profesional que se establece pretende alcanzar unha estrutura profesional directamente correspondida coas necesidades da empresa, facilitando unha mellor interpretación de todo o colectivo no desenvolvemento das súas actividades, sen mengua da dignidade, oportunidade de promoción e xusta retribución, sen que colla discriminación ningunha por razóns de idade, sexo ou de calquera outra índole.

■ Outras cláusulas

Refírense outras cláusulas a como se fai a adaptación cando se introduce un novo sistema de clasificación.

Tamén se remite noutros convenios á comisión paritaria ou a comisións específicas para o seguimento e/ou futuros acordos nesta materia.

9.6.8 Cláusulas sobre discriminación e acoso

Teñen cláusulas sobre discriminación e/ou acoso 108 convenios (67,1% dos asinados) que afectan a 99.151 traballadores/as (92,2%).

Deles 23 son de sector (76,7% dos de sector) e afectan a 89.450 traballadores/as (93,6%) e 85 son de empresa (64,9% dos de empresa) e afectan a 9.701 traballadores/as (81,3%).

As cláusulas que recollen son nuns casos de tipo xeral indicando a non discriminación por razón de nacemento, sexo, estado civil, idade, raza ou etnia, relixión ou conviccións, minusvalía, orientación sexual, ideas políticas, afiliación ou non a un sindicato, idioma ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.

Noutras cláusulas refírense á non discriminación por actividades sindicais, sinalando que a empresa respectará o dereito de todos os traballadores/as a sindicarse libremente e non poderán suxeitar o emprego dun traballador/a á condición de que se afilie ou renuncie á súa afiliación sindical e tampouco despedilo ou prexudicarlle de calquera outra forma a causa da súa afiliación ou actividade sindical.

Outro tipo de cláusulas fan referencia á non discriminación por razón de sexo e á adopción de medidas para garantir a igualdade entre mulleres e homes.

Recollen nalgúns casos o sinalado no artigo 3 da Lei 3/2007 do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes que indica que o principio de igualdade de trato entre mulleres e homes supón a ausencia de toda discriminación, directa ou indirecta, por razón de sexo, e, especialmente, as derivadas da maternidade, a asunción de obrigas familiares e o estado civil.

Sinalan algunhas destas cláusulas como obxectivos a cumprir en materia de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres os seguintes:

- Que tanto as mulleres como os homes gocen de igualdade de oportunidades en canto ao emprego, a formación, a promoción e o desenvolvemento no seu traballo.
- Que os postos de traballo, as prácticas laborais, a organización do traballo e as condicións laborais se orienten de tal maneira que sexan adecuadas tanto para as mulleres como para os homes.
- Que mulleres e homes reciban igual retribución por traballo de igual valor; así como que haxa igualdade en canto ás súas condicións de emprego en calquera outro sentido deste.

Hai convenios nos que estas cláusulas veñen recollidas ao sinalar as funcións do comité de empresa e/ou representantes dos traballadores/as, indicando que velarán non só porque nos procesos de selección de persoal se cumpra a normativa vixente, senón tamén polos principios de non discriminación, igualdade de sexo e fomento dunha política racional de emprego.

Outro tipo de cláusula que tamén se refire ás funcións dos comités e/ou representantes dos traballadores/as indica que deberán de vixiar o cumprimento das seguintes normas:

- Que non figure nas condicións de contratación ningún requisito que supoña discriminación por sexo.
- Que non se produzan diferenzas nas denominacións dos postos de traballo en función do sexo.
- Que ningún traballador/a poderá ser discriminado/a, sancionado/a, despedido/a por cuestións relativas á súa intimidade, sempre que non afecten á actividade laboral.

- Que ningún traballador/a poderá ser obxecto de decisións e/ou condicións, ou calquera clase de medidas, que comporten un trato discriminatorio en materia de salarios, promoción, conservación do posto de traballo, etc. por razón do seu sexo.
- Que se evite na redacción do convenio a linguaxe sexista.

Sinálase noutras cláusulas a necesidade de promover accións formativas e de sensibilización que animen a todo o persoal a participar na igualdade de oportunidades.

Indican outros convenios nas cláusulas sobre clasificacións profesionais que o novo sistema pretende alcanzar unha estrutura profesional directamente correspondida coas necesidades das empresas do sector; facilitando unha mellor interpretación de todo o colectivo no desenvolvemento das súas actividades, sen mengua da dignidade, oportunidade de promoción e xusta retribución, sen que caiba discriminación ningunha por razóns de idade ou sexo, ou de calquera outra índole.

Analízanse a continuación con máis detalle as cláusulas que fan referencia os plans de igualdade nas empresas, as comisións de igualdade, as medidas de acción positiva, o acoso e a violencia de xénero.

■ Plan de igualdade

A Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, establece a obriga de negociar plans de igualdade nas empresas de máis de 250 traballadores/as e o fomento ou a implantación voluntaria nas pequenas e medianas empresas.

Teñen cláusulas sobre plans de igualdade 21 convenios (13% dos asinados este ano) que afectan a 9.864 traballadores/as (9,2%). Deles 2 son de sector (6,7% dos de sector) e afectan a 5.640 traballadores/as (5,9%) e 19 son de empresa (14,5% dos de empresa) e afectan a 4.224 traballadores/as (35,4%).

Nun dos convenios de sector indica que a comisión paritaria terá funcións en materia de plans de igualdade, violencia de xénero e acoso no traballo.

No outro definen os plans de igualdade das empresas como un conxunto ordenado de medidas adoptadas despois de realizar un diagnóstico de situación, tendentes a alcanzar na empresa a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes e a eliminar a discriminación por razón de sexo.

Indica que os plans de igualdade fixarán os obxectivos concretos que se deberán alcanzar, as estratexias e prácticas que adoptar para a súa consecución, así como o establecemento de sistemas eficaces de seguimento e avaliación dos obxectivos fixados.

Engade que para a consecución destes obxectivos fixados, os plans de igualdade recollerán, entre outras, as materias de acceso ao emprego, clasificación profesional, promoción e formación, retribucións e ordenación do tempo de traballo para favorecer, en termos de igualdade entre mulleres e homes, a conciliación laboral, persoal e familiar e a prevención do acoso sexual e do acoso por razón de sexo.

Sinala por último que os plans de igualdade incluírán a totalidade dunha empresa, sen prexuízo do establecemento de accións especiais adecuadas respecto de determinados centros de traballo.

Dos 19 de empresa que teñen cláusulas ao respecto, tres acompañan un plan desenvolvido.

As cláusulas que recollen os demais fan referencia a compromisos de elaborar un plan sinalando ás veces un prazo para facelo.

Nalgúns destes convenios tamén se indica o contido mínimo do plan, recollendo maioritariamente o sinalado no artigo 46 da lei.

Faise referencia nalgúns casos ao mantemento, execución, seguimento e avaliación de plans xa existentes na empresa.

■ Medidas de acción positiva

Indícase na lei a posibilidade de que a negociación colectiva poida establecer medidas de acción positiva para favorecer o acceso das mulleres a todas as profesións, podendo para tal efecto establecer reservas e preferencias nas condicións de contratación de modo que, en igualdade de condicións de idoneidade, teñan preferencia para ser contratadas as persoas do sexo menos representado no grupo ou categoría profesional de que se trate.

Tamén se indica a posibilidade de que a negociación colectiva poida establecer este tipo de medidas nas condicións de clasificación profesional, promoción e formación, de modo que, en igualdade de condicións de idoneidade, teñan preferencia as persoas do sexo menos representado para favorecer o seu acceso no grupo, categoría profesional ou posto de traballo de que se trate.

Teñen cláusulas que fan referencia a este tipo de medidas 12 convenios (7,5% dos asinados este ano) que afectan a 2.385 traballadores/as (2,2%). Un deles é de sector:

Nalgúns convenios fan referencia a estas medidas no desenvolvemento do plan de igualdade ou ao fixar os obxectivos que se pretenden con el.

Nun destes convenios ao indicar as medidas para desenvolver nos próximos meses dentro do plan de acción establece o seguinte:

Para facer efectivo o principio de acción positiva a empresa realizará exclusións, reservas e preferencias nas condicións de contratación e promoción; de forma que, en igualdade de condicións de idoneidade, teñan preferencia para ser contratadas as persoas do sexo menos representado no grupo ou función de que se trate. Aconséllase que se existen incorporacións en fabricación da planta de Montornés a igualdade de condicións se contrate a persoa do sexo menos representado.

Sinala un convenio respecto da selección e acceso o seguinte:

Estableceranse sistemas obxectivos que garanten a non discriminación, a través de probas obxectivas:

- a) Asegurando uns principios básicos de igualdade de oportunidades.*
- b) Coidando a linguaxe nas ofertas e o deseño de formularios e nas entrevistas, non incluíndo aspectos persoais irrelevantes, senón limitándose ás cuestións de experiencia e cualificación demandadas para o posto en cuestión, axustando as exixencias formativas ao requirimento do desempeño do posto.*
- c) Anunciando vacantes con termos que animen a candidatos de ambos os sexos, coidando a denominación de postos.*
- d) Sensibilizando e formando na Igualdade de Oportunidades aos responsables da selección de persoal, aínda cando formen parte dela empresas de consultaría.*

- e) *Establecendo a participación na selección, con voz pero sen voto dos membros ou representantes que se designen da Comisión de Igualdade.*
- f) *Axustando a oferta á realidade da empresa polo menos na súa proporcionalidade en canto á presenza de ambos os sexos.*
- g) *Establecendo como norma que, en igualdade de méritos e condicións, se contratará a persoa do xénero que estea menos representado no posto de traballo ofertado, sempre que non contradiga o previsto no regulamento de control de ascensos vixente na empresa.*
- h) *Garantindo o principio de non discriminación por razón de sexo en referencia o tipo de contrato ou de xornada, de forma que os dereitos que se contemplan aplicaranse de igual maneira ao persoal fixo, temporal, a tempo parcial e a tempo completo.*

Fai referencia un convenio á adopción de medidas de acción positiva que impulsen a promoción de mulleres a cargos de responsabilidade nas empresas.

Indica outro convenio o compromiso de promover o principio de igualdade de oportunidades e non discriminación na empresa, o que comporta remover os obstáculos que poidan incidir no non cumprimento da igualdade de condicións entre mulleres e homes, así como poñer en marcha medidas de acción positiva ou outras necesarias para corrixir posibles situacións de discriminación, entre outras, as políticas de contratación, emprego, igualdade de oportunidades e categorías profesionais.

Remiten algúns convenios de persoal laboral ou acordos reguladores de persoal funcionario da administración local ao sinalado no Estatuto básico do empregado público respecto da adopción de medidas de discriminación positiva nos procesos selectivos.

Outras cláusulas veñen recollidas ao sinalar as accións a desenvolver pola Comisión de igualdade que se crea nalgúns convenios indicando que deberá promover a implantación de accións positivas que fagan desaparecer as discriminacións encubertas (en materia de acceso ao emprego, promoción, formación, retribución, condicións de traballo, conciliación da vida familiar e laboral, saúde, ...).

■ Comisións de igualdade

Teñen cláusulas respecto da creación de Comisións de igualdade 10 convenios (6,2% dos asinados) que afectan a 8.347 traballadores/as (7,8%).

Deles 3 son de sector (10% dos de sector) e afectan a 7.530 traballadores/as (7,9%) e 7 son de empresa (5,3% dos de empresa) e afectan a 817 traballadores/as (6,8%).

Nun dos convenios de sector non se crea unha comisión específica senón que se atribúe todo o referente a plans de igualdade, violencia de xénero e acoso no traballo á comisión paritaria do convenio.

Nun dos outros dous créase unha comisión paritaria de igualdade da que se indica ademais da súa composición que terá as seguintes funcións:

- Obtención, mediante enquisas ou outros medios que se acorden, de información anual sectorial das medidas implantadas nas diferentes empresas, desagregadas por categorías profesionais e xénero.
- Asesoramento ás empresas que o soliciten sobre os dereitos e obrigas en materia de igualdade, así como en materia de implantación de plans.

- Mediación e, de ser o caso, arbitraje, naqueles casos en que voluntaria e conxuntamente lle sexan sometidos polas partes afectadas e que versen sobre a aplicación ou interpretación dos plans de igualdade.
- Solicitar información das empresas sobre as incidencias e dificultades que poida xerar a aplicación da Lei de igualdade.

No outro convenio de sector créase unha comisión de igualdade no seo da comisión paritaria e regrada por esta co fin de desenvolver as seguintes accións:

- Participación na elaboración, se é o caso, dos plans de igualdade e realizar o seu seguimento, detectando e corrixindo as diferentes situacións de discriminación que se estean producindo, realizando para iso un diagnóstico inicial da realidade da empresa que sirva de punto de referencia para establecer o posterior seguimento e comparación de situacións, e dándoo a coñecer a todo o persoal.
- Habilitar o procedemento adecuado para recibir información sobre posibles tratos discriminatorios.
- Identificar ámbitos prioritarios de actuación.
- Promover a implantación de accións positivas que fagan desaparecer as discriminacións encubertas (en materia de acceso ao emprego, promoción, formación, retribución, condicións de traballo, conciliación da vida familiar e laboral, saúde...).
- Promover accións formativas e de sensibilización que animen ao persoal a participar na igualdade de oportunidades.
- Intervención nas situacións de conflito que poidan suscitarse por casos de discriminación.
- Proporcionar información ao persoal en relación coa formación, promoción, vacantes, postos de nova creación, iniciativas...
- Habilitar procedementos de intervención internos ante o acoso sexual e casos de discriminación.

Esta mesma cláusula ven recollida tamén en dous convenios de empresa.

Dentro do plan de igualdade que acompañan tres dos convenios asinados este ano, existen cláusulas respecto destas comisións que fan referencia á súa constitución, composición, funcionamento e funcións.

■ A protección fronte o acoso

Os convenios que teñen cláusulas sobre o acoso (sexual ou por razón de sexo e/ou moral) son 68 (42,2% dos asinados) e afectan a 88.577 traballadores/as (82,4%).

Deles 17 son de sector (56,7% dos de sector) e afectan a 82.059 traballadores/as (85,9%) e 51 son de empresa (38,9% dos de empresa) e afectan a 6.518 traballadores/as (54,6%).

Algunhas destas cláusulas sobre o acoso sexual e/ou moral veñen recollidas ao establecer a cualificación das faltas cando regulan o réxime disciplinario.

A cualificación que se fai maioritariamente do acoso sexual é de falta moi grave, indicando algúns convenios que se consideran como circunstancias agravantes que a referida conduta se leve a cabo servíndose dunha posición xerárquica ou que se

exerza sobre persoas especialmente vulnerables pola súa situación persoal ou laboral.

Recóllese nalgúns convenios o compromiso de tratar con discreción e prontitude as reclamacións que se presenten por este motivo tanto de xeito persoal ou a través dos comités de empresa ou delegados/as de persoal, sinalando tamén que a representación dos traballadores/as e a dirección de persoal da empresa deberán velar polo dereito á intimidade do traballador/a afectado/a e pola erradicación das condutas de acoso sexual, procurando silenciar a súa identidade.

Recollen algúns convenios o protocolo ou procedemento de actuación en caso de acoso e noutros faise referencia ao compromiso de articular un. Nos convenios que acompañan plan de igualdade este procedemento ven recollido nel.

Indícanse ás veces entre as funcións da comisión paritaria do convenio as seguintes:

- Recoller e investigar as denuncias de acoso.
- Asegurar a non discriminación da muller, controlando a igualdade de trato, os posibles abusos, agresións de orde sexual, laborais, físicas ou psíquicas, tanto por parte dos compañeiros de traballo, como dos superiores.
- Impedir a realización de toda conduta abusiva ou de violencia psicolóxica que se realice de xeito sistemático sobre un traballador/a, manifestada especialmente a través de reiterados comportamentos, palabras ou actitudes que lesionan a dignidade ou integridade psíquica deste/a e que poñan en perigo ou degraden as súas condicións de traballo.

Outro tipo de cláusulas recollen definicións sobre o acoso (seguindo nalgúns casos o establecido na Lei 2/2007, do 28 de marzo, do traballo en igualdade das mulleres de Galicia) sinalando, entre outros, os seguintes aspectos:

- Recoñéceselle aos traballadores/as o dereito ao respecto da súa intimidade e a consideración debida a súa dignidade, comprendida a protección fronte a ofensas verbais ou físicas de natureza sexual.
- Considérase acoso sexual a situación na que se produce calquera comportamento verbal ou físico non desexado de índole sexual co propósito ou o efecto de atentar contra a dignidade dunha persoa, en particular cando se crea un entorno intimidatorio, hostil, degradante, humillante ou ofensivo.
- Considerarase acoso sexual en sentido amplo calquera comportamento contrario á dignidade e liberdade sexual, cuxo carácter ofensivo e indesexado por parte da vítima é ou debería ser coñecido pola persoa que o realiza, podendo interferir negativamente no seu contexto laboral ou cando a súa aceptación sexa utilizada como condición para evitar consecuencias adversas tanto no desenvolvemento do traballo coma nas expectativas de promoción da vítima.
- O acoso sexual considérase discriminación por razón de sexo e, polo tanto, prohibese. O rexeitamento ou a submisión a el non se poderá utilizar para tomar decisións que afecten á persoa que o tivese sufrido.
- Sinalase que non é necesario que as accións de acoso sexual no traballo se desenvolvan durante un período prolongado de tempo. Unha soa acción, pola súa gravidade, pode ser constitutiva de acoso sexual.

As definición de acoso moral que se recollen sinalan o seguinte:

Enténdese por acoso moral, no marco da relación laboral, todas as condutas do/da titular, dos mandos ou do resto de traballadores/as, que menosprezan a dignidade persoal, exercendo unha violencia psicolóxica, de forma sistemática e recorrente, durante un tempo prolongado sobre unha persoa ou persoas no lugar de traballo.

O acoso psicolóxico defínese como a situación de hostigamento que sofre un traballador/a no ámbito laboral, sobre o/a que se exercen condutas de violencia psicolóxica de forma sistemática, recorrente e durante un tempo prolongado e que lle conducen o illamento e estrañamento social no marco laboral, podendo causarlle enfermidades psicosomáticas, estados de ansiedade ou depresión, co fin de provocar que a persoa afectada abandone o posto de traballo.

Outro tipo de definición recollido indica que se entende por acoso moral o factor de risco psicosocial que se manifesta por unha conduta abusiva (xesto, palabra, comportamento, actitude, etc.) que atente, pola súa repetición ou sistematización, contra a dignidade ou integridade psíquica ou física dunha persoa, poñendo en perigo o seu emprego ou degradando o ambiente de traballo.

Engádese ás veces ao recollido na definición anterior que cando este tipo de comportamento teña relación ou como causa o sexo ou o xénero dunha persoa, constituirá acoso moral discriminatorio.

Nalgúns convenios estas cláusulas veñen recollidas dentro das que se refiren á seguridade e saúde no traballo.

Sinálase nestas cláusulas que as empresas recoñecen o dereito dos empregados/as a traballar nun medio exento de riscos de acoso moral e/ou sexual e comprométense a non permitir nin tolerar ningún comportamento desa natureza.

Maniféstase polas partes a súa plena determinación á adopción de cantas medidas tendan á prevención de condutas de acoso moral, violación do dereito á intimidade e á dignidade persoal, incluídas as ofensas verbais ou físicas de natureza sexual.

Ao facer referencia á protección de traballadores e traballadoras especialmente sensibles a determinados riscos, indica un convenio que para estes efectos, terán tamén a consideración de traballadores/as especialmente sensibles, as vítimas de violencia de xénero, de acoso sexual e por razón de sexo.

■ Cláusulas sobre violencia de xénero

Existen cláusulas ao respecto en 35 convenios (21,7% dos asinados este ano) que afectan a 13.679 traballadores/as (12,7%).

Deles 4 son de sector (13,3% dos de sector) e afectan a 9.800 traballadores/as (10,3%) e 31 son de empresa (23,7% dos de empresa) e afectan a 3.879 traballadores/as (32,5%).

O tipo de cláusulas que recollen remite ou recolle total ou parcialmente o sinalado ao respecto na lexislación vixente.

As cláusulas que máis se repiten refírense ao seguinte:

Recollen varios convenios total ou parcialmente o sinalado no artigo 37.7 do Estatuto dos traballadores/as que sinala que a traballadora vítima de violencia de xénero terá dereito, para facer efectiva a súa protección ou o seu dereito á asistencia social integral, á redución da xornada de traballo con diminución proporcional do

salario ou á reordenación do tempo de traballo, a través da adaptación do horario, da aplicación do horario flexible ou doutras formas de ordenación do tempo de traballo que se utilicen na empresa.

Fan referencia tamén algúns convenios ao sinalado nos artigos 45.1.n) e 48.6 do Estatuto dos traballadores/as sinalando que o contrato poderá suspenderse por decisión da traballadora que se vexa obrigada a abandonar o seu posto de traballo como consecuencia de ser vítima de violencia de xénero e que o período de suspensión terá unha duración inicial que non poderá exceder de seis meses, agás que das actuacións de tutela xudicial resultase que a efectividade do dereito de protección da vítima requirise a continuidade da suspensión. Nese caso, o/a xuíz poderá prorrogar a suspensión por períodos de tres meses cun máximo de dezaioito meses.

Recollen outros convenios o sinalado no artigo 40.3 bis) do Estatuto dos traballadores/as sinalando que a traballadora vítima de violencia de xénero que se vexa na obriga de abandonar o seu posto de traballo na localidade onde viña prestando os seus servizos, para facer efectiva a súa protección ou o seu dereito á asistencia social integral, terá dereito preferente a ocupar outro posto de traballo, do mesmo grupo profesional ou categoría equivalente, que a empresa teña vacante en calquera outro dos seus centros de traballo.

En tales supostos a empresa virá obrigada a comunicar ás traballadoras as vacantes existentes en dito momento, ou as que se puideran producir no futuro.

O traslado ou cambio de centro de traballo terá unha duración inicial de 6 meses, durante os cales a empresa terá a obriga de reservar o posto de traballo que anteriormente ocupaba a traballadora.

Terminado este período, a traballadora poderá optar entre o regreso ao seu posto de traballo anterior ou a continuar no novo. Neste último caso decaerá a citada obriga de reserva.

Respecto das excedencias, ademais das cláusulas que remiten o recollen o sinalado na lexislación vixente, cabe destacar o sinalado nun convenio de empresa que indica que as traballadoras vítimas de violencia de xénero poderán solicitar unha excedencia con reserva do posto de traballo que terá unha duración mínima de 6 meses e unha duración máxima de 18 meses e xerará os mesmos dereitos e obrigas que a excedencia maternal. A traballadora poderá en todo caso reincorporarse ao seu posto de traballo avisando previamente con 15 días de antelación. Esta regulación deberá garantir a compatibilidade do exercicio destes dereitos coas necesidades de funcionamento de empresa.

As cláusulas que recollen algúns dos acordos reguladores do persoal funcionario e convenios de persoal laboral dos concellos e doutras administracións o que fan maioritariamente é remitir ou recoller, total ou parcialmente, o sinalado ao respecto na Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero ou na lexislación específica respecto do persoal das administracións públicas.

9.6.9 Réxime disciplinario

Existen cláusulas ao respecto en 97 convenios (60,2% dos asinados este ano) que afectan a 49.979 traballadores/as (46,5%).

Deles 84 son de empresa (64,1% dos de empresa) e afectan a 8.819 traballadores/as (73,9%) e 13 son de sector (43,3% dos de sector) e afectan a 41.160 traballadores/as (43,1%).

As cláusulas fan referencia maioritariamente ao seguinte:

■ **Graduación das faltas**

Establécese en 75 convenios, o que supón o 46,6% dos asinados e o 77,3% dos que teñen cláusulas sobre o réxime disciplinario. Os traballadores/as aos que afectan son 46.577 e deles 12 son de sector e 63 de empresa.

Nestas cláusulas recóllese unha enumeración das faltas cualificándoas en leves, graves e moi graves ou remítese a acordos, convenios ou regulamentacións que as recollen.

■ **Sancións**

Indican as sancións segundo a gravidade das faltas 63 convenios, o que supón o 39,1% dos asinados e o 64,9% dos que teñen cláusulas sobre o réxime disciplinario. Afectan estes convenios a 45.937 traballadores/as e deles 12 son de sector e 51 de empresa.

Os tipos máis frecuentes de sancións que se indican son: amoestacións verbais e/ou escritas, suspensión de emprego e soldo e despedimento.

Outras sancións menos frecuentes son traslado forzoso sen dereito a indemnización, suspensión do dereito a concorrer a probas selectivas ou concursos de ascensos e inhabilitación para o ascenso.

Outras cláusulas refírense ao procedemento sancionador; á necesidade ou non de tramitación dun expediente disciplinario, á información ou participación da representación dos traballadores/as e á prescrición e cancelación.

9.6.10 Cláusulas sobre o idioma

Teñen cláusulas sobre o idioma 38 convenios (23,6% dos asinados este ano) que afectan a 72.823 traballadores/as (67,7%).

Deles 9 son de sector (30% dos de sector) e afectan a 71.050 traballadores/as (74,4%) e 29 de empresa (22,1% dos de empresa) e afectan a 1.773 traballadores/as (14,9%).

As cláusulas máis frecuentes refírense ao dereito dos traballadores/as a desenvolver a súa actividade laboral e profesional en lingua galega, como lingua propia de Galicia, e a recibir formación lingüística. Tamén se fai referencia noutras cláusulas á non discriminación por razón de lingua.

Establécese que no seo da empresa a dirección e a representación dos traballadores/as fomentarán o uso da lingua galega nas actividades internas e nas súas relacións cos usuarios e usuarias, administracións públicas e entidades privadas radicadas en Galicia, de xeito que a lingua galega sexa o instrumento de comunicación habitual da empresa cos seus interlocutores/as internos (traballadores/as, directivos/as, etc.) e externos (usuarios/as, clientes, institucións públicas e privadas, provedores/as, etc.) que coñezan o galego.

Outro tipo de cláusulas refírense a que o convenio colectivo se redactará e publicará en galego ou de xeito bilingüe e tamén se fará de igual xeito cos anuncios, notas, comunicacións etc. dentro da empresa.

Tamén existen cláusulas respecto da valoración do coñecemento do galego para o ingreso e os concursos de traslados nos convenios de persoal laboral e acordos reguladores do persoal funcionario de concellos asinados este ano.

Respecto da publicación nos boletín oficiais dos convenios asinados este ano fíxose de xeito bilingüe nos convenios de Ourense e de Comunidade Autónoma por publicarse deste xeito o BOP de Ourense e o DOG.

Dos 128 convenios restantes correspondentes á Coruña, Lugo e Pontevedra publicáronse en galego 56 (9 de sector e 47 de empresa) e os 72 restantes en castelán (7 de sector e 65 de empresa).

9.6.11 Cláusula de sometemento ao AGA

Faise referencia ao Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA) en 51 convenios, o 31,7% dos asinados este ano, que afectan a 68.569 traballadores/as (63,8%).

Deles 15 son de sector (50% dos de sector) e afectan a 63.599 traballadores/as (66,6%) e 36 son de empresa (27,5% dos de empresa) e afectan a 4.970 traballadores/as (41,7%).

No Cadro 9.42 pódese apreciar a evolución no número de convenios con estas cláusulas no período 1994-2009.

O tipo de cláusula que máis se utiliza indica que as partes asinantes do convenio, durante a súa vixencia, acordan someterse ás disposicións contidas no Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA) nos propios termos en que están formuladas.

Recóllense tamén referencias ao AGA nalgúns convenios ao indicar o xeito de resolver as discrepancias en temas concretos, sinalando os seguintes:

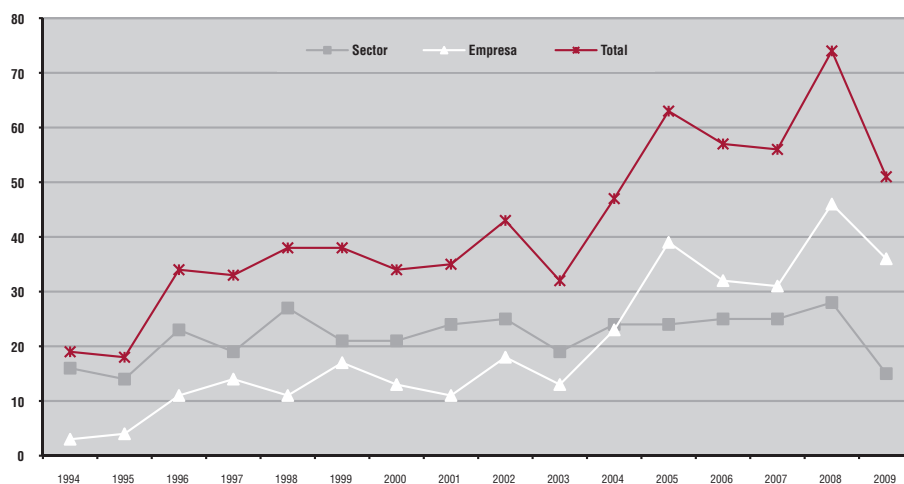
- Discrepancias no seo da comisión paritaria do convenio.
- Mobilidade xeográfica.
- Desvinculación salarial.
- Extinción de contratos ao abeiro do establecido nos artigos 51 e 52 do Estatuto dos traballadores/as.

Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento ao AGA. Por provincias. Galicia. 1994-2009

■ Cadro 9.42

		Sector	Empresa	
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	4	4	
	%	100,0	44,4	
A Coruña	Nº	3	13	
	%	75,0	34,2	
Lugo	Nº		2	
	%	0,0	25,0	
Ourense	Nº	6	1	
	%	60,0	10,0	
Pontevedra	Nº	2	16	
	%	22,2	24,2	
Galicia 2009	Nº	15	36	
	%	50,0	27,5	
				TOTAL
1994		16	3	19
1995		14	4	18
1996		23	11	34
1997		19	14	33
1998		27	11	38
1999		21	17	38
2000		21	13	34
2001		24	11	35
2002		25	18	43
2003		19	13	32
2004		24	23	47
2005		24	39	63
2006		25	32	57
2007		25	31	56
2008		28	46	74
2009		15	36	51

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais. Elaboración propia.

Parte II CONVENIOS COLECTIVOS ESTATAIS CON APLICACIÓN EN GALICIA

Recóllense neste apartado os convenios de ámbito superior ao da Comunidade Autónoma que afectan a traballadores/as en Galicia dos que se ten coñecemento neste Consello.

Para a súa elaboración pátense inicialmente dos convenios publicados no BOE que teñen vixencia para o ano 2009 ou posterior, combinando esta información coa remitida pola Subdirección Xeral de Estatística do Ministerio de Traballo e Inmigración, que periodicamente remite un ficheiro no que se inclúen todos os convenios de ámbito interprovincial e estatal rexistrados, procedéndose no Consello a analizar a dita información para recoller só os que afectan a traballadores/as dalgunha das catro provincias galegas.

Os datos do número de traballadores/as dos convenios de sector foron elaborados polo IGE en base ao traballo realizado neste Consello no que se recollen os CNAE's incluídos no ámbito de aplicación dos ditos convenios.

Nos convenios de empresa este dato obtense coa información remitida polo Ministerio e contactando directamente cos departamentos de recursos humanos das empresas afectadas.

A información remitida polo IGE é extraída do ficheiro de contas de cotización á Seguridade Social e indica o número de asalariados/as para Galicia por actividade, non por empresa, información esta última suxeita a segredo estatístico.

Utilízase o mesmo criterio de inclusión dos convenios colectivos que o seguido ao elaborar a parte do informe referida aos convenios negociados en Galicia, que é o da vixencia económica, téndose en conta só os que teñen vixencia e efectos económicos durante o ano 2009.

Respecto dos convenios de sector só se teñen en conta aqueles para os que non existen convenios de ámbito provincial ou autonómico en Galicia.

Para a elaboración da media ponderada do incremento salarial pactado tivéronse en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nestes convenios, e que poden apreciarse no cadro de datos básicos que acompaña a este informe.

Os Cadros 9.I e 9.II indican os convenios colectivos estatais con aplicación en Galicia asinados e/ou revisados en 2009, que foron 109 e afectan a 109.193 traballadores/as.

Convenios colectivos asinados

■ Cadro 9.I

	Nº Convenios	Nº Traballadores/as
Empresa	54	10.367
Sector	14	27.189
Total	68	37.556

Convenios colectivos revisados

■ Cadro 9.II

	Nº Convenios	Nº Traballadores/as
Empresa	18	7.663
Sector	23	63.974
Total	41	71.637

Deles 72 son de empresa e afectan a 18.030 traballadores/as e 37 son de sector e afectan a 91.163 traballadores/as.

Os Cadros 9.III e 9.IV reflicten o número de convenios colectivos (asinados ou revisados) segundo o número de traballadores/as aos que afectan.

Convenios colectivos asinados e revisados en función do nº de traballadores/as. Empresa

■ Cadro 9.III

Nº Traballadores/as	Estatais	
	Nº	%
0 - 50	42	58,33%
51-100	11	15,28%
101-500	8	11,11%
501-1000	6	8,33%
1001-3000	4	5,56%
>3000	1	1,39%
Total	72	

Convenios colectivos asinados e revisados en función do nº de traballadores/as. Sector

■ Cadro 9.IV

Nº Traballadores/as	Estatais	
	Nº	%
0 - 50	3	8,11%
51-100	1	2,70%
101-500	5	13,51%
501-1000	4	10,81%
1001-3000	15	40,54%
>3000	9	24,32%
Total	37	

Neles obsérvase que nos convenios de empresa o maior número concéntrase nas empresas que teñen ata 50 traballadores/as.

Nos de convenios de sector o maior número de convenios sitúase nos que afectan entre 1.001 e 3.000 traballadores/as.

Respecto do ámbito temporal, o 51,85% dos convenios asinados de empresa e o 42,86% dos de sector teñen unha vixencia igual ou superior a 3 anos. Estes datos aprécianse con maior detalle nos Cadros 9.V e 9.VI.

■ Cadro 9.V

Vixencias medias dos convenios de empresa. Porcentaxe sobre o total

	Nº Convenios	%
Menos de 1 ano	-	0,00%
1 ano	12	22,22%
De 1 a 2 anos	-	0,00%
2 anos	14	25,93%
De 2 a 3 anos	-	0,00%
3 anos	12	22,22%
Máis de 3 anos	16	29,63%
Total	54	

■ Cadro 9.VI

Vixencias medias dos convenios de sector. Porcentaxe sobre o total

	Nº Convenios	%
Menos de 1 ano	-	0,00%
1 ano	2	14,29%
De 1 a 2 anos	-	0,00%
2 anos	6	42,86%
De 2 a 3 anos	-	0,00%
3 anos	2	14,29%
Máis de 3 anos	4	28,57%
Total	14	

O incremento salarial medio pactado nos convenios asinados ou revisados con vixencia económica para o 2009 foi do 2,08 (Cadro 9.VII).

■ Cadro 9.VII

Media ponderada do incremento salarial pactado

Ano 2009	Convenios Colectivos		Revisións salariais		Total
	Sector	Empresa	Sector	Empresa	
	1,93	1,85	2,17	2,08	2,08

Este incremento é superior ao IPC galego do ano 2009 que foi do 0,9 e ao IPC estatal que foi do 0,8.

Para o cálculo deste incremento tivéronse en conta os convenios que indican incrementos salariais en porcentaxe, que foron 90 este ano (83% do total) así como as cláusulas de revisión salarial que figuran no 55,88% dos convenios asinados e no 73,17% dos revisados este ano.

A media por sectores económicos recóllese no Cadro 9.VIII.

Media ponderada do incremento salarial pactado por sectores de actividade

■ Cadro 9.VIII

	Estatais
Agricultura	
Industria	2,14
Construción	
Servizos	2,04
Total	2,08

Os Cadros 9.IX e 9.X indican os convenios asinados e revisados que teñen cláusula de revisión salarial e os traballadores/as aos que afectan.

■ Cadro 9.IX

Convenios colectivos asinados con cláusula de garantía salarial

	Estatais			
	Nº Convenios	%	Nº Traballadores/as	%
Empresa	28	51,85%	2.313	22,31%
Sector	10	71,43%	21.906	80,57%
Total	38	55,88%	24.219	64,49%

■ Cadro 9.X

Convenios colectivos revisados con cláusula de garantía salarial

	Estatais			
	Nº Convenios	%	Nº Traballadores/as	%
Empresa	12	66,67%	6.659	86,90%
Sector	18	78,26%	54.814	85,68%
Total	30	73,17%	61.473	85,81%

A xornada media pactada nos convenios asinados e revisados este ano foi de 1.750,15 horas (Cados 9.XI e 9.XII). No cálculo desta media tivéronse en conta os 87 convenios asinados ou revisados este ano que sinalan a xornada de xeito anual, que supoñen o 80% do total de asinados e revisados este ano.

Xornada pactada. Media ponderada para o ano actual

■ Cadro 9.XI

	Xornada media (horas/ano)		
	Sector	Empresa	Total
2009	1.755,30	1.722,39	1.750,15

■ Cadro 9.XII

Xornada por sector de actividade

	Agrario	Non agrario			Total
		Industria	Construción	Servizos	
Empresa		1.688,06	1.738,00	1.733,57	1.722,39
Sector		1.749,88		1.758,76	1.755,30
Total		1.743,40	1.738,00	1.754,10	1.750,15

Dos convenios que indican a xornada anual, só 3 de empresa indican unha xornada de 1.826 horas e os 84 restantes sinalan unha xornada inferior.

Dos convenios que indican a xornada semanal, só 9 sinalan unha xornada inferior ás 40 horas.

O Cadro 9.XIII que figura a continuación recolle unha relación dos convenios estatais con aplicación en Galicia recollidos este ano con indicación do incremento salarial pactado neles de xeito porcentual e as cláusulas de revisión salarial se é o caso.

■ Cadro 9.XII

2009

Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados de sector.

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ADMINISTRACIONES DE LOTERIAS	2	Si	2,00
AXENCIAS DE VIAXES	0,00	Si (Base 2010)	0,00
CAIXAS DE AFORROS	2,00	Si	2,00
DISTRIBUIDORES DE PRODUCTOS FARMACEUTICOS (comercio por xunto de especialidades e produtos farmacéuticos)	2,30	Si	2,30
EMPRESAS DE CONSULTORIA E ESTUDIOS DE MERCADO E DA OPINIÓN PÚBLICA (antes EMPRESAS CONSULTORAS DE PLANIFICACIÓN, ORGANIZACIÓN DE EMPRESAS E ORGANIZACIÓN CONTABLE)	2,00	Si	2,00
EMPRESAS DE MEDIACION EN SEGUROS PRIVADOS (antes AXENTES E CORREDORES DE SEGUROS)	1,40	Si	1,40
ENTREGA DOMICILIARIA	4,00	Si	4,00
ESTABLECEMENTOS FINANCIEROS DE CREDITO		Si	
[ENTIDADES FINANCIACION E ARRENDAMENTO FINANCIERO (LEASING) (FACTORING)]			
GRANDES ALMACENS		Non	
INDUSTRIA AZUCREIRA	2,00	Non	2,00
INDUSTRIA SALINEIRA - Acordo Sectorial Nacional	2,00	Si (Base 2010)	2,00
SECTOR DA CORTIZA	1,20	Si	1,20
SERVIZO DE TRANSPORTE URBANO E INTERURBANO DE AUTO TAXI		Non	
TECNICOS DE EMPRESAS DE PRODUCCION AUDIOVISUAL		Non	
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
1,93			

Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos revisados de sector.

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ARTES GRÁFICAS. MANIPULADO PAPEL E CARTÓN, EDITORIAIS E INDUSTRIAS AUXILIARES	1,65	Si	1,65
CENTROS DE ASISTENCIA E DE EDUCACIÓN INFANTIL	1,40	Non	1,40
COMERCIO DE FLORES E PLANTAS	2,60	Si	2,60
CONSERVAS, SEMICONSERVAS, AFUMADOS, COCIDOS, SECADOS, ELABORADOS, SALAZÓNS, ACEITES E FARIÑA DE PEIXE E MARISCO	1,65	Si (Base 2010)	1,65
EMPRESAS DE ENXENERÍA E OFICINAS DE ESTUDIOS TÉCNICOS	2,80	Si	2,80
ENSINO E FORMACIÓN NON REGULADA	1,40	Non	1,40
ENTIDADES DE SEGUROS, REASEGUROS E MUTUAS DE ACCIDENTES DE TRABALLO	2,00	Si (Base 2010)	2,00
ESTACIONES DE SERVIZO	2,00	Si	2,00
FARINAS PANIFICABLES E SEMOLAS	2,25	Si	2,25
INDUSTRIA DO CALZADO		Si	
INDUSTRIA QUÍMICA	2,00	Si	2,00
INDUSTRIA TEXTIL E DA CONFECCIÓN	2,50	Si	2,50
INDUSTRIAS CARNICAS	2,50	Si (Base 2010)	2,50
INDUSTRIAS DE CAPTACIÓN, ELEVACIÓN, CONDUCCIÓN, TRATAMENTO, DEPURACIÓN E DISTRIBUCIÓN DE AUGAS POTABLES E RESIDUAIS	2,00	Si (Base 2010)	2,00
INDUSTRIAS EXTRACTIVAS, INDUSTRIAS DO VIDRO, INDUSTRIAS CERÁMICAS, E PARA AS DO COMERCIO EXCLUSIVISTA DOS MESMOS MATERIAIS	2,50	Si	2,50
INDUSTRIAS FOTOGRÁFICAS	2,30	Si	2,30
INDUSTRIAS LÁCTEAS E OS SEUS DERIVADOS	2,00	Si	2,00
INSTALACIONES DEPORTIVAS E XIMNASIOS	1,90	Non	1,90
MAIORISTAS E IMPORTADORES DE PRODUTOS QUÍMICOS INDUSTRIAIS E DE DROGUERÍA, PERFUMERÍA E ANEXOS	2,40	Si (Base 2010)	2,40
MINORISTAS DROGUERÍA, HERBORISTERIA, ORTOPEDIA Y PERFUMERÍA	2,50	Non	2,50
PASTAS, PAPEL E CARTÓN	2,40	Si	2,40
PERFUMERÍA E AFINS	2,60	Si	2,60
PRENSA DIARIA	1,90	Non	1,90
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,17			

Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados de empresa

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
ACTIVA MUTUA 2008 MATEPSS Nº 3 (MUTUA DE ACCIDENTES DE TRABAJO Y ENFERMEDADES PROFESIONALES DE LA SEGURIDAD SOCIAL Nº 3)		Non	
ADIDAS ESPANA SA (antes ADIDAS SARRAGAN ESPAÑA SA)	3,00	Si	3,00
ADMINISTRACIÓN XERAL DO ESTADO - PERSOAL LABORAL	2,00	Non	2,00
PERSONAL LABORAL DE LA ADMINISTRACION GENERAL DEL ESTADO			
ADMINISTRADOR DE INFRAESTRUCTURAS FERROVIARIAS	2,00	Non	2,00
AIR EUROPA LINEAS AEREAS, SAU - Tripulantes de cabina de pasajeros	2,00	Si	0,80
ALCATEL ESPANA, S.A. (ANTES ESTANDARD ELECTRICA, S.A.)		Non	
ALGECO CONSTRUCCIONES MODULARES SA UNIPERSONAL (ANTES ALQUIMODUL SA)		Non	
AUTOBAR SPAIN SA (ANTES SEMATIC S.A.)	0,84	Si	0,84
AUTOLIXEIRO SERVICES, S. L.	2,00	Si	2,00
BANCO DE ESPANA	3,00	Si	3,00
BIMBO MARTINEZ COMERCIAL SL		Si	
COBRA SERVICIOS AUXILIARES SA	1,40	Non	1,40
COINTRA GODESIA SA (CENTROS COMERCIALES)	2,50	Si	2,50
CONTROL GALICIA, S.L	1,50	Non	1,50
CONTROL Y MONTAJES INDUSTRIALES CYMI, S.A. (ANTES CONTROL Y APLICACIONES;INST. Y SERVC. INDUSTRIALES, S.A.)	1,40	Si	1,40
DIARIO AS SL	1,00	Non	1,00
EMPRESAS DISTRIBUIDORAS DE GAS DEL GRUPO GAS NATURAL	2,60	Si	2,60
ESSILOR ESPANA SA	2,00	Si	2,00
EUROPEAN AIR TRANSPORT SA	1,40	Non	1,40
FINANZAUTO S.A.	1,00	Si	1,00
FREMAP. Mutua de Accidentes de Trabajo y Enfermedades Profesionales de la Seguridad Social n.º 61	1,50	Non	1,50
FRIT RAVICH, S.L.	1,40	Non	1,40
FUNDACION INTERNACIONAL O'BELEN		Non	
GAS NATURAL COMERCIALIZADORA SA	2,60	Si	2,60
GAS NATURAL SOLUCIONES SL	2,60	Si	2,60
GRENCO IBERICA, S.A.	2,40	Non	2,40
GRUPO UNION RADIO (ANTES SOCIEDAD ESPANOLA DE RADIODIFUSION, S.A. - SER)	1,00	Non	1,00
INDIANA ROOMS SL	0,10	Si	0,10
LA VOZ DE GALICIA SA		Non	
MANTELNOR OUTSOURCING, S.L. (Antes Mantelnor Galicia, S.L.)	1,40	Non	1,40
MAXAMCORP HOLDING, SL	1,70	Non	1,70
NAVANTIA, S.L	1,83	Non	1,83
OERLIKON SOLDADURA SA		Non	
ORGANISMO NACIONAL DE LOTERIAS Y APUESTAS DEL ESTADO (DELEGACIONES TERRITORIALES)	2,00	Si	2,00
ORGANIZACION NACIONAL DE CIEGOS (ONCE)	1,00	Non	1,00
ORTIZ CONSTRUCCIONES Y PROYECTOS SA Y GRUPO		Si	
PHILIPS IBERICA SA	2,00	Si	2,00
RACE ASISTENCIA SA, ASEGURACE SA Y UNION AUTOMOVILES CLUB S.A.	1,40	Si	1,40
RADIO POPULAR S.A. -COPE-	1,40	Si	1,40
REPSOL COMERCIAL DE PRODUCTOS PETROLIFEROS, S.A.	2,30	Si (Base 2010)	2,30
REPSOL PETROLEO S.A. - REFINO -	2,30	Si (Base 2010)	2,30
REPSOL YPF SA	2,30	Si (Base 2010)	2,30
SAINT-GOBAIN CRISTALERIA SA		Si	
Sanidad Animal y Servicios Ganaderos, S.A. - Acuerdo marco	2,80	Si	2,80
SANTA BARBARA SISTEMAS SA	2,00	Si	2,00
SEGUROS CATALANA OCCIDENTE SA DE SEGUROS Y REASEGUROS	2,00	Si (Efectos 2010)	2,00

SERVICIOS LOGISTICOS DE COMBUSTIBLES DE AVIACION (SLCA S.L.)	1,60	Non	1,60
SERVICONTROL SA	2,00	Non	2,00
SIEMENS, S.A. (UNICO PARA TODA LA EMPRESA)	1,25	Non	1,25
SOCIEDAD DE PREVENION DE FREMAP S.L.U.	2,00	Si	2,00
TECNOCOM ESPANA SOLUTIONS, S.L.		Non	
TELEFONICA SERVICIOS MOVILES, SA	0,50	Si	0,80
UNISYS ESPANA S.A.		Non	
VELPA SA		Non	
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
1,85			

Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos revisados de empresa

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial	Incremento salarial final (%)
CADBURY SCHWEPES, BEBIDAS DE ESPANA SA	2,50	Si	2,50
DISTRIBUIDORA INTERNACIONAL DE ALIMENTACION, S.A. - DIA, S.A.	2,20	Si	2,20
(DIASA)			
EMPRESA SUPERCOR, S.A.	2,20	Si	2,20
ESC SERVICIOS GENERALES, S. L. (antes NORDES CONTROL, S.L.)	1,40	Non	1,40
FRANGOSA SERVICIOS SL		Non	
GRUPO CHAMPION (SUPERMERCADOS CHAMPION SA Y GRUP SUPECO-MAXOR SL)	2,30	Si	2,30
GRUPO DE EMPRESAS SPRINTER - (Sprinter Megacentros del Deporte, SL; Stocker Factory, SL y Stivals 2000, SL)	2,00	Si	2,00
GRUPO DE PROYECTOS SOCIALES DE GESTION,SA (GPS)	3,50	Si	3,50
GRUPO EROSKI	2,50	Si	2,50
GRUPO GENERALI	2,00	Si	2,00
IBERMUTUAMUR, MATEPSS Nº 274	0,42	Si	0,42
MERCADONA, S.A.	2,00	Non	2,00
PRAXAIR ESPANA SL, PRAXAIR PRODUCCION ESPANA SL, PRAXAIR SOLDADURA SL Y PRAXAIR EUROHOLDING SL (código anterior 9000322)	2,20	Si	2,20
SEGURIBER, COMPAÑIA DE SERVICIOS INTEGRALES SL		Non	
SERVICIOS SECURITAS, S.A.	1,40	Non	1,40
TELEFONICA DE ESPAÑA , SA	1,00	Si	1,00
UNION GENERAL DE TRABAJADORES	3,75	Si	3,75
V2 COMPLEMENTOS AUXILIARES SA	1,40	Non	1,40
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,08			

10.1 Introducción

Analízase neste capítulo a sinistralidade laboral en Galicia durante 2009, para o que, previamente, fanse necesarias algunhas precisións.

As cifras a tratar refírense, fundamentalmente, a accidentes de traballo e enfermidades profesionais, procedendo a información das comunicacións que as empresas están obrigadas a realizar mediante o preceptivo parte de accidente de traballo ou enfermidade profesional, referíndose a aqueles que ocasionan baixa no traballo. Inclúense dentro deste concepto, tanto accidentes que ocorren durante a xornada de traballo, e que legalmente considérense como tales, como os accidentes in itinere.

10.2 Distribución por gravidade e provincias

Referíndose ás cifras dous accidentes con baixa, un primeiro cadro xeral (cadro 10.1) permítenos unha visión global da distribución por provincias en función da gravidade e a súa comparación coas cifras nacionais de sinistralidade.

■ Cadro 10.1 Accidentes de traballo con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2009

			A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Accidentes	En xornada de traballo	Leves	17.067	3.781	3.549	14.497	38.894	599.368
		Graves	226	58	49	216	549	5.073
		Mortais	30	15	7	22	74	632
		Total	17.323	3.854	3.605	14.735	39.517	605.073
	In itinere							
		Leves	1.562	270	242	1.920	3.994	75.403
		Graves	35	7	7	37	86	1.280
		Mortais	3	2	0	9	14	194
		Total	1.600	279	249	1.966	4.094	76.877

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar e Ministerio de Traballo e Inmigración.

Os accidentes en xornada de traballo con baixa en Galicia (39.517) supoñen un 6,53% do total estatal. Sen embargo, en accidentes mortais dita porcentaxe ascende a un 11,7%.

Descompoñendo o cadro xeral (cadro 10.2), vemos que na distribución global por gravidade, producíronse en Galicia 43.611 accidentes con baixa, dos cales, 4.094 teñen o carácter de in itinere, o que supón un 9,38%.

■ Cadro 10.2 Accidentes laborais con baixa por gravidade. Galicia 2009

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
En xornada de traballo	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30
In itinere	2.008	1.986	50,28	49,72	56	30	65,12	34,88	13	1	92,86	7,14	2.077	2.017	4.094	50,73	49,27
Total	31.789	11.099	74,12	25,88	513	122	80,79	19,21	83	5	94,32	5,68	32.385	11.226	43.611	74,26	25,74

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

No cadro 10.3 efectúase un novo desglose por separado dos accidentes que permite concluír que nos desprazamentos, sexan en xornada de traballo ou en itinere, acontecen mais do 18% dos accidentes laborais, que se eleva nos graves ao 29,76% e nos mortais ao 34%.

■ Cadro 10.3

Accidentes laborais con baixa segundo lugar do accidente e gravidade. Galicia 2009

	Leves				Graves				Mortais				Totais			
	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	Total	%
No centro ou lugar de traballo habitual	22.323	7.948	73,74	26,26	274	77	78,06	21,94	37	3	92,50	7,50	22.634	8.028	30.662	73,82
Noutro centro ou lugar de traballo	4.208	428	90,77	9,23	93	2	97,89	2,11	17	1	94,44	5,56	4.318	431	4.749	90,92
En desprazamento na xornada laboral	3.250	737	81,51	18,49	90	13	87,38	12,62	16	0	100,00	0,00	3.356	750	4.106	81,73
In itinere	2.008	1.986	50,28	49,72	56	30	65,12	34,88	13	1	92,86	7,14	2.077	2.017	4.094	50,73
Total	31.789	11.099	74,12	25,88	513	122	80,79	19,21	83	5	94,32	5,68	32.385	11.226	43.611	74,26

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Na distribución provincial dos accidentes con baixa en xornada de traballo, A Coruña e Pontevedra totalizan máis do 81% do resultado global de accidentes en Galicia.

10.3 Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos

En termos absolutos, en Galicia (cadro 10.4), o sector servizos totaliza o maior número de accidentes (15.877), seguido do de industria e do de construción. Nos accidentes cualificados como mortais, construción é o que sofre máis accidentes, resaltando, en comparación co número de traballadores ocupados, o sector de pesca.

■ Cadro 10.4

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo por sectores de actividade e gravidade. Galicia 2009

	Leves				Graves				Mortais				Totais			
	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	Total	%
Agricultura	1.040	410	71,72	28,28	42	23	64,62	35,38	6	0	100,00	0,00	1.088	433	1.521	71,53
Pesca	1.085	119	90,12	9,88	35	7	83,33	16,67	8	0	100,00	0,00	1.128	126	1.254	89,95
Industria	10.207	1.931	84,09	15,91	107	17	86,29	13,71	14	0	100,00	0,00	10.328	1.948	12.276	84,13
Construción	8.308	103	98,78	1,22	154	0	100,00	0,00	23	1	95,83	4,17	8.485	104	8.589	98,79
Servizos	9.141	6.550	58,26	41,74	119	45	72,56	27,44	19	3	86,36	13,64	9.279	6.598	15.877	58,44
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Efectuando o exame en relación coa poboación asalariada ocupada nestes sectores (cadro 10.5), loxicamente, e en virtude da, xenericamente, menor posibilidade de risco, o sector servizos, que ocupa o maior número de asalariados (67,61%), porcentualmente sofre menor número de accidentes (40%). O resto dos sectores teñen maior porcentaxe de accidentes que de poboación asalariada ocupada neles.

Asalariados/as por sectores económicos. Galicia. 2009

■ Cadro 10.5

	Total	%
Agricultura e pesca	30,0	3,34
Industria	174,8	19,45
Construción	86,2	9,59
Servizos	607,7	67,61
Total	898,8	100,00

Elaboración propia.

Fonte: INE, Enquisa de poboación activa. Medias 2009.

A distribución desagregada por provincias aparece reflectida non cadro 10.6.

Cadro 10.6 Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo por sectores de actividade e gravidade. Galicia 2009.

A Coruña																	
	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Agricultura	339	146	69,90	30,10	14	11	56,00	44,00	2	0	100,00	0,00	355	157	512	69,34	30,66
Pesca	541	65	89,27	10,73	16	2	88,89	11,11	6	0	100,00	0,00	563	67	630	89,37	10,63
Industria	3.886	784	83,21	16,79	37	4	90,24	9,76	4	0	100,00	0,00	3.927	788	4.715	83,29	16,71
Construción	3.891	42	98,93	1,07	70	0	100,00	0,00	9	0	100,00	0,00	3.970	42	4.012	98,95	1,05
Servizos	4.318	3.055	58,57	41,43	51	21	70,83	29,17	7	2	77,78	22,22	4.376	3.078	7.454	58,71	41,29
Total	12.975	4.092	76,02	23,98	188	38	83,19	16,81	28	2	93,33	6,67	13.191	4.132	17.323	76,15	23,85

Lugo																	
	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Agricultura	317	113	73,72	26,28	12	6	66,67	33,33	2	0	100,00	0,00	331	119	450	73,56	26,44
Pesca	153	4	97,45	2,55	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	154	4	158	97,47	2,53
Industria	686	90	88,4	11,60	12	2	85,71	14,29	4	0	100,00	0,00	702	92	794	88,41	11,59
Construción	797	8	99,01	0,99	7	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	807	8	815	99,02	0,98
Servizos	940	673	58,28	41,72	15	3	83,33	16,67	5	1	83,33	16,67	960	677	1.637	58,64	41,36
Total	2.893	888	76,51	23,49	47	11	81,03	18,97	14	1	93,33	6,67	2.954	900	3.854	76,65	23,35

Ourense																	
	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Agricultura	171	45	79,17	20,83	1	1	50,00	50,00	2	0	100,00	0,00	174	46	220	79,09	20,91
Pesca	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Industria	920	172	84,25	15,75	10	3	76,92	23,08	1	0	100,00	0,00	931	175	1.106	84,18	15,82
Construción	805	12	98,53	1,47	18	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	824	12	836	98,56	1,44
Servizos	754	669	52,99	47,01	10	6	62,50	37,50	3	0	100,00	0,00	767	675	1.442	53,19	46,81
Total	2.651	898	74,70	25,30	39	10	79,59	20,41	7	0	100,00	0,00	2.697	908	3.605	74,81	25,19

Pontevedra																	
	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Agricultura	213	106	66,77	33,23	15	5	75,00	25,00	0	0	0,00	0,00	228	111	339	67,26	32,74
Pesca	390	50	88,64	11,36	18	5	78,26	21,74	2	0	100,00	0,00	410	55	465	88,17	11,83
Industria	4.715	885	84,20	15,80	48	8	85,71	14,29	5	0	100,00	0,00	4.768	893	5.661	84,23	15,77
Construción	2.815	41	98,56	1,44	59	0	100,00	0,00	10	1	90,91	9,09	2.884	42	2.926	98,56	1,44
Servizos	3.129	2.153	59,24	40,76	43	15	74,14	25,86	4	0	100,00	0,00	3.176	2.168	5.344	59,43	40,57
Total	11.262	3.235	77,69	22,31	183	33	84,72	15,28	21	1	94,59	4,55	11.466	3.269	14.735	77,81	22,19

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

10.4 Distribución por actividades

Na distribución por actividades económicas (cadros 10.7 a 10.11) pódese observar que, claramente, a construción en Galicia ocupa o primeiro lugar en número global de accidentes, destacando significativamente sobre as demais actividades. A seguinte actividade en número de accidentes é “Comercio ao retal, agás vehículos de motor e motocicletas”. No total de accidentes, na súa distribución provincial, salienta tamén en cada unha das provincias galegas a actividade da construción.

■ Cadro 10.7

Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.

A Coruña

		Leves		Graves		Mortais		Totais		Total
		Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	168	129	9	10	1	0	178	139	317
2	Silvicultura e explotacións forestais	171	17	5	1	1	0	177	18	195
3	Pesca e acuicultura	541	65	16	2	6	0	563	67	630
5	Extracción de antracita, hulla e lignito	4	1	0	0	0	0	4	1	5
6	Extracción de cru, petróleo e gas natural	1	0	0	0	0	0	1	0	1
7	Extracción minerais metálicos	1	0	0	0	0	0	1	0	1
8	Outras industrias extractivas	66	1	4	0	0	0	70	1	71
9	Actividades de apoio ás industrias extractivas	3	0	0	0	0	0	3	0	3
10	Industria da alimentación	393	446	1	1	1	0	395	447	842
11	Fabricación de bebidas	44	3	0	0	0	0	44	3	47
13	Industria téxtil	22	40	0	0	0	0	22	40	62
14	Confección de roupa de vestir	35	97	1	1	0	0	36	98	134
15	Industria do coiro e do calzado	17	14	0	0	0	0	17	14	31
16	Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	358	18	3	0	0	0	361	18	379
17	Industria do papel	22	5	0	0	0	0	22	5	27
18	Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	92	30	1	1	0	0	93	31	124
19	Coquerías e refinación de petróleo	5	2	0	0	0	0	5	2	7
20	Industria química	83	15	2	0	0	0	85	15	100
21	Fabricación de produtos farmacéuticos	5	0	0	0	0	0	5	0	5
22	Fabricación de produtos de caucho e plásticos	97	4	0	0	0	0	97	4	101
23	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	192	7	6	0	0	0	198	7	205
24	Metallurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	264	11	5	0	0	0	269	11	280
25	Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	806	17	5	1	0	0	811	18	829
26	Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	11	2	0	0	0	0	11	2	13
27	Fabricación de material e equipamento eléctrico	73	1	0	0	0	0	73	1	74
28	Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	193	3	0	0	0	0	193	3	196
29	Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	84	0	0	0	0	0	84	0	84
30	Fabricación doutro material de transporte	402	10	0	0	0	0	402	10	412
31	Fabricación de mobles	149	6	2	0	0	0	151	6	157
32	Outras industrias manufactureiras	33	9	1	0	0	0	34	9	43
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	155	14	3	0	0	0	158	14	172
35	Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	100	7	2	0	1	0	103	7	110
36	Captación, depuración e distribución de auga	27	1	0	0	0	0	27	1	28
37	Recollida e tratamento de augas residuais	0	20	0	0	0	0	0	20	20
38	Recollida, tratamento e eliminación de residuos; valorización	138	0	1	0	2	0	141	0	141
39	Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	11	0	0	0	0	0	11	0	11
41	Construción de edificios	1.705	15	27	0	6	0	1.738	15	1.753
42	Enxeñaría civil	376	3	8	0	1	0	385	3	388
43	Actividades de construción especializada	1.810	24	35	0	2	0	1.847	24	1.871
45	Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	571	13	5	0	0	0	576	13	589
46	Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	700	218	8	2	1	0	709	220	929
47	Comercio a retalho, agás vehículos de motor e motocicletas	423	800	3	2	0	0	426	802	1.228
49	Transporte terrestre e por tubaxe	425	17	12	0	2	0	439	17	456
50	Transporte marítimo e por vías navegables interiores	43	2	1	0	0	0	44	2	46
51	Transporte aéreo	18	7	0	0	0	0	18	7	25
52	Almacenamento e actividades anexas ao transporte	450	113	2	0	1	0	453	113	566
53	Actividades postais e de correos	53	37	1	0	0	0	54	37	91
55	Servizos de aloxamento	56	79	0	1	0	0	56	80	136
56	Servizos de comidas e bebidas	196	293	1	2	0	0	197	295	492
58	Edición	11	4	0	0	0	0	11	4	15
59	Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	5	7	1	0	0	0	6	7	13
60	Actividades de programación e emisión de radio e televisión	18	3	1	0	0	0	19	3	22
61	Telecomunicacións	20	6	0	1	0	0	20	7	27
62	Programación, consultoría e outras actividades relacionadas coa Informática	6	8	0	0	0	0	6	8	14
63	Servizos de información	9	2	0	0	0	0	9	2	11
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	7	10	0	0	0	0	7	10	17
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	6	1	1	0	0	0	7	1	8
66	Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	0	1	0	0	0	0	0	1	1
68	Actividades inmobiliarias	8	3	0	0	0	0	8	3	11
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	10	3	0	0	0	0	10	3	13
70	Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	5	0	0	1	0	0	5	1	6
71	Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	89	19	0	0	0	0	89	19	108
72	Investigación e desenvolvemento	3	1	0	0	0	0	3	1	4
73	Publicidade e estudos de mercado	17	8	0	0	0	0	17	8	25
74	Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	51	35	0	0	0	0	51	35	86
75	Actividades veterinarias	3	5	0	0	0	0	3	5	8
77	Actividades de aluguer	61	13	1	0	1	0	63	13	76
78	Actividades relacionadas co emprego	4	3	0	0	0	0	4	3	7
79	Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	0	2	0	0	0	0	0	2	2
80	Actividades de seguranza e investigación	97	15	0	0	1	0	98	15	113
81	Servizos a edificios e actividades de xardinería	128	134	2	1	0	0	130	135	265
82	Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas	27	57	2	0	0	0	29	57	86
84	Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	315	221	3	1	1	1	319	223	542
85	Educación	33	109	2	1	0	0	35	110	145
86	Actividades sanitarias	122	319	3	6	0	1	125	326	451
87	Asistencia en establecementos residenciais	20	177	0	0	0	0	20	177	197
88	Actividades de servizos sociais sen aloxamento	12	90	0	2	0	0	12	92	104
90	Actividades de creación artísticas e espectáculos	0	12	0	0	0	0	0	12	12
91	Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	55	0	1	0	0	0	56	0	56
92	Actividades de xogos de azar e apostas	0	1	0	0	0	0	0	1	1
93	Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	77	35	0	0	0	0	77	35	112
94	Actividades asociativas	17	7	0	0	0	0	17	7	24
95	Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	31	2	0	0	0	0	31	2	33
96	Outros servizos persoais	103	156	1	1	0	0	104	157	261
97	Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	10	6	0	0	0	0	10	6	16
99	Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	3	1	0	0	0	0	3	1	4
Total		12.975	4.092	188	38	28	2	13.191	4.132	17.323

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.8
Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.

Lugo

	Leves		Graves		Mortais		Totais		
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total
1 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	167	105	10	6	1	0	178	111	289
2 Silvicultura e explotacións forestais	150	8	2	0	1	0	153	8	161
3 Pesca e acuicultura	153	4	1	0	0	0	154	4	158
5 Extracción de antracita, hulla e lignito	2	0	0	0	0	0	2	0	2
6 Extracción de cru, petróleo e gas natural	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Extracción minerais metálicos	2	0	0	0	0	0	2	0	2
8 Outras industrias extractivas	35	1	2	0	0	0	37	1	38
9 Actividades de apoio ás industrias extractivas	1	61	0	0	0	0	1	61	62
10 Industria da alimentación	96	2	0	2	0	0	96	4	100
11 Fabricación de bebidas	10	0	1	0	0	0	11	0	11
13 Industria téxtil	1	0	0	0	0	0	1	0	1
14 Confección de roupa de vestir	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Industria do coiro e do calzado	3	8	0	0	0	0	3	8	11
16 Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	78	0	1	0	1	0	80	0	80
17 Industria do papel	0	1	0	0	0	0	0	1	1
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	5	0	0	0	0	0	5	0	5
19 Coquerías e refinación de petróleo	0	1	0	0	0	0	0	1	1
20 Industria química	10	0	2	0	0	0	12	0	12
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	20	2	0	0	0	0	20	2	22
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	84	1	4	0	2	0	90	1	91
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	36	3	1	0	0	0	37	3	40
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	115	0	0	0	0	0	115	0	115
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	2	1	0	0	0	0	2	1	3
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	15	2	0	0	0	0	15	2	17
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	33	0	0	0	0	0	33	0	33
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	18	0	0	0	0	0	18	0	18
30 Fabricación doutro material de transporte	33	5	0	0	0	0	33	5	38
31 Fabricación de mobles	34	2	0	0	0	0	34	2	36
32 Outras industrias manufactureiras	4	0	0	0	0	0	4	0	4
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	17	0	1	0	0	0	18	0	18
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	10	0	0	0	0	0	10	0	10
36 Captación, depuración e distribución de auga	5	0	0	0	0	0	5	0	5
37 Recolla e tratamento de augas residuais	1	0	0	0	0	0	1	0	1
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	15	0	0	0	1	0	16	0	16
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	1	0	0	0	0	0	1	0	1
41 Construción de edificios	378	1	1	0	2	0	381	1	382
42 Enxeñaría civil	74	1	1	0	0	0	75	1	76
43 Actividades de construción especializada	345	6	5	0	1	0	351	6	357
45 Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	164	3	2	0	0	0	166	3	169
Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	155	54	2	0	2	0	159	54	213
46 Comercio a retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	79	119	0	0	0	0	79	119	198
47 Transporte terrestre e por tubaxe	130	5	4	0	2	0	136	5	141
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	5	2	0	0	0	0	5	2	7
51 Transporte aéreo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	24	7	0	0	0	0	24	7	31
53 Actividades postais e de correos	7	17	0	0	0	0	7	17	24
55 Servizos de aloxamento	10	27	0	0	0	0	10	27	37
56 Servizos de comidas e bebidas	37	82	0	0	0	0	37	82	119
58 Edición	3	0	0	0	0	0	3	0	3
Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	10	0	0	0	0	0	10	0	10
61 Telecomunicacións	5	0	0	0	0	0	5	0	5
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática	3	11	0	0	0	0	3	11	14
63 Servizos de información	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	2	2	0	0	0	0	2	2	4
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	0	1	1	0	0	0	1	1	2
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68 Actividades inmobiliarias	3	1	0	0	0	0	3	1	4
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	0	1	0	0	0	0	0	1	1
70 Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	2	2	0	0	0	0	2	2	4
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	7	1	0	0	0	0	7	1	8
72 Investigación e desenvolvemento	2	0	0	0	0	0	2	0	2
73 Publicidade e estudos de mercado	1	0	1	0	0	0	2	0	2
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	10	5	0	0	0	0	10	5	15
75 Actividades veterinarias	5	8	0	0	0	0	5	8	13
77 Actividades de aluguer	27	2	0	0	0	0	27	2	29
78 Actividades relacionadas co emprego	2	0	0	0	0	0	2	0	2
Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	1	0	0	0	0	0	1	0	1
80 Actividades de seguranza e investigación	7	1	0	0	0	0	7	1	8
81 Servizos a edificios e actividades de xardinería	26	26	0	0	0	0	26	26	52
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas	6	2	0	0	0	0	6	2	8
84 Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	117	96	1	1	1	0	119	97	216
85 Educación	11	17	1	0	0	0	12	17	29
86 Actividades sanitarias	22	90	3	2	0	1	25	93	118
87 Asistencia en establecementos residenciais	3	42	0	0	0	0	3	42	45
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	0	24	0	0	0	0	0	24	24
90 Actividades de creación artísticas e espectáculos	3	1	0	0	0	0	3	1	4
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92 Actividades de xogos de azar e apostas	2	0	0	0	0	0	2	0	2
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	20	4	0	0	0	0	20	4	24
94 Actividades asociativas	8	3	0	0	0	0	8	3	11
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	4	0	0	0	0	0	4	0	4
96 Outros servizos persoais	17	16	0	0	0	0	17	16	33
97 Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	0	1	0	0	0	0	0	1	1
99 Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	2.893	888	47	11	14	1	2.954	900	3.854

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ **Cadro 10.9** **Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.**

Ourense

	Leves		Graves		Mortais		Totais		
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total
1 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	68	34	1	1	0	0	69	35	104
2 Silvicultura e explotacións forestais	103	11	0	0	2	0	105	11	116
3 Pesca e acuicultura	1	0	0	0	0	0	1	0	1
5 Extracción de antracita, hulla e lignito	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Extracción de cru, petróleo e gas natural	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Extracción minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Outras industrias extractivas	88	6	2	0	0	0	90	6	96
9 Actividades de apoio ás industrias extractivas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Industria da alimentación	61	25	1	1	0	0	62	26	88
11 Fabricación de bebidas	35	3	1	0	0	0	36	3	39
13 Industria téxtil	7	3	0	0	0	0	7	3	10
14 Confección de roupa de vestir	12	20	0	0	0	0	12	20	32
15 Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16 Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	89	8	0	0	1	0	90	8	98
17 Industria do papel	1	1	0	0	0	0	1	1	2
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	4	1	0	0	0	0	4	1	5
19 Coquerías e refinación de petróleo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Industria química	19	5	0	0	0	0	19	5	24
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	40	18	0	0	0	0	40	18	58
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	195	32	2	1	0	0	197	33	230
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	19	0	0	0	0	0	19	0	19
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	135	6	4	1	0	0	139	7	146
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	2	0	0	0	0	0	2	0	2
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	16	1	0	0	0	0	16	1	17
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	25	1	0	0	0	0	25	1	26
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	50	30	0	0	0	0	50	30	80
30 Fabricación doutro material de transporte	17	8	0	0	0	0	17	8	25
31 Fabricación de mobles	38	0	0	0	0	0	38	0	38
32 Outras industrias manufactureiras	0	2	0	0	0	0	0	2	2
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	17	0	0	0	0	0	17	0	17
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	19	0	0	0	0	0	19	0	19
36 Captación, depuración e distribución de auga	15	0	0	0	0	0	15	0	15
37 Recolla e tratamento de augas residuais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	16	2	0	0	0	0	16	2	18
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41 Construción de edificios	368	3	10	0	1	0	379	3	382
42 Enxeñaría civil	128	1	2	0	0	0	130	1	131
43 Actividades de construción especializada	309	8	6	0	0	0	315	8	323
45 Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	103	5	0	0	0	0	103	5	108
46 Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	132	31	2	0	2	0	136	31	167
47 Comercio a retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	85	128	0	2	0	0	85	130	215
49 Transporte terrestre e por tubaxe	71	12	0	0	0	0	71	12	83
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51 Transporte aéreo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	11	1	1	0	0	0	12	1	13
53 Actividades postais e de correos	4	12	0	1	0	0	4	13	17
55 Servizos de aloxamento	11	19	0	0	0	0	11	19	30
56 Servizos de comidas e bebidas	41	57	1	1	0	0	42	58	100
58 Edición	3	0	0	0	0	0	3	0	3
59 Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61 Telecomunicacións	5	1	0	0	0	0	5	1	6
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63 Servizos de información	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	0	2	0	0	1	0	1	2	3
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	1	1	0	0	0	0	1	1	2
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68 Actividades inmobiliarias	1	1	0	0	0	0	1	1	2
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	0	3	0	0	0	0	0	3	3
70 Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	5	0	0	0	0	0	5	0	5
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	16	0	0	0	0	0	16	0	16
72 Investigación e desenvolvemento	3	0	0	0	0	0	3	0	3
73 Publicidade e estudos de mercado	1	0	0	0	0	0	1	0	1
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	3	6	0	0	0	0	3	6	9
75 Actividades veterinarias	0	1	0	0	0	0	0	1	1
77 Actividades de aluguer	7	0	0	0	0	0	7	0	7
78 Actividades relacionadas co emprego	0	1	0	0	0	0	0	1	1
79 Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	0	1	0	0	0	0	0	1	1
80 Actividades de seguranza e investigación	4	1	0	0	0	0	4	1	5
81 Servizos a edificios e actividades de xardinería	8	30	0	1	0	0	8	31	39
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas	4	2	0	0	0	0	4	2	6
84 Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	161	61	4	0	0	0	165	61	226
85 Educación	5	32	0	0	0	0	5	32	37
86 Actividades sanitarias	26	119	2	1	0	0	28	120	148
87 Asistencia en establecementos residenciais	12	97	0	0	0	0	12	97	109
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	3	19	0	0	0	0	3	19	22
90 Actividades de creación artísticas e espectáculos	1	0	0	0	0	0	1	0	1
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92 Actividades de xogos de azar e apostas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	3	7	0	0	0	0	3	7	10
94 Actividades asociativas	12	9	0	0	0	0	12	9	21
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	7	0	0	0	0	0	7	0	7
96 Outros servizos persoais	5	10	0	0	0	0	5	10	15
97 Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99 Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	2.651	898	39	10	7	0	2.697	908	3.605

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.
Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.10

Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.

Pontevedra

	Leves		Graves		Mortais		Totais		Total
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	
1 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	82	88	10	5	0	0	92	93	185
2 Silvicultura e explotacións forestais	131	18	5	0	0	0	136	18	154
3 Pesca e acuicultura	390	50	18	5	2	0	410	55	465
5 Extracción de antracita, hulla e lignito	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Extracción de cru, petróleo e gas natural	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Extracción minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Outras industrias extractivas	95	0	7	0	1	0	103	0	103
9 Actividades de apoio ás industrias extractivas	1	0	0	0	0	0	1	0	1
10 Industria da alimentación	402	542	8	6	0	0	410	548	958
11 Fabricación de bebidas	28	14	0	0	0	0	28	14	42
13 Industria téxtil	26	25	0	0	0	0	26	25	51
14 Confección de roupa de vestir	8	20	0	0	0	0	8	20	28
15 Industria do coiro e do calzado	2	1	0	0	0	0	2	1	3
16 Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	182	34	0	2	0	0	182	36	218
17 Industria do papel	34	1	0	0	1	0	35	1	36
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	26	8	0	0	0	0	26	8	34
19 Coquerías e refinación de petróleo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Industria química	35	4	0	0	1	0	36	4	40
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	4	5	0	0	0	0	4	5	9
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	118	27	1	0	0	0	119	27	146
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	298	4	6	0	1	0	305	4	309
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	115	7	3	0	0	0	118	7	125
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	797	40	11	0	0	0	808	40	848
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	5	1	0	0	0	0	5	1	6
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	24	1	0	0	0	0	24	1	25
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	162	7	2	0	0	0	164	7	171
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	475	98	2	0	0	0	477	98	575
30 Fabricación doutro material de transporte	1.596	19	4	0	1	0	1.601	19	1.620
31 Fabricación de mobles	70	12	1	0	0	0	71	12	83
32 Outras industrias manufactureiras	5	2	1	0	0	0	6	2	8
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	114	2	0	0	0	0	114	2	116
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	19	1	0	0	0	0	19	1	20
36 Captación, depuración e distribución de auga	16	0	1	0	0	0	17	0	17
37 Recolla e tratamento de augas residuais	5	0	0	0	0	0	5	0	5
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	51	10	1	0	0	0	52	10	62
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	2	0	0	0	0	0	2	0	2
41 Construción de edificios	1.422	18	34	0	7	0	1.463	18	1.481
42 Enxeñaría civil	231	3	6	0	3	0	240	3	243
43 Actividades de construción especializada	1.162	20	19	0	0	1	1.181	21	1.202
45 Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	360	10	2	0	0	0	362	10	372
Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	610	177	7	0	1	0	618	177	795
46 Comercio a retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	327	541	3	0	0	0	330	541	871
47 Transporte terrestre e por tubaxe	427	29	9	0	2	0	438	29	467
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	18	3	1	0	0	0	19	3	22
51 Transporte aéreo	1	0	0	0	0	0	1	0	1
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	230	35	5	0	0	0	235	35	270
53 Actividades postais e de correos	36	35	0	0	0	0	36	35	71
55 Servizos de aloxamento	65	86	1	0	0	0	66	86	152
56 Servizos de comidas e bebidas	174	234	0	6	0	0	174	240	414
58 Edición	5	7	0	0	0	0	5	7	12
Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	1	1	0	0	0	0	1	1	2
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	2	2	0	0	0	0	2	2	4
61 Telecomunicacións	17	4	0	0	1	0	18	4	22
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática	1	2	0	0	0	0	1	2	3
63 Servizos de información	0	1	0	0	0	0	0	1	1
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	14	14	0	0	0	0	14	14	28
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	1	3	0	0	0	0	1	3	4
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	3	3	0	0	0	0	3	3	6
68 Actividades inmobiliarias	9	1	0	0	0	0	9	1	10
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	2	10	0	1	0	0	2	11	13
70 Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	3	6	0	0	0	0	3	6	9
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	39	7	0	0	0	0	39	7	46
72 Investigación e desenvolvemento	7	1	0	0	0	0	7	1	8
73 Publicidade e estudos de mercado	11	4	0	0	0	0	11	4	15
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	14	21	1	0	0	0	15	21	36
75 Actividades veterinarias	3	6	0	0	0	0	3	6	9
77 Actividades de aluguer	45	13	1	2	0	0	46	15	61
78 Actividades relacionadas co emprego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	1	1	0	0	0	0	1	1	2
80 Actividades de seguranza e investigación	25	1	0	0	0	0	25	1	26
81 Servizos a edificios e actividades de xardinaría	82	75	0	0	0	0	82	75	157
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas	15	16	1	0	0	0	16	16	32
84 Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	319	169	5	2	0	0	324	171	495
85 Educación	33	71	0	0	0	0	33	71	104
86 Actividades sanitarias	93	282	3	3	0	0	96	285	381
87 Asistencia en establecementos residenciais	9	122	0	0	0	0	9	122	131
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	8	72	0	0	0	0	8	72	80
90 Actividades de creación artísticas e espectáculos	6	2	1	0	0	0	7	2	9
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	7	2	0	0	0	0	7	2	9
92 Actividades de xogos de azar e apostas	3	2	0	0	0	0	3	2	5
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	47	27	1	1	0	0	48	28	76
94 Actividades asociativas	13	11	1	0	0	0	14	11	25
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	17	1	0	0	0	0	17	1	18
96 Outros servizos persoais	20	41	1	0	0	0	21	41	62
97 Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	6	2	0	0	0	0	6	2	8
99 Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	11.262	3.235	183	33	21	1	11.466	3.269	14.735

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.11

Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.

Galicia

	Leves		Graves		Mortais		Totais		Total
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	
1 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	485	356	30	22	2	0	517	378	895
2 Silvicultura e explotacións forestais	555	54	12	1	4	0	571	55	626
3 Pesca e acuicultura	1.085	119	35	7	8	0	1.128	126	1.254
5 Extracción de antracita, hulla e lignito	6	1	0	0	0	0	6	1	7
6 Extracción de cru, petróleo e gas natural	1	0	0	0	0	0	1	0	1
7 Extracción minerais metálicos	3	0	0	0	0	0	3	0	3
8 Outras industrias extractivas	284	8	15	0	1	0	300	8	308
9 Actividades de apoio ás industrias extractivas	5	61	0	0	0	0	5	61	66
10 Industria da alimentación	952	1.015	10	10	1	0	963	1.025	1.988
11 Fabricación de bebidas	117	20	2	0	0	0	119	20	139
13 Industria téxtil	56	68	0	0	0	0	56	68	124
14 Confección de roupa de vestir	55	137	1	1	0	0	56	138	194
15 Industria do coiro e do calzado	22	23	0	0	0	0	22	23	45
16 Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	707	60	4	2	2	0	713	62	775
17 Industria do papel	57	8	0	0	1	0	58	8	66
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	127	39	1	1	0	0	128	40	168
19 Coquerías e refinación de petróleo	5	3	0	0	0	0	5	3	8
20 Industria química	147	24	4	0	1	0	152	24	176
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	9	5	0	0	0	0	9	5	14
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	275	51	1	0	0	0	276	51	327
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	769	44	18	1	3	0	790	45	835
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	434	21	9	0	0	0	443	21	464
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1.853	63	20	2	0	0	1.873	65	1.938
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	20	4	0	0	0	0	20	4	24
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	128	5	0	0	0	0	128	5	133
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	413	11	2	0	0	0	415	11	426
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	627	128	2	0	0	0	629	128	757
30 Fabricación doutro material de transporte	2.048	42	4	0	1	0	2.053	42	2.095
31 Fabricación de mobles	291	20	3	0	0	0	294	20	314
32 Outras industrias manufactureiras	42	13	2	0	0	0	44	13	57
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	303	16	4	0	0	0	307	16	323
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	148	8	2	0	1	0	151	8	159
36 Captación, depuración e distribución de auga	63	1	1	0	0	0	64	1	65
37 Recolla e tratamento de augas residuais	6	20	0	0	0	0	6	20	26
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	220	12	2	0	3	0	225	12	237
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	14	0	0	0	0	0	14	0	14
41 Construción de edificios	3.873	37	72	0	16	0	3.961	37	3.998
42 Enxeñaría civil	809	8	17	0	4	0	830	8	838
43 Actividades de construción especializada	3.626	58	65	0	3	1	3.694	59	3.753
45 Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	1.198	31	9	0	0	0	1.207	31	1.238
46 Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	1.597	480	19	2	6	0	1.622	482	2.104
47 Comercio a retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	914	1.588	6	4	0	0	920	1.592	2.512
49 Transporte terrestre e por tubaxe	1.053	63	25	0	6	0	1.084	63	1.147
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	66	7	2	0	0	0	68	7	75
51 Transporte aéreo	19	7	0	0	0	0	19	7	26
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	715	156	8	0	1	0	724	156	880
53 Actividades postais e de correos	100	101	1	1	0	0	101	102	203
55 Servizos de aloxamento	142	211	1	1	0	0	143	212	355
56 Servizos de comidas e bebidas	448	666	2	9	0	0	450	675	1.125
58 Edición	22	11	0	0	0	0	22	11	33
Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	6	8	1	0	0	0	7	8	15
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	30	5	1	0	0	0	31	5	36
61 Telecomunicacións	47	11	0	1	1	0	48	12	60
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática	10	21	0	0	0	0	10	21	31
63 Servizos de información	9	3	0	0	0	0	9	3	12
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	23	28	0	0	1	0	24	28	52
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	8	6	2	0	0	0	10	6	16
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	3	4	0	0	0	0	3	4	7
68 Actividades inmobiliarias	21	6	0	0	0	0	21	6	27
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	12	17	0	1	0	0	12	18	30
70 Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	15	8	0	1	0	0	15	9	24
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	151	27	0	0	0	0	151	27	178
72 Investigación e desenvolvemento	15	2	0	0	0	0	15	2	17
73 Publicidade e estudos de mercado	30	12	1	0	0	0	31	12	43
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	78	67	1	0	0	0	79	67	146
75 Actividades veterinarias	11	20	0	0	0	0	11	20	31
77 Actividades de aluguer	140	28	2	2	1	0	143	30	173
78 Actividades relacionadas co emprego	6	4	0	0	0	0	6	4	10
Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	2	4	0	0	0	0	2	4	6
80 Actividades de seguranza e investigación	133	18	0	0	1	0	134	18	152
81 Servizos a edificios e actividades de xardinería	244	265	2	2	0	0	246	267	513
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxiliares das empresas	52	77	3	0	0	0	55	77	132
84 Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	912	547	13	4	2	1	927	552	1.479
85 Educación	82	229	3	1	0	0	85	230	315
86 Actividades sanitarias	263	810	11	12	0	2	274	824	1.098
87 Asistencia en establecementos residenciais	44	438	0	0	0	0	44	438	482
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	23	205	0	2	0	0	23	207	230
90 Actividades de creación artísticas e espectáculos	10	15	1	0	0	0	11	15	26
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	62	2	1	0	0	0	63	2	65
92 Actividades de xogos de azar e apostas	5	3	0	0	0	0	5	3	8
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	147	73	1	1	0	0	148	74	222
94 Actividades asociativas	50	30	1	0	0	0	51	30	81
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	59	3	0	0	0	0	59	3	62
96 Outros servizos persoais	145	223	2	1	0	0	147	224	371
97 Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	16	9	0	0	0	0	16	9	25
99 Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	3	1	0	0	0	0	3	1	4
Total	29.781	9.113	457	92	70	4	30.308	9.209	39.517

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Non cadro 10.12 ofrécese un resumo do antedito coas actividades numeradas de maior a menor sinistralidade o que resalta as cifras que se alcanzan na actividade de construción fronte as outras actividades.

**Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo.
Galicia. 2009**

■ **Cadro 10.12**

Nº de orde	Actividade	Nº acc.
1	Construción de edificios	3.998
2	Actividades de construción especializada	3.753
3	Comercio ao retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	2.512
4	Comercio por xunto e interm, agás vehíc. motor	2.104
5	Fabricación doutro material de transporte	2.095
6	Industria da alimentación	1.988
7	Fabricación produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1.938
8	Admón. Pública e Defensa; Seg. Social Obrigatoria	1.479
9	Pesca e acuicultura	1.254
10	Transporte terrestre e por tubaxe	1.147

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

10.5 Distribución por distintas variables

Examínanse, neste apartado, os accidentes en función de diversas variables, permitindo unha visión que, nalgúns casos, pode ser simplemente descritiva, pero que posibilita resaltar algúns aspectos destacables. É necesario, onde se poida efectuar, para unha visión clarificadora das cifras, poñer estas en relación con outros parámetros, fundamentalmente, a distribución real de efectivos.

Ao agrupar aos accidentes segundo a forma en que se produciron (cadro 10.13) destacan, fundamentalmente, ás cifras dos derivados de “sobreesforzos, trauma psíquico e exposicións a radiacións” que representan o 35,73% do total e a cualificación da cal é claramente na súa maioría de carácter leve.

■ **Cadro 10.13**

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a forma do accidente por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Contacto coa corrente eléctrica, lume e substancias perigosas	990	285	77,65	22,35	25	5	83,33	16,67	5	0	100,00	0,00	1.020	290	1.310	77,86	22,14
Afogamentos, sepultamentos	94	9	91,26	8,74	2	1	66,67	33,33	3	0	100,00	0,00	99	10	109	90,83	9,17
Esmagamentos contra obxectos inmóviles	7.352	2.503	74,60	25,40	158	34	82,29	17,71	9	1	90,00	10,00	7.519	2.538	10.057	74,76	25,24
Choques contra obxectos en movemento	5.508	1.027	84,28	15,72	99	14	87,61	12,39	12	0	100,00	0,00	5.619	1.041	6.660	84,37	15,63
Contacto con axeite cortante ou punzante	3.367	871	79,45	20,55	46	12	79,31	20,69	0	0	0,00	0,00	3.413	883	4.296	79,45	20,55
Atrapamento e amputacións	1.109	262	80,89	19,11	72	8	90,00	10,00	11	0	100,00	0,00	1.192	270	1.462	81,53	18,47
Sobreesforzos, trauma psíquico e exposicións a radiacións	10.388	3.724	73,61	26,39	7	2	77,78	22,22	0	1	0,00	100,00	10.395	3.727	14.122	73,61	26,39
Mordeduras, patadas e picaduras	210	155	57,53	42,47	6	4	60	40	0	0	0,00	0,00	216	159	375	57,60	42,40
Infartos e outras patoloxías non traumáticas	267	93	74,17	25,83	36	7	83,72	16,28	27	2	93,10	6,90	330	102	432	76,39	23,61
Outros contactos	496	184	72,94	27,06	6	5	54,55	45,45	3	0	100,00	0,00	505	189	694	72,77	27,23
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Na distribución dos accidentes pola natureza da lesión (cadro 10.14) pode observarse que máis do 40% dos accidentes leves son torceduras, escordaduras e distensións e case na mesma porcentaxe se producen lesións superficiais e feridas abertas. Mais do 40% dos accidentes graves maniféstanse como lesións ou fracturas. Nos accidentes con resultado de morte, as patoloxías non traumáticas supoñen mais do 35% e as lesións múltiples representan o 25,67% do total.

■ Cadro 10.14

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a natureza da lesión por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Lesións superficiais e feridas abertas	12.057	2.816	81,07	18,93	49	10	83,05	16,95	0	0	0,00	0,00	12.106	2.826	14932,00	81,07	18,93
Fracturas de ósos	1.862	423	81,49	18,51	182	38	82,73	17,27	1	0	100,00	0,00	2.045	461	2506,00	81,60	18,40
Torceduras, escordaduras e distensións	11.644	4.276	73,14	26,86	15	10	60,00	40,00	0	0	0,00	0,00	11.659	4.286	15945,00	73,12	26,88
Amputacións traumáticas	72	14	83,72	16,28	39	7	84,78	15,22	0	0	0,00	0,00	111	21	132,00	84,09	15,91
Conmocións e lesións internas	1.887	681	73,14	26,86	43	4	91,49	8,51	12	1	92,31	7,69	1.942	686	2628,00	73,90	26,10
Queimaduras, escaldaduras e conxelacións	444	196	69,38	30,63	24	6	80,00	20,00	1	0	100,00	0,00	469	202	671,00	69,90	30,10
Envelenamentos e infeccións	36	11	56,60	23,40	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	38	11	49,00	77,55	22,45
Afogados e asfixias	15	7	68,18	31,82	0	0	0,00	0,00	3	0	100,00	0,00	18	7	25,00	72,00	28,00
Efectos do ruído, vibracións e presión	53	15	77,94	22,06	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	54	15	69,00	78,26	21,74
Ambiente térmico e radiacións	22	2	91,67	8,33	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	22	2	24,00	91,67	8,33
Danos psicolóxicos e choques traumáticos	24	25	48,98	51,02	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	29	25	54,00	53,70	46,30
Lesións múltiples	352	96	78,57	21,43	51	6	89,47	10,53	18	1	94,74	5,26	421	103	524,00	80,34	19,66
Infartos, derramos e outras patoloxías non traumáticas	26	3	89,66	10,34	31	6	83,78	16,22	24	2	92,31	7,69	81	11	92,00	88,04	11,96
Outras non incluídas	1.287	548	70,14	29,14	18	5	78,26	21,74	8	0	100,00	0,00	1.313	553	1866,00	70,36	29,64
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

O seguinte cadro efectúa unha distribución pola parte do corpo lesionada (cadro 10.15), que, lóxicamente, varía en función das consecuencias do accidente resaltando as mans como a parte máis afectada por accidentes.

■ Cadro 10.15

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a parte do corpo lesionada por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Cabeza	371	85	81,36	18,64	18	1	94,74	5,26	3	0	100,00	0,00	392	86	478	82,01	17,99
Cranio	125	31	80,13	19,87	16	3	84,21	15,79	11	0	100,00	0,00	152	34	186	81,72	18,28
Cara (agás ollos)	372	68	84,55	15,45	7	1	87,50	12,50	0	0	0,00	0,00	379	69	448	84,60	15,40
Ollos	1.526	150	91,05	8,95	26	4	86,67	13,33	0	0	0,00	0,00	1.552	154	1.706	90,97	9,03
Pescozo	867	707	55,08	44,92	5	1	83,33	16,67	0	0	0,00	0,00	872	708	1.580	55,19	44,81
Lombo	5.296	1.569	77,14	22,86	29	6	82,86	17,14	0	0	0,00	0,00	5.325	1.575	6.900	77,17	22,83
Tórax	1.282	219	85,41	14,59	43	5	89,58	10,42	15	1	93,75	6,25	1.340	225	1.565	85,62	14,38
Extremidades superiores (agás mans)	3.486	1.380	71,64	28,36	36	9	80,00	20,00	0	0	0,00	0,00	3.522	1.389	4.911	71,72	28,28
Mans	7.205	2.297	75,83	24,17	75	21	78,13	21,88	0	0	0,00	0,00	7.280	2.318	9.598	75,85	24,15
Extremidades inferiores (agás pés)	5.756	1.432	80,08	19,92	95	24	79,83	20,17	0	0	0,00	0,00	5.851	1.456	7.307	80,07	19,93
Pés	2.605	850	75,4	24,6	19	7	73,08	26,92	0	0	0,00	0,00	2.624	857	3.481	75,38	24,62
Lesións múltiples	704	236	74,89	25,11	78	8	90,7	9,3	29	2	93,55	6,45	811	246	1.057	76,73	23,27
Outras lesións	186	89	67,64	32,36	10	2	83,33	16,67	12	1	92,31	7,69	208	92	300	69,33	30,67
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

En canto á relación entre os accidentes e a idade do accidentado (cadro 10.16), a franxa entre 25 e 34 anos é a que padece case o 30% dos accidentes, feito que hai que contemplar tendo en conta que é a que máis traballadores asalariados ocupa. No que a accidentes mortais se refire, de 45 a 54 anos é a franxa, co 44,59%, que sofre o maior número dos accidentes desta cualificación.

■ Cadro 10.16

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo idade por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	Total	% Homes	% Mulheres
Menor de 16 anos	7	1	87,50	12,50	0	1	0,00	100,00	0	0	0,00	0,00	7	2	9	77,78	22,22
De 16 a 19 anos	325	47	87,37	12,63	4	1	80,00	20,00	0	0	0,00	0,00	329	48	377	87,27	12,73
De 20 a 24 anos	2.523	580	81,31	18,69	25	3	89,29	10,71	1	0	100,00	0,00	2.549	583	3.132	81,39	18,61
De 25 a 34 anos	9.159	2.507	78,51	21,49	80	10	88,89	11,11	6	0	100,00	0,00	9.245	2.517	11.762	78,60	21,40
De 35 a 44 anos	8.376	2.630	76,10	23,90	112	16	87,50	12,50	18	1	94,74	5,26	8.506	2.647	11.153	76,27	23,73
De 45 a 54 anos	6.191	2.262	73,24	26,76	148	30	83,15	16,85	29	2	93,55	6,45	6.368	2.294	8.662	73,52	26,48
De 55 a 65 anos	3.149	1.068	74,67	25,33	87	29	75,00	25,00	16	1	94,12	5,88	3.252	1.098	4.350	74,76	25,24
Maior de 65 anos	51	18	73,91	26,09	1	2	33,33	66,67	0	0	0,00	0,00	52	20	72	72,22	27,78
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

A distribución da sinistralidade en función do cadro de persoal da empresa (cadro 10.17) da unha idea similar á da poboación ocupada en Galicia na pequena empresa, tal e como se pode contemplar noutros apartados deste informe, podéndose observar, claramente, como destaca en todas as cualificacións o número de accidentes nas empresas de 5 a 25 traballadores, significándose nos mortais nos que, nas empresas de equipo de menos de 25 traballadores, supón o 63,5%.

■ Cadro 10.17

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o cadro de persoal do centro de traballo por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	% Homes	% Mulheres	Homes	Mulheres	Total	% Homes	% Mulheres
Conta propia	834	378	68,81	31,19	41	29	58,57	41,43	5	0	100,00	0,00	880	407	1.287	68,38	31,62
De 1 a 4	3.841	818	82,44	17,56	94	16	85,45	14,55	20	0	100,00	0,00	3.955	834	4.789	82,56	17,41
De 5 a 25	10.067	1.548	86,67	13,33	171	9	95,00	5,00	22	0	100,00	0,00	10.260	1.557	11.817	86,82	13,18
De 26 a 50	5.054	875	85,24	14,76	48	8	85,71	14,29	12	1	92,31	7,69	5.114	884	5.998	85,26	14,74
De 51 a 100	4.019	1.195	77,08	22,92	44	3	93,62	6,38	2	1	66,67	33,33	4.065	1.199	5.264	77,22	22,78
De 101 a 250	3.223	1.619	66,56	33,44	31	9	77,50	22,50	4	0	100,00	0,00	3.258	1.628	4.886	66,68	33,32
De 251 a 500	1.379	1.001	57,94	42,06	16	8	66,67	33,33	2	0	100,00	0,00	1.397	1.009	2.406	58,06	41,94
De 501 a 1.000	522	645	44,73	55,27	9	2	81,82	18,18	3	1	75,00	25,00	534	648	1.182	45,18	54,82
Máis de 1.000	842	1.034	44,88	55,12	3	8	27,27	72,73	0	1	0,00	100,00	845	1.043	1.888	44,76	55,24
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Nos seguintes cadros 10.18 e 10.19 examínanse os accidentes segundo a antigüidade na empresa e non posto de traballo, sendo difícil extraer conclusións concretas sen comparar co dato da distribución da poboación asalariada.

■ Cadro 10.18

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo antigüidade na empresa por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Menos de 3 meses	3.421	1.250	73,24	26,76	62	9	87,32	12,68	10	1	90,91	9,09	3.493	1.260	4.753	73,49	26,51
De 3 meses a 6 meses	4.147	1.224	77,21	22,79	57	9	89,36	13,64	11	0	100,00	0,00	4.215	1.233	5.448	77,37	22,63
De 6 meses a 1 ano	3.314	986	77,07	22,93	36	4	90,00	10,00	1	1	50,00	50,00	3.351	991	4.342	77,18	22,82
De 1 ano a 3 anos	6.571	1.895	77,62	22,38	91	12	88,35	11,65	17	0	100,00	0,00	6.679	1.907	8.586	77,79	22,21
Máis de 3 anos	12.328	3.758	76,64	23,36	211	58	78,44	21,56	31	2	93,94	6,06	12.570	3.818	16.388	76,70	23,30
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.19

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo antigüidade no posto de traballo por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Menos de 3 meses	4.493	1.596	73,79	26,21	77	14	84,62	15,38	15	1	93,75	6,25	4.585	1.611	6.196	74,00	26,00
De 3 meses a 6 meses	3.630	1.074	77,17	22,83	48	7	87,27	12,73	6	0	100,00	0,00	3.684	1.081	4.765	77,31	22,69
De 6 meses a 1 ano	3.172	905	77,80	22,20	41	3	93,18	6,82	2	1	66,67	33,33	3.215	909	4.124	77,96	22,04
De 1 ano a 3 anos	6.483	1.923	77,12	22,88	78	15	83,87	16,13	16	0	100,00	0,00	6.577	1.938	8.515	77,24	22,76
Máis de 3 anos	12.003	3.615	76,85	23,15	213	53	80,08	19,92	31	2	93,94	6,06	12.247	3.670	15.917	76,94	23,06
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

En canto á hora de traballo en que se producen os accidentes (cadro 10.20) destacan as primeiras horas no total de accidentes. En canto ás horas do día en que se producen os accidentes (cadro 21) obsérvase que a franxa entre ás 8 e ás 12 horas é a que máis accidentes reflicte.

■ Cadro 10.20

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a hora do traballo por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Primeira	3.548	1.416	71,47	28,53	54	19	73,97	26,03	13	2	86,67	13,33	3.615	1.437	5.052	71,56	28,44
Segunda	5.258	1.790	74,60	25,40	68	23	74,73	25,27	10	1	90,91	9,09	5.336	1.814	7.150	74,63	25,37
Terceira	4.768	1.713	73,57	26,43	63	13	82,89	17,11	8	0	100,00	0,00	4.839	1.726	6.565	73,71	26,29
Cuarta	4.063	1.412	74,21	25,79	65	9	87,84	12,16	8	0	100,00	0,00	4.136	1.421	5.557	74,43	25,57
Quinta	3.189	807	79,80	20,20	61	7	89,71	10,29	9	1	90,00	10,00	3.259	815	4.074	80,00	20,00
Sexta	3.525	747	82,51	17,49	65	7	90,28	9,72	11	0	100,00	0,00	3.601	754	4.355	82,69	17,31
Sétima	2.960	612	82,87	17,13	35	9	79,55	20,45	7	0	100,00	0,00	3.002	621	3.623	82,86	17,14
Oitava	1.902	463	80,42	19,58	33	3	91,67	8,33	3	0	100,00	0,00	1.938	466	2.404	80,62	19,38
Novena	200	41	82,99	17,01	3	1	75,00	25,00	0	0	0,00	0,00	203	42	245	82,86	17,14
Décima	136	37	78,61	21,39	1	1	50,00	50,00	0	0	0,00	0,00	137	38	175	78,29	21,71
Undécima	83	29	74,11	25,89	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	85	29	114	74,56	25,44
Duodécima	108	33	76,60	23,40	4	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	112	33	145	77,24	22,76
Maíor da duodécima	41	13	75,93	24,07	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	45	13	58	77,59	22,41
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.21

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a hora do día por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
De 0 a 6 horas	1.533	438	77,78	22,22	21	4	84,00	16,00	8	0	100,00	0,00	1.562	442	2.004	77,94	22,06
6-8 horas	1.716	566	75,20	24,80	30	7	81,08	18,92	9	0	100,00	0,00	1.755	573	2.328	75,39	24,61
8-10 horas	6.339	1.783	78,05	21,95	76	27	73,79	26,21	6	3	66,67	33,33	6.421	1.813	8.234	77,98	22,02
10-12 horas	7.469	2.212	77,15	22,85	115	18	86,47	13,53	13	0	100,00	0,00	7.597	2.230	9.827	77,31	22,69
12-14 horas	2.419	1.097	68,80	31,20	36	12	75,00	25,00	10	1	90,91	9,09	2.465	1.110	3.575	68,95	31,05
14-16 horas	3.206	790	80,23	19,77	57	8	87,69	12,31	11	0	100,00	0,00	3.274	798	4.072	80,40	19,60
16-18 horas	4.636	945	83,07	16,93	82	7	92,13	7,87	9	0	100,00	0,00	4.727	952	5.679	83,24	16,76
18-20 horas	1.561	702	68,98	31,02	25	6	80,65	19,35	2	0	100,00	0,00	1.588	708	2.296	69,16	30,84
20-22 horas	521	386	57,44	42,56	11	2	84,62	15,38	1	0	100,00	0,00	533	388	921	57,87	42,13
22-24 horas	381	194	66,26	33,74	4	1	80,00	20,00	1	0	100,00	0,00	386	195	581	66,44	33,56
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

No que se refire aos días en que ocorren os accidentes, o luns segue a ser o día en que a súa frecuencia é maior, descendendo ou longo da semana, sen que sexan significativos os datos do sábado e domingo polo descenso de poboación que presta servizos neses días (cadro 10.22).

Cadro 10.22

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o día da semana por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
Luns	7.043	1.829	79,38	20,62	85	22	79,44	20,56	13	1	92,86	7,14	7.141	1.852	8.993	79,41	20,59
Martes	5.895	1.631	78,33	21,67	81	21	79,41	20,59	13	2	86,67	13,33	5.989	1.654	7.643	78,36	21,64
Mércores	5.565	1.643	77,21	22,79	94	14	87,04	12,96	12	0	100,00	0,00	5.671	1.657	7.328	77,39	22,61
Xoves	4.935	1.541	76,20	23,80	79	11	87,78	12,22	14	0	100,00	0,00	5.028	1.552	6.580	76,41	23,59
Venres	4.856	1.444	77,08	22,92	84	14	85,71	14,29	13	0	100,00	0,00	4.953	1.458	6.411	77,26	22,74
Sábado	989	706	58,35	41,65	21	5	80,77	19,23	4	1	80,00	20,00	1.014	712	1.726	58,75	41,25
Domingo	498	319	60,95	39,05	13	5	72,22	27,78	1	0	100,00	0,00	512	324	836	61,24	38,76
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Polo que ao tipo de contrato se refire, os traballadores con contrato indefinido vense afectados en maior medida que os de contrato temporal, aínda que é preciso examinar a distribución por este concepto da poboación asalariada (Cadro 10.24)

Cadro 10.23

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o tipo de contrato por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Indefinidos	16.902	5.267	76,24	23,76	247	38	86,67	13,33	41	1	97,62	2,38	17.190	5.306	22.496	76,41	23,59
Temporais	12.042	3.468	77,64	22,36	168	25	87,05	12,95	24	3	88,89	11,11	12.234	3.496	15.730	77,77	22,23
Sen especificar	837	378	68,89	31,11	42	29	59,15	40,85	5	0	100,00	0,00	884	407	1.291	68,47	31,53
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

**Poboación ocupada asalariada.
Segundo tipo de contrato⁽¹⁾. Galicia 2009**

■ Cadro 10.24

	Nº	%
Contrato indefinido	658,5	73,26
Contrato temporal	240,3	26,74
Total	898,8	100,00

Elaboración propia.
(1) Datos en miles media anual.
Fonte: INE, EPA.

Tendo en conta a categoría dos traballadores accidentados, os artesáns e traballadores cualificados das industrias manufactureiras, construción e minaría sofren case o 39% dos accidentes (Cadro 10.25).

■ Cadro 10.25

**Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo segundo
a categoría profesional* por gravidade. Galicia 2009.**

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	Total	%	%
Traballadores non cualificados	6.604	2.526	72,33	27,67	68	11	86,08	13,92	18	1	94,74	5,26	6.690	2.538	9.228	72,50	27,50
Operadores de instalacións e maquinaria, e montadores	5.071	308	94,27	5,73	83	3	96,51	3,49	15	0	100,00	0,00	5.169	311	5.480	94,32	5,68
Artesáns e traballadores cualificados das industrias manufactureiras, construción, minaría	13.818	1.234	91,80	8,20	197	11	94,71	5,29	19	0	100,00	0,00	14.034	1.245	15.279	91,85	8,15
Traballadores cualificados na agricultura e pesca	1.450	371	79,63	20,37	72	31	69,90	30,10	12	0	100,00	0,00	1.534	402	1.936	79,24	20,76
Traballadores de servizos de restauración, persoais, protección e vendedores	1.576	3.156	33,31	66,69	8	22	26,67	73,33	2	2	50,00	50,00	1.586	3.180	4.766	33,28	66,72
Empregados de tipo administrativo	335	724	31,63	68,37	3	3	50,00	50,00	2	0	100,00	0,00	340	727	1.067	31,87	68,13
Técnicos e profesionais de apoio	636	379	62,66	37,34	13	3	81,25	18,75	2	1	66,67	33,33	651	383	1.034	62,96	37,04
Técnicos e profesionais científicos e intelectuais	181	388	31,81	68,19	8	8	50,00	50,00	0	0	0,00	0,00	189	396	585	32,31	67,69
Dirección empresas e administracións públicas	107	26	80,45	19,55	5	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	112	26	138	81,16	18,84
Forzas Armadas	3	1	75,00	25,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	1	4	75,00	25,00
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

*Codificación da clasificación nacional de ocupacións (CON 94).
Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Distínguense no cadro 10.26 os traballadores accidentados pola súa nacionalidade, analizados por cualificacións e provincias, estando condicionadas as súas cifras polo número de traballadores de cada unha delas.

■ Cadro 10.26

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo nacionalidade do traballador por gravidade. Galicia 2009.

	Leves				Graves				Mortais				Totais				
	Homes	Mulleres	Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	Homes	% Mulleres
Europa	28.780	8.893	76,39	23,61	442	92	82,77	17,23	68	4	94,44	5,56	29.290	8.989	38.279	76,52	23,48
España	27.612	8.806	75,82	24,18	427	92	82,27	17,73	60	4	93,75	6,25	28.099	8.902	37.001	75,94	24,06
Bulgaria	15	3	83,33	16,67	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	16	3	19	84,21	15,79
Francia	20	1	95,24	4,76	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	20	1	21	95,24	4,76
Alemaña	7	3	70,00	30,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	7	3	10	70,00	30,00
Grecia	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	2	100,00	0,00
Italia	29	4	87,88	12,12	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	29	4	33	87,88	12,12
Irlanda	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Bélxica	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
República Checa	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Polonia	11	2	84,62	15,38	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	12	2	14	85,71	14,29
Portugal	879	53	94,31	5,69	12	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	895	53	948	94,41	5,59
Reino Unido	3	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Países Baixos	3	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Suíza	0	1	0,00	100,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	1	1	0,00	100,00
Romanía	168	18	90,32	9,68	3	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	173	18	191	90,58	9,42
Ucraina	12	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	12	0	12	100,00	0,00
Moldavia	4	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	4	0	4	100,00	0,00
Resto de Europa	12	2	85,71	14,29	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	12	2	14	85,71	14,29
Asia	34	1	97,14	2,86	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	36	1	37	97,30	2,70
Indonesia	25	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	27	0	27	100,00	0,00
Resto de Asia	9	1	90,00	10,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	9	1	10	90,91	9,09
África	298	23	92,83	7,17	7	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	306	23	329	93,01	6,99
Marrocos	166	14	92,22	7,78	6	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	172	14	186	92,47	7,53
Angola	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Ghana	21	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	22	0	22	100,00	0,00
Cabo Verde	9	3	75,00	25,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	9	3	12	75,00	25,00
Senegal	40	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	40	0	40	100,00	0,00
Alxeria	24	1	96,00	4,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	24	1	25	96,00	4,00
Mauritania	5	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	5	0	5	100,00	0,00
Gambia	2	2	50,00	50,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	2	4	50,00	50,00
Nixeria	9	2	81,82	18,18	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	9	2	11	81,82	18,18
Resto de África	20	1	95,24	4,76	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	20	1	21	95,24	4,76
América	668	196	77,31	22,69	6	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	675	196	871	77,50	22,50
Arxentina	71	16	81,61	18,39	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	71	16	87	81,61	18,39
Bolivia	13	6	68,42	31,58	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	14	6	20	70,00	30,00
Brasil	63	37	63,00	37,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	64	37	101	63,37	36,63
Colombia	123	50	71,10	28,90	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	124	50	174	71,26	28,74
Chile	22	3	88,00	12,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	22	3	25	88,00	12,00
Cuba	33	9	78,57	21,43	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	34	9	43	79,07	20,93
Ecuador	57	5	91,94	8,06	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	59	5	64	92,19	7,81
México	5	4	55,56	44,44	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	5	4	9	55,56	44,44
República Dominicana	28	9	75,68	24,32	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	28	9	37	75,68	24,32
Paraguai	10	6	62,50	37,50	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	10	6	16	62,50	37,50
Perú	123	17	87,86	12,14	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	124	17	141	87,94	12,06
Uruguai	71	23	75,53	24,47	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	71	23	94	75,53	24,47
Venezuela	35	10	77,78	22,22	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	35	10	45	77,78	22,22
Resto América	14	1	93,33	6,67	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	14	1	15	93,33	6,67
Oceanía e Antártida	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Total	29.781	9.113	76,57	23,43	457	92	83,24	16,76	70	4	94,59	5,41	30.308	9.209	39.517	76,70	23,30

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

10.6 Exame específico dos accidentes mortais

Neste apartado, examínanse especificamente os accidentes mortais ocorridos en 2009, supoñendo, polo tanto, unha concreción dos datos referidos a eles dentro da exposición global da sinistralidade de apartados anteriores.

Na provincia de A Coruña é onde máis accidentes mortais producíronse.

■ Cadro 10.27

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo e in itinere por provincias. Galicia 2009.

En xornada de traballo In itinere	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41
	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	8	1	88,89	11,11	13	1	14	92,86	7,14
Total	31	2	93,94	6,06	16	1	94,12	5,88	7	0	100,00	0,00	29	2	93,55	6,45	83	5	88	94,32	5,68

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.28

Accidentes laborais mortais segundo o lugar do accidente por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra						Totais		
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
No centro ou lugar de traballo habitual	18	2	90,00	10,00	8	1	88,89	11,11	3	0	100,00	0,00	8	0	100,00	0,00	37	3	40	92,50	7,50
Noutro centro ou lugar de traballo	5	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	6	1	85,71	14,29	17	1	18	94,44	5,56
En desparazamento na xornada laboral	5	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	7	0	100,00	0,00	16	0	16	100,00	0,00
In itinere	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	8	1	88,89	11,11	13	1	14	92,86	7,14
Total	31	2	93,94	6,06	16	1	94,12	5,88	7	0	100,00	0,00	29	2	93,55	6,45	83	5	88	94,32	5,68

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

En termos absolutos, os sectores de construción e servizos representan o maior número de accidentes mortais ocorridos en 2009 (cadro 10.29). Relacionándoos coa poboación asalariada do cadro 10.5, vemos que agricultura e pesca, así como a construción, son unhas actividades con grande desproporción de accidentes mortais en relación coa poboación nela ocupada.

■ Cadro 10.29

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo por sectores de actividade e provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	%	%	Homes	Mulleres	Total	%	%
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes
Agricultura	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	6	0	6	100,00	0,00
Pesca	6	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	8	0	8	100,00	0,00
Industria	4	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	14	0	14	100,00	0,00
Construción	9	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	10	1	90,91	9,09	23	1	24	95,83	4,17
Servizos	7	2	77,78	22,22	5	1	83,33	16,67	3	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	19	3	22	86,36	13,64
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Nas cualificacións mortais, os infartos e outras patoloxías non traumáticas supoñen o 39,19% desta cualificación (Cadro 10.30)

■ Cadro 10.30

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a forma do accidente por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Contacto coa corrente eléctrica, lume e substancias perigosas	0	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	100,00	0,00	5	0	5	100,00	0,00
Afogados, sepultamentos	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Esmagamentos contra obxectos inmóviles	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	4	1	80,00	20,00	9	1	10	90,00	10,00
Choques contra obxectos en movemento	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	12	0	12	100,00	0,00
Contacto con axente cortante ou punzante	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Atrapamento e amputacións	7	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	11	0	11	100,00	0,00
Sobreesforzos, trauma psicolóxico e exposicións a radiacións	0	1	0,00	100,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	1	1	0,00	100,00
Mordeduras, patadas, picaduras	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Infartos e outras patoloxías non traumáticas	11	1	91,67	8,33	6	1	85,71	14,29	4	0	100,00	0,00	6	0	100,00	0,00	27	2	29	93,10	6,90
Outros contactos	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Examinanse nos seguintes cadros distintas variables na ocorrencia dos accidentes mortais.

■ Cadro 10.31

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a natureza da lesión por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Lesións superficiais e feridas abertas	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Fracturas de ósos	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Torceduras, escordaduras e distensións	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Amputacións traumáticas	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Conmocións e lesións internas	3	1	75,00	25,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	5	0	22,73	0,00	12	1	13	92,31	7,69
Queimaduras, escaldaduras e conxelación	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Envenenamentos e infeccións	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Afogamentos e asfixias	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	4,55	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Efectos do ruído, vibracións e presión	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Ambiente térmico e radiacións	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Danos psicolóxicos e choques traumáticos	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	4,55	0,00	2	0	2	100,00	0,00
Lesións múltiples	8	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	7	1	31,82	4,55	18	1	19	94,74	5,26
Infartos, derrames e outras patoloxías non traumáticas	10	1	90,91	9,09	5	1	83,33	16,67	3	0	100,00	0,00	6	0	27,27	0,00	24	2	26	92,31	7,69
Outras non incluídas	5	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	4,55	0,00	8	0	8	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.32

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a parte do corpo lesionada por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Cabeza	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	100	0,00	3,00	0	3	100	0,00
Cranio	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	3	0	100	0,00	11,00	0	11	100	0,00
Cara (agás ollos)	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Ollos	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Pescozo	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Lombo	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Tórax	5	1	83,33	16,67	4	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	3	0	100	0,00	15,00	1	16	94	6,25
Extremidades superiores (agas mans)	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Mans	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Extremidades inferiores (agás pés)	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Pés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00
Lesións múltiples	14	0	100	0	5	1	83,33	16,67	0	0	0,00	0,00	10	1	91	9,09	29,00	2	31	94	6,45
Outras non incluídas	6	1	85,71	14,29	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	100	0,00	12,00	1	13	92	7,69
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95	4,55	70,00	4	74	95	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.33

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo nacionalidade do traballador por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
EUROPA	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	19	1	95,00	5,00	68	4	72	94,44	5,56
España	26	2	92,36	7,14	13	1	92,86	7,14	5	0	100,00	0,00	16	1	94,12	5,88	60	4	64	93,75	6,25
Resto de Europa	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	8	0	8	100,00	0,00
ASIA	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
ÁFRICA	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
AMÉRICA	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
OCEANÍA E ANTÁRTIDA	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.34

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o cadro de persoal do centro de traballo por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Conta propia	4	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	5	0	5	100,00	0,00
De 1 a 4	4	0	100,00	0,00	6	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	8	0	100,00	0,00	20	0	20	100,00	0,00
De 5 a 25	11	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	22	0	22	100,00	0,00
De 26 a 50	5	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	3	1	75,00	25,00	12	1	13	92,31	7,69
De 51 a 100	0	1	0,00	100,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	1	3	66,67	33,33
De 101 a 250	1	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	4	0	4	100,00	0,00
De 251 a 500	1	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	0	2	100,00	0,00
De 501 a 1.000	2	0	100	0	1	0	100	0	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	1	4	75,00	25,00
Máis de 1.000	0	1	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	1	1	0,00	100,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.35

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a hora do traballo por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Primeira	5	0	100,00	0,00	4	1	80,00	20,00	2	0	100,00	0,00	2	1	66,67	33,33	13	2	15	86,67	13,33
Segunda	7	1	87,50	12,50	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	10	1	11	90,91	9,09
Terceira	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	8	0	8	100,00	0,00
Cuarta	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	4	0	100,00	0,00	8	0	8	100,00	0,00
Quinta	4	1	80,00	20,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	5	0	100,00	0,00	9	1	10	90,00	10,00
Sexta	5	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	11	0	11	100,00	0,00
Sétima	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	7	0	7	100,00	0,00
Oitava	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	3	0	3	100,00	0,00
Novena	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Décima	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Undécima	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Duodécima	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00
Maíor da duodécima	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.36
Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a hora do día por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
De 0 a 6 horas	6	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	8	0	8	100,00	0,00
6-8 horas	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	9	0	9	100,00	0,00
8-10 horas	5	1	83,33	16,67	0	1	0,00	100,00	1	0	100,00	0,00	0	1	0,00	100,00	6	3	9	66,67	33,33
10-12 horas	3	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	6	0	100,00	0,00	13	0	13	100,00	0,00
12-14 horas	3	1	75,00	25,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	6	0	100,00	0,00	10	1	11	90,91	9,09
14-16 horas	4	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	11	0	11	100,00	0,00
16-18 horas	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	9	0	9	100,00	0,00
18-20 horas	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	2	100,00	0,00
20-22 horas	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
22-24 horas	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.37
Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o día da semana por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Luns	6	0	100,00	0,00	2	1	66,67	33,33	0	0	0,00	0,00	5	0	100,00	0,00	13	1	14	92,86	7,14
Martes	5	1	83,33	16,67	6	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	1	50,00	50,00	13	2	15	86,67	13,33
Mércores	2	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	12	0	12	100,00	0,00
Xoves	7	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	14	0	14	100,00	0,00
Venres	5	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	13	0	13	100,00	0,00
Sábado	2	1	66,67	33,33	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	4	1	5	80,00	20,00
Domingo	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	1	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.38
Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o tipo de contrato por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Indefinidos	15	1	93,75	11,00	2	0	100,00	0,00	6	0	100,00	0,00	9	0	100,00	0,00	41	1	42	97,62	2,38
Temporais	9	1	90,00	3,00	6	1	75,00	25,00	1	0	100,00	0,00	11	1	91,67	8,33	24	3	27	88,89	11,11
Sen especificar	4	0	100,00	0,00	6	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	5	0	5	100,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.39

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o análise da causa por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Accidentes de tráfico	3	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	6	0	6	100,00	0,00
Infartos, derramos cerebrais e outras patoloxías	11	1	91,67	8,33	6	1	85,71	14,29	4	0	100,00	0,00	6	0	100,00	0,00	27	2	29	93,10	6,90
Outras causas	14	1	93,33	6,67	6	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	14	1	93,33	6,67	37	2	39	94,87	5,13
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

O tramo de idade entre os 45 e 54 anos (cadro 10.40) é o que reflicte maior número de accidentes mortais (un total de 31) e, aínda que este non é claramente representativo do risco, o exame de que manifestamente o maior número, 33, ocorre a aqueles traballadores con antigüidade no posto de traballo superior aos 3 anos (cadro 10.42) permitiría facer unha reflexión sobre, non só a inexperiencia senón tamén a confianza como factores importantes nestes sinistros.

■ Cadro 10.40

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo idade por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Menor de 16 anos	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
De 16a 19 anos	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
De 20 a 24 anos	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1,00	0	1	100,00	0,00
De 25 a 34 anos	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	6,00	0	6	100,00	0,00
De 35 a 44 anos	8	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	6	1	85,71	14,29	18,00	1	19	94,74	5,26
De 45 a 54 anos	10	1	90,91	9,09	9	1	90,00	10,00	2	0	100,00	0,00	8	0	100,00	0,00	29,00	2	31	93,55	6,45
De 55 a 65 anos	9	1	90,00	10,00	2	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	16,00	1	17	94,12	5,88
Maíor de 65 anos	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70,00	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.41

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo antigüidade na empresa por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Menos de 3 meses	3	0	100,00	0,00	1	1	50,00	50,00	1	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	10	1	11	90,91	9,09
De 3 meses a 6 meses	5	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	11	0	11	100,00	0,00
De 6 meses a 1 ano	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	1	0,00	100,00	1	1	2	50,00	50,00
De 1 ano a 3 anos	5	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	8	0	100,00	0,00	17	0	17	100,00	0,00
Máis de 3 anos	14	2	87,50	12,50	10	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	31	2	33	93,94	6,06
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.42

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo antigüidade no posto de traballo por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais				
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
Menos de 3 meses	5	0	100,00	0,00	2	1	66,67	33,33	2	0	100,00	0,00	6	0	100,00	0,00	15	1	16	93,75	6,25
De 3 meses a 6 meses	3	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	3	0	100,00	0,00	6	0	6	100,00	0,00
De 6 meses a 1 ano	1	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	1	50,00	50,00	2	1	3	66,67	33,33
De 1 ano a 3 anos	5	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	7	0	100,00	0,00	16	0	16	100,00	0,00
Máis de 3 anos	14	2	87,50	12,50	10	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	31	2	33	93,94	6,06
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Do cadro 10.34, segundo o cadro de persoal da empresa pódense extraer conclusións semellantes ás expostas de carácter xeral.

Resaltan nos accidentes mortais os artesáns e traballadores cualificados das industrias manufactureiras, construción e minaría que, xunto cos traballadores non cualificados representan o 51,35% destes accidentes.

■ Cadro 10.43

Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo categoría profesional* por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña				Lugo				Ourense				Pontevedra				Totais					
	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	% Homes	% Mulleres	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres	
Trab. Non cualificados	4	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	5	1	83,33	16,67	18	1	19	94,74	5,26	
Operadores de Instalacións e maquinaria, e montadores	6	0	100,00	0,00	3	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	5	0	100,00	0,00	15	0	15	100,00	0,00	
Artesáns e trab. Cualificados das industrias manufactureiras, construción, minaría	7	0	100,00	0,00	4	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	7	0	100,00	0,00	19	0	19	100,00	0,00	
Trab. Cualificados na agricultura e pesca	8	0	100,00	0,00	2	0	100,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	0	100,00	0,00	12	0	12	100,00	0,00	
Trab. Servizos de restauración, persoais, protección e vendedores	2	1	66,67	33,33	0	1	0,00	100,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	2	2	4	50,00	50,00	
Empregados de tipo administrativo	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	0	2	100,00	0,00	
Técnicos e profesionais de apoio	1	1	50,00	50,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	1	0	100,00	0,00	2	1	3	66,67	33,33	
Técnicos e profesionais científicos e intelectuais	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	
Dirección empresas e adms. Públicas	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	
Forzas Armadas	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	
Total	28	2	93,33	6,67	14	1	93,33	6,67	7	0	100,00	0,00	21	1	95,45	4,55	70	4	74	94,59	5,41	

*Codificación da clasificación nacional de ocupacións (CNO) 94.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

En accidentes mortais destaca claramente a construción como actividade económica afectada seguida da pesca.

■ Cadro 10.44

Accidentes laborales mortais en xornada de traballo segundo actividades económicas*
por provincias. Galicia 2009.

	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Totais		
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres	Total
1 Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados con elas	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2
2 Silvicultura e explotacións forestais	1	0	1	0	2	0	0	0	2	0	2
3 Pesca e acuicultura	6	0	0	0	0	0	2	0	8	0	8
5 Extracción de antracita, hulla e lignito	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Extracción de cru, petróleo e gas natural	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Extracción minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Outras industrias extractivas	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
9 Actividades de apoio ás industrias extractivas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Industria da alimentación	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
11 Fabricación de bebidas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Industria téxtil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 Confección de roupa de vestir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16 Industria da madeira e cortiza (agás mobles); cestería e espartaría	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1
17 Industria do papel	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19 Coquerías e refinación de petróleo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Industria química	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	0	0	2	0	0	0	1	0	3	0	3
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixaxes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26 Fabrición de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30 Fabricación doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
31 Fabricación de mobles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32 Outras industrias manufactureiras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
36 Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37 Recolla e tratamento de augas residuais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38 Recolla, tratamento e eliminación de residuos; valorización	2	0	1	0	0	0	0	0	3	0	3
39 Actividades de descontaminación e outros servizos de xestión de residuos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41 Construción de edificios	6	0	2	0	1	0	7	0	15	0	15
42 Enxeñaría civil	1	0	0	0	0	0	3	0	4	0	4
43 Actividades de construción especializada	2	0	1	0	0	0	0	1	3	1	4
45 Venda reparación de vehículos de motor e motocicletas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos de motor e motocicletas	1	0	2	0	2	0	1	0	4	0	4
46 Comercio a retalho, agás vehículos de motor e motocicletas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
49 Transporte terrestre e por tubaxe	2	0	2	0	0	0	2	0	6	0	6
50 Transporte marítimo e por vías navegables interiores	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51 Transporte aéreo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52 Almacenamento e actividades anexas ao transporte	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
53 Actividades postais e de correos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55 Servizos de aloxamento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Servizos de comidas e bebidas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
58 Edición	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Actividades cinematográficas, de vídeo e de programas de televisión, gravación de son e edición musical	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60 Actividades de programación e emisión de radio e televisión	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61 Telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
62 Programación, consultaría e outras actividades relacionadas coa Informática	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63 Servizos de información	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64 Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
65 Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66 Actividades auxiliares aos servizos financeiros e seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68 Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
69 Actividades xurídicas e de contabilidade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70 Actividades das sedes centrais; actividades consultoría de xestión empresarial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71 Servizos técnicos de arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72 Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73 Publicidade e estudos de mercado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74 Outras actividades profesionais, científicas e técnicas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
75 Actividades veterinarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
77 Actividades de aluguer	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
78 Actividades relacionadas co emprego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Actividades de axencias de viaxes, operadores turísticos, servizos de reservas e actividades relacionadas con estes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80 Actividades de seguranza e investigación	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
81 Servizos a edificios e actividades de xardinaría	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
82 Actividades administrativas de oficina e outras actividades auxil. das empresas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
84 Administración pública e defensa; Seguridade Social obrigatoria	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	3
85 Educación	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
86 Actividades sanitarias	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	2
87 Asistencia en establecementos residenciais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
88 Actividades de servizos sociais sen aloxamento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90 Actividades de creación artísticas e espectáculos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91 Actividades de bibliotecas, arquivos, museos e outras actividades culturais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92 Actividades de xogos de azar e apostas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93 Actividades deportivas, recreativas e de entretemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
94 Actividades asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
95 Reparación de ordenadores, efectos persoais e artigos de uso doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
96 Outros servizos persoais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
97 Actividades dos fogares como empregadores de persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99 Actividades de organizacións e organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	28	2	14	1	7	0	21	1	63	4	74

*Clasificación nacional de actividades económicas (CNAE) 2009.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

10.7 Evolución da sinistralidade laboral

O total de accidentes en xornada de traballo experimentou, en 2009, un descenso do 21,58%, feito que, na mesma proporción, acontece nos accidentes leves e graves. Non obstante, no que se refire a accidentes mortais prodúcese un incremento do 2,78%.

■ Cadro 10.45 Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia 2008/2009

	Leves			Graves			Mortais			Totais		
	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.
A Coruña	20.910	17.067	-18	256	226	-12	35	30	-14	21.201	17.323	-18
Lugo	4.572	3.781	-17	85	58	-32	10	15	50	4.667	3.854	-17
Ourense	4.388	3.549	-19	72	49	-32	8	7	-13	4.468	3.605	-19
Pontevedra	19.751	14.497	-27	287	216	-25	19	22	16	20.057	14.735	-27
Total	49.621	38.894	-22	700	549	-22	72	74	3	50.393	39.517	-22

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar.

Tamén se experimenta unha diminución nos accidentes de traballo “in itinere” (cadro 10.46) que superaron un 18,67% menos en relación co ano anterior, apreciándose o descenso en todas as cualificacións.

■ Cadro 10.46 Accidentes de traballo in itinere. Por provincias. Galicia 2008/2009

	Leves			Graves			Mortais			Totais		
	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.
A Coruña	1.783	1.562	-12	39	35	-10	14	3	-79	1.836	1.600	-13
Lugo	344	270	-22	8	7	-13	4	2	-50	356	279	-22
Ourense	333	242	-27	14	7	-50	6	0	-100	353	249	-29
Pontevedra	2.417	1.920	-21	66	37	-44	6	9	50	2.489	1.966	-21
Total	4.877	3.994	-18	127	86	-32	30	14	-53	5.034	4.094	-19

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo.

Polo que a sectores económicos se refire (cadro 10.47), apréciase diminución en todos os sectores.

■ Cadro 10.47 Accidentes laborais con baixa. Por sectores económicos. Galicia 2008/2009

	Leves			Graves			Mortais			Totais		
	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.	2008	2009	% Var.
Agricultura	1.564	1.450	-7	51	65	27	5	6	20	1.620	1.521	-6
Mar	1.277	1.204	-6	51	42	-18	13	8	-38	1.341	1.254	-6
Industria	17.242	12.138	-30	209	124	-41	12	14	17	17.463	12.276	-30
Construción	11.434	8.411	-26	205	154	-25	18	24	33	11.657	8.589	-26
Servizos	18.104	15.691	-13	184	164	-11	24	22	-8	18.312	15.877	-13
Total	49.621	38.894	-22	700	549	-22	72	74	3	50.393	39.517	-22

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo.

Na clasificación por actividades económicas (cadro 10.48), a construción, ao igual que o ano anterior, segue a ser a actividade que máis sinistralidade rexistra con gran diferenza coas demais.

■ Cadro 10.48

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior sinistralidade. Galicia. 2008-2009

Nº de orde	2008		Nº de orde	2009	
	Actividade	Nº acc.		Actividade	Nº acc.
1	Construción	11.657	1	Construción de edificios	3.998
2	Fabricación produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	3.290	2	Actividades de construción especializada	3.753
3	Comercio polo miúdo agás vehículos de motor, rep. dom	3.121	3	Comercio ao retallo, agás vehículos de motor e motocicletas	2.512
4	Fabricación doutro material de transporte	2.820	4	Comercio por xunto e interm, agás vehíc. motor	2.104
5	Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.688	5	Fabricación doutro material de transporte	2.095
6	Comercio por xunto e interm. Agás vehíc. Motor	2.366	6	Industria da alimentación	1.988
7	Activ. Sanitarias y veterinarias, asistencia social	1.945	7	Fabricación produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1.938
8	Hostalería	1.842	8	Admón. Pública e Defensa; Seg. Social Obrigatoria	1.479
9	Admón. pública, Defensa e Seg. Social Obrigatoria	1.534	9	Pesca e acuicultura	1.254
10	Transporte terrestre; transporte por tubos	1.523	10	Transporte terrestre e por tubaxe	1.147

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Tomando como referencia unha serie de anos (cadro 10.49), dende 1999, pode verse que a tendencia crecente, despois da paréntese do ano 2003, xa variada no ano anterior, é mais acusada no descenso experimentado este ano.

■ Cadro 10.49

Evolución da sinistralidade laboral. Galicia. 1999-2009. Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo

Anos	Leves	Var. %	Graves	Var. %	Mortais	Var. %	Total	Var. %	Var. Anos
1999	40.360	13,06	929	16,42	119	0,00	41.408	13,09	1998-1999
2000	42.617	5,59	849	-8,61	124	4,20	43.550	5,27	1999-2000
2001	45.347	6,41	950	11,90	99	-20,16	46.396	6,44	2000-2001
2002	46.584	2,73	908	-4,42	102	3,03	47.594	2,58	2001-2002
2003	45.088	-3,21	1.006	10,79	94	-7,84	46.188	-2,95	2002-2003
2004	45.118	2,28	1.076	6,96	86	-8,51	47.280	2,36	2003-2004
2005	46.900	1,70	1.001	-6,97	101	17,44	48.002	1,53	2004-2005
2006	47.540	1,36	949	-5,19	78	-22,77	48.567	1,18	2005-2006
2007	50.936	7,14	834	-12,12	75	-3,85	51.845	6,75	2006-2007
2008	49.621	-2,58	700	-16,07	72	-4,00	50.393	-2,80	2007-2008
2009	38.894	-21,62	549	-21,57	74	2,78	39.517	-21,58	2008-2009

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

10.8 Accidentes de traballo con baixa, segundo a gravidade, por comunidades autónomas

Nos seguintes cadros as cifras son as reflectidas nas estatísticas do Ministerio de Traballo e asuntos Sociais que, como pode verse, presentan disparidades coas estudadas anteriormente.

Analizando as cifras globais de accidentes ocorridos en todas as comunidades autónomas (cadro 10.50), Galicia, en 2009, ocupa ou quinto lugar, precedida por Cataluña, Madrid, Andalucía e Comunidade Valenciana.

Accidentes de traballo con baixa, por comunidade autónoma. 2009

■ Cadro 10.50

	Total	En xornada de traballo	In itinere
Total	696.577	617.440	79.137
Andalucía	114.560	100.951	13.609
Aragón	17.424	15.599	1.825
Asturias	18.013	16.382	1.631
Baleares	20.083	17.851	2.231
Canarias	31.489	28.231	3.258
Cantabria	7.806	6.791	1.015
C. A Mancha	31.273	29.119	2.154
C. León	34.849	31.793	3.056
Cataluña	125.372	109.580	15.792
C. Valenciana	58.831	52.194	6.637
Extremadura	13.282	12.455	827
Galicia	43.345	39.252	4.093
Madrid	106.745	91.177	15.568
Murcia	19.760	17.453	2.307
Navarra	10.150	9.293	857
País Vasco	37.144	33.389	3.755
A Ríoxa	4.799	4.426	373
Ceuta	963	874	89
Melilla	689	630	59

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración. Anuario 2009.

En accidentes mortais ocupa o cuarto lugar.

**Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade.
Por comunidades autónomas. 2009**

■ Cadro 10.51

	Total	Leves	Graves	Mortais
Total	617.440	611.626	5.182	632
Andalucía	100.951	99.705	1.166	80
Aragón	15.599	15.439	125	35
Asturias	16.382	16.238	126	18
Baleares	17.851	17.722	121	8
Canarias	28.231	28.063	149	19
Cantabria	6.791	6.694	85	12
C. A Mancha	29.119	28.883	198	38
C. León	31.793	31.462	290	41
Cataluña	109.580	108.679	799	102
C. Valenciana	52.194	51.629	508	57
Extremadura	12.455	12.253	195	7
Galicia	39.252	38.618	562	72
Madrid	91.177	90.666	434	77
Murcia	17.453	17.342	89	22
Navarra	9.293	9.206	76	11
País Vasco	33.389	33.149	211	29
A Ríoxa	4.426	4.387	36	3
Ceuta	874	867	6	1
Melilla	630	624	6	-

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

10.9 Índices de incidencia

O índice de incidencia reflicte a relación entre o número de accidentes e traballadores expostos. Para isto, os datos que se empregaron son os de accidentes con baixa no centro de traballo e a poboación exposta á continxencia de accidentes laborais, con cifras procedentes das estatísticas do Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Iso dános unha visión máis axustada da sinistralidade e a súa relación coas persoas expostas, xa que o exame das cifras absolutas, por si soas, non reflicten unha visión proporcional do número de traballadores/accidentes.

De acordo con estes datos (cadro 10.52), Galicia, no total de accidentes, está por enriba do índice estatal, tendo catro comunidades maior índice de incidencia.

**Índice de incidencia de accidentes
en xornada de traballo con baixa,
por comunidade autónoma. 2009**

■ **Cadro 10.52**

Total	4.130,7
Andalucía	4.040,5
Aragón	3.492,3
Asturias	5.165,5
Baleares	5.269,7
Canarias	4.653,0
Cantabria	3.825,1
C. A Mancha	4.942,5
C. León	4.262,3
Cataluña	4.202,2
C. Valenciana	3.659,7
Extremadura	3.849,3
Galicia	4.713,6
Madrid	3.677,1
Murcia	3.907,5
Navarra	4.143,2
País Vasco	4.440,5
A Ríoxa	4.311,1
Ceuta	5.151,1
Melilla	4.201,4

Por 100.000 traballadores.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.
Anuario 2009.

Non que atinxe ao índice de incidencia referido a accidentes mortais, Galicia ocupa o primeiro lugar das Comunidades cun índice que está máis de 4 puntos por enriba da media estatal.

**Índice de incidencia de accidentes
mortais en xornada de traballo
con baixa, por comunidade
autónoma. 2009**

■ Cadro 10.53

Total	4,2
Andalucía	3,2
Aragón	7,8
Asturias	5,7
Baleares	2,4
Canarias	3,1
Cantabria	6,8
C. A Mancha	6,4
C. León	5,5
Cataluña	3,9
C. Valenciana	4,0
Extremadura	2,2
Galicia	8,6
Madrid	3,1
Murcia	4,9
Navarra	4,9
País Vasco	3,9
A Ríoxa	2,9
Ceuta	5,9
Melilla	-

Por cen mil traballadores.

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

Na distribución provincial (cadro 10.54), a provincia de Pontevedra, en 2009, ocupa o primeiro lugar en Galicia no total de accidentes, sendo Lugo a primeira en referencia aos accidentes mortais.

**Índice de incidencia de sinistralidade.
Por provincias. Galicia. 2009**

■ Cadro 10.54

	Total	Mortais
Galicia	4.713,6	8,6
A Coruña	4.819,7	7,9
Lugo	3.808,9	15,9
Ourense	4.377,7	9,6
Pontevedra	4.989,0	6,8

Elaboración propia.

Por 100.000 traballadores.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

Nun exame da evolución rexistrada nos últimos anos pode verse que, claramente, diminuíron en relación con todos os anos anteriores no total de sinistralidade, pero se incrementa na sinistralidade mortal en relación co ano anterior.

Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Galicia. 1999-2009

■ Cadro 10.55

	Total accidentes	Accidentes mortais
1999	6.113,0	16,90
2000	6.158,3	18,50
2001	6.273,2	12,40
2002	6.082,6	13,30
2003	5.884,9	12,60
2004	5.756,0	9,80
2005	5.687,3	10,90
2006	5.732,8	8,80
2007	5.803,3	7,80
2008	5.613,3	8,50
2009	4.713,6	8,60

Elaboración propia.
Por cen mil traballadores.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración. Anuario 2009.

■ Cadro 10.56

Índice de incidencia por sectores. Galicia 2009

	Poboación afiliada			Índice incidencia leves			Índice incidencia graves			Índice incidencia mortais			Índice incidencia totais		Índice incidencia
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
Agricultura	18.425	25.091	43.516	5.644,50	1.634,05	3.332,11	227,95	91,67	149,37	32,56	0,00	13,79	5.905,02	1.725,72	3.495,27
Pesca	17.013	6.242	23.255	6.377,48	1.906,44	5.177,38	205,73	112,14	180,61	47,02	0,00	34,40	6.630,22	2.018,58	5.392,39
Industria	105.373	41.638	147.011	9.688,54	4.637,59	8.256,53	101,54	40,83	84,35	13,29	0,00	9,52	9.801,37	4.678,42	8.350,40
Construción	83.918	7.735	91.653	9.900,14	1.331,61	9.177,00	183,51	0,00	168,03	27,41	12,93	26,19	10.111,06	1.344,54	9.371,22
Servizos	230.449	293.206	523.655	3.966,60	2.233,92	2.996,44	51,64	15,35	31,32	8,24	1,02	4,20	4.026,49	2.250,30	3.031,96
Total	455.178	373.912	829.090	6.542,72	2.437,20	4.691,17	100,40	24,60	66,22	15,38	1,07	8,93	6.658,49	2.462,88	4.766,31

Índice de incidencia por 100.000 traballadores.
Base do índice: Poboación afiliada á Seguridade Social con continxencia de accidente de traballo cuberta.
Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

10.10 Enfermidades profesionais

Os datos referentes a enfermidades profesionais, seguen a ofrecer pouca fiabilidade pola falta, en moitos casos, de determinación e declaración das mesmas, o que se advirte co simple exame das cifras, polo que, simplemente a título de coñecemento, se facilitan os cadros correspondentes.

Enfermidades profesionais. Por provincias. Galicia 2009

■ Cadro 10.57

	Enfermidades profesionais con baixa				Enfermidades profesionais sen baixa			
	E.P.			% Total	E.P.			% Total
	Homes	Mulleres	Total		Homes	Mulleres	Total	
A Coruña	156	114	270	31,40	135	26	161	39,08
Lugo	25	33	58	6,74	9	3	12	2,91
Ourense	52	55	107	12,44	44	27	71	17,23
Pontevedra	237	188	425	49,42	97	71	168	40,78
Total	470	390	860	100,00	285	127	412	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Enfermidades profesionais. Por sectores de actividade. Galicia 2009

■ Cadro 10.58

	Enfermidades profesionais con baixa				Enfermidades profesionais sen baixa			
	E.P.			% Total	E.P.			% Total
	Homes	Mulleres	Total		Homes	Mulleres	Total	
Agricultura	4	4	8	0,93	0	0	0	0,00
Pesca	9	2	11	1,28	2	0	2	0,49
Industria	248	153	401	46,57	217	52	269	65,29
Construción	105	1	106	12,31	35	1	36	8,74
Servizos	104	231	335	38,91	31	74	105	25,49
Total	470	391	861	100,00	285	127	412	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Enfermedades profesionales. Por sectores de idade. Galicia 2009
■ Cadro 10.59

	Enfermedades profesionales con baixa				Enfermedades profesionales sen baixa			
	E.P.			% Total	E.P.			% Total
	Homes	Mulleres	Total		Homes	Mulleres	Total	
Menores de 20	0	3	3	0,35	0	0	0	0,00
20-24	16	10	26	3,02	2	3	5	1,21
25-29	46	42	88	10,22	13	11	24	5,83
30-34	70	46	116	13,47	24	16	40	9,71
35-39	78	61	139	16,14	26	26	52	12,62
40-44	79	65	144	16,72	24	23	47	11,41
45-49	63	76	139	16,14	37	29	66	16,02
50-54	60	59	119	13,82	59	7	66	16,02
55-59	42	23	65	7,55	66	10	76	18,45
60-64	16	6	22	2,56	28	2	30	7,28
65 ou maior	0	0	0	0,00	6	0	6	1,46
Total	470	391	861	100,00	285	127	412	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Enfermedades profesionales. Segundo nacionalidade. Galicia 2009
■ Cadro 10.60

	Enfermedades profesionales con baixa				Enfermedades profesionales sen baixa			
	E.P.			% Total	E.P.			% Total
	Homes	Mulleres	Total		Homes	Mulleres	Total	
Europa								
España	448	381	829	96,28	278	119	397	96,36
Portugal	13	4	17	1,97	5	6	11	2,67
Resto Europa	2	2	4	0,46	1	0	1	0,24
América								
Arxentina	2	0	2	0,23	1	1	2	0,49
Colombia	1	1	2	0,23	0	0	0	0,00
Uruguai	1	1	2	0,23	0	0	0	0,00
Rep. Dominicana	0	2	2	0,23	0	0	0	0,00
Resto América	0	0	0	0,00	0	1	1	0,24
África								
Arxelia	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
Camerún	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
Liberia	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
Total	470	391	861	100,00	285	127	412	100,00

	E.P. con baixa	E.P. sen baixa
España	96,28	96,36
Resto do mundo	3,72	3,64

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P. Galicia 2009

Cadro 10.61

	Enfermidades profesionais con baixa				Enfermidades profesionais sen baixa			
	E.P.			% Total	E.P.			% Total
	Homes	Mulleres	Total		Homes	Mulleres	Total	
Grupo 1	31	15	46	5,34	12	6	18	4,37
Grupo 2	347	320	667	77,47	175	104	279	67,72
Grupo 3	6	23	29	3,37	2	1	3	0,73
Grupo 4	59	11	70	8,13	82	10	92	22,33
Grupo 5	24	22	46	5,34	11	6	17	4,13
Grupo 6	3	0	3	0,35	3	0	3	0,73
Total	470	391	861	100,00	285	127	412	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.62

Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P. e provincia. Galicia 2009

	Enfermidades Profesionais con Baixa								Enfermidades Profesionais sen Baixa							
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra	
	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%
Grupo 1	19	7,04	1	1,72	0	0,00	26	6,12	4	2,48	2	16,67	1	1,41	11	6,55
Grupo 2	206	76,30	35	60,34	79	73,83	346	81,41	101	62,73	3	25,00	50	70,42	125	74,40
Grupo 3	8	2,96	9	15,52	7	6,54	5	1,18	1	0,62	0	0,00	0	0,00	2	1,19
Grupo 4	16	5,93	7	12,07	18	16,82	29	6,82	49	30,43	6	50,00	18	25,35	19	11,31
Grupo 5	19	7,04	6	10,34	3	2,80	18	4,24	5	3,11	0	0,00	2	2,82	10	5,95
Grupo 6	2	0,74	0	0,00	0	0,00	1	0,24	1	0,62	1	8,33	0	0,00	1	0,60
Total	270	100,00	58	100,00	107	100,00	425	100,00	161	100,00	12	100,00	71	100,00	168	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

Cadro 10.63

Enfermidades profesionais con baixa. Segundo grupo de E.P., sexo e sector de actividade. Galicia 2009

	Enfermidades Profesionais con Baixa															
	Agricultura				Pesca				Industria				Construción			
	Homes		Mulleres		Homes		Mulleres		Homes		Mulleres		Homes		Mulleres	
	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%	E.P.	%
Grupo 1	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	14	45,16	11	73,33	15	48,39	0	0,00
Grupo 2	3	0,86	4	1,25	7	2,02	2	0,63	184	53,03	131	40,94	68	19,60	0	0,00
Grupo 3	1	16,67	0	0,00	1	16,67	0	0,00	1	16,67	0	0,00	0	0,00	3	50,00
Grupo 4	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	47	79,66	4	36,36	5	8,47	7	11,86
Grupo 5	0	0,00	0	0,00	1	4,17	0	0,00	2	8,33	7	31,82	16	66,67	0	0,00
Grupo 6	0	0,00	0	-	0	0,00	0	-	0	0,00	0	-	1	33,33	0	-

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

■ Cadro 10.64

Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P., axente causante e sexo. Galicia 2009

	AXENTE	Con Baixa				Sen Baixa			
		Homes	Mulleres	Total	%	Homes	Mulleres	Total	%
Grupo 1	Metais	11	3	14	1,63	5	2	7	1,70
	Metaloídes	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Halóxenos	0	1	1	0,12	1	0	1	0,24
	Ácidos Inorgánicos	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
	Ácidos Orgánicos	0	0	0	0,00	1	1	2	0,49
	Alcohois e Fenois	3	1	4	0,46	0	1	1	0,24
	Aldehídos	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Alifáticos	2	0	2	0,23	1	0	1	0,24
	Aminas e Hidracinas	4	1	5	0,58	0	0	0	0,00
	Amoníaco	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
	Aromáticos	0	3	3	0,35	0	0	0	0,00
	Centonas	1	1	2	0,23	0	2	2	0,49
	Epóxidos	2	1	3	0,35	2	0	2	0,49
	Ésteres	4	0	4	0,46	1	0	1	0,24
	Éteres	1	1	2	0,23	0	0	0	0,00
	Glicois	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Isocianatos	1	3	4	0,46	1	0	1	0,24
	Nitroderivados	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Organoclorados e Organofosforados	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Óxidos	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Sulfuros	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Grupo 2	Hipoacusia ou xordeira provocada polo ruído	14	2	16	1,86	101	3	104	25,24
	Enfermidades osteoarticulares ou anxineuróticas provocadas polas vibracións mecánicas	0	1	1	0,12	1	0	1	0,24
	Enfermidades provocadas por posturas forzadas e movementos repetitivos no traballo: enfermidades das bolsas serosas debidas á presión, celulites subcutáneas	25	3	28	3,25	5	4	9	2,18
	Enfermidades provocadas por posturas forzadas e movementos repetitivos no traballo: enfermidades por fatiga e inflamación das vaíñas tendinosas, de tecidos peritendinosos e insercións musculares e tendinosas	261	230	491	57,03	59	65	124	30,10
	Enfermidades provocadas por posturas forzadas e movementos repetitivos no traballo: arrincamento por fatiga das apófises espinosas	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Enfermidades provocadas por posturas forzadas e movementos repetitivos no traballo: parálise dos nervios por mor da presión	39	67	106	12,31	9	29	38	9,22
	Enfermidades provocadas por posturas forzadas e movementos repetitivos no traballo: lesións do menisco	8	0	8	0,93	0	0	0	0,00
	Enfermidades provocadas por compresión ou descompresión atmosférica	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Enfermidades provocadas por radiacións ionizantes	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Enfermidades oftalmolóxicas por mor de exposicións a radiacións ultravioletas	0	1	1	0,12	0	0	0	0,00
	Enfermidades provocadas por enerxía radiante	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Nódulos das cordas vocais a causa dos esforzos sostidos da voz por motivos profesionais	0	16	16	1,86	0	3	3	0,73
	Nistagmus dos mineiros	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Enfermidades infecciosas causadas polo traballo das persoas que se ocupan da prevención, asistencia médica e actividades nas que se ten probado un risco de infección (excluídos aqueles microorganismos incluídos no grupo 1 do R.D. 644/1997)	3	22	25	2,90	1	0	1	0,24
	Enfermidades infecciosas ou parasitarias transmitidas ao home polos animais ou polos seus produtos e cadáveres	2	1	3	0,35	1	1	2	0,49
	Paludismo, amebiasis, tripanosomiasis, dengue, febre amarela,...	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Enfermidades infecciosas e parasitarias non contempladas noutros apartados: micoses, leixionemia e helmintiasis	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
Grupo 3	Po de sílice libre	33	1	34	3,95	41	1	42	10,19
	Po de carbón	0	0	0	0,00	2	0	2	0,49
	Po de amianto (asbesto)	0	0	0	0,00	29	0	29	7,04
	Outros pos de minerais (talco, caolín, terra de batán, bentonita, sepiolita, mica, outros silicatos naturais)	4	0	4	0,46	6	1	7	1,70
	Metais sinterizados, compostos de carburos metálicos de alto punto de fusión e metais de ligazón de baixo punto de fusión	1	0	1	0,12	0	0	0	0,00
	Escouras de Thomas	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Neumocmiose por po de aluminio	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Substancias de alto peso molecular (substancias de orixe vexetal, animal, microorganismos e substancias enzimáticas de orixe vexetal, animal e/ou de microorganismos)	13	5	18	2,09	2	5	7	1,70
	Substancias de baixo peso molecular (metais e os seus sales, pos de madeiras, produtos farmacéuticos, substancias químico-plásticas, aditivos, etc.	8	5	13	1,51	2	3	5	1,21
	Antimonio e derivados	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Grupo 4	Berilio (glicinio) e os seus compostos	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Substancias de baixo peso molecular por debaixo dos 1000 daltons (metais e os seus sales, pos de madeiras, produtos farmacéuticos, substancias químico-plásticas, aditivos, disolventes, conservantes, catalizadores, perfumes, adhesivos, acrilatos, resinas,...	11	9	20	2,32	10	4	14	3,40
	Axentes e substancias de alto peso molecular, por enriba dos 1000 daltons (substancias de orixe vexetal, animal, microorganismos e substancias enzimáticas de orixe vexetal, animal e/ou microorganismos)	13	8	21	2,44	1	1	2	0,49
	Substancias fotosensibilizantes exógenas	0	0	0	0,00	0	1	1	0,24
	Axentes infecciosos	0	5	5	0,58	0	0	0	0,00
Grupo 5	Amianto (Asbesto)	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Aminas aromáticas	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Arsénico e os seus compostos	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Benceno	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Berilio	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Bis-(cloro-metil) éter	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Cádmio	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	cloruro de vinilo monómero	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Cromo VI e compostos	0	0	0	0,00	1	0	1	0,24
	Hidrocarburos aromáticos policíclicos (PAH), produtos de destilación do carbón: feluxe, alcatrán, betume, brea, antraceno, aceitos minerais, parafina bruta e aos compostos, produtos, residuos destas substancias e a outros factores cancerixenos	3	0	3	0,35	2	0	2	0,49
	Níquel e os seus compostos	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Po de madeira dura	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Radón	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Radiación ionizante	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Aminas(primarias, secundarias...) e hidracinas aromáticas e derivados	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Nitroenceno	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	Ácido cianhídrico, cianuros...	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
	TOTAL	470	391	861	100	285	127	412	100

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. ISSGA.

CONFLITIVIDADE E MEDIOS DE SOLUCIÓN DOS CONFLITOS DE TRABALLO

11

11.1 Folgas

É necesario sinalar con carácter previo que, á hora de examinar as cifras referentes ás folgas, tómanse estes datos coas reservas obrigadas pola disparidade que reflicten, segundo sexan ofrecidas polos distintos organismos oficiais ou os axentes sociais, sobre todo no aspecto de participantes e xornadas non traballadas que, en moitos casos, son froito de estimacións con distintos criterios.

As fontes de información son os cuestionarios estatísticos que cumprimentan, para cada unha das folgas ou peches patronais, as unidades administrativas competentes das Comunidades Autónomas e a Dirección Xeral de Traballo do Ministerio de Traballo e Inmigración, dependendo do ámbito territorial de convocatoria do conflito. Este conxunto de información é remitido mensualmente á Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais do Ministerio de Traballo e Inmigración, para a elaboración da correspondente estatística a nivel estatal.

Ademais, posto que non existe obriga formal, por parte das empresas, de comunicar á autoridade laboral o número de traballadores/as participantes nas folgas, as autoridades laborais provinciais conseguen a devandita información a través dalgunhas das seguintes fontes: consulta directa ás empresas, consulta ás organizacións patronais e sindicais, ou ben, facendo seguimento das folgas mediante enquisas.

A información ofrecida neste apartado refírese a todas as folgas das que se tivo coñecemento, exista ou non constancia administrativa previa da súa convocatoria, agás os seguintes tipos de folgas:

- As que non implican xornadas non traballadas, como as chamadas folgas de celo.
- As de duración inferior a unha hora.
- As que se refiren a actividades convencionalmente non produtivas: folgas de estudantes, de consumidores, etc.
- As que afectan a colectivos sen dereito a folga: persoal militar e das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado.

A unidade folga, obxecto da estatística, asóciase á unidade de convocatoria, independentemente do seu ámbito territorial, sectorial e temporal, así como do seu carácter continuo ou discontinuo.

Nas folgas desenvolvidas no ano inclúense todas as que tiveran incidencia neste, podendo comezar nese ano ou en períodos anteriores.

Enténdese por centros de traballo e equipos “convocados”, aqueles centros e os seus respectivos equipos que pertencen ao ámbito de convocatoria da folga, podendo participar ou non na mesma.

Por traballadores/as participantes enténdese o número de traballadores/as que efectivamente participaron na folga suspendendo o seu traballo, xa sexa durante todo o tempo de duración do conflito ou nunha parte do mesmo.

O número de xornadas non traballadas obtense, nos conflitos de días completos e con participación constante, multiplicando o número de traballadores/as participantes polo número de días laborables de duración do conflito; nos conflitos nos que a participación non é constante e/ou a interrupción do traballo non afecta á xornada completa (entendendo por xornada completa a xornada laboral habitual que realiza un traballador sen incluír, en ningún caso, as horas extraordinarias), o cálculo das xornadas non traballadas en cada folga obtense multiplicando o número de traballadores/as que participaron cada un dos días de duración da folga pola parte de xornada non traballada cada día e sumando este resultado para todos os días de duración.

Os datos anuais e acumulados preséntanse regularizados, é dicir, contabilízase unha soa vez o número de folgas, cadros de persoal das empresas e traballadores/as afectados, co fin de eliminar aquelas folgas que, iniciadas nun mes dado, continúan en meses sucesivos. Polo contrario, as xornadas non traballadas en cada mes, sí se suman no caso anteriormente mencionado.

Sen entrar en valoracións numéricas comparativas con anos anteriores, dada a variación no tempo de cifras que se ofrecen polas mesmas fontes, pódese dar un cadro xeral das consideradas neste momento dende 1999 a 2009 a nivel estatal (cadro I I.1) que permite observar o incremento do número de folgas en relación

cos anos anteriores. O número de traballadores participantes ascende aínda que se aprecia un descenso nas xornadas non traballadas.

■ **Cadro 11.1** Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características. España. 1999 - 2009

	Folgas	Participantes ⁽¹⁾	Xornadas non traballadas ⁽¹⁾	Centros de traballo convocados	
				Número	Cadro de persoal ⁽¹⁾
1999	749	1.125,1	1.477,5	91.388	2.463,2
2000	750	2.061,3	3.577,3	722.129	6.096,6
2001	737	1.242,5	1.917,0	574.648	5.885,9
2002	684	4.582,2	4.938,5	2.063.113	17.390,8
2003	674	728,5	789,0	587.485	4.702,7
2004	707	555,8	4.472,2	74.615	1.607,1
2005	669	331,3	758,9	42.055	1.454,3
2006	779	499,2	927,4	130.298	1.504,2
2007	751	492,1	1.182,7	45.235	1.429,2
2008	810	542,5	1.508,7	581.350	5.860,4
2009	1.001	653,4	1.290,8	105.830	1.502,5

(1) Datos en miles.

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Como pode verse non cadro 11.2 foron realizadas, durante 2009, 8 folgas autonómicas, 3 de sector e 6 de empresa, analizando este número polas causas ou motivos da convocatoria no cadro 11.3.

Folgas de ámbito autonómico convocadas, non realizadas e realizadas. Ano 2009

■ **Cadro 11.2**

ÁMBITO	Folgas		
	Convocadas	Non realizadas	Realizadas
Empresa	6	-	6
Sector	3	1	2
Totais	9	1	8

Fonte: Consellería de Trabajo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.3

Folgas de ámbito autónómico desenvolvidas no ano 2009, segundo o motivo ou a causa da convocatoria

Empresa Sector	11	12	13	14	20	21	22	24	25	26	27	28	29	30	40	50	60	Total
				1				2	2				1					6
	2																	2
	Total	2	0	0	1	0	0	0	2	2	0	0	0	1	0	0	0	0
Conflitos derivados do proceso de negociación colectiva e coincidentes no tempo									Conflitos non derivados do proceso de negociación colectiva									
(11).- Presión pola negativa a negociar un convenio									(24).- Despedimentos, sancións ou outras medidas disciplinarias									
(14).- Interpretación das cláusulas do convenio vixente									(25).- Incumprimento de acordos ou normas legais									
									(29).- Outras causas laborais									

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Polo que se refire ás folgas provinciais (cadro 11.4), en 2009 foron realizadas 121, resaltando, en número de folgas, a provincia de Pontevedra e destacando significativamente nesta última o número de traballadores/as participantes e xornadas non traballadas.

■ Cadro 11.4

Folgas de ámbito provincial convocadas, non relaizadas e realizadas, días de folga, traballadores participantes e xornadas non traballadas. Ano 2009

Provincia	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas	% de Traballadores participantes
	Convocadas	Non realizadas	Realizadas				
A Coruña	75	36	42	133	19.853	21.245,74	8,29
Lugo	18	6	12	75	742	648,38	0,31
Ourense	21	12	9	36	874	5.957,15	0,36
Pontevedra	96	38	58	254	218.022	626.217,50	91,04
Totais	210	92	121	498	239.491	654.068,77	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Das 121 folgas de carácter provincial realizadas na Comunidade Autónoma, 103 fórono de empresa e 18 de sector (cadro 11.5).

Cadro 11.5 Folgas de ámbito provincial, de empresa e de sector, realizadas no ano 2009, con indicación dos centros de traballo e cadro de persoal convocados, traballadores participantes, días de duración, xornadas non traballadas e servizos mínimos

			Realizadas	Centros de traballo	Cadro de persoal	Traballadores participantes	Días de duración	Xornadas non traballadas	Servizos mínimos
A Coruña	Empresa Sector		38	48	5.649	3.721	128	5.922,74	101
			4	1.436	18.285	16.132	5	15.323	
	Total		42	1.484	23.934	19.853	133	21.245,74	101
Lugo	Empresa Sector		12	12	816	742	75	648,38	
	Total		12	12	816	742	75	648,38	
Ourense	Empresa Sector		9	15	1.000	874	36	5.957,15	1.061
	Total		9	15	1.000	874	36	5.957,15	1.061
Pontevedra	Empresa Sector		44	54	7.134	28.250	221	76.945,50	1.045,90
			14	21.869	269.568	189.772	33	549.272	
	Total		58	21.923	276.702	218.022	254	626.217,50	1.045,90
GALICIA	Empresa Sector		103	129	14.599	33.587	460	89.473,77	2.207,90
			18	23.305	287.853	205.904	38	564.595	
	Total provincial		121	23.434	302.452	239.491	498	654.068,77	2.207,90

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

A causa de “presión durante a negociación dun convenio” é o motivo específico mais frecuente das folgas realizadas no ano 2009, ofrecendo a “falta de pagamento de salarios” unha cifra similar (cadro I I.6).

Cadro 11.6 Folgas de ámbito provincial realizadas no ano 2009, segundo o motivo ou a causa da convocatoria

Provincia	11	12	13	14	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	40	50	60	Total
A Coruña	1		15	2		6	6			2	6			2				2	42
Lugo	6	1										2				3			12
Ourense	2		1				2			1	3								9
Pontevedra	3		11	2		5	9		4	8	16								58
Total	12	1	27	4		11	17		4	11	25	2		2		3		2	121

Conflitos derivados do proceso de negociación colectiva e coincidentes no tempo	Conflitos non derivados do proceso de negociación colectiva
(11).- Presión pola negativa a negociar un convenio (12).- Presión pola negativa a revisar un convenio (13).- Presión durante a negociación dun convenio (14).- Interpretación das cláusulas do convenio vixente (30).- Conflitos relacionados con causas sindicais (40).- Conflitos de solidariedade (50).- Outros conflitos motivados polo anuncio ou aplicación de medida de política económica-social (60).- Conflitos por outras causas non laborais	(20).- Reconversión industrial (21).- Regulación de emprego (exclu. os de reconv. industrial) (22).- Organización/sistemas de traballo (23).- Accidente laboral, seguridade e hixiene (24).- Despedimentos, sancións ou outras medidas disciplinarias (25).- Incumprimento de acordos ou normas legais (26).- Falta de pagamento de salarios (27).- Melloras salariais e non salariais independentes do convenio (28).- Melloras salariais e non salariais de colectivos sen convenio (29).- Outras causas laborais

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

No que á evolución se refire (cadro I I.7), tomada unha serie anual ampla, en Galicia pode observarse que, en folgas provinciais, as cifras se manifestan claramente superiores ás de anos anteriores, tanto das folgas realizadas, como as dos traballadores participantes e as de xornadas non traballadas.

Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1999 - 2009

Cadro 11.7

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
1999	100	50	49	280	25.969	131.640
2000	84	44	44	288	8.881	99.351
2001	73	48	29	440	5.261	24.186
2002	83	50	36	364	6.514	49.714
2003	82	48	36	316	2.375	8.758
2004	85	41	44	249	4.820	25.435
2005	91	57	34	392	2.399	10.059
2006	126	72	57	453	31.209	158.665
2007	132	74	58	390	100.088	391.081
2008	135	74	61	239	50.800	99.271
2009	210	92	121	498	239.491	654.069

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Por último (cadro I I.8), e con datos do Ministerio de Traballo e Inmigración, ofrécese unha perspectiva da incidencia das folgas nas provincias, con independencia do ámbito territorial de convocatoria das mesmas, dato que non permite análise dada a disparidade que se aprecia nas cifras en relación coas anteriormente sinaladas.

Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia 2009

Cadro 11.8

	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
A Coruña	20.876,0	38.146,0
Lugo	812,0	897,0
Ourense	1.030,0	5.487,0
Pontevedra	194.227,0	326.040,0
Galicia	216.945,0	370.570,0

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

11.2 Conciliacións colectivas e individuais

Incorpóranse os cadros nos que, segundo datos facilitados pola Consellería de Traballo, aparecen reflectidos os conflitos colectivos e individuais en que participou a Comunidade Autónoma galega e o resultado obtido.

No que a conciliacións individuais se refire resaltan as cifras de reclamacións de cantidade e as cantidades acordadas, sendo clara a alta actividade destas unidades en relación cos despedimentos acordados.

A construción é a actividade económica que máis conciliacións individuais rexistra na Comunidade Autónoma.

■ Cadro 11.9

Conciliacións colectivas. Galicia

	Nº Conciliacións	Asunto	Nº Traballadores	Nº Empresas
Con avinza	2	Conflito	250	2
	2	Intepretación de convenio	371	1
	2	Anulación do convenio colectivo	82	2
	1	Modificación condicións traballo		
	1	Aplicación xornada intensiva	7	1
	1	Cantidade	200	4
	2	Complementos salariais	104	2
	10	Conflito	1.424	13
	1	Dereito a retribución	24	1
	1	Impugnación calendario laboral	110	1
Sen avinza	1	Infracción artigo 52 convenio	150	1
	2	Interpretación Art. 9.II convenio colectivo.	5.036	5
	10	Modificación das condicións de traballo	978	8
	7	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	455	7
	1	Por problemas no horario	43	1
	4	Por problemas salariais	648	4
	3	Recoñecemento de dereito	450	3
	1	Recoñecemento de cantidades	50	1
	28	Varios	1.574	23
	1	Xornada laboral	18	1
Tentadas sen efecto	1	Actualización de salarios	165	1
	2	Aplicación Art. 23 convenio colectivo	130	1
	1	Aplicación táboas salariais	236	1
	1	Atrasos e actualización salarios	48	1
	1	Cantidade	216	1
	2	Conflito	145	2
	1	Incumprimento convenio colectivo	500	5
	1	Interpretación dos incentivos	50	1
	1	Modificación acordo sobre días libres por servizos en festivos	150	1
	4	Modificación substancial das condicións de traballo	88	4
Tidas por non presentadas	1	Modificación xornada laboral	25	1
	1	Nulidade de folga	104	1
	3	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	250	3
	14	Varios	1.095	13
	1	Interpretación convenio colectivo	380	1
Desistidas				
Outros motivos				
Totais	115		15.556	118

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.10

Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo resolución e asunto. Ano 2009.

CONCILIACIÓNS COLECTIVAS	N.º conciliacións	Asunto	N.º traballadores	N.º empresas
Con avinza	1	Conflito	200	1
Sen avinza	1	Conflito	220	1
Tentadas sen efecto				
Tidas por non presentadas				
Desistidas				
Outros motivos				
Totais	2		420	2

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.11

**Conciliacións colectivas rematadas, segundo resolución e motivo ou asunto.
Ámbito territorial provincia e da Comunidade Autónoma de Galicia no ano 2009.**

Expedientes tramitados na provincia da Coruña (Unidades conciliadoras da Coruña, Ferrol e Santiago)

CONCILIACIÓNS COLECTIVAS	Nº Conciliacións	Asunto	Nº Traballadores	Nº Empresas
Con avinza	2	Intepretación de convenio	371	1
	2	Anulacion do convenio colectivo	82	2
	2	Modificación condicions traballo		
	2	Varios	40	1
	1	Impugnación calendario laboral	110	1
	1	Modificación das condicións de traballo	38	1
	4	Por problemas salariais	648	4
	2	Varios	81	2
	1	Cantidade	200	4
	2	Varios	25	2
Sen avinza	1	Dereito a retribución	24	1
	1	Modificación colectiva das condicións de traballo	6	1
	1	Por problemas no horario	43	1
	3	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	140	3
	1	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	50	1
	1	Xornada laboral	18	1
	2	Por problemas en categoría profesionais e horarios	666	2
	2	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	145	2
	1	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	120	1
	1	Varios	33	1
	1	Aplicación táboas salariais	236	1
	1	Atrasos e actualización salarios	48	1
	1	Incumplimento convenio colectivo	500	5
	1	Nulidade de folga	104	1
	2	Varios	728	2
Tentadas sen efecto	1	Modificación condicións traballo	22	1
	2	Por problemas en categorías profesioais e horarios	243	2
	1	Cantidade	216	1
	1	Modificación colectiva condicións traballo	40	1
	1	Actualización de salarios	165	1
	1	Modificación substancial das condicións de traballo	11	1
Tidas por non presentadas	1	Por problemas en categorías profesionais e en horarios	7	1
Desistidas				
Outros motivos				
TOTAL	45		5.160	50

Expedientes tramitados na provincia de Lugo

CONCILIACIÓNS COLECTIVAS	Nº Conciliacións	Asunto	Nº Traballadores	Nº Empresas
Con avinza	1	Varios	2	1
	1	Varios	1	1
	1	Varios	1	1
	1	Varios	1	1
	1	Varios	200	1
	1	Varios	200	1
	1	Varios	120	1
	1	Varios	80	1
Sen avinza	5	Varios	4	1
	2	Varios	2	2
	1	Varios	2	1
	1	Varios	1	1
	2	Varios	2	2
	2	Varios	2	2
Tentadas sen efecto	1	Varios	3	1
	1	Varios	151	1
	1	Varios	1	1
	2	Varios	2	1
Tidas por non presentadas				
Desistidas				
Outros motivos				
TOTAL	24		773	19

■ Cadro 11.11
(continuación)

Expedientes tramitados na provincia de Ourense

CONCILIACIÓNS COLECTIVAS	N.º Conciliacións	Asunto	N.º Traballadores	N.º Empresas
Con avinza	3	Recoñecemento de dereito	450	3
Sen avinza	2	Conflito colectivo	285	5
	2	Modificación condicións de traballo	175	2
Tentadas sen efecto				
Tidas por non presentadas				
Desistidas				
Outros motivos				
TOTAL	7		910	10

Expedientes tramitados na provincia de Pontevedra (Unidades conciliadoras de Pontevedra e Vigo)

CONCILIACIÓNS COLECTIVAS	N.º Conciliacións	Asunto	N.º Traballadores	N.º Empresas
Con avinza	1	Conflito	50	1
	2	Modificación substancial das condicións traballo	63	1
	2	Varios	31	2
	1	Conflito	40	1
	3	Varios	762	3
	1	Conflito	10	1
	1	Infracción artigo 52 convenio	150	1
	1	Conflito	10	1
Sen avinza	1	Recoñecemento dereito e cantidades	50	1
	2	Conflito	235	2
	1	Aplicación xornada intensiva	7	1
	2	Varios	24	2
	2	Interpretación Art. 9.II convenio colectivo	5036	5
	1	Conflito	500	1
	2	Complementos salariais	104	2
	1	Conflito	124	1
	2	Modificación substancial das condicións laborais	30	1
	1	Modificación da xornada laboral	25	1
	1	Conflito	95	1
	2	Varios	172	2
Tentadas sen efecto	1	Modificación acordo sobre días libres por servizos en fest	150	1
	1	Interpretación dos incetivos	50	1
	1	Modificación das condicións traballo	15	1
	1	Conflito	50	1
	2	Aplicación Art. 23 convenio colectivo	130	1
Tidas por non presentadas	1	Interpretación convenio colectivo	380	1
Desistidas				
Outros motivos				
TOTAL	37		8.293	37

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Conciliacións individuais rematadas, segundo a motivación, provincia e totais Galicia 2009

■ Cadro 11.12

	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidade	Varios	TOTAL
A Coruña	4.205	321	6.218	2.285	13.029
Lugo	842	43	1.679	556	3.120
Ourense	883	62	1.517	660	3.122
Pontevedra	4.625	314	5.982	1.229	12.150
Galicia	10.555	740	15.396	4.730	31.421

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Cadro 11.13
Conciliacións individuais segundo motivación, a nivel provincial e totais da Comunidade Autónoma de Galicia, desagregadas polo tipo de resolución.
1. Motivo: despedimentos

	Con avinza	Sen avinza	Tentadas sen efecto	Tidas por non presentadas	Desistidas	Outros motivos	Totais
A Coruña	1.116	1.569	1.299	137	84		4.205
Lugo	250	330	225	25	12		842
Ourense	140	338	375	22	7	1	883
Pontevedra	1.120	1.612	1.781	56	56		4.625
Galicia	2.626	3.849	3.680	240	159	1	10.555

2. Motivo: sancións

	Con avinza	Sen avinza	Tentadas sen efecto	Tidas por non presentadas	Desistidas	Outros motivos	Totais
A Coruña	21	187	102	6	5		321
Lugo	1	29	12	1			43
Ourense	4	34	23	1			62
Pontevedra	14	185	100	7	8		314
Galicia	40	435	237	15	13		740

3. Motivo: reclamación de cantidade

	Con avinza	Sen avinza	Tentadas sen efecto	Tidas por non presentadas	Desistidas	Outros motivos	Totais
A Coruña	481	2.102	3.261	204	170		6.218
Lugo	102	544	970	53	10		1.679
Ourense	67	542	840	67	1		1.517
Pontevedra	429	1.946	3.438	80	89		5.982
Galicia	1.079	5.134	8.509	404	270		15.396

4. Motivo: varios

	Con avinza	Sen avinza	Tentadas sen efecto	Tidas por non presentadas	Desistidas	Outros motivos	Totais
A Coruña	98	1.065	1.000	61	61		2.285
Lugo	21	251	266	14	4		556
Ourense	57	301	289	12	1		660
Pontevedra	156	458	551	21	43		1.229
Galicia	332	2.075	2.106	108	109		4.730

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Conciliacións individuais, segundo motivación e tipo de resolución.
Ámbito territorial provincial e total da Comunidade Autónoma de Galicia. Ano 2009.

■ Cadro 11.14

A Coruña	MOTIVO				TOTAL
	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidad	Varios	
Con avinza	1116	21	481	98	1.716
Sen avinza	1.569	187	2.102	1.065	4.923
Tentadas sen efecto	1.299	102	3.261	1.000	5.662
Tidas por non presentadas	137	6	204	61	408
Desistidas	84	5	170	61	320
Outros motivos					
TOTAL	4.205	321	6.218	2.285	13.029
Suman cantidades acordadas	18.877.119,80		1.485.904,62	575.571,92	20.938.596,34

Lugo	MOTIVO				TOTAL
	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidad	Varios	
Con avinza	250	1	102	21	374
Sen avinza	330	29	544	251	1.154
Tentadas sen efecto	225	12	970	266	1.473
Tidas por non presentadas	25	1	53	14	93
Desistidas	12		10	4	26
Outros motivos					
TOTAL	842	43	1.679	556	3.120
Suman cantidades acordadas	2.009.319,31		697.397,28	367.593,41	3.074.310,00

Ourense	MOTIVO				TOTAL
	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidad	Varios	
Con avinza	140	4	67	57	268
Sen avinza	338	34	542	301	1.215
Tentadas sen efecto	375	23	840	289	1.527
Tidas por non presentadas	22	1	67	12	102
Desistidas	7		1	1	9
Outros motivos	1				1
TOTAL	883	62	1.517	2.462	3.122
Suman cantidades acordadas	1.798.018,00	0,00	175.465,33	61.179,63	2.034.662,96

Pontevedra	MOTIVO				TOTAL
	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidad	Varios	
Con avinza	1.120	14	429	156	1.719
Sen avinza	1.612	185	1.946	458	4.201
Tentadas sen efecto	1.781	100	3.438	551	5.870
Tidas por non presentadas	56	7	80	21	164
Desistidas	56	8	89	43	196
Outros motivos					
TOTAL	4.625	314	5.982	1.229	12.150
Suman cantidades acordadas	36.514.036,02		1.416.710,61	1.000,00	37.931.746,63

GALICIA	MOTIVO				TOTAL
	Despedimentos	Sancións	Reclamación de cantidad	Varios	
Con avinza	2626	40	1079	332	4.077
Sen avinza	3.849	435	5.134	2.075	11.493
Tentadas sen efecto	3.680	237	8.509	2.106	14.532
Tidas por non presentadas	240	15	404	108	767
Desistidas	159	13	270	109	551
Outros motivos	1				1
TOTAL	10.555	740	15.396	4.730	31.421
Suman cantidades acordadas	59.198.493,13		3.775.477,84	1.005.344,96	63.979.315,93

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

Conciliacións individuais rematadas, segundo a motivación e por rama de actividade económica (CNAE 2009), con distribución do ámbito territorial provincial e da Comunidade Autónoma de Galicia. Ano 2009.

■ Cadro 11.15a A Coruña

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	TOTAL
01	Agricultura, gandería, caza e serv. relacionados	27	1	26	11	65
02	Silvicultura e explotacións forestais	38		12	12	62
03	Pesca e acuicultura	62	1	55	5	123
05	Extracc. de antracita, hulla e lignito	6		6	3	15
06	Extracc. cru, petróleo e gas natural			1		1
07	Extracc. minerais metálicos					
08	Outras industrias extractivas	7		1	1	9
09	Actividades de apoio as industrias extractivas	3				3
10	Industria da alimentación	166	16	184	41	407
11	Fabricación de bebidas	4		2	1	7
12	Industria do tabaco	1		13		14
13	Industria téxtil	216	10	288	60	574
14	Confección de roupa de vestir	4		5	1	10
15	Industria do coiro e do calzado	1	2	2	1	6
16	Industria da madeira e cortiza, agás. mobles; cestería e espartaría	84	5	190	32	311
17	Industria do papel	4	1	5	6	16
18	Artes gráficas e reproduc. de soportes gravados	50	7	33	17	107
19	Coquerías e refinación de petróleo	6		10	8	24
20	Industria química	60	2	52	40	154
21	Fabricación de produtos farmacéuticos	8		11	8	27
22	Fabric. de produtos de caucho e plásticos	1		1	3	5
23	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	18	1	19	3	41
24	Metalurxia; fabric. prod. ferro, aceiro e ferroalixaxes	628	38	759	263	1.688
25	Fabric. produtos metálicos agás maquinaria e equipam.	14		7	6	27
26	Fabric. produtos informát., eléctron. e ópticos	3		8	2	13
27	Fabric. de material e equipamento eléctrico	19	1	15	10	45
28	Fabric. de maquin. e equipam. n.c.n.	1		2		3
29	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques					
30	Fabric. doutro material de transporte	2		2	2	6
31	Fabricación de mobles	21	3	39	7	70
32	Outras industrias manufactureiras	5		3		8
33	Repar. e instal. de maquinaria e equipamento	1		1		2
35	Fornecem. de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	19		173	37	229
36	Captación, depuración e distribución de auga				1	1
37	Recolla e tratamento de augas residuais	3	2	11	12	28
38	Recolla, tratam. e elimin. residuos; valorización	13	4	80	40	137
39	Activ. descontam. e outros servizos de descontam. resid.			20	3	23
41	Construción de edificios	630	33	1.092	189	1.944
42	Inxeñaría civil	24		39	12	75
43	Actividades de construción especializada	86	2	163	118	369
45	Venda repar. vehículos motor e motocicletas	34	7	42	15	98
46	Comerc. por xunto e interm. do com., agás vehic. motor e motocicletas	24		23	7	54
47	Comercio a retalho, agás vehic. motor e motocicletas	328	33	341	205	907
49	Transporte terrestre e por tubaxe	144	21	242	110	517
50	Transporte marítimo e por vías naveg.intérieures	16		27	2	45
51	Transporte aéreo	5		3	19	27
52	Almacenamento e activ. anexas ao transportes	26	6	154	32	218
53	Actividades postais e de correos	89	3	70	16	178
55	Servizos de aloxamento	111	11	107	24	253
56	Servizos de comidas e bebidas	223	14	332	50	619
58	Edición	15	1	10	11	37
59	Activ. cinet., vídeo, programas de tv., grab. son e edic.music.	3		12		15
60	Activ. program. e emisión de radio e tv	10	1	91	43	145
61	Telecomunicacións	103	12	118	40	273
62	Program., consultaría e outras activid. relat. Informática	10	1	26	1	38
63	Servizos de información	1	1	4		6
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	33		33	33	99
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seg. Social obrig.	18	1	71	26	116
66	Activ. auxiliares aos servizos financeiros e seguros	3		5	2	10
68	Activ. inmobiliarias	19		28	7	54
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	39	7	46	36	128
70	Activ. das sedes cent., activ. consult. de xestión empresarial	37	2	59	19	117
71	Servizos tecn. arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	41		45	23	109
72	Investigación e desenvolvemento	2		6	4	12
73	Publicidade e estudos de mercado	25	1	16	3	45
74	Outras activ. profesionais, científicas e técnicas	84	8	185	133	410
75	Actividades veterinarias	13	1	4	4	22
77	Actividades de aluguer	3		3		6
78	Activid. relacionadas co emprego	21	6	88	2	117
79	Activ. axenc. viaxes, oper. turist. serv. reservas e activ. Relacionadas	1		2		3
80	Activid. seguranza e investigación	40	6	202	44	292
81	Servizos a edificios e activid. de xardinería	50	12	55	56	173
82	Activ. adminst.de oficina e outras activ. aux. ás empresas	68	7	106	81	262
84	Admt. pública e Defensa e Seguridade Social obrigatoria	19		8	3	30
85	Educación	59	3	66	64	192
86	Actividades sanitarias	76	14	49	63	202
87	Asistencia en establecementos residenciais	11	2	13	4	30
88	Actividades de serviz. sociais sen aloxamento	11	1	11	10	33
90	Activ. de creación artíst. e espectáculos	26	1	24	26	77
91	Activ. bibliotecas, arquivos, museos e outras activ. culturais	4		9	2	15
92	Activ. de xogos de azar e apostas	2	1	10	2	15
93	Activ. deportivas, recreativas e de entretemento	29	3	52	36	120
94	Activ. Asociativas	25	2	36	33	96
95	Repar. Ordenadores, efectos persoais e art. uso domést.	2		1	2	5
96	Outros servizos persoais	54	3	40	35	132
97	Activ. dos fogares como empregad. de persoal doméstico	13		13	1	27
98	Activ. fogares como produt. de bens e servizos para uso propio					
99	Activid. de organizacións e organismos extraterritoriais				1	1
	Totais	4.205	321	6.218	2.285	13.029

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.15b Lugo

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	TOTAL
01	Agricultura, gandería, caza e serv. relacionados	28		48	14	90
02	Silvicultura e explotacións forestais	2		8	1	11
03	Pesca e acuicultura	20	1	17	12	50
05	Extracc. de antracita, hulla e lignito					
06	Extracc. cru, petróleo e gas natural					
07	Extracc. minerais metálicos	3		1	1	5
08	Outras industrias extractivas	32	3	161	61	257
09	Actividades de apoio ás industrias extractivas	2		1		3
10	Industria da alimentación	28	1	22	7	58
11	Fabricación de bebidas	1				1
12	Industria do tabaco					
13	Industria téxtil	8	1	13	4	26
14	Confección de roupa de vestir	7		8	3	18
15	Industria do coiro e do calzado					
16	Industria da madeira e cortiza, agás. mobles; cestería e espartaria	7		23	2	32
17	Industria do papel					
18	Artes gráficas e reproduc. de soportes gravados	2	1	7	2	12
19	Coquerías e refinación de petróleo			12		12
20	Industria química			4	1	5
21	Fabricación de produtos farmacéuticos					
22	Fabric. de produtos de caucho e plásticos	1				1
23	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	6		9	4	19
24	Metalurxia; fabric. prod. ferro, aceiro e ferroalixaxes	84	5	167	88	344
25	Fabric. produtos metálicos agás maquinaria e equipam.	5		1		6
26	Fabric. produtos informát., eléctron. e ópticos	1		1		2
27	Fabric. de material e equipamento eléctrico			1		1
28	Fabric. de maquin. e equipam. n.c.n.					
29	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques			1		1
30	Fabric. doutro material de transporte					
31	Fabricación de mobles	7	1	14	5	27
32	Outras industrias manufactureiras	33	2	122	23	180
33	Repar. e instal. de maquinaria e equipamento	1		13		14
35	Fornecem. de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	10	1	22	14	47
36	Captación, depuración e distribución de auga					
37	Recolla e tratamento de augas residuais					
38	Recolla, tratam. e elimin. residuos; valorización					
39	Activ. descontam. e outros servizos de descontam. resid.	2		15	5	22
41	Construción de edificios	124	3	171	44	342
42	Inxeñaría civil					
43	Actividades de construción especializada	8		9	3	20
45	Venda repar. vehículos motor e motocicletas	3		17	1	21
46	Comerc. por xunto e interm. do com., agás vehic. motor e motocicletas	13		19	8	40
47	Comercio a retallo, agás vehic. motor e motocicletas	67	6	50	19	142
49	Transporte terrestre e por tubaxe	55	2	211	31	299
50	Transporte marítimo e por vías naveg.interiores					
51	Transporte aéreo					
52	Almacenamento e activ. anexas ao transportes					
53	Actividades postais e de correos					
55	Servizos de aloxamento	14		26	6	46
56	Servizos de comidas e bebidas	73		113	12	198
58	Edición					
59	Activ. cinet., vídeo, programas de tv., grab. son e edic.music.	6		1		7
60	Activ. program. e emisión de radio e tv	3		1	2	6
61	Telecomunicacións	8	1	14	7	30
62	Program., consultaría e outras activid. relac. Informática	3		6	1	10
63	Servizos de información					
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	4				4
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seg. Social obrig.	3		4		7
66	Activ. auxiliares aos servizos financeiros e seguros					0
68	Activ. inmobiliarias	7		10	2	19
69	Actividades xurídicas e de contabilidade					
70	Activ. das sedes cent., activ. consult. de xestión empresarial	2				2
71	Servizos tecn. arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	7		8	8	23
72	Investigación e desenvolvemento				3	3
73	Publicidade e estudos de mercado				2	2
74	Outras activ. profesionais, científicas e técnicas	88	6	121	66	281
75	Actividades veterinarias	10		1	22	33
77	Actividades de aluguer					
78	Activid. relacionadas co emprego					
79	Activ. axenc, viaxes, oper, turist, serv. reservas e activ. Relacionadas					
80	Activid. seguranza e investigación	1	3	40	11	55
81	Servizos a edificios e activid. de xardinaría	24	6	107	37	174
82	Activ. adminst.de oficina e outras activ. aux. ás empresas	4		13	3	20
84	Admt. pública e Defensa e Seguridade Social obrigatoria					
85	Educación	1		3	7	11
86	Actividades sanitarias	9		16	6	31
87	Asistencia en establecementos residenciais				2	2
88	Actividades de serviz. sociais sen aloxamento	4		11	2	17
90	Activ. de creación artíst. e espectáculos					
91	Activ. bibliotecas, arquivos, museos e outras activ. culturais				1	1
92	Activ. de xogos de azar e apostas			2		2
93	Activ. deportivas, recreativas e de entretemento	2		2		4
94	Activ. Asociativas	2		6	3	11
95	Repar. Ordenadores, efectos persoais e art. uso domést.					
96	Outros servizos persoais	7		6		13
97	Activ. dos fogares como empregad. de persoal doméstico					
98	Activ. fogares como produt. de bens e servizos para uso propio					
99	Activid. de organizacións e organismos extraterritoriais					
	Totais	842	43	1.679	556	3.120

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ **Cadro 11.15c** Ourense

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	TOTAL
01	Agricultura, gandería, caza e serv. relacionados	34		12	29	75
02	Silvicultura e explotacións forestais	10		4	3	17
03	Pesca e acuicultura	2		5	13	20
05	Extracc. de antracita, hulla e lignito	51		221	108	380
06	Extracc. cru, petróleo e gas natural					
07	Extracc. minerais metálicos					
08	Outras industrias extractivas	14	2	39	10	65
09	Actividades de apoio ás industrias extractivas				1	1
10	Industria da alimentación	23	1	23	4	51
11	Fabricación de bebidas	2		3		5
12	Industria do tabaco					
13	Industria téxtil	33	2	13	2	50
14	Confección de roupa de vestir			1		1
15	Industria do coiro e do calzado					
16	Industria da madeira e cortiza, agás. mobles; cestería e espartaría	30	1	54	6	91
17	Industria do papel					
18	Artes gráficas e reproduc. de soportes gravados	3		3	1	7
19	Coquerías e refinación de petróleo					
20	Industria química	14	3	15	4	36
21	Fabricación de produtos farmacéuticos					
22	Fabric. de produtos de caucho e plásticos	4		5	1	10
23	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	3		2	78	83
24	Metalurxia; fabric. prod. ferro, aceiro e ferroalixaxes	40	4	45	21	110
25	Fabric. produtos metálicos agás maquinaria e equipam.	10	3	49	19	81
26	Fabric. produtos informát., eléctron. e ópticos					
27	Fabric. de material e equipamento eléctrico	3		10	1	14
28	Fabric. de maquin. e equipam. n.c.n.	1		1		2
29	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	1	1	3		5
30	Fabric. doutro material de transporte	3	3	28	7	41
31	Fabricación de mobles	43	2	108	53	206
32	Outras industrias manufactureiras	10		9		19
33	Repar. e instal. de maquinaria e equipamento	2				2
35	Fornecem. de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	1		1	1	3
36	Captación, depuración e distribución de auga	3	2	1		6
37	Recolla e tratamento de augas residuais					
38	Recolla, tratam. e elimin. residuos; valorización		1			1
39	Activ. descontam. e outros servizos de descontam. resid.					
41	Construción de edificios	122	5	282	64	473
42	Inxeñaría civil	2		3		5
43	Actividades de construción especializada	35	1	58	12	106
45	Venda repar. vehículos motor e motocicletas	28	3	15	8	54
46	Comerc. por xunto e interm. do com., agás vehic. motor e motocicletas	25		17	6	48
47	Comercio a retalho, agás vehic. motor e motocicletas	42	10	60	22	134
49	Transporte terrestre e por tubaxe	28		43		71
50	Transporte marítimo e por vías naveg.interiores	1		1		2
51	Transporte aéreo					
52	Almacenamento e activ. anexas ao transportes		1			1
53	Actividades postais e de correos				41	41
55	Servizos de aloxamento	9	2	1		12
56	Servizos de comidas e bebidas	71	3	99	17	190
58	Edición	6				6
59	Activ. cinet., video, programas de tv., grab. son e edic.music.				13	13
60	Activ. program. e emisión de radio e tv			2	1	3
61	Telecomunicacións	14		11	30	55
62	Program., consultaría e outras activid. relac. Informática	2		3		5
63	Servizos de información	8	1	2		11
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	1		2	10	13
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seg. Social obrig.	5	1	14	5	25
66	Activ. auxiliares aos servizos financeiros e seguros					
68	Activ. inmobiliarias	3		3	1	7
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	5	1	3		9
70	Activ. das sedes cent., activ. consult. de xestión empresarial	1		1	1	3
71	Servizos tecn. arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	11		17	7	35
72	Investigación e desenvolvemento					
73	Publicidade e estudos de mercado	5				5
74	Outras activ. profesionais, científicas e técnicas	30	5	110	16	161
75	Actividades veterinarias					
77	Actividades de aluguer					
78	Activid. relacionadas co emprego					
79	Activ. axenc, viaxes, oper. turist, serv. reservas e activ. Relacionadas	2		1		3
80	Activid. seguranza e investigación	3	1	24	4	32
81	Servizos a edificios e activid. de xardinaría	22		19	19	60
82	Activ. adminst.de oficina e outras activ. aux. ás empresas	1		1		2
84	Admt. pública e Defensa e Seguridade Social obrigatoria	3		1	3	7
85	Educación	5	1	26	2	34
86	Actividades sanitarias	5		7	3	15
87	Asistencia en establecementos residenciais	15		3		18
88	Actividades de serviz. sociais sen aloxamento	3			2	5
90	Activ. de creación artíst. e espectáculos	5		1	1	7
91	Activ. bibliotecas, arquivos, museos e outras activ. culturais					
92	Activ. de xogos de azar e apostas	1			1	2
93	Activ. deportivas, recreativas e de entretemento	9		12	8	29
94	Activ. Asociativas	2		3		5
95	Repar. Ordenadores, efectos persoais e art. uso domést.					
96	Outros servizos persoais	8	2	12	1	23
97	Activ. dos fogares como empregad. de persoal doméstico	4		4		8
98	Activ. fogares como produt. de bens e servizos para uso propio					
99	Activid. de organizacións e organismos extraterritoriais	1		1		2
	Totais	883	62	1.517	660	3.122

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.15d Pontevedra

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	TOTAL
01	Agricultura, gandería, caza e serv. relacionados	59	5	31	33	128
02	Silvicultura e explotacións forestais	16	1	7		24
03	Pesca e acuicultura	163	5	197	18	383
05	Extracc. de antracita, hulla e lignito	9	1	2	1	13
06	Extracc. cru, petróleo e gas natural	1			2	3
07	Extracc. minerais metálicos	4		5	8	17
08	Outras industrias extractivas	133	1	45	8	187
09	Actividades de apoio as industrias extractivas	6		2	7	15
10	Industria da alimentación	106	8	84	22	220
11	Fabricación de bebidas	19		21	4	44
12	Industria do tabaco					
13	Industria téxtil	69		24	3	96
14	Confección de roupa de vestir	115		65	12	192
15	Industria do coiro e do calzado	2		26		28
16	Industria da madeira e cortiza, agás. mobles; cestería e espartaría	43	2	131	5	181
17	Industria do papel	40		8	19	67
18	Artes gráficas e reproduc. de soportes gravados	23	10	53	30	116
19	Coquerías e refinación de petróleo	3		24	2	29
20	Industria química	63	9	33	17	122
21	Fabricación de produtos farmacéuticos	1		2		3
22	Fabric. de produtos de caucho e plásticos	10		2	8	20
23	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	1	14	3	19
24	Metalurxia; fabric. prod. ferro, aceiro e ferroalixes	353	35	293	59	740
25	Fabric. produtos metálicos agás maquinaria e equipam.	23	3	31	3	60
26	Fabric. produtos informát., eléctron. e ópticos	2	4	19	4	29
27	Fabric. de material e equipamento eléctrico	17		23	12	52
28	Fabric. de maquin. e equipam. n.c.n.	21		11	6	38
29	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	184	4	10	18	216
30	Fabric. doutro material de transporte	80	9	137	35	261
31	Fabricación de mobles	285	7	197	5	494
32	Outras industrias manufactureiras	42	5	93	31	171
33	Repar. e instal. de maquinaria e equipamento	2			14	16
35	Fornecem. de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	28	5	47	2	82
36	Captación, depuración e distribución de auga	51		43		94
37	Recolla e tratamento de augas residuais	40			1	41
38	Recolla, tratam. e elimin. residuos; valorización	12	3	13	6	34
39	Activ. descontam. e outros servizos de descontam. resid.	13	1	60	3	77
41	Construción de edificios	717	20	1.285	72	2.094
42	Inxeñaría civil	46		6	6	58
43	Actividades de construción especializada	110	7	136	28	281
45	Venda repar. vehículos motor e motocicletas	41	11	81	15	148
46	Comerc. por xunto e interm. do com., agás vehíc. motor e motocicletas	131	7	121	59	318
47	Comercio a retallo, agás vehíc. motor e motocicletas	251	12	242	79	584
49	Transporte terrestre e por tubaxe	101	13	194	37	345
50	Transporte marítimo e por vías naveg.intteriores	21	2	14		37
51	Transporte aéreo				5	5
52	Almacenamento e activ. anexas ao transportes	48	2	40	18	108
53	Actividades postais e de correos	18	1	99	8	126
55	Servizos de aloxamento	77		110	20	207
56	Servizos de comidas e bebidas	163	12	264	40	479
58	Edición	22	1	8	10	41
59	Activ. cinet., vídeo, programas de tv., grab. son e edic.medic.	23		24	11	58
60	Activ. program. e emisión de radio e tv	23	1	34	1	59
61	Telecomunicacións	36	2	26	43	107
62	Progam., consultaría e outras activid. relac. Informática	28	1	35	11	75
63	Servizos de información	15		27	6	48
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	18	1	21	11	51
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seg. Social oblig.	28	2	48	13	91
66	Activ. auxiliares aos servizos financeiros e seguros	12		2	0	14
68	Actv. inmobiliarias	10	2	18	5	35
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	18	7	44	9	78
70	Activ. das sedes cent., activ. consult. de xestión empresarial	7	2	18	5	32
71	Servizos tecn. arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	26		24	4	54
72	Investigación e desenvolvemento	6		30	16	52
73	Publicidade e estudos de mercado	12	2	4		18
74	Outras activ. profesionais, científicas e técnicas	111	17	127	29	284
75	Actividades veterinarias	1		10		11
77	Actividades de aluguer	6		35	8	49
78	Activid. relacionadas co emprego	23	1	30	7	61
79	Activ. axenc, viaxes, oper, turist, serv. reservas e activ. Relacionadas	10	1	29	6	46
80	Activid. seguranza e investigación	25	18	222	26	291
81	Servizos a edificios e activid. de xardinaría	97	10	204	91	402
82	Activ. adminst.de oficina e outras activ. aux. ás empresas	31	1	18	6	56
84	Admt. pública e Defensa e Seguridade Social obrigatoria	3	2	5	16	26
85	Educación	39	6	60	20	125
86	Actividades sanitarias	34	9	123	12	178
87	Asistencia en establecementos residenciais	10	8	45	6	69
88	Actividades de serviz. sociais sen aloxamento	13		8	3	24
90	Activ. de creación artíst. e espéctaculos	36	1	69	8	114
91	Activ. bibliotecas, arquivos, museos e outras activ. culturais	1		1		2
92	Activ. de xogos de azar e apostas	14	4	20	5	43
93	Activ. deportivas, recreativas e de entretemento	43	4	117	13	177
94	Activ. Asociativas	25	1	75	13	114
95	Repar. Ordenadores, efectos persoais e art. uso domést.	11		13	4	28
96	Outros servizos persoais	32	4	48	19	103
97	Activ. dos fogares como empregad. de persoal doméstico	13		9	4	26
98	Activ. fogares como produt. de bens e servizos para uso propio			6		6
99	Activid. de organizacións e organismos extrateritoriais					
	Totais	4.625	314	5.982	1.229	12.150

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.15e Galicia

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	TOTAL
01	Agricultura, gandería, caza e serv. relacionados	148	6	117	87	358
02	Silvicultura e explotacións forestais	66	1	31	16	114
03	Pesca e acuicultura	247	7	274	48	576
05	Extracc. de antracita, hulla e lignito	66	1	229	112	408
06	Extracc. cru, petróleo e gas natural	1		1	2	4
07	Extracc. minerais metálicos	7		6	9	22
08	Outras industrias extractivas	186	6	246	80	518
09	Actividades de apoio as industrias extractivas	11		3	8	22
10	Industria da alimentación	323	26	313	74	736
11	Fabricación de bebidas	26		26	5	57
12	Industria do tabaco	1		13		14
13	Industria téxtil	326	13	338	69	746
14	Confección de roupa de vestir	126		79	16	221
15	Industria do coiro e do calzado	3	2	28	1	34
16	Industria da madeira e cortiza, agás. mobles; cestería e espartaria	164	8	398	45	615
17	Industria do papel	44	1	13	25	83
18	Artes gráficas e reproduc. de soportes gravados	78	18	96	50	242
19	Coquerías e refinación de petróleo	9		46	10	65
20	Industria química	137	14	104	62	317
21	Fabricación de produtos farmacéuticos	9		13	8	30
22	Fabric. de produtos de caucho e plásticos	16		8	12	36
23	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	28	2	44	88	162
24	Metalurxia; fabric. prod. ferro, aceiro e ferroalixes	1.105	82	1.264	431	2.882
25	Fabric. produtos metálicos agás maquinaria e equipam.	52	6	88	28	174
26	Fabric. produtos informát., electrón. e ópticos	6	4	28	6	44
27	Fabric. de material e equipamento eléctrico	39	1	49	23	112
28	Fabric. de maquin. e equipam. n.c.n.	23		14	6	43
29	Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	185	5	14	18	222
30	Fabric. doutro material de transporte	85	12	167	44	308
31	Fabricación de mobles	356	13	358	70	797
32	Outras industrias manufactureiras	90	7	227	54	378
33	Repar. e instal. de maquinaria e equipamento	6		14	14	34
35	Fornecem. de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	58	6	243	54	361
36	Captación, depuración e distribución de auga	54	2	44	1	101
37	Recolle e tratamento de augas residuais	43	2	11	13	69
38	Recolle, tratam. e elimin. residuos; valorización	25	8	93	46	172
39	Activ. descontam. e outros servizos de descontam. resid.	15	1	95	11	122
41	Construción de edificios	1.593	61	2.830	369	4.853
42	Inxeñaría civil	72		48	18	138
43	Actividades de construción especializada	239	10	366	161	776
45	Venda repar. vehículos motor e motocicletas	106	21	155	39	321
46	Comerc. por xunto e interm. do com., agás vehíc. motor e motocicletas	193	7	180	80	460
47	Comercio a retallo, agás vehíc. motor e motocicletas	688	61	693	325	1.767
49	Transporte terrestre e por tubaxe	328	36	690	178	1.232
50	Transporte marítimo e por vías naveg.interiores	38	2	42	2	84
51	Transporte aéreo	5		3	24	32
52	Almacenamento e activ. anexas ao transportes	74	9	194	50	327
53	Actividades postais e de correos	107	4	169	65	345
55	Servizos de aloxamento	211	13	244	50	518
56	Servizos de comidas e bebidas	530	29	808	119	1.486
58	Edición	43	2	18	21	84
59	Activ. cinet., vídeo, programas de tv., grab. son e edic.music.	32		37	24	93
60	Activ. program. e emisión de radio e tv	36	2	128	47	213
61	Telecomunicacións	161	15	169	120	465
62	Program., consultaría e outras activid. relac. Informática	43	2	70	13	128
63	Servizos de información	24	2	33	6	65
64	Servizos financeiros, agás seguros e fondos de pensións	56	1	56	54	167
65	Seguros, reaseguros e fondos de pensións, agás Seg. Social obrig.	54	4	137	44	239
66	Activ. auxiliares aos servizos financeiros e seguros	15		7	2	24
68	Activ. inmobiliarias	39	2	59	15	115
69	Actividades xurídicas e de contabilidade	62	15	93	45	215
70	Activ. das sedes cent., activ. consult. de xestión empresarial	47	4	78	25	154
71	Servizos tecn. arquitectura e enxeñaría; ensaios e análises técnicas	85		94	42	221
72	Investigación e desenvolvemento	8		36	23	67
73	Publicidade e estudos de mercado	42	3	20	5	70
74	Outras activ. profesionais, científicas e técnicas	313	36	543	244	1.136
75	Actividades veterinarias	15	1	15	26	57
77	Actividades de aluguer	9		38	8	55
78	Activid. relacionadas co emprego	44	7	118	9	178
79	Activ. axenc, viaxes, oper. turist, serv. reservas e activ. Relacionadas	13	1	32	6	52
80	Activid. seguranza e investigación	78	28	488	85	679
81	Servizos a edificios e activid. de xardinaría	193	28	385	203	809
82	Activ. adminst.de oficina e outras activ. aux. ás empresas	104	8	138	90	340
84	Admt. pública e Defensa e Seguridade Social obrigatoria	25	2	14	22	63
85	Educación	104	10	155	93	362
86	Actividades sanitarias	124	23	195	84	426
87	Asistencia en establecementos residenciais	36	10	61	12	119
88	Actividades de serviz. sociais sen aloxamento	31	1	30	17	79
90	Activ. de creación artíst. e espectáculos	67	2	94	35	198
91	Activ. bibliotecas, arquivos, museos e outras activ. culturais	5		10	3	18
92	Activ. de xogos de azar e apostas	17	5	32	8	62
93	Activ. deportivas, recreativas e de entretemento	83	7	183	57	330
94	Activ. Asociativas	54	3	120	49	226
95	Repar. Ordenadores, efectos persoais e art. uso domést.	13		14	6	33
96	Outros servizos persoais	101	9	106	55	271
97	Activ. dos fogares como empregad. de persoal doméstico	30		26	5	61
98	Activ. fogares como produt. de bens e servizos para uso propio			6		6
99	Activid. de organizacións e organismos extraterritoriais	1		1	1	3
	Totais	10.555	740	15.396	4.730	31.421

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

■ Cadro 11.16

Traballadores afectados nas conciliacións individuais e colectivas, segundo o número de expedientes resoltos nas delegacións provinciais e na Dirección Xeral de Relacións Laborais. Evolución 2006-2009.

Traballadores afectados

	2006	2007	2008	2009	Indiv.	Colec.	Totais
A Coruña	17.399	18.050	18.189	18.189	13.029	5.160	18.189
Lugo	7.272	2.591	3.893	3.893	3.120	773	3.893
Ourense	2.093	2.070	4.032	4.032	3.122	910	4.032
Pontevedra	18.662	34.607	20.443	20.443	12.150	8.293	20.443
Direcc. Xeral	1.305	3.760	420	420	0	420	420
Total	46.731	61.078	46.977	46.977	31.421	15.556	46.977

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral Relacións Laborais.

11.3 Xulgados do Social

Ao contrastar as estatísticas dos asuntos resoltos cos referidos a efectivos laborais (Anuario de Estadísticas. Enquisa de Conxuntura laboral ECL-32) reflectidos no cadro 11.17, xa podemos establecer a falta de correlación entre número de efectivos e porcentaxe de litixidade. A porcentaxe dos efectivos laborais galegos (670.000) respecto dos efectivos laborais de España (12.192.600) representa un 5,49 %, en tanto que o numero de litixios en Galicia (22.800) respecto o total de España (348.106) representa un 6,55%.

Efectivos laborais, por comunidade autónoma. (2008-2009)

■ Cadro 11.17

	Valores absolutos En miles		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas En miles			Relativas En porcentaxe		
	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
TOTAL	13.212,1	12.192,4	617,1	-395,5	-1.019,7	4,7	-2,9	-7,7
Andalucía	1.821,9	1.659,0	84,5	-109,5	-162,9	4,6	-5,7	-8,9
Aragón	408,6	376,2	26,7	-5,5	-32,3	6,9	-1,3	-7,9
Asturias	286,7	271,6	13,4	-0,2	-15,1	4,9	-0,1	-5,3
Baleares	325,4	297,8	18,0	-12,3	-27,6	5,6	-3,6	-8,5
Canarias	564,7	509,1	20,5	-37,2	-55,6	3,5	-6,2	-9,9
Cantabria	159,6	150,2	9,9	-3,6	-9,4	6,5	-2,2	-5,9
Castela-A Mancha	472,8	427,1	25,9	-15,3	-45,8	5,6	-3,1	-9,7
Castela e León	652,9	617,6	49,1	-5,3	-35,4	8,1	-0,8	-5,4
Cataluña	2.506,4	2.313,3	79,5	-63,2	-193,1	3,2	-2,5	-7,7
C. Valenciana	1.344,0	1.184,4	53,4	-78,1	-159,5	3,9	-5,5	-11,9
Extremadura	205,5	193,2	16,3	-5,4	-12,4	8,4	-2,5	-6,0
Galicia	707,7	670,0	38,9	-3,7	-37,6	5,8	-0,5	-5,3
Madrid	2.373,7	2.237,9	122,4	-32,1	-135,8	5,4	-1,3	-5,7
Murcia	371,8	330,3	14,5	-22,3	-41,4	3,8	-5,7	-11,1
Navarra	214,3	198,0	9,4	-0,5	-16,3	4,6	-0,2	-7,6
País Vasco	707,3	673,8	30,7	0,8	-33,6	4,5	0,1	-4,7
A Rioxa	88,8	82,9	4,0	-2,1	-5,9	4,6	-2,3	-6,6

Media anual.

Fonte: MIT. Enquisa de Conxuntura Laboral.

11.3.1 Por materias

O cadro 11.18) recolle os asuntos resoltos polos Xulgados do social en Galicia, desglosados por provincias segundo a materia obxecto da demanda, clasificándose en tres grandes apartados:

1. Conflictos colectivos.
2. Conflicto individuais, que abranguen os despedimentos e as reclamacións derivadas do contrato de traballo, sexan de cantidades ou doutra entidade (como as relativas a sancións).
3. Seguridades Social, que abrangue os asuntos relativos a demandas formuladas nesta materia, dividida en tres subapartados: afiliación e cotización, prestacións, accidentes de traballo e enfermidades profesionais.

■ Cadro 11.18

Asuntos resoltos segundo materia obxecto da demanda a nivel estatal, autonómico e provincial. 2008-2009

	Total		Conflictos Colectivos		Conflictos individuais							
					Total		Despidos		Reclamacións derivadas do contrato de traballo			
									De cantidades		Doutra índole	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
TOTAL	292.960	348.106	2.393	2.263	221.277	282.341	85.234	125.202	112.989	133.316	23.054	23.823
Galicia	20.510	22.800	144	137	12.097	15.022	4.417	6.455	6.150	7.053	1.530	1.514
A Coruña	7.137	8.140	49	57	4.052	5.059	1.700	2.457	1.864	2.056	488	546
Lugo	2.561	2.747	19	25	1.681	1.941	553	730	956	1.033	172	178
Ourense	2.977	3.383	3	10	1.385	1.907	464	705	600	893	321	309
Pontevedra	7.835	8.530	73	45	4.979	6.115	1.700	2.563	2.730	3.071	549	481

En 2009 (cadro 11.18) aumentou en 2.290 o número de asuntos resoltos respecto do ano precedente. Resulta especialmente reseñable o incremento de asuntos en materia de despido que pasou de 4.417 asuntos no 2008, a 6.455 asuntos desta natureza no 2009. (Cadro 11.19a).

■ Cadro 11.19a

Asuntos resoltos en materia de despedimentos, segundo clase de resolución. 2008-2009

	Total		Con sentenza favorable ao traballador		Con sentenza favorable en parte ao trab.		Con sentenza desfavorable ao traballador		Por conciliación		Por desestímato		Por outras causas	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Total	85.234	125.202	28.980	45.402	3.625	4.956	9.963	13.419	19.503	28.606	16.620	23.491	6.543	9.328
Galicia	4.417	6.455	1.797	2.680	349	378	670	954	825	1.179	573	914	203	350
A Coruña	1.700	2.457	743	1.092	106	105	215	291	337	422	216	409	83	138
Lugo	553	730	177	216	73	116	102	146	87	116	91	104	23	32
Ourense	464	705	178	353	91	72	82	88	52	93	39	57	22	42
Pontevedra	1.700	2.563	699	1.019	79	85	271	429	349	548	227	344	75	138

Fonte: Anuario de Estadísticas. MTIM.

Mantense polo demais a distribución porcentual por materias que ocupan a actividades dos xulgados so social nos últimos anos.

No cadro 11.19 a móstranse os datos referidos a asuntos resoltos en materia de despedimento, segundo a clase de resolución, que nos permite observar que dos 6.455 asuntos resoltos nesta materia no 2009 (2008: 4.417), foron favorables ao traballador plenamente 2.680 (41%), outras (378) ó foron parcialmente, sendo desestimadas declarándose procedente o despido en 954 ocasións (24,78%).

En canto ao número de asuntos que ocupan aos Xulgados, a materia con maior volumen é a Seguridade Social (cadro 11.19b)) 7.641 asuntos corresponden a esta materia dun total de 22.800 asuntos resoltos no 2009. Aínda así, a crise económica incide medrando os asuntos de despido e as reclamacións salariais, e tamén o numero de conflitos colectivos, mentres están a diminuír os asuntos referidos a seguridade social, especialmente en materia de prestacións como amosan os cadros 11.18 e 11.19b.

■ Cadro 11.19b

**Asuntos resoltos segundo materia obxecto da demanda.
Por comunidade autónoma e provincia. 2008 - 2009**

	Total		Seguridade social					
			Afiliação e Cotización		Prestacións		Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
TOTAL	69.290	63.502	3.447	2.958	59.428	54.872	6.415	5.672
Galicia	8.269	7.641	75	7	7.602	7.145	592	489
A Coruña	3.036	3.024	7	6	2.769	2.728	260	290
Lugo	861	781	-	-	850	781	11	-
Ourense	1.589	1.466	32	-	1.462	1.457	95	9
Pontevedra	2.783	2.370	36	1	2.521	2.179	226	190

11.3.2 Por provincias

Como reflicte o cadro 11.8), dos 22.800 asuntos resoltos en Galicia, corresponden á provincia de Pontevedra 8.530 asuntos (37,41%), A Coruña 8.140 asuntos (35,70%), a Ourense 3.383 asuntos (14,83%) e a Lugo 2.747 (12,04%).

11.4 Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

Este Tribunal ten atribuída en primeira instancia a competencia territorial de ámbito intracomunitario e tamén a función de actuar como segundo e último grao xurisdiccional na maioría dos litixios laborais, exercendo o control da legalidade sobre as resolucións ditadas polos xulgados do social.

■ Cadro 11.20

Movemento de asuntos. Ano 2009

1º Trimestre 2009	Pendientes trimestre anterior	Ingresados no Trimestre	Resoltos no trimestre	Pendientes ao final do trimestre
Procesos en única instancia	3	4	5	2
R. de Suplicación dos Xulgados	9.489	1.624	1.772	9.341
Cuestións de competencia	0	0	0	0
Recursos de queixa	8	22	17	13
Total	9.502	1.650	1.796	9.356
2º Trimestre 2009				
Procesos en única instancia	2	4	4	2
R. de Suplicación dos Xulgados	9.341	1.624	1.569	9.396
Cuestións de competencia	0	0	0	0
Recursos de queixa	13	10	19	0
Total	9.356	1.641	1.594	9.403
3º Trimestre 2009				
Procesos en única instancia	2	6	2	6
R. de Suplicación dos Xulgados	9.396	1.156	933	9.619
Cuestións de competencia	0	0	0	0
Recursos de queixa	4	8	12	0
Total	9.403	1.171	948	9.626
4º Trimestre 2009				
Procesos en única instancia	6	5	5	6
R. de Suplicación dos Xulgados	9.619	1.393	1.667	9.345
Cuestións de competencia	0	0	0	0
Recursos de queixa	0	13	6	7
Total	9.626	1.415	1.680	9.361

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.

O cadro 11.21a amosa a actividade revisora a través dos recursos de suplicación, competencia do TSX Social de maior entidade cuantitativa. Tales estatísticas parten dun primeiro dato, o relativo a asuntos que están pendentes de resolución ó inicio de cada trimestre natural do ano. Interésanos ver a secuencia dos asuntos pendentes de resolución ó comezo de cada ano, os asuntos que ingresan no tribunal o longo do ano, para establecer finalmente os pendentes o final de cada exercicio.

Ao inicio do primeiro trimestre do ano 2009 están pendentes de resolución 9.489 asuntos, o longo dos catro trimestres do ano entraron 5.877 asuntos novos, deles resolvéronse 6.018, quedando no ultimo trimestre de 2009, pendentes de resolución 9.361 asuntos.

Aparece así mesmo o número de procesos competencia en única instancia do TSXG. A actividade o longo do 2009 amosa 2 asuntos pendentes o inicio do ano, o ingreso de 4 asuntos novos, a resolución de catro e pendencia o final de ano de 2 asuntos sen resolver.

Outro punto de interese constitúe o coñecer o numero e porcentaxes de sentenzas da Sala, que ven confirman ou revogan as ditadas polos xulgados de instancia. Isto amósanolo o cadro 11.21a. A vista dos datos, vemos que confirmáronse, sobre o total, de 6.455 sentenzas ditadas en recursos de suplicación, o que equivale a un 78% de 6.346 sentenzas ou resolucións anulatorias. Pola contra, revogáronse en 1.313 ocasións as sentenzas ditadas en instancia, é dicir, nun 21,16% dos recursos formulados. Ditáronse ademais 45 sentenzas anulatorias das de instancia (0,71%).

Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social

■ Cadro 11.21a

Recursos de Suplicación. Segundo materias. 1º Trimestre de 2009

Sentenzas	Estimando	Desestimando	Anulando	Total
Conflitos colectivos	3	4	0	9
Impugnación de convenios	0	0	0	0
Tutelas	3	4	0	7
Despedimentos	44	128	0	172
Extincións de contrato	6	12	0	18
Contrato de traballo	53	118	1	172
Seguridade Social	85	285	2	372
Desemprego	21	40	0	61
Invalidez (grado) e altas médicas	123	756	1	880
Sentenzas repetitivas	0	0	0	0
Outras	11	17	1	29
Total	349	1.364	5	1.718

Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social

■ **Cadro 11.21a**
(continuación)

Recursos de Suplicación.
Segundo materias. 2º Trimestre de 2009

Sentenzas	Estimando	Desestimando	Anulando	Total
Conflitos colectivos	2	1	0	6
Impugnación de convenios	0	0	0	0
Tutelas	2	10	0	12
Despedimentos	49	155	1	205
Extincións de contrato	0	8	0	8
Contrato de traballo	43	145	8	196
Seguridade Social	100	326	2	428
Desemprego	17	36	0	53
Invalidez (grado) e altas médicas	83	544	0	627
Sentenzas repetitivas	0	0	0	0
Outras	2	9	0	11
Total	298	1.234	11	1.543

Recursos de Suplicación.
Segundo materias. 3º Trimestre de 2009

Sentenzas	Estimando	Desestimando	Anulando	Total
Conflitos colectivos	0	0	0	1
Impugnación de convenios	0	0	0	0
Tutelas	2	4	0	7
Despedimentos	50	97	1	148
Extincións de contrato	2	8	0	10
Contrato de traballo	51	30	1	82
Seguridade Social	44	163	1	208
Desemprego	3	13	0	16
Invalidez (grado) e altas médicas	50	386	0	436
Sentenzas repetitivas	0	0	0	0
Outras	1	6	0	7
Total	203	707	3	913

Recursos de Suplicación.
Segundo materias. 4º Trimestre de 2009

Sentenzas	Estimando	Desestimando	Anulando	Total
Conflitos colectivos	2	10	1	13
Impugnación de convenios	0	0	0	0
Tutelas	3	15	1	20
Despedimentos	106	271	4	382
Extincións de contrato	8	22	0	30
Contrato de traballo	23	69	4	97
Seguridade Social	73	354	1	428
Desemprego	5	17	0	22
Invalidez (grado) e altas médicas	104	530	0	634
Sentenzas repetitivas	0	0	0	1
Outras	3	23	0	26
Total	327	1.311	11	1.649

Fonte: Consello Xeneral do Poder Xudicial.

Os procesos en única instancia (cadro 11.20) nos que a competencia para resolver é do propio Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, son cuantitativamente escasos, tan só 7 asuntos desta índole resolvéronse en 2009.

As estatísticas permítenos coñecer ademais un ultimo dato. Referímonos ao número de recursos de casación para unificación de doutrina contra sentenzas da Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia ditadas en Recursos de Supliación e que se elevan ó Tribunal Supremo. Os datos ofrecidos nos din que formuláronse 325 recursos de casación para unificación de doutrina no 2009 fronte un volume de sentenzas preto das 6.018 resoltas anualmente. O relativamente escaso número de asuntos que son elevados ó Tribunal Supremo (cadro 11.21b), como o alto número de confirmacións das sentencias ditadas por a Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, falan por si mesmos e amosan en definitiva, que este Tribunal galego constitúe, en boa medida, o último anel de solución xudicial de solución de conflitos na orde social no ámbito galego, evidenciado polo baixísimo número de veces en que son recorridas as súas sentencias ditadas en segunda e derradeira instancia, como tamén, o escaso número de veces que intervéñ na súa propia competencia en primeira o única instancia, e finalmente por o lato índice de resolucións que unha vez recorridas vense confirmadas polo Tribunal Supremo.

■ Cadro 11.20b

Recurso de Casación. Unificación de Doutrina. Ano 2009

	Elevados	Confirmados	Revocados	Revocados parcialmente	Anulados
1º Trimestre	97	89	9	1	1
2º Trimestre	82	116	10	0	3
3º Trimestre	73	92	5	0	1
4º Trimestre	73	94	6	1	1
Total	325	391	30	2	6

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.

11.5 Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA)

Os expedientes xestionados ao abeiro do AGA dende os seus comezos en xuño de 1992 ata o 31 de decembro de 2009 son 583, cun total de 518.076 traballadores afectados.

Nunha primeira aproximación a esta estatística, podemos dicir que o 59.9% corresponde ao sector servizos, o 37,4% ao da industria, o 1.5% ao da pesca, o 1% ao da construción e o 0,2 restante ao sector da agricultura.

No cadro 11.22 pódese apreciar a distribución destes expedientes segundo o ámbito xeográfico e diferenciando tamén os que corresponden a conflitos de empresa e de sector.

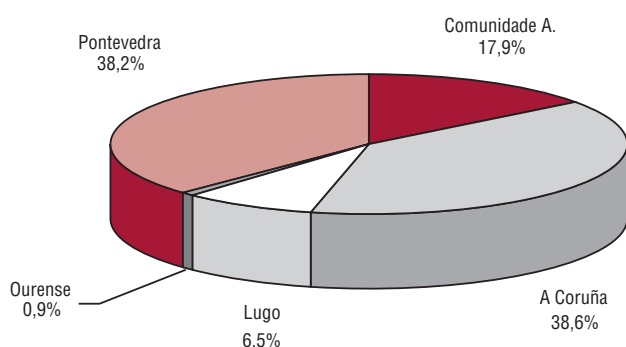
■ Cadro 11.22

AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. (1.06.1992 - 31.12.2009)

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	67	231	82	23	180	583
Traballadores afectados	81.870	200.093	33.807	4.433	197.863	518.066
Expedientes de conflitos de sector	23	27	8	5	41	104
Traballadores afectados conf. sector	69.961	159.687	20.550	2.777	183.739	436.714
Expedientes de conflitos empresa	44	204	74	18	139	479
Traballadores afectados conf. empresa	11.909	40.406	13.257	1.656	14.124	81.352

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Traballadores afectados (por ámbito xeográfico)

É preciso destacar, unha vez máis, a eficacia do AGA na resolución dos conflitos efectivamente tramitados.

No ano 2009 iniciáronse 69 expedientes, que afectaron a 9.077 empresas e 92.714 traballadores. Foi esta a cifra máis alta acadada polo AGA desde a súa posta en funcionamento, manténdose a efectividade por riba do 81%.

O cadro 11.23 resume os expedientes iniciados e xestionados ao abeiro do Acordo no ano 2008.

■ Cadro 11.23

AGA. Total expedientes. 2009

Expedientes iniciados	69			
Expedientes desestimados	3			
Expedientes en tramitación	1			
Expedientes rexeitados	21			
Expedientes arquivados por solución previa	1			
Expedientes tramitados	43			
Conciliacións/Mediacións	38			
Arbitraxes	5			
		Conflitos con resultado positivo	Empresas afectadas	Traballadores afectados
		30	8.629	61.518
		5	5	411
		35	8.634	61.929

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

○ 89.9 % dos procedementos tramitados no ano 2009 foron conciliacións ou mediacións que afectaron a 92.255 traballadores e 9.070 empresas. ○ 10.1 % restante foron arbitraxes que afectaron a 459 traballadores e 7 empresas.

○ cadro 11.24 recolle a distribución territorial da conflitividade colectiva, diferenciando entre conflitos de sector e de empresa e indicando o número de traballadores afectados.

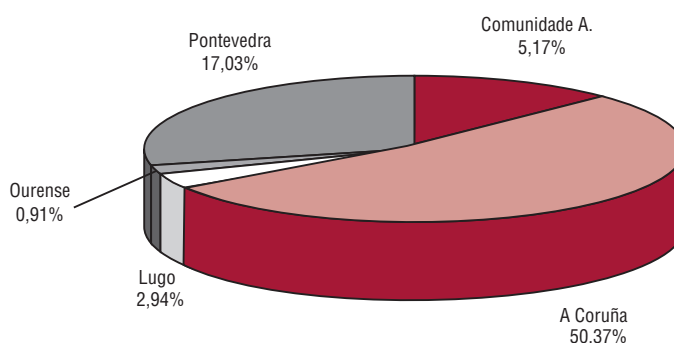
■ Cadro 11.24

AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2009

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	11	29	6	7	16	69
Traballadores afectados	26.648	46.699	2.727	848	15.792	92.714
Expedientes de conflitos de sector	4	2	1	1	1	9
Traballadores afectados conf. sector	25.150	26.400	1.300	250	15.000	68.100
Expedientes de conflitos empresa	7	27	5	6	15	60
Traballadores afectados conf. empresa	1.498	20.299	1.427	0	626	23.850

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Traballadores afectados (por ámbito xeográfico)

A provincia onde máis expedientes se iniciaron foi a de A Coruña (cun 42% do total dos iniciados) seguida de Pontevedra (23%).

Segundo coa tendencia xeneralizada en anos anteriores a maioría dos conflitos presentados son de ámbito de empresa (o 87%).

○ maior número de traballadores afectados polos expedientes presentados este ano pertence a A Coruña con 46.699 (un 50,37%), seguido polos afectados por expedientes de ámbito autonómico, con 26.648 (28,74%).

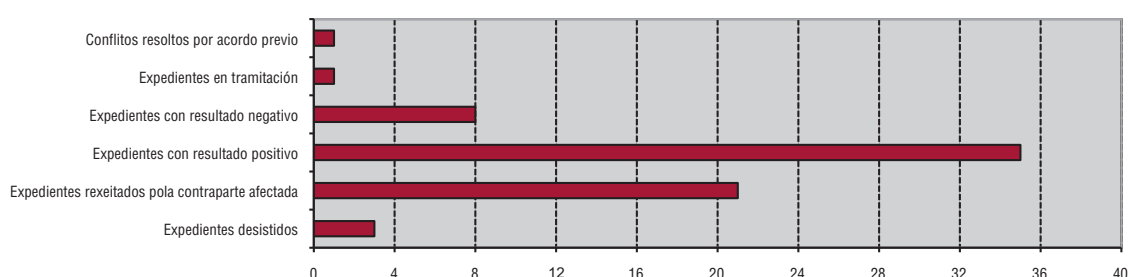
No cadro 11.25 pódese apreciar o resultado obtido polos procedementos presentados ao abeiro do AGA durante este ano.

■ Cadro 11.25

AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2009

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	11	29	6	7	16	69
Expedientes desistidos	2	0	0	0	1	3
Expedientes rexeitados pola contraparte afectada	2	12	2	1	4	21
Conflitos resolto por acordo previo	0	0	1	0	0	1
Expedientes tramitados	7	17	3	6	10	43
Expedientes con resultado positivo	4	14	3	4	10	35
Expedientes con resultado negativo	3	3	0	2	0	8
Expedientes en tramitación	0	0	0	0	1	1

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

O cadro 11.26 informa sobre a pertenza dos expedientes instados aos distintos sectores económicos de actividade, segundo o encadramento neles da empresa ou sector de procedencia do conflito.

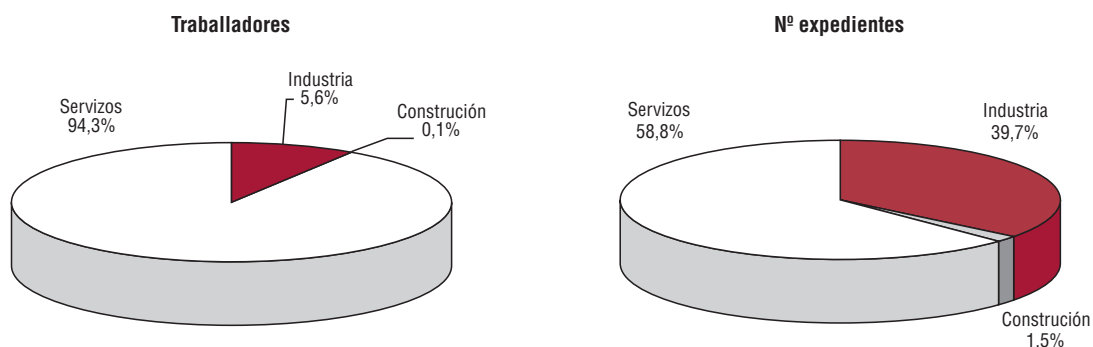
Neste ano o 58.0% dos conflitos presentados proceden do sector servizos, o 39.1% do sector da industria e o 2.9% restante aos sectores da construción e a agricultura. O sector dos servizos é o que pertence o maior número de traballadores afectados, o 94.3%

AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2009

■ Cadro 11.26

	Nº expedientes	Traballadores
Agricultura	1	11
Pesca	0	0
Industria	27	5.195
Construción	1	53
Servizos	40	87.455
Total	69	92.714

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais.

Por último indicar que os procedementos de ámbito de sector iniciados foron os seguintes: Empresas organizadoras do xogo do Bingo de Galicia (mediación rematada sen acordo), Comercio vario da Coruña (mediación rematada con acordo), Comercio de alimentación de Galicia (mediación desistida), Residencias privadas da Terceira Idade de Galicia (dúas actuacións diferentes, unha delas rematada sen acordo, e a outra rexeitada pola parte empresarial), Ebanistería e afíns na provincia de Lugo (expediente no que as partes acadaron unha solución previa), Servizos de limpeza hospitalaria dependentes do SERGAS na provincia de Ourense (mediación rematada con acordo), Comercio de alimentación na provincia de Pontevedra (mediación rematada con acordo) e Comercio de alimentación na provincia de A Coruña (mediación rematada con acordo).

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña. Ano 2009

■ Cadro 11.27

1. Actuacións	
Traballo	4.013
Seguridade e Saúde Laboral	12.209
Emprego e migracións	1.844
Seguridade Social	14.983
Varios ⁽¹⁾	1.188
Total	34.237

2. Actas de infracción	Nº actas	Nº Infracción	Importe	Trab. afectados
Traballo	254	274	929.471,02	4.531
Segurid. e Saúde Labor.	479	499	2.318.185,00	3.317
Emprego e migracións	109	145	805.411,28	248
Seguridade Social	1.068	1.313	2.556.006,82	1.454
Varios	125	121	251.923,00	329
Total	2.035	2.352	6.860.997,12	9.879

■ Cadro 11.27
(continuación)

3. Expedientes liquidatorios	Nº actas	Importe	Trab. afectados
Actas de liquidación	444	3.759.613,73	1.373
Propostas de liquidación	20	116.249,95	28
SUBTOTAL	464	3.875.863,68	1.401
Recaudación inducida	0	4.379.985,89	-
Derivación responsabilidade	182	17.272.779,16	615
TOTAL	646	25.528.628,73	2.016
Devolución Prestacions e subvencións	0	-	0
Total	646	25.528.628,73	2.016

■ Cadro 11.28

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. Ano 2009

TOTAL MATERIAS INVESTIGAS E RESULTADOS

	Nº actas	Nº Infracción	Importe	Trab. afectados	Import. Liquidación	Nº Trabajad. Liquidación	Importe Recaudación inducible	Nº Requerim. mentos	Nº Requerim. Admón. Pública	Nº Consultas ou asesoramiento	Nº Consultas por escrito	Nº altas na Seg. Social - Homes	Nº altas na Seg. Social - Mulleres
Seguridade e Saúde Laboral	2.586	132	556.282,00	350	0,00	0	0,00	1.056	7	2	0	0	0
Relacións Laborais	624	32	163.015,00	694	0,00	0	0,00	98	0	6	0	0	0
Emprego e migracións	214	56	189.275,00	26	0,00	0	0,00	1	0	0	0	0	0
Seguridade Social	4.627	387	484.358,11	457	5.583.806,19	1.187	751.057,03	81	0	1	1	147	83
Outras actuacións	290	58	78.446,00	121	0,00	0	0,00	7	0	0	0	0	0
Total	8.341	665	1.471.376,11	1.648	5.583.806,19	1.187	751.057,03	1.243	7	9	1	147	83

(continuación)	Baixas Seg. Social - Homes	Baixas Seg. Social - Mulleres	Nº Informes Responsabilidade Penal	Nº Contratos Revisados / Investigados	Nº altas inducidas - Homes	Nº altas inducidas - Mulleres	Nº axudas ao Fomento de emprego	Nº Propostas de recargo	Nº de baixas en Prestacións	Nº mediacións e acordos	Nº contratos transformados - Homes	Nº contratos transformados - Mulleres
Seguridade e Saúde Laboral	0	0	1	0	0	0	3	7	0	0	0	0
Relacións Laborais	0	0	0	2.130	0	0	0	0	0	0	108	128
Emprego e migracións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seguridade Social	71	72	0	154	57	68	0	0	61	0	0	0
Outras actuacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	71	72	1	2.284	57	68	3	7	61	0	108	128

Expedientes liquidatorios	Importe
Derivación responsabilidade	4.927.300,02
Propostas de Liquidación	184.038,70
Recaudación inducida	98.066,09
Total actas de Liquidación	1.125.458,41
Total	6.334.863,22
Señalamento de bens	0,00
Devolucións prestacións/subvencións	0,00
Total	6.334.863,22

■ **Cadro 11.29** **Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Ourense. Ano 2009.**

1. Actuacións	
Relacións laborais	723
Seguridade e saúde laboral	2.003
Emprego e migracións	363
Seguridade Social	4.967
Varios	254
Total	8.310

2. Actas de infracción	Nº de actas	Nº infr.	Importe	Trab. afectados
Relacións laborais	67	84	193.266,00	657
Seguridade e saúde laboral	95	98	297.549,00	585
Emprego e migracións	17	19	97.757,36	19
Seguridade Social	250	357	520.717,83	848
Varios	18	18	23.341,00	42
Total	447	576	1.132.631,19	2.151

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas	Importe	Trab. afectados
Actas de liquidación	136	1.080.369,57	717
Propostas de liquidación	6	20.910,57	0
Subtotal	142	1.101.280,14	717
Recadación inducida	95	750.252,80	124
Deriv. responsabilidades	10	939.884,12	23
Total	247	2.791.417,06	864

Cadro 11.29 Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Pontevedra. Ano 2009

1. Actuacións	
Traballo	2.868
Seguridade e hixiene	6.037
Emprego e migracións	3.641
Seguridade Social	18.091
Varios ⁽¹⁾	647
ORVE	54
Total	31.338

2. Actas de infracción	Nº actas	Nº Infracción	Importe	Trab. afectados
Traballo	149	184	716.109,12	1.174
Seguridade e hixiene	360	421	2.182.951,12	2.590
Emprego e migracións	74	177	1.047.004,35	275
Seguridade Social	765	1.022	1.202.647,05	1.110
Varios	126	117	293.358,00	348
Total	1.474	1.921	5.442.069,64	5.497

3. Expedientes liquidatorios	Nº actas	Importe	Trab. afectados
Actas de liquidación	282	11.406.096,38	502
Outros resultados de valoración económica	1474	3.447.623,55	
Total	1.756	14.853.719,93	502

(1) En Varios inclúense os conceptos:

Mediacións e consultas	403
Paralizacións	30
Requerimentos	4.901
Propostas de recargo	28
Alegacións e recursos	516
Señalamento de bens	44
Total	5.922

12.1 Introducción

Neste apartado, no que se examinan os expedientes de regulación de emprego tramitados e as e os traballadores afectados polos mesmos, téñense en conta, fundamentalmente, no referido a Galicia, os datos facilitados pola Consellería de Traballo, competente nesta materia; completados con aqueles nos que, a súa competencia, se reserva á Administración Central, segundo os datos publicados polo Ministerio de Traballo e Inmigración. Así mesmo, hai que facer constar que a existencia de pacto refírese a aqueles casos en que se chegou a acordo coas representacións legais das e dos traballadores, non incluíndose, polo tanto, aqueles en que, aínda existindo algún tipo de acordo, este non vincula á autoridade laboral.

As regulación legal fai que se canalicen á vía xudicial posterior, extincións de contratos que antes requirían a autorización administrativa previa, non obstante é interesante o exame dos datos, xa que todas as suspensións de contratos por causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción, ou as derivadas de forza maior canalízanse por esta vía, así como as extincións nos, agora denominados, pedimentos colectivos.

Inclúese tamén neste capítulo o Fondo de Garantía Salarial (FOGASA) por estar intimamente relacionado coa regulación de emprego.

12.2 Regulación de emprego

No primeiro cadro ofrécese, con datos do Ministerio de Traballo e Inmigración, unha visión xeral dos traballadores afectados en Galicia polos efectos dos expedientes de regulación de emprego baseándose na información subministrada pola Dirección Xeral de Traballo, da Comunidade Autónoma ou das Areas de Traballo, dependendo da autoridade laboral á que compete a súa resolución. Examinando as cifras pode verse que é maior o número de traballadores/as afectados pola suspensión de contratos e que os traballadores/as da provincia de Pontevedra son os máis afectados/as polos expedientes de extinción e suspensión.

■ Cadro 12.1

Traballadores afectados por expedientes autorizados segundo tipo e efecto do expediente, Galicia. Por provincias

Provincias	TOTAL				PACTADOS				NO PACTADOS			
	Total	Extinción	Suspensión	Redución	Total	Extinción	Suspensión	Redución	Total	Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	5.980	712	4.610	658	3.414	341	2.460	613	2.566	371	2.150	45
Lugo	1.313	53	1.231	29	1.313	53	1.231	29	0	0	0	0
Ourense	1.441	81	1.318	42	1.433	81	1.310	42	8	0	8	0
Pontevedra	15.702	1.462	13.803	437	13.054	1.428	11.208	418	2.648	34	2.595	19
Galicia	24.436	2.308	20.962	1.166	19.214	1.903	16.209	1.102	5.222	405	4.753	64

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

No que se refire concretamente aos tramitados pola Comunidade Autónoma, no cadro de expedientes resoltos (cadro 12.2), a provincia de Pontevedra, en xeral, é a que maior número de expedientes e traballadores/as afectados reflicte. Obsérvase un maior número de expedientes autorizados pactados que os que non teñen acordo.

■ Cadro 12.2

Expedientes de regulación de emprego resoltos e traballadores afectados, segundo o ámbito territorial, tipo e forma de resolución. Galicia 2009.

ÁMBITO	Expedientes autorizados						Expedientes non autorizados	Expedientes desistidos
	Pactados		Non Pactados		Totais			
	Expedientes	Trab. Afectados	Expedientes	Trab. Afectados	Expedientes autorizados	Trab. Afectados		
A Coruña	122	3.227	316	3.217	438	6.444	8	20
Lugo	91	1.101	0	0	91	1.101	0	3
Ourense	48	1.316	1	5	49	1.321	3	3
Pontevedra	385	11.982	283	2.651	668	14.633	8	16
Ámbito autonómico	6	650	0	0	6	650	1	2
Totais	652	18.276	600	5.873	1.252	24.149	20	44

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar.

No análise dos expedientes pola medida autorizada (cadro 12.3), pode verse a afectación maioritaria dos expedientes de medida de suspensión, sendo, neste caso, maior o número nos expedientes autorizados non pactados.

■ **Cadro 12.3** Expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial, medida e tipo de resolución. Galicia 2009.

ÁMBITO	Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	20	382	38
Lugo	2	79	7
Ourense	7	36	8
Pontevedra	42	581	42
Autónómicos	1	4	3
Totais	72	1.082	98

Expedientes autorizados pactados

ÁMBITO	Expedientes autorizados pactados	MEDIDAS		
		Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	122	13	78	33
Lugo	91	2	79	7
Ourense	48	7	35	8
Pontevedra	385	38	311	39
Autónómicos	6	1	4	3
Totais	652	61	507	90

Expedientes autorizados non pactados

ÁMBITO	Expedientes autorizados non pactados	MEDIDAS		
		Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	316	7	304	5
Lugo	0	0	0	0
Ourense	1	0	1	0
Pontevedra	283	4	270	3
Autónómicos	0	0	0	0
Totais	600	11	575	8

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Polo que se refire aos traballadores afectados, destaca o número dos incursos en expedientes de suspensión, claramente maior nos pactados.

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial, medida e tipo de resolución. Galicia 2009

■ Cadro 12.4

ÁMBITO	Traballadores afectados	Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	6.444	609	5.146	689
Lugo	1.101	22	1.049	30
Ourense	1.321	90	1.190	41
Pontevedra	14.633	1.343	12.885	405
Autonómicos	650	2	617	31
Totais	24.149	2.066	20.887	1.196

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados pactados

ÁMBITO	Traballadores afectados	MEDIDAS		
		Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	3.227	290	2.299	638
Lugo	1.065	22	1.049	30
Ourense	1.316	90	1.185	41
Pontevedra	11.982	1.321	10.261	400
Autonómicos	650	2	617	31
Totais	18.240	1.725	15.411	1.140

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados non pactados

ÁMBITO	Traballadores afectados	MEDIDAS		
		Extinción	Suspensión	Redución
A Coruña	3.217	319	2.847	51
Lugo	0	0	0	0
Ourense	5	0	5	0
Pontevedra	2.651	22	2.624	5
Autonómicos	0	0	0	0
Totais	5.873	341	5.476	56

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, segundo o ámbito territorial, sexo e medida. Galicia 2009

■ **Cadro 12.5**

ÁMBITO	Total traballadores afectados	Homes	Mulleres
A Coruña	6.444	5.393	1.051
Lugo	1.101	871	230
Ourense	1.321	1.149	172
Pontevedra	14.633	12.429	2.204
Autonómicos	650	650	0
Totais	24.149	20.492	3.657

Traballadores afectados pola medida de extinción

ÁMBITO	Total traballadores afectados por extinción	Homes	Mulleres
A Coruña	609	317	292
Lugo	22	21	1
Ourense	90	64	26
Pontevedra	1.343	1.002	341
Autonómicos	2	2	0
Totais	2.066	1.406	660

Traballadores afectados pola medida de suspensión

ÁMBITO	Total traballadores afectados por suspensión	Homes	Mulleres
A Coruña	5.146	4.477	669
Lugo	1.049	825	224
Ourense	1.190	1.058	132
Pontevedra	12.885	11.125	1.760
Autonómicos	617	617	0
Totais	20.887	18.102	2.785

Traballadores afectados pola medida de redución

ÁMBITO	Total traballadores afectados por redución	Homes	Mulleres
A Coruña	689	599	90
Lugo	30	25	5
Ourense	41	27	14
Pontevedra	405	302	103
Autonómicos	31	31	0
Totais	1.196	984	212

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar.

12.3 Causas dos expedientes

Non capítulo das causas dos expedientes (cadros 12.6 e 12.7), resalta a da forza maior como as que dan lugar ao maior número de expedientes sendo o maior número de traballadores/as afectados por causas organizativas.

■ Cadro 12.6

Expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial e as causas alegadas. Galicia 2009.

ÁMBITO	Expedientes autorizados	Causas				
		Económicas	Técnicas	Organizativas	Forza maior	Outras
A Coruña	438	61	13	143	305	2
Lugo	91	18	3	18	55	
Ourense	49	17	7	52	1	
Pontevedra	668	44	22	354	267	5
Autonómicos	6	3	1	6		
Totais	1.252	143	46	573	628	7

(Hai que ter en conta que un expediente de regulación de emprego autorizado pode estar motivado por máis dunha causa, polo que a suma do número de expedientes de cada causa pode resultar un número maior que a suma do total dos expedientes).

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 12.7

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, segundo o ámbito territorial e as causas alegadas. Galicia 2009

ÁMBITO	Expedientes autorizados	Causas					Traballadores afectados por máis dunha causa
		Económicas	Técnicas	Organizativas	Forza maior	Outras	
A Coruña	6.444	248	39	2.215	2.812		1.130
Lugo	1.466	262	74	391	374		365
Ourense	956	21		930	5		
Pontevedra	14.633	472	91	11.778	2.282	10	
Autonómicos	650	22		628			
Totais	24.149	1.025	204	15.942	5.473	10	1.495

(Ao cadro anterior hai que sumarlle 1.130 traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados na provincia da Coruña e de 365 traballadores na provincia de Lugo, nos que concorre máis dunha causa alegada nun mesmo expediente).

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar.

12.4 Evolución experimentada

Unha observación simple dos últimos anos (cadro 12.8), permite apreciar un importante incremento en relación co ano anterior no número de expedientes que case triplica as cifras e case se multiplica por catro o número de traballadores/as afectados, o que reflicte a situación que, durante este ano, afecta gravemente ao mundo laboral.

■ Cadro 12.8

Evolución expedientes segundo medida e provincias. Galicia 2009

Expedientes	2006	2007	2008	2009
A Coruña	72	133	158	438
Lugo	14	19	24	91
Ourense	10	3	21	49
Pontevedra	153	144	220	668
Ámbito autonómico			3	6
Total	249	299	426	1.252

Traballadores	2006	2007	2008	2009
A Coruña	1.102	1.271	1.755	6.444
Lugo	75	148	220	1.101
Ourense	154	36	278	1.321
Pontevedra	1.585	1.487	3.945	14.633
Ámbito autonómico			69	650
Total	2.916	2942	6267	24.149

Suspensión	2006	2007	2008	2009
A Coruña	475	1.013	1.546	5.146
Lugo	58	111	209	1.049
Ourense	63	12	155	1.190
Pontevedra	1.384	1.243	3.498	12.885
Ámbito autonómico			45	617
Total	1.980	2379	5453	20.887

Reducción	2006	2007	2008	2009
A Coruña	10	0	28	689
Lugo	3	1	3	30
Ourense	0	0	19	41
Pontevedra	0	0	19	405
Ámbito autonómico				31
Total	13	1	69	1.196

■ Cadro 12.8
(continuación)

Rescisión	2006	2007	2008	2009
A Coruña	617	258	181	609
Lugo	14	36	8	22
Ourense	91	24	104	90
Pontevedra	201	244	428	1343
Ámbito autonómico			24	2
Total	923	562	745	2.066

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Con datos do Ministerio de Traballo e Inmigración, pódese observar o mesmo feito posto de manifesto no parágrafo anterior; resaltando a diferenza que se aprecia en relación con todos os anos anteriores, circunstancia que é mais grave se se examina coa limitación que, na variación normativa, supuxo a restrición na canalización das extincións pola vía dos expedientes de regulación de emprego para estas causas concretas.

Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores/as afectados/as. Galicia. 2000-2009

■ Cadro 12.9

	Nº expedientes	Traballadores/as afectados/as
2000	453	7.505
2001	608	6.599
2002	407	3.533
2003	301	2.349
2004	288	2.045
2005	384	4.809
2006	324	3.062
2007	399	3.155
2008	478	6.801
2009	1.364	24.436

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

12.5 Fondo de garantía salarial

O FOGASA é un organismo autónomo adscrito ao Ministerio de Traballo e Inmigración, dotado de personalidade xurídica e capacidade de obrar para o cumprimento dos seus fins.

Finánciase con fondos públicos e con achegas empresariais consistentes nunha porcentaxe sobre os salarios dos traballadores ao seu cargo que serven de base para o cálculo das cotizacións por accidente de traballo, enfermidade profesional e desemprego, revisable polo Goberno en función das necesidades do FOGASA

(Disposición Final Cuarta ET). Reduciuse á metade a cotización empresarial ao FOGASA, pasando de 0,40 puntos a 0,20 puntos.

O FOGASA realiza as seguintes funcións:

1. Nos casos de insolvencia ou de situación concursal, o FOGASA abonará, como responsable subsidiario, determinadas:
 - a) Prestacións por salarios pendentes.
 - b) Prestacións indemnizatorias.
2. Nos casos de extinción do contrato de traballo polas causas a que se refiren os arts. 51 e 52.c) do ET, o FOGASA abonará, como responsable principal, o 40 por 100 das indemnizacións correspondentes sempre que a empresa teña menos de 25 traballadores, con independencia de cal sexa a súa situación patrimonial.
3. Nos casos de extinción do contrato de traballo por forza maior o FOGASA abonará, como responsable principal, aquelas indemnizacións de cuxo pago sexa liberado o empresario por decisión da autoridade laboral, con independencia de cal sexa a situación patrimonial da empresa (art. 51.12 ET).

■ Situación concursal ou de insolvencia empresarial

Nestes casos, o FOGASA abonará:

- a) Os salarios pendentes de pago fixados en sentenza ou acto de conciliación (administrativa ou xudicial) co límite máximo da cantidade resultante de multiplicar o triplo do salario mínimo interprofesional diario, incluíndo a parte proporcional das pagas extraordinarias, polo número de días pendentes de pago cun máximo de cento cincuenta días (art. 33.1 ET).
- b) As prestacións por salarios pendentes comprenden tanto os salarios que o empresario deba aos traballadores como os salarios de tramitación nos casos que legalmente procedan (art. 33.1 ET).

Considérase salario a cantidade recoñecida por todos os conceptos a que se refire o art. 26.1 ET (art. 33.1 ET), incluíndo as pagas extraordinarias.

Para que entre en xogo a responsabilidade do FOGASA, é suficiente con que sexa declarada a insolvencia da empresa.

- c) As indemnizacións recoñecidas en sentenza, auto, acto de conciliación xudicial ou resolución administrativa nos casos de despedimento, extinción a instancia do traballador do art. 50 do ET, extinción do contrato por causas técnicas, económicas, organizativas ou produtivas “ex arts. 51 e 52.c) do ET” ou por forza maior e de extinción de contratos conforme ao art. 64 da Lei 22/2003, de 9 de xullo, Concursal, así como as indemnizacións por extinción de contratos temporais ou de duración determinada nos casos que legalmente procedan (art. 33.2 ET, segundo redacción do RD Ley 52006, de 9 de xuño); non así nos supostos de extinción por mutuo acordo.

■ Cadro 12.10

Importe das prestacións acordadas, por comunidade autónoma e provincia. 2009

	Valores absolutos En miles de euros		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas En miles de euros			Relativas En porcentaxe		
	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
GALICIA	16.423,5	34.964,2	-4.807,2	5.724,6	18.540,8	-31,0	53,5	112,9
A Coruña	8.162,7	14.956,0	-99,6	2.982,9	6.793,3	-1,9	57,6	83,2
Lugo	1.261,6	6.144,7	-537,0	143,0	4.883,2	-32,4	12,8	387,1
Ourense	1.873,9	2.873,5	-429,3	1.079,3	999,6	-35,1	135,8	53,3
Pontevedra	5.125,3	10.990,0	-3.741,3	1.519,4	5.864,7	-50,9	42,1	114,4

Fonte: FOGASA.

■ Cadro 12.11

Importe das prestacións acordadas por insolvencia, por comunidade autónoma e provincia. 2009

	Valores absolutos En miles de euros		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas En miles de euros			Relativas En porcentaxe		
	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
GALICIA	13.642,3	27.656,3	-5.057,8	4.611,0	14.014,0	-35,9	51,1	102,7
A Coruña	6.682,2	11.283,6	-470,2	2.587,2	4.601,4	-10,3	63,2	68,9
Lugo	1.079,4	5.341,0	-551,6	150,5	4.261,6	-37,3	16,2	394,8
Ourense	1.495,1	2.474,1	-358,3	774,3	979,0	-33,2	107,4	65,5
Pontevedra	4.385,6	8.557,6	-3.677,7	1.099,0	4.172,0	-52,8	33,4	95,1

Fonte: FOGASA.

As prestacións indemnizatorias están suxeitas aos seguintes límites (art. 33.2 ET, segundo redacción do RDL 52006, de 9 de xuño):

- O límite máximo da prestación a abonar será dunha anualidade, isto é, de doce mensualidades e dúas pagas extraordinarias, salvo que estivesen prorrateadas nas mensualidades.
- O salario base de cálculo será o realmente percibido polo traballador sen que poida exceder do triplo do salario mínimo interprofesional, incluíndo a parte proporcional das pagas extraordinarias.
- Nos casos de despedimentos disciplinarios ou extinción de contratos conforme ao art. 50 ET, o importe da indemnización calcularase sobre a base de trinta días por ano de servizo cos límites anteriores.

■ Extincións do contrato “ex arts. 51 e 52.c) ET” en empresas con menos de 25 traballadores

No suposto de empresas con menos de vinte e cinco traballadores, o FOGASA, nos casos de extinción do contrato de traballo polas causas a que se refiren os arts. 51 e 52.c ET e 64 da Lei 22/2003, de 9 de xullo, Concursal, abonará o 40% da indemnización legal aos traballadores cuxos contratos se extinguiron polas mencionadas causas (art. 33.8 ET).

A efectos do cómputo dos traballadores, entran todos os traballadores da empresa con contrato en vigor, calquera que sexa a súa modalidade contractual.

A cantidade a abonar polo FOGASA é a do 40 por 100 da indemnización legal que corresponda aos traballadores. O seu cálculo deberá realizarse sobre as indemnizacións axustadas a límites previstos no número dous do art. 33 ET, isto é,

axustándose a unha anualidade como máximo, sen que o salario diario base de calculo poida exceder do duplo do salario mínimo interprofesional.

A indemnización restante –o 60 por 100– deberá ser abonado pola empresa e, caso de que non se fixese, poderá solicitarse o seu abono ao FOGASA, rexéndose polas normas relativas ás prestacións indemnizatorias axustándose, en todo caso aos límites do art. 33.2 do ET.

Cando no período de consultas pactácese unha indemnización superior á legal, iso non exonerará de responsabilidade ao FOGASA, que seguirá existindo nos termos establecidos polo art. 33.8 do ET, é dicir, limitada ao 40 por 100 da indemnización legal e non ao superior que puidese pactarse.

■ Cadro 12.12 Importe das prestacións acordadas por regulación, por comunidade autónoma e provincia. 2009

	Valores absolutos En miles de euros		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas En miles de euros			Relativas En porcentaxe		
	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
GALICIA	2.781,2	7.308,0	250,6	1.113,5	4.526,9	17,7	66,8	162,8
A Coruña	1.480,5	3.672,4	370,6	395,7	2.191,9	51,9	36,5	148,1
Lugo	182,2	803,7	14,6	-7,5	621,5	8,3	-4,0	341,1
Ourense	378,8	399,5	-71,0	305,0	20,7	-49,0	413,3	5,5
Pontevedra	739,6	2.432,4	-63,6	420,3	1.692,8	-16,6	131,6	228,9

Fonte: FOGASA.

Tendo en conta os distintos procedementos de extinción do contrato (arts. 51 e 53 ET), o FOGASA abonará o 40% da indemnización legal prevista no art. 33.8 ET aos traballadores, a condición de que a empresa non lles abonou o 100% da indemnización. En caso contrario, sempre que a empresa acredite o abono do total indemnizatorio, será esta quen percibirá a porcentaxe indemnizatoria a cargo do FOGASA.

■ Extinción do contrato por forza maior

Nos casos de extinción dos contratos de traballo por forza maior, a autoridade laboral poderá acordar que a totalidade ou parte da indemnización que corresponda aos traballadores afectados sexa satisfeita polo FOGASA, sen prexuízo do dereito deste a resarcirse do empresario (art. 51.12 ET).

Trátase dunha obrigação que tampouco está ligada á situación patrimonial da empresa e cuxo orixe reside na decisión da autoridade laboral, tratándose dun suposto típico e especial de responsabilidade.

A contía será a que sinale a autoridade laboral, podendo ser a totalidade ou parte da indemnización legal, isto é, a de vinte días por ano de servizo co límite de doce mensualidades.

No caso de que a autoridade laboral non acorde a exoneración total do empresario, será este o responsable do pago (total ou parcial) da indemnización e, se non a pagase, “para que o FOGASA abone as prestacións correspondentes, será necesario acreditar a situación de insolvencia, suspensión de pagos, quebra ou concurso” da empresa,

Os datos dos cadros 12.10 a 12.15 permítenos coñecer o importe total das prestacións abonadas en 2009 en Galicia, 34.964 en miles de euros (16.423,5 en

2008), o que representa un 4,19% do total de España (833.758,6). un incremento interanual dun 114% como efecto da crese económica.

Dos importes por insolvencia (27.656,3) o 79%, ten a súa causa en insolvencia empresarial e o 20,90 % ten a súa orixe en regulación de emprego. Do total de prestacións acordadas en Galicia con causa en insolvencia (11.666,3 en miles de euros), un 42,18 % serviron para abonar salarios debidos e garantidos, e un 57,81 % (15.990,0 en miles de euros) para o abono de indemnizacións.

O cadro 12.14 informa do número de empresas afectadas en 2009: 2.566 (ano 2008: 1.273 empresas), sendo por insolvencia 1.019, e por regulación de emprego (1.389). e tamén do número de traballadores/as beneficiarios do FOGASA, un total de 7.318, deles 4.676 homes e 2.268 mulleres, percibindo prestacións por un importe de 34.964,3 en miles de euros.

■ Cadro 12.13 Traballadores beneficiarios e prestacións acordadas, segundo sexo, por comunidade autónoma e provincia. Ano 2009. Importe en miles de euros

	TOTAL		VARÓNS		MULLERES		NON CONSTA	
	Traballadores	Importe das prestacións	Traballadores	Importe das prestacións	Traballadores	Importe das prestacións	Traballadores	Importe das prestacións
	7.318	34.964,2	4.676	23.807,2	2.268	9.757,5	374	1.399,5
GALICIA								
A Coruña	3.096	14.956,0	1.855	9.449,1	1.089	4.959,8	152	547,1
Lugo	1.054	6.144,7	755	4.876,0	231	1.026,5	68	242,2
Ourense	653	2.873,5	410	1.828,6	225	950,5	18	94,4
Pontevedra	2.515	10.990,0	1.656	7.653,5	723	2.820,7	136	515,8

Fonte: FOGASA.

■ Cadro 12.14 Empresas afectadas e prestacións acordadas, segundo causa da prestación, por comunidade autónoma e provincia. Ano 2009. Importe en miles de euros

	TOTAL				POR INSOLVENCIA				POR REGULACIÓN DE EMPREGO			
	Empresas		(1) Importe das prestacións		Empresas		Importe das prestacións		Empresas		Importe das prestacións	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	1.273	2.566	16.423,5	34.964,3	795	1.019	13.642,3	27.656,3	478	1.389	2.781,1	7.308,0
GALICIA												
A Coruña	557	1.141	8.162,7	14.956,0	306	399	6.682,2	11.283,6	251	670	1.480,5	3.672,4
Lugo	129	354	1.261,6	6.144,7	82	146	1.079,4	5.341,0	47	184	182,2	803,7
Ourense	128	202	1.873,9	2.873,6	74	107	1.495,1	2.474,1	54	86	378,8	399,5
Pontevedra	459	869	5.125,3	10.990,0	333	367	4.385,6	8.557,6	126	449	739,6	2.432,4

(1) O número de empresas que figura no Total non se corresponde coa suma dos parciais, xa que unha mesma empresa pode estar ubicada en varias provincias. Do mesmo modo, unha mesma empresa pode recibir varios tipos de prestacións.

Fonte: FOGASA.

■ Cadro 12.15 Importe das prestacións acordadas segundo causa, por comunidade autónoma e provincia. 2009

	TOTAL	POR INSOLVENCIA			POR REGULACIÓN DE EMPREGO
		Total	Salarios	Indemnizacións	
GALICIA	34.964,3	27.656,3	11.666,3	15.990,0	7.308,0
A Coruña	14.956,0	11.283,6	4.333,4	6.950,2	3.672,4
Lugo	6.144,8	5.341,1	2.485,7	2.855,4	803,7
Ourense	2.873,5	2.474,0	1.132,8	1.341,2	399,5
Pontevedra	10.990,0	8.557,6	3.714,4	4.843,2	2.432,4

Fonte: FOGASA.

13.1 Introducción

A previsión social ante situacións individuais e familiares de necesidade artículase mediante sistemas de protección social que amparan aos cidadáns e as súas familias ante continxencias como a estabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade e a morte.

Os sistemas de protección social dos modernos estados constitúen tamén un enorme mecanismo económico-social que promove a evolución das sociedades e o equilibrio territorial, e orixina un importante efecto de redistribución das rendas que comporta un valor de solidariedade que é, sen dúbida, o aspecto máis característico desta, xa que coas súas realizacións vén a atender necesidades de contido individual e social impondo sacrificios aos mozos/as respecto dos vellos/as; aos sans respecto dos enfermos/as; aos ocupados/as respecto dos e das que se atopan en situación de desemprego; aos vivos/as respecto dos falecidos/as; aos que non teñen cargas familiares respecto dos que as teñen e aos de actividades económicas en auxe respecto dos sectores deprimidos.

No noso país podemos contemplar a protección social distinguindo dous grandes apartados: dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social vinculadas ao contrato de traballo ou ao desempeño dunha actividade por conta propia que constitúen a rama contributiva do sistema, e doutra, a cobertura asistencial que abrangue xunto coas pensións non contributivas da Seguridade Social e a Renda de Integración Social (RISGA), as derivadas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), as prestacións a extinguir do Fondo de Asistencia Social (FAS), e por último as derivadas da recente Lei da dependencia.

Xunto a estas dúas vertentes haberá que engadir unha terceira conformada pola previsión complementaria, que como sinala a Constitución (artigo 41, último inciso) é libre e, polo tanto, non é obxecto de tratamento neste informe.

O modelo actual da Seguridade Social en España, que arrancando dos anos sesenta do pasado século, perfecciónase e consolídase nos setenta, e que ten como expresión máis significativa a Constitución Española, en concreto o seu artigo 41 impón “aos poderes públicos o mantemento dun réxime público de Seguridade Social para todos os cidadáns que garanta a asistencia e prestacións sociais ante situacións de necesidade, especialmente no caso de desemprego...”, complementado coas imposicións a ditos poderes públicos das obrigas específicas de protección social á familia (artigo 39.1), así como aos fillos e ás nais (artigo 39.2), realizar unha política de previsión e tratamento dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos (artigo 49), ademais de garantir, mediante pensións adecuadas e periodicamente actualizadas a suficiencia económica para os cidadáns da terceira idade.

A Seguridade Social vén de experimentar nestes últimos anos importantes modificacións nas prestacións. O Pleno do Congreso dos Deputados aprobou, o 6 de abril de 1995, coa práctica unanimidade da Cámara, o Informe de la Ponencia para el análisis de los problemas estructurales del Sistema de la Seguridad Social y de las principales reformas que deberán acometerse, máis coñecido como “Pacto de Toledo” que representa o consenso político en torno ás liñas de futuro do sistema de pensións no noso país. O pacto, aínda que de contido xenérico, representa o compromiso sólido no mantemento e consolidación do actual sistema de protección social garantindo a súa viabilidade futura a través da adopción de medidas -o pacto contempla 15 recomendacións- que permitan a súa adaptación constante ás novas realidades e retos que se poidan presentar:

O 9 de outubro de 1996 subscríbese polo presidente do Goberno e os secretarios xerais de Comisións Obreiras e da Unión Xeral de Traballadores o Acuerdo sobre consolidación y racionalización del sistema de la Seguridad Social que, con vixencia ata 2000, senta as bases sobre as que se deberán desenvolver as recomendacións do Pacto de Toledo, acordo que tivo a súa plasmación na Lei 24/1997, do 15 de xullo, que contempla as seguintes medidas: 1) A separación financeira da Seguridade Social; 2) A constitución de reservas; 3) O establecemento gradual dun único tope de cotización para tódalas categorías profesionais; 4) A introdución de maiores elementos de contribución e proporcionalidade no acceso e determinación da contía das pensións de xubilación e, coa finalidade de establecer unha maior seguridade xurídica na determinación das pensións de invalidez, prevese a elaboración dunha lista de enfermidades; 5) A mellora do tempo de duración das pensións de orfandade; 6) As melloras das contías das prestacións mínimas na súa contía inferior de viuvez; 7) O establecemento da revalorización automática das pensións, en función da variación dos prezos, a través da fórmula estable contida, de forma permanente, na propia

LXSS; e 8) Previsión do desenvolvemento legal do tope de cobertura das pensións como forma de introducir os elementos da seguridade xurídica e financeira.

A Lei 39/1999, de 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras establece entre outras medidas unha nova prestación dentro da acción protectora da Seguridade Social, a de risco durante o embarazo co obxecto de protexer a saúde da muller traballadora.

O 9 de abril de 2001 asinouse polo goberno do Estado coa central sindical Comisións Obreiras, a CEOE e a CEPYME un novo acordo sobre a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social que no referente ás pensións contempla como principais acordos:

1) En materia de xubilación:

■ A eliminación do requisito do comezo a cotizar antes de 1967 para ter dereito á xubilación anticipada: o dereito ao retiro anticipado esténdese os/as maiores de 61 anos de idade que contén como mínimo con 30 anos de cotización e que leven 6 meses no paro. Xunto a isto establécese un novo coeficiente redutor anual en función dos anos cotizados que vai dende o 6% para os que acrediten 40 ou máis anos ata o 8% de 30 a 31 anos.

■ Establecemento de medidas de xubilación parcial que posibiliten a compatibilidade entre o percibo dunha pensión e o desenvolvemento de actividades laborais.

Ditos acordos implementáronse normativamente no Real decreto lei 16/2001, de 27 de decembro de 2001, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible.

2) En materia de prestacións de morte e supervivencia:

■ A base reguladora das pensións de viuvez sube do 45% no 2001 ao 52% no ano 2004. No ano 2002 estableceuse no 46%. Para persoas con cargas familiares elevarase ata o 70%, sempre que a pensión constituía a principal ou única fonte de ingresos e que a contía total dos seus ingresos non superen o previsto en cada exercicio económico para o recoñecemento dos complementos por mínimos.

■ Elevación a 22 anos a idade máxima para percibir a pensión de orfandade con carácter xeral e ata os 24 anos cando faleceran os dous proxenitores.

Ambas as medidas plasmáronse normativamente no Real decreto 1465/2001, do 27 de decembro, de modificación parcial do réxime xurídico das prestacións de morte e supervivencia.

3) Compromiso de aumento das pensións mínimas de xubilación e viuvez de menores de 65 anos e as non concorrentes do extinguido SOVI.

4) Inclusión na acción protectora dos autónomos/as, dos autónomos/as do especial agrario e dos de traballadores/as do mar, da prestación de incapacidade total cualificada –maiores de 55 anos–.

Ademais establécense acordos sobre:

Dotación anual do fondo de reserva: –unha mensuralidade do importe total das pensións máis a parte proporcional das pagas extraordinarias–, chegando a dita contía a finais do ano 2004.

Establecemento dun prazo non superior a doce anos para levar a cabo a separación de fontes con respecto ao financiamento do complemento de mínimos.

E por último mantense o período de cálculo da pensión de xubilación que de acordo co previsto actualmente foi aumentando ata 15 anos no 2003 e nese ano as partes asinantes comprométese a tomar as medidas oportunas para a adopción da “forma máis idónea para o cálculo das prestacións”.

O Congreso dos Deputados aprobou o 2 de outubro de 2003 un informe da Comisión non permanente do Pacto de Toledo no que como acordos máis importantes apóstase por ampliar os anos de cálculo da contía da pensión de xubilación –na actualidade 15 anos– sen especificar cántos, recomendándose así mesmo que a idade de xubilación real (63 anos) se aproxime á legal (65) e que o prazo para que o complemento de mínimos sexa asumido polos presupostos xerais do estado, é dicir, se desvinculen dos ingresos por cotas da Seguridade Social, sexa de cinco anos e non doce como estaba previsto.

O Acordo do Goberno coa Patronal (CEOE e CEPYME) e as Centrais Sindicais (CC.OO. e UXT) de 13 de Xullo de 2006 en materia de Seguridade Social que contempla a implementación dunha serie de medidas tendentes tanto a reforzar os mecanismos de consolidación do Sistema –garantía de financiación dos complementos de mínimos, simplificación da tarifa de accidentes de traballo, reforma do Fondo de Reserva...–, políticas de Apoio as Familias –Mellora das pensións de viudez e orfandade en discapacitados/as, familias numerosas, e familias sen vínculo matrimonial...– e reformas nos eidos das prestacións de incapacidade e de xubilación co aumento neste último caso do período mínimo de cotización esixido para acceder á pensión que será de quince anos efectivos (5.475 días), tras un período de aplicación progresiva.que se recolleu en súa maior parte na Lei 40/ 2007 de 4 de Decembro.

Ao longo das datas máis recentes sinalaremos como acontecementos de maior relevancia:

■ A Lei 39/2006 de 14 de decembro de promoción da autonomía persoal e atención as persoas en situación de dependencia- Lei de Dependencia.

■ A Lei Orgánica 3/2007 de 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes que leva a cabo unha notable intensificación da acción protectora no eido da maternidade e do risco contra o embarazo, incorporando ó ordenamento xurídico da protección social dous novos subsidios: o correspondente o permiso por paternidade e o que se concede en supostos de risco durante a lactancia natural.

■ A Lei 18/2007 de 4 de xullo, pola que procédese á integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de Traballadores/as Autónomos (RETA), que segue a recomendación sexta do Pacto de Toledo, con entrada en vigor o 1 de xaneiro de 2008, xunto coa Lei 20/2007 de 11 de Xullo do Estatuto do traballador autónomo.

■ Así mesmo a Lei 40/2007 de decembro de Medidas en Materia de Seguridade Social que desenvolve o Acordo de 13 de Xullo de 2006 que ademais do reseñado máis arriba, contempla medidas que incentivan alongar a vida laboral con incrementos dun 2% da pensión por cada ano cotizado despois dos 65 e un 3% para traballadores con carreiras de cotización de máis de 40 anos.

■ O Decreto-Lei 8/2010 de 20 de Maio, polo que se adoptan medidas extraordinarias para a redución do déficit público, prevé a suspensión da revalorización das pensións contributivas en 2011 coa excepción das mínimas e as do SOVI non concurrentes (aproximadamente un 35% do total).

13.2 Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

As pensións contributivas da Seguridade Social, é dicir, as que dan dereito a unha prestación en virtude dunha cotización previa, outorgan rendas, xeralmente vitalicias e proporcionais aos ingresos na vida activa, a aqueles/as que cesan nela, sempre que reúnan os requisitos esixidos para o seu recoñecemento, entre eles, e con carácter xeral, a alta ou situación asimilada á alta, e ter cubertos uns determinados períodos mínimos de cotización, agás no caso de accidentes.

As pensións móvense en canto á súa contía entre uns topes máximos e mínimos nos que os seus montantes teñen periodicidade anual. Son revalorizadas tamén anualmente en función do correspondente IPC previsto para ese ano, se ben en 2011 suspenderase dita revalorización coa excepción das non contributivas, as mínimas e as do SOVI. As derivadas de accidente de traballo ou enfermidade profesional incrementáanse nun 30% ou 50%, segundo a súa gravidade, cando a lesión se producira como consecuencia de infracción de medidas de seguridade e hixiene no traballo, recaendo a responsabilidade de dito recargo directamente sobre o empresario infractor.

Galicia constitúe unha das comunidades autónomas con máis alta porcentaxe de pensionistas, que representan, en 2009, o 25,57% da poboación total do censo. Durante os últimos anos acrecentouse a tendencia ao aumento da devandita porcentaxe, pasando en números absolutos dos 481.247, en 1985; aos 714.920, en 2009, (cadro 13.1), incrementándose nestes vintedous anos en 233.673 o número de pensións, fronte aos 332.400 novos cotizantes á Seguridade Social entre ambas as dúas datas.

**Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias.
Galicia/España. 1985/1990/1998-2009**

■ Cadro 13.1

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Nº	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Media	159,34	148,20	149,78	156,74	154,54	171,52
1990	Nº	189,1	111,8	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Media	246,69	220,36	221,41	236,60	234,09	267,23
1998	Nº	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Media	384,65	333,32	329,29	376,95	364,52	435,01
1999	Nº	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Media	394,59	339,66	335,39	383,89	371,33	443,27
2000	Nº	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Media	418,63	358,57	353,99	408,65	394,06	471,30
2001	Nº	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Media	454,20	388,53	382,97	445,14	427,95	512,97
2002	Nº	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Media	478,1	409,1	402,7	471,6	451,5	541,9
2003	Nº	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Media	502,8	428,7	421,5	497,9	475,0	571,7
2004	Nº	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Media	531,97	452,7	444,29	527,46	502,6	605,33
2005	Nº	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Media	561,58	477,57	469,3	557,69	531,1	636,58
2006	Nº	260,26	122,27	109,53	205,44	697,50	8.165,34
	Media	589,65	500,75	492,47	585,91	557,85	668,16
2007	Nº	263,03	121,96	109,26	208,19	702,44	8.273,94
	Media	629,01	533,61	525,39	625,96	595,59	713,48
2008	Nº	266,67	121,63	109,02	211,22	708,54	8.390,80
	Media	658,78	557,75	549,88	656,46	624,18	747,25
2009	Nº	270,23	121,12	109,08	214,49	714,92	8.531,93
	Media	682,07	576,28	567,60	679,02	645,94	772,57

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

Promedio en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

■ Relación activos/pasivos

A relación activos/pasivos do sistema da Seguridade Social constitúe un indicador do fluxo traballo-prestacións públicas nun espazo xeográfico determinado e ven a medir con bastante exactitude o grao de subsidiación deste. No cadro 13.2 inclúense os datos a nivel provincial, galego e do conxunto do Estado. Na provincia de Ourense (ver informes anteriores) o número de pensionistas superou, dende 1989 ata 2007 o de traballadores/as cotizantes en activo, e na de Lugo dende 1992 ata 2004. O importante aumento que se produce no número de afiliados/as á Seguridade Social en 1998, 1999 e no período 2000-2007 provoca un cambio na tendencia dos datos globais de Galicia dos anos precedentes, nos que se viña producindo un incremento maior de pasivos/as ou perceptores/as de pensións que de activos/as ou cotizantes.

A porcentaxe en Galicia da relación de activos/pasivos do sistema da Seguridade Social é, en 2009, de 1,45 activos por cada pasivo –1.034.400 traballadores en alta fronte aos 714.900 pensionistas–, sendo dita porcentaxe no total de España do 2,11, producíndose ao igual que en 2008 e a diferenza dos nove anos precedentes un incremento maior na proporción en favor dos pasivos/as, tanto en España como na comunidade galega. Diminúen nas catro provincias galegas os traballadores/as afiliados/as e incrementanse en escasísimo número a contía dos pasivos/as, coa excepción de Lugo, baixando a relación a 1,07% activos/as por cada pensionista en Lugo, e quedando practicamente á par en Ourense, donde a diferenza dos dous anos anteriores os pensionistas superan lixeiramente o número de cotizantes.

Os afiliados/as sitúanse, en 2009 na cifra de 433.500 na provincia da Coruña e 362.900 en Pontevedra, cunha merma de 12.400 cotizantes na primeira e unha diminución de 19.200 na segunda, con respecto a 2008, e os pasivos sitúanse en 270.200 na Coruña e 214.500 en Pontevedra, cun aumento sobre 2008 de 3.600 na primeira e de 6.400 na segunda.

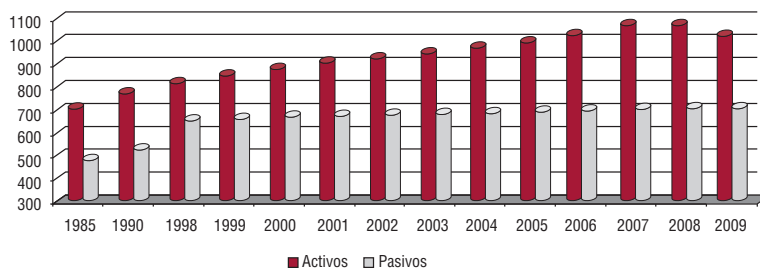
**Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.
Galicia/España. 1985/1990/1998-2009**

■ **Cadro 13.2**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Activos	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
	Pasivos	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Proporción	1,65	1,20	1,06	1,70	1,46	1,96
1990	Activos	301,2	116,4	95,7	255,6	768,9	12.513,9
	Pasivos	189,1	118,0	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Proporción	1,59	0,99	0,97	2,03	1,46	2,05
1998	Activos	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
	Pasivos	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Proporción	1,41	0,90	0,85	1,51	1,25	1,83
1999	Activos	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	Pasivos	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Proporción	1,45	0,93	0,88	1,57	1,29	1,91
2000	Activos	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	Pasivos	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Proporción	1,47	0,94	0,89	1,62	1,32	1,98
2001	Activos	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	Pasivos	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Proporción	1,49	0,95	0,90	1,65	1,34	2,04
2002	Activos	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
	Pasivos	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Proporción	1,51	0,96	0,91	1,67	1,36	2,08
2003	Activos	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
	Pasivos	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Proporción	1,54	0,98	0,92	1,70	1,39	2,12
2004	Activos	399,9	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
	Pasivos	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Proporción	1,57	1,01	0,94	1,73	1,42	2,17
2005	Activos	411,4	125,7	105,2	355,5	997,7	17.835,4
	Pasivos	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Proporción	1,60	1,03	0,96	1,76	1,45	2,24
2006	Activos	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
	Pasivos	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5	8.165,3
	Proporción	1,64	1,06	0,99	1,79	1,48	2,28
2007	Activos	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,2	19.152,3
	Pasivos	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4	8.273,9
	Proporción	1,69	1,09	1,02	1,84	1,52	2,31
2008	Activos	445,9	133,1	111,4	382,1	1.072,5	19.005,6
	Pasivos	266,6	121,6	109,0	211,2	708,5	8.390,8
	Proporción	1,67	1,09	1,02	1,81	1,51	2,27
2009	Activos	433,5	129,4	108,6	362,9	1.034,4	18.020,5
	Pasivos	270,2	121,1	109,1	214,5	714,9	8.531,9
	Proporción	1,6	1,1	1,0	1,7	1,5	2,1

Elaboración propia.
Número de persoas en miles. Medias anuais.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Evolución dos activos e pasivos en Galicia

■ Altas iniciais e baixas

As altas iniciais de pensións contributivas (cadro 13.3) recollen o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluír as altas por traslado de provincias; doutra banda, as baixas (cadro 13.4) representan o número de baixas de pensións contributivas (por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ao cobro durante catro meses consecutivos). En 1992 primeiro ano na serie que se contempla nos cadros, as altas das **pensións de xubilación** en Galicia superan amplamente ás baixas (18.237 novas altas fronte a 13.160 baixas), pero en 1998 as baixas comezan a superar ás altas iniciais, reproducíndose con maior amplitude entre 2001 e 2006. No ano 2009 orixínanse 21.375 baixas fronte a 19.682 altas iniciais no conxunto de Galicia. As altas de **viuvez**, 10.378, en 2009 continúan superando con bastante diferenza ás baixas –8.950 en dito ano–. Na serie dos datos anuais (ver informes anteriores), as cifras de altas e baixas de **orfandade e en favor de familiares**, tenden a unha paridade en 1996; en 1997 aumentan moi considerablemente a proporción a favor das altas e en 1998 e 1999 chegan a representar máis do dobre, se ben no ano 2000 o incremento substancial das baixas volve a aproximar ámbolos parámetros, no 2001 as baixas en número de 2.740 superan amplamente o número das altas iniciais (2.328), no 2002 as altas (2.831) volven a representar practicamente o dobre das baixas (1.461) e de 2003 a 2007 equilíbranse practicamente o número das altas, pero en 2008 incrementábase a diferenza en favor das altas, o mesmo que en 2009: 2.123 fronte a 1.788 baixas.

Referente ás **prestacións de invalidez**, despois de se produciren máis baixas que altas en 1997, 1998 e 1999, como consecuencia da drástica redución motivada pola inclusión dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación, as baixas de ditas pensións, tanto en Galicia como no resto do Estado, experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes, no caso galego, redución que se mantén dende o ano 2000 a 2009, con só 2.336 baixas fronte ás 7.703 altas iniciais en este último ano.

O número total das altas iniciais de pensións en 2009 aumentan lixeiramente en Galicia pasando de 39.286 no ano anterior ás 39.886 do 2009, incrementándose tamén no conxunto de España. O incremento no número das pensións iniciais prodúcese nas catro provincias galegas. Por prestacións diminúen lixeiramente as de invalidez e viuvez, incrementanse o resto.

A Coruña é a demarcación onde é máis acusada a diferenza entre altas e baixas –16.035 fronte a 12.873– e a continuación Pontevedra. Nas provincias de Lugo e Ourense a relación é dun certo equilibrio entre ámbolos dous parámetros –con maior número de baixas que altas iniciais en Lugo e o contrario en Ourense–. Prodúcese, en 2009, a nivel galego e en cómputo interanual, un escaso incremento das altas iniciais e tamén, aínda que máis acusado das baixas, manténdose un maior número de altas que de baixas de pensións.

**Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2004-2009⁽¹⁾**
■ Cadro 13.3

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	7.138	3.472	3.153	4.564	18.237	224.138
	2004	5.576	1.910	1.892	4.533	13.911	187.104
	2005	6.718	2.400	2.226	5.813	17.157	265.270
	2006	6.716	2.426	2.236	5.645	17.023	235.129
	2007	6.813	2.384	2.145	5.628	16.970	231.784
	2008	7.687	2.469	2.444	6.441	19.041	269.772
	2009	8.003	2.461	2.560	6.658	19.682	287.904
Invalidez	1992	2.113	2.099	1.133	2.592	7.937	92.172
	2004	2.730	849	1.075	2.426	7.080	83.702
	2005	2.679	983	978	2.398	7.038	86.125
	2006	2.756	1.056	1.018	2.690	7.520	99.873
	2007	3.290	1.079	1.134	2.610	8.113	98.808
	2008	3.254	957	1.120	2.543	7.874	97.396
	2009	3.152	863	1.197	2.491	7.703	98.056
Viuvez	1992	3.257	1.743	1.460	2.338	8.798	116.692
	2004	4.002	1.720	1.552	2.959	10.233	127.287
	2005	3.990	1.781	1.583	2.982	10.336	132.486
	2006	3.969	1.699	1.594	3.153	10.415	128.813
	2007	4.091	1.716	1.617	3.131	10.555	131.454
	2008	4.023	1.681	1.554	3.041	10.299	130.138
	2009	4.042	1.747	1.490	3.099	10.378	129.615
Orfandade e en favor de familiares	1992	693	262	254	733	1.942	22.864
	2004	888	290	310	691	2.179	28.144
	2005	857	315	273	695	2.140	27.481
	2006	852	242	293	692	2.079	26.704
	2007	777	261	238	662	1.938	25.784
	2008	820	295	233	727	2.075	26.374
	2009	838	274	255	756	2.123	28.290
Total	1992	13.201	7.576	6.000	10.227	37.004	455.866
	2004	13.196	4.769	4.829	10.609	33.403	426.237
	2005	14.244	5.479	5.060	11.888	36.671	511.362
	2006	14.293	5.423	5.141	12.180	37.037	490.519
	2007	14.971	5.440	5.134	12.031	37.576	487.830
	2008	15.819	5.382	5.350	12.735	39.286	524.500
	2009	16.035	5.345	5.502	13.004	39.886	543.865

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar.

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

**Baixas de pensiones contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2004-2009⁽¹⁾**

■ **Cadro 13.4**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	5.032	2.779	2.643	2.706	13.160	142.039
	2004	7.017	3.719	3.281	5.166	19.183	209.819
	2005	6.963	3.766	3.549	5.468	19.746	226.135
	2006	6.903	3.751	3.540	5.468	19.662	215.848
	2007	7.224	3.726	3.433	5.714	20.097	224.885
	2008	7.168	3.753	3.480	5.756	20.157	232.927
	2009	7.775	3.942	3.462	6.196	21.375	244.146
Invalidez	1992	1.426	1.909	1.005	1.828	6.168	65.547
	2004	666	216	299	610	1.791	23.932
	2005	761	210	268	626	1.865	24.400
	2006	738	230	256	696	1.920	23.825
	2007	840	305	270	779	2.194	26.262
	2008	901	327	247	896	2.371	27.807
	2009	992	228	258	858	2.336	28.349
Viuvez	1992	1.728	1.060	885	1.103	4.776	64.972
	2004	2.792	1.427	1.193	2.089	7.501	95.818
	2005	2.970	1.436	1.360	2.206	7.972	103.853
	2006	3.024	1.571	1.341	2.211	8.147	99.733
	2007	3.099	1.543	1.379	2.230	8.251	103.459
	2008	3.106	1.587	1.397	2.307	8.397	106.900
	2009	3.341	1.667	1.467	2.475	8.950	110.143
Orfandade e en favor de familiares	1992	603	182	186	540	1.511	21.228
	2004	904	239	240	814	2.197	27.645
	2005	805	242	232	778	2.057	25.527
	2006	797	225	234	655	1.911	23.378
	2007	738	223	215	637	1.813	21.841
	2008	675	216	203	566	1.660	21.030
	2009	765	230	192	601	1.788	21.686
Total	1992	8.789	5.930	4.719	6.177	25.615	293.786
	2004	11.379	5.601	5.013	8.679	30.672	357.214
	2005	11.499	5.654	5.409	9.078	31.640	379.915
	2006	11.462	5.777	5.281	9.030	31.550	362.784
	2007	11.901	5.797	5.297	9.360	32.355	376.447
	2008	11.850	5.886	5.324	9.525	32.585	388.664
	2009	12.873	6.067	5.379	10.130	34.449	404.324

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar.

A partir de novembro de 1997 as pensiones de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

■ Media das pensións

No cadro 13.5, contéplase o número de pensións e o termo medio do importe destas por comunidades autónomas. Do total dos 8.531.900 pensionistas españois, Galicia, con 714.900, representa o 8,38%, unha porcentaxe superior –case dous puntos e medio– en relación coa que existe referente ao total da poboación. O cadro 13.6 contempla a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma dende 1985 e pode observarse que dende o citado ano, no que a diferenza do importe das pensións media de Galicia respecto á media española era de 2.500 pesetas (15,02 euros), ata os 124,21 euros de 2009, prodúcese ano tras ano unha maior diferenza na contía, permanecendo invariable en todo este tempo como a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións. O feito explícase fundamentalmente polo importante volume das pensións do réxime especial agrario, en xeral moito máis baixas que as do réxime xeral ou de autónomos.

■ **Cadro 13.5** **Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000/2005-2009**

	1990		2000		2005		2006		2007		2008		2009	
	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾
Andalucía	938,0	252,8	1.199,3	437,4	1.271,9	561,9	1.296,0	592,9	1.312,9	621,8	1.333,5	663,1	1.356,9	693,5
Aragón	223,2	272,3	260,0	482,0	264,6	628,0	270,0	661,0	272,4	695,3	274,8	744,0	278,0	780,8
Asturias	240,5	319,6	283,2	575,1	285,2	738,7	288,6	777,9	290,7	814,6	292,0	865,7	293,3	903,3
Baleares	121,2	244,4	146,8	426,6	153,0	551,1	156,1	580,5	157,5	609,2	159,8	651,3	162,8	683,4
Canarias	151,4	258,7	201,3	444,5	221,8	571,3	228,3	602,8	234,3	623,6	240,1	675,8	246,8	708,3
Cantabria	101,3	274,9	120,0	486,9	123,2	633,8	125,4	666,3	126,5	700,3	127,8	748,5	129,2	784,4
C. A Mancha	257,4	256,3	312,4	433,4	321,1	556,6	325,5	590,5	328,0	622,5	331,4	667,8	335,9	702,5
C. León	479,3	263,4	561,9	455,4	566,9	587,3	573,6	620,1	576,3	651,3	578,5	696,1	582,8	731,4
Cataluña	1.071,4	270,1	1.335,1	484,3	1.410,8	630,9	1.455,0	661,5	1.477,5	694,3	1.497,8	742,8	1.524,2	777,8
C. Valenciana	597,5	245,2	739,4	423,3	788,2	559,3	815,6	587,0	829,8	616,5	845,0	658,9	862,3	691,0
Extremadura	158,8	245,0	192,9	405,3	197,9	513,8	199,6	544,3	200,7	572,1	202,3	611,8	204,6	642,0
Galicia	552,2	234,1	667,4	394,1	689,7	506,2	697,5	535,1	702,4	562,2	708,5	600,7	714,9	629,9
Madrid	581,5	306,9	790,4	558,6	850,7	726,1	874,8	762,8	892,7	799,4	913,7	852,8	939,8	892,8
Murcia	159,1	245,9	194,7	420,6	205,2	539,3	209,7	567,1	212,1	593,8	214,5	633,8	218,0	664,4
Navarra	79,0	286,4	99,8	514,2	107,5	679,4	110,9	718,1	113,0	755,6	115,2	808,5	117,3	849,5
País Vasco	331,4	320,8	423,8	594,5	449,2	771,8	464,4	806,1	471,9	843,0	479,4	898,3	487,7	938,4
A Rioxa	48,0	256,8	56,6	452,1	58,6	583,4	60,2	612,6	61,1	642,8	61,9	686,5	62,8	719,8
Ceuta e Melilla	11,0	288,6	13,8	504,0	14,1	646,6	14,3	679,6	14,4	704,5	14,5	751,0	14,6	780,4
España	6.102,1	267,2	7.598,8	468,2	7.979,7	609,8	8.165,3	641,9	8.273,9	673,7	8.390,8	719,7	8.531,9	754,1

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

(1) Medias anuais en euros.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

■ Cadro 13.6

Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social.
Por comunidades autónomas. 1985/1989/2000-2009

	1985	1989	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	159,87	222,37	437,54	461,60	480,45	504,65	530,81	561,90	592,91	621,84	663,13	693,53
Aragón	171,29	239,20	482,01	509,31	532,17	560,54	592,83	627,95	661,03	695,32	744,03	780,79
Asturias	200,74	284,28	575,17	606,27	628,19	661,45	700,04	738,74	777,87	814,61	865,70	903,27
Baleares	158,67	217,57	426,72	450,01	469,24	493,89	521,59	551,09	580,54	609,20	651,26	683,40
Canarias	164,68	229,59	444,75	468,90	487,94	512,67	539,94	571,26	602,80	632,63	675,82	708,27
Cantabria	174,29	243,41	486,82	515,40	537,14	566,34	599,92	633,82	666,31	700,28	748,52	784,35
C. A Mancha	161,67	225,38	433,33	456,97	475,43	499,05	523,74	556,63	590,52	622,51	667,79	702,46
C. León	164,68	230,19	455,57	480,94	501,05	526,41	554,23	587,26	620,11	651,26	696,06	731,42
Cataluña	171,89	239,20	484,42	511,83	535,33	564,48	597,71	630,94	661,52	694,25	742,80	777,76
C. Valenciana	155,66	216,36	432,13	456,73	476,17	501,13	528,99	559,34	586,98	616,45	658,93	691,18
Extremadura	153,86	215,76	405,08	426,20	442,30	463,14	484,44	513,80	544,26	572,13	611,84	642,06
Galicia	153,26	207,95	394,26	415,45	432,38	454,43	478,26	506,23	535,10	562,19	600,73	629,85
Madrid	189,92	280,07	558,34	591,44	616,75	649,37	687,47	726,13	762,83	799,39	852,79	892,78
Murcia	159,87	217,57	420,71	443,84	461,75	485,04	510,35	539,34	567,12	593,77	633,80	664,36
Navarra	176,70	251,22	513,87	545,89	570,90	602,61	639,44	679,36	718,08	755,56	808,54	849,52
País Vasco	195,93	280,67	540,31	629,29	655,51	691,17	733,16	771,82	806,10	843,02	898,27	938,44
A Ríoxa	159,87	226,58	451,96	478,55	499,06	524,40	552,05	583,42	612,55	642,78	686,52	719,75
Ceuta e Melilla ⁽¹⁾	177,90	254,23	504,25	532,85	555,21	583,13	613,37	646,60	679,60	704,50	751,00	780,40
España	168,28	236,80	468,19	497,89	518,89	546,04	576,57	609,75	641,86	673,69	719,68	754,06

Elaboración propia.

Datos en euros mes.

(1) Media de ámbalas dúas cidades autónomas.

Fonte: INSS.

■ Pensións por tramos de contía

No cadro anterior observabamos que Galicia ocupaba a derradeira posición por Comunidades Autónomas no importe medio das pensións -629,85 euros no 2009- no conxunto do Estado. No cadro 13.7 contéplase o número de pensións en vigor por tramos de contía: I I en total, comezando polas inferiores a 250 euros mes, que representan en Galicia 61.660 o 8,57 % fronte as 483.606 do conxunto estatal que supoñen o 5,65 %, case 3 puntos por baixo da porcentaxe galega. O tramo onde se concentra un número maior de pensións é o que corresponde ao intervalo de 450 a 550 euros con 166.620 pensións é o 23,17% do total das mesmas- lixeiramente inferior ao estatal, pero nos posteriores ós 900 euros as porcentaxes son netamente inferiores á media nacional con respecto ototol das pensións.

Como pode apreciarse a porcentaxe dos primeiros tramos son lixeiramente máis altos nas provincias de Lugo e Ourense, diminuíndo ostensiblemente nos intervalos de maior contía. As pensións de máis de 1.100 euros son en Galicia 82.269 e representan só o 11,44 % mentres que no conxunto do Estado supoñen un 18,63% do total.

■ Cadro 13.7

Pensións en vigor por tramos de contía. Galicia/España. 2009

Tramos de Contía	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia		Total España		Porcentaxe Galicia/España
	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	
Hasta 250,00 euros	21.603	7,93	9.806	8,10	12.699	11,60	17.552	8,11	61.660	8,57	483.606	5,65	12,75%
De 250,01 a 350,00	31.189	11,46	20.504	16,95	15.058	13,76	24.411	11,28	91.162	12,68	661.752	7,74	13,78%
De 350,01 a 450,00	25.188	9,25	9.471	7,83	10.443	9,54	23.184	10,71	68.286	9,50	880.370	10,29	7,76%
De 450,01 a 550	56.853	20,88	36.725	30,35	28.918	26,43	44.124	20,38	166.620	23,17	2.115.922	24,74	7,87%
De 550,01 a 700,00	64.610	23,73	26.333	21,76	25.247	23,07	47.757	22,06	163.947	22,80	1.410.614	16,49	11,62%
De 700,01 a 900,00	21.508	7,90	6.123	5,06	6.109	5,58	17.994	8,31	51.734	7,19	817.308	9,55	6,33%
De 900,01 a 1.100,00	14.421	5,30	3.803	3,14	3.768	3,44	11.488	5,31	33.480	4,66	590.818	6,91	5,67%
De 1.100,01 a 1.300,00	10.912	4,01	2.601	2,15	2.543	2,32	8.808	4,07	24.864	3,46	459.938	5,38	5,41%
De 1.300,01 a 1.500,00	8.049	2,96	1.801	1,49	1.568	1,43	7.133	3,30	18.551	2,58	347.077	4,06	5,34%
De 1.500,01 a 2.441,76	17.650	6,48	3.769	3,12	3.032	2,77	13.844	6,40	38.295	5,32	775.961	9,07	4,94%
Más de 2441,76	277	0,10	57	0,05	44	0,04	181	0,08	559	0,08	10.605	0,12	5,27%
Total	272.260	100,00	120.993	100,00	109.429	100,00	216.476	100,00	719.158	100,00	8.553.971	100,00	8,41%

Data a 31-XII-2009.
Fonte: INSS.

■ Pensións con complemento a mínimo

Os beneficiarios/as do Sistema da Seguridade Social, na súa modalidade contributiva, con pensión inferior á mínima sempre que non perciban ingresos de capital ou de traballo persoal ou que percibíndoos non excedan da contía que anualmente o Goberno estableza en xubilación sen cónxuxe a cargo, para o ano 2009: 7.861,70 euros- terán dereito a percibir os complementos necesarios para alcanzar a contía mínima das pensións.

Así mesmo terán dereito ao complemento de cónxuxe a cargo aqueles pensionistas con pensión inferior á prevista anualmente polo Goberno en cada unha das mesmas para esta modalidade, cando non superen a contía fixada anualmente, en xubilación para 2008 os 9.746,66 euros.

Na pensión de viuvez entenderase por cargas familiares a convivencia do beneficiario/a con fillos/as menores de 26 anos ou maiores incapacitados (deben acreditar un grao de minusvalía igual ou superior ao 33%), ou menores de 18 anos acollidos, cando a renda do conxunto da unidade familiar dividida polo número de membros que a compoñen non supere en cómputo anual o 75% do salario mínimo interprofesional, excluídas a parte proporcional de dous pagas extraordinarias.

No cadro 13.8 contémplase o número de pensións cos complementos a mínimo e co tanto por cento do total, por tipos de prestacións. Como pode observarse tanto en orfandade como en favor de familiares máis da metade das pensións recoñecidas en Galicia beneficianse deste complemento, en xubilación o número de pensións é de 169.387, e dicir o 38,50% e no total de pensións o 34,23%. Por comunidades autónomas (cadro 13.9) Galicia constitúe en porcentaxe a cuarta comunidade que se beneficia máis deste complemento detrás de Estremadura, Castela a Mancha e Andalucía e 6,20 puntos por riba da media estatal.

■ Cadro 13.8

Pensións con complemento a mínimo. Galicia a agosto de 2009(*)

	Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade		F. Familiares		Total	
	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)
A Coruña	2.520	9,40	60.298	37,06	22.814	32,36	4.356	52,31	1.234	61,39	91.222	33,76
Lugo	1.167	12,66	31.002	39,41	6.158	20,59	1.579	58,45	466	64,19	40.372	33,33
Ourense	1.562	16,72	34.600	49,47	7.947	30,24	1.532	60,40	904	81,88	46.545	42,67
Pontevedra	2.151	9,37	43.487	33,80	16.340	29,98	3.639	48,91	990	59,67	66.607	31,05
Galicia	7.400	10,83	169.387	38,50	53.259	28,42	11.106	52,95	3.594	65,36	244.746	34,23
España	78.124	8,48	1.368.943	27,17	758.819	33,42	127.635	44,80	18.694	49,44	2.297.284	26,93

% sobre el total de cada tipo de pensionés.

Fuente: Informe económico-financiero. Orzamentos Xerais ds Seguridade social 2010.

■ Cadro 13.9

Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos por comunidades autónomas. 2007/2009

	I. permanente			Xubilación			Viuvez			Orfandade			F. Familiares			Total		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Extremadura	10,64%	12,04%	15,05%	48,05%	49,80%	50,32%	62,25%	62,73%	62,91%	68,38%	69,75%	69,53%	62,39%	64,54%	64,89%	49,29%	50,57%	51,17%
C. A Mancha	7,37%	7,98%	10,01%	40,81%	41,42%	41,40%	58,82%	59,16%	59,40%	57,29%	57,53%	57,64%	56,43%	58,67%	58,80%	43,15%	43,64%	43,81%
Andalucía	7,82%	8,72%	11,05%	34,87%	35,91%	36,25%	42,77%	43,00%	42,94%	49,54%	55,91%	56,67%	49,63%	50,19%	50,99%	33,82%	34,62%	35,16%
Galicia	6,72%	7,17%	10,83%	38,84%	38,72%	38,50%	28,78%	29,08%	29,39%	53,76%	54,26%	55,40%	63,58%	64,30%	65,36%	33,84%	33,91%	34,23%
Canarias	6,02%	6,33%	8,06%	31,85%	31,83%	31,56%	44,24%	44,70%	44,58%	54,29%	54,89%	55,66%	53,96%	53,09%	53,48%	33,57%	33,75%	33,78%
C. León	5,88%	6,58%	8,74%	30,74%	31,73%	31,53%	40,92%	41,38%	41,54%	53,16%	54,07%	54,39%	52,30%	54,20%	54,96%	32,42%	33,27%	33,34%
Murcia	8,35%	9,47%	11,78%	31,96%	33,47%	34,39%	37,80%	38,59%	39,07%	55,01%	56,10%	56,28%	53,69%	56,86%	56,74%	31,12%	32,38%	33,34%
C. Valenciana	7,08%	7,99%	9,88%	28,82%	29,56%	29,51%	36,06%	36,57%	36,85%	47,14%	49,30%	49,46%	46,64%	49,56%	49,76%	29,10%	29,85%	30,08%
Melilla	4,18%	5,88%	7,97%	21,12%	22,44%	23,06%	36,16%	38,50%	38,48%	58,75%	59,39%	60,11%	45,61%	55,36%	56,60%	26,28%	28,25%	28,89%
A Ríoxa	3,99%	4,67%	5,98%	26,48%	27,22%	26,97%	37,36%	38,01%	38,46%	45,83%	46,83%	46,48%	42,86%	46,90%	49,11%	27,63%	28,39%	28,52%
Ceuta	3,93%	4,52%	4,43%	21,54%	22,31%	22,58%	35,22%	38,39%	38,57%	51,95%	52,63%	57,11%	40,00%	46,00%	40,38%	26,23%	27,86%	28,25%
Aragón	4,08%	4,92%	6,80%	25,41%	26,19%	25,78%	36,99%	37,27%	37,26%	41,32%	42,88%	42,10%	42,62%	44,18%	44,88%	27,24%	27,91%	27,79%
Baleares	4,36%	5,07%	6,38%	25,02%	25,60%	25,20%	25,61%	26,12%	26,47%	41,47%	44,75%	44,89%	39,88%	43,33%	46,98%	23,21%	23,91%	23,99%
Navarra	3,10%	3,78%	4,93%	21,90%	22,33%	21,82%	34,57%	34,77%	34,39%	37,36%	38,40%	38,37%	52,22%	53,48%	53,08%	23,84%	24,24%	23,91%
Cantabria	3,78%	4,79%	7,18%	20,22%	20,86%	20,78%	21,91%	22,37%	22,92%	41,19%	43,22%	43,38%	43,33%	45,37%	47,62%	19,70%	20,38%	20,75%
Cataluña	4,43%	5,09%	6,12%	19,75%	20,05%	19,82%	20,65%	20,76%	20,73%	32,96%	34,26%	34,53%	35,40%	36,05%	35,37%	18,60%	18,94%	18,93%
Asturias	3,16%	3,94%	5,94%	19,44%	19,61%	19,67%	19,89%	20,14%	20,13%	37,27%	38,66%	39,07%	33,81%	37,22%	36,76%	18,12%	18,44%	18,75%
Madrid	3,49%	3,83%	4,71%	14,98%	15,10%	14,95%	25,89%	26,08%	25,90%	32,27%	32,99%	33,93%	29,12%	29,98%	30,03%	17,66%	17,83%	17,72%
País Vasco	2,28%	2,48%	3,71%	11,84%	11,87%	12,15%	17,49%	17,27%	17,60%	29,39%	29,57%	30,28%	26,80%	27,10%	28,37%	13,02%	13,01%	13,41%
Media	5,86%	6,58%	8,48%	26,75%	27,25%	27,17%	33,05%	33,34%	33,42%	46,46%	47,46%	47,40%	47,30%	48,72%	49,44%	26,88%	27,38%	28,03%

Elaboración propia.

Fuente: Informes económico-financieros. Orzamentos da Seguridade Social.

Nota: Os datos de pensións con complemento a mínimo do 2007 son a decembro e os do 2008 e 2009 son a agosto.

■ Análise por réximes

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social, e o acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 que desenvolve o Pacto de Toledo, prevén unha simplificación da estrutura do sistema, reconducíndoo cara a existencia de só dous réximes: un de conta allea, no que se incluírían os activos/as da Minería do Carbón, Empregados/as do Fogar e conta allea do Mar e Agrario, e outro o Réxime de Autónomos. Iso sen dúbida provocará cambios importantes, tanto na cotización deses colectivos especiais –aínda que se manteñan algunhas peculiaridades–, como con respecto a unha equiparación efectiva das prestacións da Seguridade Social. O compromiso de incluír para os traballadores/as por conta propia a incapacidade total cualificada plasmouse no Real decreto 463/2003, do 25 de abril, e a integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de traballadores/as autónomos (RETA) na Lei 18/2007 de 4 de xullo, con efectos de 1 de xaneiro de 2008.

Como apuntabamos en informes anteriores, en 1994 prodúcese unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas agrarios de moitos anos anteriores, e comeza a ser maior; se ben moi paulatinamente, o número das pensións que causan baixa que o número de novos pensionistas.

Dende o punto de vista dos datos que proporciona a Seguridade Social, Galicia é a comunidade autónoma española que sufriu un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos, pasando de representar os activos do Réxime Especial Agrario o 29,29% da poboación en alta en 1985, ao 4,94% en 2007, moi por debaixo de poboacións como Andalucía ou Estremadura e máis de 3 puntos inferior a media española. A impresionante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez, se ben, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

Segundo nos mostra o cadro 13.10, a inmensa maioría dos pensionistas galegos do réxime agrario- os de conta propia- pasan a integrarse no de autónomos de tal xeito que estes pasan de 75.700 en 2007 a 294.600 en 2008, unha cifra moi próxima ó número dos pertencentes ó réxime xeral. Os 6.100 pensionistas do Réxime Agrario en 2009 constitúen un escaso 0,85% do total, mentras que os do Réxime Xeral con 307.300 supoñen o 42,99% dos pasivos galegos. (cadro 13.11).

**Evolución do número de pensións polos principais réximes.
Por provincias. Galicia 2000/2005-2009**

■ Cadro 13.10

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Xeral	2000	97,6	29,5	37,4	76,8	241,4
	2005	110,4	32,8	42,2	88,2	273,6
	2006	113,5	33,6	43,4	91,0	281,5
	2007	116,6	34,5	44,5	93,9	289,4
	2008	120,2	35,3	45,6	97,1	298,1
	2009	123,9	36,2	46,8	100,4	307,3
Autónomos (1)	2000	23,4	10,0	9,7	16,8	59,9
	2005	28,4	11,1	11,5	20,1	71,1
	2006	29,2	11,4	11,9	20,9	73,4
	2007	30,2	11,7	12,1	21,7	75,7
	2008	97,5	75,4	54,8	67,0	294,6
	2009	97,2	74,0	53,6	66,9	291,7
Agrario (1)	2000	77,6	75,2	54,8	55,1	262,7
	2005	71,7	68,8	47,9	50,6	238,9
	2006	70,4	67,6	46,4	49,5	233,9
	2007	68,9	66,2	44,7	48,3	228,1
	2008	1,4	1,3	0,8	2,7	6,2
	2009	1,4	1,3	0,8	2,7	6,1
Mar	2000	23,3	2,3	0,1	20,3	45,9
	2005	24,6	2,5	0,1	22,0	49,1
	2006	25,0	2,5	0,1	22,4	50,0
	2007	25,3	2,5	0,1	22,7	50,7
	2008	25,6	2,5	0,1	23,1	51,3
	2009	25,8	2,6	0,8	23,4	52,6
Outros	2000	21,4	7,2	7,8	21,1	57,5
	2005	21,6	7,0	7,8	20,7	57,0
	2006	22,2	7,2	7,8	21,6	58,8
	2007	22,1	7,1	7,9	21,5	58,6
	2008	22,0	7,1	7,8	21,4	58,3
	2009	22,0	7,1	7,1	21,2	57,3
Total	2000	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4
	2005	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7
	2006	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5
	2007	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4
	2008	266,7	121,6	109,0	211,2	708,5
	2009	270,2	121,1	109,1	214,5	714,9

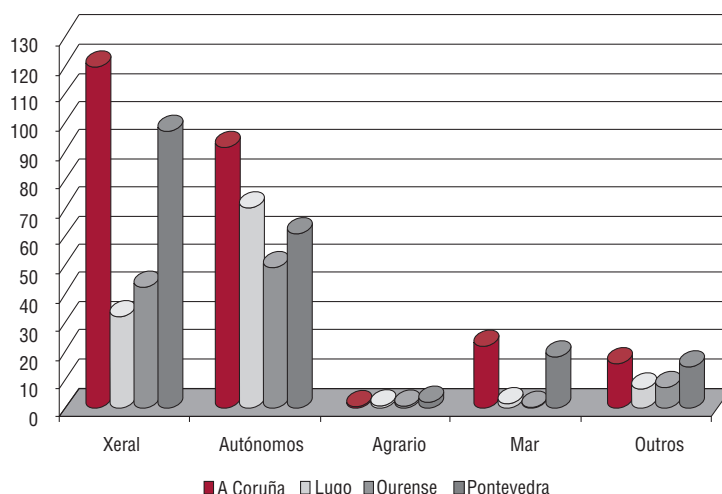
Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

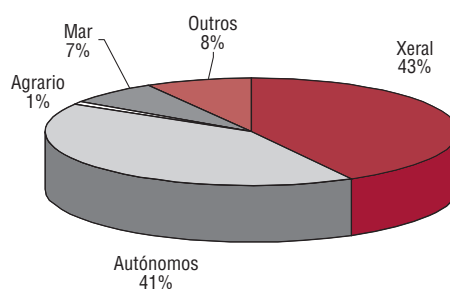
(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do rexímen agrario intégranse no de autónomos.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Pensións por réximes e provincias en 2009

Pensións por réximes en Galicia en 2009

■ **Cadro 13.11.a** Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2005-2009

	Réxime Xeral							Autónomos (1)						
	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	367,2	481,6	630,8	645,6	659,6	675,6	693,7	77,0	96,2	133,6	137,8	141,9	201,5	205,6
Aragón	96,6	124,0	151,1	154,3	157,5	160,8	164,4	26,9	30,7	36,1	36,7	37,4	73,4	73,5
Asturias	82,7	103,6	127,3	130,6	134,0	136,9	139,9	18,6	23,0	29,9	30,6	31,2	77,8	77,2
Baleares	54,5	68,6	88,0	89,9	91,7	94,2	97,1	14,2	19,0	25,0	25,6	26,2	41,3	41,9
Canarias	66,9	89,6	132,0	137,0	142,4	147,7	153,7	11,9	16,0	25,4	26,6	27,9	44,2	45,1
Cantabria	47,5	58,1	69,8	71,2	72,6	74,0	75,7	10,2	11,9	14,4	14,7	14,9	35,9	35,7
C. A Mancha	84,5	114,7	152,9	157,1	161,1	165,5	170,8	31,8	36,2	43,7	44,7	45,5	88,0	88,4
C. León	159,7	207,5	259,4	265,2	270,6	275,7	282,5	55,3	64,0	77,4	78,9	80,2	208,8	207,3
Cataluña	626,5	758,9	938,1	958,5	979,6	999,6	1.023,1	126,5	152,4	189,3	194,6	199,0	273,1	277,3
C. Valenciana	273,6	349,1	466,0	479,1	492,5	506,6	522,3	59,5	70,8	96,8	100,5	104,0	141,6	145,5
Extremadura	47,6	68,0	87,8	89,3	90,8	92,5	94,5	17,2	19,8	24,3	24,8	25,4	50,6	50,8
Galicia	146,9	197,2	273,6	281,5	289,4	298,1	307,3	40,1	49,2	71,1	73,4	75,7	294,7	291,7
Madrid	402,1	511,8	639,0	653,6	668,5	685,8	706,9	57,6	70,4	94,3	97,4	100,2	112,4	116,0
Murcia	56,5	71,8	96,6	99,1	101,5	104,0	107,4	16,9	20,5	27,3	28,1	28,8	42,8	43,6
Navarra	36,6	47,3	64,7	66,9	69,0	71,1	73,16	10,0	11,4	14,2	14,6	15,0	27,7	27,9
País Vasco	197,5	250,3	308,6	315,5	321,8	328,3	335,0	35,2	41,8	54,3	56,1	57,7	77,7	79,1
A Ríoxa	20,1	26,4	32,7	33,5	34,3	35,1	35,9	6,2	7,2	8,5	8,7	8,9	17,4	17,5
Ceuta	3,4	4,3	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1	0,7	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2
Melilla	2,6	3,4	3,8	3,8	3,8	3,9	4,0	1,0	1,3	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
España	2.773,1	3.536,1	4.526,8	4.636,7	4.745,6	4.860,5	4.992,6	617,1	742,4	968,2	996,4	1.022,4	1.811,5	1.826,9

■ Cadro 13.11.b

Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2005-2009

	Agrario (1)							Mar						
	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	326,1	344,3	366,3	368,4	369,0	315,8	319,0	18,5	21,0	22,3	22,3	22,2	22,0	21,9
Aragón	61,9	60,2	48,8	47,7	46,5	9,8	9,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Asturias	58,7	59,9	50,6	49,6	48,4	1,2	1,1	5,0	5,3	5,0	5,0	4,9	4,8	4,8
Baleares	30,2	29,4	22,3	21,6	20,8	5,8	5,4	2,9	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0
Canarias	37,9	38,1	35,7	35,3	34,9	19,4	19,4	9,3	10,4	10,9	10,8	10,7	10,6	10,6
Cantabria	26,3	26,9	22,9	22,4	21,9	0,8	0,8	3,6	3,9	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0
C. A Mancha	112,0	113,3	99,6	97,9	95,6	52,2	50,9	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C. León	185,5	186,7	159,8	156,2	152,3	21,2	20,6	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cataluña	123,5	123,2	103,3	100,7	97,9	25,4	24,5	8,7	9,0	8,8	8,8	8,7	8,6	8,5
C. Valenciana	142,7	143,4	129,4	127,6	125,3	89,3	87,8	8,6	9,1	8,7	8,6	8,6	8,5	8,4
Extremadura	77,0	77,4	71,6	71,0	70,2	45,0	45,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Galicia	271,5	275,1	238,9	233,9	228,1	6,2	6,1	33,9	40,9	49,2	50,0	50,7	51,3	51,9
Madrid	29,0	26,3	19,6	18,8	18,2	8,4	8,0	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Murcia	51,7	54,5	55,4	55,1	54,7	40,9	40,4	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Navarra	20,5	20,5	17,8	17,3	16,9	4,2	4,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
País Vasco	29,0	28,1	21,9	21,2	20,5	1,4	1,4	11,7	13,1	13,4	13,4	13,4	13,4	13,3
A Ríoxa	12,7	12,6	10,4	10,3	10,2	1,6	1,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ceuta	—	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Melilla	—	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
España	1.596,3	1.620,3	1.474,4	1.455,2	1.431,4	648,7	645,6	106,4	120,5	130,3	130,8	131,0	131,0	131,1

Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ao empregar cantidades reducidas.

(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do rexímen agrario intégranse no de autónomos.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración.

As pensións do Réxime Xeral da Seguridade Social, en número de 307.300, experimentan unha subida de 9.200 con respecto ao ano anterior; se ben seguen a representar tan só un 6.15% do total español correspondente ao citado réxime. As provincias de Lugo e Ourense, con 36.200 e 46.800 pensións, respectivamente, representan conxuntamente tan só o 27% dos perceptores/as de pensións do Réxime Xeral en Galicia.

As pensións galegas do Réxime Especial de Traballadores Autónomos, incrementáanse coa adición dos agrarios por conta propia a partir de 2008 pasando constituír no ano 2009 o 40,80% do total de pensionistas galegos e o 15,97 % do total español correspondente a dito réxime. A cifra máis numerosa dos pensionistas autónomos é a da provincia da Coruña, con 97.200 pensións, pero Lugo con 74.000 está por enriba de Pontevedra.

Galicia é a comunidade autónoma con maior número absoluto de pensionistas do Réxime Especial do Mar, dobrando amplamente a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os 51.900 pensionistas deste réxime, en Galicia, representan o 39,59 % do total español, radicados fundamentalmente na provincia da Coruña, 25.800, e a de Pontevedra, 23.400.

■ Ingresos e gastos

O sistema de protección social nítrese basicamente dos ingresos da Seguridade Social e das contribucións do Estado.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e o máis recente de mellora e desenvolvemento do sistema de protección social

seguindo as pautas do Pacto de Toledo, contemplan a separación e clasificación das fontes de financiamento do sistema de protección social, de tal xeito que de forma gradual se tenda a que, a partir de 2000, a acción protectora, na súa modalidade universal: asistencia sanitaria, servizos sociais (agás os de accidentes de traballo e enfermidades profesionais), pensións non contributivas, complementos de mínimos de pensións contributivas e prestacións familiares por fillo a cargo, se financien mediante contribucións do Estado, mentres que as prestacións contributivas –basicamente as prestacións derivadas do contrato de traballo máis o gasto de xestión e de funcionamento dos servizos–, pasen a ser financiadas con cargo ás cotizacións das pensións obrigatorias, ademais do importe das cantidades recadadas en concepto de recargos, sancións, así como rendas e intereses patrimoniais. Neste sentido, xa dende o orzamento da Seguridade Social do 2000 contemplanse que a totalidade dos Servizos Sociais do IMSERSO e Protección Familiar se financien con aportación do Estado, e para os complementos de mínimos determínanse as sucesivas aportacións do Estado ata o financiamento total de ditos complementos, cun compromiso temporal de non superar 5 anos dende o 2004.

No cadro 13.12 contémplanse as contías da recadación de cotas da Seguridade Social por réximes, que ascenden en Galicia a 5.003,17 millóns de euros, en 2009; unha cifra inferior en máis de 370 millóns con respecto ao ano anterior, e que reflicte unha importante diminución na recadación da provincia de Pontevedra xa que en A Coruña e Lugo suben moi lixeiramente e en Ourense en unha importante contía.

O Réxime Xeral representa o 74,75% da recadación de cotas e nun sistema de reparto como o da Seguridade Social española –os activos actuais financian aos pensionistas–, debe suplir as carencias da escasa recadación dos outros réximes, que ademais como o caso do Agrario –e a partir de 2008 o de autónomos, que inclúe os de conta propia do agrario– cunha tan alta porcentaxe de pensionistas na Comunidade Autónoma Galega –o 41,95%– representan só o 13,63% do total da recadación de cotas da Seguridade Social.

Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 2002-2009

■ Cadro 13.12

		R. Xeral	Agrario	Autónomos	Mar	Emp. Hogar	Outros	Total
2002	A Coruña	1.056,37	30,29	171,06	23,00	8,17	265,74	1.554,63
	Lugo	299,71	31,64	53,79	7,28	2,58	0,00	395,00
	Ourense	345,41	11,36	56,70	0,02	2,99	0,68	417,16
	Pontevedra	852,83	16,02	143,27	49,00	5,97	257,53	1.324,62
	Galicia	2.554,32	89,31	424,82	79,30	19,71	523,95	3.691,41
2003	A Coruña	1.135,39	30,88	181,10	19,47	8,59	303,08	1.678,52
	Lugo	280,18	32,42	57,95	8,02	2,83	3,08	384,48
	Ourense	363,44	10,89	59,37	0,03	3,23	0,72	437,68
	Pontevedra	941,41	16,50	157,61	49,39	6,43	232,38	1.403,73
	Galicia	2.720,43	90,69	456,03	76,92	21,09	539,26	3.904,41
2004	A Coruña	1.201,61	31,71	196,81	24,59	9,36	329,44	1.793,52
	Lugo	337,51	33,49	61,65	9,09	3,13	1,32	446,19
	Ourense	383,10	10,94	65,56	0,02	3,52	0,75	463,89
	Pontevedra	910,91	15,57	159,38	48,21	6,27	222,97	1.363,31
	Galicia	2.833,13	91,71	483,40	81,91	22,28	554,48	4.066,91
2005	A Coruña	1.218,73	30,30	202,24	24,83	10,13	278,03	1.764,26
	Lugo	291,05	31,81	62,87	8,70	3,68	35,67	433,78
	Ourense	414,88	10,50	68,71	0,02	4,34	0,76	499,21
	Pontevedra	1.057,04	16,47	185,19	54,27	8,15	263,12	1.584,24
	Galicia	2.981,70	89,08	519,01	87,82	26,30	577,58	4.281,49
2006	A Coruña	1.400,37	31,83	219,20	27,42	12,64	400,86	2.092,32
	Lugo	316,48	32,47	65,92	8,63	4,25	39,33	467,08
	Ourense	439,62	10,55	71,99	0,02	4,62	0,93	527,73
	Pontevedra	1.137,14	15,73	184,42	54,80	9,48	327,18	1.728,75
	Galicia	3.293,61	90,58	541,53	90,87	30,99	768,30	4.815,88
2007	A Coruña	1.594,70	36,12	245,66	28,34	13,62	368,53	2.273,35
	Lugo	315,70	31,56	62,60	8,37	4,24	42,26	460,49
	Ourense	335,75	9,02	71,16	0,01	4,98	46,65	462,59
	Pontevedra	1.276,85	17,10	204,97	54,11	10,32	314,02	1.867,05
	Galicia	3.523,00	93,80	584,39	90,83	33,16	771,46	5.063,48
2008	A Coruña	1.708,33	5,17	288,59	28,18	14,96	376,15	2.421,38
	Lugo	342,14	4,58	96,07	6,97	4,68	42,48	496,92
	Ourense	378,42	1,27	86,79	0,01	5,31	0,90	472,70
	Pontevedra	1.362,80	3,21	226,85	51,92	11,20	327,10	1.983,08
	Galicia	3.791,69	14,23	698,30	87,08	36,15	746,63	5.374,08
2009	A Coruña	1.700,53	1,84	287,66	27,88	15,88	409,85	2.443,64
	Lugo	343,62	1,70	94,92	6,88	4,96	51,36	503,44
	Ourense	508,22	0,69	87,17	0,02	5,66	1,05	602,81
	Pontevedra	1.187,99	1,53	206,84	46,08	10,78	0,06	1.453,28
	Galicia	3.740,36	5,76	676,59	80,86	37,28	462,32	5.003,17

Elaboración propia.

Datos en millóns de euros.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

Os gastos das pensións en Galicia reflíctense no cadro 13.13 xunto cos pagos por subsidios, e no cadro 13.14 especificase o abono das prestacións por réximes. En 2009 pagáronse por prestacións da Seguridade Social en Galicia 6.740,30 millóns de euros, das que 6.310,27 millóns de euros corresponderon a pagos de pensións, a contía do total de ambas é superior á de 2008, producíndose un aumento nas catro provincias galegas. Na provincia da Coruña, con 2.628,74 millóns de euros é onde se produce o maior volume de pagos en pensións e representa o 39 % do total do mesmo en Galicia. En subsidios, no ano 2006, a provincia de Pontevedra supera á da Coruña, pero en 2007 tras un forte aumento A Coruña volve a superar os pagos da provincia de Pontevedra, o mesmo que en 2008 e tamén en 2009 algo máis de 22 millóns de euros.

Ao Réxime Xeral van destinadas prestacións por importe de 3.681,22 millóns de euros, máis do 50% do importe total dos pagos. O abono de prestacións derivadas do Réxime Agrario representaban un montante moi importante dos pagos da Seguridade Social sobre todo na provincia de Lugo e tamén en Ourense, aínda que co integración dos afiliados de conta propia do rexíme agrario no de autónomos baixan moi considerablemente en 2009. No cómputo galego os gastos do Réxime Agrario pasan a constituir en 2009 o 7,55%, os de autónomos suben ata o 22,58% e os do rexíme do mar o 8,74% do total dos pagos.

■ Cadro 13.13

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 2005-2009

	PENSIONES					SUBSIDIOS					TOTAL				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	1.978,23	1.978,79	2.168,25	2.395,88	2.440,56	126,48	131,25	172,97	182,14	188,18	2.104,71	2.110,04	2.341,22	2.578,02	2.628,74
Lugo	811,89	812,31	877,91	941,46	952,10	39,64	40,81	44,34	47,99	48,15	851,53	853,12	922,25	989,45	1.000,25
Ourense	723,96	724,56	776,48	843,48	846,80	31,63	32,50	35,21	37,98	37,19	755,59	757,06	811,69	881,46	883,99
Pontevedra	1.649,29	1.650,37	1.825,61	2.017,38	2.061,81	130,67	133,76	150,65	160,29	165,51	1.779,96	1.784,13	1.976,26	2.177,67	2.227,32
Galicia	5.163,37	5.166,03	5.648,25	6.198,20	6.301,27	328,42	338,32	403,17	428,40	439,03	5.491,79	5.504,35	6.051,42	6.626,60	6.740,30

Elaboración propia.

Datos económicos en millóns de euros.

Fuente: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.

■ Cadro 13.14

Pagos por prestacións da seguridade social. Por réximes. Galicia 2007-2009

	A CORUÑA			LUGO			OURENSE			PONTEVEDRA			TOTAL		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Réxime Xeral	1.351,91	1.446,64	1.548,72	363,94	388,94	414,70	411,73	440,42	466,00	1.087,08	1.171,63	1.251,80	3.214,66	3.447,63	3.681,22
Réxime Especial Autónomos	217,15	244,87	534,02	80,04	92,61	350,10	83,78	93,45	266,07	158,93	178,92	372,19	539,90	609,85	1.522,38
Réxime Especial Agrario	416,99	417,66	153,91	395,68	393,54	143,97	265,17	262,40	95,47	289,38	288,62	113,57	1.367,22	1.362,22	506,92
Réxime Especial do Mar	178,70	188,07	196,51	25,68	27,19	28,43	0,00	0,00	0,00	310,84	326,82	344,25	515,22	542,08	569,19
Réxime Especial Minería do Carbón	8,58	9,15	9,59	6,79	6,82	6,96	4,08	4,02	4,19	3,71	3,76	3,86	23,16	23,75	24,60
Réxime Especial Empregados/as do Fogar	39,89	42,20	44,23	15,38	16,10	16,77	15,41	16,45	17,06	34,09	35,44	36,82	104,77	110,19	114,88
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	71,75	74,39	79,62	23,59	24,95	26,64	22,54	23,37	25,28	64,72	68,98	74,06	182,60	191,69	205,60
Non contributivas	30,46	124,47	34,19	9,95	36,98	10,98	8,05	40,42	9,14	24,53	100,63	28,04	72,99	302,50	82,35
Outras transferencias			27,95			1,69			0,76			2,74		36,69	33,14
Total	2.315,43	2.547,45	2.628,74	921,05	987,13	1.000,24	810,76	880,53	883,97	1.973,28	2.174,80	2.227,33	6.020,52	6.626,60	6.740,28

Elaboración propia.

En millóns de euros.

Fuente: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.

13.3 **Análise dos datos sobre as pensións do sistema**

13.3.1 **Pensións de xubilación**

O risco de vellez que dá orixe á pensión de xubilación pode concibirse de dous modos diferentes. Por un lado, a pensión pode presentarse como unha contraprestación aos servizos prestados por unha persoa ao longo da súa vida –pensión de vellez–. Dende un segundo punto de vista, o traballador/a ao chegar a certa idade é considerado como un inválido, as enfermidades da idade e a súa repercusión no rendemento profesional determina unha pensión de “retiro”. Configuraríase, en ambos casos, como un dereito de crédito a través do que paliar, mediante unha renda substitutiva, a perda da renda profesional.

Estas dúas concepcións non conducen sempre ás mesmas consecuencias. A idade da percepción da pensión dependerá, no primeiro caso, sobre todo, de consideracións económicas, mentres que no segundo, virá dada pola situación de invalidez que se presume. Sen embargo, na práctica, ambas as dúas aproxímanse, xa que as esixencias económicas obrigan a miúdo a atrasar o dereito á pensión que se fai coincidir coa época que a invalidez poida presumirse de feito para a maior parte dos traballadores/as.

Esta pensión presenta dende o punto de vista da Seguridade Social importantes problemas nos seus aspectos técnicos: a idade previsible, a determinación da contía da prestación –cálculo da base reguladora–, a compatibilidade pensión-traballo e a imprescritibilidade do dereito ao recoñecemento da pensión.

Actualmente en España os requisitos para o acceso á pensión de xubilación son: ter cumprida a idade regulamentaria e ter cuberto un período mínimo de carencia.

A idade prevista legalmente é a de 65 anos, se ben existen posibilidades de xubilarse anticipadamente nos seguintes casos:

■ Por razón do grupo o actividade profesional: Son grupos ou actividades cuxos traballos son de natureza excepcionalmente penosa, perigosa, tóxica ou insalubre e acusan elevados índices de morbilidade ou mortandade, sempre que os traballadores afectados acrediten na respectiva profesión ou traballo o mínimo de actividade que se estableza, se atopen de alta ou situación asimilada e cumpran os demais requisitos xerais esixidos (período de cotización e feito causante). A partir de xaneiro de 2008 a aplicación dos coeficientes reductores non pode dar lugar a que o interesado acceda á pensión de xubilación con idade inferior a 52 anos. Aplícase os traballadores incluídos no estatuto mineiro, persoal de vó de traballos aéreos, traballadores ferroviarios, artistas, profesionais taurinos, e bombeiros ó servizo das administracións ou organismos públicos.

■ Por discapacidade: A idade ordinaria de 65 anos se reducirá nun período equivalente ó que resulte de multiplicar o tempo efectivamente traballado os coeficientes do 0,25 en caso de discapacidade igual ou superior ó 45%, e do 0,50 se o traballador ten acreditado un grao de discapacidade igual ou superior ó 65% e precisa doutra persoa par a realización dos actos esenciais da vida ordinaria. Rexe tamén o límite de 52 anos.

■ Por ter a condición de mutualista : poderá causar dereito a pensión de xubilación a partir dos 60 anos con coeficientes reductores, para os traballadores/as que tiveran

a condición de mutualistas nalgunha mutualidade laboral de traballo por conta allea antes do 1 de xaneiro de 1967, os de RENFE con anterioridade ó 14-7-1967, e os do réxime do Mar ó 1-8-1970, sempre que se atopen en alta ou asimilada á alta.

■ **Xubilación flexible:** o sistema de xubilación gradual e flexible, é o derivado da posibilidade de compatibilizar, unha vez causada, a pensión de xubilación con un contrato a tempo parcial, con xornada mínima do 25% e máxima do 75%, minorando a pensión a parte proporcional inversa á redución da xornada de traballo realizada polo pensionista, en relación á dun traballador a tempo completo comparable. Excepcionalmente, en determinados supostos (reconversión industrial, xubilación parcial con contratos de relevo, xubilación especial aos 64 anos, traballos penosos, tóxicos, etc.), poderanse xubilar con antelación á idade ordinaria sen coeficientes redutores.

■ **Xubilación parcial:** Os traballadores por conta allea que teñan máis de 60 anos e reúnan as demais condicións esixidas para ter dereito a pensión de xubilación podrán acceder á xubilación parcial nos seguintes termos:

- Os maiores de 65 anos, reducindo a xornada entre un 25% e un 75% de xeito que dunha banda se posibilite a compatibilidade entre o percibo dunha pensión de xubilación e o desenvolvemento de actividades laborais e por outra permita a exoneración do pago de cotizacións sociais por continxencias comúns, excepto incapacidade temporal.
- Os menores de 65 deberán ser contratados a xornada completa, asimílanse ós contratados a tempo parcial cuxas xornadas, en conxunto sexan equivalentes en días teóricos ós dun traballador a tempo completo, debendo celebrarse simultaneamente un contrato de relevo.

■ **Xubilación especial** ós 64 anos, sen coeficiente reductor, sempre que os traballadores /asreúnan os requisitos xerais esixidos para causar dereito a xubilación ordinaria e pertenzan a unha empresa que en virtude de convenio o pacto esté obrigada a substituír simultaneamente ó traballador que se xubila por outro inscrito como desempleado.

O período mínimo de carencia da pensión de xubilación é de quince anos de cotización, dos cales polo menos dous deberán estar abrangidos dentro dos quince inmediatamente anteriores ao momento de causar o dereito, calculándose a contía en función da porcentaxe aplicable á base reguladora (a base reguladora calcúlase de acordo co cociente que resulte de dividir por 210 as bases de cotización do interesado dos 180 meses inmediatamente anteriores ao que se produza o feito causante), a porcentaxe obtense aplicando unha escala que comeza cón 50% con quince anos, aumentando un 3% por cada ano adicional comprendido entre o décimo sexto e o vixésimo quinto e un 2% a partir do vixésimo sexto ata acadar o 100% aos 35 anos, tal como se especifica no seguinte cadro:

Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora	Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora
Aos 15 anos	50%	Aos 26 anos	82%
Aos 16 anos	53%	Aos 27 anos	84%
Aos 17 anos	56%	Aos 28 anos	86%
Aos 18 anos	59%	Aos 29 anos	88%
Aos 19 anos	62%	Aos 30 anos	90%
Aos 20 anos	65%	Aos 31 anos	92%
Aos 21 anos	68%	Aos 32 anos	94%
Aos 22 anos	71%	Aos 33 anos	96%
Aos 23 anos	74%	Aos 34 anos	98%
Aos 24 anos	77%	Aos 35 anos	100%
Aos 25 anos	80%		

O Real decreto lei 16/2001 establece que cando se acceda á pensión de xubilación a unha idade superior aos 65 anos a porcentaxe aplicable á respectiva base reguladora será a resultante de sumar ao 100 por 100, un 2 por 100 adicional por cada ano completo cotizado a partir dos 65 anos, sempre que en dito momento o interesado tivera acreditados 35 anos de cotización. Noutro caso, a porcentaxe adicional indicada aplicarase, cumpridos os 65 anos, dende a data na que acreditase dito período de cotización.

As pensións de xubilación da Seguridade Social constitúen o grupo máis importante dende o punto de vista numérico e tamén en contía económica.

Na Comunidade Autónoma Galega (cadro 13.15) hai, en 2009, 440.000 pensións de xubilación- 4.000 máis que en 2008, sobrepasando o número das dos últimos anos. Representan o 8,83% das 4.936.800 existentes en España. Do exame dos datos do cadro 13.15 e dos datos de informes de pasados anos pódese observar o incremento importantísimo do número das devanditas prestacións entre os anos 1997 e 1998, tanto na comunidade autónoma, como no total español, que é debido na súa maioría á conversión das pensións de incapacidade permanente dos beneficiarios/as de 65 ou máis anos en pensións de xubilación, mentres que os aumentos interanuais de 1999 a 2002 son máis cativos e consecuencia do aumento natural do número das pensións, en 2003 permanece na mesma cantidade, diminúe en 2004, en 1.800, volve a aumentar moi lixeiramente en 2005, máis significativamente en 2006, increméntanse en tan só 1.200 en 2007, e 2.200 en 2008 e por último en 4.000 en 2009. Nas provincias de Lugo e Ourense nos sete últimos anos baixan lixeiramente o número, mentres tamén en escasa medida aumentan nas outras dúas provincias galegas.

Pensiones de jubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009

■ Cadro 13.15

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	101,6	55,6	54,9	57,8	269,9	2.803,8
	Media	282,09	251,62	248,92	279,69	268,61	308,07
1997	Nº	124,8	62,6	60,7	77,0	325,1	3.502,5
	Media	419,60	364,01	355,15	414,34	395,42	478,28
1998	Nº	147,8	83,0	74,8	111,0	416,6	4.400,9
	Media	433,53	374,40	365,07	427,70	407,99	496,15
2003	Nº	155,0	82,6	73,2	119,2	430,1	4.603,4
	Media	553,7	472,1	457,5	555,5	522,3	643,0
2004	Nº	154,9	81,4	72,3	119,7	428,3	4.619,6
	Media	587,3	499,0	482,4	589,1	553,4	681,6
2005	Nº	155,4	80,6	71,5	121,0	428,5	4.678,3
	Media	621,4	526,5	509,5	623,4	585,7	716,1
2006	Nº	157,5	80,4	71,2	123,4	432,6	4.809,3
	Media	655,1	552,8	535,3	656,3	616,9	752,8
2007	Nº	158,7	79,8	70,6	124,7	433,8	4.863,3
	Media	701,8	589,7	572,2	703,9	660,9	806,4
2008	Nº	160,4	79,2	70,1	126,4	436,0	4.936,8
	Media	737,0	616,0	598,5	739,9	693,9	845,4
2009	Nº	162,7	78,7	69,9	128,6	440,0	5.038,9
	Media	764,2	635,6	616,6	766,4	718,7	875,0

Elaboración propia.

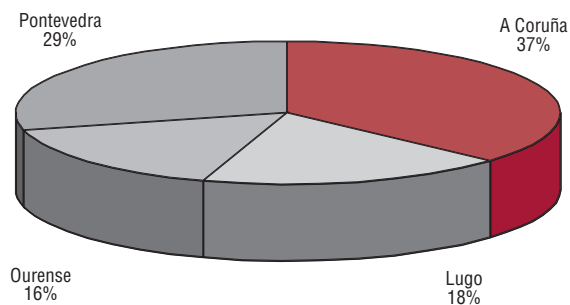
Números en miles redondeados. Medias anuais.

Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de jubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

Pensiones de jubilación en 2009

Como sinalabamos en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, onde cun 24,70% da poboación da comunidade autónoma se concentra en 2009 preto dun 34% dos pensionistas de xubilación, constitúe un trazo fundamental e xoga un importante papel na elevada porcentaxe de Galicia sobre o total nacional. Destacan, doutra banda, en sentido contrario, o número relativamente escaso, 128.600, de pensións de xubilación da Seguridade Social en Pontevedra, se ben e como se pode observar, debido ao transvase de pensionistas de invalidez permanente de máis de 65 anos, en 1998, aumentan en 34.000 –case un 50% dos 77.000 existentes en 1997–.

A media en 2009 das pensións galegas de xubilación situouse en 718,70 euros ao mes, subindo 24,80 euros con respecto ao pasado ano, mentres que a media estatal sube, en 2009, 29,6 euros, situándose en 875 euros –156,3 por riba da media galega–.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do Réxime Agrario, aparecen ambas as dúas con máis de 240 euros de diferenza con respecto á media estatal.

13.3.2 Pensións de invalidez permanente

Nas orixes da institucionalización do seguro de invalidez, a finais do pasado século, este foi concibido como unha vellez prematura, dando orixe a unha renda vitalicia que supoñía en realidade unha liquidación anticipada da pensión de vellez. A evolución posterior permitiu definir a invalidez cunha noción distinta á de xubilación na que cada vez con maior énfase vaise poñendo o acento nas medidas encamiñadas á rehabilitación e recuperación do traballador.

A invalidez, dende o punto de vista de prestación contributiva, defínese pola súa relación co exercicio dunha actividade profesional, ben como unha incapacidade para exercer unha profesión determinada –incapacidade permanente total para a profesión habitual– podendo neste caso dedicarse a outra distinta, ou ben como unha incapacidade xeral para a obtención de calquera tipo de ingresos –incapacidade permanente absoluta–, que lle inhabilita por completo para toda profesión ou oficio.

A invalidez tamén pode orixinar unha incapacidade parcial para a profesión habitual, que no sistema español de Seguridade Social é aquela que sen acadar o grado de total, ocasiona ao traballador/a unha diminución do 33% no seu rendemento normal para dita profesión, sen impedirle a realización das tarefas fundamentais desta.

A Seguridade Social española prevé tamén unha incapacidade absoluta agravada, que constitúe a gran invalidez, para aqueles traballadores/as incapacitados/as absolutos que, como consecuencia de perdas anatómicas ou funcionais, necesitan a asistencia doutra persoa para realizar os actos máis esenciais da vida, tales como vestirse, desprazarse, xantar ou análogos.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e a Lei 24/1997 establecen a regulación da invalidez absoluta e gran invalidez nos termos actuais, se ben introducen determinadas medidas que confiren unha maior transparencia e seguridade xurídica no recoñecemento e graduación das incapacidades permanentes (total e parcial) efectuadas de acordo a un listado que se aprobe regulamentariamente e a un réxime de incompatibilidades co traballo, pasando a denominarse e equipararse, a partir dos 65 anos, a pensión por incapacidade perma-

nente á pensión de xubilación. Non obstante, o “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a eliminación do tope de 65 anos para acceder á declaración de incapacidade permanente cando esta se derive de accidente de traballo ou enfermidade profesional.

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subidas no seu número ata 1997 –ver informes anteriores e o cadro 13.16–, en que baixan en moi escasa medida en relación ao ano precedente. As pensións de incapacidade permanente sofren en 1998 unha drástica diminución polo feito de que a partir de novembro de 1997 os beneficiarios das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou máis pasan a ter a condición de xubilados. A baixada é de tal xeito que das 146.500 existentes en 1997 en toda Galicia quedan só 59.200; en 1998 dita diminución é maior porcentualmente en Galicia –o 59,59%– que no total estatal o –50,54%–. En 2009 o número das pensións de invalidez aumentan en 800 na comunidade autónoma. As 68.300 pensións de incapacidade permanente existentes en Galicia pasan a representar un 9,55% respecto do total de pensións na Comunidade Autónoma.

Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009

■ Cadro 13.16

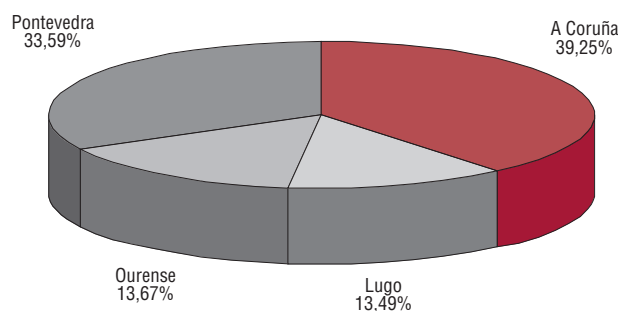
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	36,3	32,8	23,2	54,7	147,0	1.567,9
	Media	251,10	226,82	229,24	240,22	238,21	284,33
1997	Nº	39,6	31,2	22,1	53,6	146,5	1.626,6
	Media	432,98	337,76	353,46	378,47	385,22	471,29
1998	Nº	19,5	10,9	7,7	21,1	59,2	804,5
	Media	456,19	355,08	372,07	396,08	407,74	492,94
2003	Nº	22,4	8,8	8,4	19,3	59,0	796,7
	Media	598,17	499,89	517,47	558,14	558,99	658,71
2004	Nº	23,3	8,9	8,7	20,1	61,0	815,1
	Media	625,07	533,42	545,79	589,82	589,00	694,14
2005	Nº	24,1	8,9	8,8	20,8	62,6	832,8
	Media	653,45	573,16	582,85	623,73	622,31	726,61
2006	Nº	24,7	9,0	8,9	21,5	64,1	859,8
	Media	674,70	600,76	611,10	649,49	647,07	756,21
2007	Nº	25,4	9,2	9,1	22,2	65,8	888,8
	Media	704,76	640,28	546,01	685,65	681,39	796,74
2008	Nº	26,4	9,3	9,2	22,7	67,5	906,8
	Media	726,33	675,68	674,50	712,32	707,67	826,39
2009	Nº	26,8	9,2	9,3	23,0	68,3	920,9
	Media	745,8	710,5	701,5	731,8	730,2	845,7

Elaboración propia. Números en miles redondeados. Medias anuais. Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

Pensións de invalidez en 2009

O mesmo que ocorre coas pensións de xubilación, a proporción de pensións de invalidez en Galicia, en relación co total destas en España, era tradicionalmente moito maior que a da poboación. Sen embargo, despois de 1998 queda establecida nun 7,36%, fronte ao 9% do ano anterior; o que sen dúbida pon de manifesto o elevado número de incapacitados/as permanentes de 65 anos ou máis existentes en Galicia, que engrosan xa a partir de 1998 o número de pensionistas de xubilación. En 2009 aumentan moi lixeiramente na provincia de Ourense e en maior medida nas da Coruña e Pontevedra, diminuíndo en 100 na provincia de Lugo. No cómputo da comunidade autónoma sube en 800 pensións, aumentando en pequena contía- 14.100- no conxunto de España o número de pensionistas de incapacidade. A contía media da prestación de invalidez permanente en Galicia, é de 730,23 euros mes, subindo con respecto a 2008 en 22,56 euros, pero inferior en máis de 115 euros á media estatal, sendo significativamente baixas as correspondentes ás provincias de Lugo e Ourense.

O cadro 13.17 proporciónanos información sobre a distribución do número de pensións de invalidez segundo os grados de incapacidade. De acordo con estes datos o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son os incapacitados totais: 43.744, que representan o 64,05% do total de inválidos/as galegos, e o 8,69% dos incapacitados totais españois, unha cifra maior en máis de dous puntos e medio que a que correspondería a proporción da poboación, aínda así moito máis baixa que a dos anos precedentes a 1998 en que en virtude do importantísimo transvase de incapacitados/as permanentes con 65 ou máis anos a xubilados operada en dito ano, corrixe en parte a enorme desproporción de anos anteriores.

**Pensiones de incapacidad permanente en vigor segundo grado de incapacidad.
Por provincias. Galicia/España. 2003-2009**

■ Cadro 13.17

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Gran invalidez							
	2003	828	330	300	658	2.117	26.436
	2004	878	335	307	685	2.205	27.847
	2005	909	338	302	702	2.251	28.779
	2006	926	341	297	728	2.292	29.614
	2007	967	341	293	742	2.343	30.760
	2008	998	339	279	743	2.359	31.650
	2009	990	344	270	721	2.325	32.178
Incap. Perm. Absoluta(*)							
	2003	8.070	2.906	3.191	7.269	21.436	346.707
	2004	8.197	2.960	3.219	7.333	21.709	351.597
	2005	8.291	3.002	3.179	7.459	21.931	357.905
	2006	8.255	3.102	3.139	7.587	22.083	369.726
	2007	8.148	3.243	3.133	7.625	22.149	377.982
	2008	8.198	3.339	3.113	7.652	22.302	381.941
	2009	8.130	3.331	3.115	7.619	22.195	384.492
Incap. Perm. Total							
	2003	13.427	5.550	4.933	11.347	35.257	421.043
	2004	14.190	5.540	5.130	12.049	36.909	433.405
	2005	14.825	5.527	5.329	12.614	38.295	444.183
	2006	15.422	5.540	5.458	13.154	39.574	458.822
	2007	16.267	5.577	5.614	13.767	41.225	478.639
	2008	17.132	5.583	5.774	14.266	42.755	492.088
	2009	17.671	5.540	5.953	14.580	43.744	503.276
Inc. Perm. Parcial (1)							
	2003	76	17	22	75	189	2.531
	2004	69	14	19	66	168	2.248
	2005	64	12	18	58	152	1.922
	2006	57	9	13	54	133	1.619
	2007	47	9	10	50	116	1.396
	2008	37	5	8	41	91	1.155
	2009	29	4	6	31	70	917

Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

(*)A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

(1) Estas pensión suprimíronse no ano 1966.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

13.3.3 Pensións de viuvez

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade reparar o dano causado pola desaparición dun dos cónxuxes, e a ela ten dereito o supervivente, cónxuxe o parella de feito, neste caso se o falecemento é posterior a 1 de xaneiro de 2008, e con certos requirimentos económicos, nos seguintes termos de carácter xeral: se o falecido/a se atopase no momento do óbito en alta ou situación asimilada á alta, en caso de morte por enfermidade común deberá completar un período mínimo de cotización de cincocentos días, dentro dos cinco anos anteriores ao falecemento, non esixíndose ningún período en caso de

accidente, sexa ou non laboral, ou enfermidade profesional. Se o falecido/a non estivera de alta ou situación asimilada á alta poderán causar dereito a pensión sempre que se acredite un período mínimo de cotización de quince anos (reforma da Lei 24/1997).

No suposto de separación ou divorcio, o dereito á pensión de viuvez corresponderá a quen sexa ou fora cónxuxe lexítimo, e aos separados/as ou divorciados/as que non contraeran novas nupcias, en contía proporcional ao tempo vivido co cónxuxe falecido, con independencia das causas que determinaran a separación ou o divorcio, garantizándose en todo caso el 40% a favor do cónxuxe o supervivente dunha parella de feito con dereito a viudedade. É compatible con calquera renda de traballo do beneficiario e coa pensión de xubilación ou incapacidade permanente a que o mesmo tivera dereito.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social estableceu modificacións normativas nas prestacións de viuvez, co incremento da súa contía atendendo ao nivel de renda e cargas familiares, centrándose, prioritariamente, nas pensións mínimas daqueles que teñan menos de 60 anos, para equiparar a súa contía coas pensións mínimas que o sistema outorga aos viúvos/as maiores de 60 anos, o que se realizou gradualmente tendo plena aplicación no ano 2000. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” do 9 de abril de 2001 contempla a previsión do incremento da porcentaxe a aplicar sobre a base reguladora do 45% dese momento ata o 52% na actualidade e o 70% no caso de viúvos/as con cargas familiares e un novo marco de compatibilidades permitindo nalgúns casos manter a pensión aínda que o pensionista contraia novas nupcias. A lei 40/2007 de 30 de decembro de Medidas en materia de Seguridade Social equipara os matrimonios coas parellas de feito en relación coa viuvez.

Continúa en 2009 a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 13.18), se ben nunha escasa contía que se cifra en 400 novos pensionistas viúvos ou viúvas máis que o ano anterior:

Pensiones de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009**■ Cadro 13.18**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	44,8	21,6	18,4	34,6	119,5	1.541,0
	Media	175,80	137,43	138,96	171,94	162,07	188,76
1997	Nº	57,1	26,3	23,0	44,0	150,4	1.897,5
	Media	271,07	206,26	214,72	266,10	250,20	297,63
1998	Nº	58,4	26,8	23,6	45,0	153,8	1.936,7
	Media	278,54	215,35	221,12	273,88	257,36	307,09
2003	Nº	64,5	28,7	25,1	49,6	167,9	2.106,2
	Media	387,5	305,8	308,7	380,9	359,8	429,7
2004	Nº	65,7	28,9	25,3	50,4	170,3	2.136,3
	Media	408,9	321,9	325,7	401,3	379,5	453,8
2005	Nº	66,9	29,3	25,6	51,3	173,0	2.165,9
	Media	429,0	337,7	343,1	419,2	397,9	474,6
2006	Nº	67,9	29,6	25,9	52,1	175,4	2.196,9
	Media	447,6	352,7	359,2	438,0	415,8	495,9
2007	Nº	68,9	29,7	26,1	53,0	177,7	2.225,5
	Media	474,7	374,5	382,9	464,0	441,3	526,2
2008	Nº	69,8	29,9	26,2	53,9	179,8	2.249,9
	Media	496,2	391,9	402,7	484,8	461,9	550,8
2009	Nº	70,5	29,9	26,3	54,5	181,2	2.270,3
	Media	512,7	405,2	417,1	500,3	477,4	568,8

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

As 181.200 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,98% do total español, destacando con respecto ao total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense cunha maior porcentaxe sobre o total da poboación provincial que as da Coruña e Pontevedra.

Como sinalabamos en informes anteriores, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas –477,40 euros– é inferior á do conxunto de España, nun proceso, ademais, no que a diferenza a favor da media nacional vaise acrecentando ano tras ano, pasando, como pode observarse no citado cadro 13.18, dos 26,69 euros mensuais menos en 1990 a 91,4 en 2009.

Tendo en conta a baixa dotación destas pensións –o 52% da base reguladora (excepto viuvos/as con cargas familiares) ou o mínimo legal– e mesmo a posibilidade de reparto en caso de haber ex cónxuxes superviventes ou parellas de feito con dereito á pensión, a diferenza da contía en máis dun 16,06% reviste, se cabe, maior

importancia. Como no resto das pensións, as diferenzas das medias de Lugo e Ourense, con respecto ao total español, son aínda maiores.

13.3.4 Pensións de orfandade

A pensión de orfandade que deriva do falecemento do causante, ten por finalidade a obtención dunha prestación por cada un dos fillos/as, calquera que sexa a natureza legal da súa filiación, que sexan menores de certa idade ou estean incapacitados/as para todo traballo, sempre que no seu caso teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

A incapacidade para o traballo debe ser permanente e absoluta, que inhabilite para toda profesión ou oficio.

Tamén terán dereito á pensión de orfandade, nas mesmas condicións, os fillos/as adoptivos do causante, sempre que a adopción tivera lugar con dous anos de antelación.

Así mesmo, terán dereito os fillos/as que o cónxuxe supervivente levara ao matrimonio sempre que se celebre con dous anos de antelación, se comprobe que convivían co causante e ás súas expensas e que non teñan dereito a outra pensión da Seguridade Social, nin queden familiares con obriga e posibilidades de prestarlles alimentos, segundo a lexislación civil.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social que desenvolve o Pacto de Toledo ampliou o límite de idade para o percibo das pensións de orfandade, calquera que sexa a natureza legal da filiación, dende os 18 aos 21 anos, e no suposto de que non sobrevivira ningún dos pais, o límite será aos 23 anos, tendo aplicación dende 1999. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a elevación de novo do límite, fixándoo en 22 anos con carácter xeral e en 24 para a orfandade absoluta a partir de 2002.

Durante 2009 produciuse en Galicia (cadro 13.19) un incremento de 112 pensións de orfandade, con respecto o ano anterior; aumento que ten lugar e nas provincias, de a Ourense e Pontevedra, diminuíndo en 12 e 10 nas de A Coruña e Lugo, respectivamente. Os 20.045 orfos/as acollidos ao sistema da Seguridade Social no país galego representan o 7,52% do total estatal, dos cales o 40,73% son da Coruña, o 33,93% de Pontevedra, o 13,08% de Lugo e o 12,26% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta un moderado aumento, en Galicia, algo maior que no total español, sendo a da Comunidade Autónoma Galega lixeiramente inferior á media estatal, cunha diferenza, a favor do total do Estado, no ano 2009 de 3,95 euros mensuais.

Pensiones de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009■ **Cadro 13.19**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	5.448	1.564	1.561	4.707	13.280	163.653
	Promedio	154,31	138,21	137,60	155,83	150,99	157,84
1997	Nº	6.986	2.163	1.942	5.829	16.920	212.146
	Promedio	177,23	164,13	171,66	173,75	173,72	181,37
1998	Nº	7.559	2.363	2.127	6.369	18.418	231.733
	Promedio	181,52	167,37	174,46	176,58	177,18	186,05
2003	Nº	8.533	2.719	2.468	7.147	20.867	268.559
	Promedio	242,42	220,44	228,24	230,01	233,63	245,47
2004	Nº	8.358	2.673	2.467	6.950	20.448	263.883
	Promedio	261,69	241,35	246,65	247,29	252,32	263,86
2005	Nº	8.246	2.674	2.440	6.804	20.164	260.720
	Promedio	284,80	264,12	268,36	268,98	274,73	283,74
2006	Nº	8.167	2.637	2.416	6.744	19.964	258.837
	Promedio	300,25	277,92	286,15	287,47	291,27	298,87
2007	Nº	8.058	2.607	2.423	6.655	19.743	256.962
	Promedio	326,45	304,90	311,38	309,86	316,16	323,62
2008	Nº	8.177	2.631	2.396	6.729	19.933	261.012
	Promedio	342,58	323,84	328,46	323,35	331,92	337,77
2009	Nº	8.165	2.621	2.457	6.802	20.045	266.436
	Promedio	355,71	335,67	339,52	336,94	344,74	348,69

Elaboración propia.

Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: INSS.

13.3.5 Pensiones en favor de familiares

O aseguramento derivado da morte pode chegar ademais de ao cónxuxe e aos fillos/as a outros parentes consanguíneos do causante –avós, pais, irmáns e netos– que reúnan certos requisitos, entre eles, ineludiblemente, a convivencia co causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares obrigados a dar alimentos.

En 2009, segundo o cadro 13.20, increméntase en 132 o número de pensións en relación co ano anterior, para acadar os 5.499 pensionistas galegos que representan o 14,54% do total do conxunto nacional.

O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo, se a comparamos con Lugo, á que case duplica. Increméntase o número de pensións nas catro provincias galegas.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar polo que atinxe ao global galego en 2009 (421,65 euros), que é netamente inferior á media estatal –455,93 mensuais–, e a media na provincia de Lugo é máis de 28 euros inferior a media galega.

■ Cadro 13.20

Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	977	193	462	1.110	2.742	26.484
	Media	188,74	189,47	171,65	175,81	180,68	190,59
1997	Nº	1.658	502	869	1.706	4.735	45.988
	Media	222,21	198,29	218,83	217,33	217,30	217,62
1998	Nº	1.659	502	898	1.646	4.705	45.460
	Media	230,87	205,90	221,74	224,36	224,18	225,49
2003	Nº	1.886	618	1.022	1.647	5.173	41.576
	Media	313,75	285,70	301,94	302,73	304,56	323,14
2004	Nº	1.899	636	1.031	1.604	5.170	40.502
	Media	335,45	304,62	321,29	325,08	325,61	345,88
2005	Nº	1.925	653	1.065	1.591	5.234	39.570
	Media	355,45	323,80	340,57	349,48	346,66	370,21
2006	Nº	1.926	677	1.094	1.595	5.292	38.700
	Media	376,41	338,31	361,51	369,16	366,27	393,46
2007	Nº	1.938	683	1.078	1.587	5.286	37.932
	Media	403,02	362,46	389,20	397,47	393,30	424,46
2008	Nº	1.967	702	1.102	1.596	5.367	37.674
	Media	419,69	378,39	403,32	414,58	409,41	443,94
2009	Nº	2.010	726	1.104	1.659	5.499	37.810
	Media	418,14	426,54	393,11	414,05	421,65	455,93

Elaboración propia.
 Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano.
 Fonte: INSS.

13.4 Outras prestacións

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social crea unha nova figura entre as prestacións da Seguridade Social: a incapacidade temporal, que vén a substituír á incapacidade laboral transitoria (ILT) e á invalidez provisional. A incapacidade temporal ten unha duración de doce meses, prorrogables por outros seis. Así mesmo, a citada lei desvincula da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría de prestación autónoma con dereito a unha cobertura do 100% da base reguladora.

Examinaremos dentro deste apartado os datos de incapacidade temporal e maternidade, obtidos do Instituto Nacional da Seguridade Social no que se refire aos procesos de incapacidade e da información das memorias da Delegación do Goberno en Galicia nos aspectos económicos das prestacións de incapacidade temporal e maternidade.

13.4.1 Prestacións de incapacidade temporal

Existían, a decembro de 2009 –cadro 13.21– 17.658 traballadores/as en proceso de Incapacidade Temporal –1.683 menos que a mesma data do ano anterior– dos que o número maior correspondían a provincia de Pontevedra: 7.440 e o inferior á de Ourense: 1.678, o importe total da prestación de incapacidade temporal no ano 2009 e de algo máis de 224 millóns de euros –ver cadro 13.22–, incrementándose en 3 millóns 310 mil euros o importe con respecto o ano anterior. A contía maior corresponde tamén a provincia de Pontevedra: 97,53 millóns e a máis cativa a Ourense: 18,53 millóns de euros.

■ Cadro 13.21

Procesos de Incapacidade Temporal 2008 / 2009. Galicia

	Rex. Xeral		Autónomos (1)		Agrario (1)		E. fogar		Total	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
A Coruña	4.966	4.380	1.706	1.472	41	37	338	306	7.052	6.195
Lugo	1.470	1.318	857	823	27	19	160	185	2.514	2.345
Ourense	1.347	1.201	427	387	5	4	122	86	1.901	1.678
Pontevedra	5.935	5.465	1.569	1.544	41	55	329	376	7.874	7.440
Galicia	13.718	12.364	4.559	4.226	114	115	949	953	19.341	17.658

Número de subsidios en vigor a 31 de decembro.

(1) a 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia de rexíme agrario integranse no de autónomos (Lei 18/2007 de 4 de xullo).

Fonte: INSS.

■ Cadro 13.22

Importe anual de prestacións por Incapacidade Temporal. Galicia. 1999 -2009

	Importe										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	52,48	47,11	49,02	51,38	58,60	68,28	73,94	77,73	80,56	78,47	82,34
Lugo	17,90	16,85	16,80	17,27	18,20	21,72	24,94	26,00	26,57	26,81	26,07
Ourense	15,55	13,54	14,98	14,45	16,85	19,13	18,62	19,62	19,59	20,29	18,53
Pontevedra	56,78	56,01	61,24	63,10	69,71	77,24	84,68	88,32	94,60	95,59	97,53
Galicia	142,71	133,51	142,05	146,20	163,35	186,37	202,18	211,67	221,32	221,16	224,47

Elaboración propia.

Importe en millóns de euros.

(1) Agás ISM. Contempla en 1999 os beneficios de invalidez provisional que residualmente manteñen a prestación ata a súa finalización.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

13.4.2 Prestacións de maternidade

Considéranse situacións protexidas a maternidade, a adopción e o acollemento preadoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso que se aproveiten por ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliables por parto múltiple en dúas semanas máis por cada fillo. Nos supostos de adopción e acollemento, tanto preadoptivo como permanente, de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliables no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por fillo/a; esténdese o suposto a maiores discapacitados/as ou minusválidos/as con especiais dificultades de inserción. O período de descanso poderá ser disfrutado pola nai ou a opción desta, tamén polo outro proxenitor no caso de que ámbolos dous traballen, sen perxuício das seis semáns inmediatas ó parto de descanso obligatorio para a nai.

Os períodos de suspensión do contrato de traballo por maternidade, adopción ou acollemento, ou por paternidade poderán disfrutarse en réxime de xornada completa ou a tempo parcial, neste caso precísase acordo previo entre o empresario e o traballador afectado.

Dacordo co se contempla no cadro 13.23 existen 3.982 perceptores do subsidio de maternidade en Galicia a 31 de decembro de 2009 –57 menos que na mesma data do ano anterior–, dos que na súa maior parte –86,6%– corresponden ao réxime xeral e só 5 subsidios ao agrario. Por provincias A Coruña ten o número máis grande de beneficiarios –1.686– e Ourense o máis escaso –375–. O importe anual en concepto de maternidade en Galicia, cadro 13-24 representa en 2009 a cantidade de 91,76 millóns de euros incluída a prestación de paternidade, dos que o 82% abóanse nas provincia da Coruña e Pontevedra.

Subsidios de maternidade en vigor a 31/12 de 2008 e 2009. Galicia

■ Cadro 13.23

	R. Xeral		Autónomos		Agrario		E. fogar		Total	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
A Coruña	1.486	1.474	206	180	3	4	32	28	1.727	1.686
Lugo	307	337	50	60	0	1	14	7	371	405
Ourense	321	317	48	48	0	0	4	10	373	375
Pontevedra	1.351	1.321	182	168	2	0	33	27	1.568	1.516
Galicia	3.465	3.449	486	456	5	5	83	72	4.039	3.982

Fonte: Mº de traballo e Asuntos Sociais: INSS.

Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999/2003-2009

■ Cadro 13.24

	Importe							
	1999	2003	2004	2005	2006	2007 (1)	2008 (1)	2009 (1)
A Coruña	10,79	19,59	20,37	23,20	23,40	31,94	37,72	40,24
Lugo	2,25	3,96	4,21	4,81	4,82	6,26	7,80	8,51
Ourense	2,08	4,05	4,10	4,85	4,87	6,12	7,71	8,01
Pontevedra	9,23	17,58	17,78	20,53	20,61	27,31	34,06	35,00
Galicia	24,35	45,18	46,46	53,39	53,70	71,63	87,29	91,76

Elaboración propia.

Importe en millóns de euros.

(1) Incluído paternidade.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

13.4.3 Prestación familiares por fillo a cargo

A prestación familiar por fillo a cargo experimenta, a partir de 1991, unha importante transformación, perdendo o seu carácter de prestación exclusiva da Seguridade Social e pasando a ter carácter universal. O Real decreto lei 1/2000, do 14 de xaneiro, actualizou a contía das prestacións por fillos menores de 18 anos non minusválidos e por fillos tamén menores minusválidos nun grao igual ou superior ao 33%, establecendo a súa vez dúas novas prestacións de pago único: a primeira, é dirixida aos casos de nacemento do terceiro ou posterior fillo e a segunda, para supostos de parto múltiple.

Beneficiarios/as de prestacións. Por fillo/a a cargo. Galicia/ España 1993/ 2003-2009

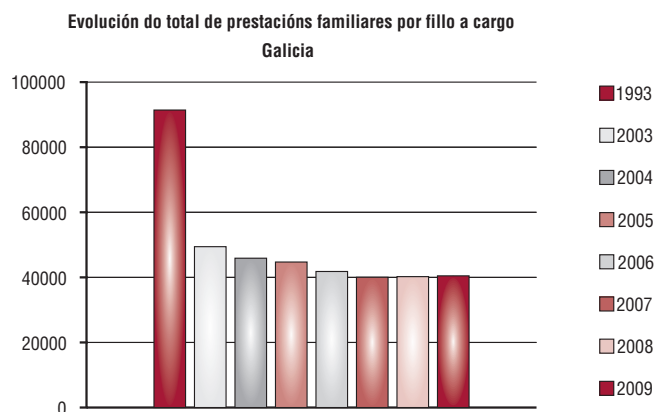
■ Cadro 13.25

	Total							
	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	31.539	18.420	17.116	16.605	15.769	15.287	15.362	15.326
Lugo	14.588	6.829	6.323	6.087	5.657	5.357	5.388	5.417
Ourense	12.597	5.924	5.692	5.335	4.972	4.731	4.735	4.735
Pontevedra	32.697	18.260	16.759	16.688	15.412	14.663	14.743	14.996
Galicia	91.421	49.433	45.890	44.714	41.810	40.038	40.228	40.474
España	1.011.512	738.194	694.075	682.904	656.682	630.025	663.777	716.265

Elaboración propia.

Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Causantes prestacións por fillo/a a cargo. Galicia/ España 1993/2003-2009

■ Cadro 13.26

	Total							
	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	58.499	24.683	22.690	21.994	20.591	19.858	19.983	19.925
Lugo	26.219	9.432	8.663	8.345	7.730	7.280	7.364	7.394
Ourense	22.697	8.228	7.541	7.283	6.730	6.338	6.371	6.348
Pontevedra	64.474	25.547	23.393	23.117	21.055	20.016	19.890	20.204
Galicia	171.889	67.890	62.287	60.739	56.106	53.492	53.608	53.871
España	2.082.897	1.142.930	1.070.071	1.054.114	1.007.160	957.677	1.015.072	1.097.536

Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

A Lei 35/2007 de 15 de novembro establece a prestación económica de pago único da Seguridade Social por nacemento ou adopción de fillo, consistente no cobro único de 2.500 euros.

As prestacións periódicas con certos requisitos, entre eles non percibir ingresos familiares anuais superiores a 11.264,01, consisten no ano 2009:

Fillo o menor acollido, menores de 18 anos:

- Fillos o menores acollidos menores de 3 anos: 500 euros anuais.
- Fillos o menores acollidos, maiores de 3 anos. Se non esta afectado por unha incapacidade, 291,01 euros ano, máis un 15% por cada fillo o menor acollido a partir do segundo.
- Se está afectado por unha discapacidade en grado igual ou superior ao 33%: 1.000 euros/ano.

Fillo maior de 18 anos:

Se está afectado por unha incapacidade,

1. En grado igual ou superior ao 65%, 4.035,96 euros /ano.
2. En grado igual ou superior ao 75% e precise o concurso doutra persoa para realizar os actos esenciais da vida, 6.054 euros/ano.

Nos cadros 13.25 e 13.26 recóllense a media anual do número de beneficiarios e causantes da prestación en 1993 e de 2003 a 2009.

En 2009, hai en Galicia (cadro 13.26) 53.871 fillos con dereito a dita prestación, que corresponden (cadro 13.25) a 40.474 familias, 1,33 fillos por familia. Como pode apreciarse, en 2009, aumentan lixeiramente tanto os causantes como as familias beneficiarias das prestacións. Da análise provincial, infírese que é a provincia de Pontevedra onde existe maior número de causantes: 20.204, pero os beneficiarios: 15.326 son máis numerosos na provincia de A Coruña, e ocupa o último lugar Ourense, tanto no número de causantes como de beneficiarios.

Importe das prestacións familiares por fillo/a a cargo. Galicia/España. 2001-2009

■ Cadro 13.27

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	23,89	24,58	25,53	25,86	26,90	28,59	29,86	32,36	33,48
Lugo	8,47	8,63	8,83	8,94	9,19	9,50	9,73	10,53	10,80
Ourense	6,40	6,62	6,94	7,01	7,34	7,57	7,83	8,61	8,90
Pontevedra	20,67	21,42	22,02	22,20	23,23	23,43	23,99	26,17	27,34
Galicia	59,44	61,25	63,32	64,01	66,66	69,09	71,41	77,67	80,52
España	754,28	784,69	818,25	826,62	865,69	899,98	928,07	1.049,32	1117,36

Medias anuais.
 Datos en millóns de euros/ano.
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

O cadro 13.27, reflite que en 2009 aumenta, ao igual que no conxunto estatal, o importe total das prestacións, tamén nas catro provincias galegas, supoñendo para o total da comunidade autónoma 80,52 millóns de euros que representa o 7,21% do total do Estado.

13.4.4 Prestacións por desemprego

A normativa española de Seguridade Social sinala que a prestación de desemprego ten por obxecto garantir a continxencia na que se atopan aqueles/as que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria de traballo.

O desemprego é total cando o traballador/a cesa con carácter temporal ou definitivo na actividade que viña desenvolvendo e vese privado consecuentemente do seu salario. O desemprego é parcial cando o traballador/a ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, polo menos nunha terceira parte, sempre que o salario sexa obxecto de análoga redución.

A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e noutro nivel asistencial. O nivel contributivo ten por obxecto proporcionar prestacións substitutivas das rendas salariais deixadas de percibir como consecuencia da perda dun emprego anterior ou da redución da xornada. A duración da prestación por desemprego está en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego de acordo a unha escala que na actualidade vai dende un mínimo de 120 días de prestación aos que cotizaron un período abranguido entre 360 días, ata 539, a un máximo de 720 días aos que cotizaran máis de 2.160 días.

O nivel asistencial, complementario do contributivo, garante a protección a traballadores/as desempregados/as en condicións determinadas que enumera o artigo 215 da Lei xeral da seguridade social (ter esgotado a prestación por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser un maior de 45 anos, traballador emigrante retornado, liberado de prisión, etc.).

Doutra banda o Real decreto 236/2000 de 18 de febreiro estableceu, seguindo as directrices sobre o emprego da Unión Europea, a renda activa de inserción, que con modificacións posteriores a última o Real decreto 1369/2006, de 24 de novembro, combina medidas activas con pasivas e vai dirixido a mellorar a capacidade de inserción profesional dos desempregados/as de longa duración. Configúrase como un itinerario de inserción laboral a partir dun compromiso de actividade, cunha titoría individualizada, incorporando ao beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica.

Poderán ser beneficiarios/as do programa os traballadores/as desempregados/as que teñan cumprida a idade de 45 anos; que acrediten unha minusvalía ou incapacidade, emigrantes retornados, vítimas da violencia doméstica que á súa vez reúnan en cada caso as condicións previstas nas normas específicas de cada un dos colectivos. Ademais, o Real decreto 945/2003 impón o que non foran beneficiarios/as do programa no ano anterior, salvo que se incorporaran a el por acreditar minusvalía o ser vítima de violencia doméstica e non foran beneficiarios de tres programas de renda activa.

A renda, cunha duración máxima de once meses, será igual ao 80% do indicador público de renda de efectos múltiples (IPREM) mensual vixente en cada momento salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional das dúas pagas extraordinarias.

No cadro 13.28 preséntanse os datos do número de beneficiarios/as da prestación por desemprego. A tendencia incrementista do número de perceptores/as que se

experimenta en Galicia de 1990 a 1993 (ver informes de anos anteriores), cun aumento achegado ao 40%, québrase en 1995, cun descenso de 10.825 perceptores, e continúa en 1996, 1997, 1998 e 1999 dun xeito decrecente con 17.293, 10.612, 7.768 e 4.883 beneficiarios/as menos anualmente, respectivamente. Esta tendencia volve a trocarse no ano 2000 e continúa en 2001 e 2002 con aumentos sucesivos, volvendo a diminuír lixeiramente en 2003 no que en media anual establécese en 70.588 beneficiarios/as, en 2004 ten lugar un incremento de 4.700 perceptores/as no ámbito da Comunidade, en 2005 o aumento é de 3.500, en 2006 de 600 e en 2007 de 100 beneficiarios. En 2008 o incremento é moi notorio: 15.000 beneficiarios máis, e moito máis importante é o acadado en 2009: 36.000 en media anual, situándose en 130.300.

O fortísimo incremento prodúcese tamén no conxunto de España na cifra de 866.000 que representa o 47,7 % de aumento co respecto a 2008. Nas provincias galegas o maior incremento de perceptores prodúcese en Pontevedra, en 16.100, pero aumentan tamén en grande medida nas outras tres provincias galegas.

■ Cadro 13.28

Beneficiarios/as da Prestación por Desemprego. Galicia/ España. 1993/2003-2009

	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	44.000	29.400	30.900	32.600	33.300	33.200	38.500	51.700
Lugo	12.900	7.600	8.300	8.000	8.100	8.100	9.300	12.500
Ourense	16.000	8.900	9.600	10.100	9.900	9.900	11.300	14.800
Pontevedra	39.700	24.700	26.300	27.900	27.900	28.100	35.200	51.300
Galicia	112.600	70.600	75.100	78.600	79.200	79.300	94.300	130.300
España	1.993.000	1.004.700	1.065.100	1.103.900	1.145.600	1.421.000	1.815.000	2.681.000

Nº de beneficiarios/as en centos.

Fonte: Mº de Traballo e Asuntos Sociais.

Os 133.300 beneficiarios/as das prestacións de desemprego (cadro 13.28) supoñen o 4,97% do total español, dos que o número dos beneficiarios/as das prestacións contributivas e asistenciais é 77.651 e 46.051 respectivamente. No total da Comunidade galega, deberíamos sumar os preceptores/as da renda activa de inserción en número de 6.448 en 2009 na Comunidade Autónoma.

13.5 Pensións de carácter non contributivo e asistencial

A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de realizar unha regulación unitaria das distintas accións dos poderes públicos para integrais nun nivel non contributivo de pensións en favor daqueles cidadáns que se atopen en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos propios suficientes para a súa subsistencia.

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada en función da idade ou a incapacidade e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais.

Sen embargo, as pensións non contributivas da Lei 26/1990 veñen, en realidade, a substituír, se ben con distinto alcance e maior contía, ás de vellez e enfermidade do

Fondo de Asistencia Social (FAS) –que, aínda así e transcorridos vinte anos da implantación das non contributivas, seguen subsistentes para quen as cobraba, se non opta polas novas– e aos subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), nas mesmas condicións que as do FAS.

Por outra banda, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de Medidas básicas para a reinserción social, estableceu unha prestación, a Renda de Integración Social (RISGA), co obxecto de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns abrangidos entre os 25 (nalgúns casos de 18), e os 65 anos que, polo tanto, completaría a acción protectora de grupos específicos, terceira idade e incapacitados, coas daquelas persoas que, aínda que tendo idade laboral e sen causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen recursos mínimos para poder afrontar as necesidades máis urxentes.

Como sinala a propia Lei 9/1991, trátase de establecer unha prestación social destinada a garantir recursos económicos de subsistencia a quen careza deles, así como lograr a súa autonomía e integración normalizada mediante un proxecto personalizado de inserción.

A Xunta de Galicia, ante as críticas de carácter xeneralizado sobre a ineficacia desta prestación de cara á loita contra a pobreza e a exclusión social plasmadas nun informe que o Valedor do Pobo publicou en novembro de 1998, modificou, mediante a Lei 1/1999, do 5 de febreiro, algúns artigos co obxecto de configurala, segundo especifica a exposición de motivos, como unha verdadeira renda familiar; flexibilizar os requisitos esixidos, e axilizar o procedemento.

As pensións do Fondo de Asistencia Social (FAS) son axudas económicas de carácter periódico a favor de anciáns e de enfermos ou inválidos para o traballo. A contía anual destas pensións foi en 2009 é de 2.098,04 euros en 14 pagas.

Segundo os datos do cadro 13.29, que contempla o número de pensións do FAS polos dous conceptos de velez e enfermidade existentes en 1990 e entre 2005-2009, despois dun descenso moi acusado xa son absolutamente residuais estas prestacións, como consecuencia da implantación das novas pensións non contributivas (mellor dotadas economicamente), ás que deben acceder os novos peticionarios, e que ademais teñen dereito de opción os beneficiarios das do FAS sempre que reúnan os requisitos.

En 2009, o número total de pensionistas do FAS é só de 46 en Galicia, cun descenso respecto ao ano anterior de 17 representando dito número global de Galicia o 0,27% dos 17.079 que existen no total español, sendo a provincia de Ourense con 16 pensións, seguida de Pontevedra con 14 as que reúnen un maior número de beneficiarios.

Cadro 13.29
Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2005-2009

	Vellez						Enfermidade						Total					
	1990	2005	2006	2007	2008	2009	1990	2005	2006	2007	2008	2009	1990	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	7.900	22	6	3	2	0	7.100	31	29	17	10	6	15.000	52	35	20	12	8
Lugo	2.300	10	7	4	2	0	2.100	18	12	9	8	7	4.400	28	18	13	10	8
Ourense	2.500	15	11	7	4	1	2.100	32	27	23	17	13	4.600	46	38	30	22	16
Pontevedra	5.100	14	9	6	5	1	3.600	25	22	17	14	9	8.700	39	31	23	19	14
Galicia	17.700	60	33	20	13	2	14.900	105	90	66	49	35	32.600	165	122	86	63	46
España⁽¹⁾	161.200	7.425	5.572	3.544	2.703	2.054	166.600	25.676	22.285	19.397	17.032	15.025	327.800	33.101	27.857	22.941	19.735	17.079

Elaboración propia.

Medias anuais en miles de persoas. Ano 1990 redondeados en centos.

(1) Sen datos do País Vasco.

O R.D. 357/1991, do 15 de marzo, permite aos beneficiarios das pensións asistenciais pasar a percibir unha pensión non contributiva, reúnen os requisitos esixidos para isto, debendo, nese caso, renunciar á do FAS, dado o carácter incompatible de ambas.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración e Xunta de Galicia.

Continúa tamén en 2009, o proceso de diminución do número de prestacións derivadas da LISMI –cadro 13.30– pola posta en vigor, a partir de 1991, das pensións non contributivas. A acción protectora da lei comprende:

- Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica.
- Rehabilitación médico – funcional e recuperación profesional.
- Medidas de integración social.
- Subsidio de garantía de ingresos mínimos.
- Subsidio por axuda de terceira persoa.
- Subsidio de mobilidade e compensación por gastos de transporte.

A contía do subsidio de garantía de ingresos mínimos foi en 2009 de 2.098,04 euros, anual; o de axuda de terceira persoa, de 818,30 euros e o de mobilidade e compensación por gastos de transporte de 690 euros anuais. Non obstante, no caso que o beneficiario do subsidio de garantía de ingresos mínimos perciba unha prestación económica análoga, a contía do subsidio reducirase nunha cantidade igual o importe daquela prestación.

Os 1.932 beneficiarios da LISMI en Galicia representan o 4,91% dos 39.317 pensionistas españois, cunha diferenza moi notable do número de beneficiarios na provincia da Coruña e Pontevedra –641 e 824, respectivamente– con respecto a Lugo, con tan só 115 beneficiarios.

Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/2005-2009

■ Cadro 13.30

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Subsidio de garantía ingresos mínimos	1991	7.309	1.956	2.645	8.215	20.125	251.092
	2005	682	106	199	805	1.792	43.537
	2006	591	93	180	705	1.569	38.246
	2007	510	78	154	598	1.340	33.149
	2008	439	66	132	518	1.155	28.728
	2009	383	57	116	450	1.006	24.927
Subsidio axuda de terceira presoa	1991	3.337	798	888	3.074	8.097	91.560
	2005	159	24	16	134	333	5.881
	2006	133	22	13	117	285	4.898
	2007	110	20	11	97	238	4.074
	2008	90	17	10	84	201	3.391
	2009	76	15	9	68	168	2.879
Subsidio de mobil. compens. por pagos de transporte	1991	1.818	104	117	852	2.891	38.769
	2005	191	24	4	86	305	4.278
	2006	171	21	3	72	267	3.762
	2007	152	23	3	66	244	3.255
	2008	132	25	3	61	221	2.845
	2009	119	26	2	26	173	2.460
Asistencia sanitaria e prestación farmaceutica	1991	3.664	395	782	3.525	8.366	56.140
	2005	409	34	203	601	1.247	18.087
	2006	307	31	211	465	1.014	15.186
	2007	222	30	221	434	907	14.331
	2008	189	35	229	426	879	13.893
	2009	165	40	234	416	855	13.274
Total	1991	11.410	2.463	3.556	11.482	28.911	329.792
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136	63.369
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679	54.989
	2007	840	124	375	1.010	2.349	48.877
	2008	724	119	362	927	2.132	43.891
	2009	641	115	352	824	1.932	39.317

Elaboración propia.

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprime estes subsidios pero seguen cobrándolos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva.

Medias anuais agás 1991 que é a Decembro.

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

As pensións non contributivas que como apuntabamos anteriormente establécense para aquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para alcanzar a prestación de nivel contributivo, poden obterse por estar en situación de invalidez- minusvalía igual ou superior ao sesenta e cinco por cento- ou en idade de xubilación –ter cumpridos os sesenta e cinco anos de idade–, ademais doutros requisitos como carecer de rendas ou ingresos suficientes. O importe anual das prestacións non contributivas estableceuse para 2009 en 4.708,62 euros, abonándose dúas pagas extraordinarias da mesma contía os meses de xuño e novembro. No caso de invalidez igual ou superior ao 75%, se precisase do concurso doutra persoa a contía incrementase con un complemento do 50%.

No cadro 13.31 observamos que en 2009 produciuse en Galicia unha diminución de 1.524 pensionistas beneficiarios de prestacións non contributivas. A partir de 1996

(ver informes anteriores) o número de beneficiarios de pensións non contributivas de invalidez supera aos de xubilación, aínda que nos últimos anos- dende 2000 medraron máis os pensionistas de xubilación. En 2009, as pensións de invalidez descenden en 750, e as de xubilación en 326, non obstante, estas en número de 30.276 constitúen as maioritarias. Por provincias o colectivo da provincia da Coruña, con 19.808 pensionistas, representa o 40,69% do total galego. En sentido oposto, na provincia de Lugo soamente existen 5.763 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,83% do total de Galicia.

■ Cadro 13.31

Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2005-2009

	Invalidez						Xubilación						Total					
	1994	2005	2006	2007	2008	2009	1994	2005	2006	2007	2008	2009	1994	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	5.179	8.428	8.191	7.866	7.527	7.157	7.406	13.970	13.768	13.404	13.071	12.651	12.585	22.398	21.959	21.270	20.598	19.808
Lugo	1.406	2.305	2.234	2.151	2.058	1.994	1.437	3.912	3.911	3.876	3.809	3.768	2.843	6.217	6.145	6.027	5.867	5.763
Ourense	2.909	3.017	2.959	2.866	2.753	2.650	2.312	4.693	4.678	4.616	4.475	4.381	5.221	7.710	7.637	7.482	7.227	7.031
Pontevedra	3.764	7.173	7.051	6.926	6.810	6.597	4.133	10.188	10.164	9.951	9.697	9.476	7.897	17.361	17.215	16.878	16.506	16.072
Galicia	13.258	20.923	20.435	19.809	19.148	18.398	15.288	32.763	32.521	31.847	31.052	30.276	28.546	53.686	52.956	51.657	50.198	48.674
España	114.487	205.319	204.844	203.401	199.410	197.126	154.486	279.189	276.920	270.980	265.314	260.908	268.973	484.508	481.764	474.382	464.724	458.034

Elaboración propia.

Medias anuais agás os datos Galicia 1994 a decembro de dito ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

No cadro 13.32 contéplase o número de pensións non contributivas por comunidades autónomas. Galicia é, despois de Andalucía e Cataluña, a comunidade con maior número absoluto de pensionistas non contributivos e a de maior número porcentual con respecto ao total de habitantes. Os 48.673 perceptores de pensións non contributivas representan o 10,62% do total nacional, moi por riba de comunidades con moito maior número de habitantes como Madrid ou a Comunidade Valenciana.

■ **Cadro 13.32** **Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidade autónomas. 1997/2004-2009**

	Total núm. pensionistas						
	1997	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	94.445	110.286	109.886	109.609	108.198	106.064	104.955
Aragón	12.123	10.206	9.834	9.526	9.139	8.679	8.338
Asturias	10.618	11.233	11.175	11.129	10.917	10.526	10.056
Baleares	7.270	7.961	7.940	7.926	7.878	7.749	7.655
Canarias	34.188	42.043	42.153	42.133	42.204	42.275	42.341
Cantabria	5.616	6.450	6.291	6.274	6.223	6.164	6.143
C. A Mancha	21.281	23.758	23.415	23.062	22.309	21.709	21.337
C. León	27.457	27.778	27.129	26.942	26.085	24.772	23.801
Cataluña	49.581	60.183	59.833	59.352	58.679	57.685	56.589
C. Valenciana	37.248	47.224	47.391	47.797	47.162	46.376	46.548
Extremadura	1.343	17.356	17.083	16.685	16.305	15.977	15.674
Galicia	46.508	54.434	53.686	52.956	51.657	50.198	48.673
Madrid	30.512	34.213	34.054	34.008	33.753	33.406	33.038
Murcia	11.798	15.539	15.205	15.006	14.721	14.415	14.192
Navarra	3.449	3.288	3.160	3.049	2.979	2.876	2.807
País Vasco	10.692	10.103	9.939	9.941	9.850	9.658	9.741
A Ríoxa	2.415	2.179	2.119	2.073	1.998	1.895	1.825
Ceuta	1.560	1.714	1.708	1.728	1.742	1.746	1.750
Melilla	2.400	2.525	2.508	2.568	2.584	2.553	2.571
España	410.504	488.473	484.509	481.764	474.383	464.723	458.034

Elaboración propia.

Media anual.

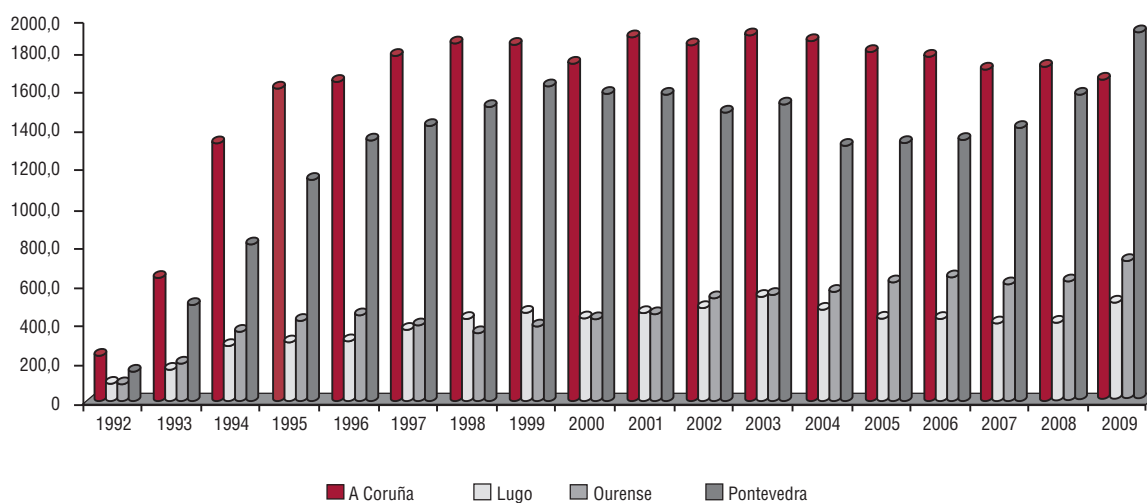
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

En 2009 (cadro 13.33) aumentan en 446 o número de beneficiarios/as da renda de integración social (RISGA) en Galicia. O incremento experimentase en todas as provincias, a excepción de A Coruña, donde descenden en 63, e suben en maior medida en Pontevedra en 350 acadando o número máis importante das catro provincias. En canto a súa implantación provincial, hai que destacar o elevado número de beneficiarios/as na provincia de Pontevedra, mentres que a de Lugo: 492, a pesar do forte incremento de 2009, permanece como a de inferior colectivo de beneficiarios/as.

■ **Cadro 13.33** Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2009

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	237	635	1.323	1.600	1.633	1.769	1.858	1.850	1.731	1.887	1.825	1.904	1.844	1.785	1.769	1.700	1.717	1.654
Lugo	88	159	283	294	306	364	427	453	426	453	477	540	464	424	427	403	405	492
Ourense	86	190	349	415	438	387	347	382	421	447	529	543	559	612	635	600	658	730
Pontevedra	148	492	803	1.128	1.335	1.407	1.508	1.607	1.578	1.570	1.479	1.515	1.306	1.324	1.334	1.399	1.570	1.920
Galicia	559	1.476	2.758	3.437	3.712	3.927	4.140	4.292	4.156	4.357	4.310	4.499	4.173	4.145	4.165	4.102	4.350	4.796

Elaboración propia.
Datos a 31 de decembro.
Fonte: Xunta de Galicia.

No cadro 13.34 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS, as non contributivas da Seguridade Social, e as do RISGA, todas elas sen base contributiva previa.

**Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial.
Por provincias. Galicia. 1992/2005-2009**

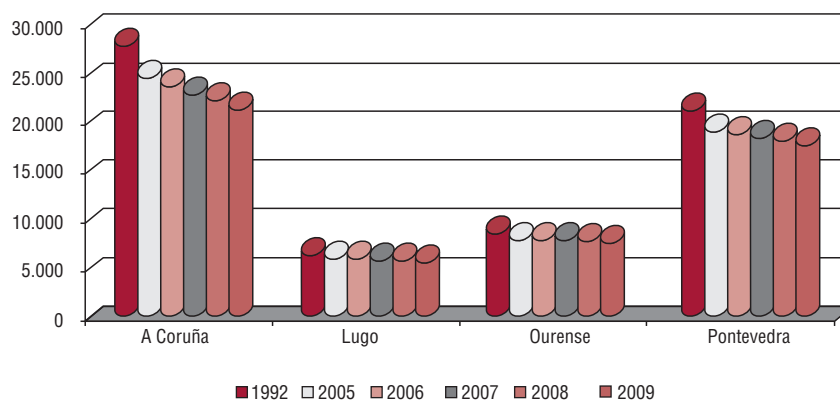
■ Cadro 13.34

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
LISMI	1992	11.154	2.091	2.825	10.776	26.846
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679
	2007	840	124	375	1.010	2.349
	2008	724	119	362	927	2.132
	2009	641	115	352	824	1.932
Asistenciais	1992	13.084	3.985	3.785	7.863	28.717
	2005	52	28	46	39	165
	2006	35	18	38	31	122
	2007	20	13	30	23	86
	2008	12	10	22	19	63
	2009	8	8	16	14	46
Non contributivas	1992	4.341	1.067	2.755	3.074	11.237
	2005	22.398	6.217	7.710	17.361	53.686
	2006	21.959	6.145	7.637	17.215	52.956
	2007	21.270	6.027	7.482	16.878	51.657
	2008	20.598	5.867	7.227	16.506	50.198
	2009	19.808	5.763	7.031	16.072	48.674
RISGA	1992	237	88	86	148	559
	2005	1.785	424	612	1.324	4.145
	2006	1.769	427	635	1.334	4.165
	2007	1.700	403	600	1.399	4.102
	2008	1.717	405	658	1.570	4.350
	2009	1.654	492	730	1.920	4.796
Total	1992	28.816	7.231	9.451	21.861	67.359
	2005	25.451	6.822	8.767	20.092	61.132
	2006	24.780	6.727	8.698	19.717	59.922
	2007	23.830	6.567	8.487	19.310	58.194
	2008	23.051	6.401	8.269	19.022	56.743
	2009	22.111	6.378	8.129	18.830	55.448

Elaboración propia.

Fonte: Consellería de Sanidade e Servizos Sociais e Ministerio de Traballo e Inmigración.

Total das prestacións periódicas de carácter asistencial, por provincias

Como xa dicíamos anteriormente, continúa a diminución, durante 2009, das pensións da LISMI e do FAS, e tamén neste ano as no contributivas. A partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente representando, en 2009, o 87,78% do conxunto das asistenciais. As prestacións da Renda de Integración Social, en número de 4.796 a decembro de 2009, constitúen un escaso 8,65% do total.

En 2009 baixa, de novo, o número do conxunto global destas prestacións en Galicia, diminución que ten lugar se ben en moi escasa medida nas catro provincias galegas. Dos 55.448 perceptores destas pensións de base asistencial un 39,88% pertencen á provincia da Coruña; un 33,96% a Pontevedra; un 14,66% a Ourense e un 11,50% a Lugo.

Neste apartado reflíctese a representación sindical das e dos traballadores e, como é lóxico, para isto analízanse os resultados das eleccións celebradas e as continxencias dos procesos electorais desenvolvidos na Comunidade Autónoma Galega.

Dado que para facer unha primeira análise da representatividade sindical das e dos traballadores non sería suficiente o exame dos datos referidos ao período de 2009, ao que se contrae este informe, cómpre contemplar, ademais, un período máis amplo que abrangue dende o último proceso electoral, sen prexuízo de facer referencia ao desenvolvemento concreto dese ano.

Entrando no exame concreto do ano 2009, pódese observar nos cadros 1 e 2 que se rexistraron un total de 862 actas de procesos electorais e foron elixidos 1.858 representantes. Destes, 642 corresponderon a UGT, 622 a CCOO e 432 a CIG, obtendo outros 162 representantes.

■ Cadro 14.1

Distribución provincial dos avisos previos, actas depositadas, actas rexistradas, representantes elixidos segundo as actas rexistradas e porcentaxe dos representantes elixidos, desde o 1 de xaneiro de 2009 ao 31 de decembro de 2009, sobre o total de representantes con mandato nese período.

Provincia	Nº de avisos previos presentados	Nº de actas depositadas	Representantes elixidos	Porcentaxe de representantes elixidos sobre o total %
A Coruña	459	388	910	48,98
Lugo	114	109	187	10,06
Ourense	82	69	145	7,80
Pontevedra	348	296	616	33,15
Totais	1.003	862	1.858	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.2

Representantes elixidos sobre as actas rexistradas no ano 2009

Sindicato	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Totais	%
UXT	288	72	68	214	642	34,55
CIG	202	38	27	165	432	23,25
CC.OO	305	73	45	199	622	33,48
Outros	115	4	5	38	162	8,72
Totais	910	187	145	616	1.858	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No período dos últimos 4 anos, dende 1 de xaneiro 2006 a 31 de decembro de 2009, rexistráronse 8.666 actas das cales 6.058 corresponderon a centros de traballo de ata 30 traballadores (cadros 3 e 4). Neste mesmo período emitíronse 332.844 votos (cadro 5).

Distribución provincial dos avisos previos e os datos obtidos sobre as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

■ Cadro 14.3

	Nº de avisos previos presentados	Nº de actas rexistradas
A Coruña	3.621	3.209
Lugo	1.337	1.209
Ourense	1.050	956
Pontevedra	3.659	3.292
Totais	9.667	8.666

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ **Cadro 14.4** **Distribución provincial do número de actas rexistradas segundo o tamaño do centro de traballo, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009**

	Ata 30 trab.	De 31-49 trab.	50-100 trab.	101-250 trab.	251-500 trab.	501-750 trab.	751-1000 trab.	1001-5000 trab.	> de 500 trab.	TOTAL
A Coruña	2153	420	337	207	42	22	9	16	3	3.209
Lugo	925	127	85	49	13	4	1	5	0	1.209
Ourense	691	97	97	44	17	6	1	3	0	956
Pontevedra	2289	435	332	155	55	13	1	9	3	3.292
Total	6.058	1.079	851	455	127	45	12	33	6	8.666

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Características dos votos emitidos, no período comprendido dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

■ **Cadro 14.5**

	Válidos	Nulos	En branco	Total votos	%
A Coruña	125.029	1.127	6.438	132.594	39,84
Lugo	35.690	269	1.640	37.599	11,30
Ourense	34.629	221	1.209	36.059	10,83
Pontevedra	120.378	923	5.291	126.592	38,03
Total Galicia	315.726	2.540	14.578	332.844	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Como resultado do rexistrado nesas actas electorais, elixíronse un total de 21.002 representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2009. Exprésanse no cadro 6 as porcentaxes de distribución provincial.

Distribución provincias dos representantes elixidos segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009, sobre o total de representantes con mando nese período

■ **Cadro 14.6**

Provincia	Representantes elixidos	Porcentaxe de representantes elixidos sobre o total
A Coruña	8.544	40,68 %
Lugo	2.460	11,71 %
Ourense	2.283	10,87 %
Pontevedra	7.715	36,73 %
Totais	21.002	100,00 %

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Analizando os resultados dos procesos electorais en Galicia durante este período de catro anos e, tendo en conta os representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2009, pódese ver que a central sindical UGT, cun 31,37% do total, é a que obtivo maior número de representantes (6.589), seguida de CC.OO e CIG con 28,89% e 28,19%, respectivamente (6.067 e 5.920 representantes), acadando un total de 2.426 o resto das centrais sindicais e grupos de traballadores cun 11,55%.

Resultados das centrais sindicais máis representativas, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

■ Cadro 14.7

Sindicato	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Totais	%
CC.OO	2.429	767	612	2.259	6.067	28,89
CIG	2.383	490	467	2.580	5.920	28,19
UGT	2.741	840	821	2.187	6.589	31,37
Outros	991	363	383	689	2.426	11,55
Totais	8.544	2.460	2.283	7.715	21.002	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No desglose provincial dos resultados anteriormente referidos a Galicia, pode observarse que a central sindical UGT obtén a maior porcentaxe de representantes en A Coruña, Lugo e Ourense, podendo contemplarse que, na provincia de Pontevedra, ocupa o primeiro lugar a CIG.

Representantes elixidos por provincias, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

■ Cadro 14.8

A Coruña

Sindicatos	Nº	%
UGT	2.741	32,08
CC.OO	2.429	28,43
CIG	2.383	27,89
Outros	991	11,60
Totais	8.544	100,00

Lugo

Sindicatos	Nº	%
UGT	840	34,15
CC.OO	767	31,18
CIG	490	19,92
Outros	363	14,76
Totais	2.460	100,00

■ **Cadro 14.8**
(continuación)

Ourense		
Sindicatos	Nº	%
UGT	821	35,96
CC.OO	612	26,81
CIG	467	20,46
Outros	383	16,78
Totais	2.283	100,00

Pontevedra		
Sindicatos	Nº	%
CIG	2.580	33,44
CC.OO	2.259	29,28
UGT	2.187	28,35
Outros	689	8,93
Totais	7.715	100,00

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No cadro 9 ofrécese unha comparativa entre os dous períodos dos resultados obtidos polas centrais sindicais.

■ **Cadro 14.9**

**Comparativa, a nivel provincial, dos representantes elixidos entre o período actual
(01.01.06 ao 31.12.09) e o período anterior (01.01.05 ao 31.12.08)**

Provincia	CENTRAIS SINDICAIS									
	CC.OO		U.G.T.		C.I.G.		OUTROS		TOTAIS POR PROVINCIAS	
	PA	PRM	PA	PRM	PA	PRM	PA	PRM	PA	PRM
A CORUÑA	2.429	2.365	2.741	2.663	2.383	2.332	991	949	8.544	8.309
LUGO	767	730	840	784	490	467	363	342	2.460	2.323
OURENSE	612	603	821	799	467	460	383	377	2.283	2.239
PONTEVEDRA	2.259	2.221	2.187	2.147	2.580	2.602	689	698	7.715	7.668
TOTAIS	6.067	5.919	6.589	6.393	5.920	5.861	2.426	2.366	21.002	20.539

PA: Datos do período actual (do 01-01-06 ao 31-12-09)

PRM: Datos referidos ao período electoral anterior (do 01-01-05 ao 31-12-08)

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No cadro 10 e seguintes detállase o número de representantes que obtiveron cada un dos sindicatos en Galicia, concretando, en consecuencia, as organizacións sindicais e profesionais que teñen representación na Comunidade Autónoma de Galicia a 31 de decembro de 2009, ofrecéndose o desglose provincial.

■ Cadro 14.10 Listaxes de organizacións sindicais e profesionais con representación no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, con expresión do número de representantes obtidos, segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

Código	Organizacións	N.º de representantes
14	Unión Xeral de Traballadores (UXT)	6.589
11	Comisións Obreiras (CC.OO)	6.067
2	Confederación Intersindical Galega (CIG)	5.920
15	Unión Sindical Obreira (USO)	400
4	Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	368
98	Grupo de Traballadores (GT)	329
820504	Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	254
820498	Federación de Sindic. Indep. De Ensino (FSIE)	166
720290	Central Unitaria de Traballadores (CUT)	122
720293	Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	107
99	Non sindicados	74
1	Confederación Xeral do Traballo (CGT)	68
39	Federación de Asoc. Sind. Gran Amacéns (FAGSA)	59
821320	Confeder. de S. Indep. de Caixas de Aforros (CSICA)	53
821041	Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	51
820526	Fed. Indep. de Trab. do Crédito (FITC)	32
720218	Sind. Independ. de Traballadores - FSI (SIT-FSI)	30
3	Confederación de Cadros (CC)	24
821106	Sindicato Independente Ensino (ANPE)	24
821811	Unión Sindical de Auxiliares de Enfermería (USAE)	22
720299	Médicos de Galicia Independentes (O`MEGA)	21
20	Confeder. De Trab. Independ. (CTI)	19
720300	Sindicato de Xornalistas de Galicia (SXG)	16
50057	Sind. De Trab. Do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	15
720302	Sindicato Independente Concello de Vigo (SICO)	13
820588	Sind. Español Maquin. E Axud. Ferrov. (SEMAF)	13
7725	Sindicato Ferroviario	10
720295	Sind. Indep. De Trab. De Autop. E Autoest. (SITA)	9
100 (OUTROS)	Grupo Laboral Independente (GLI)	8
100 (OUTROS)	Sind. Indep. Trab. Frigolouro (SITF)	8
720303	Sindicato Galego de Profesionais da Sanidade (SGPS)	8
821749	Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	8
821773	Sindicato De Traballadores de Comunicacións (STC)	7
100 (OUTROS)	AGPTU	5
8607	Sindicato da Elevación	5
821101	Sind. De Auxiliares de Enfermería (SAE)	5
821272	Sind. Profes. de Policía Municipais de España (SPPME)	5
821806	Sindicato de Traballadores de Repsol	5
150837	Sind. Profesional Da Admon. Xustiza (SPJ-USO)	4
821623	Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	4
720220	Sind. Independente de GKN - Vigo (SI-FSI)	3
820003	Agrupación de Independentes de Citroen (AIC)	3
820617	S. Tripulant. de Cabina de Pasaxeiros Líneas Aereas (SITCPLA)	3
821548	Sindicato Independente da Enerxía (SIE)	3
821819	Sindicato Novo de Ourense	3
821821	Sindicato de Inspectores de Facenda	3
100 (OUTROS)	UTI	2
30006	Asociac. Cuadros Grupo Caja Madrid (ACCAM)	2
720286	Asociac. Profes. Persoal Concello de Ferrol (APPCF)	2
720288	Alternativa Independente (A.I.)	2
720297	Asociac. Profes. de Policía Local de Arteixo (APPLA)	2
720301	Sind. Independente Bombeiros de Galicia (SIB-GAL)	2
720304	Asociación de Funcionarios Independentes (AFI)	2
820564	Sind. de ATS de España (SATSE)	2
821113	Coord. Estatal de Traballadores do Mar (CTM)	2
821308	Sindicato Profesional Libre e Independente (APLI)	2

■ **Cadro 14.10**
(continuación)

821787	Alternativa Sindical de Traballadores (AST)	2
821822	Confeder. de Sindicatos Profesionais Aéreos (CSPA)	2
100 (OUTROS)	APROAHP	1
100 (OUTROS)	ATP	1
100 (OUTROS)	Grupo Independente da Universidade de Vigo (GIUV)	1
30000	Técnicos e Profesionais da Enerxía (ATYPE-CC)	1
150836	Sindicato de Axencias Tributarias (SIAT-USO)	1
390014	Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	1
720292	Unión de Outros Sindicalistas (UNOS)	1
820189	Asoc. Sind. Espec. Técnic.Mant. Aeronáutica (ASETMA)	1
820555	Sind. Autónomo Trab. Banco de España (SATBE)	1
821605	Unión Telefónica Sindical (UTS)	1
821750	Sind. de Traball. de Empresas da Comunicación (SITEC)	1
821817	Asoc. Profesional de Funcionarios de Prisións (APFP)	1
821823	Sindicato de Salvamento Marítimo (SSM)	1
Totais		21.002

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.11

Listaxes de organizacións sindicais e profesionais con representación a nivel provincial e no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, con expresión do número de representantes obtidos, segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

Código	Organizacións	N.º de representantes
14	Unión Xeral de Traballadores (UXT)	2.741
11	Comisións Obreiras (CC.OO)	2.429
2	Confederación Intersindical Galega (CIG)	2.383
4	Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	162
15	Unión Sindical Obreira (USO)	140
98	Grupo de Traballadores (GT)	135
820504	Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	128
720293	Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	83
720290	Central Unitaria de Traballadores (CUT)	75
820498	Federación de Sindic. Indep. De Ensino (FSIE)	47
39	Federación de Asoc. Sind. Gran Amacéns (FAGSA)	38
1	Confederación Xeral do Traballo (CGT)	18
820526	Fed. Indep. de Trab. do Crédito (FITC)	17
821320	Confeder. de S. Indep. de Caixas de Aforros (CSICA)	16
821041	Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	14
720300	Sindicato de Xornalistas de Galicia (SXG)	13
821811	Unión Sindical de Auxiliares de Enfermería (USAE)	10
20	Confeder. De Trab. Independ. (CTI)	10
3	Confederación de Cadros (CC)	9
720299	Médicos de Galicia Independentes (O`MEGA)	7
821106	Sindicato Independente Ensino (ANPE)	6
821806	Sindicato de Traballadores de Repsol	5
8607	Sindicato da Elevación	5
720295	Sind. Indep. De Trab. De Autop. E Autoest. (SITA)	4
50057	Sind. De Trab. Do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	4
820588	Sind. Español Maquin. E Axud. Ferrov. (SEMAF)	4
820617	S. Tripulant. de Cabina de Pasaxeiros Líneas Aereas (SITCPLA)	3
821272	Sind. Profes. de Policías Municipais de España (SPPME)	3
821749	Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	3
821773	Sindicato de Traballadores de Comunicacions (STC)	3
720286	Asociac. Profes. Persoal Concello de Ferrol (APPCF)	2
821623	Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	2
7725	Sindicato Ferroviario	2
720288	Alternativa Independente (A.I.)	2
821787	Alternativa Sindical de Traballadores (AST)	2
720297	Asociac. Profes. de Policía Local de Arteixo (APPLA)	2
720301	Sind. Independente Bombeiros de Galicia (SIB-GAL)	2
821821	Sindicato de Inspectores de Facenda	2
821822	Confeder. de Sindicatos Profesionais Aéreos (CSPA)	2
821548	Sindicato Independente da Enerxía (SIE)	2
821113	Coord. Estatal de Traballadores do Mar (CTM)	2
820564	Sind. de ATS de España (SATSE)	1
821308	Sindicato Profesional Libre e Independente (APLI)	1
820555	Sind. Autónomo Trab. Banco de España (SATBE)	1
30006	Asoc. Cuadros Grupo Caja Madrid (ACCAM)	1
821823	Sindicato de Salvamento Marítimo (SSM)	1
820189	Asoc. Sind. Espec. Técnic.Mant. Aeronáutica (ASETMA)	1
390014	Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	1
Totais		8.544

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.12

Lugo

Código	Organizacións	N.º de representantes
14	Unión Xeral de Traballadores (UXT)	840
11	Comisións Obreiras (CC.OO)	767
2	Confederación Intersindical Galega (CIG)	490
15	Unión Sindical Obreira (USO)	91
4	Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	80
98	Grupo de Traballadores (GT)	47
820504	Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	23
820498	Federación de Sindic. Indep. De Ensino (FSIE)	21
720293	Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	17
821041	Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	14
100 (OUTROS)	Grupo Laboral Independente (GLI)	8
820526	Fed. Indep. de Trab. do Crédito (FITC)	6
821106	Sindicato Independente Ensino (ANPE)	6
821101	Sind. De Auxiliares de Enfermería (SAE)	5
3	Confederación de Cadros (CC)	5
821320	Confeder. de S. Indep. de Caixas de Aforros (CSICA)	5
1	Confederación Xeral do Traballo (CGT)	5
50057	Sind. De Trab. Do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	4
99	Non sindicados (Non sind)	5
821819	Sindicato Novo de Ourense	3
720304	Asociación de Funcionarios Independentes (AFI)	2
820588	Sind. Español Maquin. E Axud. Ferrov. (SEMAF)	2
7725	Sindicato Ferroviario	2
100 (OUTROS)	UTI	2
821811	Unión Sindical de Auxiliares de Enfermería (USAE)	1
100 (OUTROS)	APROAHP	1
720303	Sindicato Galego de Profesionais da Sanidade (SGPS)	1
20	Confeder. De Trab. Independ. (CTI)	1
821750	Sind. de Traball. de Empresas da Comunicación (SITEC)	1
821623	Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	1
821749	Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	1
821605	Unión Telefónica Sindical (UTS)	1
720299	Médicos de Galicia Independentes (O`MEGA)	1
821817	Asoc. Profesional de Funcionarios de Prisións (APFP)	1
Totais		2.460

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.13

Ourense

Código	Organizacións	N.º de representantes
14	Unión Xeral de Traballadores (UXT)	821
11	Comisións Obreiras (CC.OO)	612
2	Confederación Intersindical Galega (CIG)	467
98	Grupo de Traballadores (GT)	127
15	Unión Sindical Obreira (USO)	67
4	Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	61
820498	Federación de Sindic. Indep. De Ensino (FSIE)	46
820504	Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	23
821041	Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	10
821106	Sindicato Independente Ensino (ANPE)	7
821320	Confeder. de S. Indep. de Caixas de Aforros (CSICA)	6
821811	Unión Sindical de Auxiliares de Enfermería (USAE)	5
1	Confederación Xeral do Traballo (CGT)	4
7725	Sindicato Ferroviario	3
50057	Sind. De Trab. Do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	3
820588	Sind. Español Maquin. E Axud. Ferrov. (SEMAF)	3
720293	Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	2
3	Confederación de Cuadros (CC)	2
820526	Fed. Indep. de Trab. do Crédito (FITC)	2
821773	Sindicato de traballadores de comunicacións (STC)	2
720299	Médicos de Galicia Independentes (O`MEGA)	2
720300	Sindicato de Xornalistas de Galicia (SXG)	2
820564	Sind. de ATS de España (SATSE)	1
821548	Sindicato Independente da Enerxía (SIE)	1
821623	Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	1
30000	Técnicos e Profesionais da Enerxía (ATYPE-CC)	1
20	Confeder. De Trab. Independ. (CTI)	1
821749	Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	1
Totais		2.283

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.14

Pontevedra

Código	Organizacións	N.º de representantes
2	Confederación Intersindical Galega (CIG)	2.580
11	Comisións Obreiras (CC.OO)	2.259
14	Unión Xeral de Traballadores (UXT)	2.187
15	Unión Sindical Obreira (USO)	107
820504	Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	80
99	Non sindicados	69
4	Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	65
820498	Federación de Sindic. Indep. De Ensino (FSIE)	52
720290	Central Unitaria de Traballadores (CUT)	47
1	Confederación Xeral do Traballo (CGT)	41
720218	Sind. Independ. de Traballadores - FSI (SIT-FSI)	30
821320	Confeder. de S. Indep. de Caixas de Aforros (CSICA)	26
39	Federación de Asoc. Sind. Gran Amacéns (FAGSA)	21
98	Grupo de Traballadores (GT)	20
720302	Sindicato Independente Concello de Vigo (SICO)	13
821041	Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	13
720299	Médicos de Galicia Independentes (O`MEGA)	11
3	Confederación de Cadros (CC)	8
100 (OUTROS)	Sind. Indep. Trab. Frigolouro (SITF)	8
20	Confeder. De Trab. Independ. (CTI)	7
720303	Sindicato Galego de Profesionais da Sanidade (SGPS)	7
820526	Fed. Indep. de Trab. do Crédito (FITC)	7
821811	Unión Sindical de Auxiliares de Enfermería (USAE)	6
100 (OUTROS)	AGPTU	5
720293	Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	5
720295	Sind. Indep. De Trab. De Autop. E Autoest. (SITA)	5
821106	Sindicato Independente Ensino (ANPE)	5
50057	Sind. De Trab. Do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	4
820588	Sind. Español Maquin. E Axud. Ferrov. (SEMAF)	4
7725	Sindicato Ferroviario	3
720220	Sind. Independente de GKN - Vigo (SI-FSI)	3
820003	Agrupación de Independentes de Citroen (AIC)	3
821749	Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	3
821272	Sind. Profes. de Policías Municipais de España (SPPME)	2
821773	Sindicato De Traballadores de Comunicacións (STC)	2
100 (OUTROS)	ATP	1
100 (OUTROS)	Grupo Independente da Universidade de Vigo (GIUV)	1
30006	Asociac. Cuadros Grupo Caja Madrid (ACCAM)	1
720292	Unión de Outros Sindicalistas (UNOS)	1
720300	Sindicato de Xornalistas de Galicia (SXG)	1
821308	Sindicato Profesional Libre e Independente (APLI)	1
821821	Sindicato de Inspectores de Facenda	1
Totais		7.715

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No que a refire á participación dos traballadores/as nos procesos electorais, participaron en Galicia, no período do 1 de xaneiro de 2006 a 31 de decembro de 2009, un 73,05% en relación cos traballadores/as afectados polas eleccións. Reflítcese, neste período, que Ourense é a provincia que maior porcentaxe de participación ten, similar aos das provincias de Lugo e Pontevedra e máis baixo na Coruña. No ano 2009 a porcentaxe de participación é algo maior xa que se obtivo un 76,12%.

Distribución provincial da participación electoral, desde o 1 de xaneiro de 2009 ao 31 de decembro de 2009

■ Cadro 14.15

	Traballadores afectados		Traballadores participantes		Porcentaxe de participación por provincias
	N.º	% (1)	N.º	% (2)	% (3)
A Coruña	14.656	49,28	10.784	47,64	73,58
Lugo	2.436	8,19	1.797	7,94	73,77
Ourense	2.653	8,92	2.198	9,71	82,85
Pontevedra	9.994	33,61	7.857	34,71	78,62
Totais	29.739	100,00	22.636	100,00	76,12

(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total.

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total.

(3) Porcentaxe de participación por provincias.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.16

Distribución provincial dos electores, votantes e participación electoral desagregada por sexo, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

	Electores			Votantes			Participación Electoral		
	Mulleres	Varóns	Total	Mulleres	Varóns	Total	Mulleres	Varóns	Total
A Coruña	67.926	122.158	190.084	47.456	85.295	132.751	69,86	69,82	69,84
Lugo	12.205	36.233	48.438	8.909	27.803	36.712	72,99	76,73	75,79
Ourense	13.297	33.461	46.758	9.858	26.067	35.925	74,14	77,90	76,83
Pontevedra	66.944	98.586	165.530	48.413	75.526	123.939	72,32	76,61	74,87
Totais	160.372	290.438	450.810	114.636	214.691	329.327	71,48	73,92	73,05

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

■ Cadro 14.17

Distribución provincial da participación electoral, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009

	Traballadores afectados (electores)		Traballadores participantes (votantes)		Porcentaxe de participación por provincias
	Nº	% (1)	Nº	% (2)	
A Coruña	190.084	42,16	132.751	40,31	69,84
Lugo	48.438	10,74	36.712	11,15	75,79
Ourense	46.758	10,37	35.925	10,91	76,83
Pontevedra	165.530	36,72	123.939	37,63	74,87
Totais	450.810	100,00	329.327	100,00	73,05

(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total.

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total.

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

No cadro 18 contémpanse as impugnacións electorais presentadas nas Oficinas Públicas de Rexistro durante 2009, non marco do procedemento arbitral establecido polo Estatuto dos Traballadores. Presentáronse en Galicia 119 reclamacións a procesos electorais, dando lugar ao ditado de 108 laudos.

■ Cadro 14.18

Impugnaciones, desestimacións e laudos no ano 2009

	Impugnacións presentadas	Desestimacións	Laudos ditados	Impugnacións pendentes
A Coruña	59	4	51	1
Lugo	17	-	17	-
Ourense	12	-	12	-
Pontevedra	31	3	28	2
Totais	119	7	108	3

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

1 Investimentos e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia

1.1 Investimentos da Administración do Estado

■ Cadro A.1

Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	16.598	206	-	4.234	-	21.038
Mº de Economía e Facenda	3.417	250	448	6.008	-	10.123
Mº do Interior	9.015	7.594	6.208	7.427	148	30.392
Mº de Fomento	394.387	178.146	76.504	304.390	472.676	1.426.103
Mº de Traballo e Inmigración	22.994	2.637	759	1.126	-	27.516
Mº de Industria, Turismo e Comercio	115	36	-	74	-	225
Mº de m. ambiente, m. rural e mariño	20.114	17.593	19.437	23.233	4.909	85.286
Mº da Presidencia	242	111	187	202	-	742
Mº de Cultura	6.092	-	403	36	-	6.531
Mº de Vivenda	679	-	-	-	-	679
Total	473.653	206.573	103.946	346.730	477.733	1.608.635

Datos en miles de euros.

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos ministerios.

■ Cadro A.2

Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	435	43	22	283	-	783
Mº de Economía e Facenda	2.806	1.333	6.305	6.805	-	17.249
Mº de Fomento	842	1.291	-	1.902	45	4.080
Mº de Educación	4.199	-	-	1.249	4.093	9.541
Mº de Industria, Turismo e Comercio	8.784	861	2.671	51.574	-	63.890
Mº de m. Ambiente M. Rural e Mariño	6.585	10.851	270	10.719	133.725	162.150
Mº de Política Territorial	2.638	2.571	1.836	2.085	-	9.130
Mº de Cultura	2.428	418	4.000	1.750	3.980	12.576
Mº de Sanidade e Política Social	-	-	-	-	123	123
Mº de Vivenda	4.272	1.722	865	1.647	75.573	84.079
Mº de Ciencia e Innovación	21.518	937	112	11.080	1.064	34.711
Total	54.507	20.027	16.081	89.094	218.603	398.312

Datos en miles de euros.

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos ministerios.

■ Cadro A.3

Total investimentos reais e transferencias de capital
(capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	17.033	249	22	4.517	-	21.821
Mº de Economía e Facenda	6.223	1.583	6.753	12.813	-	27.372
Mº do Interior	9.015	7.594	6.208	7.427	148	30.392
Mº de Fomento	395.229	179.437	76.504	306.292	472.721	1.430.183
Mº de Educación	4.199	-	-	1.249	4.093	9.541
Mº de Traballo e Inmigración	22.994	2.637	759	1.126	-	27.516
Mº de Industria Turismo e Comercio	8.899	897	2.671	51.648	-	64.115
Mº de M. Ambiente, M. Rural e Mariño	26.699	28.444	19.707	33.952	138.634	247.436
Mº da Presidencia	242	111	187	202	-	742
Mº de Política Territorial	2.638	2.571	1.836	2.085	-	9.130
Mº de Cultura	8.520	418	4.403	1.786	3.980	19.107
Mº de Sanidade e Política Social	-	-	-	-	123	123
Mº Vivenda	4.951	1.722	865	1.647	75.573	84.758
Mº de Ciencia e Innovación	21.518	937	112	11.080	1.064	34.711
Total	528.160	226.600	120.027	435.824	696.336	2.006.947

Datos en miles de euros.

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos ministerios.

I.2 Cadro de persoal da Administración do Estado

■ Cadro A.4

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2009

	Funcionarios						Laborais varios			Total
	A1	A2	C1	C2	E/AP	(*)	Fixos	Temporais	Otro personal	
Delegación do Goberno	80	77	160	176	1	-	88	3	9	594
Mº de Xustiza	13	3	10	20	-	-	1	-	-	47
Mº de Defensa ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	461	912	49	-	1.422
Mº de Economía e Facenda ⁽²⁾	58	144	207	118	2	-	175	57	6	767
Mº do Interior	584	482	5.310	432	3	-	147	42	10	7.010
Mº de Fomento	85	32	77	41	-	1.938	2.396	997	116	5.682
Mº de Traballo e Inmigración	196	296	1.143	1.187	26	-	270	31	61	3.210
Mº de Industria, Turismo e Comercio	6	16	24	12	-	-	11	1	5	75
Mº de M. Ambiente M. Rural e Mariño	31	39	82	27	-	-	111	25	1	316
Mº da Presidencia	5	4	21	22	-	-	4	2	-	58
Mº de Sanidade e Política Social	-	2	4	-	-	-	121	154	24	305
Mº de Ciencia e Innovación	149	41	82	26	-	-	88	162	75	623
Total	1.207	1.136	7.120	2.061	32	2.399	4.324	1.523	307	20.109

(*) Non se dispón dos datos de clasificación por grupos do persoal funcionario, correspondentes ao Mº de Defensa ea soc. estatal Correos e Telégrafos do Mº de Fomento.

(2) Non inclúe o persoal da AEAT.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

■ Cadro A.5

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2009

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Delegación do Goberno	244	64	92	194	594
Mº de Xustiza	35	3	3	6	47
Mº de Defensa	1.106	10	12	294	1.422
Mº de Economía e Facenda ⁽¹⁾	292	138	132	205	767
Mº do Interior	2.970	1.099	770	2.171	7.010
Mº de Fomento	2.480	723	568	1.911	5.682
Mº de Traballo e Inmigración	1.166	485	429	1.130	3.210
Mº de Industria, Turismo e Comercio	22	7	6	40	75
Mº de M. Ambiente M. Rural e Mariño	135	63	56	62	316
Mº da Presidencia	22	8	11	17	58
Mº de Sanidade e Política Social	305	-	-	-	305
Mº de Ciencia e Innovación	195	-	-	428	623
Total	8.972	2.600	2.079	6.458	20.109

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

(1) Non inclúe o persoal da AEAT.

2 Investimentos e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia

2.1 Investimentos da Comunidade Autónoma de Galicia previstos nas Leis de Orzamentos Xerais da C. A. de Galicia

■ Cadro A.6 Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 2009

	Cap. VI	Cap. VII	Total VI y VII
Parlamento	1.525.250	34.525	1.559.775
Consello de Contas	860.612	-	860.612
Consello da Cultura Galega	383.000	-	383.000
Presidencia da Xunta	32.778.703	23.045.034	55.823.737
Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar	29.657.181	11.774.044	41.431.225
Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza	27.204.407	18.544.340	45.748.747
Economía e Facenda	6.323.731	116.491.971	122.815.702
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes	424.412.262	93.023.976	517.436.238
Educación e Ordenación Universitaria	93.977.161	56.912.685	150.889.846
Innovación e Industria	33.350.277	248.378.740	281.729.017
Medio Rural	199.981.479	279.555.018	479.536.497
Cultura e Deporte	48.176.788	70.542.500	118.719.288
Sanidade	39.671.550	27.474.562	67.146.112
Pesca e Asuntos Marítimos	72.536.405	96.021.898	168.558.303
Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible	44.624.214	136.137.779	180.761.993
Traballo	14.276.025	6.528.559	20.804.584
Vivenda e Solo	6.197.768	83.994.263	90.192.031
Consello Consultivo de Galicia	266.000	-	266.000
Transferencias a CC.LL	-	127.730.788	127.730.788
Gastos de diversas consellerías	66.358.486	2.790.868	69.149.354
Total Administración Xeral	1.142.561.299	1.398.981.550	2.541.542.849
Serv. Gal. De Pom. Da Igualdade do Home e da Muller	-	-	0
Escola Galega de Administración Pública (EGAP)	765.000	-	765.000
Academia Galega de Seguridade Pública	359.460	-	359.460
Instituto Galego de Estatística (IGE)	1.637.941	-	1.637.941
Tribunal Galego de Defensa da Competencia	83.354	-	83.354
Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	5.000	-	5.000
Instituto Galego de Consumo	1.726.940	463.800	2.190.740
Servizo Galego de Saúde (SERGAS)	150.326.437	428.601	150.755.038
Augas de Galicia	27.227.679	130.984.333	158.212.012
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	4.202.000	-	4.202.000
Fondo Galego de Garantía Agraria	3.216.641	50.675.621	53.892.262
Instituto Galego da Vivenda e Solo (IGVS)	103.822.850	8.613.132	112.435.982
Axencia Galega das Industrias Culturais	3.085.255	6.620.000	9.705.255
Total Organismos Autónomos	296.458.557	197.785.487	494.244.044
Total orzamento bruto	1.439.019.856	1.596.767.037	3.035.786.893
Total transferencias internas	-	231.664.462	231.664.462
Total orzamento consolidado	1.439.019.856	1.365.102.575	2.804.122.431

Datos en miles de euros.

Fonte: Proxecto de Orzamentos Xerais C.A. De Galicia para 2009.

2.2 Cadros de persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia

Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia.1998-2009

■ Cadro A.7

	2009
Persoal funcionario ⁽¹⁾	9.536
Persoal funcionario interino ⁽¹⁾	1.999
Persoal laboral fixo ⁽¹⁾	7.456
Persoal laboral temporal	4.203
Persoal docente non universitario ⁽²⁾	35.547
Persoal en institucións sanitarias ⁽²⁾	34.375
Efectivos da policía ⁽³⁾	380
Persoal da Admón. de Xustiza ⁽²⁾	2.706
Total	96.202
Total outros anos	
2008	96.614
2007	93.318
2006	82.839
2005	78.228
2004	76.726
2003	76.999
2002	76.407
2001	76.584
2000	75.284
1999	73.802
1998	69.179

Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

(1) Xunta de Galicia a 31-12-2009.

(2) MAP DATOS A 01-07-2009.

(3) Jefatura Superior de Policía de Galicia datos a 31-12-2009.

**Cadro de persoal administrativo funcionario da Xunta de Galicia.
Por grupos. 2005-2009⁽¹⁾**

■ Cadro A.7a

Grupo		Funcionarios/as de carreira	Persoal interino	Total	Porcentaxe
A	2005	1.809	248	2.057	21,38
	2006	2.021	280	2.301	22,34
	2007	2.051	467	2.518	22,09
	2008	2.028	531	2.560	21,88
	2009	2.070	481	2.551	22,10
B	2005	1.241	86	1.327	13,79
	2006	1.220	222	1.442	14,00
	2007	1.221	303	1.524	13,37
	2008	1.198	498	1.696	14,50
	2009	1.203	421	1.624	14,07
C	2005	1.418	35	1.453	15,10
	2006	1.409	113	1.522	14,78
	2007	1.693	191	1.884	16,53
	2008	1.764	169	1.933	16,52
	2009	1.813	147	1.960	16,98
D	2005	3.503	193	3.696	38,42
	2006	3.485	353	3.838	37,26
	2007	3.286	857	4.143	36,35
	2008	3.382	778	4.160	35,56
	2009	3.391	715	4.106	35,57
E	2005	991	96	1.087	11,30
	2006	998	200	1.198	11,63
	2007	992	337	1.329	11,66
	2008	1.131	220	1.351	11,55
	2009	1.067	235	1.302	11,22
Total	2005	8.962	658	9.620	100,00
	2006	9.133	1.168	10.301	100,00
	2007	9.243	2.155	11.398	100,00
	2008	9.503	2.196	11.699	100,00
	2009	9.545	1.999	11.544	100,00

(1) Inclúe servizo activo, servizos especiais, excedencia por coidado de fillos e func. en prácticas.
Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

■ Cadro A.7b

Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 2004-2009⁽¹⁾

	NÚMERO						PORCENTAXE					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Grupo I	249	251	256	247	291	283	4,41	3,58	3,41	3,38	3,80	3,80
Grupo II	542	536	545	535	580	560	9,61	7,65	7,25	7,32	7,58	7,51
Grupo III	951	1.174	1.264	1.314	1.308	1.294	16,86	16,75	16,82	17,97	17,09	17,36
Grupo IV	1.545	1.643	1.866	1.742	1.865	1.805	27,39	23,45	24,83	23,82	24,36	24,21
Grupo V	2.354	3.403	3.585	3.468	3.603	3.507	41,73	48,57	47,70	47,42	47,07	47,04
Grupo VIII	-	-	-	6	6	6	-	-	-	0,01	0,01	0,01
Outros	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Total	5.641	7.007	7.516	7.313	7.655	7.456	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

(1) Inclúe servizo activo, excedencia forzosa e excedencia por coidado de familiares.
Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

Cadro de persoal da Xunta de Galicia,
segundo a súa relación de servizos. 2009

■ Cadro A.7c

	Número	Porcentaxe
Funcionarios/as	9.536	41,10
Interinos/as	1.999	8,62
Laborais fixos/as	7.456	32,13
Laborais Temporais	4.203	18,11
Func. Prácticas	9	0,00
Total	23.203	100,00

Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

■ Cadro A.7d

Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia.
Por zona xeográfica e grupos.(Administración xeral e especial). 2009⁽¹⁾

	Grupo						Total	
	A	B	C	D	E	outros	Nº	%
Servizos centrais	752	334	519	814	159	-	2.578	27,03
A Coruña ⁽¹⁾	285	204	235	454	114	-	1.292	13,55
Lugo ⁽¹⁾	168	121	164	292	86	-	831	8,71
Ourense ⁽¹⁾	139	147	187	400	92	-	965	10,12
Pontevedra ⁽¹⁾	151	100	143	277	65	1	737	7,73
Vigo ⁽¹⁾	119	78	115	280	87	-	679	7,12
Ferrol	29	14	25	73	41	-	182	1,91
Delegación A Coruña ⁽²⁾	217	81	158	278	193	-	927	9,72
Delegación Lugo ⁽²⁾	87	47	97	164	69	-	464	4,87
Delegación Ourense ⁽²⁾	38	18	59	152	29	-	296	3,10
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	74	51	111	206	127	-	569	5,97
Outros	10	-	-	1	5	-	16	0,17
Total	2.069	1.195	1.813	3.391	1.067	1	9.536	100,00
Porcentaxe	21,70	12,53	19,01	35,56	11,19	-	100,00	-

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello.
(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia.
Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

■ Cadro A.7e

**Persoal funcionario e laboral fixo da Administración da CA Galega.
Por sexo e idade. Galicia. 2009**

		18-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	Máis de 65	Outros	Total
Funcionarios/as de carreira	Subtotal	12	227	762	1.224	1.920	1.942	1.433	1.159	678	115	64	9.536
	Mulleres	9	147	451	700	1.111	1.024	723	626	298	37	37	5.163
	Homes	3	80	311	524	809	918	710	533	380	78	27	4.373
Persoal laboral fixo	Subtotal	4	121	481	851	1.125	1.666	1.519	1.079	588	16	6	7.456
	Mulleres	1	73	281	411	695	1.073	968	671	372	9	4	4.558
	Homes	3	48	200	440	430	593	551	408	216	7	2	2.898
Total		16	348	1.243	2.075	3.045	3.608	2.952	2.238	1.266	131	70	16.992
	Mulleres	10	220	732	1.111	1.806	2.097	1.691	1.297	670	46	41	9.721
	Homes	6	128	511	964	1.239	1.511	1.261	941	596	85	29	7.271

Fonte: Consellería de Facenda. Dirección Xeral da Función Pública.

■ Cadro A.8

Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 2008/2009

				Santiago	A Coruña	Vigo	Total
Persoal docente	Funcionarios de carreira			1.437	768	863	3.068
	Funcionarios de emprego interino			2	6	2	10
	Contratados (1)			0	109	0	109
	Subtotal	2008/2009		1.439	883	865	3.187
Persoal non docente	Funcionarios de carreira			15	392	3	410
	Persoal laboral			0	257	0	257
	Outro persoal			2	4	0	6
	Subtotal	2008/2009		17	653	3	673
Total				1.456	1.536	868	3.860

(1) Inclúe os contratados administrativos e persoal con contrato laboral.

Fonte: MAP. Base de datos do Rexistro Central de Persoal.

2.2.1 Cadros de persoal do Parlamento de Galicia e os seus organismos dependentes (I)

Parlamento de Galicia. Cadro de persoal. 2003-2009⁽¹⁾

■ Cadro A.9

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Parlamento	90	92	92	90	87	95	94

Fonte: Parlamento de Galicia.

Valedor do Pobo. Cadro de persoal. 2001-2009

	Grupo					Total
	A	B	C	D	E	
2001	7	0	3	4	4	18
2002	7	0	3	4	4	18
2003	7	0	4	4	4	19
2004	8	0	4	4	4	20
2005	8	0	4	4	4	20
2006	8	0	4	4	4	20
2007	9	0	4	4	4	21
2008	8	0	4	4	4	20
2009	8	0	4	4	4	20

Fonte: Valedor do Pobo.

Consello de Contas de Galicia. Cadro de persoal. 2001-2009

	Persoal funcionario e laboral	Persoal eventual	Persoal interino	Total
2001	56	5	11	72
2002	59	5	11	75
2003	64	5	11	80
2004	68	5	10	83
2005	67	5	10	82
2006	72	5	10	87
2007	73	5	10	88
2008	73	5	10	88
2009	72	5	9	86

Fonte: Consello de Contas de Galicia.

2.2.2 Cadros de persoal dos organismos autónomos, entidades públicas e sociedades mercantís

a) Cadros de persoal dos organismos autónomos

Consello Consultivo de Galicia. Cadro de persoal. 2001-2009

■ Cadro A.10

	Persoal funcionario	Persoal laboral	Persoal interino	Total
2001	16	7		23
2002	16	7		23
2003	16	7	1	24
2004	16	7	1	24
2005	16	1	1	18
2006	16	1	1	18
2007	15	1		16
2008	18	1	1	20
2009	19	1		20

Fonte: Consello Consultivo de Galicia.

2.3 Resumo dos cadros de persoal ao servizo da Administración da C.A. de Galicia

■ Cadro A.11

Cadros de persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 1996/2000/2004-2009

	1996	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Xunta de Galicia	63.437	75.284	76.726	78.228	82.839	93.318	96.614	96.202
Universidades	5.057	5.904	3.942	3.937	3.851	3.811	3.794	3.860
Parlamento de Galicia	88	90	90	92	90	87	95	94
Consello de Contas de Galicia	68	72	83	82	87	88	88	86
Valedor do Pobo	17	18	20	20	20	21	20	20
Consello Consultivo de Galicia	11	20	24	18	18	16	20	20
Consello Económico e Social (CES) de Galicia	9	11	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Compañía de Radio-Televisión de Galicia (CRTVG)	682	696	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Entes y Fundaciones de Derecho Público	293	973	2.114	2.154	2.439	2.989	2.949	2.079
Sociedades mercantís	335	571	510	772	721	873	904	944
Total	69.369	83.639	83.509	85.303	90.065	101.203	104.484	103.305

(*) No ano 2003 e seguintes incluídos nos epígrafes de entes públicos.
Fonte: Xa citadas.

3

Cadro de persoal e investimentos da Administración Local de Galicia

■ Cadro A.12

Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	11.167	10.871	10.852	11.252	11.719	11.446	12.070
Lugo	4.889	4.692	4.603	4.655	4.727	5.144	5.233
Ourense	5.351	4.667	5.146	5.123	5.455	5.631	6.296
Pontevedra	9.801	8.706	8.463	9.149	9.313	9.342	9.562
Galicia	31.208	28.936	29.064	30.179	31.214	31.563	33.161

Comprende a funcionarios e laborais das deputacións e concellos.

Fonte: Ministerio de Política Territorial.

■ Cadro A.12a

Investimentos (Cap. VI e VII) das deputacións provinciais. Galicia. 2006-2009

	CAPITULO VI				CAPITULO VII				TOTAL			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
A Coruña	26.788.622	27.718.532	41.288.478	35.067.688	38.026.790	40.299.355	35.644.601	47.592.000	64.815.412	68.017.887	76.933.079	82.659.688
Lugo	85.378.121	43.105.319	40.694.615	40.174.217	3.388.728	4.046.282	10.760.557	11.385.195	88.766.849	47.151.601	51.455.172	51.559.412
Ourense	19.135.490	7.993.837	12.661.994	22.837.588	2.401.154	3.703.349	2.083.138	2.471.786	21.536.644	11.697.186	14.745.132	25.309.374
Pontevedra	35.313.637	41.331.577	40.335.876	76.908.398	30.707.143	38.557.897	29.422.023	14.050.171	66.020.780	79.889.474	69.757.899	90.958.569
Galicia	166.615.870	120.149.265	134.980.963	174.987.891	74.523.815	86.606.883	77.910.319	75.499.152	241.139.685	206.756.148	212.891.282	250.487.043

Datos en euros.

Fonte: MAP.

4

Investimentos e cadros de persoal das entidades públicas empresariais e sociedades mercantís estatais

4.1 Entes públicos

Persoal e investimentos da Entidade Pública Empresarial Administrador de Infraestruturas Ferroviarias (ADIF)

■ Cadro A.13

Efectivos de persoal (a 31 de decembro)

	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña			202	196	187
Lugo			109	112	102
Ourense			189	181	174
Pontevedra			188	187	191
Galicia	727(*)	708(*)	688	676	654

(*) Non se dispón de datos desglosados por provincias.

■ Cadro A.13
(continuación)

Investimentos (miles de euros)

	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	36.250	37.210	43.635	64.362	628
Lugo	24.064	15.301	14.172	16.585	3.119
Ourense	82.674	94.947	133.492	120.226	896
Pontevedra	47.117	72.641	157.215	206.569	1.230
Galicia	190.105	220.099	348.514	407.742	5.873

Datos en miles de euros.
Fonte: ADIF e Ministerio de Fomento.

4.2 Entidades de Dereito Público con personalidade xurídica que axustan a súa actividade ao ordeamento xurídico privado

■ Cadro A.14

Persoal do Consorcio de Compensación de Seguros 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	8	8	8	8	9	9	9
Galicia	8	8	8	8	9	9	9

Efectivos de persoal (a 31 de decembro).
Fonte: Delegación do Consorcio de Compensación de Seguros en Galicia.

■ Cadro A.15

Persoal e investimentos do Consorcio Zona Franca de Vigo

Efectivos de persoal

	2005	2006	2007	2008	2009
Vigo (Pontevedra)	82	83	85	72	75
Galicia	82	83	85	72	75

Inversións

	2005	2006	2007	2008	2009
Vigo (Pontevedra)	39.621	37.645	25.501	26.542	35.660
Galicia	39.621	37.645	25.501	26.542	35.660

Datos en miles de euros.
Fonte: Delegación do Consorcio da Zona Franca en Vigo.

4.2.6 Investimentos e cadro de persoal de Ferrocarrís de Vía Estreita (Feve)

■ Cadro A.16

Efectivos de persoal

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	61	66	68	66	67	62	62
Lugo	18	18	16	17	19	20	18
Galicia	79	84	84	83	86	82	80

A 31 de decembro.

Inversións

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	2.340	2.110	1.720	1.410	1.730	4.550	2.216
Lugo	440	40	200	1.990	1.300	960	139
Sen distribución					20	130	87
Galicia	2.780	2.150	1.920	3.400	3.050	5.640	2.442

En miles de euros.

Fonte: Dirección de Comunicación de Feve.

■ Cadro A.17

Persoal e investimentos de Paradores de Turismo, SA. 2003-2009

Efectivos de persoal

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	171	182	177	165	161	163	164
Lugo	89	105	101	103	101	100	99
Ourense	20	44	63	67	68	70	73
Pontevedra	201	204	207	199	183	176	177
Galicia	481	535	548	534	513	509	513

A 31 de decembro.

Investimentos

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	1.496	4.291	123	56	377	520	273
Lugo	32	49	67	70	230	171	453
Ourense	3.326	4.238	203	225	1.654	301	414
Pontevedra	2.601	1.897	350	107	214	37	315
Galicia	7.455	10.475	743	458	2.475	1.029	1.455

En miles de euros.

Fonte: Dirección de Persoal de Paradores de Turismo de España, SA.

Persoal e investimentos de RENFE operadora 2005-2009
Efectivos de persoal

■ Cadro A.18

	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	183	179	183		
Lugo	92	88	87		
Ourense	143	138	130		
Pontevedra	150	145	143		
Galicia	568	550	543	534(*)	524(*)

A 31 de decembro.

Investimentos

	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	12	11	70	87	145
Lugo			30		
Ourense	10		250	11	16
Pontevedra	75	391	172	87	162
Varias provincias	10			22	
Galicia	107	402	522	207	323

En miles de euros.

(*) non se dispón de datos provincializados.

Fonte: Renfe operadora y Mª de Fomento.

Persoal e investimentos do grupo RTVE 2008-2009
Efectivos de persoal

■ Cadro A.19

	2008	2009
A Coruña	73	62
Lugo	7	7
Ourense	6	6
Pontevedra	16	16
Galicia	102	91

A 31 de decembro.

(*) Datos cadro de persoal fixo e temporal. Non se dispón de datos desagregados por provincias.

Investimentos 2008-2009

	2008	2009
A Coruña	281	180
Lugo		17
Ourense		102
Pontevedra	3	93
Galicia	284	392

Datos en miles de euros.

Fonte: RTVE.

■ Cadro A.20

Investimentos da Entidade Pública Empresarial do Solo (SEPES). 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	7.670	10.530	6.006	8.489	6.465	3.192	-
Lugo	860	180	93	395	34	81	1.970
Ourense	-	-	-	-	-	-	-
Pontevedra	-	-	-	-	-	-	-
Galicia	8.530	10.710	6.099	8.884	6.499	3.273	1.970

Datos en miles de euros.
Fonte: SEPES.

Investimentos e cadro de persoal da Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

■ Cadro A.21

Efectivos de persoal (a 31 de decembro 2009)⁽¹⁾

Ano 2009	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Navantia	2.348	0	0	0	2.348
Grupo TRAGSA	819	319	365	302	1.805
Axencia EFE	13	0	0	0	13
Grupo INFOINVEST ⁽²⁾	8	0	0	0	8
Total	3.188	319	365	302	4.174

Investimentos

Ano 2009	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provs.	Total
Navantia	11.239	0	0	0		11.239
Grupo INFOVEST ⁽²⁾					14.976	14.976
Grupo Tragsa					4.890	4.890
Grupo Sepides					3.042	3.042
Total	11.239	0	0	0	22.908	34.147

(1) Datos persoal fixo e temporal.

(2) Parques empresariais en execución por SEA (85% INFOINVEST / 15% XUNTA): afecta a diversas provincias.

Coantía en miles de euros.

Fonte: SEPI.

■ Cadro A.22

Investimentos de outras entidades e empresas públicas 2009

Entidades o empresas	RED.ES	ACUANORTE	SEGIPSA	SEIASA	SEITT	SIEPSA
Ano	2009	2009	2009	2009	2009	2009
A Coruña						
Lugo		705		53	2680	
Ourense		181	15	29	29466	
Pontevedra		198	193			
Varias provincias	45.260				445.926	4.780
Galicia	45.260	1.084	208	82	478.072	4.780

Datos en miles de euros.

Fonte: empresas e entidades.

SEGIPSA: soc. estatal de gestión inmobiliaria de patrimonio.

SEIASA: soc. estatal de Infraestructuras agrarias.

SEITT: soc. estatal de infraestructuras de transporte terrestre.

CONCLUSIÓNS

do equipo autor deste informe

Primeira. O PIB de Galicia en 2009 diminuíu un 3%, nun ano de intensa recesión no que o estatal baixou un 3,4% e o da Unión Europea un 4,2%

Ningún dos sectores produtivos da economía galega presentou nese ano unha evolución positiva. A industria e a construción tiveron as maiores diminucións, (-1,3% e -0,2% respectivamente).

O peso no PIB do sector agrogandeiro e pesqueiro é do 4% fronte ao sector servizos, que é o 61,7%, quedando a construción no 11,7% e a industria no 12,2%.

Segunda. Ese descenso do PIB de Galicia supuxo unha perda do 4,1% do emprego neto da nosa comunidade. En ningún dos sectores produtivos se acadou unha creación neta de emprego, mentres que as maiores diminucións foron as da construción e o sector servizos.

Terceira. O saldo do comercio galego co estranxeiro presentou un déficit moi lixeiro (practicamente un equilibrio comercial) mentres que no saldo exterior total (co estranxeiro e co resto do Estado) Galicia foi a terceira comunidade por saldo negativo absoluto e a sexta por porcentaxe de déficit en relación co PIB

Cuarta. A taxa de inflación de Galicia en 2009 (0,9%) quedou unha décima por baixo do promedio español e foi a menor dos anos transcorridos do século XXI.

Na desagregación por grupos de gasto, os de bebidas alcohólicas-tabaco e máis o transporte tiveron en Galicia as maiores subas, mentres que a diminución máis forte foi a do apartado dos alimentos.

Quinta. De acordo cos datos do Directorio Central de Empresas do INE decreceu no último ano o número de empresas nas catro provincias galegas. Galicia ten en 2009 máis de 201.000 empresas que cun decrecemento do 1,04% con respecto ó ano anterior representan o 6% do total estatal e das que ao redor da metade non teñen asalariados.

Sexta. O gasto en I+D de Galicia supón segundo o último dato dispoñible o 1,04% do PIB, cun aumento dunha centésima sobre o do ano anterior, pero aínda lonxe da media estatal española (1,35%) que medra anualmente 8 centésimas e supera en máis dun 30% a porcentaxe galega.

Sétima. Galicia conta con 596 cooperativas inscritas o 4,35% do total español. O número de traballadores que desenvolven a súa actividade neste sector é de 66.566, un 2,92% do total español. Deles, un 43,4% son mulleres. Tanto o número de cooperativas como o número de traballadores deste sector ven mingando nos tres últimos anos.

Oitava. A poboación de Galicia en 2009 subiu tan só un 0,07%, mentres que no promedio estatal aumentou nunha porcentaxe cinco veces superior; polo que continúa a perda do peso relativo demográfico no total español.

Dende o ano 2001, o crecemento acumulado da poboación galega foi dun 2,3% e o da española, 6 veces maior.

As persoas estranxeiras residentes en Galicia en 2009 supoñen un 3,8% da nosa poboación (a terceira parte que no promedio das comunidades autónomas).

Novena. Galicia volveu a ser en 2009 a penúltima comunidade por taxa de natalidade (só por diante de Asturias) e a segunda pola de mortalidade.

O efecto combinado das dúas taxas fixo que o crecemento natural da poboación galega fose, un ano máis, negativo. Galicia volveu ser en 2009 a comunidade autónoma cun maior descenso poboacional en valor absoluto (7.580) e ademais cun saldo negativo maior que no ano anterior.

Décima. A poboación activa de Galicia baixou en 2009 un 1,3% (o triplo do promedio estatal). A taxa de actividade feminina subiu en Galicia 1,3 puntos porcentuais, mentres que a masculina baixou 1,2 puntos. O diferencial entre sexos diminuíu en 2,5 puntos respecto do ano anterior, pero segue a ser moi alto (catorce puntos a prol dos homes).

Undécima. A taxa de ocupación de Galicia en 2009 (47,7%) baixou 2,3 puntos respecto do ano anterior e quedou oito décimas por baixo da media estatal.

A taxa de desemprego de Galicia, segundo a EPA (12,9%) subiu 3,1 puntos en 2009 e quedou seis por baixo do promedio estatal (18,9%). A das mulleres é 1,8 puntos maior que a dos homes (fronte aos tres puntos de 2008)

Duodécima. Os datos do paro rexistrado, na comparación entre decembro de 2009 e decembro de 2008, reflicten un aumento do 17,34%. No conxunto de España tivo lugar unha suba do 25,40%.

A taxa do paro rexistrado acada o 16,97% no 2009, fronte ao 14,34% do 2008 e fronte 17,06% da media estatal, presentando un peor comportamento no caso das mulleres onde acadou o 19,88% fronte ao 14,52% do colectivo masculino, pero cunha tendencia a reducir diferenzas.

Por sector de actividade, é o da construción o que tivo peor comportamento cun aumento do 33,35% (España 32,33%)

Décimo terceira. Se mantén unha maior representación dos homes na contratación (51,27%) fronte ás mulleres (48,73%) que vai unida a un maior uso dos contratos temporais e dos contratos a tempo parcial (67%), pero cunha tendencia positiva nas contratacións indefinidas a mulleres, chegando en 2009 ao 43,95%.

Hai que subliñar que seguen existindo modalidades contractuais eminentemente femininas como a da interinidade (74%), mentres que o do fomento do emprego tradicionalmente feminino tende a igualar o seu reparto (51,78%) e a de prácticas volta a superar lixeiramente aos concertados con homes. O sector servizos e ocupacións como empregada administrativa e traballadoras de servizos de restauración, persoais e de comercio manteñen a maioría feminina.

Décimo cuarta. Polas características do traballo das mulleres (máis traballo a tempo parcial, subrepresentación en postos altos, menor antigüidade media, maior temporalidade, categorías menos retribuídas altamente feminizadas, etc.), as mulleres galegas percibiron un salario medio anual un 27,67% inferior ao dos homes e o 32,91% das mulleres galegas tiveron ingresos iguais ou inferiores ao Salario Mínimo Interprofesional.

O importe medio das prestacións por desemprego percibidas polas mulleres galegas foi o 87,26% das prestacións recibidas polos homes. De igual xeito, as pensionistas galegas só percibiron como media o 73,44% das pensións do grupo de homes.

Décimo quinta. O 98,19% dos permisos por maternidade foron escollidos polas nais, e só nun 1,81% dos casos, polos pais. Porcentaxes similares danse nas excedencias por coidado de fillo (último dato: 92,8% de mulleres e 7,20% de homes). Do total de persoas que realizan un traballo a tempo parcial por coidado de nenos e nenas e enfermos, incapacitados/as ou maiores, o 97,7% son mulleres e o abandono do mercado de traballo por razóns familiares chegou no grupo de mulleres a 94,62%.

Décimo sexta. A taxa de temporalidade no sector privado acadou o 25,5% no colectivo masculino e o 28% no feminino. No sector público situouse no 20,8% e o 32,6% segundo sexan homes ou mulleres e diminuíndo levemente no grupo de mulleres. A rotación dos asalariados galegos foi 2,65 contratos eventuais por cada traballador e a rotación das asalariadas galegas acadou 2,48 contratos, mellorando con relación a anos anteriores.

Décimo sétima. Con datos da Seguridade Social, no ano 2009 diminuíron as cifras de empresas en alta nun 3,12%, practicamente en todos os réximes, resaltando que o 87,61% das empresas teñen menos de 10 traballadores/as.

Décimo oitava. En 2009 fanse patentes os efectos da crise e o número de afiliados/as á Seguridade Social diminúe en 42.800, en media anual, acadando a cifra de 1.029.700. O descenso dos cotizantes é evidente en todos os sectores da actividade, sendo máis acusado na construción.

Décimo novena. Diminúen ao fin de 2009 as afiliacións á Seguridade Social no colectivo das mulleres en máis de 5.000 cotizantes (-1,13%), se ben estas pasan a representar en media anual do citado ano o 45,85% do total dos afiliados/as en Galicia.

Vixésima. A formación de demanda amosa un maior número de participantes segundo o tamaño da empresa medido en número de persoas, dándose os maiores porcentaxes (66,4%) entre tres grupos de empresas: as que teñen un número de asalariados comprendidos entre 10 e 49, seguidas das de intervalos de empresas que teñen entre 1 e 5 e finalmente as de intervalos entre 1.000 e 4.999 asalariados.

Respecto ao 2008, obsérvase un maior reparto entre os participantes de todo tipo de empresas, con especial pulo nas pequenas empresas, que aumentou o seu

número de participantes. Así mesmo, o número total de participantes veuse incrementado en 33.025 persoas máis con relación ao ano precedente.

O área con maior número de participantes foi a referente a Produción (58,8%) como xa ocorrera no ano 2008. Sen embargo, este ano equilibrouse a participación entre as áreas Comercial (17%) e Administración (17,8%), debido ao considerable aumento de participantes na segunda.

Por modalidades de impartición da formación, o 45% dos participantes completan a súa formación de xeito presencial, mentres que un 26,3% faíno a distancia.

Por contidos formativos con maior número de participantes, "Prevención de riscos laborais en xeral" concentra o maior número con 25.560 (20,1%), mentres que as dúas seguintes accións de maior número de formados son a Xestión de Recursos Humanos e a Informática de usuario Ofimática que representa o 12,5% do total.

Vixésimo primeira. Accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas.

Na formación de oferta a convocatoria pública para a programación de accións formativas dirixidas prioritariamente aos traballadores/as desempregados/as na Comunidade Autónoma de Galicia supuxo no ano 2009 a programación de 1.340 cursos, cun orzamento total de 75.605.546,08 euros. Estas accións regúlanse na Orde do 13 de febreiro de 2009 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria pública de subvencións para a programación de accións formativas dirixidas a persoas traballadoras ocupadas cofinanciadas polo FSE na Comunidade Autónoma de Galicia para o exercicio de 2009). Ao abeiro desta orde programáronse un total de 1.285 accións formativas dirixidas todas elas a traballadores ocupados, nas que participaron un total de 18.367 alumnos, cun orzamento de 16.754.362,84 euros.

Vixésimo segunda. O total de accidentes en xornada de traballo experimentou, en 2009, un descenso do 21,58%, feito que, na mesma proporción, ocorre nos accidentes leves e graves. Sen embargo, no que se refire a accidentes mortais se produce un incremento do 2,78%. Na clasificación por actividades económicas dos accidentes, a construción segue a ser a actividade que máis sinistralidade rexistra

Vixésimo terceira. Galicia, no total de accidentes, está por enriba do índice de incidencia estatal, ocupando o 5º lugar por Comunidades Autónomas. No índice referido a accidentes mortais, Galicia ocupa o 1º lugar das Comunidades Autónomas, máis de 4 puntos por riba da media estatal.

Vixésimo cuarta. O número de convenios colectivos que existen en Galicia a 31 de decembro de 2009, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente, é de 796, dos cales 129 son de sector e 667 de empresa.

Asináronse por primeira vez este ano 34 novos convenios (2 de sector e 32 de empresa), continuando deste xeito a tendencia á fragmentación da negociación colectiva e ao incremento do número de convenios colectivos.

Vixésimo quinta. O incremento salarial pactado nos convenios colectivos asinados e revisados en 2009 foi do 3,31%. Esta media é superior ao IPC galego deste ano, que foi do 0,9 e ao estatal que foi do 0,8.

○ 40,4% dos convenios asinados e o 76,7% dos revisados recollen cláusulas de revisión salarial, mentres que o 43,3% dos convenios colectivos de sector asinados en 2009, (13 convenios), recollen cláusulas de desvinculación salarial.

○ 95,7% dos convenios asinados recollen cláusulas sobre saúde laboral.

○ 67,1% dos convenios asinados recollen cláusulas sobre discriminación e/ou acoso.

○ 23,6% dos convenios asinados recollen cláusulas sobre o idioma.

En 12 convenios (2 de sector e 10 de empresa) indican a distribución irregular da xornada e noutros 12 (6 de sector e 6 de empresa) indícase a posibilidade de establecela.

○ O número de convenios colectivos que recollen cláusulas de sometemento ao AGA foi de 51 convenios, o 31,7% do total dos asinados.

Existen cláusulas sobre fomento da contratación indefinida en 67 convenios (41,6% dos asinados) que afectan a 88.837 traballadores/as (82,6%), sendo 21 deles de sector e 46 de empresa. Recóllense ademais nos convenios asinados en 2009 outras cláusulas tendentes a garantir ou aumentar o nivel de emprego existente no inicio da vixencia do convenio.

Vixésimo sexta. En folgas provinciais, no 2009, as cifras se manifestan claramente superiores ás de anos anteriores, tanto das folgas realizadas (subiron un 19,08%), como as das persoas traballadoras participantes (un incremento dun 20,44%).

Vixésimo sétima. En expedientes de regulación de emprego se aprecia un incremento do 194% en relación co ano anterior no número de expedientes, que se achega á tripla das cifras do ano anterior en valores absolutos, multiplicándose case por catro o número de persoas traballadoras afectadas (un incremento do 285%), o que reflicte a situación que, durante este ano, afecta gravemente ao mundo laboral.

Vixésimo oitava. O número de perceptores/as da prestación económica de desemprego aumenta máis dun 38% en 2009, situándose en 130.300 en media anual, a pesares diso e por mor do incremento aínda maior no conxunto de España, supoñen só o 4,86% do total estatal.

Vixésimo novena. A relación activos/pasivos no sistema da Seguridade Social ven a afondar en 2009 o signo negativo: maior incremento dos perceptores de prestacións en relación cos afiliados, producíndose unha diminución de 6 décimas e pasando a representar 1,45 cotizantes por pensionista, fronte ao 2,11 do conxunto do Estado (16 décimas menos que en 2008).

Trixésima. Analizando os resultados dos procesos electorais en Galicia durante o período de 4 anos, tendo en conta aos representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2009, a central sindical UGT, con 31,37% do total, é a que obtivo maior número de representantes (6.589), seguida de CC.OO e CIG con 28,89% e 28,19% respectivamente (6.067 y 5.920 representantes), acadando un total de 2.426 o resto das centrais sindicais e grupos de traballadores con 11,55%.

Advertencia previa: O feito de que os datos se expresen nalgúns casos en miles (de euros ou de persoas), e noutros se redondeen en centos ou miles para facilitar a súa comprensión, orixina que, nalgúns casos, a suma dos parciais non coincida co total, xa que se optou porque reflectan do xeito máis aproximado posible, neses casos, a contía de cada un dos datos totais e do parcial.

Capítulo 1

A economía galega no ano 2009

■ Cadro I.1	Economía internacional: PIB, variación IPC e taxa de desemprego. EE.UU. e UEM. 2005-2009	20
■ Cadro I.2	Crecemento do PIB ⁽¹⁾ . Galicia, España e UE. 2001-2009	22
■ Cadro I.3	Porcentaxe de crecemento ⁽¹⁾ do PIB. Por CC.AA. 2007-2009.	23
■ Cadro I.4	Porcentaxe media de crecemento anual do PIB ⁽¹⁾ . Por CC.AA. 2000-2009	24
■ Cadro I.5	Produto Interior Bruto per cápita ⁽¹⁾ . Por CC.AA. 2009	25
■ Cadro I.6	Evolución do PIB ⁽¹⁾ por habitante. España, UEM e UE. 2000-2009	26
■ Cadro I.7	Crecemento real do PIB ⁽¹⁾ . Por Comunidades Autónomas. 2009	27
■ Cadro I.8	PIB ⁽¹⁾ a prezos de mercado. Galicia / España. 2006-2009	27
■ Cadro I.9	PIB de Galicia. Compoñentes da demanda. 2005-2009	28
■ Cadro I.10	PIB de Galicia. Compoñentes da oferta. 2005-2009	29
■ Cadro I.11	PIB ⁽¹⁾ por ramas de actividade económica. Galicia 2007-2009	29
■ Cadro I.12	Estrutura porcentual do PIB ⁽¹⁾ por ramas de actividade económica. Galicia / España. 2005, 2007, 2009	30
■ Cadro I.13	Evolución do emprego ⁽¹⁾ . Galicia 2007-2009	31
■ Cadro I.14	Variación do emprego ⁽¹⁾ . Por ramas productivas. Galicia. 2008-2009	32
■ Cadro I.15	Balance do mercado de traballo. Galicia. 2005-2009	32
■ Cadro I.16	Emprego total. Galicia / España. 2001-2009	33
■ Cadro I.17	Comercio exterior ⁽¹⁾ . Galicia. 2004-2009	35
■ Cadro I.18	Principais capítulos de exportación. Galicia. 2009	35
■ Cadro I.19	Índices de competitividade ⁽¹⁾ das exportacións galegas. 2005-2009	36

■ Cadro 1.20	Principais capítulos de importación. Galicia. 2009	37
■ Cadro 1.21	Principais destinos das exportacións galegas. 2009	38
■ Cadro 1.22	Principais provedores de Galicia. 2009	38
■ Cadro 1.23	Saldo exterior. Por CC.AA. 2009	40
■ Cadro 1.24	Porcentaxe de variación do IPC ⁽¹⁾ . Galicia/España. 2001-2009	41
■ Cadro 1.25	Porcentaxe de variación do IPC. Por provincias. 2007-2009	42
■ Cadro 1.26	Inflación subxacente. Galicia e España. 2005-2009	42
■ Cadro 1.27	IPC por grupos de gasto. Galicia. 2006-2009	43
■ Cadro 1.28	Coste e xornadas laborais. Galicia. 2004-2009	44
■ Cadro 1.29	Clasificación do índice de desenvolvemento humano. 2007	46

Capítulo 2 Estrutura empresarial e política industrial

■ Cadro 2.1	Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2009	48
■ Cadro 2.2	Distribución das empresas. Por sectores económicos ⁽¹⁾ . Galicia/ España. 2003-2009	49
■ Cadro 2.3	Evolución do número total de empresas. Galicia e España. 2001-2009	49
■ Cadro 2.4	Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2009	50
■ Cadro 2.5	Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia/España 2005-2009	51
■ Cadro 2.6	Empresas, por estrato de asalariados/as e provincias. Galicia/España. 2005-2009	52
■ Cadro 2.7	Porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as. Galicia/España. 1995-2009	53
■ Cadro 2.8	Número de empresas, por estrato de asalariados/as. Galicia/España. 2009	53
■ Cadro 2.9	Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados/as ⁽¹⁾ . Galicia/España. 2000-2009	54
■ Cadro 2.10	Sociedades mercantís creadas e capital social (*) suscrito. Por CC.AA. 2009	55
■ Cadro 2.11	Capital medio suscrito das sociedades mercantís. Galicia / España. 2009	55
■ Cadro 2.12	Sociedades mercantís que amplían capital e sociedades disoltas. Galicia /Espana 2009	56
■ Cadro 2.13	Debedores concursados. Galicia / España. 2009	56
■ Cadro 2.14	Debedores concursados. Desagregación en distintas variables. Galicia / España 2009	57
■ Cadro 2.15	Empresas concursadas por tramos de asalariados, volume de negocio e actividade económica principal. Galicia / España. 2009	58
■ Cadro 2.16	Porcentaxe de efectos comerciais impagados sobre vencidos. Por CC.AA. 2009	59
■ Cadro 2.17	Cifra de negocios ⁽¹⁾ . Por comunidades autónomas. 2007-2008	60
■ Cadro 2.18	Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria ⁽¹⁾ . 2001-2008	60
■ Cadro 2.19	Importe neto da cifra de negocios ⁽¹⁾ . Por agrupacións de actividade. Galicia 2008	61
■ Cadro 2.20	Ventas por CCAA. 2009	62
■ Cadro 2.21	Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada ⁽¹⁾ . 2001-2009	63
■ Cadro 2.22	Porcentaxe do valor da produción comercializada, por grandes agrupacións. Galicia. 2008-2009	63
■ Cadro 2.23	Porcentaxe do valor da produción comercializada de Galicia sobre o total de España. Por grandes agrupacións. 2009	64
■ Cadro 2.24	Índice xeral de produción industrial. Por CC.AA. 2009	65
■ Cadro 2.25	Índices xerais de cifra de negocios dos servizos. Por comunidades autónomas. 2009	66
■ Cadro 2.26	Índices xerais de persoal ocupado nos servizos. Por comunidades autónomas. 2009	67
■ Cadro 2.27	Índices de comercio polo miúdo. Por comunidades autónomas. 2009	67
■ Cadro 2.28	Ocupación hoteleira. Galicia. 2006-2009	68
■ Cadro 2.29	Índice galego de confianza empresarial (IGACE). Galicia. 2007-2009	69
■ Cadro 2.30	Confianza empresarial. Dificultades das empresas. Galicia. 2009	70
■ Cadro 2.31	Gastos internos e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2008	71
■ Cadro 2.32	Evolución dos gastos internos en I+D. % Galicia/España. 1994-2008	72
■ Cadro 2.33	Gastos internos totais en I + D. Por comunidades autónomas e sector de execución. 2008	73
■ Cadro 2.34	Porcentaxe de execución do gasto en I+D Por sectores. Galicia e España. 2008	73
■ Cadro 2.35	Evolución da porcentaxe de gastos respecto ao PIB a prezos de mercado. Por comunidades autónomas 2000-2008	74
■ Cadro 2.36	Porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB. Europa. 2003-2008	75
■ Cadro 2.37	Principais indicadores de I+D en empresas, por tipo de empresa ⁽¹⁾ e comunidades autónomas. 2008	76

■ Cadro 2.38	Empresas Innovadoras e Gastos en innovación por CC.AA. 2008	77
■ Cadro 2.39	Poboación ocupada nos sectores de alta e medio-alta tecnoloxía. Por CCAA. 2008	77
■ Cadro 2.40	Fondos Comunitarios Galicia 2007-2013	82
■ Cadro 2.41	Marco de Apoio Comunitario do Obxectivo 01. Grao de execución do gasto público a 31/12/2009. Programa operativo F.E.D.E.R. de Galicia	82
■ Cadro 2.42	Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 2003-2009	84
■ Cadro 2.43	Distribución da axuda FSE 2007- 2013 asignada a Galicia por instrumentos de intervención	85
■ Cadro 2.44	Fondos FSE asignados a Galicia 2007-2013 por eixes de actuación	85
■ Cadro 2.45	I+D+I Proxectos CDTI en Galicia. Axudas reembolsables 2009(*)	86
■ Cadro 2.46	I+D+I subvencións CDTI programa CENIT. 2009	87
■ Cadro 2.47	Proxectos CENIT Actividades empresariais desenvolvidas en Galicia 2007-2009	87
■ Cadro 2.48	Aportacións do CDTI. Galicia. 2005-2009	87
■ Cadro 2.49	Programas de Axudas á Reindustrialización. Convocatoria xeral 2009	88
■ Cadro 2.50	Axudas de Reindustrialización. Convocatoria Comunidade Autónoma de Galicia 2009	90
■ Cadro 2.51	Proxectos de investigación e Seguridade Mineira. 2009	91
■ Cadro 2.52	Subvencións do Instituto para a reestructuración da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras 2009	91
■ Cadro 2.53	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2009 e o 31.12.2009	92
■ Cadro 2.54	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2009	92
■ Cadro 2.55	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2009	93
■ Cadro 2.56	Incentivos económicos rexionais. Proxectos por sectores. Galicia. 2009	94
■ Cadro 2.57	Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2009	97
■ Cadro 2.58	Convenios de subsidiación de xuros e apoio á peme. Galicia 2005-2009	98
■ Cadro 2.59	Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por sectores. Galicia. 2009	98
■ Cadro 2.60	Programas de apoio á continuidade e mellora competitiva da PEME.e Innoempresa Galicia. 2007-2009	99
■ Cadro 2.61	Programas de apoio a expansión exterior das empresas. 2009(*)	99
■ Cadro 2.62	Programas de apoio asimilados a subvencións ao emprego estable (grandes investimentos empresariais). Galicia 2007- 2009	100
■ Cadro 2.63	Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Innovación, Industria e Comercio (capítulo VII). Galicia. 2007-2009	101
■ Cadro 2.64	Subvencións e axudas da Consellería do Medio Rural (capítulo VII). Galicia. 2007-2009	102
■ Cadro 2.65	Subvencións e axudas da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos (capítulo VII). Galicia. 2007-2009	103
■ Cadro 2.66	Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII). Galicia. 2007-2009	103

Capítulo 3 Economía Social

■ Cadro 3.1	Sociedades Laborais rexistradas e socios iniciais das mesmas, segundo tipo de socio e sexo. Por comunidade autónoma e provincia. 2009	106
■ Cadro 3.2	Sociedades laborais rexistradas. Segundo sector de actividade. Galicia 2008-2009	106
■ Cadro 3.3.1	Cooperativas constituídas, segundo a clase, e socios iniciais das mesmas, segundo sexo. 2009	107
■ Cadro 3.3.2	Cooperativas constituídas, segundo a clase, e socios iniciais das mesmas, segundo sexo. Galicia 2009	107
■ Cadro 3.4	Cooperativas inscritas en Reximenes por conta allea da Seguridade Social e traballadores das mesmas, segundo sexo. Por comunidade autónoma e provincia. 2007-2009	108
■ Cadro 3.5	Cooperativas constituídas e socios iniciais das mesmas. Galicia 2009	109
■ Cadro 3.6	Cooperativas inscritas e número de socios. Galicia 2009	110
■ Cadro 3.7	Cooperativas constituídas e número de socios por actividade económica. 2009	111
■ Cadro 3.8	Sociedades laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital. 2009	113

Capítulo 4 Poboación e mercado de traballo

■ Cadro 4.1	Poboación de Galicia, España e UE ⁽¹⁾ . 2001-2010	116
■ Cadro 4.2	Poboación ⁽¹⁾ por comunidades autónomas a 1 de xaneiro de 2010	117

■ Cadro 4.3	Poboación por provincias. 2001-2010.....	117
■ Cadro 4.4	Poboación estranxeira en Galicia. 1998-2010	118
■ Cadro 4.5	Poboación estranxeira. Galicia (e provincias) / España. 2010	118
■ Cadro 4.6	Poboación estranxeira. Por CCAA. 2003-2010.....	119
■ Cadro 4.7	Crecemento natural. Nacementos e defuncións. Por CC.AA. 2009	120
■ Cadro 4.8	Movementos naturais de poboación. Galicia. 1975-2009	121
■ Cadro 4.9	Taxas de natalidade e mortalidade. Por CC.AA. 2009	121
■ Cadro 4.10	Crecemento natural. Nacementos e defuncións. Por provincias. 2009	122
■ Cadro 4.11	Taxas de natalidade e mortalidade. Galicia, España e provincias galegas. 2009	123
■ Cadro 4.12	Crecemento natural por 1.000 habitantes. Provincias galegas / España. 2008-2009	123
■ Cadro 4.13	Saldo vexetativo ⁽¹⁾ por 1.000 habitantes. Galicia, España, UE. 1975-2009.	124
■ Cadro 4.14	Inmigracións, emigracións e saldos migratorios. Galicia / España. 2009.....	125
■ Cadro 4.15	Movementos migratorios intraestatais. Por CC.AA. 2009	125
■ Cadro 4.16	Movementos migratorios intraestatais de españois e de estranxeiros residentes en Galicia. Por CC.AA. 2009	126
■ Cadro 4.17	Inmigracións, emigracións e saldos migratorios de Galicia. Por provincias. 2009.....	127
■ Cadro 4.18	Saldo migratorio intraestatal. Por CC.AA. 2001-2009	128
■ Cadro 4.19	Poboación de alomenos 16 anos, por actividade económica. Galicia. 2005-2009	129
■ Cadro 4.20	Poboación de 16 e máis anos por sexo e relación coa actividade económica. Galicia. 2008-2009.....	129
■ Cadro 4.21	Poboación activa por comunidades autónomas. 2007-2009.....	130
■ Cadro 4.22	Poboación activa. Por provincias. 2006-2009	130
■ Cadro 4.23	Taxas de actividade. Por comunidades autónomas. 2007-2009	131
■ Cadro 4.24	Taxa de actividade. Por sexo. Galicia 2005-2009	132
■ Cadro 4.25	Taxa de actividade. Por sexo e provincia. 2007-2009	132
■ Cadro 4.26	Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 2007-2009	133
■ Cadro 4.27	Taxas de ocupación. Por comunidades autónomas. 2007-2009	134
■ Cadro 4.28	Taxas de ocupación. Por sexo. Galicia. 2006-2009.....	135
■ Cadro 4.29	Taxa de ocupación. Por sexo e provincia. 2007-2009	135
■ Cadro 4.30	Poboación ocupada por grupos de idade e sector económico. Galicia 2009	136
■ Cadro 4.31	Poboación ocupada. Por sexo, situación profesional e sector económico. Galicia. 2008-2009.....	137
■ Cadro 4.32	Poboación ocupada. Por sector económico e provincia. Galicia. 2009	138
■ Cadro 4.33	Porcentaxe de persoas ocupadas por sector económico. Galicia/España. 2009	138
■ Cadro 4.34	Porcentaxe de contratación indefinida e temporal. Galicia/ España. 2007-2009	139
■ Cadro 4.35	Poboación desempregada. Por comunidades autónomas. 2007-2009	140
■ Cadro 4.36	Taxas de desemprego. Por comunidades autónomas. 2007-2009	141
■ Cadro 4.37	Taxa de desemprego. Por sexos. Galicia. 2006-2009	142
■ Cadro 4.38	Taxas de desemprego. Por grupos de idade e sexo. Galicia/ España. 2008-2009	143
■ Cadro 4.39	Taxas de desemprego. Por sexo e provincia. Galicia. 2008-2009	143
■ Cadro 4.40	Persoas desempregadas por tempo de búsqueda de emprego. Galicia. 2008-2009	144
■ Cadro 4.41	Porcentaxe de persoas desempregadas ⁽¹⁾ . Por tempo de búsqueda de emprego. Galicia/España. 2008-2009	144
■ Cadro 4.42	Paro rexistrado. Por comunidade autónoma. 2009.....	146
■ Cadro 4.43	Evolución do paro rexistrado e da taxa de paro. Galicia 2007-2009	147
■ Cadro 4.44	Evolución do paro rexistrado. Cifras publicadas e simulación retrospectiva con criterios SISPE. Galicia 2001-2004.....	147
■ Cadro 4.45	Paro rexistrado. Por provincias, grupo de idade e sexo. Galicia. 2009.....	147
■ Cadro 4.46	Paro rexistrado e taxa de paro. Por provincias. 2009	148
■ Cadro 4.47	Taxa de paro. Por idades e sexos. Galicia. 2009	148
■ Cadro 4.48	Paro rexistrado. Por sectores. Galicia. 2009	149
■ Cadro 4.49	Paro rexistrado. Por nivel académico e provincias. 2009.....	149
■ Cadro 4.50	Paro rexistrado por comarcas. Por idades e sectores económicos. Galicia. 2009	150
■ Cadro 4.51	Poboación inactiva por situación de inactividade. Galicia e provincias. 2007-2009	151
■ Cadro 4.52	Poboación inactiva por situación de inactividade e comunidade autónoma. 2009	152
■ Cadro 4.53	Poboación inactiva por clase principal de inactividade e comunidade autónoma. 2009. Porcentaxe respecto do total de cada comunidade autónoma	153
■ Cadro 4.54	Poboación inactiva por grupos de idade e comunidade autónoma. 2009 Porcentaxes respecto do total de cada comunidade autónoma	154

Capítulo 5 A muller no mundo laboral

■ Cadro 5.1	Poboación de Galicia e España. Por sexo e provincias. 2010 ⁽¹⁾	157
■ Cadro 5.2	Mulleres por 100 homes. España e U.E. 1998/2009.....	157
■ Cadro 5.3	Porcentaxe de mulleres sobre a poboación total. Por comunidades autónomas. 1999-2009	158
■ Cadro 5.4	Poboación de Galicia. Por idade (grupos quinquenais) e sexo. 2009.....	159
■ Cadro 5.5	Nacemento segundo o sexo do/a nacido/a. 1982-2009. Galicia.....	160
■ Cadro 5.6	Poboación estranxeira. Porcentaxe de mulleres por CC.AA. 2004-2009	161
■ Cadro 5.7	Distribución porcentual da poboación de alomenos 16 anos. Pola relación coa actividade económica. Por sexo e provincia. 2008-2009	162
■ Cadro 5.8	Taxa de actividade por sexo e comunidade autónoma. 2008-2009.....	163
■ Cadro 5.9	Poboación inactiva. Por clase de inactividade, sexo e comunidade autónoma. 2009	164
■ Cadro 5.10	Inactivos/as por grupo de idade, sexo e comunidade autónoma. Valores absolutos. Galicia 2009.....	165
■ Cadro 5.11	Distribución porcentual dos ocupados/as por sector económico, comunidade autónoma e sexo. 2009	166
■ Cadro 5.12	Taxas de desemprego. Por sexo e comunidade autónoma. 2009	167
■ Cadro 5.13	Taxa de desemprego. Por sexo e grupos de idade. Galicia/España 2008-2009.....	168
■ Cadro 5.14	Parados/as. Por idade e sexo. Galicia. 2009	169
■ Cadro 5.15	Parados/as. Por nivel académico e sexo. Galicia. 2009	169
■ Cadro 5.16	Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as. Segundo grupo principal de ocupación. Por provincias. Decembro 2009.....	170
■ Cadro 5.17	Parados/as. Por actividade económica e sexo. Galicia. 2009	171
■ Cadro 5.18	Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as. Segundo idade e duración da demanda e sexo, por provincias. Decembro 2009.....	172
■ Cadro 5.19	Demandas de emprego pendentes. Segundo clasificación da demanda. Por sexo e por provincias. Decembro de 2009	173
■ Cadro 5.20	Baixas de demandas de emprego. Segundo causa da baixa. Por sexo e por provincias. Decembro 2009	174
■ Cadro 5.21	Perfil dos parados/as en xeral. Ano 2009. Galicia.....	174
■ Cadro 5.22	Perfil tipo dos parados/as de longa duración menores de 25 anos. Galicia. 2009	175
■ Cadro 5.23	Perfil tipo dos parados/as de longa duración maiores de 25 anos. Galicia. 2009	175
■ Cadro 5.24	Ofertas con requirimento de sexo e sen este requirimento. Valores porcentuais. Galicia. 2009	176
■ Cadro 5.25	Ofertas con requirimento de sexo e sen requirimento por seccións (Clasificación CNAE). Galicia. 2009	176
■ Cadro 5.26	Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo feminino. Galicia. 2009	177
■ Cadro 5.26	Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo masculino. Galicia. 2009	177
■ Cadro 5.26	Ocupacións máis ofertadas sen requirimento de sexo. Galicia. 2009 Cadro 5.27 N° contratados,.....	178
■ Cadro 5.27	Contratados. Por idade e sexo. Galicia. 2009	179
■ Cadro 5.28	Contratos nos catro grandes sectores de actividades económicas (clasificación Galicia. 2009).....	179
■ Cadro 5.29	Contratos sectoriais por seccións (clasificación CNAE) e sexo. Galicia. 2009	180
■ Cadro 5.30	Contratos asociados aos grandes grupos de ocupación por sexo. Galicia. 2009	181
■ Cadro 5.31	Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación. Segundo sexo, idade e provincias. 2009.....	182
■ Cadro 5.32	Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación segundo colectivo de bonificación por provincias. Ano 2009	182
■ Cadro 5.33	Tipoloxía contractual por sexo. Ano 2009.....	183
■ Cadro 5.34	Alumnado matriculado en ciclo formativo de FP grao superior, por sexo. Curso 2008 / 2009. Galicia	184
■ Cadro 5.35	Alumnado matriculado en bacharelato, por sexos. Curso 2008-2009. Galicia.....	184
■ Cadro 5.36	Abandono educativo temperán. Poboación entre 18 e 24 anos (ambos inclusive) que non completou o nivel de educación secundaria segunda etapa e non segue ningún tipo de formación regrada ou non regrada). Galicia	184
■ Cadro 5.37	Alumnado matriculado en Ensino Universitario, por tipo de estudio e sexo. Curso 2008-2009. Galicia.....	185
■ Cadro 5.38	Alumnado matriculado en Ensino Universitario, por tipo de estudio e sexo. Curso 2007-2008. Galicia.....	186

■ Cadro 5.39	Distribución por sexo de altos cargos da Administración do Estado. 2009	187
■ Cadro 5.40	Alcaldías, según CCAA	188
■ Cadro 5.41	Mulleres nos Gobernos Autonómicos	189
■ Cadro 5.42	Composición dos Parlamentos Autonómicos	190
■ Cadro 5.43	Participación de mulleres nos Parlamentos Nacionais dos países europeos. Cámara única ou baixa	191
■ Cadro 5.44	Mulleres nos gobernos da Unión Europea (*)	192
■ Cadro 5.45	Directivas/os España	193
■ Cadro 5.46	Participación de mulleres en diversos órganos constitucionais. España 2009	194
■ Cadro 5.47	Persoas que coidan dependentes. Distribución segundo sexo e idade. Galicia ano 2007	195
■ Cadro 5.48	Excedencias por cuidado de persoas dependentes. España 2009	195
■ Cadro 5.49	Núcleos familiares monoparentais. Galicia	195
■ Cadro 5.50	Permisos de maternidade por comunidades autónomas	196
■ Cadro 5.51	Excedencias* por coidado de fillos/os.....	196
■ Cadro 5.52	Paternidade Xaneiro-Decembro 2008-2009 Galicia/España.....	197
■ Cadro 5.53	Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial. España 2008-2009	198
■ Cadro 5.54	Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares. España 2008-2009	199
■ Cadro 5.55	Abandono do mercado de traballo por razóns familiares	199
■ Cadro 5.56	Asalariados por CCAA e sexo. 2008	200
■ Cadro 5.57	Asalariados por sector de actividade económica e sexo. 2008 Galicia / España. 2008	201
■ Cadro 5.58	Percepcións salariais por tramo de salario e sexo. Galicia / España. 2007	202
■ Cadro 5.59	Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2007. Encuesta anual de estrutura salarial	203
■ Cadro 5.60	Contía media diaria bruta recoñecida a beneficiarios de prestacións de nivel contributivo. Segundo sexo e idade. España. 2009	205
■ Cadro 5.61	Percepcións medias de prestacións por desemprego. Por sexo e comunidade autónoma do perceptor: Galicia/España. 2008.....	206
■ Cadro 5.62	Pensión medias. Por nacionalidade, sexo e comunidade autónoma. Nacionalidade española. 2008	207
■ Cadro 5.63	Percepcións medias de prestacións por desemprego. Por sexo e comunidade autónoma do perceptor: Galicia/España. 2008.....	208
■ Cadro 5.64	Pensión contributivas e importe medio e pensionistas segundo clase, por sexo. España 2008/2009	209
■ Cadro 5.65	Pensión contributivas, segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase. España. 2009.....	210
■ Cadro 5.66	Pensión media, por sexo e tramos de pensión. España 2008.....	211

Capítulo 6 Inicio da Relación laboral

■ Cadro 6.1	Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2008-2009	214
■ Cadro 6.2	Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2009.....	214
■ Cadro 6.3	Empresas e traballadores/as do Réxime Xeral e Réxime Especial da Minería do Carbón, segundo tipo de empresa, por provincia de radicación dos seus centros de traballo. Galicia 2009.....	215
■ Cadro 6.4	Distribución provincial de aperturas de centros de traballo. Galicia 2009.....	216
■ Cadro 6.5	Aperturas de centros de traballo rexistrados por tipo de actuación. Galicia 2009	216
■ Cadro 6.6	Comunicacións de aperturas de centros de traballo por clave de actividade e provincia. Galicia 2009	217
■ Cadro 6.7	Distribución provincial dos traballadores en centros de traballo rexistrados. Galicia 2009	217
■ Cadro 6.8	Traballadores en centros de traballo rexistrados nas aperturas de centros de traballo por provincia e sexo. Galicia 2009.....	218
■ Cadro 6.9	Traballadores en centros de traballo rexistrados por provincia e CNAE. Galicia 2009	218
■ Cadro 6.10	Aperturas de centros de traballo e traballadores/as ocupados/as. Evolución. Galicia 2006-2009	219
■ Cadro 6.11	Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total. Galicia/España. 1985/1991/2003 a 2009.....	220
■ Cadro 6.12	Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Por réximes. Galicia/España. 2001-2009	222
■ Cadro 6.13	Traballadores/as afiliados/as e en alta. Por réximes e sexos. Galicia. 1998/2007-2009	223
■ Cadro 6.14	Afiados/as e en alta laboral por tramos de idade e sexo. Galicia. 2007-2009	224

■ Cadro 6.15	Traballadores/as afiliados/as en alta laboral. Por sector de actividade. Galicia/España. 2004-2009	225
■ Cadro 6.16	Altas laborais iniciais. Por réximes. Galicia/España. 1995/2000/2007-2009	226
■ Cadro 6.17	Traballadores/as afiliados/as e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas. 2005-2009	227
■ Cadro 6.18	Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e réxime de residencia 31-12-2009	230
■ Cadro 6.19	Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e nacionalidade 31-12-2009. Galicia 2009	230
■ Cadro 6.20	Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e grupo de idade. 31-12-2009	231
■ Cadro 6.21	Estranxeiros con certificado de rexistro ou tarxeta de residencia en vigor segundo provincia e motivo de expedición. Galicia. 31-12-2009	231
■ Cadro 6.22	Estranxeiros con tarxeta de residencia en vigor incluídos no Réxime Xeral segundo provincia e tipo de autorización de residencia. Galicia 31-12-2009	232
■ Cadro 6.23	Traballadores estranxeiros afiliados á Seguridade Social en alta laboral, segundo réxime, por provincia. Galicia 2009	232
■ Cadro 6.24	Autorizacións de traballo concedidas segundo provincia do centro de traballo. Galicia 2009	233
■ Cadro 6.25	Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, segundo ocupación, por provincia. Galicia 2009	233
■ Cadro 6.26	Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, segundo sector de actividade, por provincias. Galicia 2009	233
■ Cadro 6.27	Contratos rexistrados de traballadores estranxeiros, por país de nacionalidade. Galicia 2009	234
■ Cadro 6.28	Censo electoral de galegos residentes no estranxeiro. Galicia 1/12/2009	235
■ Cadro 6.29	Evolución do Censo electoral de galegos residentes no estranxeiro. Datos a 1 de xaneiro de cada ano.	235
■ Cadro 6.30	Saldo migratorio. Galicia 2009	236
■ Cadro 6.31	Inmigracións procedentes do estranxeiro por continente de nacionalidade e provincia de destino. Galicia 2009	236
■ Cadro 6.32	Inmigracións de españois procedentes do estranxeiro por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia 2009	237
■ Cadro 6.33	Inmigracións de estranxeiros procedentes do estranxeiro por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia 2009	237
■ Cadro 6.34	Baixas consulares de españois residentes no estranxeiro, segundo país de procedencia, por provincia de destino. Galicia 2009	237
■ Cadro 6.35	Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia. Galicia. 2000-2009	
	Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2005-2006	238

Capítulo 7 Contratación

■ Cadro 7.1	Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos e adscripcións colaboración social. Galicia/España. 2008-2009	242
■ Cadro 7.2	Total contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2008-2009	243
■ Cadro 7.3	Contrato de traballo por tipo e por sector. Galicia 2009	244
■ Cadro 7.4	Contratos de traballo iniciais segundo sección de actividade económica. Por provincias. Galicia 2009	244
■ Cadro 7.5	Contratos de traballo iniciais segundo grupo principal de ocupación do posto. Por provincias. Galicia 2009	245
■ Cadro 7.6	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Segundo sexo, idade e provincia. Galicia 2009	246
■ Cadro 7.7	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por duración e provincias. Galicia 2009	247
■ Cadro 7.8	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009	247
■ Cadro 7.9	Contratos de obra ou servizo. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009	249
■ Cadro 7.10	Contratos de obra ou servizo. Por duración e provincia. Galicia 2009	249
■ Cadro 7.11	Contratos por obra ou servizo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2009	250
■ Cadro 7.12	Contratos de interinidade. Por sexos, idade e provincia. Galicia 2009	252
■ Cadro 7.13	Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia 2009	253
■ Cadro 7.14	Contratos de interinidade. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Decembro 2009	253

■ Cadro 7.15	Contratos de formación. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	256
■ Cadro 7.16	Contratos de formación por duración e provincias. Galicia 2009	257
■ Cadro 7.17	Contratos en prácticas. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	259
■ Cadro 7.18	Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia 2009	260
■ Cadro 7.19	Contratos en prácticas. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009	260
■ Cadro 7.20	Contratos de substitución por xubilación aos 64 anos. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	261
■ Cadro 7.21	Contratos de substitución por xubilación aos 64 anos. Por duración e provincia. Galicia 2009	262
■ Cadro 7.22	Contratos de relevo. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	263
■ Cadro 7.23	Contratos de relevo. Por duración e provincia. Galicia 2009	264
■ Cadro 7.24	Contratos de relevo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009	264
■ Cadro 7.25	Contratos por xubilación parcial. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009	264
■ Cadro 7.26	Contratos por xubilación parcial. Por duración e provincia. Galicia 2009	265
■ Cadro 7.27	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009	265
■ Cadro 7.28	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por duración e provincia. Galicia 2009	266
■ Cadro 7.29	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009	266
■ Cadro 7.30	Contratos temporais de minusválidos. Por sexo, idade e provincia. Galicia 2009	267
■ Cadro 7.31	Contratos temporais de minusválidos. Por duración e provincias. Galicia 2009	267
■ Cadro 7.32	Contratos temporais de minusválidos. Segundo sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia 2009	268
■ Cadro 7.33	Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009	269
■ Cadro 7.34	Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2009	269
■ Cadro 7.35	Contratos indefinidos de fomento da contratación indefinida. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	272
■ Cadro 7.36	Contratos indefinidos de fomento da contratación indefinida. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009	272
■ Cadro 7.37	Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias. Ambos os dous sexos. Galicia 2009	273
■ Cadro 7.38	Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias. Homes. Galicia 2009	273
■ Cadro 7.39	Contratos convertidos en indefinidos. Por tipo de contrato e provincias. Mulleres. Galicia 2009	273
■ Cadro 7.40	Contratos convertidos en indefinidos. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia 2009	274
■ Cadro 7.41	Contratos convertidos en indefinidos. Por duración y provincia. Galicia 2009	274
■ Cadro 7.42	Contratacións a minusválidos. Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009	275
■ Cadro 7.43	Contratacións a minusválidos en CEE. Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009	275
■ Cadro 7.44	Contratacións a traballadores/as en risco de exclusión social. Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009	276
■ Cadro 7.45	Contratacións en proxectos de investigación. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2009	277
■ Cadro 7.46	Contratacións en prácticas para investigadores/as. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009	278
■ Cadro 7.47	Adscripcións temporais en colaboración social. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2009	278
■ Cadro 7.48	Adscripcións temporais en colaboración social. Por sexos, sectores de actividade económica e provincias. Galicia. 2009	278
■ Cadro 7.49	Prórrogas. Por tipo de contrato e provincias. Galicia 2009	279
■ Cadro 7.50	Prórrogas. Por duración e provincia. Galicia. 2009	279
■ Cadro 7.51	Prórrogas. Por sexos, idade, sector de actividade e provincias. Galicia. 2009	280
■ Cadro 7.52	Contratos a extranxeiros/as segundo tipo de contrato e provincias. Galicia. Decembro 2009	280
■ Cadro 7.53	Contratos a extranxeiros/as segundo sexo, idade e sectores por provincias. Galicia. Decembro 2009	281
■ Cadro 7.54	Desagregación de contratos rexistrados de duración indefinida e conversións de temporais en indefinidos. Sobre o total de contratos. Por modalidades e provincias. Galicia 2009	281

■ Cadro 7.55	Rotación dos asalariados/as temporais. Galicia/España. 2008/2009.....	282
■ Cadro 7.56	Asalariados/as sector público e privado. Por tipo de contrato e sexo. Galicia 2008-2009.....	283
■ Cadro 7.57	Asalariados/as sector público e privado. Por tipo de contrato e sexo. Galicia. 2008-2009.....	283
■ Cadro 7.58	Empresas de traballo temporal, segundo ámbito de actuación, por provincia de ubicación. Galicia 2009	284
■ Cadro 7.59	Contratos de posta a disposición, segundo supostos de utilización, por provincia de ubicación das empresas de traballo temporal. Galicia 2009.....	284
■ Cadro 7.60	Contratos de posta a disposición, segundo comunidade autónoma, por sector e división de actividade do centro de traballo da empresa usuaria ⁽¹⁾	285
■ Cadro 7.61	Contratos de posta a disposición, por comunidade autónoma e provincia de ubicación das empresas de traballo temporal. Evolución Galicia 2008-2009	287
■ Cadro 7.62	Contratos de posta a disposición realizados polas empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo o ámbito territorial provincial e a súa causa. Ano 2009.....	287
■ Cadro 7.63	Traballadores postos a disposición polas empresas de traballo temporal, autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo ámbito provincial. Ano 2009	287
■ Cadro 7.64	Contratos de posta a disposición realizados nas empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais. Evolución 2006-2009	288
■ Cadro 7.65	Contratos de posta á disposición en empresas autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo a causa do contrato. Evolución do ano 2006 ao ano 2009	289

Capítulo 8

0 subsistema de formación profesional para o emprego

■ Cadro 8.1		301
■ Cadro 8.2		302
■ Cadro 8.3	Nº de participantes formados segundo áreas funcionais	303
■ Cadro 8.4	Nº de participantes formados segundo grupo de cotización á Seguridade Social	303
■ Cadro 8.5		304
■ Cadro 8.6		304
■ Cadro 8.7	Distribución de participantes por sectores de actividade.....	305
■ Cadro 8.8	Formación Profesional dirixida prioritariamente a persoas desempregadas	306
■ Cadro 8.9	Formación ocupacional. Plan AFD. Programación. Por áreas funcionais. Por provincias. Galicia 2009.....	308
■ Cadro 8.10	Sectorialización	310
■ Cadro 8.11	Cursos con compromiso de contratación. 2009	311
■ Cadro 8.12	Distribución Sectorial da programación dos cursos con compromiso. 2009	311
■ Cadro 8.13	Cursos de medios propios. 2008.....	312
■ Cadro 8.14	Distribución sectorial.....	312
■ Cadro 8.15	Distribución Plans de Formación Intersectorial 2008-2009.....	316
■ Cadro 8.16	Distribución Plans de Formación Sectoriais 2008-2009	317
■ Cadro 8.17		317
■ Cadro 8.18	Formación no emprego 2009. Principais indicadores segundo Comunidade Autónoma	319

Capítulo 9

A negociación colectiva en Galicia

■ Cadro 9.1	Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2004-2009.....	323
■ Cadro 9.2	Convenios colectivos de sector e empresa asinados por vez primeira. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009	324
■ Cadro 9.3	Evolución dos convenios colectivos asinados. Por provincias. Galicia. 2003-2009	325
■ Cadro 9.4	Evolución dos convenios colectivos revisados. Por provincias. Galicia. 2003-2009.....	326
■ Cadro 9.5	Convenios colectivos asinados e revisados. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009	327
■ Cadro 9.6	Vixencias medias dos convenios colectivos de sector: Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2009	328
■ Cadro 9.7	Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2009	329
■ Cadro 9.8	Traballadores/as e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Sector: Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009.....	330

■ Cadro 9.9	Traballadores/as e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009	331
■ Cadro 9.10	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores/as afectados/as. Sector: Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2009	332
■ Cadro 9.11	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de empresas afectadas. Sector: Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2009	332
■ Cadro 9.12	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores/as afectados/as. Empresa. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2009	333
■ Cadro 9.13	Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2009	333
■ Cadro 9.14a	Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 2005-2009	335
■ Cadro 9.14b	Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 2009 (Cálculos feitos tendo en conta os incrementos salariais indicados nos convenios asinados antes de 2009 con vixencia para este ano)	336
■ Cadro 9.14c	Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2009	336
■ Cadro 9.15	Convenios colectivos asinados e revisados. Por tramo de aumento salarial pactado. Porcentaxe sobre o total negociado. Galicia. 2009	337
■ Cadro 9.16	Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España.	338
■ Cadro 9.17a	Convenios colectivos asinados con cláusula de revisión salarial. Por provincias. Galicia. 2009	339
■ Cadro 9.17b	Convenios colectivos revisados con cláusula de revisión salarial. Por provincias. Galicia. 2009	340
■ Cadro 9.18	Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados e revisados Por provincias. Galicia 2009	342
■ Cadro 9.19	Evolución dos convenios colectivos de sector con cláusula de desvinculación salarial. Por provincias. Galicia. 2002-2009	350
■ Cadro 9.20a	Cláusulas sobre o complemento de antigüidade Por provincias. Galicia. 2009	354
■ Cadro 9.20b	Complemento de toxicidade, penosidade, perigosidade Por provincias. Galicia. 2009	356
■ Cadro 9.20c	Complemento de nocturnidade. Por provincias. Galicia. 2009	358
■ Cadro 9.20d	Complemento por traballo a quendas. Por provincias. Galicia. 2009	360
■ Cadro 9.20e	Complementos de posto e responsabilidade. Por provincias. Galicia. 2009	361
■ Cadro 9.20f	Primas e incentivos. Complemento de produtividade. Por provincias. Galicia. 2009	362
■ Cadro 9.20g	Asistencia e puntualidade. Por provincias. Galicia. 2009	364
■ Cadro 9.20h	Número de gratificacións extraordinarias establecido nos convenios asinados. Galicia. 2009	366
■ Cadro 9.20i	Axudas de custo e gastos de locomoción. Por provincias. Galicia. 2009	368
■ Cadro 9.20k	Complemento de transporte e distancia. Por provincias. Galicia. 2009	369
■ Cadro 9.21	Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 2003-2009	370
■ Cadro 9.22	Evolución dos convenios que reducen a xornada máxima legal. Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia 2005-2009	372
■ Cadro 9.23a	Convenios colectivos con distribución irregular da xornada. Por provincias. Galicia. 2003-2009	373
■ Cadro 9.23b	Convenios colectivos que indican a posibilidade de establecer unha distribución irregular da xornada. Por Provincias. Galicia. 2009	374
■ Cadro 9.24	Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais. Por provincias. Galicia. 2003-2009	379
■ Cadro 9.25	Convenios colectivos que fixan criterios ou datas nas vacacións. Por provincias. Galicia. 2003-2009	380
■ Cadro 9.26	Relación de determinadas cláusulas pactadas. Porcentaxe sobre o total. Galicia. 2009	392
■ Cadro 9.27	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras	393
■ Cadro 9.28	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 2003-2009	396
■ Cadro 9.29	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional. Por provincias. Galicia. 2003-2009	404
■ Cadro 9.30	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de desconto da cota sindical. Por provincias. Galicia. 2003-2009	408
■ Cadro 9.31	Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais. Por provincias. Galicia. 2003-2009	409

■ Cadro 9.32	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas sobre o período de proba Por provincias. Galicia. 2004-2009.....	411
■ Cadro 9.33	Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos	414
■ Cadro 9.34	Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación. Por provincias. Galicia 2005-2009	415
■ Cadro 9.35	Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas. Por provincias. Galicia 2005-2009	417
■ Cadro 9.36	Evolución dos convenios colectivos asinados con cláusulas sobre o contrato eventual Por provincias. Galicia. 2005-2009.....	418
■ Cadro 9.37	Convenios con cláusulas sobre fomento da contratación indefinida Por provincias. Galicia. 2009	425
■ Cadro 9.38	Convenios con cláusulas sobre garantías no emprego e subrogación empresarial.....	430
■ Cadro 9.39	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica. Por provincias. Galicia. 2005-2009.....	439
■ Cadro 9.40	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional. Por provincias. Galicia. 2005-2009.....	440
■ Cadro 9.41	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional. Por provincias. Galicia. 2005-2009.....	443
■ Cadro 9.42	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento ao AGA. Por provincias. Galicia. 1994-2009.....	456
■ Cadro 9.I	Convenios colectivos asinados	457
■ Cadro 9.II	Convenios colectivos revisados.....	458
■ Cadro 9.III	Convenios colectivos asinados e revisados en función do nº de traballadores/as. Empresa	458
■ Cadro 9.IV	Convenios colectivos asinados e revisados en función do nº de traballadores/as. Sector.....	458
■ Cadro 9.V	Vixencias medias dos convenios de empresa. Porcentaxe sobre o total.....	459
■ Cadro 9.VI	Vixencias medias dos convenios de sector. Porcentaxe sobre o total.....	459
■ Cadro 9.VII	Media ponderada do incremento salarial pactado	459
■ Cadro 9.VIII	Media ponderada do incremento salarial pactado por sectores de actividade	460
■ Cadro 9.IX	Convenios colectivos asinados con cláusula de garantía salarial	460
■ Cadro 9.X	Convenios colectivos revisados con cláusula de garantía salarial	460
■ Cadro 9.XI	Xornada pactada. Media ponderada para o ano actual	460
■ Cadro 9.XII	Xornada por sector de actividade	461
■ Cadro 9.XII	Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados de sector:	461

Capítulo 10 A siniestralidade laboral

■ Cadro 10.1	Accidentes de traballo con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2009.....	466
■ Cadro 10.2	Accidentes laborais con baixa por gravidade. Galicia 2009	466
■ Cadro 10.3	Accidentes laborais con baixa segundo lugar do accidente e gravidade. Galicia 2009	467
■ Cadro 10.4	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo por sectores de actividade e gravidade. Galicia 2009	467
■ Cadro 10.5	Asalariados/as por sectores económicos. Galicia. 2009	467
■ Cadro 10.6	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo por sectores de actividade e gravidade. Galicia 2009	468
■ Cadro 10.7	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.....	469
■ Cadro 10.8	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.....	470
■ Cadro 10.9	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.....	471
■ Cadro 10.10	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.	472
■ Cadro 10.11	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo actividades económicas* por gravidade. Galicia 2009.	473
■ Cadro 10.12	Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo. Galicia. 2009	474
■ Cadro 10.13	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a forma do accidente por gravidade. Galicia 2009.	474

■ Cadro 10.14	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a natureza da lesión por gravidade. Galicia 2009.....	475
■ Cadro 10.15	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a parte do corpo lesionada por gravidade. Galicia 2009	475
■ Cadro 10.16	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo idade por gravidade. Galicia 2009	476
■ Cadro 10.17	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o cadro de persoal do centro de traballo por gravidade. Galicia 2009	476
■ Cadro 10.18	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo antigüidade na empresa por gravidade. Galicia 2009.....	477
■ Cadro 10.19	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo antigüidade no posto de traballo por gravidade. Galicia 2009.....	477
■ Cadro 10.20	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a hora do traballo por gravidade. Galicia 2009	477
■ Cadro 10.21	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a hora do día por gravidade. Galicia 2009	478
■ Cadro 10.22	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o día da semana por gravidade. Galicia 2009	478
■ Cadro 10.23	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo o tipo de contrato por gravidade. Galicia 2009.	478
■ Cadro 10.24	Poboación ocupada asalariada. Segundo tipo de contrato ⁽¹⁾ . Galicia 2009	479
■ Cadro 10.25	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo a categoría profesional* por gravidade. Galicia 2009	479
■ Cadro 10.26	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo segundo nacionalidade do traballador por gravidade. Galicia 2009	480
■ Cadro 10.27	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo e in itinere por provincias. Galicia 2009	480
■ Cadro 10.28	Accidentes laborais mortais segundo o lugar do accidente por provincias. Galicia 2009	481
■ Cadro 10.29	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo por sectores de actividade e provincias. Galicia 2009	481
■ Cadro 10.30	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a forma do accidente por provincias. Galicia 2009.....	481
■ Cadro 10.31	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a natureza da lesión por provincias. Galicia 2009	482
■ Cadro 10.32	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a parte do corpo lesionada por provincias. Galicia 2009	482
■ Cadro 10.33	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo nacionalidade do traballador por provincias. Galicia 2009	483
■ Cadro 10.34	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o cadro de persoal do centro de traballo por provincias. Galicia 2009	483
■ Cadro 10.35	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a hora do traballo por provincias. Galicia 2009	483
■ Cadro 10.36	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo a hora do día por provincias. Galicia 2009	484
■ Cadro 10.37	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o día da semana por provincias. Galicia 2009	484
■ Cadro 10.38	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o tipo de contrato por provincias. Galicia 2009	484
■ Cadro 10.39	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo o análise da causa por provincias. Galicia 2009.....	485
■ Cadro 10.40	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo idade por provincias. Galicia 2009.....	485
■ Cadro 10.41	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo antigüidade na empresa por provincias. Galicia 2009	485
■ Cadro 10.42	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo antigüidade no posto de traballo por provincias. Galicia 2009	486
■ Cadro 10.43	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo categoría profesional* por provincias. Galicia 2009	486
■ Cadro 10.44	Accidentes laborais mortais en xornada de traballo segundo actividades económicas* por provincias. Galicia 2009	487
■ Cadro 10.45	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia 2008/2009	488

■ Cadro 10.46	Accidentes de traballo in itinere. Por provincias. Galicia 2008/2009	488
■ Cadro 10.47	Accidentes laborais con baixa. Por sectores económicos. Galicia 2008/2009	488
■ Cadro 10.48	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior sinistralidade. Galicia. 2008-2009	489
■ Cadro 10.49	Evolución da sinistralidade laboral. Galicia. 1999-2009. Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo.....	489
■ Cadro 10.50	Accidentes de traballo con baixa, por comunidade autónoma. 2009	490
■ Cadro 10.51	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade. Por comunidades autónomas. 2009	491
■ Cadro 10.52	Índice de incidencia de accidentes en xornada de traballo con baixa, por comunidade autónoma. 2009	492
■ Cadro 10.53	Índice de incidencia de accidentes mortais en xornada de traballo con baixa, por comunidade	493
■ Cadro 10.54	Índice de incidencia de sinistralidade. Por provincias. Galicia. 2009	493
■ Cadro 10.55	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Galicia. 1999-2009	494
■ Cadro 10.56	Índice de incidencia por sectores. Galicia 2009	494
■ Cadro 10.57	Enfermidades profesionais. Por provincias. Galicia 2009	495
■ Cadro 10.58	Enfermidades profesionais. Por sectores de actividade. Galicia 2009	495
■ Cadro 10.59	Enfermidades profesionais. Por sectores de idade. Galicia 2009	496
■ Cadro 10.60	Enfermidades profesionais. Segundo nacionalidade. Galicia 2009	496
■ Cadro 10.61	Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P. Galicia 2009	497
■ Cadro 10.62	Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P. e provincia. Galicia 2009	497
■ Cadro 10.63	Enfermidades profesionais con baixa. Segundo grupo de E.P., sexo e sector de actividade. Galicia 2009	497
■ Cadro 10.64	Enfermidades profesionais. Segundo grupo de E.P., axente causante e sexo. Galicia 2009	498

Capítulo 11

Conflitividade e medios de solución dos conflitos de traballo

■ Cadro 11.1	Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características. España. 1999 – 2009	501
■ Cadro 11.2	Folgas de ámbito autonómico convocadas, non realizadas e realizadas. Ano 2009.....	501
■ Cadro 11.3	Folgas de ámbito autonómico desenvolvidas no ano 2009, segundo o motivo ou a causa da convocatoria	502
■ Cadro 11.4	Folgas de ámbito provincial convocadas, non realizadas e realizadas, días de folga, traballadores participantes e xornadas non traballadas. Ano 2009.....	502
■ Cadro 11.5	Folgas de ámbito provincial, de empresa e de sector; realizadas no ano 2009, con indicación dos centros de traballo e cadro de persoal convocados, traballadores participantes, días de duración, xornadas non traballadas e servizos mínimos	503
■ Cadro 11.6	Folgas de ámbito provincial realizadas no ano 2009, segundo o motivo ou a causa da convocatoria	503
■ Cadro 11.7	Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1999-2009	504
■ Cadro 11.8	Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia 2009	504
■ Cadro 11.9	Conciliacións colectivas. Galicia	505
■ Cadro 11.10	Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais, segundo resolución e asunto. Ano 2009	505
■ Cadro 11.11	Conciliacións colectivas rematadas, segundo resolución e motivo ou asunto. Ámbito territorial provincia e da Comunidade Autónoma de Galicia no ano 2009	506
■ Cadro 11.12	Conciliacións individuais rematadas, segundo a motivación, provincia e totais Galicia 2009	507
■ Cadro 11.13	Conciliacións individuais segundo motivación, a nivel provincial e totais da Comunidade Autónoma de Galicia, desagregadas polo tipo de resolución	508
■ Cadro 11.14	Conciliacións individuais, segundo motivación e tipo de resolución. Ámbito territorial provincial e total da Comunidade Autónoma de Galicia. Ano 2009	509
■ Cadro 11.15a	Conciliacións individuais rematadas, segundo a motivación e por rama de actividade económica (CNAE 2009), con distribución do ámbito territorial provincial e da Comunidade Autónoma de Galicia. Ano 2009	510
■ Cadro 11.16	Traballadores afectados nas conciliacións individuais e colectivas, segundo o número de expedientes resoltos nas delegacións provinciais e na Dirección Xeral de Relacións Laborais. Evolución 2006-2009	515
■ Cadro 11.17	Efectivos laborais, por comunidade autónoma. (2008-2009)	515

■ Cadro 11.18	Asuntos resoltos segundo materia obxecto da demanda a nivel estatal, autonómico e provincial. 2008-2009	516
■ Cadro 11.19a	Asuntos resoltos en materia de despedimentos, segundo clase de resolución. 2008-2009	516
■ Cadro 11.19b	Asuntos resoltos segundo materia obxecto da demanda. Por comunidade autónoma e provincia. 2008-2009	517
■ Cadro 11.20	Movemento de asuntos. Ano 2009	518
■ Cadro 11.21a	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social	519
■ Cadro 11.20b	Recurso de Casación. Unificación de Doutrina. Ano 2009	521
■ Cadro 11.22	AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. (1.06.1992 - 31.12.2009)	522
■ Cadro 11.23	AGA. Total expedientes. 2009	522
■ Cadro 11.24	AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2009	523
■ Cadro 11.25	AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2009.....	524
■ Cadro 11.26	AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2009	524
■ Cadro 11.27	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña. Ano 2009	525
■ Cadro 11.28	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. Ano 2009	526
■ Cadro 11.29	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Ourense. Ano 2009.	527
■ Cadro 11.29	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Pontevedra. Ano 2009	528

Capítulo 12

A regulación de emprego e o Fondo de Garantía Salarial

■ Cadro 12.1	Traballadores afectados por expedientes autorizados segundo tipo e efecto do expediente, Galicia. Por provincias	530
■ Cadro 12.2	Expedientes de regulación de emprego resoltos e traballadores afectados, segundo o ámbito territorial, tipo e forma de resolución. Galicia 2009.	530
■ Cadro 12.3	Expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial, medida e tipo de resolución. Galicia 2009.	531
■ Cadro 12.4	Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial, medida e tipo de resolución. Galicia 2009.....	532
■ Cadro 12.5	Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, segundo o ámbito territorial, sexo e medida. Galicia 2009	533
■ Cadro 12.6	Expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial e as causas alegadas. Galicia 2009.	534
■ Cadro 12.7	Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, segundo o ámbito territorial e as causas alegadas. Galicia 2009	534
■ Cadro 12.8	Evolución expedientes segundo medida e provincias. Galicia 2009	535
■ Cadro 12.9	Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores/as afectados/as. Galicia. 2000-2009.....	536
■ Cadro 12.10	Importe das prestacións acordadas, por comunidade autónoma e provincia. 2009.....	538
■ Cadro 12.11	Importe das prestacións acordadas por insolvencia, por comunidade autónoma e provincia. 2009	538
■ Cadro 12.12	Importe das prestacións acordadas por regulación, por comunidade autónoma e provincia. 2009	539
■ Cadro 12.13	Traballadores beneficiarios e prestacións acordadas, segundo sexo, por comunidade autónoma e provincia. Ano 2009. Importe en miles de euros	540
■ Cadro 12.14	Empresas afectadas e prestacións acordadas, segundo causa da prestación, por comunidade autónoma e provincia. Ano 2009. Importe en miles de euros	540
■ Cadro 12.15	Importe das prestaciones acordadas segundo causa, por comunidade autónoma e provincia. 2009	540

Capítulo 13

Protección social

■ Cadro 13.1	Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias. Galicia/España. 1985/1990/1998-2009.....	546
■ Cadro 13.2	Relación de activos/pasivos na Seguridade Social. Galicia/España. 1985/1990/1998-2009	548
■ Cadro 13.3	Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/ 2004-2009 ⁽¹⁾	550
■ Cadro 13.4	Baixas de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/ 2004-2009 ⁽¹⁾	551

■ Cadro 13.5	Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000/2005-2009	552
■ Cadro 13.6	Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/2000-2009	553
■ Cadro 13.7	Pensións en vigor por tramos de contía. Galicia/España. 2009.....	554
■ Cadro 13.8	Pensións con complemento a mínimo. Galicia a agosto de 2009(*)	555
■ Cadro 13.9	Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos por comunidades autónomas. 2007/2009	555
■ Cadro 13.10	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por provincias. Galicia 2000/2005-2009	556
■ Cadro 13.11.a	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2005-2009	557
■ Cadro 13.11.b	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2005-2009	558
■ Cadro 13.12	Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 2002-2009.....	560
■ Cadro 13.13	Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 2005-2009.....	561
■ Cadro 13.14	Pagos por prestacións da seguridade social.Por réximes.Galicia 2007-2009	561
■ Cadro 13.15	Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009	565
■ Cadro 13.16	Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009	567
■ Cadro 13.17	Pensións de incapacidade permanente en vigor segundo grao de incapacidade. Por provincias. Galicia/España. 2003-2009	569
■ Cadro 13.18	Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009	571
■ Cadro 13.19	Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009	
■ Cadro 13.20	Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009	573
■ Cadro 13.20	Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009	574
■ Cadro 13.21	Procesos de Incapacidade Temporal 2008 / 2009. Galicia	575
■ Cadro 13.22	Importe anual de prestacións por Incapacidade Temporal. Galicia. 1999 -2009	575
■ Cadro 13.23	Subsidios de maternidade en vigor a 31/12 de 2008 e 2009. Galicia	576
■ Cadro 13.24	Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999/2003-2009.....	576
■ Cadro 13.25	Beneficiarios/as de prestacións. Por fillo/a a cargo. Galicia/ España 1993/ 2003-2009	577
■ Cadro 13.26	Causantes prestacións por fillo/a a cargo.Galicia/ España 1993/2003-2009.....	577
■ Cadro 13.27	Importe das prestacións familiares por fillo/a a cargo. Galicia/España. 2001-2009.....	578
■ Cadro 13.28	Beneficiarios/as da Prestación por Desemprego.Galicia/ España. 1993/2003-2009	580
■ Cadro 13.29	Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2005-2009.....	582
■ Cadro 13.30	Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/2005-2009	583
■ Cadro 13.31	Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2005-2009	584
■ Cadro 13.32	Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidade autónomas. 1997/2004-2009	585
■ Cadro 13.33	Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2009	586
■ Cadro 13.34	Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias. Galicia. 1992/2005-2009	587

Capítulo 14 Eleccións sindicais

■ Cadro 14.1	Distribución provincial dos avisos previos, actas depositadas, actas rexistradas, representantes elixidos segundo as actas rexistradas e porcentaxe dos representates elixidos, desde o 1 de xaneiro de 2009 ao 31 de decembro de 2009, sobre o total de representantes con mandato nese período.	590
■ Cadro 14.2	Representantes elixidos sobre as actas rexistradas no ano 2009	590
■ Cadro 14.3	Distribución provincial dos avisos previos e os datos obtidos sobre as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	590
■ Cadro 14.4	Distribución provincial do número de actas rexistradas segundo o tamaño do centro de traballo, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	591
■ Cadro 14.5	Características dos votos emitidos, no período comprendido dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	591
■ Cadro 14.6	Distribución provincias dos representantes elixidos segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009, sobre o total de representantes con mando nese período	591

■ Cadro 14.7	Resultados das centrais sindicais máis representativas, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	592
■ Cadro 14.8	Representantes elixidos por provincias, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009.....	592
■ Cadro 14.9	Comparativa, a nivel provincial, dos representantes elixidos entre o período actual (01.01.06 ao 31.12.09) e o período anterior (01.01.05 ao 31.12.08).....	593
■ Cadro 14.10	Listaxes de organizacións sindicais e profesionais con representación no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, con expresión do número de representantes obtidos, segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	594
■ Cadro 14.11	Listaxes de organizacións sindicais e profesionais con representación a nivel provincial e no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, con expresión do número de representantes obtidos, segundo as actas rexistradas, desde o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	596
■ Cadro 14.12	Lugo.....	597
■ Cadro 14.13	Ourense	598
■ Cadro 14.14	Pontevedra	599
■ Cadro 14.15	Distribución provincial da participación electoral, desde o 1 de xaneiro de 2009 ao 31 de decembro de 2009	600
■ Cadro 14.16	Distribución provincial dos electores, votantes e participación electoral desagregada por sexo, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	600
■ Cadro 14.17	Distribución provincial da participación electoral, dende o 1 de xaneiro de 2006 ao 31 de decembro de 2009	600
■ Cadro 14.18	Impugnacións, desestimacións e laudos no ano 2009.....	601

Anexo

Emprego e investimento público

■ Cadro A.1	Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009	603
■ Cadro A.2	Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009	604
■ Cadro A.3	Total investimentos reais e transferencias de capital (capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2009	604
■ Cadro A.4	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2009	605
■ Cadro A.5	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2009	605
■ Cadro A.6	Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 2009	606
■ Cadro A.7	Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia. 1998-2009	607
■ Cadro A.7a	Cadro de persoal administrativo funcionario da Xunta de Galicia. Por grupos. 2005-2009 ⁽¹⁾	608
■ Cadro A.7b	Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 2004-2009 ⁽¹⁾	609
■ Cadro A.7c	Cadro de persoal da Xunta de Galicia, segundo a súa relación de servizos. 2009	609
■ Cadro A.7d	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos.(Administración xeral e especial). 2009 ⁽¹⁾	609
■ Cadro A.7e	Persoal funcionario e laboral fixo da Administración da CA Galega. Por sexo e idade. Galicia. 2009	610
■ Cadro A.8	Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 2008/2009	610
■ Cadro A.9	Parlamento de Galicia. Cadro de persoal. 2003-2009 ⁽¹⁾	611
■ Cadro A.10	Consello Consultivo de Galicia. Cadro de persoal. 2001-2009	612
■ Cadro A.11	Cadros de persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 1996/2000/2004-2009	612
■ Cadro A.12	Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 2003-2009	613
■ Cadro A.12a	Investimentos (Cap.VI e VII) das deputacións provinciais. Galicia. 2006-2009	613
■ Cadro A.13	Persoal e investimentos da Entidade Pública Empresarial Administrador de Infraestruturas Ferroviarias (ADIF)	613
■ Cadro A.14	Persoal do Consorcio de Compensación de Seguros 2003-2009	614
■ Cadro A.15	Persoal e investimentos do Consorcio Zona Franca de Vigo	614
■ Cadro A.16	Efectivos de persoal	615
■ Cadro A.17	Persoal e investimentos de Paradores de Turismo, SA. 2003-2009 Efectivos de persoal	615
■ Cadro A.18	Persoal e investimentos de RENFE operadora 2005-2009 Efectivos de persoal	616
■ Cadro A.19	Persoal e investimentos do grupo RTVE 2008-2009 Efectivos de persoal	616
■ Cadro A.20	Investimentos da Entidade Pública Empresarial do Solo (SEPES). 2003-2009	617
■ Cadro A.21	Efectivos de persoal (a 31 de decembro 2009) ⁽¹⁾	617
■ Cadro A.22	Investimentos de outras entidades e empresas públicas 2009	618

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE TRABALLO
E BENESTAR

XACOBEO 2010
Galicia

CONSELLO GALEGO
DE RELACIÓNS LABORAIS